Tiits nii xnee kyalmbañ; El Nuevo Testamento en el zapoteco de Quioquitani

New Testament in Zapotec, Quioquitani-Quierí

(MX:ztq:Zapotec, Quioquitani-Quierí)

Tiits nii xnee kyalmbañ; El Nuevo Testamento en el zapoteco de Quioquitani

New Testament in Zapotec, Quioquitani-Quierí (MX:ztq:Zapotec, Quioquitani-Quierí)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Quioquitani-Quierí

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Quioquitani-Quierí

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
b875d83b-1345-50dd-9fb2-879c17bf285a

Contents

San Mateo 1
San Marcos 47
San Lucas 77
San Juan 124
Hechos 159
Romanos 205
1 Corintios 222
2 Corintios 239
Gálatas 250
Efesios 256
Filipenses 262
Colosenses 266
1 Tesalonicenses . . . 270
2 Tesalonicenses . . . 274
1 Timoteo 276
2 Timoteo 281
Tito 285
Filemón 287
Hebreos 288
Santiago 300
1 Pedro 305
2 Pedro 310
1 Juan 313
2 Juan 318
3 Juan 319
Judas 320
El Apocalipsis 322

Kitsy nii pkëë San Mateo

Pxusykoltoo Jesucrist
(Lc. 3:23-38)

1 Kitsy re xseety pxusykoltoo Jesucrist. Lo xtiiy David ni lo xtiiy
Abraham sëëd Jesús.
2 Abraham kok pxosy Isaac, lëë
Isaac na kok pxosy Jacob, lëë Ja-
cob na kok pxosy Judá ni betsy
Judá. 3 Chop Judá Tamar kop
Fares ni Zara. Lëë Fares kok px-
osy Esrom, lëë Esrom na kok pxosy
Aram. 4 Lëë Aram kok pxosy Ami-
nadab, lëë Aminadab na kok pxosy
Naasón, lëë Naasón na kok pxosy
Salmón. 5 Chop Salmón Rahab kop
Booz. Chop Booz Rut kop Obed.
Lëë Obed kok pxosy Isaí. 6 Lëë Isaí
kok pxosy rey David aan chop rey
David kwnaa nii kok tsiil Urías kop
Salomón.
7 Lëë Salomón kok pxosy
Roboam, lëë Roboam na kok pxosy
Abías, lëë Abías na kok pxosy Asa.
8 Lëë Asa kok pxosy Josafat, lëë
Josafat na kok pxosy Joram, lëë
Joram na kok pxosy Uzías. 9 Lëë
Uzías kok pxosy Jotam, lëë Jotam
na kok pxosy Acaz, lëë Acaz na kok
pxosy Ezequías. 10 Lëë Ezequías
kok pxosy Manasés, lëë Manasés
na kok pxosy Amón, lëë Amón na
kok pxosy Josías. 11 Lëë Josías kok
pxosy Jeconías ni betsy Jeconías.
Mer tiemp ko lëë xaa Babilonia
sikni xoo xaa Israel nëz Babilonia.
12 Aan loxsye ptsiñ xaa Ba-
bilonia, lëë Jeconías kop Salatiel.
Lëë Salatiel kok pxosy Zorobabel.
13 Lëë Zorobabel kok pxosy Abiud,
lëë Abiud na kok pxosy Eliaquim,
lëë Eliaquim na kok pxosy Azor.
14 Lëë Azor kok pxosy Sadoc,
lëë Sadoc na kok pxosy Aquim,
lëë Aquim na kok pxosy Eliud.
15 Lëë Eliud kok pxosy Eleazar, lëë
Eleazar na kok pxosy Matán, lëë
Matán na kok pxosy Jacob. 16 Lëë
Jacob kok pxosy José, lëë José kok
tsiil Mariy, lëë Mariy na kok xñaa
Jesús, xaa nii kwloolë no Crist.
17 Tsida pxusykoltoo meñ Israel
kwtedy lo kislyu re destye Abra-
ham axte David. Stsida xaa kwtedy
destye David axte tse nii lëë meñ
Israel sey nëz Babilonia. Stsida xaa
kwtedy destye worñee lëë meñ Is-
rael sey nëz Babilonia axte worñee
lëë Crist koly.

Lëë Jesucrist koly
(Lc. 2:1-7)

18 Sinrii mod koly Jesucrist. Lëë
xñaa xaa Mariy no nii ktsiilña chop
José. Per antes nii ktsiilña xaa,
lëë Mariy kok xiñ por Kyalbini
Ntson. 19 Per como tu xaa buen nak
José, koklasty xaa nii nyeñ meñ nii
lëë xaa blaa Mariy. Por ngo lëë
xaa kwlokyeñ klaa tsilaan xaa me.
20 Lëë xaa lox kwlokyeñ nii singo
kuuñtsyey xaa, tsiñee lëë tu xangly
Dios kunee lo xaa lo mgaal chëb:
—José, lo xtiiy David sëëdoo. Ptsi-
ilña Mariy, por xiñ Kyalbini Ntson
kap me. 21 Lëë Mariy kap tu
mëëdpkiy aan no nii kolël xaa Jesús.
Singo kcholë xaa por lëë xaa kte-
laa meñ xkyedzy xaa lo tol.
22 Kchësyo kok parñee kak
cumplir tiits nii pxaal Dios lo
profet tsiñee chëb xaa:
23 Lëë tu kwnaa yeeñ kakxiñ aan
lëë me kap tu mëëdpkiy,
aan lëë mëëd ko kcholë Emanuel.
(Tiits ko nak sinak xñee ñe: Lëë
Dios nakni lëë no.)
24 Tsiñee lëë José bna, lëë xaa
beeñtsyey nii kwnabey xangly
Dios. Lëë xaa ptsiilña Mariy. 25 Per
kwyonidy xaa Mariy, sink lëë xaa
kwlës axte nii lëë Mariy kop mëëd.
Aan lëë xaa kwloolë mëëd ko Jesús.

2

Lëë xaa chak kukan Jesús

1 Tsiñee lëë Jesús lox koly leñ
kyedzy Belén nii ngab Judea, lëë
bla xaa chak nii sëëd nëz laa
xlyañ ngbidz ptsiñ Jerusalén. Lëë
Herodes nak rey tiemp ko. 2 Lëë
xaa chak ko kwnabtiits chëb:
—¿Ko xrey meñ Israel nii koly?
Por lëë noo syoopnaal tu mëly nii
kwlañ nëz laa xlyañ ngbidz. Mëly
go bluuy loo noo nii lëë xaa koly
aan lëë noo syoop ksoxib lo xaa.
3 Tsiñee lëë rey Herodes biñ nii
chëb xaa chak ko, lëë xaa kwyo
kyalnë kchë xaa meñ Jerusalén.
4 Tsigo lëë rey Herodes kwnabey
koktsyetsy kchësy xaa nii xñabey lo
pxosy ni kchësy maestre ley, aan
lëë xaa kwnabtiits chëb xaa:
—Pa no nii kaly Crist.
5 Lëë xaa go chëb:
—Tu kyedzy nii lë Belén nii ngab
Judeaw, por lëë profet pkëë sinrii:
6 Lëë lëë do meñ Belén,
nikxe nii wiñ xkyedzy to,
mastre nono lo kchë kyedzy nii
ngab Judá,
por leñ xkyedzy to kchoo tu xaa nii
kñabey,
aan lëë xaa kantsi meñ Israel.
7 Loxsye ngo lëë Herodes kwt-
syetsy tsilaan ksa xaa chak ko, aan
lëë xaa kwnabtiits pa woortyee
kon xaa mëly go. 8 Tsigo lëë xaa
pxaal xaa Belén, aan lëë xaa chëb lo
xaa:
—Kol tsi siko, aan kol kyub mëëd
ko. Aan tsiñee ktsil do xaa, kol
kluuy tiits lon parñee kaksoxibaa
lo xaa.
9 Loxsye kwnee rey lo xaa, lëë
xaa si. Aan lëë mëly nii kon xaa
kwlañ tugak sinech lo xaa, aan lëë
ma kwsobtse axte laañee nix Jesús.
10 Tsiñee lëë ksa xaa chak ko kon
nii lëë mëly kwsobtse, per nli busy
ble xaa. 11 Lëë xaa kwsëëb leñ yu,
aan tsiñee lëë xaa kon mëëd chop
xñaa mëëd Mariy, lëë xaa pkady
or, yaal ni ngwaan xlyaa nex nii lë
mirra. 12 Per lëë Dios kwnee lo xaa
lo mgaal. Chëb Dios nii nody nii
tsiktedy xaa lo Herodes. Por ngo
lëë xaa kwseñ stu nëz par kyey xaa
xkyedzy xaa.

Lëë José sey nëz Egipto

13 Tsiñee lëë ksa xaa chak ko bi,
lëë tu xangly Dios kunee lo José lo
mgaal chëb:
—Kuxche, biy mëëd ni biy xñaa
mëëd aan pxooñ kwey nëz Egipto.
Por lëë Herodes kyub mëëd par
kuty xaa mëëd. Kwyo siko axte nii
kñen lool stub.
14 Lëë José kuxche aan kyool sini
xaa mëëd chop xñaa nëz Egipto.
15 Siko kwyo xaa axte nii lëë
Herodes kuty. Kchësy nrii ptsyool
xaa parñee kak cumplir xtiits Dios
nii kwnee profet tsiñee chëb xaa:
“Egipto byakxin xiñaa.”

Lëë Herodes xñabey kety mëëdpkiy

16 Tsiñee lëë Herodes byeñ nii lëë
ksa xaa chak ko pkëëti xaa, per nli
busy blëë xaa. Aan lëë xaa kwlii
cuent pa wortyee kon xaa chak ko
mëly, aan lëë xaa kwnabey kuty
kchësy mëëdpkiy nii chap chop iz
par kyety nii no leñ kyedzy Belén
ni leñ kyedzy nii nche kexka siko.
17 Singo mod lëë tiits nii kwnee
profet Jeremías kok cumplir tsiñee
chëb xaa:
18 Leñ kyedzy Ramá biiñ Raquel,
porñee lëë kchë xiñ me kuty,
aan nikxe xñee meñ lo me,
per xekwty me, lëë me choon.
19 Per loxsye kuty Herodes, lëë tu
xangly Dios kunee lo José lo mgaal
xtañ meñ Egipto chëb:
20 —Kuxche, aan byey Israel ksal
mëëd ni xñaa mëëd, por lëë kchësy
xaa nii kokladzy nyuty mëëd kuty.
21 Tsigo lëë José kuxche aan lëë
xaa sikni mëëd chop xñaa nëz Is-
rael. 22 Per tsiñee biñ xaa nii lëë
xiñ Herodes nii lë Arquelao sob
xñabey Judea, lëë xaa ptsyeb nyey
xaa siko. Aan como lëë Dios kaa
kwneel lo xaa lo mgaal, lëë xaa
sey nëz Galilea. 23 Tsiñee lëë xaa
ptsiñ Galilea, lëë xaa kwtedyso tu

kyedzy nii lë Nazaret. Singo mod
lëë xtiits profet kok cumplir tsiñee
chëb xaa nii xaa Nazaret kak Jesús.

3

Lëë Juan xluuy xtiits Dios
(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Leñ tse go lëë Juan Bautist bislo
xluuy xtiits Dios tañ pidzy nii nche
Judea, 2 xñee xaa:
—Kol ktikche styoo do lo Dios,
porque lëë wor kutsiñ nii lëë Dios
kñabey.
3 Lëë Juan nak xaa nii pseety pro-
fet Isaías tsiñee chëb xaa:
Son meñ tsiy xaa tsiñee lëë xaa kñee
lo meñ tu tañ pidzy këb xaa:
“Kol kxixkwaa nëz nii tedy xaa nii
xñabey.
Kol kwii tu nëz tubli.”
4 Kits lady camey kwyaa xab
Juan, lëë xcinturón xaa kwyaa con
kidy. Nkwxandx ni tsiñ tañ taw
xaa. 5 Tsigo lëë meñ Jerusalén,
ni meñ nii no nëz Judea ni kchësy
meñ nii ncheno kex chu kiigwpee
Jordán kwey laañee so Juan. 6 Aan
tsiñee lëë meñ lox xobtol xtol lo
Dios, lëë Juan xchoobnis meñ chu
kiigwpee Jordán.
7 Per tsiñee kon Juan nii ndaly
xaa fariseo ni xaa saduceo ptsiñ
chakladzy chobnis, lëë Juan chëb:
—¡Nak to sinak mëël! ¿Cho në
nii lëë do telaa lo kyalntseeb nii
kxaal Dios? 8 Kol kpañ sinak xñabey
Dios parñee kak nyoo nii nli lëë
do ptikche styoo do lo Dios. 9 Kak
nyaady to nii Abraham nak pxosy
to. Por nli xñen nii schilo kyuñ
Dios kyo re xiñ Abraham. 10 Lëë ki-
ibyag kaa tse so mbës parñee chug
silu yag nii xkyëdy nex aan tsow lo
ki. Singo ktsyool meñ nii xtikchedy
styoo lo Dios. 11 Nli naa xchoob-
nis lëë do con nis parñee kpikche
styoo do lo Dios. Per lëë xaa nii
kiid tsiñee lëën kpi kchoobnis meñ
nii kniladzy xtiits Dios con Kyal-
bini Ntson, ni lëë xaa ksaksi meñ
nii knilasty con ki. Porque mas-
tre non xaa lon, ni lab xaa xyaldy
koyaa. 12 No xpal xaa ña xaa par
kuuñnyë xaa xobxtily ni kwii xaa
tixob tublad. Lëë xaa kotsey xobx-
tily leñ ngoch, per lëë xaa ksaay
tixob lo tu ki nii kyuuydy.

Lëë Juan xchoobnis Jesús
(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

13 Galilea pchoo Jesús, lëë xaa
kwey lo Juan chu kiigwpee Jordán
parñee kchoobnis Juan xaa. 14 Klo
kwnëdy Juan nchoobnis Juan xaa,
chëb Juan:
—Naa no nii nyely lool par
kchoobnisoo naa. ¿Penak nii lii sëëd
lon?
15 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Pchoobnis naa, por no nii
kuuñ no cumplir nii xñabey Dios.
Lëë Juan ptee tiits. 16 Aan si-
ikñee lëë Jesús lox kwchobnis, lëë
kpaa byaly, aan lëë Jesús kon nii
lëë xKyalbini Ntson Dios sëëd sëëb
sinak tu palom byab lady xaa. 17 Ni
lëë xaa biñ tsiy tu xaa nii xñee:
—Lëë xiñaa nii xkëstyoon so ske.
Xlen lo xaa.

4

Lëë xaatox chuñ Jesús preb
(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

1 Loxsye kwchobnis Jesús, lëë
Kyalbini Ntson kuni xaa tañ pidzy
par kuñ xaatox xaa preb.
2 Ni tu pe tawdy Jesús lo choow
kpidz ni choow kyool nii kwyo xaa
tañ pidzy ko. Por ngo, tsiñee lëë xaa
kwlaañ, 3 lëë xaatox kwey lo xaa
chëb:
—Deelñee nli Xiñ Dios nakoo,
kwnabey nii kyak kyo nii nche ske
kyaxtily.
4 Per lëë Jesús chëb:
—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios
xñee: “Lëdy nonsy kyaxtily kaw
meñ parñee kpañ meñ, sink no
nii kuuñtsyey meñ kchë nii xñabey
Dios.”

5 Loxsye ngo lëë xaatox kuni xaa
leñ kyedzy Jerusalén, aan lëë xaa-
tox blëëp xaa kik lidzy Dios laañee
mastre klaa, 6 ni lëë xaatox chëb lo
xaa:
—Deel nli Xiñ Dios nakoo, kwyas
nu aan byab lyu, por leñ xkitsy
Dios xñee:
Lëë Dios kxaal xangly kakni lii.
Lëë angly kñaasy lii con ña xaa,
parñee lasty kyo niyoo.
7 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Leñ xkitsyak Dios xñee:
"Kuñdyoo Dios nii xñabey lii preb."
8 Lëë lultime lëë xaatox kuni
Jesús tu kik kiy nii per nli busy
klaa, aan lëë xaatox bluuy kchësy
kyedzy nii nche lo kislyu ni kchësy
cos non nii no low, 9 aan lëë xaatox
chëb lo Jesús:
—Snetsyaa kchësyo lool deelñee
soxiboo lon.
10 Lëë Jesús chëb:
—Bichee nu, xaatox, por leñ
kitsy nii kë xtiits Dios xñee: "Psoxib
lo Dios nii xñabey lii ni xtiits sye xaa
psoob."
11 Tsigo lëë xaatox psaan Jesús
aan lëë xangly Dios kuni nii taw
xaa.

Lëë Jesús xluuy xtiits Dios Galilea
(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

12 Tsiñee biñ Jesús nii lëë Juan no
skiib, lëë xaa kwseñ nëz, lëë xaa
si nëz Galilea. 13 Per byodre xaa
leñ kyedzy Nazaret, sink lëë xaa
kwtedyso tu kyedzy nii lë Caper-
naum nii nche chu nistoo Galilea.
Kexka siko nak xtañ meñ Zabulón
ni xtañ meñ Neftalí. 14 Kchësy nrii
kok parñee kak cumplir nii kwnee
profet Isaías tsiñee chëb xaa:
15 Xtañ meñ Zabulón ni xtañ meñ
Neftalí,
kyedzy nii nche stublad chu kiigw-
pee Jordán,
kexka chu nistoo Galilea, laañee no
meñ sit.
16 Lo nguey mbañ meñ go,
per lëë meñ go kon tu bini ngol.
Lëë nguialkuty xñabey lo meñ go,
per lëë bini go psaani lo meñ go.
17 Destye wor go lëë Jesús bislo
xñee lo meñ:
—Kol ktikche styoo do lo Dios,
por lëë wor kutsiñ nii lëë xaa
kñabey.

Lëë Jesús xkwetsy tap ngoosy mël
(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

18 Tu tse lëë Jesús sitedy chu nis-
too Galilea, tsiñee lëë xaa kon chop
ngoosy mël nii nche kchon xkyex lo
nis. Chop betsy nak xaa. Tu xaa lë
Simoñ Pedre, lëë stu xaa lë Ndresy.
19 Aan lëë Jesús chëb lo xaa:
—Kol tënal naa parñee jkoostre to
mël, sink lëën kluy lo do xa kluuy
do xtitsaa lo meñ.
20 Wor go kazh nche gak xkyex
xaa, lëë xaa sinal Jesús.
21 Sijtyak kwsë Jesús, lëë xaa kon
schop ngoosy mël. Tu xaa lë Jacob,
lëë stu xaa lë Juan. Xiñ Zebedeo
nak xaa chop xaa. Lëë xaa no jkëtë
xkyex xaa leñ tu barkw ksa xaa px-
osy xaa. Lëë Jesús kwtsyetsy xaa,
22 aan wor go kazh lëë xaa psaan
pxosy xaa leñ barkw. Lëë xaa sinal
Jesús.

Lëë Jesús chuuñ kyak meñ
(Lc. 6:17-19)

23 Kunsë Jesús tyub xtañ meñ
Galilea, aan kchë leñ ktoo nii kwey
xaa bluuy xaa xa nak xkyalwn-
abey Dios lo meñ, ni beeñ kyak xaa
meñ xsyaknë. 24 Tyub nëz Siria
biñ meñ nii chuuñtsyey Jesús. Por
ngo nii kchëlo meñ xsyaknë kwey
lo Jesús. Kwey meñ nii no kyal-
bini mal leñ styoo, ni meñ nii chak
wety, ni meñ nii kutoo lady, aan
kchësy meñ xsyaknë go beeñ kyak
Jesús. 25 Ndaly meñ Galilea, ni meñ
Decápolis, ni ndaly meñ Jerusalén,
ni meñ Judea, ni meñ nii ncheno
stublad chu kiigwpee Jordán kunal
Jesús.

5

Lëë Jesús xluuy xtiits Dios tañ

1 Tsiñee Lëë Jesús kon kchësy
meñ go, lëë xaa kwsob tu chex kiy.
Lëë meñ big lo xaa 2 aan lëë xaa
bislo beeñ kseedy xaa meñ chëb
xaa:
3 —Dichos meñ nii xyeñ no xtol,
por lëë meñ go kyey laañee xñabey
Dios.
4 'Dichos meñ nii no kyalnë, por
lëë Dios kchoobladzy styoo meñ go.
5 'Dichos meñ ndoladzy, por lo
meñ go ktee Dios kislyu.
6 'Dichos meñ nii choxko
kuuñtsyey nii chakladzy Dios por
stee Dios kchësy nii kñab meñ go.
7 'Dichos meñ nii xkëstyoo xcom-
bañer, por skëstyoo Dios meñ go.
8 'Dichos meñ nii tubli no styoo,
por lëë meñ go kan Dios.
9 'Dichos meñ nii xkwëës tily,
porque lëë meñ go kak xiñ Dios.
10 'Dichos meñ nii xtyedy kyalnë
por xtiits Dios, por lëë meñ go kyey
laañee xñabey Dios.
11 'Dichos to, tsiñee kutsyetsy
meñ do ni ksaksi meñ do ni tsiñee
por xtitsaa jkots tiitskizh meñ do.
12 Kol kle ni kol ko nguiool styoo do,
por lëë Dios kizh lëë do tsiñee ktsiñ
do kpaa. Siñee xsaksi gak meñ lëë
do psaksi meñ kchë profet nii biid
penaadle.

Sedy ni bini
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

13 'Lëë do nak sinak sedy lo kislyu
re. Per deelñee ksaan sedy xinxiyo,
¿xa kyak nxiyo stub? Lëëw ksyëëb
porñee pa xkiiñtrew aan lëëw sub-
niy kchë meñ nii xtyedy nëz.
14 'Lëë do nak sinak bini nii
xsaani lo kislyu. Nak to sinak tu
kyedzy nii nche tu kik kiy. Chilody
tsolano. 15 Ni nan gaa to nii xkëëdy
meñ tu bini parñee kolan meño leñ
tu cajón, sink lëë meñ xsoob bini go
tu laañee ksaaniw lo kchë meñ nii
sëëb leñ yu. 16 Singo gak kaa lëë do
kol ktee nii ksaani xbini do lo meñ,
parñee tsiñee kan meñ kchësy cos
buen nii chuuñtsyey do, stee meñ
skizh lo Tat Tios nii sob kpaa.

Lëë Jesús xluuy xa nak xley Moisés

17 Chëb Jesús lo meñ:
—Këbty to tsaaplaa lëën syely
parñee knilastre to xley Moisés ni
kchë nii bluuy profet nii pxaal Dios
penaadle. Lëdyo gon, sink lëën
syely parñee kuñno cumplir. 18 Ni
lëën xñe kaazhkaa lo do nii men-
tre bii no kpaa ni bii nche kislyu,
kyaaldy ni tu letre ni ni tu punt
nii kë lo xley Moisés. Kchësyo kak
cumplir. 19 Por ngo, kchë meñ
nii xsaldy tu cos nii xñabey Dios,
nikxe tu cos wiñsyew, ni deelñee
xluuydy meñ lo xcombañer ksoob
xtiits Dios, tsiñee lëë meñ go kt-
siñ laañee xñabey Dios, lëë Dios
ksyablyu meñ go. Per lëë meñ nii
ksal kchë kchësy nii xñabey Dios
ni kluuyo lo xcombañer, lëë Dios
klisklaa meñ go laañee xñabey Dios.
20 Por ngo, deelñee tsoxkody to nii
kuñ do gan lo maestre ley ni lo meñ
fariseo nii kuuñtsyey do nii xñabey
Dios, tsitsiñdy tse nii sëëb to laañee
xñabey Dios.

Lëë Jesús xluuy xa nak kyalwlëë.
(Lc. 12:57-59)

21 'Pe lëdy kayonle gaa to nii chëb
Dios lo pxusykoltoo do: "Kujtyoo,
por lëë meñ nii kuty saa bñech tsi
lo xtisy." 22 Per naa nii xcuen-
taa, lëën xñe nii kchë meñ nii klëë
lo xcombañer, lëë Dios ksaksi meñ
go. Lëë kchë gaa meñ nii kxiñ tiits
lo xcombañer, lëë xaa nii xñabey
ksaksi meñ go. Per lëë meñ nii këb
lo xcombañer: "Pa xkiiñdyoo", lëë
Dios kxaal meñ go lo ki nii chek
linfiern.
23 'Por ngo, deelñee sol lo
pkoog aan ksaladzyoo nii ngol
falt lo xcombañeeroo, 24 psaan nii
sijkadyoo lo Dios lo pkoog aan
kuknab perdón lo xcombañeeroo.
Tsigolye schilo kpikcheel lo pkoog
aan kokonoo nii sijkadyoo lo Dios.
25 'Deelñee xkëëkiy tu xaa lii aan
chakladzy xaa tsikso xaa lii lo xtisy,
kunee lo xaa lëë ka bii xteedyo tiits,

porque deelñee kyaaboo ña xtisy,
lëë xtisy këb lo mayor: “Kol ko xaa
gue skiib”, aan lëë xaa ko lii skiib.
26 Aan xsobaa nii kchoodyoo skiib
axte nii kizhoo lal nii kñab xaa lool.

Lëë Jesús xluuy nii ndox tsoni
meñ tsiil xcombañer

27 ’Pe lëdy kayonle gaa to nii chëb
Dios: “Tsonidyoo tsiil stu meñ.”
28 Per naa nii xcuentaa lëën xñe nii
cualquiersye tu xaa nii kan tu kw-
naa aan ksya styoo xaa tsoni xaa
me, nikxe nii beeñtsyeydy xaaw, tu
tol le ngo beeñtsyey xaa.
29 ’Singo tsigo busy, deelñee
mëlool nii sob nëzli chuñ xtoloo,
kwliiw aan psëëbo. Porque
penakty nii kindy tu mëlool, lëjty
nii chop mëlool sob aan kyeyoo
linfiern. 30 O deelñee gaa ñalil chuñ
xtoloo, pchugo aan psëëbo, porque
penakty nii sobty tu ñal, lëjty nii
chop ñal sob aan kyeyoo linfiern.

Lëë Jesús xluuy xa nak kyalwsëëb
tsiil
(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

31 ’Ni kayonle gaa to nii chëb
Dios: “Cualquiersye xaa nii ksëëb
tsiil no nii ktee xaa tublë kitsy lo me
nii lëë xaa blaa me.” 32 Per naa nii
xcuentaa lëën xñe nii deelñee klaa
tu xaa tsiil aan pkaady me chop me
stu mguiy lo xaa, lëë xaa xyub nii
tsoni me stu mguiy. Aan cualquier-
sye xaa nii ktsiilña tu kwnaa nii
psëëb tsiil le, lëë xaa chuuñtsyey tol.

Lëë Jesús xluuy nii nody nii jkon
meñ Dios

33 ’Ni kayonle gaa to nii chëb
Dios lo pxusykoltoo do: “Tu cos
nii pkonoo beeñtsyeyo.” 34 Per naa
nii xcuentaa lëën xñe nii por ni
tu cos jkondy to Dios. Jkondy to
por kpaa, porque siko sob Dios,
35 ni jkondy to por kislyu, por lo
kislyu xsyo niy Dios, ni jkondy
to por kyedzy Jerusalén, porque
Dios nak rey siko. 36 Ni jkondy
to Dios por kik to, porque ni tu
kits kik to chilody kuuñ jkiitsy to o
kuuñnyeesy kaa to. 37 Tsiñee xñee
do nii nli tu cos, ktsëëdy to lo xtiits
to, tugak kol nee nliw. O deelñee
gaa xñee do nlidyo, tugak kol nee
nii nlidyo, ktsëëdy to lo xtiits to, por
ndox nii ktsëë do lo xtiits to.

Deelñee ko tu meñ falt lool,
buendy nii kogookoo falt lo meñ go
(Lc. 6:29-30)

38 ’Kayonle gaa to nii chëb Dios:
“Deelñee kwii tu meñ mëlool, kwlii
gak mëlo meñ go, o deelñee kwii
tu meñ tu laayoo, kwlii gak tu lay
meñ go.” 39 Per naa nii xcuentaa
lëën xñe nii deelñee no cho chak-
ladzy ksaksi lii, psaan, o deelñee
gaa kyaasy tu xaa kwesyoo, ptee
wi stublad kwesyoo kyaasy xaa.
40 Deelñee tsikso tu xaa lii lo xtisy
parñee kla xaa xmaankwoo, blaa
kla xaa wi xchakeetoo. 41 Deelñee
jkoy xoo tu xaa lii xyow xaa tu
mily metre, biyo chop mily metre.
42 Deelñee kñab meñ nii kteedyoo
tu cos lo meñ singosy, pteedyo, ni
jkaadyoo cos lo meñ nii xñabtiñ.

Kol jkëstyoo meñ nii xtilyni lëë do
(Lc. 6:27-28, 32-36)

43 ’Ni kayonle gaa to nii lëë
pxusykoltoo do kwnee: “Pkëstyoo
meñ nii ngui xñee lool, per ptilyni
meñ nii xtilyni lii.” 44 Per naa nii
xcuentaa lëën xñe: Kol jkëstyoo
meñ nii xtilyni lëë do ni kol nab nii
kakni Dios meñ niiënlaag lëë do,
45 tsiin kak to xiñ Tat Tios nii sob
kpaa. Por lëë xingbidz xaa xsaani
lo meñ ngoptol ni lo meñ buen, ni
lëë xaa xsyaab kyo par meñ nii
chuñ kyalbuen ni meñ nii chuñ
kyalmal. 46 Ni tu pe kneesty Dios
lo do deelñee xaktyee meñ nii ngui
xñee lo do xkëstyoo do. Por singo
gak chuuñtsyey kchë xaa yoox nii
xtop tumi par kyeyo lo xtisy nii
sob Roma. 47 Deelñee xaktyee
meñ nii xyuumbey do xkëëptyux
to, pe nano. ¿Pe lëdy singo nayak
chuuñtsyey meñ nii xnilasty Dios?

48 Kol ksaan xtol do, porque nody
xtol pxosy to nii sob kpaa.

6

Lëë Jesús xluuy xa kuñ meñ kyalbuen

1 ’Kuñdy to kyalbuen laañee nche
meñ parñee kanpee meño. Por
ni tu pe kneesty Dios lo do singo
mod. 2 Por ngo, tsiñee jkadyoo tu
cos lo meñ nii no lyaadzy, jkëëdyoo
tsyetsy nii lëëw pkadyoo, sinak
chuuñtsyey grol meñ leñ ktoo ni
pal nëz parñee kakyetypee lë xaa
nii lëë lëësy xaa buen. Por lëën
xñe kazh nii ni tu pe kteejtre Dios
lo xaa go. 3 Singo tsigo busy
tsiñee jkadyoo tu cos lo meñ nii
no lyaadzy, per ni tu lo xamiigwoo kutiistylo. 4 Tsilaan pkadyoo
tsiin lëë Tat Tios nii chan kchë cos
nii chuuñtsyeyoo tsilaan ktikche
kyalnsaak ko.

Lëë Jesús xluuy xa kutiitsni meñ Dios
(Lc. 11:2-4)

5 ’Tsiñee kutiitsni do Dios, kak-
tyoo sinak kchë meñ nii xsyoli leñ
ktoo toon pere xñee, ni kakty to
sinak meñ nii xsyo pal nëz parñee
kanpee meñ meñ go. Por lëën xñe
kazh nii ni tu pe kteejtre Dios lo
meñ go. 6 Per lëë lii tsiñee kutiitsnil
Tat Tios, byo leñ liidzyoo aan psu-
ugw chu puert aan bitiits chopsyoo
Tat Tios. Aan lëë Tat Tios nii chan
kchë cos nii chuuñtsyey tsilaanoo
ktikche xkyalnsaakoo.

7 ’Tsiñee kutiitsnil Dios,
kseejtyoo tiits nii pa xkiiñdy.
Kuuñtsyeydyoo sinak chuuñtsyey
meñ nii xnilasty xtiits Dios. Xsyak
meñ go nii por kchë nii xñee
meñ go lëë Dios ksal meñ go.
8 Kutiitsnidy to Dios sinak chuñ
meñ go, por nanle Tat Tios pe cos
xkiiñ do nikxe karty kñab tow.
9 Sinrii no nii kutiitsni do Dios:

Tat Tios, lii nii soboo kpaa, xñab
noo nii kchë meñ kuuñ ksak
lii.

10 Ni xñab noo nii ktsiñ tse nii
kñabeyoo lo kislyu sinak nii
xñabeyoo kpaa.

11 Bneetsy nii tyaaw noo natse.

12 Beeñ noo perdón sinak nii chuuñ
noo perdón meñ nii xko falt
loo noo.

13 Klaadyoo jkaal xaatox lëë noo
parñee kyaabty noo lo tol.
Pteelaa lëë noo lo xaa.

14 ’Deelñee xnityladzy to falt nii
xko xcombañer do lo do, snityladzy
Dios xtol do. 15 Per deelñee knity-
lasty to xfalt xcombañer do, per ni
Tat Tios nii sob kpaa knitylasty xtol
do.

Lëë Jesús xñee xa kuuñ ksak meñ Dios

16 ’Tsiñee kawdy to par kuuñ
ksak to Dios, ksaa mbandy to lo do
parñee kanpee meñ nii noyawdy to
par kuuñ ksak to Dios. Por singo
chuuñtsyey grol meñ ni lëën xñe
kaazhkaa nii ni tu pe kteejty Dios
lo meñ go. 17 Per tsiñee kawdy to
par kuuñ ksak to Dios, kol kiib lo do
ni kol kooñ kik to 18 parñee kyeñdy
meñ nii karty kaw do porñee lëë do
noyuuñ ksak Dios. Kol ktee nii Tat
Tios sye kyeñ pe cos noyuuñtsyey
do tsiin ktikche xaa xkyalnsaak to.

Lëë Jesús xñee nii tsoxkody meñ kap meñ ndaly cos lo kislyu
(Lc. 12:33-34)

19 ’Ktobty to tub yox cos lo kislyu,
por lëëw kyëmëël ni lëë ngbaan gaa
no. 20 Sink kol tsoxko kuuñtsyey do
nii jkiiñ lo do kpaa, por siko kindy
nkwxog nii jkëëma cos ni kindy
meñ nii xkwan. 21 Parñee laañee
tso gak nii chap to tso xkyalmbañ
do.

Bini nii xsaani leñ styoo meñ
(Lc. 11:34-36)

22 ’Nak mëlo do sinak tu bini
nii xsaani leñ styoo do. Deelñee
nxiñdy mëlo do tyub leñ styoo do
nyaani. 23 Per deelñee nxiñ mëlo
do, tyub leñ styoo do nguey. Aan
deelñee xsaanidy bini nii no leñ

styoo do, ¿pe toodyxe nguey poo
yeesy nak tyub leñ styoo do?

Chantsi Dios xiñ
(Lc. 16:13)

24 ’Ni tu cho chilody kyë tsiiñ
chop lo patrón. Por neñdy sle xaa
lo tu xpatrón xaa, lëë stu lo xaa
klëë xaa, o neñdy kaa ngui kuñ xaa
xtsiiñ tu lo xpatrón xaa, aan ksaldy
xaa stu xaa. Por ngo chilody ksoob
to xtiits Dios tyub styoo do deelñee
tumi tugak sini kik to.

25 ’Ni lëën xñe gaa nii tsoxkody
to nii dyon pe cos kaw do o ki gaa
to parñee kpañ do o pe cos kakw
kaa to. ¿Pe lëdy nayak mastre non
kyalmbañ que nii xtyaaw, ni pe
lëdy kaa nayaknan do nii mastre
non xcuerp to que ladx nii chakw
to? 26 Kol kan kchë mguiñ gaanoo.
Chandy ma ni xkyëdy ma kwlaap,
ni xkotseydy ma nii ktyaaw. Lëë
Tat Tios nii sob kpaa xyaan ma.
¡Aan mastre non do lo kchë mguiñ!
27 Nikxe gaa nii tsoxko do, per ni
tu wor chilody kiskool do lo tse nii
kpañ do.

28 ’¿Penak nii choxko do por ladx
nii kakw to? Kol kuy gaanoo xa
xroob kyoo tañ aan xkyëdyo tsiiñ ni
xkibtyo ladx. 29 Per sootaa ni rey
Salomón kokwty tu ladx ngui sinak
nii ngui tu kyoo, nikxe nii ndaly cos
ngui kop xaa. 30 Deelñee Dios tsigo
busy xkakw xab kchë kizhyë nii no
tañ aan xlyëëdyak lëëw chek lo ki,
¿penak tsigo nii xnilasty to nii lëë
Dios jkakw xab to? 31 Pe tsinidy kik
to nii dyon pe cos kaw do o pe cos ki
gaa to ni pe kakw to. 32 Kchësy cos
re no meñ nii xnilasty Dios kyalnë,
per lëë lëë do nanle Tat Tios nii sob
kpaa pe cos chak falt lo do. 33 Por
ngo, klo kol kuuñtsyey nii xñabey
Dios tsiin kxaal xaa nii kak falt lo
do. 34 Tsody to kyalnë nii dyon pe
cos kak kxe, porque xaal xaal nak
kyalnë tu tse.

7

Jkëëkiydy to xcombañer do
(Lc. 6:37-38, 41-42)

1 ’Jkëëkiydy to xcombañer do
tsiin jkëëkiydy Dios to. 2 Por
sinak nii xkëëkiyak to xcombañer
do jkëëkiy Dios to, ni sinak nii
chuuñtsyeyak to kuuñtsyey Dios
to. 3 ¿Penak nii xseel chanoo kizh
wiñ nii no lo xcombañeeroo aan
xyeñdyoo nii mastre ngol tublë yag
nii no lool? 4 ¿Xa nanoo këëboo
lo xcombañeeroo: “Kwlës dyon
kwin kizh wiñ nii no lool”, aan
xkwiidyoo yag ngol nii no lool?
5 ¡Maaloo! Klo kwlii yag ngol nii
no lool tsiin kchilo kanoo par kwiil
kizh wiñ nii no lo xcombañeeroo.
6 ’Kluuydy to xtiits Dios lo meñ
nii chaklasty kono, por toontlaa
klëë meñ go aan kxiix meñ go
lëë do sinak chuuñtsyey mëkw. Ni
jkaydy to kyalnsaak nii xneetsy
Dios lo do cholsye lo meñ, por
toontlaa subniy meño sinak xsyub-
niy ngutsy nii xyaan meñ ma.

Kol nab, kol kyub ni kol jkëëptyux chu yu
(Lc. 11:9-13; 6:31)

7 ’Kol nab nii jkiiñ do lo Dios tsiin
kneetsy xaaw, kol kyub cos tsiin
ktsyool dow, ni kol jkëëptyux chu
yu tsiin kyalyo. 8 Por kchë meñ
nii kñab tu cos lo Dios jkaaw, ni
kchë meñ nii kyub cos ktsyolo, ni
kchë meñ nii jkëëptyux chu yu lëëw
kyaly.
9 ’¿Pe no tu do dyon kyax ktee
tu kyo lo xiñ tsiñee kñab xiñ do tu
kyaxtily? 10 ¿Pe no gaa tu do kyax
ktee tu mëël lo xiñ do tsiñee kñab
xiñ do tu mël lo do? 11 Kol kyeñ
gaanoo nii nikxe mal do, per xtee
do cos buen lo xiñ do. ¿Pe lëëdyxe
Tat Tios nii sob kpaa tsigo kteejty
cos buen lo meñ nii kñabo?
12 ’Kol kan meñ sinak nii chak-
ladzy to kan meñ do. Por singo kë
leñ kitsy nii pkëë Moisés ni kchësy
profet.

Kol tedy chu puert nii nxeñdy
(Lc. 13:24)

13 ’Kol sëëb nëz laa kë puert nii
nxeñdy. Por nxeñ puert ni nxeñ nëz
nii xkëëtañ meñ, aan ndaly meñ
xsyëëb nëz chu puert ko ni xsyeñ
nëz ko. 14 Per xisy meñ xsyëëb
chu puert nii nxeñdy, ni xisy meñ
xtsiil nëz nii xtsiñ laañee jkaa meñ
kyalmbañ nii nitylody, porñee tir
ngan nëz ko.

Kchësy yag xyuumbey meño por nex nii xkyë low
(Lc. 6:43-44)

15 ’Kol kap cuent kchë lo xaa
wnee xuuy nii chakladzy kluuy xti-
its Dios. Porque xpig xaa lo do
sinak tu mëkwxiily, per lëë leñ styoo
xaa go nak xaa sinak tu mëëtsy.
16 Schilo kyeñ do pe cos no styoo
xaa deelñee kan do kchë cos nii
chuuñtsyey xaa, por xkyëdy uv lo
yakitsy ni yegw lo yakitsy looñ.
17 Ni nan gaa to nii deelñee buen
tu yag nonsyke nex buen xkyë low,
per deelñee buendyo nonsyke nex
byodz xkyë low. 18 Xkyëdy nex
byodz lo yag buen, ni xkyëdy nex
buen lo yag nii buendy. 19 Kchësy
yag nii xkyëdy nex buen lo lëëw
chug aan lëëw tsek. 20 Singo gak
kchë xaa wnee xuuy schilo kyeñ do
pe cos no styoo xaa deelñee kan do
kchë nii chuuñtsyey xaa.

Tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy
(Lc. 13:25-27)

21 ’Lëdy kchë meñ nii xñee lon nii
naa nak xaa nii xñabey sëëb laañee
xñabey Tat Tios, sink xaktyee meñ
nii nli xsoob xtiits Tat Tios sëëb.
22 Tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy
ndaly meñ kñë lon: “Xsoob noo
xtiitsoo. Con xtiitspeyoo blii noo
kyalbini mal, ni con xtiitspeyoo
beeñtsyeey noo kyalntson.” 23 Per
lëën këp lo meñ go: “Nandyaa cho
do. Kol kpichee nu, por ngoptol
do.”

Lidzy xaa nyaani ni lidzy xaa nguey
(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

24 ’Kchë meñ nii xkëëtyag xtit-
saa ni chuuñtsyeyo nak sinak tu
xaa nyaani nii psaa lidzy lady kyo.
25 Tsiñee lëë kyo bislo ni lëë nis
kok naal kiigwpee ni lëë me bi, pe
kokty lidzy xaa porñee lady kyo
sobo. 26 Per lëë kchë meñ nii
xkëëtyag xtitsaa aan chuuñtsyeydyo
nak sinak tu xaa nguey nii psaa
lidzy lo yuzh. 27 Tsiñee lëë kyo bislo
ni lëë nis kok naal kiigwpee ni lëë
me bi, lëë lidzy xaa byablyu, ¡aan
kaazhkaa kwnitylow!
28 Tsiñee lëë Jesús lox kwnee,
psee meñ biñ kchë nii bluuy xaa,
29 porñee kwnee xaa sinak tu xaa
xñabey, kwneedy xaa sinak xñee
chol mastre ley.

8

Lëë Jesús chuuñ kyak tu meñ xsyaknë
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

1 Tsiñee lëë Jesús bikche kiy,
ndaly meñ kunal xaa. 2 Kok
xtsedyak byety Jesús kiy tsiñee lëë
tu xaa xsyaknë nii xyodz lady biid
ksoxib lo xaa chëb:
—Xey, pe nëëdyoo beeñ kyak naa.
3 Tsigo lëë Jesús pxob ña kik xaa
chëb:
—Chakladzyaa nii kyakoo. Byak.
Aan wor go kazh lëë xaa nii xy-
odz lady ko byak. 4 Per lëë Jesús
chëb lo xaa:
—Ni tu cho lo këëbtyoo xa
byakoo, sink byey aan kwey lo
pxosy. Kuksakon nii xñabey xley
Moisés parñee kan kchë meñ nii
lëël byak.

Lëë Jesús chuuñ kyak xmos tu xaa nii xñabey lo soldad Roma
(Lc. 7:1-10)

5 Lëë Jesús kwsëëb lik leñ kyedzy
Capernaum tsiñee lëë tu xaa nii
xñabey lo tubtsoon soldad Roma
kunee lo xaa 6 chëb:

—Xey, lëë xmosaa xsyaknë. Lëë xaa nix chu yu, kutoo xaa ni mban xkyë xaa yoob.

7 Lëë Jesús kwëb chëb:

—Naa kuuñ kyakaa xmoosoo.

8 Tsigo lëë xaa xñabey go chëb:

—Xey, cho nakaa nii tsil lidzyaa. Destye nu pxaal tiits nii kyak xmosaa aan lëë xaa kyak. 9 Porque deel naa, no xaa nii mastre xñabey lon, lëë naa lo soldad xñabeyaa. Tsiñee xalaa tu xaa mandad, chi xaa. Tsiñee xkwetsy kaan tu xaa, chiid xaa. Singo gak xmosaa tsiñee xñabeyaa nii kuuñtsyey xaa tu cos, chuuñtsyey xaaw.

10 Axte psee Jesús biñ xaa nii kwnee xaa xñabey go, aan lëë xaa chëb lo meñ nii sinal:

—Nli gaa na karty kanaa tu meñ Israel nii kniladzy Dios tyub styoo sinak xniladzy xaa xñabey re. 11 Ni lëën kñeli gaa lo do nii ndaly meñ nii nche tyub lo kislyu kawni pxusykoltoo no Abraham, Isaac ni Jacob tse nii lëë Dios kñabey. 12 Per ndaly meñ nii wi xyal sob siko kwe lo nguey ley koon ni kaw lay.

13 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xaa nii xñabey lo soldad:

—Byey liidzyoo. Lëë nii bniladzyoo tyub styool kak.

Aan wor go kazh lëë xmos xaa xñabey go byak.

Lëë Jesús chuuñ kyak xñaatsaap Pedre
(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

14 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ lidzy Pedre lëë xñaatsaap Pedre nix xlyañ xlyëë. 15 Lëë Jesús kwseñ ña me, aan lëë xlyëë pchoo. Tsigo lëë me kuxche beeñlo me nii taw xaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak ndaly meñ xsyaknë
(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

16 Tsiñee lëë lyu pkyey, lëë meñ kuni ndaly xaa nii no kyalbini mal leñ styoo lo Jesús. Aan con tublanak tiits nii kwnee Jesús lëë kchë kyalbini mal go pchoo ni lëë kchë meñ xsyaknë byak. 17 Lëë Jesús beeñtsyey ngo parñee kuñ xaa cumplir tiits nii kwnee profet Isaías tsiñee chëb xaa: “Lëë xaa biy kchë xkyalkits no.”

Meñ nii kokladzy nyinal Jesús
(Lc. 9:57-62)

18 Tsiñee kon Jesús nii singootyee ndaly meñ ptyop, lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:

—Kol tsoo stublad chu nistoo.

19 Aan lëë tu maestre ley big chëb lo xaa:

—Maestre, chakladzyaa sënalaa lii laañee tsityoo.

20 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Chap mëz kyoplyoo ni chap mguiñ pchoos, per lëë naa nii nakaa mguiy nii pxaal Dios ni laañee kxiladzyaa xisy wiñ chaaptyaa.

21 Loxsye ngo lëë tu xpëëdscuel xaa chëb:

—Xey, blaa kajkeetsy kaazhaa pxosyaa, tsigo kyely nalaa lii laañee tsityoo.

22 Lëë Jesús chëb:

—Tënal naa. Lëë meñ nii nak sinak meñ kuty jkeetsy meñ kuty.

Lëë Jesús xkwëës me
(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

23 Lëë Jesús kwyo barkw ksa xpëëdscuel. 24 Lëë xaa si lo nis ksa xaa, tsiñee lëë tu me dox bislo xchoo aan lëë barkw byaktsë nis. Per lëë Jesús nixyesy. 25 Lëë xpëëdscuel xaa beeñ kna xaa chëb:

—¡Pteelaa lëë noo, por lëë barkw nonity leñ nis!

26 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—¿Penak nii xtsyeb to? ¿Penak nii kopty to Dios confians?

Aan loxsye chëb xaa singo lëë xaa kwnabey nii kwës me ni kwe tse nistoo, aan nli gaa tsesy byak. 27 Kchësy xpëëdscuel xaa psee xñee:

—¿Cho nak xaa re nii axte wi me ni nistoo xsoob xtiits xaa?

Lëë Jesús xkwii kyalbini mal
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

28 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ xtañ meñ
Gadara nii nche stublad chu nis-
too, lëë chop xaa nii no kyalbini
mal leñ styoo pchoo leñ paa aan
lëë xaa big lo Jesús. Ntseeb chak
xaa. Por ngo ni tu cho xtyejty nëz
ko. 29 Aan lëë xaa kwchuptsyë chëb
xaa lo Jesús:

—Jkaaldyoo lëë noo, Jesús. Ndon
noo nii Xiñ Dios nakoo. ¿Penak sëëd
ksaksil lëë noo? Karty ktsiñ xtsee
noo.

30 Aan kex siko ncheyaw tubt-
soon ngutsy. 31 Lëë kyalbini mal go
chëb lo Jesús:

—Deelñee kwiil lëë noo, bneetsy
tiitspey syëëb noo leñ ngutsy nii
nche ske.

32 Lëë Jesús chëb:

—Kol sëëb.

Tsigo lëë kyalbini mal go pchoo
chop leñ styoo xaa go, aan lëëw
kwsëëb leñ ngutsy. Aan kchë
ngutsy ko kwloo corr kukyab lo nis
aan lëë ma kuty.

33 Lëë xaa nii nche nap ngutsy ko
kuknitiits kyedzy, aan tsiñee ptsiñ
xaa, lëë xaa bitiits lo meñ xa pt-
syool xaa nii no kyalbini mal leñ
styoo. 34 Aan lëë meñ kyedzy kwey
laañee so Jesús, chëb meñ lo xaa:
“Beeñ favor, bi nu.”

9

Lëë Jesús chuuñ kyak tu meñ nii kutoo
(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

1 Loxsye ngo lëë Jesús kwyo
barkw aan lëë xaa ptsiñ laañee
nche xkyedzy xaa. 2 Siko lëë meñ
ptsiñni tu xaa xsyaknë nii kë yag.
Tyub lady xaa kutoo. Tsiñee kon
Jesús nii xniladzy xaa nii ptsiñni
xaa nii lëësy Jesús chuuñ kyak
meñ xsyaknë, lëë Jesús chëb lo xaa
xsyaknë:

—Ndaan kwloo styool. Lëë kchë
xtoloo bily.

3 Tsigo nladzy bla maestre ley nii
nche siko: “Falt no ko xaa gue lo
Dios.” 4 Per como xyeñ Jesús pe cos
xsya styoo xaa, lëë Jesús chëb:

—¿Penak nii singueetyee xsya tol
do? 5 Schilo këpaa lo meñ xsyaknë:
“Lëë kchësy xtoloo bily”, ni schilo
këpaa: “Kuxche aan kwsë”, per
¿chow dyon mastre ngan? 6 Lëën
kluy lo do gaanoo nii lëë mguiy nii
pxaal Dios lo kislyu kwaa tiitspey
parñee ktsily xaa xtol meñ.

Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xaa
nii nëtoo go:

—Kuxche, blis xtal aan byey li-
idzyoo.

7 Tsigo lëë xaa nëtoo go kuxche
aan lëë xaa sey lidzy xaa. 8 Tsiñee
lox kon meñ nii beeñtsyey Jesús, lëë
meñ psee, ni lëë meñ ptee skizh
porñee kon meñ nii lëë Dios ptee
kyalwnabey lo tu xaa lo kislyu re.

Lëë Jesús xkwetsy Mateo
(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

9 Tsiñee lëë Jesús bi siko, lëë xaa
kon nii lëë tu xaa nii lë Mateo sob
laañee chikni meñ tumi nii kyey lo
xtisy nii sob Roma. Lëë xaa chëb lo
Mateo:

—Tënal naa.

Lëë Mateo kuso aan lëë xaa sinal
Jesús.

10 Aan lëëtyee lëë Jesús sobyaw
lidzy Mateo, lëë bla xaa nii xtop
tumi par kyeyo Roma ni lëë bla
xaa ngoptol ptsiñ, aan lëë xaa kw-
sob kwi Jesús ni kwi xpëëdscuel
Jesús lo mezh. 11 Tsiñee lëë xaa
fariseo kono, lëë xaa kwnabtiits lo
xpëëdscuel Jesús, chëb xaa:

—¿Pe mod nak nii chawni
xmaestre to xaa nii xtop tumi par
kyeyo Roma ni penak nii chawni
xaa kchë meñ ngoptol gue?

12 Lëë Jesús biño aan lëë xaa chëb:

—Xkiiñdy meñ nii ndaan xaa nii
chuñ rmedy, sink meñ xsyaknë
xkiiñ xaa nii chuñ rmedy. 13 Kol
kyey aan kol kseedy xtiits Dios nii
xñee: “Chakladzyaa nii jkëstyoo
meñ xcombañer, chaklastyaa nii
kiidlookon meñ cos lon.” Syely

kyubtyaa meñ buen, sink lëën
syely kyub meñ ngoptol.

Lëë meñ xñabtiits lo Jesús
(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

14 Lëë xpëëdscuel Juan Bautist big
lo Jesús, aan lëë xaa chëb:
—Kety kety xtyaawdy noo par
kuuñ ksak noo Dios ksa noo xaa
fariseo. Lëë xpëëdscueeloo, ¿penak
nii xsaandy xaa wagw par kuuñ
ksak xaa Dios?
15 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Pe lika nayak tso kyalnë meñ
nii chi tu kyalwtsiilña deelñee bii
nche meñ nii ptsiilña? Per sitsiñ
wor gon nii lëë meñ nii ptsiilña
kchoo, tsigolye nagon schilo tso
kyalnë meñ ni ksaan meñ wagw.
16 'Ni tu cho xkëëtëdy tu ladx
yoox con tublë ladx kub, porque tsi
lëëw tsadx, lëë ladx kub kpe aan
lëëw lox kchos ladx yoox, aan lëë
laa nchos ko kak nroobre. 17 Ni
ni tu cho xkyëdy kaa nip kub leñ
tu kyeg kidy nii kwyoxle, porque
ntseeb kchoso, aan xiñ nip ni nitylo
kyeg. Por ngo no nii ktyëë nip kub
leñ kyeg kub, parñee nikle nipo
nikle gaa kyego pe kaktyoo.

Xiñtsyaap tu xaa xñabey ni kwnaa
nii kwseñ xab Jesús
(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

18 Lëë Jesús nonee lo meñ, tsiñee
lëë tu xaa xñabey ptsiñ. Lëë xaa
psoxib lo Jesús aan lëë xaa chëb:
—Lëë xiñtsyaapaa kuty, per deel
sëël kyo no lidzyaa kxoboo ñal lady
me, spañ me.
19 Lëë Jesús kunal ksa xpëëdscuel.
20 Aan lady kchë meñ nii nche siko
no tu kwnaa xsyaknë. Kokle tsi-
ipchop iz nii xchoo me cheñ. Lëë
me big nëz xitsy Jesús aan lëë me
kwseñ skiñ xab xaa. 21 Nladzy me:
"Comñee jkaa seeñaa xab Jesús lëën
kyak." 22 Per lëë Jesús byoogw buy
lo kwnaa go aan lëë xaa chëb:
—Ndaan, xiñ, kwloo styool. Por
lëël byak porñee bniladzyoo nii
schilo kuuñ kyakaa lii.
Aan wor go kazh lëë me byak.
23 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ lidzy xaa
xñabey go, kon xaa nii lëë musyk tse
nche mbës par ktsiñ wkeetsy, ni lëë
meñ no wiiñ ni ncheyuptsyë. 24 Lëë
xaa chëb:
—Kol kchoo nu. Por kujty me,
sink lëë me nixyesy.
Pxidzy meñ biñ xtiits Jesús, 25 per
loxsye kwlii xaa meñ yu, lëë xaa
kwseñ ña mëëd kwnaa go, aan lëë
gaa me kuxche. 26 Aan tyub nëz tañ
go koknan meñ nii beeñtsyey Jesús.

Lëë Jesús chuuñ kyak chop meñ
nii xñady lo

27 Tsiñee lëë Jesús bi siko, lëë
chop xaa nii xñady lo sinal xitsy
xaa, xñee:
—¡Lii nii sëëdoo lo xtiiy rey David,
pkëstyoo lëë noo!
28 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ lidzy, lëë
chop xaa nii xñady lo big lo Jesús
aan lëë Jesús chëb lo xaa:
—¿Pe xniladzy to nii suuñ
kyakaa to?
Lëë chop xaa nii xñady lo chëb:
—Xniladzy noo nii suuñ kyakoo
lëë noo.
29 Tsigo lëë Jesús kwseñ lo chop
xaa nii chandy ko aan lëë xaa chëb:
—Lëë do kyak porñee bniladzy to
nii suuñ kyakaa to.
30 Lëë chop lo xaa go byak. Per
lëë Jesús chëb lo xaa:
—Ni tu cho lo këbty to xa byak to.
31 Per xaktyee kwlëb xaa pchoo
xaa siko. Lëë xaa bislo bitiits xaa
nii beeñtsyey Jesús tyub tañ go.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu ngop

32 Lëë chop xaa nii byak nonsy
lik sey, tsiñee lëë meñ ptsiñni tu
ngop nii no kyalbini mal leñ styoo
lo Jesús. 33 Lëë Jesús kwlii kyal-
bini mal go, aan lëë ngop ko bislo
kwnee. Kchësy meñ psee kono aan
lëë meñ bislo xñee:
—Karty kaa nagon tyon no nii
kuuñtsyey tu meñ ngue leñ kyedzy
Israel.
34 Per lëë xaa fariseo bislo kwnee
nii misme xaatox nii xñabey lo

kyalbini mal ptee tiitspey lo Jesús
parñee kwii xaa kyalbini mal leñ
styoo meñ.

Xkëstyoo Jesús meñ

35 Kchë kyedzy nii kutedy Jesús
bluuy xaa xa nak xkyalwnabey
Dios lo meñ leñ ktoo, ni beeñ
kyak xaa meñ xsyaknë. 36 Pkëstyoo
xaa meñ porñee kon xaa nii
mban nche kteenë meñ sinak nii
xkwë mëkwxiily tsiñee kindy cho
tsikap ma. 37 Aan lëë xaa chëb lo
xpëëdscuel xaa:

—Nak kchë meñ re sinak tsiñee
lëë kwlaap mer kislo aan kindy
ndaly mos. 38 Kol nab lo Dios nii
kxaal xaa xaa nii kiid kluuy xtiits
xaa lo meñ.

10

Lëë Jesús xkwe ksa tsiipchop xpëëdscuel

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

1 Lëë Jesús kwtsyetsy ksa tsiip-
chop xpëëdscuel, aan lëë xaa ptee ti-
itspey lo xaa parñee kwii xaa kyal-
bini mal leñ styoo meñ, ni kuuñ
kyak xaa meñ xsyaknë.
2 Lëë ksa lë xapostle xaa nche
kë nu: Simoñ, xaa nii kwloolë gak
xaa Pedre, ni Ndresy betsy Pedre,
ni Jacob ni betsy xaa nii lë Juan
(Xiñ Zebedeo nak xaa chop xaa),
3 ni Felip ni Bartolomé, ni Max ni
Mateo (Lëë Mateo kok xaa nii ptop
tumi kyedzy par kyeyo Roma), ni
xiñ Alfeo nii lë Jacob ni Tadeo, 4 ni
Simoñ nii kwyo lady tub tiiy xaa nii
pcholë Cananista ni Judas Iscariote
(Lëë Judas pko Jesús ña xaa xñabey).

*Lëë Jesús xaal xpëëdscuel chik-
luuy xtiits Dios*

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

5 Lëë Jesús pxaal ksa tsiipchop
xpëëdscuel, per lëë xaa chëb kazh lo
xaa:

—Tsidy to tañ nii no meñ sit,
ni sëëbty to leñ xkyedzy meñ
Samaria. 6 Sink kol tsi lo meñ Israel
nii nak sinak mëkwxiily nii ncheno
tañ. 7 Kol tsi aan kol këb nii lëë
wor kutsiñ nii lëë Dios kñabey. 8 Kol
kuñ kyak meñ xsyaknë, ni kol kuñ
kpañ meñ kuty, ni kol kuñ kyak
kchë meñ nii xyodz lady, ni kol
kwii kyalbini mal leñ styoo meñ.
Singosy kwaa do kyalwnabey
parñee kuuñtsyey do kchë cos re.
Por ngo, kñabty to tumi lo meñ.
9 'Koydy to tumi, 10 ni koydy to
bols nii jkiiñ lo do nëz. Ni koydy to
ladx par ktsyëë xab to ni koydy to
kyalkidy par ktsyëë lab to, ni koydy
to yag nii ksoxka do. Pe tsinidy kik
to nii dyon pe kaw do, por kchë xaa
nii xkyë tsiiñ nonguial nii kyaan
meñ xaa.
11 'Tsiñee ktsiñ do tu kyedzy wiñ
o tu kyedzy ngol gaa, kol kyub tu
xaa nii knee lidzy kwës to aan siko
kol kwës axte nii kpi do kyedzy ko.
12 Ni tsiñee gaa sëëb to tu leñ yu,
kol jkëëptyux kchësy meñ nii no leñ
yu go. 13 Deelñee skëëtyag meñ nii
no leñ yu go nii kluuy do, kol nab
nii kakni Dios meñ go, per deelñee
jkëëtyagty meñ gow kaknidy Dios
meñ go. 14 Per deelñee kneesty
meñ lidzy kwës to ni kaklasty meñ
kon nii xluuy do, kol kchoo yu go
o kyedzy go gaa, aan kol kwib yuti
nii xña niy do. 15 Por nli xñen nii tse
nii lëë Dios kuñ kyalxtisy, ntseebre
kyalnë nii tedy meñ go que kyalnë
nii tedy meñ Sodoma ni meñ Go-
morra.

Kyalnë

16 'Lëën kxal lëë do laañee no
meñ ntseeb nii ntseeb si ntseeb
kchë ma tox nii chuty mëkwxiily.
Per nsiñ kol kak sinak nsiñ mëël,
ni kol kak ndoo sinak tu palom.
17 Ligier kol kak, por lëë meñ tsikso
lëë do lo xaa xñabey ni lëë meñ kiñ
lëë do leñ ktoo. 18 Ni axte lo xtisy ni
lo rey tsikso meñ do por naa. Siko
lëë do kñee xtitsaa lo meñ xñabey
ni lo meñ sit. 19 Per tsiñee lëë do
ktsiñ lo xaa xñabey pe tsinidy kik
to nii dyon xa kñee do o pe këëb
kaa to, por tsiñee tsitsib kñee do, lëë
Dios ksyaab leñ kik to pe cos kñee

do. 20 Ni kchëë gaa tiits nii kchoo
chuw do, lëdy xtiits tow, sink xtiits
xkyalbini Tat Tioso.
21 'Ni so gaa tse nii lëë meñ
kñabey kety betsy ni so tse nii
misme pxosy meñ kñabey kety
meñ, ni so tse nii lëë xaa wiñ
kakniladzy pxosy aan lëë xaa
kñabey kety xaa. 22 Kchësy meñ
klëë lo do, porñee xsoob to xtitsaa.
Per deelñee xekw to te do kchë
lo kyalnë go stelaa do. 23 Tsiñee
ktilyni meñ do tu kyedzy, kol
kxooñ, kol tsi stu kyedzy. Porque
xsobaa nii karty ksa kyedzy nii
nche Israel no tedy to tsi lëë mguiy
nii pxaal Dios kiid stub.
24 'Mastre non maestre lo
mëëdscuel ni mastre non patrón lo
mos. 25 No nii tsoxko mëëdscuel kak
sinak maestre, ni no nii tsoxko mos
kak sinak xpatrón. Deelñee xñee
meñ nii xaatox nakni xpixwan yu,
¿pe toodyxe ntseebre nii kñee meñ
lo meñ lidzy xpixwan yu?

Cho no nii ktsyeb meñ
(Lc. 12:2-9)

26 'Ktsyebty to meñ, por nody tu
cos ngueetsy nii kchukëdy, ni nody
tu cos tsilaan nii kak ndoondy.
27 Kchësy nii chutiitsaa lo do lo
nguey kol kutiitso xña lo ngbidz. Ni
kchësy kaa nii xñe tsilaanaa lo do
kol tsëp kik yu aan nguiedzy kol
neew. 28 Ktsyebty to meñ nii chuty,
por chilody kuty meñ go xkyalm-
bañ do. Kol ktsyeb xaa nii schilo
kuty xkyalmbañ do ni schilo kxaal
lëë do linfiern.
29 '¿Pe karty kaa nayak kan do
nii xtyo chop mguiñ wiñ con bla
pes? Per ni tu ma chejty deelñee
xteejty Tat Tios tiits. 30 Aan lëë lëë
do axte kits kik to ngab lo Tat Tios.
31 Ktsyebty to, por mastre non do lo
mguiñ.

Meñ nii xchoo xfavor Jesús
(Lc. 12:8-9)

32 'Kchësy meñ nii xchoo xfavo-
raa lo kislyu re, schon xfavor meñ
go tsiñee lëë meñ go klyañ lo Tat
Tios. 33 Per lëë meñ nii kchoody
xfavoraa lo kislyu re, ni naa kc-
hoody xfavor meñ go lo Tat Tios.

Lëë Jesús chuñ meñ chop tiiy
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

34 'Këbty to tsaaplaa syelyaa lo
kislyu re parñee tsodre tily. Lëdyo
gon, sink lëën syelyni tily. 35 Lëën
syely parñee ktilyni mëëdpkiy
pxosy, ni ktilyni mëëd kwnaa
xñaa, ni ktilyni nkwxizh xñaatsaap.
36 Misme kchë meñ lidzy meñ ktily.
37 'Kchë meñ nii xkëstyoo
pxosy ni xñaa aan xkëstyoody
naa nonguialdy kak meñ go
xpëëdscuelaa, ni meñ nii xkëstyoo
xiñgan o xiñtsyaap kaa aan
xkëstyoody naa nonguialdy kak
xpëëdscuelaa. 38 Ni deelñee chak-
lasty meñ te kyalnë ni kiidnaldy
meñ naa, nonguialdy kak meñ
xpëëdscuelaa. 39 Kchë xaa nii
choxko kteelaa xkyalmbañ kety.
Per lëë xaa nii pe sinidy kik, nikxe
kety xaa, lëë xaa kpañ porñee
xniladzy xaa xtitsaa.

Nii jkaa meñ nii xsoob xtiits Dios
(Mr. 9:41)

40 'Kchë meñ nii chantsi lëë do,
chantsi naa. Ni kchësy meñ nii
chantsi naa, chantsi Tat Tios nii
pxaal naa. 41 Kchë meñ nii chantsi
tu profet nii pxaal Dios jkaa nii ktee
Dios lo profet ko. Ni kchë meñ
nii chantsi tu xaa buen jkaa nii
ktee Dios lo xaa buen go. 42 Kchë
meñ nii ktee tub xig nis yag ki
xaa nii no xladaa, lëë Dios ktikche
xkyalnsaak meñ go.

11

Lëë xpëëdscuel Juan chinabtiits lo Jesús
(Lc. 7:18-35)

1 Tsiñee lëë Jesús lox beeñ kseedy
xpëëdscuel, lëë xaa sikluuy xtiits
Dios lo meñ nii no tañ go.
2 Lëëtyee gaa leñ tse go lëë Juan
Bautist no skiib tsiñee biñ xaa kchë

nii noyuuñtsyey Jesús. Lëë xaa px-
aal bla xpëëdscuel xaa 3 kunabtiits
dyon pe lëë Jesús nak xaa nii kxaal
Dios ote no nii yak bii kyëmbës xaa
xaa nii kxaal Dios.
4 Lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel
Juan:
—Kol kyey aan kol kutiits lo Juan
kchësy nii chan do ni chon do. 5 Kol
këb nii lëë meñ nii xñady lo chan, ni
lëë meñ nii xsyëdy xsyë, ni lëë meñ
nii xyodz lady xyak, ni lëë meñ nii
xkwaat chon, ni lëë meñ kuty xpañ,
ni lëë kchë meñ mban nii ni tu pe
chapty xkëëtyag xtiits Dios. 6 Ni kol
këb nii dichos meñ nii jkandy kik
kan naa.
7 Tsiñee lëë xpëëdscuel Juan
Bautist bi, lëë Jesús bitiits lo meñ
cho nak Juan, chëb xaa:
—¿Pe cos kukuy do dyon worñee
kwey do tañ? ¿Pe kukuy do tublë
kizh nii nëz re nëz rek xni me?
8 Deelñee kukuydy to kizh nii xni
me, ¿pe cos kukuy do? Ote ¿kukuy
do tu xaa nii nakw ladx non yak?
Por nan do gon nii lidzy rey ncheno
kchë xaa nii nakw ladx non. 9 Kol
në dyon pe cos kukuy do. Deelñee
tu profet gon kukuy do, nli nii pro-
fet nak xaa nii kukuy do, per mas-
tre non xaa. 10 Lëë Juan xseety
kitsy nii kë xtiits Dios laañee xñeew:
Lëën kxal tu xaa nii tenech lool,
parñee kwii xaa tu nëz tedyoo.
11 'Lo kchë meñ nii noyaly lo
kislyu re xsobaa nii ni tu meñ karty
tsitsib sinak Juan Bautist, per lëë
laa xñabey Dios kchë xaa nii xisy
non chuñ gan lo Juan.
12 'Destye nii biid Juan Bautist
axte nina, lëë laa xñabey Dios chak
tily, aan lëë meñ ntseeb chakladzy
knitylow. 13 Lëë kchë profet ni
lëë xley Moisés bluuy xtiits Dios
lo meñ worñee karty kiid Juan.
14 Ni toon pe sniladzy kaa to nii
lëë Juan nak profet Elías nii no
kiid. 15 Kchësy to siñee chakladzy to
kyeñ do, kol jkëëtyag.
16 '¿Cho nak sinak meñ nii no
natiemp? Nak meñ nii no natiemp
gon sinak chol xaa wiñ nii xkwe
laañee chak kiy aan xñee xaa lo
xcombañer xaa: 17 "Ptsyool noo
flaut aan byëëdy to, ni ptsyool noo
ti nii së mban aan biiñdyak to."
18 Na nii lëë Juan biid, xñee do
nii kyalbini mal no leñ styoo xaa,
porñee tawdy xaa ni kowdy xaa
viñ. 19 Lëë na nii lëë mguiy nii
pxaal Dios chaw ni chi viñ, xñee
do nii lyaadzy wagwsye no xaa ni
ngonip xaa, ni xñee do nii lëë xaa
chi lidzy meñ ngoptol ni lidzy meñ
nii xtop tumi par kyey Roma. Per
por kchë nii chuuñtsyeyaa xluuy nii
Dios nakni naa.

Meñ nii xtikchedy styoo lo Dios
(Lc. 10:13-15)

20 Lëë Jesús bislo kwëntseeb lo
meñ nii no kchë kyedzy laañee
beeñtsyey xaa kyalntson, porñee
ptikchedy meñ go styoo lo Dios.
Chëb xaa:
21 —¡Chooksye lëë doy meñ
Corazín ni chooksye lëë do meñ
Betsaida! Por deelñee nyan meñ
Tiro ni meñ Sidón kchë kyalntson
nii kon do, tselye kokw meñ go ladx
nchog ni tselye pchoop meñ go
xkiti lo kik parñee kluuy meñ go nii
ptikche meñ go styoo lo Dios. 22 Por
ngo, tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy
ntseebre kyalnë nii tedy to que nii
tedy meñ Tiro ni meñ Sidón. 23 Lëë
lii nii nol leñ kyedzy Capernaum,
¿pe nladzyoo nayak nii sle Dios
lool? Kledy xaa gon, sink lëë xaa
kxaal lii linfiern. Porque deelñee
nyak kchë kyalntson nii konoo
leñ kyedzy Sodoma, bii ndyon no
kyedzy ko natiemp. 24 Por ngo, tse
nii lëë Dios kuñ kyalxtisy ntseebre
kyalnë nii tedy to que nii tedy meñ
nii no kyedzy Sodoma.

Lëë Jesús ktee laa kxiladzy meñ
(Lc. 10:21-22)

25 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Tat Tios, lii xñabey kpaa ni
lii xñabey kislyu. Skizhoo porñee
kwloolanoo xtiitsoo lo meñ nyaani
ni lo meñ chak parñee kluuylo
lo meñ ndoladzy nii nak sinak
mëëd wiñ. 26 Styool, Tat Tios,
kwlañ nii singo kuuñtsyeyoo ni lëëw
beeñtsyey gaal.
27 Ni lëë Jesús chëb lo meñ:
—Lëë Tat Tios bneetsy kchë nii
chap xaa lon ni ni tu cho xyuum-
beydy kaa xiñ Tat Tios, xaktyee Tat
Tios sye xyuumbey xaa. Singo gak
kaa Tat Tios, xaktyee xiñ xaa ni
meñ nii kwe xiñ xaa schilo kyu-
umbey xaa. 28 Kol të lon kchësy to
siñee xtsag to kë do tsiiñ ni kchësy
to siñee noy do yow. Naa knetsy
laañee kxiladzy to. 29 Kol ksoob
xtitsaa. Kol kuy gaanoo nii chaa-
paa paciensy ni nguudzy styoon
tsiin ktsyol laa kxiladzy to. 30 Por
ngandy ksoob to xtitsaa ni ndalydy
nii kuuñtsyey do.

12

Lëë xpëëdscuel Jesús xchoow xobxtily tse nii chakty tsiiñ
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

1 Lëë Jesús sitedy lo tu kwaakon
tu tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ,
tsiñee lëë xpëëdscuel xaa kwlaañ
aan lëë xaa bislo xchoow xaa
xobxtily parñee kaw xaaw. 2 Lëë
meñ fariseo kon nii noyuuñtsyey
xpëëdscuel Jesús, aan lëë xaa chëb
lo Jesús:
—Buy gaanoo, lëë xpëëdscueeloo
noyuuñtsyey nii nonguialdy kak tse
nii xiladzy meñ lo tsiiñ.
3 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Pe karty klab to laañee xñee
xa beeñtsyey rey David worñee
kwlaañ xaa ksa xcombañer xaa?
4 Kwsëëb xaa leñ lidzy Dios aan
taw xaa kyaxtily nii xaktyee pxosy
nonguial kaw ni ptee xaa nii taw
xaa nii ksa xaa si. 5 ¿Ni pe karty
kaa klab to xley Moisés laañee xñee
nii lëdy tol chuñ pxosy nii no leñ
lidzy Dios nikxe xilasty xaa tse nii
xiladzy meñ lo tsiiñ? 6 Per lëën xñe
lo do nore nii mastre non lo lidzy
Dios. 7 Por xyeñaa nii karty kyeñ do
xtiits Dios nii xñee: “Chakladzyaa
nii jkëstyoo do xcombañer do, chak-
lastyaa nii ksakon do ma.” Deelñee
nyeñ do tiits ko, nguëëkiydy to meñ
nii nody xtol. 8 Per kol kaknan nii
lëë mguiy nii pxaal Dios xñabey lo
tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ.

Tu xaa nii mbañdy ña
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

9 Lëë Jesús bi siko aan lëë xaa
kwsëëb leñ ktoo nii sob leñ kyedzy
ko. 10 Lëë tu xaa xsyaknë nii
mbañdy tu ña no leñ ktoo go, aan
como wi bla meñ nii chakladzy
jkëëkiy Jesús nche siko, lëë xaa chëb
lo Jesús:
—¿Pe nonguial dyon kak meñ
xsyaknë rmedy tse nii xiladzy no lo
tsiiñ?
11 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Deelñee chap to tu mëkwxiily
aan xyab ma leñ tu kyeech nxity tse
nii xiladzy meñ lo tsiiñ, ¿pe xkwi-
idy to ma nayak? 12 ¡Ni mastre gaa
non tu meñ lo mëkwxiily! Por ngo
lëën xñe nii schilo kuñ ñe kyalbuen
tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ.
13 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo
xaa xsyaknë go:
—Biskaa ñal.
Lëë xaa go biskaa ña, aan lëëw
byaktsey. 14 Tsiñee lëë xaa fariseo
pchoo ktoo, lëë xaa bislo bitiits xaa
dyon xa kuty xaa Jesús.

Xaa nii kuñ xtsiiñ Dios

15 Tsiñee lëë Jesús byeño, lëë xaa
bi siko. Aan ndaly meñ sinal xaa ni
ndaly gaa meñ xsyaknë beeñ kyak
xaa, 16 ni chëb xaa lo kchë meñ nii
beeñ kyak xaa nii kutiisty meñ cho
nak xaa. 17 Singo beeñtsyey Jesús
parñee kak cumplir nii kwnee pro-
fet Isaías tsiñee chëb xaa:
18 Lëë xaa re kwlen parñee kuñ xaa
xtsiñaa.
Xkëstyoon xaa ni xlen lo xaa.
Lëën kte xkyalbinin lo xaa,

parñee tsikëb xaa lo meñ sit nii lëën
kuñ kyalxtisy.
19 Ktilynidy xaa meñ, ni kuptsyëdy xaa,
parñee kondy meñ nii xtyenëz
tsiy xaa.
20 Ni ksaksidy xaa meñ mban nii
nak sinak yag nii merle ketsy
ni këntseebty xaa lo meñ nii nak
sinak bini ntsool nii no nëz kyuuy,
sink lëë xaa kuñ kyalxtisy.
21 Ni lëësy xaa ksaladzy meñ nii
ncheno lo kislyu.

Lëë meñ xñee nii xaatox nakni Jesús
(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

22 Lëë meñ kuni tu xaa nii no kyalbini mal leñ styoo lo Jesús. Xñady lo xaa ni ngop xaa, per lëë Jesús beeñ kyak xaa. 23 Kchësy meñ nii kon nii beeñtsyey Jesús psee chëb:

—¿Pe lëdy kaa lo xtiiy rey David sëëd xaa gue?

24 Tsiñee lëë xaa fariseo biñ nii nchenee meñ, lëë xaa chëb:

—Beelzebú, xaa nii xñabey lo kyalbini mal ptee tiitspey lo xaa gue parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ.

25 Per como nan Jesús pe cos xsya styoo xaa fariseo, lëë xaa chëb:

—Ni tu kyedzy nii nak chop tiiy gon chilody ktiiy. Lëëw xnitylo. Singo gak kaa meñ wlidzy nii nak chop tiiy chilody ktiiy meñ go. 26 Nikle gaa kchë kyalbini mal nii xsoob xtiits xaatox, deelñee ktilyo kchë xcombañero, sikootyee lëë xkyalwnabey xaatox kyal. 27 Deelñee lëë Beelzebú, xaa nii xñabey lo kchë kyalbini mal, xneetsy tiitspey lon parñee kwin kyalbini mal leñ styoo meñ, ¿cho xtee tiitspey lo xaa nii nak ksa do tsigo parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ? Sikokesy nagon xluuy nii nandy to pe xñee do. 28 Lëë xKyalbini Dios xnee tiitspey lon parñee kwin kyalbini mal, ni lëë wor gaa kutsiñ nii lëë Dios kñabey.

29 '¿Xa lë nii kwan meñ cos nii no lidzy tu xaa ntseeb na dyon deelñee kxituu kazhty meñ xaa?

30 'Kchë xaa nii nody xfavoraa chiidnidy xaa meñ lon, sink lëë xaa xsëëbtañ meñ porñee xlëë xaa lon.

31 'Nli xñen nii stsily Dios xtol meñ ni kchë tiits yox nii kñee meñ, per ktsildy xaa xtol meñ nii ko falt lo Kyalbini Ntson. 32 Ni stsily Dios xtol meñ nii ko falt lo mguiy nii pxaal xaa, per lëë meñ nii ko falt lo Kyalbini Ntson, tsitsiñdy tse nii ktsily Dios xtol meñ go.

Kchësy yag xyuumbey meño por nex nii xkyë low
(Lc. 6:43-45)

33 'Deelñee xtyoontsi yag, buen nex nii xkyë low. Deelñee xtyoontsidyo, buendy nex nii xkyë low. Singo gak kaa lëë do. 34 ¡Nak to sinak mëël! Chilody kñee do tiits buen por mal do. Ni nan gaa to nii tiits nii no leñ styoo meñ xchoo chuw meñ. 35 Buen së lo xtiits meñ nii buen no styoo. Buendy së lo xtiits meñ nii no cos mal leñ styoo. 36 Ni lëën xñe kaazhkaa nii lëë do ktee cuent lo Dios por kchë tiits yox nii kchoo chuw do tse nii lëë xaa kuñ kyalxtisy. 37 Porque misme tiits nii kchoo chuw do ksoli lëë do o kchon gaa lëë do.

Lëë meñ chakladzy nii kuuñtsyey Jesús tu kyalntson
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

38 Loxsye ngo lëë bla xaa fariseo ni lëë bla maestre ley chëb lo Jesús:

—Maestre, beeñtsyey tu kyalntson nii karty kuuñtsyeyoo parñee kniladzy noo nii Dios nakni lii.

39 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Lëë meñ mal re me chakladzy kan tu kyalntson, aan xsoobty meñ re xtiits Dios, per ni stu kyalntson kantre meñ re. No nii ksaladzy meñ nii ptsyool profet Jonás.

40 Porque sinak nii kwyo gak Jonás
leñ mël lo nistoo tson kpidz tson
kyool, singo gak tso mguiy nii px-
aal Dios leñ lyu tson kpidz ni tson
kyool. 41 Tse nii lëë Dios kuñ
kyalxtisy lëë meñ Nínive jkëëkiy
meñ nii no natiemp, por ptikche
meñ Nínive styoo lo Dios worñee
biñ meñ Nínive nii kwnee Jonás,
porque mastre precisy nii xluyaa
lo do que nii kwnee Jonás. 42 Ni
skëëkiy kwnaa nii kok rey kyedzy
Sabá meñ nii no natiemp tse nii lëë
Dios kuñ kyalxtisy, por sit pchoo
me par jkëëtyag me xtiits rey Sa-
lomón, ni mastre gaa precisy nii
xñen lo do lo kchë xkyalchak Sa-
lomón.

Kyalbini mal nii xpikche
(Lc. 11:24-26)

43 'Tsiñee lëë tu kyalbini mal
xchoo leñ styoo tu meñ, lëëw
xkyënsë tañ xyubo dyon pa kwëso.
Aan deelñee xtsyoldy pa kwëso,
lëëw xñee: 44 "Lëën kpikche kyan
laañee pchon." Tsiñee lëë kyalbini
mal go xtsiñ, chano nii lëë leñ
styoo meñ nii pchow tse nak
sinak tu yu nii kal lik blyoob ni
kwxixkwaa. 45 Tsigo lëëw chikyub
skadzy kyalbini nii mastre mal,
aan lëëw xsyëëb leñ kik meñ go
ksaw, aan mastre mban xtye meñ
go. Singo gak nagon ktsyool kchësy
meñ mal nii no natiemp.

Xñaa Jesús ni betsy xaa
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

46 Lëë Jesús bii nonee lo meñ,
tsiñee lëë xñaa xaa ni betsy xaa pt-
siñ parñee kñee xaa lo Jesús. Aan
como kwsëëbty xaa leñ yu, 47 lëë
meñ kuni tiits lo Jesús chëb:

—Lëë xñaal ni betsyoo nche ley
chakladzy kñee lool.

48 Per lëë Jesús chëb lo meñ nii
kuni tiits:

—¿Cho nak kaa tnan ni cho nak
betsyaa?

49 Loxsye ngo lëë Jesús bluuy
xpëëdscuel aan lëë xaa chëb:

—Lëë xaa gue nak tnan ni nak
betsyaa. 50 Porque kchësy meñ nii
xsoob xtiits Tat Tios nii sob kpaa
nak betsyaa, psyañaa ni tnan.

13

Xcuent ngon
(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

1 Loxsye kwnee Jesús lo meñ, lëë
xaa pchoo leñ yu aan lëë xaa kusob
chu nistoo. 2 Tsiñee kon xaa nii
singootyee ndaly meñ ptyop, lëë
xaa kwsob tu leñ barkw aan lëë
meñ kwche chu nistoo. 3 Tsigo
lëë xaa bislo beeñ kseedy xaa meñ
nonsyke con cuent, xñee xaa:

—Tu ngon name pchoo si kon.
4 Aan tsiñee lëë xaa bislo kon, no
xipni xaa byab lo nëz, aan lëëw
kutaw mguiñ. 5 No gaa laañee
byabo lady kyo laañee neeldy
lyu, aan blyëëdy lëëw pchukë
lyu, porñee nxijty kwyow. 6 Per
tsiñee lëë ngbidz kwlañ lëë ngbidz
psaayo, aan como kindy luw lëëw
pidzy. 7 Lëë stub lugar lëë xipni xaa
byab lady yakitsy, aan tsiñee lëë
yakitsy kwroob lëë yakitsy kwtiño.
8 Per lëë stub lugar lëë pni byab
laañee neely lyu, aan ngui kok
xkwaa xaa siko. No laañee ptop xaa
tu kyoow lmud xob, no gaa laañee
ptop xaa tsongalyo ni no laañee
ptop xaa kalyptsii lmudo. 9 Deelñee
chakladzy to kyeñ do, ¡kol jkëëtyag!

Lëë Jesús xñee penak nii chuuñ
kseedy xaa meñ con cuent
(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

10 Loxsye ngo lëë xpëëdscuel Jesús
big, aan lëë xaa kwnabtiits lo Jesús,
chëb xaa:

—¿Penak nii nonsyke con cuent
chuuñ kseedyoo meñ?

11 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Lëë Dios gon xluuy xa nak
xkyalwnabey xaa lo do, per xlu-
uydy xaaw lo meñ nii nche tublad.
12 Por lëë Dios kuuñ kseedy meñ
nii chak parñee mastre kak meñ go,
per lëë meñ nii chakty, lëë Dios kuñ

nii knityladzy meñ go axte kchë nii
no kseedy meñ go. 13 Nonsyke con
cuent chuuñ ksedyaa meñ, porñee
xña lo meñ aan chandy meñ, ni
chon meñ per xyeñdy meñ. 14 Lëë
meñ chuñ cumplir nii kwnee pro-
fet Isaías tsiñee chëb xaa:
Nikxe mastre kon do, per kyeñdy
to,
nikxe mastre kuy do, per kandy to.
15 Por lëë styoo meñ lox pkyedzy.
Ntse tyag meñ, ni ndiib lo meñ.
Kchë nrii ptsyool meñ parñee
kchilody kan meñ, ni kon
meñ ni kyeñ meñ.
Ni lëë meñ ptsyool kchë nrii parñee
ktikchedy meñ styoo lon
tsiin ktsilyaa xtol meñ.
16 'Per dichos to, porñee xña lo
do ni chon do. 17 Por nli xñen
nii ndaly profet ni ndaly xaa buen
kokladzy nyan nii chan do, per
kondy xaaw, ni ndaly xaa kok-
ladzy nguëëtyag nii xkëëtyag to, per
pkëëtyagty xaaw.

Lëë Jesús xluuy xa nak xcuent ngon
(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

18 Lëë Jesús chëb:
—Lëën kniy lo do xa nak xcuent
ngon. 19 Lëë meñ nii xkëëtyag xtiits
Dios nii xñee xa nak xkyalwnabey
xaa aan xyeñdy xaaw nak sinak pni
nii byab lo nëz. Xlyëëdy lëë xaatox
chiklaats nii bñaa leñ styoo meñ go.
20 Lëë meñ nii gaa xle xkëëtyag xti-
its Dios nak sinak pni nii byab lady
kyo. 21 Por sinusy xniladzy meñ go
xtiits Dios, per tsiñee chan meñ go
nii lëë kyalnë sëëd, lëë styoo meñ
go xchoso. 22 Lëë pni nii byab lady
yakitsy nak sinak meñ nii xkëëtyag
xtiits Dios, per como xsyak meñ go
nii mastre precisy toon pere kap
meñ go lo kislyu, kchësy ngo nagon
xkiñ xtiits Dios nii no leñ styoo
meñ go aan xlaadyoo ksoob meñ
go xtiits Dios. 23 Lëë pni nii byab
laañee neely lyu nak sinak meñ nii
xkëëtyag xtiits Dios, ni xyeño, ni
chuuñtsyeyo. No meñ go nak sinak
laañee ptyop tu kyoow lmud xob,
no gaa meñ nii nak sinak laañee
ptyop tsongaly lmud xob, ni ka-
lyptsii lmudo.

Kizh nii kwlañ lady xobxtily

24 Lëë Jesús pso stu cuent lo meñ,
chëb xaa:
—Nak laañee xñabey Dios sinak
tu xaa nii kon xobxtily lo xkwaa.
25 Aan mentre lëë xaa nixyesy, lëë
tu xaa nii xlëë lo xaa kukan stub
clasy pni lo xkwaa xaa. 26 Per
tsiñee lëë xobxtily kwroob, ni lëëw
pchukë to, lëë pni nii kondy xaa
kok nyoo. 27 Tsigo lëë mos kukëb
lo xpixwan kwaa: "Xey, con nonsy
xobxtily konoo, ¿pa pchoo kizh
nii kwlañ lady xobxtily?" 28 Lëë
xpixwan kwaa chëb: "No cho tu
xaa nii xlëë lon kukan kizh ko lady
tu xobxtiilyaa." Lëë mos chëb: "¿Pe
syo klaats noo kizh ko?" 29 Per
lëë xpixwan kwaa chëb: "Tsidy to,
por toontlaa tsiñee klaats to kizh
ko, klaats to wi xobxtily. 30 Masy
kol ksaan kroobo ksaw axte kal
lo kwlaap. Tsigolye kxalaa mos
tsiktop klo kizh ko ni këpaa kxi-
tuu xaaw por manoj parñee tseko.
Loxsye ngo lëë xaa kotsey tu xobx-
tiilyaa."

Xcuent medzy martas
(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

31 Lëë Jesús pso stu cuent re lo
meñ, chëb xaa:
—Nak laañee xñabey Dios sinak
tu medzy martas nii xlyañ lo kwaa.
32 Lëë medzy martas nak tu medzy
nii mastre wiich. Per tsiñee lëë
yag ko xroob, axte mguiñ chiksaa
xipchoos loo go.

Xcuent levadur
(Lc. 13:20-21)

33 Pso gak xaa stu cuent re, chëb
xaa:
—Nak xkyalwnabey Dios sinak
levadur nii xkots tu kwnaa tson
lmud riñ tsiñee xkweek me kobyi.

Nonsyke con cuent beeñ kseedy Jesús meñ
(Mr. 4:33-34)

34 Nonsyke con cuent beeñ kseedy Jesús meñ 35 parñee kak
cumplir nii kwnee tu profet tsiñee
chëb xaa:
Nonsyke con cuent kuuñ ksedyaa
meñ.
Lëën kluy cos nii karty kon meñ
destye nii kwleek Dios
kislyu.

Lëë Jesús xñee xa nak xcuent ngon

36 Tsiñee lëë meñ lox bi, lëë Jesús
byo leñ yu, aan lëë xpëëdscuel xaa
chëb lo xaa:
—Bluuy loo noo dyon xa nak
xcuent kizh nii kwlañ lady xobx-
tily.
37 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lëë mguiy nii pxaal Dios nak
xaa nii chan xobxtily. 38 Lo kislyu
nak laañee chak kon. Lëë meñ nii
xsoob xtiits Dios nak sinak xobx-
tily. Lëë meñ nii xsoob xtiits
xaatox nak sinak pni nii kondy
xpixwan kwaa. 39 Lëë xaatox kon
stub clasy pni. Lëë kwlaap nak
si kak tse nii lëë Dios kuñ kyalx-
tisy. Lëë angly kyë si xkyë xaa nii
xkyë kwlaap tse go. 40 Sinak nii
xkyëktop meñ kizh nii pa xkiiñdy
par tseko, singo ktop angly meñ
nii ngab lo xaatox tse nii lëë Dios
kuñ kyalxtisy. 41 Lëë xangly mguiy
nii pxaal Dios tsiktop kchë meñ
nii chuñ xtol xcombañer, ni meñ
nii xsaandy xtol. 42 Lëë angly ko
kchësy meñ go leñ worne nii noyek.
Siko koon meñ go ni kawlay meñ
go. 43 Loxsye ngo lëë kchësy meñ
nii xsoob xtiits Dios ksaani laañee
xñabey Dios sinak nii xsaani ng-
bidz. Deelñee chakladzy to kyeñ
do, ¡kol jkëëtyag!

Xcuent cos non nii no lyu

44 'Nak laañee xñabey Dios sinak
tu xaa nii xtsyol tu cos non nii no
lyu. Aan xle xaa, lëëw xkolyu xaa
stub, ni lëë xaa xto kchësy nii chap
xaa parñee si xaa lyu go.

Xcuent kyo non

45 'Nak laañee xñabey Dios sinak
tu xaa nii xkyëkyub kyo non nii lë
perle. 46 Aan tsiñee xtsyol xaa tu
kyo nii nyazh non, lëë xaa chikto
kchësy nii chap xaa aan lëëw xsi
xaa.

Xcuent kyex

47 'Nikle laañee xñabey Dios nako
sinak tu kyex nii xyab lo nistoo aan
xtopo kchë clasy mël. 48 Tsiñee lëë
kyex lox xyaktsë, lëë ngoosy mël
xkwiiw tublad chu nis, aan lëë xaa
xsyob xkwe xaa mël. Leñ tskwidy
xko xaa ma nii xtyaaw. Lëë ma nii
xtyaawdy xsëëb xaa. 49 Singo gak
kak tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy.
Lëë angly kwii meñ nii xsoobty xti-
its Dios lady meñ nii xsoobo, 50 aan
lëë xaa ko meñ nii psoobty xtiits
Dios lo ki nii noyek leñ worne. Siko
koon meñ go ni kawlay meñ go.

Cos kub ni cos yoox

51 Lëë Jesús kwnabtiits lo
xpëëdscuel chëb:
—¿Pe xyeñ do kchë nii xñen lo
do?
—Xyeeñ noow —kwëb xaa.
52 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Tsiñee xseedy maestre ley xa
nak xkyalwnabey Dios, nak xaa
sinak tu xaa nii xkwii cos kub ni cos
yoox nii no leñ lidzy.

Lëë Jesús xyey xkyedzy
(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

53 Tsiñee lëë Jesús lox pso kchë
cuent ko, lëë xaa bi siko, 54 aan
lëë xaa kwey xkyedzy xaa. Beeñ
kseedy xaa meñ leñ ktoo aan psee
meñ biñ xiwseedy xaa, xñee meñ:
—¿Pa pseedy xaa kchë cos ke ni
pa pseedy xaa kuuñtsyey xaa kchë
kyalntson gue? 55 ¿Pe lëdy lëë xiñ
carpinter ngue nayak? ¿Ni pe lëdy
xñaa xaa nayak nak Mariy, ni betsy
xaa nak Jacob, José, Simoñ ni Ju-
das? 56 ¿Ni pe lëdy kaa nayak lady

no no psyañ xaa? ¿Pa pseedy xaa
kchë cos nii chuuñtsyey xaa?
57 Por ngo koklasty meñ nsal
meñ xaa. Per lëë Jesús chëb:
—Laañee xkaatyee xsal meñ tu
profet, per deelñee meñ xkyedzy
meñ nak profet, xsaldy meñ xaa.
58 Beeñtsyeydy xaa ndaly kyal-
ntson leñ xkyedzy xaa, porñee bni-
lasty meñ xtiits xaa.

14

Xkyalkuty Juan Bautist
(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

1 Lëë Herodes nii xñabey tyub
Galilea tiemp ko biñ kchë nii
chuuñtsyey Jesús, 2 aan lëë xaa chëb
lo meñ nii xkyë tsiiñ lo xaa:
—Lëë Juan Bautist ngue pañ. Por
ngo nii chuñ xaa kchë kyalntson
gue.
3 Singo chëb Herodes porñee lëë
xaa kwnabey kwyo Juan skiib ni
lëë xaa kwnabey pxituu Juan con
caden leñ skiib porsye Herodías,
tsiil betsy xaa Felip. 4 Porñee chëb
Juan lo xaa:
—Buendy nii tsol chopoo me.
5 Tsigo kokladzy Herodes nyuty
Juan, per ptsyeb xaa meñ kyedzy
porñee kchësy meñ bniladzy nii xti-
its Dios bluuy Juan. 6 Per tsiñee
lëë Herodes ptsiil iz, lëë xiñtsyaap
Herodías kukyëë laañee nche sob
xaa ksa xaa meñ nii kwtsyetsy xaa,
aan ptsiladzy Herodes xa byëë me.
7 Por ngo lëë Herodes pkon Dios lo
me nii stee xaa nii kñabtyee me.
8 Lëë me kunabtiits lo xñaa me.
Tsi lëë me bikche, chëb me lo
Herodes:
—Pxob kik Juan Bautist leñ tu
plat aan bneetsyo lon.
9 Mban ptee styoo rey Herodes,
per como lëëw pchool chuw xaa ni
lëëw biñ gaa kchësy meñ nii nche
sob siko, 10 lëë xaa kwnabey chug
kik Juan leñ skiib. 11 Tsiñee lëë
kik Juan lox kwchug, lëëw pxob
xaa tu leñ plat, aan lëëw ptee xaa
lo xiñtsyaap Herodías, aan lëë me
pteedyo lo xñaa me.
12 Lëë xpëëdscuel Juan kuklis
Juan aan loxsye pkeetsy xaa Juan,
lëë xaa kunitiits lo Jesús.

Lëë Jesús xyaan kaay mily meñ
(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

13 Tsiñee lëë Jesús biño, lëë xaa
kwyo tu leñ barkw, aan lëë xaa
si laañee kindy meñ. Per lëë meñ
byeño aan lëë meñ siniy tub lo
kislyu. 14 Tsiñee lëë Jesús byety
barkw, lëë xaa kon nii singootyee
ndaly meñ nche, aan lëë xaa
pkëstyoo kchë meñ go ni lëë xaa
beeñ kyak meñ xsyaknë. 15 Tsiñee
lëë tse ptsye lëë xpëëdscuel Jesús big
aan lëë xaa chëb lo Jesús:
—Lëë tse gon ptsye, aan ni tu
kyedzy nchedy nu. Psonëz meñ
parñee tsikyub meñ nii kaw.
16 Lëë Jesús chëb:
—Xkiiñdy nii kyey meñ. Lëë do
kol ktee nii kaw meñ.
17 Lëë xpëëdscuel xaa chëb:
—¿Per pe cos kyaan noo kchësy
meñ gue? Xaktyee kaayak kyaxtily
ni chopak mël nooy noo.
18 Lëë Jesús chëb:
—Kol të niw nu dyon.
19 Tsigo lëë xaa kwnabey kw-
sob meñ lo kizhyë. Loxsye ngo
lëë xaa kwseñ ksa kaay kyaxtily
go ni chop mël go, aan lëë xaa
blëp lo kpaa par ktee xaa skizh
lo Dios. Loxsye ptee xaa skizh
lëë xaa beeñ grol kyaxtily go aan
lëëw pteedy xaa lo xpëëdscuel xaa
parñee kiisy xpëëdscuel xaaw lo
meñ. 20 Kchësy meñ byëly taw,
aan tsiñee lëë wagw kwlox, ptyop
tsiipchop tskwidy kyaxtily byuy.
21 Xkaa meñ nii taw siik kaay mily
xaapkiy aan pkabty kwnaa ni pk-
abty xaa wiñ.

Lëë Jesús xsyë lo nis
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

22 Loxsye ngo lëë Jesús blëp
xpëëdscuel barkw parñee ktsiñ

xaa stublad chu nistoo klo xaa
mentre lëë Jesús bii no ksonëz meñ.
23 Tsiñee lëë Jesús lox psonëz meñ,
lëë xaa kwyëp kiy par kutiitsni xaa
Dios. Lëë lyu lox pkyey aan lëë xaa
bii so siko nonsy xaa. 24 Lëë barkw
nii no xpëëdscuel xaa tse si groltyee
nistoo, aan lëë nis xchëëp barkw,
porñee lëë me bislo xpi. 25 Lëë wor
tempran lëë Jesús ptsiñ laañee si
barkw xsyë xaa lo nistoo. 26 Tsiñee
lëë xpëëdscuel Jesús kon nii lëë tu
meñ xsyë lo nis, lëë xaa ptsyeb
aan lëë xaa kwchuptsyë nladzy xaa
neñdy tu pesy chan xaa.

27 Per lëë Jesús kwnee chëb:

—¡Ktsyebty to. Naaw!

28 Tsigo lëë Pedre chëb:

—Deel lii busy nak Jesús, blaa
nii sën lo nis parñee kyelyaa axte
laañee sol.

29 Lëë Jesús chëb:

—Të.

Lëë Pedre byety barkw aan lëë
xaa bislo xsyë xaa lo nis par ktsiñ
xaa laañee so Jesús. 30 Per tsiñee
byeñ xaa nii lëë me xchëëp xaa, lëë
xaa ptsyeb. Ni tsi lëë nis bislo xpix
kik xaa, lëë xaa kwchuptsyë chëb
xaa:

—¡Pteelaa naa!

31 Lëë Jesús kuseñ ña xaa aan lëë
Jesús chëb lo xaa:

—¿Penak nii bnilastyoo nii schilo
sëël lo nis?

32 Tsiñee lëë xaa byo leñ barkw,
lëë me kwlës. 33 Aan lëë ksa
xpëëdscuel xaa nii no leñ barkw
psoxib lo xaa chëb:

—Nli nii Xiñ Dios nakoo.

Lëë Jesús chuuñ kyak meñ xsyaknë
(Mr. 6:53-56)

34 Lëë xaa kwtekë nistoo aan
lëë xaa ptsiñ xtañ meñ Genesaret.
35 Tsiñee lëë meñ kyedzy ko byu-
umbey Jesús, lëë xaa kunitiits kchë
kyedzy nii nche kex siko, aan lëë
meñ kuni xaa xsyaknë lo Jesús.
36 Ni lëë meñ chëb lo Jesús nii klaa
xaa señ meñ xsyaknë siquier skiñ
xab xaa, aan kchë meñ xsyaknë nii
kwseño byak.

15

Lëë Jesús xtilytiitsni xaa fariseo ni maestre ley
(Mr. 7:1-23)

1 Lëë bla xaa fariseo ni lëë bla
maestre ley nii no Jerusalén kwey
lo Jesús, aan lëë xaa chëb:

2 —¿Penak chuuñtsyeydy
xpëëdscueeloo nii beeñtsyey
pxusykoltoo no nii kawdy xaa
deelñee tsadxty ña xaa sinak
xñabey xley no?

3 Per lëë Jesús chëb:

—Kol në dyon nii xsaan do nii
xñabey Dios tublad par kuuñtsyey
do nii no kik to. 4 Porque lëë Dios
gon xñee: “Psal pxoosyoo ni xñaal.”
Ni lëë gaa Dios xñee nii nonguial
kety kchë xaa nii ktsiibtee pxosy o
ktsiibtee gaa xñaa. 5 Per lëë do xñee
nii schilo këb tu xaa lo pxosy o lo
xñaa gaa: “Chilody kuñaa to yudar,
por lëën kwlookon kchësy nii chaa-
paa lo Dios.” 6 Ni lëë do xñee nii
këbsye meñ tiits ko nodre nii kuñ
meñ pxosy o xñaa gaa yudar. Aan
singo mod lëë do xsaan nii xñabey
Dios par kuuñtsyey do nii no kik
to. 7 Nli gak xtiits Dios nii kwnee
profet Isaías worñee chëb xaa:

8 Tsiñee xñeesy meñ sootee nli nii
xsal meñ naa,
per sinidy kik meñ nii ksoob meñ
xtitsaa.
9 Pe nandy chool meñ lay lon,
porque xluuydy meñ xtitsaa, sink
nii no kik meñ xluuy meñ.

10 Loxsye ngo lëë Jesús kwtsyetsy
meñ aan lëë xaa chëb:

—Kol jkëëtyag nii kñen lo do ni
kol kyeño: 11 Ni tu cos nii xtyaaw
gon chuñdy xtol meñ, sink kchë ti-
its yox nii xchoo chuw meñ chuñ
xtol meñ.

12 Lëë xpëëdscuel Jesús big aan lëë
xaa chëb lo Jesús:

—¿Pe byeñoo gaa nii blëë xaa
fariseo biñ nii kwneel?

13 Lëë Jesús chëb:
—Nak xaa fariseo sinak yag nii
beeñ pnidy Tat Tios nii sob kpaa,
lëëw klaats xaa si luw. 14 Kol ksaan
xaa fariseo, por xñady lo xaa aan
chakladzy xaa kluuy xaa nëz lo stu
xaa nii xñadyak lo. Aan deelñee kob
tu xaa nii xñady lo ña stu xaa nii
xñadyak lo chop xaa tsikyab leñ tu
kyeech.
15 Tsigo lëë Pedre chëb lo Jesús:
—Kwnë loo noo dyon xa nak tiits
nii chëëboo lo meñ.
16 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Pe ni lëë do nayak xyeñdy nii
kwnen? 17 ¿Nandy to nayak nii kchë
nii chaw meñ, leñsye meñ chitedyo
aan xlyëëdyak lëëw xchoo? 18 Per
lëë kchë tiits yox nii xchoo chuw
meñ gon, leñ styoo meñ xlyaño,
aan chuño xtol meñ. 19 Porque
leñ styoo meñ xlyañ nii lëë meñ
kuuñtsyey cos mal, leñ styoo meñ
xlyañ nii lëë meñ kuty, leñ styoo
meñ xlyañ nii lëë meñ tsoni tsiil
xcombañer, ni leñ styoo meñ xlyañ
nii lëë meñ kwan, ni leñ styoo meñ
xlyañ nii lëë meñ jkëëti, ni leñ styoo
meñ xlyañ nii lëë meñ kotsyetsy.
20 Kchësy cos re chuñ xtol meñ.
Lëdy tol chuñ meñ tsiñee chaw meñ
aan xkiibty meñ ña sinak xñabey
xley pxusykoltoo meñ.

Lëë Jesús chuuñ kyak xiñtsyaap tu kwnaa
(Mr. 7:24-30)

21 Siko pchoo Jesús, lëë xaa si nëz
Tiro ni Sidón. 22 Aan lëë tu kwnaa
Canaán nii no nëz tañ go big lo Jesús
aan lëë me chëb:
—¡Xey, lii nii sëëdoo lo xtiiy
rey David, pkëstyoo naa! Lëë
xiñtsyaapaa xsyaknë. No tu kyalbini
mal leñ styoo me.
23 Per psaldy Jesús me. Por ngo
lëë xpëëdscuel xaa chëb lo xaa:
—Kwnabtiits dyon pe cos chak-
ladzy me, por xaktyee chuptsyë me
nal me xitsy no.
24 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lo meñ Israelsye nii këtañ si
xkyëtañ mëkwxiily pxaal Dioosaa.
25 Per lëë kwnaa go big lo Jesús
aan lëë me psoxib chëb me:
—¡Xey, pkëstyoo naa!
26 Lëë Jesús chëb lo me:
—Buendyo nii klan kyaxtily lo
mëëd par kteedy noo lo mëkw.
27 Tsigo lëë me chëb:
—Tiitsli, xey, xñeel, per xtop
mëkw axte kchë plë nii xlaal
xpixwan ma leñ mezh.
28 Tsigo lëë Jesús chëb lo me:
—Lëë xiñtsyaapoo kyak, por bni-
ladzyoo nii syak me.
Aan wor go kazh lëë xiñtsyaap me
byak.

Lëë Jesús chuuñ kyak ndaly meñ xsyaknë

29 Tsiñee lëë Jesús bi siko lëë xaa
ptsiñ chu nistoo Galilea aan lëë xaa
kusob tu kik kiy. 30 Ndaly meñ
kwey laañee sob xaa. Kuni meñ
xaa nii xsyëdy ni xaa nii xñady lo, ni
kuni meñ xaa nii mank niy, ni kuni
meñ ngop, ni kuni meñ kchëlo xaa
xsyaknë lo Jesús aan lëë Jesús beeñ
kyak kchë xaa xsyaknë go. 31 Psee
meñ kon meñ nii lëë ngop xñee,
ni lëë xaa nii xñady lo chan, ni lëë
xaa nii chilody së xsyë. Aan kchësy
meñ ptee skizh lo xDios meñ Israel.

Lëë Jesús xyaan tap mily meñ
(Mr. 8:1-10)

32 Lëë Jesús kwtsyetsy xpëëdscuel
aan lëë xaa chëb:
—Xkëstyoon kchë meñ gue, por
natse chak tson kpidz nii nche
meñ lon aan kindy pe kaw meñ.
Aan deelñee ksonëzaa meñ singosy,
ntseeb jkyey meñ nëz.
33 Lëë xpëëdscuel Jesús chëb:
—Per ¿pa kyoxii no nii kaw kchë
meñ gue, con ni tu cho nody nu par
ksyuuyo?
34 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Blak kyaxtily noy do?
Aan lëë xaa chëb:
—Kadzyo, ni tubtsoon mël wiñ.

35 Tsigo lëë xaa kwnabey kwsob
meñ lo lyu.
36 Aan lëë xaa kwseñ ksa kadzy
kyaxtily go ni mël go. Loxsye
ptee xaa skizh lo Dios, lëëw beeñ
grol xaa, aan lëë xpëëdscuel xaa
kwtiisyo lo meñ. 37 Kchësy meñ
byëly taw aan tsiñee lëë wagw
kwlox ptyop kadzy tskwidy kyax-
tily byuy. 38 Siik tap mily xaapkiy
taw aan pkabty kwnaa ni pkabty
xaa wiñ. 39 Loxsye psonëz Jesús
meñ, lëë xaa byëp barkw aan lëë
xaa si nëz Magadán.

16

Lëë meñ fariseo ni meñ saduceo chakladzy nii kuuñtsyey Jesús tu kyalntson
(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

1 Kwey xaa fariseo ni xaa sa-
duceo lo Jesús nladzy xaa nguëëti
xaa Jesús. Por ngo lëë xaa chëb:
—Beeñtsyey tu kyalntson nii
karty kuuñtsyeyoo dyon tsiin
kniladzy noo nii Dios nakni lii.
2 Per lëë Jesús chëb:
—Tsiñee xtsye tse name xñee do:
"Kyabty kyo kxe, por nixñë leñ
kpaa." 3 Lëë tsi xyaani lyu xñee do:
"Lëë kyo kyab natse, por tir nixñë
leñ kpaa ni no xkey." Deelñee
nan do xa chak leñ kpaa worñee
kyabty kyo o worñee gaa kyabo,
penak nii xyeñdy to xa nak kchë
cos nii noyak natiemp. 4 Lëë meñ
mal re chakladzy kan tu kyalntson
aan xsoobty meñ re xtiits Dios, per
kandy meñ re ni stu kyalntson. No
nii ksaladzy meñ nii ptsyool Jonás.
Loxsye ngo nche gak meñ, lëë
Jesús bi.

Xlevadur meñ fariseo
(Mr. 8:14-21)

5 Tsiñee lëë xpëëdscuel xaa si
stublad chu nistoo, bnityladzy xaa
nyoy xaa kyaxtily. 6 Tsigo lëë Jesús
chëb:
—Kol kono gaa. Kol kap cuent
lo xlevadur xaa fariseo gon ni lo
xlevadur xaa saduceo.
7 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa bislo
xñee:
—Neñdy porñee nooydy no kyax-
tily, ngo nii kwnee xaa singo.
8 Per lëë Jesús byeñ pe cos
ncheyutiits xaa aan lëë Jesús chëb:
—¿Penak nii xñee do nii noydy
to kyaxtily ni penak nii xnilasty
to nii naa kyan lëë do? 9 ¿Pe
byeñdy to nawen ni pe xsalasty to
worñee kwtiisyaa kaay kyaxtily lo
kaay mily meñ, aan blak tskwidy
nii byuy dyon ptop to? 10 ¿Ni
pe xsalasty to worñee kwtiisyaa
kadzy kyaxtily lo tap mily meñ aan
blak tskwidy nii byuy dyon ptop
to? 11 ¿Penak nii byeñdy to nii lëdy
kyaxtily nii xtyaaw psetyaa lo do
worñee niyaa: "Kol kap cuent lo
xlevadur xaa fariseo gon ni lo xle-
vadur xaa saduceo"?
12 Tsigore lëë xpëëdscuel xaa
byeñ nii lëdy levadur nii xkyë
kyaxtily pseety xaa tsiñee chëb xaa:
"Kol kap cuent lo levadur gon",
sink lo kchë nii xluuy xaa fariseo ni
xaa saduceo no nii kap xaa cuent.

Lëë Pedre xñee nii lëë Jesús nak Crist
(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

13 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ kyedzy
nii lë Cesarea de Filipo, lëë xaa
kwnabtiits lo xpëëdscuel xaa, chëb
xaa:
—¿Pe nan do dyon cho xñee meñ
nii nakaa?
14 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa kwëb
chëb:
—No meñ xñee nii lii nak Juan
Bautist. No gaa meñ xñee nii lii nak
Elías. Ni no stubla meñ nii xñee nii
lii nak Jeremías o stu profet.
15 Tsigo lëë xaa chëb:
—Lëë dook, ¿pe nan do cho
nakaa?
16 Lëë Simoñ, xaa nii xñee gak
xaa Pedre chëb:
—Lii nak Crist, ni lii nak xiñ Tat
Tios.

17 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Simoñ, lii nii nakoo xiñ Jonás,
dichoosoo por lëdy chol meñ lo
kislyu re nëw lool, sink Tat Tios nii
sob kpaa nëw. 18 Per Pedre xñen
lool por lii ladzy kchë meñ nii xni-
ladzy xtitsaa sinak nii xlyadzy kyo
yu aan ni kyalkuty kuñdy gan lo
meñ go. 19 Lëën knetsy kyalwn-
abey lool parñee kchësy meñ nii
kuñoo perdón ktsily Dios xtol, per
ktsildy xaa xtol meñ nii kuñdyoo
perdón.
20 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo
xpëëdscuel nii ni tu cho lo këbty xaa
nii lëë Jesús nak Crist.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety
(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

21 Destye tse go lëë Jesús bislo
xñee lo xpëëdscuel nii lëë xaa tsi
Jerusalén, aan lëë xaa kol nii
xñabey ni lëë xaa nii xñabey lo
pxosy ni lëë maestre ley ksaksi xaa.
Chëb xaa nii lëë meñ kuty xaa. Per
tse nii loxo tson kpidz lëë xaa kpañ.
22 Tsigo lëë Pedre kuni Jesús tublad
aan lëë xaa kwëntseeb lo Jesús, chëb
xaa:
—¡Nëdy Dios nii ktsyooloo ngo!
23 Per lëë Jesús byoogw aan lëë
xaa chëb lo Pedre:
—¡Bichee nu, xaatox! Toontlaa
kuñoo xtolaa. Por nody kikoo sinak
no kik Dios, sink sinak no kik meñ
lo kislyu re no kikoo.
24 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo
xpëëdscuel:
—Deelñee chakladzy to kak to
xpëëdscuelaa, no nii ksaan do kchë
nii xyostyoo do ni no nii tedy to
kyalnë parñee kchilo kiidnal do
naa. 25 Por lëë kchë xaa nii choxko
kteelaa xkyalmbañ, lo kyalkuty
kety. Per lëë xaa nii pe sinidy
kik, nikxe kety xaa, lëë xaa kpañ,
porñee xniladzy xaa xtitsaa. 26 ¿Pe
nan nii kuuñ xcheñ meñ tyub
kislyu, lëëtyak lëë meñ kety? ¿O
palal gaa kizh meñ parñee kejty
meñ? 27 Porque lëë mguiy nii pxaal
Dios kiid con xkyalwnabey Dios
ksa angly aan lëë xaa kizh meñ
según nii beeñtsyey meñ. 28 Nli
xñen nii no meñ nii nche nu kejty
axte nii kan meñ kiid kñabey mguiy
ni pxaal Dios.

17

Lëë Jesús chutiitsni Moisés ni Elías
(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

1 Tse nii kwloxo xoop kpidz, lëë
Jesús kwey tu kiy nii per nli busy
klaa, aan xaktyee Pedre, ni Jacob,
ni betsy Jacob nii lë Juan kuni xaa.
2 Siko xña lo xaa lëë Jesús ptsyëëlo.
Bibëly lo Jesús sinak xpibëly lo ng-
bidz ni byak nguitsy xab xaa sinak
nguitsy bini. 3 Ni lëë xaa kon nii lëë
Moisés ni lëë profet Elías ncheyuti-
its ksa Jesús. 4 Tsigo lëë Pedre chëb
lo Jesús:
—¡Xaatee mbëë nche no nu!
Pe chakladzyoo nii ksan tson yu
yagxiidy, tuwo par lii, stuwo par
Moisés, stuwo par profet Elías.
5 Lëë Pedre bii nonee, tsiñee lëë
tu xkey nii xpibëly ptyaagw laañee
nche xaa aan lëë xaa kwnity lo
xkey go ni lëë xaa biñ nii lo xkey go
pchootsiy tu xaa nii chëb:
—Lëë xiñaa nrii. Naa kwle xaa
ni xkëstyoon xaa. Kol jkëëtyag xtiits
xaa.
6 Tsiñee lëë xpëëdscuel Jesús biñ
ngo, lëë xaa byab ndooslo lo lyu
porñee ptsyeb xaa. 7 Per lëë Jesús
big kwtap xitsy xaa chëb:
—Kol tsische. Ktsyebty to.
8 Aan tsiñee lëë xaa blis lo xaa, ni
tu cho kontre xaa, xaktyee Jesús so
siko.
9 Tsi lëë xaa siksëëb chex kiy go,
lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:
—Ni tu cho lo kutiisty to nii kon
do. Kol kwës axte tse nii kpañ
mguiy nii pxaal Dios.
10 Tsigo lëë xpëëdscuel Jesús kwn-
abtiits:
—¿Penak nii xñee maestre ley nii
klo profet Elías kiid?
11 Lëë Jesús chëb:

—Nli nii klo Elías kiid kweekli
kchë cos. 12 Per lëë Elías biidle,
aan byuumbeydy meñ xaa, sink
lëë meñ psaksi xaa sinak nii ksaksi
meñ mguiy nii pxaal Dios.
13 Tsigore lëë xpëëdscuel Jesús
byeñ nii lëë Juan Bautist biid xlu-
gar profet Elías.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa wiñ
(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

14 Tsiñee lëë xaa ptsiñ laañee
nche meñ, lëë tu xaa psoxib lo Jesús
aan lëë xaa chëb:
15 —Pkëstyoo xiñganaa, por
chetyë xaa aan tir xsaksi kyalkits
re xaa. No wor xchono xaa lo ki
o lo nis kaa. 16 Lëë xaa byelynin
lo xpëëdscueeloo, per pchilody
xpëëdscueeloo nyuñ kyak xaa.
17 Lëë Jesús chëb:
—¡Natsypee nguiedzy styoo do ni
xnilasty to Dios! ¿Axte pa wor këb
ñe nii lëën ksaladzy lëë do? ¿Pa slal
tiemp no nii kxekwaa lo do? Kol
tëni xaa wiñ go nu dyon.
18 Lëë Jesús kwëntseeb lo kyalbini
mal go aan lëëw kwlii xaa leñ styoo
xaa wiñ go aan wor go kazh lëë xaa
byak.
19 Loxsye byaan Jesús nonsy, lëë
xpëëdscuel xaa chëb:
—¿Penak nii pchiloody noo ngwii
noo kyalbini mal go?
20-21 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Porñee bnilasty to nii lëë Dios
kuuñ kyak xaa wiñ go. Nli xñen
nii nikxe palalsye xniladzy to Dios
schilo këb to lo kiy re: “Bichee
nu, kusob stu lugar”, aan lëë kiy
kpichee. Por kchë nii no styoo meñ
nii xniladzy Dios chak cumplir.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety
(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

22 Nëz Galilea kënsë Jesús tsiñee
lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:
—Lëë mguiy nii pxaal Dios jkaa
ña meñ. 23 Aan lëë meñ kuty xaa,
per tse nii loxo tson kpidz, lëë xaa
kpañ. Mban ptee styoo xpëëdscuel
xaa biñ nii chëb xaa.

Xaa nii xtop tumi

24 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ leñ
kyedzy Capernaum ksa xpëëdscuel,
lëë xaa nii xtop tumi nii xkiiñ leñ
yu nii lë lidzy Dios kunabtiits lo
Pedre chëb:
—¿Pe xsoob xmaestroo tumi nii
xtop noo?
25 —Xsoob xaaw —chëb Pedre.
Tsiñee lëë Pedre byo leñ yu, klo
Jesús kwnee chëb:
—¿Pe nëël dyon, Simoñ? ¿Cho lo
xtop rey tumi: pe lo xaa xkyedzy
xaaw, ote lo xaa sito yak?
26 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Lo xaa sito.
Chëb kaa Jesús:
—Nody tsigo busy nii ksoob xaa
xkyedzy tumi. 27 Per parñee kody
no falt lo meñ, kwey chu nistoo aan
kwlii tu mël. Leñ chuw ma no tumi.
Skaa tumi go tsitixoo nii nsëbaa ni
nii nsëëboo lo xaa nii xtop tumi.

18

¿Cho mastre non?
(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

1 Misme tse go lëë xpëëdscuel
Jesús big aan lëë xaa kwnabtiits:
—¿Cho mastre non laañee xñabey
Dios?
2 Lëë Jesús kwtsyetsy tu xaa
wiñ, aan lëë xaa pso xaa groltyee.
3 Loxsye ngo lëë xaa chëb:
—Nli xñen nii deelñee ktsëëdy to
xmod to ni kak ndolasty to sinak
ndoladzy tu xaa wiñ, chilody sëëb
to laañee xñabey Dios. 4 Kchë xaa
nii chakladzy kak tu xaa nii mas-
tre non laañee xñabey Dios no nii
kak ndoladzy xaa sinak ndoladzy
tu xaa wiñ. 5 Ni kchësy kaa meñ nii
kantsi tu xaa wiñ porñee xniladzy
meñ xtitsaa, naa chantsi meñ go.

Meñ nii chuñ xtol xcombañer
(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

6 ’Kchësy xaa nii kuñ xtol meñ
nii xniladzy xtitsaa sinak xniladzy
tu xaa wiño nonguial kxituu meñ
tu kyomoliñ yañ xaa aan tsikchon
meñ xaa lo nistoo. 7 ¡Brob meñ nii

nche lo kislyu, por tir xtee tiits nii
kuñ meñ tol! Ni tugak kaa kteedyo
tiits, per ¡brobsye xaa nii kuñ xtol
meñ!
8 'Por ngo, deelñee ñal o niy gaal
chuñ xtoloo, pchugo aan psëëbo.
Mbëëre ktsiiñoo lo Dios con tugak
niyoo ni tugak ñal, lëjty nii chop ñal
ni chop niyoo sob aan kyeyoo lo ki
nii chek linfiern. 9 Deelñee mëloo
gaal na chuñ xtoloo, kuliiw aan
psëëbo. Mbëëre ktsiiñoo lo Dios con
tugak mëlool, lëjty nii chop mëlool
sob aan kyeyoo lo ki nii chek lin-
fiern.

Mëkwxiily nii kwnity
(Lc. 15:3-7)

10-11 'Ksyablyudy to meñ ni xni-
ladzy xtitsaa sinak xniladzy tu xaa
wiño, por tugak nche angly nii
nakni meñ go lo Tat Tios nii sob
kpaa.
12 'Deelñee nyap to tu kyoow
mëkwxiily aan nguëtañ do tu ma,
¿pe nsaandy to stapkalyptsiipkee
xcombañer ma nayak aan lëë do
nyikyub ma? 13 Aan deelñee ntsil
do ma, nli xñen nii mastre nleni
do ma nii kwnity que kchë ma nii
kwnijty. 14 Singo gak Tat Tios nii
sob kpaa chaklasty xaa nii kyëtañ
meñ nii xniladzy xtitsaa.

Meñ nii xko falt lo xcombañer
(Lc. 17:3)

15 'Deelñee ko tu xcombañeeroo
falt lool, kunee lo xaa aan kudzy
xtol xaa. Deelñee son xaa xti-
itsoo lëël beeñle gan nii ktiily-
dre to. 16 Deelñee ksaldy xaa lii,
kunee lo xaa stub, per tsidyoo non-
syoo, sink kuni tu meñ o chop
kaa meñ parñee kñee meñ lo xaa.
17 Deelñee psaldyak xaa meñ nii
kunil, kudzyo lo meñ nii xniladzy
xtiits Dios, aan deelñee ksaldyak
xaa meñ go, psaan xaa, por nak
xaa sinak meñ sit nii xnilasty xtiits
Dios, ni nak xaa sinak tu xaa yox nii
xtop tumi kyedzy par kyeyo Roma.
18 'Nli xñen nii lëë Dios ktsily xtol
kchë meñ nii kuñ do perdón, per
ktsildy xaa xtol meñ nii kuñdy to
perdón.
19 'Ni deelñee gaa nche do chop
to tub lugar aan kñab to tugak
cos lo Tat Tios, lëëw kneetsy xaa.
20 Porque laañee nche choptson
meñ nii xniladzy xtitsaa, lëën so
siko.
21 Loxsye ngo lëë Pedre chëb lo
Jesús:
—¿Blak vuelt no nii kuñaa perdón
xcombañeraa deelñee ko xaa falt
lon? ¿Pe axte kadzy vuelto?
22 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kniydyaa nii no nii kuñoo
xcombañeeroo perdón kadzy vuelt,
por no nii kuñoo perdón kchë falt
nii ko xaa lool.

Xcuent xaa nii kwnëdy nyuñ
perdón xcombañer

23 'Nak laañee xñabey Dios sinak
tu rey nii kokladzy ndop kchë tumi
nii nsëëb mos lo xaa. 24 Lëë xaa
bislo xkwetsy xaa mos nii nsëëb lo
xaa aan lëë tu mos nii singootyee
nroob tumi nsëëb lo xaa. 25 Como
nseñdy mos ko tumi par kizh xaa
tiñ go, lëë rey kwnabey nii to xaa
ksa xiñ xaa ni tsiil xaa ni kchësy
nii chap xaa, parñee kazh tiñ go.
26 Lëë mos ko psoxib lo rey aan lëë
xaa chëb: "Kop paciensy, skizhaa
kchë nii nsëbaa lool." 27 Lëë rey
pkëstyoo xaa nii nsëëb ko aan lëë
rey blaa xaa. Kwtiixty xaa xtiñ xaa.
28 Per tsiñee lëë mos ko pchoo, lëë
xaa ptsyool tu xcombañer xaa nii
nsëëb toon palalsye tumi lo xaa.
Lëë xaa kwseñ yañ xcombañer xaa
aan lëë xaa bislo xiyañ xaa xaa,
xñee xaa: "¿Pe skizhoo nii nsëëboo
lon busy ote kizhtylo yak?" 29 Tsigo
lëë xcombañer xaa psoxib lo xaa
chëb: "Kop paciensy, skizhaa kchë
nii nsëbaa lool." 30 Per kwnëdy
xaa, sink lëë xaa kulo xcombañer
xaa skiib axte nii nguizh xcom-
bañer xaa xtiñ. 31 Tsiñee lëë stubla
xmos rey kon nii beeñtsyey xaa
go, pteenë xaa aan lëë xaa kukëbo

lo rey. 32 Lëë rey kwnabey kok-
tsyetsy mos ko aan lëë rey chëb lo
xaa: “¡Natsypee maaloo! Beñaa lii
perdón ni beeñ jkizhtyaa lii porñee
psoxiboo lon. 33 Singo gak no
nii nyuñoo perdón xcombañeeroo
sinak nii beñaa lii perdón.” 34 Aan
lo nii singootyee blëë rey, lëë xaa
kwnabey nii te mos ko castigw axte
nii kizh xaa kchë nii nsëëb xaa.
35 ’Singo gak nagon ksaksi Tat
Tios nii sob kpaa lëë do, deelñee
kuñdy to perdón xcombañer do —
chëb Jesús.

19

Lëë Jesús xluuy xa nak kyal-
wsëëbtsiil
(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

1 Loxsye kwnee Jesús lo meñ, lëë
xaa bi Galilea, aan lëë xaa si nëz
Judea. Nëz tañ go xtye kiigwpee
Jordán. 2 Ndaly meñ kunal aan
ndaly meñ xsyaknë beeñ kyak xaa
siko.
3 Lëë bla xaa fariseo big lo Jesús
aan parñee kuñ xaa Jesús preb, lëë
xaa chëb:
—¿Pe schilo dyon klaa mguiy tsiil
por cualquier falt nii ko me?
4 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Pe karty nayak klab to leñ
kitsy nii kë xtiits Dios laañee xñee
nii worñee lëë Dios psaa kislyu,
tugak mguiy ni tugak kwnaa psaa
Dios? 5 Por ngo chëb Dios: “No nii
klaa mguiy pxosy ni xñaa parñee
kpañ xaa chop tsiil xaa, aan singo
mod lëë xaa kyak sinak tugak meñ
chop tsiil xaa.” 6 Deelñee tugak
meñ tsigo busy nak xaa nii xtsiilña
chop tsiil xaa, nody nii klaa xaa me,
por lëë Dios pteedy me lo xaa.
7 Tsigo lëë xaa fariseo chëb:
—¿Penak tsigo nii kwnabey
Moisés nii ktee xaapkiy tublë kitsy
lo kwnaa, deelñee klaa xaa me?
8 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Porñee koklasty meñ nsoob
xtiits Dios, ngo nii lëë Moisés ptee
tiits nii klaa tsiil meñ, per lëë mas-
tre klo psëëbtsiildy meñ. 9 Ni nli gaa
xñen nii deelñee klaa tu mguiy tsiil,
aan pkaady me lo xaa chop me stu
mguiy, aan ktsiilña xaa stu kwnaa,
tol chuñ xaa.
10 Tsigo lëë xpëëdscuel Jesús chëb:
—Deelñee singo xtsyool xaa nii
xtsiilña, masy ktsiilñady meñ.
11 Lëë Jesús chëb:
—Lëdy kchë mguiy xsyak nii
masy buen tsiilñady xaa, xaktyee
blasy xaa xsyak nii bueno. 12 No
xaapkiy nii destye nii koly xaa,
chilody kap xaa mëëd. No gaa
xaapkiy nii chilody kap xaa mëëd
porñee lëë meñ pchug xaa parñee
kapty xaa mëëd. Ni no xaapkiy nii
schilo ktsiilña ni kap xaa mëëd, per
xtsiilñady xaa porñee chakladzy
xaa kuñ xaa xtsiiñ Dios. Deel
no cho chaklasty ktsiilña, schilo
ktsiilñady xaa.

Lëë meñ chini xaa wiñ lo Jesús
(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

13 Lëë meñ kuni bla xaa wiñ lo
Jesús parñee kxob Jesús ña kik xaa
wiñ ni kñab xaa lo Dios por kchë
xaa wiñ go, per lëë xpëëdscuel Jesús
kwëntseeb lo meñ nii kuni xaa wiñ.
14 Per lëë Jesús chëb:
—Kol klaa kiid xaa wiñ lon,
jkady tow. Por kchë meñ nii nak
sinak xaa wiñ kyey laañee xñabey
Dios.
15 Lëë Jesús pxob ña kik kchë xaa
wiñ go, aan lëë xaa bi siko.

Lëë Jesús chutiitsni tu xaa rikw
(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

16 Lëë Jesús nol nëz nii kpi xaa
tsiñee lëë tu xaa kwey lo Jesús chëb:
—Maestre, kwnë kchë cos buen
nii no kuuñtsyeyaa parñee jkan
kyalmbañ nii xnitylody.
17 Lëë Jesús chëb:
—¿Penak nii xñabtiitsoo pe cos
buen? Tugak xaa nii chuuñtsyey
cos buen no. Per deelñee chak-
ladzyoo jkaal kyalmbañ nii xnity-
lody, beeñtsyey nii xñabey xley
Moisés.

18 Tsigo lëë xaa go chëb:
—¿Cho xley Moisés no nii
kuuñtsyeyaa?
Lëë Jesús chëb:
—Kujtyoo, kyubtyoo stu kwnaa
deelñee no tsiiloo, kwandyoo, ni
jkots tiitskizhtyoo meñ, 19 psoob
xtiits pxoosyoo ni xtiits xñaal,
ni pkëstyoo xcombañeeroo sinak
xkëstyool lii.
20 Lëë xaa go chëb:
—Kchësy ngo noyuuñtsyeyaa.
Kwnë dyon pe cos chak falt
kuuñtsyeyaa.
21 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Deelñee chakladzyoo jkaal
kyalmbañ nii xnitylody, byey aan
pto kchësy nii chapoo aan pkady
tumi go lo meñ prob tsiin kchilo
sëëboo laañee xñabey Dios. Loxsye
ktol kchë nii chapoo, tënal naa.
22 Tsiñee lëë xaa go biñ nii chëb
Jesús, mban ptee styoo xaa porñee
tir rikw xaa, aan lëë xaa sey.
23 Tsigo lëë Jesús chëb lo
xpëëdscuel:
—Nli xñen nii neñ sëëb tu rikw
laañee xñabey Dios. 24 Masy sinusy
te tu camey xan tu kyeech kuzh
que nii sëëb tu rikw laañee xñabey
Dios.
25 Tsiñee biñ xpëëdscuel xaa ngo,
ntseeb psee xaa aan lëë xaa chëb lo
Jesús:
—¿Cho lë nii telaa lo tol tsigo?
26 Lëë Jesús buy lo xpëëdscuel aan
lëë xaa chëb:
—Chilody telaa meñ nonsy, per
lëë Dios kteelaa meñ.
27 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Lëë noo psaan kchësy nii
chaap noo aan lëë noo syoop naal
lii. Kwnë dyon pe cos jkaa noo.
28 Lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii tsiñee lëë Dios
kuuñ jkub kchë cos nii no lo kislyu,
lëë xaa kxaal naa kakaa rey, aan
lëën kso lëë do kñabey do ksa tsi-
ipchop tiiy nii no Israel. 29 Kchë
meñ nii xsaan lidzy, ni xsaan betsy
ni psyañ ni xñaa ni pxosy ni xiñ,
ni xsaan xilyu parñee kiidnal naa,
siik tu kyoow nii psaan meñ go jkaa
meñ go ni lëë meñ go jkaa kyalm-
bañ nii xnitylody. 30 Per ndaly
xaa nii nyats chak nina kyablyu,
parñee ktaan xaa nii mban nina.

20

Xcuent xaa nii xkyë tsiiñ

1 ’Nak laañee xñabey Dios sinak
tu xaa nii silyga sikyub mos parñee
kyë mos tsiiñ lo xkwaa xaa nii no
nonsyke yag uv. 2 Loxsye byaan
xaa tiits nii lal nii xkaa meñ tu
kpidz kizh xaa mos, lëë xaa px-
aal mos lo xkwaa xaa. 3 Tsi kol
las nueve lëë xaa kwey leñ kyedzy
stub, aan lëë xaa kon nii lëë stubla
xaa nii xkyë tsiiñ nche nlety. 4 Aan
lëë xaa chëb: “Kol tsoo kyë do tsiiñ
lo xkwaan, na kizhaa lëë do.” Lëë
xaa go si. 5 Tsi kol xwe ngbidz
lëë xaa kwey stub, singo gak tsi
lëë las tres kok. 6 Lëë las cinco
merle kak tsiñee lëë xaa kwey leñ
kyedzy stub, aan lëë xaa kon nii
lëë stubla xaa nii xkyë tsiiñ nche
nlety. Lëë xaa chëb lo xaa go:
“¿Penak nii kwëdy to tsiiñ natse?”
7 Tsigo lëë xaa go chëb: “Porñee
ni tu cho pcheedy lëë noo.” Lëë
xaa chëb: “Kol tsoo kyë do tsiiñ
lo xkwaan.” 8 Tsiñee lëë tse pt-
sye, lëë xpixwan kwaa chëb lo xaa
nii xñabey lo mos: “Kwtsyetsy xaa
nii kwë tsiiñ, aan kwtiix klo xaa
nii kwsëëb lultime. Axte lultime
kizhoo xaa nii kwsëëb silyga.” 9 Klo
xaa nii kwsëëb las cinco kozh aan
lal nii xkaa meñ nii xkyë tsiiñ nder
tse kwaa xaa. 10 Tsiñee lëë kchësy
xaa nii kwsëëb lo tsiiñ silyga kozh
nladzy xaa tu masy tu kpidz nguizh
xpixwan kwaa xaa, per lalak nii
xkaa meñ nii xkyë tsiiñ tu kpidz
kwaa xaa. 11 Tsiñee lëë kchësy xaa
go lox kwnaasy tumi go, lëë xaa
kwneenë xpixwan kwaa, 12 chëb
xaa lo xpixwan kwaa: “Lalak nii
kwtiizhoo xaa nii kwë tsiiñ tugak
wor name kwtiizhoo lëë noo, aan

tyub tse pkyëë noo tsiiñ lo naay.”
13 Tsigo lëë xpixwan kwaa chëb lo
tu xaa nii kwsëëb lo tsiiñ silyga:
“Beetsy, xsaksidyaa lii gon. ¿Pe
lëdy nayak kazh bñee no nii lal
nii xkaa meñ tu kpidz kizhaa lii?
14 Pseñ xtumil aan byey, por styoon
kwlañ nii kizhaa xaa nii kwsëëb
lultime lalak nii kwtizhaa lii 15 aan
kindy cho pe kñë lon. Por schilo
kuuñtsyeyaa nii klyañ styoon con
tu tumin. ¿Ote xlëël yak porñee
bueenaa?”
16 Loxsye ngo lëë Jesús chëb:
—No meñ nii nyats chak nina,
per sitsiñ tse nii lëë meñ go
kyablyu parñee ktaan kchë meñ nii
mban nina.

Lëëw xyon vuelt nii lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

17 Lëë Jesús si Jerusalén, aan nëz
no xaa tsiñee lëë xaa kwtsyetsy ksa
tsiipchop xpëëdscuel xaa, aan lëë
xaa chëb:
18 —Chan do gon, lëë no syo
Jerusalén. Siko lëë xaa nii xñabey
lo pxosy ni lëë maestre ley kñaasy
naa, aan lëë xaa kñab ketyaa, 19 ni
lëë xaa jko naa ña meñ sit parñee
kidyni xaa naa, ni kiñ xaa naa ni
lëë xaa jkëë naa lo crusy parñee
ketyaa, per tse nii loxo tson kpidz
lëën kpañ.

Nii kwnab tsiil Zebedeo
(Mr. 10:35-45)

20 Lëë tsiil Zebedeo kunab tu fa-
vor lo Jesús ksa xiñ me, aan lëë me
psoxib lo Jesús. 21 Tsigo lëë Jesús
chëb lo me:
—¿Pe cos chakladzyoo?
Lëë me chëb:
—Chakladzyaa nii tsiñee lëël sob
kñabeyoo sob tuga xiñaa tyuxlad
kwil, tu me nëzli stu me nëzpeg.
22 Lëë Jesús chëb:
—Nandy to pe cos xñab to. ¿Pe
nyakxe na xekw to tedy to kchë
kyalnë nii teedyaa?
Tsigo lëë xiñ me chëb:
—Xekw noo.
23 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Xekw to tedy to kchë kyalnë nii
teedyaa. Per lëdy naa kwe xaa nii
sob kwin nëzli o nëzpeg kaa. Lëë Tat
Tios xyal kwe meñ nii sob siko.
24 Tsiñee lëë stsii xpëëdscuel Jesús
biñ ngo, lëë xaa blëë lo chop xiñ
kwnaa go. 25 Per lëë Jesús kwt-
syetsy ksa xpëëdscuel aan lëë xaa
chëb:
—Nan do gon xa chuuñtsyey
xaa nii xñabey lo kislyu. Chuuñ
xcheñ xaa laañee xñabey xaa, ni
xsoob meñ xtiits xaa. 26 Nody nii
kuuñtsyey do singo, sink kchë xaa
nii kakladzy kñabey lo do no nii
ksoob xaa xtiits to. 27 Singo gak
kchë xaa nii kakladzy kak klaa
lo do no nii kyë xaa tsiiñ lo do
sinak nii xkyë moso. 28 Singo gak
naa syeldyaa parñee kantsi meñaa,
sink parñee kantsin meñ, ni ketyaa
parñee telaa meñ lo tol syelyaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak chop xaa nii xñady lo
(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

29 Tsiñee lëë Jesús bi Jericó, ndaly
meñ sinal xitsy xaa. 30 Aan lëë chop
xaa nii xñady lo nii nche sob chu
nëz biñ nii lëë Jesús sitedy siko, aan
nguiedzy kwnee xaa lo Jesús chëb
xaa:
—¡Xey, lii nii sëëdoo lo xtiiy rey
David, pkëstyoo lëë noo!
31 Kwëntseeb meñ lo chop xaa nii
xñady lo parñee nyoogw chuw xaa,
per mastre nguiedzy kwnee xaa:
—¡Xey, lii nii sëëdoo lo xtiiy rey
David, pkëstyoo lëë noo!
32 Lëë Jesús kwso tse, aan lëë xaa
kwtsyetsy chop xaa nii xñady lo
aan lëë xaa chëb:
—¿Pe cos chakladzy to?
33 Tsigo lëë chop xaa nii xñady lo
chëb:
—Xey, chakladzy noo nii kña loo
noo.
34 Lëë Jesús pkëstyoo chop xaa
nii xñady lo aan lëë Jesús kwseñ lo
chop xaa go, aan nli gaa wor go

kazh lëë lo xaa byak aan lëë xaa sinal Jesús.

21

Lëë Jesús xsyëëb leñ kyedzy Jerusalén
(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Lëë Jesús mer ktsiñ Jerusalén tsiñee lëë xaa pxaal chop xpëëdscuel xaa kyedzy nii lë Betfagé nii nche chex kiy nii lë Olivos. 2 Chëb xaa:

—Kol tsi kyedzy nii nche kexka ske aan tsiñee ktsiñ do, lëë do kan nii lëë tu burr kusy këtuu chop xiñ. Kol klaa ma aan kol tëni ma lon. 3 Deelñee cho kñabtiits lo do penak nii xlaa do ma, kol këb nii naa xkiiñ ma ni kol këb na kiid kni gak xaa ma.

4 Singo beeñtsyey Jesús par kak cumplir xtiits Dios nii kwnee profet tsiñee chëb xaa:
5 Kol këb lo meñ Jerusalén:

"Buy gaanoo ndoladzy xreeyoo,
lëë xaa sëëd soobsye xaa lady
tu burr wiñ."

6 Lëë xpëëdscuel Jesús kwey mandad nii pxaal Jesús xaa. 7 Kuxi xaa burr kusy chop xiñ ma aan loxsye pxoob xaa xab xaa lady ma, lëë Jesús kwsob. 8 Aan ndaly meñ ptañ xab lo nëz. No gaa meñ pchug xikw yag aan kwleek meño laañee tedy Jesús. 9 Aan lëë meñ nii nal xitsy xaa ni nech lo xaa bislo kwchuptsyë xñee:

—¡Skizh Dios nii pxaal xaa tu xaa nii sëëd lo xtiiy rey David kak xrey no! ¡Lëë Dios nakni xaa! ¡Kol ktee skizh lo Dios!

10 Tsiñee lëë Jesús kwsëëb leñ kyedzy Jerusalén, kchësy meñ xñabtiits lo xcombañer:

—¿Cho nak xaa gue?

11 Aan lëë meñ nii si ksa Jesús xñee:

—Lëë xaa gue nak Jesús. Profet xaa, Nazaret nak xkyedzy xaa. Galilea ngabo.

Lëë Jesús xsyëëb leñ lidzy Dios
(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

12 Lëë Jesús kwsëëb leñ lidzy Dios, aan lëë xaa kwlii kchësy meñ nii nche kto ni nche si. Ptische xaa xmezh xaa nii xtsëë tumi lo meñ ni ptsily xaa laañee xsyob xaa nii xto palom. 13 Aan lëë xaa chëb:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii lidzy Dios kak tu laañee kiidnee meñ lo Dios. Per lëë do byuño lidzy ngbaan.

14 Aan lëë xaa beeñ kyak meñ nii xñady lo ni meñ nii chilody së nii big lo xaa leñ lidzy Dios. 15 Per tsiñee lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni maestre ley kon kchë kyalntson nii beeñtsyey Jesús, ni lëë xaa biñ nii lëë kchë xaa wiñ nii no leñ lidzy Dios bislo chuptsyë xñee: "¡Skizh Dios nii pxaal xaa tu xaa nii sëëd lo xtiiy David!", lëë xaa blëë 16 aan lëë xaa chëb lo Jesús:

—¿Pe chonoo nii xñee xaa wiñ gue?

—Chonno —chëb Jesús— ¿ni pe karty kaa nayak klab to leñ kitsy laañee xñee nii lëë Dios kwle mëëd nii bii chadzy par kool mëëd lay lo Dios?

17 Loxsye ngo nche gak meñ, lëë Jesús si Betania. Siko ptseñ xaa.

Lëë Jesús xtsiibtee yag yegw
(Mr. 11:12-14, 20-26)

18 Lëë byaani lyu lëë Jesús si Jerusalén stub, aan lëë xaa kwlaañ. 19 Aan lëë xaa kwey xan tu yag yegw nii sob kex chu nëz, per këdy nex loo go. Xaktyee xikwo singootyee xña. Tsigo lëë xaa chëb lo yag yegw:

—¡Kpikchedre kyë nex lool!

Aan wor go kazh lëë yag yegw ko pidzy.

20 Tsiñee lëë xpëëdscuel xaa kono, kchësy xaa psee, aan lëë xaa kwnabtiits lo Jesús chëb xaa:

—¿Xa nak nii blyëëdy pidzy yag yegw?

21 Lëë Jesús chëb:

—Nli xñen nii deelñee kniladzy to nii schilo kuuñtsyey do tu cos ni jkandy kik to, lëjty xaktyee yag yegw kchilo jkwiitsy to, sink schilo këb to lo kiy re: “Bichee nu aan kukyab lo nistoo”, aan lëë kiy tsikyab. 22 Ni lëë Dios knee kchë nii kñab to deelñee kniladzy to.

Lëë Jesús chutiitsni xaa nii xñabey lo pxosy
(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

23 Lëë Jesús kwsëëb leñ lidzy Dios aan lëë xaa noyuuñ kseedy meñ tsiñee lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni bla xaa kol nii xñabey kukëb lo xaa:

—¿Cho bneetsy tiitspey lool par kuuñtsyeyoo kchë nii chuuñtsyeyoo?

24 Lëë Jesús chëb:

—Wi gak gaan dyon kñabtiits tu cos lo do. Deelñee snë dow na tsigo sniyaa cho xnee tiitspey lon par kuuñtsyeyaa kchë cos re. 25 Kol në dyon cho pxaal Juan biid kchobnis xaa. ¿Pe Dioso ote cholsye meño yak?

Tsigo lëë xaa bislo xtilytiits lsa xaa, xñee xaa:

—Deelñee tyeesy no nii Dios pxaal xaa, kñë xaa lo no: “¿Penak tsigo nii bnilasty to nii bluuy xaa?” 26 Aan chilodyak tyeesy no nii chol meñ lo kislyu re pxaal Juan, por xtsyeb no meñ. Por kchësy meñ xniladzy nii xtiits Dios bluuy Juan.

27 Por ngo lëë xaa chëb lo Jesús:

—Ndondy noow.

Tsigo lëë Jesús chëb:

—Per ni naa ngo busy kniydy dyon cho bnee tiitspey lon.

28 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xaa:

—Tu xaa name chap xaa chop xiñgan xaa aan lëë xaa chëb lo tu xaa: “Xiñ, kwey tsiiñ lo xkwaan natse.” 29 Lëë xiñ xaa kwëb chëb: “¡Chaklastyaa kan!” Per kok xtsedyako lëë styoo xaa bikche aan lëë xaa kwey. 30 Tsigo lëë xaa go kunee lo stu xiñ aan lëë xiñ xaa chëb: “Na kan.” Aan kweydy xaa. 31 Kol në na dyon cho xaa go beeñtsyey nii chakladzy pxosy xaa.

Lëë xaa chëb:

—Xiñ xaa nii kwey tsiiñ lo xkwaa xaa.

Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nli xñen nii klo xaa nii xtop tumi par kyeyo Roma ni klo kwnaa nii chap ndaly mguiy sëëb laañee xñabey Dios lo do. 32 Por lëë Juan Bautist biid kluuyle xa kpañ meñ, aan bnilasty to xtiits xaa sinak nii bniladzy xaa nii xtop tumi par kyeyo Roma ni sinak bniladzy kwnaa nii chap ndaly mguiy. Per lëë do, nikxe kon do nii lëë xaa go ptsëë xmod, bnilasty to xtiits Juan.

Xcuent xaa nii beeñ pni yag uv
(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

33 ’Kol kon stu cuent re. Tu xaa name beeñ pni xaa yag uv lo xkwaa ni psuugw kwraly xaaw ni psaa xaa tu laañee kxii uv ni psaa xaa tu laañee sob meñ nii kyënapo.

’Loxsye ngo lëëw ptee xaa companiy lo xaa nii kuuñ tsiiño, aan lëë xaa si viaj. 34 Aan tsiñee lëë xtiemp uv kol, lëë xaa pxaal xmos xaa siknab nii xyal xaa. 35 Per lëë xaa nii beeñ tsiiñ ptee cheñ xmos xaa, ni no xmos xaa beety xaa go, no gaa xmos xaa pkaa lo kyo. 36 Tsigo lëë xpixwan uv pxaal stubtsoon mos. Per singo gak beeñtsyey xaa nii beeñ tsiiñ.

37 ’Lultime lëë xpixwan uv pxaal xiñgan nladzy xaa: “Stsyeb xaa go xiñganaa.” 38 Per tsiñee kon xaa go nii lëë xiñgan xpixwan uv ptsiñ, lëë xaa chëb lo xcombañer xaa: “Lëë xaa gue kyaani xkwaa pxosy. Kol tsoo kuuty no xaa tsiin kyaani now.” 39 Lëë xaa kwnaasy xiñgan xpixwan uv aan lëë xaa kukyeety xaa tublad chu kwaa.

40 ’¿Pe në do dyon pe cos kuñ xpixwan uv xaa nii beeñ tsiiñ xkwaa xaa?

41 Tsigo lëë meñ kwëb chëb:

—Jkëstyoody xaa xaa yox ko, lëë
xaa kuty xaa, aan lëë xaa kutiñ xk-
waa xaa lo xaa nii kxaal nii ktyop
lo xkwaa xaa tsiñee kal xtiemp
kwlaap.
42 Lëë Jesús chëb:
—¿Pe karty klab to leñ kitsy nii
kë xtiits Dios laañee xñee nii lëë kyo
nii kwxaak xaa nii xsaa yu xkiiñdy?
Byak tu kyo nii mastre xkiiñ.
Lëë Dios byuñ kyo go kyo nii xkiiñ,
aan xsee no xtyon now.
43 Por ngo lëë Dios ksaan lëë do
aan lëë xaa tsikyub meñ nii ksoob
xtiits xaa. 44 Deel kyab meñ lady
kyo nii psetyaa lo do, lëë meñ kak
byuy. Per deelñee kyab kyo go lady
meñ, ni kak nyoody pa kuty meñ.
45 Tsiñee lëë Jesús lox pso cuent
ko, lëë bla xaa nii xñabey lo pxosy ni
lëë xaa fariseo byeñ nii contre lëë
xaa kwnee Jesús. 46 Kokladzy xaa
nyaasy xaa Jesús wor go kazh, per
ptsyeb xaa meñ, porñee kchë meñ
bniladzy nii xtiits Dios xluuy Jesús.

22

Xcuent tu kyalwtsiilña

1 Lëë Jesús bislo xso cuent stub,
xñee xaa:
2 —Nak laañee xñabey Dios sinak
tu rey nii beeñ tu lni worñee ptsi-
ilña xiñgan xaa. 3 Aan lëë xaa pxaal
xmos xaa sitsyetsy meñ nii tsi lo
lni, per kwnëdy meñ go nyi. 4 Lëë
rey go pxaal xmos stub, chëb xaa:
“Kol këb lo meñ nii lëën tse beeñlo
xixkwanaa, ni kol këb nii lëën tse
lox bety xyosyaa nii xro. Kol këb lo
meñ kiid meñ lo lni.” 5 Per psaldy
meñ nii koktsyetsy xmos rey. No
meñ nii koktsyetsy si tañ, no gaa
meñ go si lo xtsiiñ, 6 ni no meñ nii
ptee xcheñ xmos rey, axte nii beety
xaa xaa. 7 Por ngo nii blëë rey, aan
lëë xaa pxaal xsoldad xaa kuky-
eety kchë meñ nii psaksi xmos xaa
ni psaay soldad xkyedzy meñ go.
8 Loxsye ngo lëë rey chëb lo xmos:
“Lëë nii ktyaaw lo lni nagon lox
koklo, per kwnëdy meñ nii kokt-
syetsy nyiid. 9 Na kol tsi nëz aan kol
këb kchë lo meñ nii ktsyool do nii
kiid meñ lo xkyalwtsiilña xiñaa.”
10 Lëë xmos rey pchoo kwey nëz,
aan lëë xaa ptop meñ. Nikxe meñ
bueno, nikxe gaa malo, kchëlo meñ
kuni xaa aan lëë lidzy rey byaktsë.
11 ’Tsiñee lëë rey kwsëëb leñ yu
laañee nche sob meñ nii ptsiñni
xmos xaa, lëë xaa kon tu xaa nii
nakwty ladx nii chakw meñ nii chi
lo tu kyalwtsiilña. 12 Lëë rey chëb lo
xaa: “¿Penak nii sëëdoo aan nakw-
tyoo ladx nii chakw meñ nii chi
kyalwtsiilña?” Per ni tu pe chëbty
xaa go. 13 Tsigo lëë rey chëb lo xaa
nii xkiisy niskwaan: “Kol kxituu
niy xaa re ni ña xaa, aan kol tsik-
chon xaa lo nguey. Siko koon xaa
ni kaw lay xaa.”
14 Loxsye bitiits Jesús ngo, lëë xaa
chëb:
—Ndaly meñ xkwetsy Dios, per
xisy meñ sëëb laañee xñabey xaa.

Lëë xaa fariseo chuñ Jesús preb
(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

15 Lëë xaa fariseo xyub dyon pe
cos jkëëkiy xaa Jesús. 16 Por ngo
lëë xaa pxaal bla xaa nii no xlad
xaa ksa bla xaa nii nak ksa Herodes
kukëb lo Jesús:
—Maestre, ndon noo nii nonsyke
tiitsli xñeel. Xsaldyoo nii xñee meñ
ni xseedyoo xa chak meñ. Liisy
xluuyoo xa kpañ meñ sinak xñabey
Dios. 17 Kwnë dyon pe nonguial
tizh noo tumi nii xtop xtisy Roma
ote nonguialdyo yak.
18 Per como nan Jesús pe cos tsiiñ
si xaa, lëë Jesús chëb:
—¿Penak nii chakladzy to kuñ do
naa preb? 19 Kol kluuy tu pes lon
dyon.
Tsigo lëë xaa go kuni tu pes lo
Jesús. 20 Aan lëë Jesús kwnabtiits:
—¿Cho nak xaa nii kë loo go?
21 Tsigo lëë xaa go chëb:
—Lëë xaa nak xtisy Roma.
Lëë Jesús chëb:

—Kol kizh nii nsëëb to lo xtisy
Roma tsigo busy, ni kol kizh nii
nsëëb to lo Dios.
22 Tsiñee biñ xaa go nii chëb Jesús,
ntseeb psee xaa, aan so gak Jesús,
lëë xaa sey.

Lëë xaa saduceo xñabtiits dyon pe nli nii xpañ meñ kuty
(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

23 Misme tse go lëë bla xaa sa-
duceo kwey lo Jesús. Lëë xaa sa-
duceo xñee nii kpañdy meñ kuty.
Por ngo lëë xaa kukëb lo Jesús:
24 —Maestre, lëë Moisés gon chëb
nii deelñee ktsiilña tu xaapkiy aan
klyëëdy kety xaa, no nii ktsiilña
betsy xaa kwnaa viud nii psaan
xaa deelñee chapty me mëëd,
parñee kap tsiil betsy xaa nii kuty
mëëd. 25 Lady noo kwyo tu xaa
nii kop xoop betsy, aan lëë xaa
ptsiilña. Per blyëëdy lëë xaa kuty,
aan como kopty tsiil xaa mëëd,
lëë tu betsy xaa byaani tsiil xaa,
26 aan lëë xaa kutyak. Singo gak
ptsyool stu betsy xaa. Ksa kadzy
xaa ptsiilña me, per ni tu xaa
psaandy mëëd. 27 Lëë byalo wi
kwnaa go kuty. 28 Kwnë na dyon
cho xaa kyaani kwnaa go tsiñee lëë
xaa kpañ, deelñee ksa kadzy xaa
ptsiilña me.
29 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nandy to pe xñee do, porñee
xyeñdy to xtiits Dios ni xnilasty
to nii lëë Dios kuuñ kpañ meñ
kuty. 30 Per nli xñen nii tsiñee lëë
meñ kuty kpañ, ni mguiy ni kw-
naa gaa ktsiilñadre, sink lëë kchë
meñ nii kpañ kak sinak angly nii
ncheno leñ kpaa. 31 Chakladzy
to lë kaknan do dyon pe nli spañ
meñ kuty. ¿Pe karty nayak klab to
laañee xñee nii yuub Dios chëb nii
lëë xaa 32 nak xDios pxusykoltoo no
Abraham, ni pxusykoltoo no Isaac
ni pxusykoltoo no Jacob? Aan Dios
gon nakty xaa xDios meñ kuty, sink
xDios meñ nii mbañ nak xaa.
33 Tsiñee biñ meñ kchë nii kwnee
Jesús, ntseeb psee meñ.

Nii xñabey Dios
(Mr. 12:28-34)

34 Lëë xaa fariseo ptyop tsiñee
biñ xaa nii lëë Jesús psuugw chuw
xaa saduceo. 35 Aan lëë tu xaa
fariseo nii nak maestre ley kok-
ladzy nyuñ Jesús preb. Por ngo lëë
xaa chëb lo Jesús:
36 —Maestre, ¿cho nii xñabey Dios
dyon kuuñtsyey meñ mastre non?
37 Tsigo lëë Jesús chëb:
—"Bniladzy Tat Tios tyub sty-
ool ni psoob xtiits xaa." 38 Ngo
mastre precisy kuuñtsyeyoo. 39 Ni
precisy nii jkëstyool xcombañeeroo
sinak nii xkëstyool lii. 40 Nrii xñabey
xley Moisés ni nrii biid kluuy kchë
profet.

¿Cho lo xtiiy sëëd Crist?
(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

41 Lëë xaa fariseo bii nche siko
42 tsi lëë Jesús kwnabtiits chëb:
—¿Pe në do dyon cho lo xtiiy sëëd
Crist?
Tsigo lëë xaa fariseo chëb:
—Lo xtiiy rey Davito.
43 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Penak tsigo nii worñee kwnee
David xtiits Kyalbini Ntson, chëb
David:
44 Lëë Dios chëb lo xaa nii xñabey
naa:
"Kwsob kwin nëzli,
axte nii tsitsiñ tse nii kñabeyoo lo
kchë meñ nii xlëë lool"?
45 ¿Xa kchoo Crist lo xtiiy rey David
deelñee misme rey David xñee nii
lëë Crist xñabey lo xaa?
46 Per ni tu cho kwëbty lo xtiits
Jesús, aan destye tse go ni tu cho
byaxtre nyabtiits lo xaa.

23

Lëë Jesús xñeenë xaa fariseo ni xaa nii nak maestre ley
(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

1 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo
meñ ni lo xpëëdscuel:

2 —Lëë maestre ley ni lëë xaa
fariseo xyal kluuy xley Moisés.
3 Kol jkëëtyag xtiits xaa. Per
kuuñtsyeydy to nii chuuñtsyey xaa,
por ngui së lo xtiits xaa, per xaa
nii chuuñtsyey xaa. 4 Lëë xaa
xñee pe cos kuuñtsyey meñ, per
chilody kuuñtsyey meño, por nako
sinak tu yow në, aan ni lëë xaa
chuuñtsyeydyo. 5 Tsiñee chuuñtsyey
xaa tu cos xteepee xaa nii kan meñ
xaa, ni tsiinpee xkëë xaa xtiits Dios
lo kitsy aan xkëë xaaw kë xaa ni
chu xikw xaa nii chakw xaa ladx
nii xluuy nii nli xaa non nak xaa.
6 Tsiñee chi xaa laañee chak tu lni,
laañee xsyob xaa non xsyob xaa tsi
lëë wagw chak, ni xkwe xaa skan
nii xsyob xaa leñ ktoo. 7 Stsiladzy
xaa nii jkëëptyux meñ xaa pal nëz
ni këb meñ lo xaa maestre.
8 ’Per lëë do tsookidy to nii kñë
meñ lo do maestre, porque tu-
gak nak to, ni tugak maestre no.
9 Ni kñeedy to pxosy lo chol meñ,
porque tugak pxosy no aan lëë xaa
go sob kpaa. 10 Ni tsookidy to kak to
xaa xñabey, por lëësy Crist nak xaa
xñabey. 11 Kchë xaa nii kakladzy
kak nyaa no nii kyë xaa tsiiñ lo do.
12 Por lëë kchë xaa nii chak nyaa
kyablyu. Per lëë Dios klisklaa kchë
xaa nii ndoladzy.
13-14 ’¡Chooksye lëë doy maestre
ley ni chooksye lëë do nii nak to
xaa fariseo!, por xsyonlë do laañee
xñabey Dios parñee sëëbty meñ aan
xsyëëbty to, ni xlaady kaa to sëëb
meñ nii chakladzy sëëb.
15 ’¡Chooksye lëë doy maestre ley
ni chooksye lëë do nii nak to xaa
fariseo!, por xkyënsë do lo kislyu
ni xtyeekë do nistoo xyub to meñ
nii sëëb xlad to, aan tsiñee chuñ do
gan xsyëëb tu meñ xlad to, mastre
chuuñ ktyaly do xtol meñ go que
lo xtol do, parñee kyey meñ go lin-
fiern.
16 ’¡Chooksye lëëdoy nii xñady
lo do! Xñee do nii ndoxty nii
kseety meñ lidzy Dios tsiñee xyaan
meñ tiits nii lëë meñ kuuñtsyey
tu cos nikxe kuuñtsyeydy meño,
per deelñee kseety meñ xor lidzy
Dios tsiñee xyaan meñ tiits no nii
kuñ meño cumplir. 17 ¡Tont to ni
xñady lo do! ¿Pe nandy to nayak
nii deelñee kindy lidzy Dios, kindy
pa kak lay or? 18 Ni xñee do nii
ndoxty kseety meñ xipkoog lidzy
Dios tsiñee xyaan meñ tiits nii
lëë meñ kuuñtsyey tu cos, nikxe
kuuñtsyeydy meño. Per deelñee
kseety meñ kchë nii no lo pkoog
tsiñee xyaan meñ tiits, no nii kuñ
meño cumplir. 19 ¡Xñady lo do!
¿Pe nandy to nayak nii deelñee
kindy pkoog, pa nondy kchë nii
chiksakon meñ? 20 Tsiñee xyaan
meñ tiits aan xseety pkoog, lëdy
nonsy pkoog xseety meñ, sink wi
kchë nii no lo pkoog. 21 Singo gak
kchë meñ nii xseety lidzy Dios
tsiñee xyaan meñ tiits, Dios xkon
meñ go. 22 Kchësy meñ nii xseety
kpaa tsiñee xyaan meñ tiits xkon
Dios nii sob leñ kpaa.
23 ’¡Chooksye lëë doy mastre ley
ni chooksye lëë do nii nak to xaa
fariseo!, por xtiix to pixtily, ni xtiix
to nizh ni comiñ nii xsaakon do
lo Dios, per chuñdy to kyalbuen,
ni xkëstyoody to meñ ni xsoobty to
xtiits Dios. Ngo mastre precisy ni
ngo xñabey ley kuuñtsyey do, per
ksaandy to nii kokon do cos lo Dios.
24 Chakladzy to kuuñtsyey do kchë
cos wiñ nii xñabey ley aan xsaan do
nii mastre precisy tublad.
25 ’¡Chooksye lëë doy maestre ley
ni chooksye lëë do nii nak to xaa
fariseo!, por nyë xkiib to vas nii
xtyëë nii chi do ni xkiib to kyon nii
xtyëë nii chaw do, per xyeñdy to nii
nonsyke cos nii kwlan do xkyë do
leeñgo. 26 Kol ksaan kyëdre to cos
kpaan leñ xvas to, tsiin singo mod
lëëw kak nyë.
27 ’¡Chooksye lëë doy maestre ley
ni chooksye lëë do nii nak to xaa
fariseo!, por nak to sinak paa nii

xkoyoo meñ con color nguitsy par
kak nguiw nëz fuer, per lëë leeñgo
nonsyke xtsit meñ kuty ni cos
peedy no. 28 Singo gak lëë do tsiñee
xuy meñ lo do, sootee nli buen
do, per lëë leñ styoo do nonsyke
kyalmbixladzy ni tol no.

29 '¡Chooksye lëë doy maestre ley
ni chooksye lëë do nii nak to xaa
fariseo!, por lëë do xsaa chu xpaa
kchë profet ni chu xpaa kchë xaa
buen nii biid penaadle. 30 Aan
loxsye ngo lëë do xñee: "Deelñee
ngwe noo xtiemp pxusykoltoo noo,
nyuuñdy noo xaa yudar nyuty xaa
kchë profet nii biid." 31 Siko nagon
xluuy nii xyeñ do nii lo xtiiy xaa
nii beety kchë profet nii biid pe-
naadle sëëd to. 32 ¡Kol kisyaal xtsiiñ
pxusykoltoo do!

33 '¡Nak to sinak mëël! ¿Cho në
nii lëë do telaa lo ki nii chek lin-
fiern? 34 Lëën kxal profet, ni lëën
kxal xaa chak, ni lëën kxal maestre
kiidnee lo do, per no xaa nii kx-
alaa kuty to, ni no xaa jkëë do
lo crusy, ni no xcheñ xaa ktee do
leñ ktoo ni lëë do kyënlaag xaa
kyedzy por kyedzy. 35 Lëë do
kyëkiy kchësy meñ buen nii kuty.
Destye xkyalkuty Abel kyëkiy do
axte xkyalkuty xiñ Berequias nii lë
Zacarías xaa nii beety to kexka lo
pkoog leñ lidzy Dios. 36 Ni nli xñen
nii lëë Dios ksaksi meñ nii nche
natiemp por xkyalkuty kchë xaa
go.

Lëë Jesús xteenë por meñ Jerusalén
(Lc. 13:34-35)

37 Loxsye ngo lëë Jesús chëb:

—¡Chooksye lëë doy nii no do
Jerusalén! ¿Penak nii chuty to pro-
fet ni penak nii xlaal kyo do xaa nii
xaal Dios lo do? ¡Ndaly vuelt gon
kokladzyaa ndopaa to sinak nii
xtop nguidy xoob xiñ leñ xikw, per
kwnëdy to! 38 Lëë na lëë xkyedzy to
kyaanladzy. 39 Ni kpikchedre gaa
kan do naa, axte tse nii lëë do këb:
"Skizh Dios, xaatke buen xaa nii
pxaal xaa."

24

Lëë Jesús xñee nii lëë lidzy Dios nitylo
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

1 Tsiñee lëë Jesús pchoo leñ lidzy
Dios, lëë xpëëdscuel xaa chëb nii
kuy xaa xa nyaa lidzy Dios. 2 Lëë
Jesús chëb:

—Xsee do lë chan do lidzy Dios,
per lëëw nitylo. Kchësy kyo nii
nyaaw kyablyu.

Kyalnë nii ktsyool meñ
(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

3 Loxsye ngo lëë Jesús kusob chex
kiy nii lë Olivos, aan lëë xpëëdscuel
xaa chëb lo xaa:

—Chakladzy noo nii kñëël loo
noo pa wor kak kchë nii kwneel ni
xa mod kyeeñ noo nii lëël mer kiid
stub ni xa mod kyeeñ noo nii lëë
kislyu mer nitylo.

4 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Kol kap cuent tsiin ni tu cho
jkëëtidy lëë do. 5 Porque ndaly xaa
nii kakladzy kak sinakaa kiid aan
lëë xaa kñë nii lëë xaa nak Crist,
aan ndaly meñ kyëti. 6 Tsiñee kon
do nii lëë guerr chak, ktsyebty to,
porque singo no nii kako, per nity-
lody kaa kislyu. 7 Por no nii kchë
kyedzy nii nche lo kislyu ktily lsa,
ni lëë kpiñ kiid, ni ndaly laañee kni
xu. 8 Lëë kyalnë nii kak tsigo kal
bislo.

9 'Lëë meñ ksaksi lëë do, ni lëë
meñ kuty lëë do, ni tyub lo kislyu
ktilyni meñ do, porñee xsoob to
xtitsaa. 10 Leñ tse go ndaly meñ nii
xniladzy xtitsaa kchoso styoo, aan
lëë meñ go kakniladzy xcombañer.
11 Ni ndaly profet wnee xuuy kiid
aan lëë xaa jkëëti meñ. 12 Aan
tsiñee lëë xtol meñ lox ktyaly,
per ni jkëstyoodre meñ xcombañer.
13 Per stelaa kchë meñ nii ksaandy
xtitsaa. 14 Ni axte gaa lox ksa
meñ nii nche lo kislyu jkëëtyag

xtiits Dios, tsigolye lëë Dios knitylo
kislyu.
15 ’Lëë profet Daniel pkëë cos
ntseeb nii kak. Tsiñee kan do nii
lëë cos ntseeb ko noyak leñ lidzy
Dios, 16 tsigo kchësy to siñee nche
do Judea kol kxooñ, kol tsëp kiy.
17 Deelñee nche do kik lidzy to, kye-
jty to par pe kwii do. 18 Deelñee
nche gaa to tañ, per ni par tsikxi
do xab to kyeydy to. 19 ¡Brob
kchë kwnaa nii lëëtyee tse go nak
xiñ o xkadzy kaa mëëd! 20 Kol
nab lo Dios nii kxooñdy to mëë
nii chak nal o tse nii gaa xiladzy
meñ lo tsiiñ. 21 Porque tse go
lëë meñ tedy kyalnë dox nii karty
te meñ destye nii kwleek Dios
kislyu, ni kpikchedre gaa kan meñ
kyalnë dox ko. 22 Aan deelñee jk-
wëësty Dios kyalnë go, kchësy meñ
kety. Per lëëw jkwëës xaa porñee
xkëstyoo xaa kchë meñ nii xniladzy
xtiits xaa.
23 ’Deelñee cho kñë lo do tse
go: “Kol kuy gaanoo, lëë Crist so
ske”, o “lëë gaa xaa so nek”, kni-
lasty tow. 24 Porque ndaly kchë
xaa wnee xuuy kiid aan lëë xaa
kñë nii lëë xaa nak Crist, ni ndaly
profet wnee xuuy kiid, aan lëë
xaa kuuñtsyey kchë clasy kyalntson
ni milagre parñee jkëëti xaa meñ.
Deelñee steedyo tiits axte wi meñ
nii xniladzy Dios kyëti. 25 Lëën
kwnel kchë nii kak lo do. 26 Por
ngo, deelñee cho kñë lo do: “Kol
kuy gaanoo, lëë Crist so tañ”, tsidy
to. O deelñee gaa cho kñë lo do:
“Kol kuy gaanoo, lëë Crist nolan
nu”, knilasty tow. 27 Porque sinak
tsiñee nyoo xbëly yë nkwsiy tyub
leñ kpaa, singo kak tse nii lëë Crist
kiid stub. 28 Sinak nii xtyop pech
laañee nix ma kuty, singo ktyop
meñ tse go.

Lëë Crist kiid stub
(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 ’Tsi lëë kyalnë dox ko lox tedy,
lëë lo ngbidz jkyey, ni lëë mëë
kyuuy, ni lëë mëly kchingaa leñ
kpaa, ni lëë kchë cos nii no leñ
kpaa kxisy. 30 Loxsye ngo lëë Crist
kchoo ktsiib leñ kpaa, aan lëë kchë
meñ nii nche lo kislyu ktsyeb ni
koon tsiñee kan meñ nii lëë xaa
kyety kpaa par kuñ xaa kyalxtisy.
31 Lëë xaa kxaal xangly xaa tsi-
jkwets trompet parñee ktop angly
kchë meñ nii xniladzy xtiits xaa nii
nche tyub lo kislyu.
32 ’Tsiñee lëë yag yegw xkëpeñ
xyeñ do nii lëë xtiemp kyo sëëd
yob. 33 Singo gak tsiñee kan do
nii lëë cos ntseeb ko noyak, kol
kyeñ nii lëë Crist mer kiid. 34 Por
nli xñen nii antes nii kety meñ nii
no natiemp lëë kchë cos re kak.
35 Stedy kpaa ni stedy kislyu, per
lëë xtitsaa tejtyo.
36 ’Per ni tu cho nandy pa tse o
pa woor gaa kako, per ni angly nii
ncheno kpaa, per ni xiñ Tat Tios.
Xaktyee Tat Tios nano.
37 ’Sinak kok xtiemp Noé, singo
gak kak tsiñee lëë Crist kiid stub.
38 Xtiemp Noé worñee karty kislo
kyo, lyaadzy wagwsye, ni lyaadzy
nii kisy meñ, ni kyalwtsiilñasy kuni
kik meñ, axte tse nii lëë Noé byo
leñ barkw. 39 Per mer worñee bii
pe sinidy kik meñ, lëë kyo bislo aan
lëë meñ kwloow. Singo kak tsiñee
lëë Crist kiid stub. 40 Tse nii lëë
Crist kiid, deelñee kë chop xaa tsiiñ
lo kwaa, lëë xaa koy tu xaa aan lëë
xaa ksaan stu xaa. 41 Singo gak
deelñee kë chop kwnaa wëët, lëë
xaa koy tu me aan lëë xaa ksaan stu
me.
42 ’Ligier kol kak, por nandy to pa
wor kiid Crist stub. 43 Nako sinak
xpixwan tu yu, deelñee kaknan
xaa nii lëë ngbaan sëëb lidzy xaa,
kaakesty xaa parñee klaady xaa
sëëb ngbaan lidzy xaa. 44 Ligier kol
kak, por lëë Crist kiid mer worñee
pe sinidy kik to.

Mos nii xsoob tiits ni mos nii xsoobtyo
(Lc. 12:41-48)

45 ’¿Cho xsaan patrón lidzy dyon
tsiñee lëë xaa xchoo? ¿Pe lëdy
nayak xsaan xaa tu mos nii xsoob
tiits, parñee kyaan mos ko kchë
meñ nii xkyë tsiiñ lo xaa? 46 Dichos
mos nii xyaani lidzy xpatrón
deelñee tsiñee kpikche patrón kan
xaa nii lëë mos ko beeñtsyey kchë
nii kwnabey xaa. 47 Xsobaa nii
lëë patrón këb lo xaa: “Kop cuidad
kchësy nii chaapaa.” 48 Per deelñee
mal mos ko ni nan xaa nii xtse si
xpatrón xaa, 49 lëë xaa xsaksi kchë
meñ nii xkyë tsiiñ lo xpatrón xaa
ni lëë xaa xsyudzy ksa xaa ngonip,
ni chawni xaa ngonip. 50 Per mer
tse nii pe sidy kik xaa, lëë xpatrón
xaa ktsiñ. 51 Aan lëë patrón ksaksi
mos ko sinak nii xsaksi xaa mos nii
xsoobty tiits. Tsigo lëë mos ko koon
ni lëë mos ko kawlay.

25

Xcuent tsii kwnaa yeeñ

1 Lëë gak Jesús chëb:
—Nak laañee xñabey Dios sinak
nii ptsyool tsii kwnaa yeeñ nii
kwëmbës ktsiñ tu xaa nii ktsiilña,
parñee tsiktsiil nëz me xaa con bini
nii xkyë con aceit. 2 Per kaayak
me nyaani, lëë skaay me koñee pe
sinidy kik. 3 Lëë ksa kaay kwnaa
yeeñ nii koñee pe sinidy kik kwseñ
xbini, aan biydy me naal aceit.
4 Per lëë kwnaa yeeñ nii nyaani
biy me xbini me ni biy me naal
aceit. 5 Aan como xtsiñdy kaa xaa
nii ktsiilña, lëë me kuutkesy ksa
me. 6 Per mer wrol kyool, lëë meñ
bislo chuptsyë, xñee: “¡Lëë xaa nii
ktsiilña sëëd. Kol tsiktsiil nëz xaa!”
7 Lëë ksa kwnaa yeeñ go kuxche,
aan lëë me bislo xkëë ki me xbini
me. 8 Tsigo lëë ksa kaay kwnaa
yeeñ nii koñee pe sinidy kik chëb
lo ksa kwnaa yeeñ nii nyaani: “Kol
jkady xisy xaceit to loo noo, porque
lëë xbinii noo no kyuuy.” 9 Per
lëë kwnaa yeeñ go chëb: “Jkaajty
noow, por jkaadyo jkiiñ noo. Masy
kol tsisiw laañee xto meño.” 10 Per
mentre lëë kwnaa yeeñ nii noydy
naal aceit sisiw, lëë xaa nii ktsiilña
ptsiñ. Aan lëë ksa kwnaa yeeñ
nii noy naal aceit kwsëëb leñ yu
ksa xaa nii ktsiilña, aan lëë chu yu
byoogw. 11 Tsigore lëë ksa kwnaa
yeeñ nii kukyub aceit ptsiñ aan lëë
me chëb: “¡Xey, pxaly chu yu syëëb
noo!” 12 Per lëë xaa nii ktsiilña
chëb: “Nandyaa cho do, xyuum-
beydyaa lëë do.”
13 Loxsye bitiits Jesús ngo, lëë xaa
chëb:
—Ligier kol kwe, por nandy to pa
tse o pa woor gaa kiid Crist.

Xcuent tson mos

14 ’Nak laañee xñabey Dios sinak
tu xaa nii no nëz tsi stu tañ. Lëë
xaa kwtsyetsy xmos xaa aan lëë
xaa chëb: “Kol kap cuidad tumi nii
ksanaa lo do.”
15 ’Tu lo xaa pteedy xaa kaay
bols or, lëë stu lo xaa pteedy xaa
chopo, lëë stu lo xaa pteedy xaa
tuwo. Loxsye pteedy xaa tumi nii
byeñ xaa nii schilo kuuñ tsiiñ catu
xmos xaa, lëë xaa si viaj. 16 Lëë
mos nii byaani kaay bols or kwë
dilgensy aan lëë xaa ptsiñaa skaay
bolso. 17 Singo gak beeñtsyey mos
nii kwaa chop bols or, aan lëë xaa
ptsiñaa schop bolso. 18 Per lëë mos
nii byaani tu bols or kwteeñ tu ky-
eech, aan lëëw kwlolyu xaa.
19 ’Xtse kwey xpatrón mos ko aan
tsi lëë xaa bikche, lëë xaa kwlii
xcuent xmos xaa. 20 Klo mos nii
byaani kaay bols or ptsiñ, aan lëë
xaa chëb lo xpatrón xaa: “Xey,
kaay bols or psaanoo lon. Per lëën
ptsiñaa skaay bolso.” 21 Tsigo lëë
xpatrón xaa chëb: “Nyoo nii beeñ
tsiiñoo tumi wiñ nii psanaa lool, ni
chanaa nii bueenoo. Lëën knetsy
tumi roob kuuñ tsiiñoo. Kwyo leñ
yu, por xlen lool.” 22 Loxsye ngo
lëë mos nii byaani chop bols or
ptsiñ aan lëë xaa chëb lo xpatrón
xaa: “Xey, chop bols or bneetsyoo
lon, per lëën ptsiñaa schop bolso.”
23 Tsigo lëë xpatrón xaa chëb:

"Nyoo nii beeñ tsiiñoo tumi wiñ
nii psanaa lool, ni chanaa nii
bueenoo. Lëën knetsy tumi roob
kuuñ tsiiñoo. Kwyo leñ yu por
xlen lool." 24 Per tsiñee lëë mos
nii byaani tu bols or ptsiñ, lëë xaa
chëb lo xpatrón xaa: "Xey, nanaa
nii tir ntseeboo, ni nanaa nii xkyëël
kwlaap laañee kondyoo. 25 Por ngo
ptsyeebaa, aan lëën kwya lo lyu
xtumil. Per lëëw syelynin." 26 Tsigo
lëë xpatrón xaa chëb: "Floojoo
ni maaloo, por deelñee nanoo
nii ntseebaa ni nanoo nii xkyën
kwlaap laañee kondyaa, 27 ¿penak
nii kwlootiñdyoo tumi nii psanaa
lool parñee nyixiw xiño?" 28 Tsigo
lëë patrón chëb lo xaa nii nche
siko: "Kol kla or nii noy xaa, aan
kol kteedyo lo xaa nii noy tsii bols
or. 29 Porque lëë xaa nii chuuñ
tsiiñ nii ptedyaa jkaarew, per lëë
xaa nii chuuñ tsiiñdyo, axte nii
wiñ ptedyaa lo xaa go klan. 30 Kol
tsikchon mos nii pa xkiiñdyke lo
nguey. Siko koon xaa ni kaw lay
xaa."

Kyalxtisy nii kuuñtsyey Crist

31 'Tsiñee lëë Crist kiid kchë xan-
gly, lëë xaa sob par kuñ xaa kyalx-
tisy. 32 Aan lëë kchë meñ nii nche
lo kislyu kpig lo xaa, aan lëë xaa
kwiixso meñ sinak nii kwiixso meñ
mëkwxiily lady chiv. 33 Kwi xaa
nëzli kwe meñ buen, lëë meñ mal
kwe nëzpeg. 34 Tsigo lëë xaa këb
lo meñ nii nche nëzli: "Kol të tsiin
sëëb to laañee xñabey Dios, por
destye worñee kwche kislyu psaa
xaaw par lëë do. 35 Por kwyo
tse nii kwlaañaa, aan bneetsy to
nii tawaa, ni kwyo tse nii kwlaan
nis, aan bneetsy to nii kowaa,
ni kwëkyubaa posad, aan lëë do
bneetsy laa kwlësaa. 36 Kwyo tse
nii bneetsy to ladx kookwaa porñee
kindy xabaa, ni kon do naa worñee
kwxaaknën, ni biid tedy to lon
worñee kwyon skiib." 37 Tsigo lëë
meñ buen këb: "¿Pa wor ptyon noo
nii xlyaañoo, aan bneetsy noo nii
taawoo? ¿Ni pa wor ptyon noo
nii xlyaal nis, aan bneetsy noo
nii kowoo? 38 ¿O pa woor gaa
ptyon noo nii këkyuboo posad aan
bneetsy noo laañee kwlësoo, ni pa
woor gaa ptyon noo nii kindy xa-
boo aan bneetsy noow? 39 ¿Ni pa
wor kwxaaknël aan ptyon noo lii,
o pa woor gaa kwyol skiib aan by-
oteedy noo lool?" 40 Tsigo lëë Crist
këb: "Nli xñen nii kchësy kyalbuen
nii beeñtsyey do lo chol meñ, lon
beeñtsyey dow."

41 'Loxsye ngo lëë xaa këb lo meñ
nii nche nëzpeg: "Kol kpichee nu,
kol kyey lo ki nii chek linfiern, por
siko kyey xaatox ni siko kyey kyal-
bini mal. 42 Kwyo tse nii kwlaañaa,
aan bneesty to nii nyawaa, ni
kwlaan nis, aan bneesty to nii
nyin. 43 Ni kwëkyubaa posad aan
bneesty to laañee ngwësaa, ni kon
do nii kindy xabaa aan bneesty
tow. Kwxaaknën ni kwyon skiib
aan biid teejty to lon." 44 Tsigo
lëë meñ mal go këb: "¿Pa wor
kwlaañoo, ni pa wor kwlaal nis, ni
pa wor kwëkyuboo posad, ni pa wor
ptyon noo nii kindy xaboo, ni pa
wor kwxaaknël, ni pa wor kwyol
skiib, aan beeñdy noo lii yudar?"
45 Tsigo lëë Crist këb: "Nli xñen
nii tsiñee beeñdy to tu meñ mban
yudar, naa ngo beeñdy to yudar."
46 Kchësy meñ mal kyey lo ki nii
chek linfiern, aan lëë meñ buen
jkaa kyalmbañ nii xnitylody.

26

Lëë xaa xñabey chakladzy kuty Jesús

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo
xpëëdscuel:

2 —Nan do gon nii schopak kpidz
chak falt parñee kak paskw, aan lëë
meñ jkëë mguiy nii pxaal Dios lo
crusy.

3 Leñ tse go gak lëë xaa nii xñabey
lo pxosy ni lëë xaa kol nii xñabey
lo meñ Israel ptyop chilidzy Caifás.
Lëë Caifás nak xaa nii mastre non
lo pxosy. 4 Lëë xaa bitiits dyon xa
kñaasy xaa Jesús tsiin kuty xaa xaa.
5 Per lëë gak xaa chëb:

—Kñaasty no xaa na lni parñee
kak nxoldy meñ.

Lëë tu kwnaa xchoob aceit nii xlyaa nex lo kik Jesús
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

6 Lëë Jesús so Betania, aan lëë xaa
kwey lidzy Simoñ nii byodz lady.
7 Lëë Jesús sobyaw tsiñee lëë tu kw-
naa ptsiñ noy tu bot aceit nyazh nii
xlyaa nex, aan lëë me pchoob aceit
xlyaa nex ko lo kik Jesús. 8 Per lëë
xpëëdscuel Jesús blëë, aan lëë xaa
chëb:

—¿Penak nii lika kwxiñ aceit ke?
9 Nchilo ndyow par kak meñ prob
yudar.

10 Lëë Jesús biñ nii nchenee xaa,
aan lëë Jesús chëb:

—Klëëdy to lo kwnaa re, por tu
buen beeñ me. 11 Ni tugak kaa
kan do meñ prob, per naa lëdy tu-
gak kan do naa. 12 Lëë kwnaa re
kwtëëb aceit nii xlyaa nex ladyaa
parñee tsel xixkwaa xcuerpaa tse
nii lëën jkyeetsy. 13 Nli xñen nii
kchë laañee kluuy meñ xtiits Dios,
lëë meñ kseety nii beeñtsyey kwnaa
re, aan singo mod lëë meñ ksal-
adzy me.

Lëë Judas xyub dyon xa kyab Jesús ña xaa xñabey
(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

14 Lëë tu xpëëdscuel Jesús nii
pcholë Judas Iscariote kukëb lo xaa
nii xñabey lo pxosy:

15 —¿Pa lal kizh to naa deelñee
jkon Jesús ña do?

Lëë xaa xñabey go ptee kalyptsii
pes plat. 16 Aan destye wor go
lëë Judas kwëkyub dyon xa jko xaa
Jesús ña xaa xñabey.

Lultime paskw nii kwte Jesús ksa xpëëdscuel
(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

17 Tse nii chislo lni nii xtyaaw
kyaxtily nii xkyëdy levadur, lëë
xpëëdscuel Jesús big aan lëë xaa
chëb lo Jesús:

—¿Pa kyokuuñloo noo nii tyaaw
xtsee no na paskw?

18 Lëë Jesús chëb:

—Kol tsi lidzy tu xaa nii kxalaa
lëë do aan kol këb: “Lëë maestre në
nii lëë xwor xaa kutsiñ, aan lëë xaa
kiid ksa xpëëdscuel xaa parñee tedy
xaa paskw liidzyoo.”

19 Lëë xpëëdscuel Jesús kwey, aan
lëë xaa beeñlo nii ktyaaw paskw.

20 Tsiñee lëë lyu pkyey, lëë Jesús
kwsob lo mezh ksa xpëëdscuel.
21 Aan mentre ncheyaw xaa, lëë
Jesús chëb:

—Nli xñen nii misme tu do kakni-
ladzy naa.

22 Kchësy xpëëdscuel xaa pteenë,
aan lëë xaa bislo tuga xaa xñabtiits,
xñee xaa:

—¿Pe lëdy naaw?

23 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Xaa nii noyaw leñ tu kyonaa,
xaa go kakniladzy naa. 24 Lëë
mguiy nii pxaal Dios te kchë kyalnë
nii kë leñ kitsy nii kë xtiits Dios.
Per ¡brobsye xaa nii kakniladzy xaa!
Masy buen nyi xaa go nyaldy xaa.

25 Tsigo lëë Judas, xaa nii kukëb
lo xaa xñabey xa jkaa Jesús chëb:

—Maestre, ¿pe lëdy naaw?

—Misme chuwoo pchoow —
chëb Jesús.

26 Lëë Jesús kwxeñ tu kyaxtily,
aan loxsye pteedy xaa skizh lo
Dios, lëëw kwtiisy xaa lo xpëëdscuel
xaa, chëb xaa:

—Kol kaawoo, xcuerpno.

27 Ni lëë xaa kwseñ tu vas nii no
viñ, aan loxsye pteedy xaa skizh lo
Dios, lëëw pteeso xaa lo xpëëdscuel
xaa, chëb xaa:

—Kchësy to, kol ki viñ re, 28 por
tu cheñno. Lëëw kxee parñee ktsily

Dios xtol meñ. 29 Ni kidre gaan viñ,
sink lëën kwës axte nii klyañ do
laañee xñabey Tat Tios tsiin tyow no
viñ kub nii no siko.

Lëë Pedre këb nii xyuumbeydy Pedre Jesús
(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

30 Loxsye biily Jesús ksa
xpëëdscuel, lëë xaa si kiy nii lë
Olivos. 31 Siko lëë Jesús chëb:
—Kchësy to ksaan naa na ky-
ool. Por leñ kitsy nii kë xtiits
Dios xñee nii lëë xaa kuty xaa nii
xkyë lo mëkwxiily aan lëë mëkwxiily
kchoots klyaal. 32 Per tsiñee lëën
kpañ, kloon ka Galilea lo do.
33 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Nikxe kchësy xcombañeraa
ksaan lii, per naa ksandyaa lii.
34 Lëë Jesús chëb:
—Na kyool kazh tson vuelt
këëboo nii xyuumbeydyoo naa
antes nii jkwetsy nguidy kol.
35 Lëë Pedre chëb:
—Nikxe kety no tusyke, këbtyaa
nii xyuumbeydyaa lii.
Aan kchësy xpëëdscuel xaa chëb
singo.

Lëë Jesús chutiitsni Dios laañee lë Getsemaní
(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

36 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ tu laañee
lë Getsemaní, lëë xaa chëb lo
xpëëdscuel xaa:
—Kol sob nu, mentre lëën kaku-
tiitsni Dios.
37 Lëë xaa sini Pedre ni chop xiñ
Zebedeo, aan lëë xaa pteenë, 38 ni
lëë xaa chëb:
—Mban xtee styoon. Kol kwës nu
dyon, aan kol kwena.
39 Lëë Jesús si par kaan, aan
loxsye psoxib xaa ni pkiitsy kë xaa
lyu lëë xaa chëb:
—Tat Tios, pteelaa naa lo kyalnë
re, per kuuñtsyeydyoo nii chak-
ladzyaa, sink beeñtsyey nii chak-
ladzyoo.
40 Tsi lëë xaa ptsiñ laañee psaan
xaa ksa tson xpëëdscuel xaa nii kuni
xaa, lëë xaa nche nixyesy. Por ngo
lëë xaa chëb lo Pedre:
—¿Pe ni tu wor nawen pchilody
ngwena do? 41 Kol kwena ni kol ku-
tiitsni Dios parñee jkaaldy xaatox
to, por ndaan no styoo do, per lëë
lady to mban now.
42 Lëë xaa kwey stub, aan lëë xaa
chëb:
—Tat Tios, deelñee no nii
teedyaa lo kyalnë re, beeñtsyey nii
klyañ styool.
43 Tsiñee lëë xaa bikche, lëë
xpëëdscuel xaa nche nixyesyak,
porñee xekwtre xaa mgaal aan lika
xtiib lo xaa. 44 Lëë xaa si stub. Lëë
gaaw byon vuelt, aan misme tiits
nii chëbak xaa klo chëb xaa lo Dios.
45 Tsi lëë xaa bikche, lëë xaa chëb
lo xpëëdscuel xaa:
—¿Pe bii nche nixyesy to nawen
ni nche kxiladzy to? Lëëw na, lëë
wor kutsiñ nii lëë mguiy nii pxaal
Dios jkaa ña meñ ngoptol. 46 Kol
tsische tsiin kyoo no, por lëë xaa nii
jko naa ña xaa xñabey sëëd kexle.

Lëë meñ xñaasy Jesús
(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

47 Lëë Jesús bii nonee tsiñee lëë tu
xpëëdscuel xaa nii pcholë Judas pt-
siñ ksa tubtsoon meñ nii noy spad
ni yag. Lëë xaa nii xñabey lo pxosy
ni lëë xaa kol nii xñabey pxaal kchë
meñ go. 48 Lëë Judas chëb kazh lo
meñ go:
—Xaa nii nagon kawaa tu pxit
kwesy, xaa gow. Kol naasy xaa.
49 Lëë Judas pkëëptyux Jesús, ni
lëë xaa ptee tu pxit kwesy Jesús.
50 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo Ju-
das:
—Deelñee pe cos tsiiñ sëëdoo,
klyëëdyoo beeñtsyeyo.
Tsigo lëë meñ kwnaasy Jesús aan
lëë meñ biy xaa.
51 Tsiñee kon tu xaa nii no xlad
Jesús ngo, lëë xaa kwlii xispad xaa
aan lëë xaa pchug tu tyag xmos xaa
nii xñabey lo pxosy. 52 Per lëë Jesús
chëb:

—Psoob xispaadoo xlugaro. Porque kchësy meñ nii xtily con spad, kety con spad. 53 ¿Pe nandyoo nawen nii deelñee kakladzyaa schilo kñen lo Tat Tios parñee kxaal xaa tub yox xangly xaa kla naa? 54 Per deelñee kñen lo Tat Tios parñee kteelaa xaa naa, ¿xa kak cumplir xtiits xaa tsigo?

55 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo meñ:

—¿Penak nii con spad ni con yag sëëdnaasy to naa nyak xaa ngbaan? Ksatyee tse kwson leñ lidzy Dios beeñ ksedyaa meñ aan penak nii kwnaasty to naa. 56 Per lëë do chuuñtsyey nrii parñee kuñ do cumplir nii kwnee kchë profet nii biid penaadle.

Loxsye ngo so gak Jesús lëë xpëëdscuel xaa pxooñ.

Lëë Jesús so lo xaa xñabey

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

57 Lëë meñ kuni Jesús lidzy pxosy nii mastre non nii lë Caifás. Siko nche mbës maestre ley ni kchë xaa kol nii xñabey. 58 Lëë Pedre kunal sit sit, per lëë xaa ptsiñ axte lo xley Caifás aan lëë xaa kwsob lady xaa nii xkyënap lidzy Dios parñee kan xaa dyon pe cos kuñ meñ Jesús.

59 Lëë kchë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë xaa non kwëkyub dyon pe cos jkëëkiy xaa Jesús parñee kchilo kñab xaa kety Jesús. 60 Ndaly meñ kwnee contre Jesús, per ptsyoldy xaa xñabey pe cos nguëëkiy xaa Jesús. 61 Singo nche xaa tsi lëë schop xaa chëb:

—Ptsyon noo kwnee xaa gue nii lëë xaa knitylo lidzy Dios, aan tsonak kpidz me lëëw ksaa xaa stub.

62 Tsigo lëë xaa nii mastre non lo pxosy kuso, aan lëë xaa chëb lo Jesús:

—¿Penak nii xñeedyoo? ¿Pe nli kchë nii xkëëkiy meñ re lii?

63 Per koñee kwneedy Jesús. Por ngo lëë xaa nii mastre non lo pxosy chëb:

—Pkon Dios loo noo dyon, nii nli lii nak Crist nii no kxaal Dios.

64 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nliw, naa nak Crist, ni san gaa to naa tsi lëën soob kwi Dios nëzli, ni san do tsi lëën kchukë lo xkey parñee kyelyaa stub.

65 Tsiñee lëë xaa nii mastre non lo pxosy biñ ngo, lëë xaa pchos xab xaa, porñee singootyee blëë xaa, aan lëë xaa chëb:

—Tiits ntseeb kwnee xaa re lo Dios, ni ¿pa jkiiñre gaa no meñ nii jkëëkiy xaa? Misme lëë do biñ kchë tiits ntseeb nii kwnee xaa. 66 ¿Pe në do dyon xa kak xaa?

Tsigo lëë meñ chëb:

—No nii kety xaa, por no xtol xaa.

67 Wor go kazh lëë meñ pchoo mxeñ lo xaa ni lëë meñ ptee xcheñ xaa. Aan tsi lox ptee meñ xcheñ xaa, 68 xñee meñ lo xaa:

—Deelñee nli lii nak Crist, ¡kwnë dyon cho kwtiñ lii!

Lëë Pedre xñee nii xyuumbeydy xaa Jesús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

69 Lëë Pedre sob lo ley, tsiñee lëë tu kwnaa nii xkyë tsiiñ siko chëb lo xaa:

—Wil lë no xlad Jesús Galilea.

70 Per lëë Pedre chëb:

—Nandyaa pe xñeel.

71 Loxsye ngo lëë Pedre kwey chu puert nii kë chu nëz, aan lëë stu kwnaa kon xaa aan lëë me chëb lo meñ:

—Wi meñ gue no xlad Jesús Nazaret.

72 Per lëë Pedre pkon Dios chëb:

—Xyuumbeydyaa xaa gue.

73 Kok xtsedyako, lëë xaa nii nche siko big lo Pedre aan lëë xaa chëb:

—Nli gaa na wil lë no xlad Jesús, por si xñeepee xaa xñeel.

74 Tsigo lëë Pedre pkon Dios stub chëb:

—Xyuumbeydyaa xaa gue.

Aan wor go kazh lëë tu nguidy kol pkwetsy. 75 Lëë Pedre gaa psaladzy nii lëë Jesús chëb: “Tson vuelt këëboo nii xyuumbeydyoo naa antes nii jkwetsy nguidy kol.” Lëë Pedre pchoo siko aan lëë xaa biiñ.

27

Lëë meñ chikso Jesús lo Pilat
(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

1 Tsiñee lëë tañ byeñ, lëë kchësy xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë xaa kol nii xñabey bitiits dyon xa kuty xaa Jesús. 2 Loxsye ngo lëë xaa pxituu Jesús aan lëë xaa kuni xaa lo xtisy nii lë Pilat.

Xkyalkuty Judas

3 Tsiñee lëë Judas biñ nii lëë meñ kuty Jesús, lëë xaa pteenë, aan lëë xaa ptikche ksa kalyptsii pes plat nii kozh xaa lo xaa nii xñabey lo pxosy ni lo xaa kol nii xñabey, 4 chëb xaa:

—Nody xtol xaa nii pkon ña do. Deelñee kety xaa xfaltno.

Per lëë xaa go chëb lo Judas:

—¿Pe xcueent noo ngo? ¡Lii kon!

5 Lëë Judas kuklaal tumi go leñ lidzy Dios. Loxsye ngo lëë xaa sey aan lëë xaa pxiiyañ.

6 Lëë xaa nii xñabey lo pxosy kuktop tumi go aan lëë xaa chëb:

—Chilody jkots no tumi re xtumi lidzy Dios, por con tumi re kozh xaa nii kwnaasy tu xaa nii kety.

7 Aan lëë xaa kwxii tublë lyu con tumi go parñee jkeetsy xaa meñ sit loo go. Xkwaa xaa nii xsaa kis lë kwaa go. 8 Per destye tse go lëë kwaa go pcholë “Laañee pxee cheñ.” 9 Singo mod lëë nii kwnee profet Jeremías kok cumplir tsiñee chëb xaa: “Kalyptsii pes plat kwaa xaa Israel, 10 aan con tumi go kwxii xaa lyu nii lë xkwaa xaa nii xsaa kis. Lëë Dios kwnabey nii singo kuuñtsyey xaa.”

Lëë Jesús so lo Pilat
(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

11 Tsi lëë Jesús ptsiñ lo xtisy lëë xtisy chëb lo xaa:

—¿Pe lii nak xrey meñ Israel?

—Misme chuwoo pchoo nii naaw —chëb Jesús.

12 Lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë xaa kol bislo pkëëkiy Jesús, per koñee kwneedy Jesús. 13 Por ngo lëë Pilat chëb lo xaa:

—¿Penak nii xñeedyoo? ¿Pe chondyoo nayak blaktre nii xkëëkiy xaa gue lii?

14 Per ni tublan tiits kwneedy Jesús. Por ngo psee xtisy kon xtisy xaa.

Lëë meñ xñab kety Jesús
(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

15 Nak xcostumbre xtisy nii mer lo lni xlaa xaa tu xaa nii no skiib nii kñab meñ kyedzy. 16 Aan lëëtyee leñ tse go lëë tu xaa ntseeb nii lë Barrabás no skiib. 17 Tsi lëë meñ lox ptyop, lëë Pilat chëb:

—¿Pe chakladzy to nii klaan Barrabás, ote chakladzy to yak nii klaan Jesús nii xñee do Crist?

18 Singo chëb xaa porñee byeñ xaa nii por kyalmbidy kwnaasy meñ Jesús.

19 Lëë Pilat sob leñ yulyey tsi lëë tsiil xaa pxaal tu meñ nii kukëb lo xaa: “Byeñ gon pe cos kuñoo, por nody xtol meñ gue, ni tir nguidy kwnee xkaalaa tsi kyool por meñ gue.”

20 Per lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë xaa kol nii xñabey pkiily meñ parñee kñab meñ laa Barrabás ni kñab meñ kety Jesús. 21 Lëë xtisy chëb stub:

—Kol në dyon cho xaa re klaan.

Kchësy meñ chëb:

—Blaa Barrabás.

22 Tsigo lëë Pilat chëb lo meñ:

—¿Xa kuñaa xaa nii xñee do Crist tsigo?

Kchësy meñ chëb:

—¡Pkëë xaa lo crusy!
23 Lëë Pilat chëb:
—Per kindy xtol xaa.
Per lëë meñ chëb stub:
—¡Pkëë xaa lo crusy!
24 Tsiñee lëë Pilat kon nii chondy
meñ tiits, sink lëë meñ chak nx-
olyre, lëë Pilat kwnab nis aan xña
lo meñ lëë xaa kwtiib ña xaa, chëb
xaa:
—Lëë xaa gue kety, per lëdy
xfaltno, xfalt tow.
25 Tsigo lëë meñ chëb:
—¡Nikxe kety xaa, lëë noo ni lëë
xiñ noo kizh tol go!
26 Por ngo loxsye blaa Pilat
Barrabás lëë xaa kwnabey ptee
soldad xcheñ Jesús ni lëë xaa
kwnabey nii kwë Jesús lo crusy.
27 Tsi lëë bla soldad ptsiñni Jesús
chu yulyey lëë los demasy soldad
ptyop kyako kwi Jesús. 28 Lëë sol-
dad kwlii ladx nii nakw Jesús, aan
lëë xaa pkakw xaa tu ladx nixñë,
29 ni lëë xaa psoob tu coron yakitsy
kik xaa, ni lëë xaa kwloo tu var ñali
xaa. Loxsye ngo lëë xaa psoxib lo
xaa ni lëë xaa kwtsityni xaa, xñee
xaa:
—¡Byinayk xrey meñ Israel!
30 Ni pchoo mxeñ soldad lo Jesús,
aan misme var nii no ña Jesús psob
xaa kik Jesús. 31 Loxsye kwtsityni
xaa Jesús, lëë xaa kwlii ladx nixñë
go lady xaa aan lëë xaa pkakw xaa
mer xab xaa. Tsigo lëë xaa sini xaa
par jkëë xaa xaa lo crusy.

Lëë Jesús kë lo crusy
(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 Tsiñee lëë xaa pchoo chu yu-
lyey lëë xaa ptsyool tu xaa Cirene
nii lë Simoñ. Aan lëë soldad pkoy
xaa xicrusy Jesús.
33 Lëë soldad kuni Jesús tu laañee
lë Gólgota. (Lëë tiits ko nak sinak
nii xñee ñe: Laañee nche tsit kik.)
34 Siko lëë xaa ptee viñ nii nla lo
Jesús. Per loxsye pkëë chuw xaaw,
kwnëdy xaa nyi xaaw.
35 Tsiñee lëë soldad lox pkëë Jesús
lo crusy, lëë xaa kwloo rif xab
Jesús. 36 Loxsye ngo lëë xaa kwsob
par kyënap xaa. 37 Ni pkëë xaa
blalan tiits kik xicrusy Jesús parñee
kaknan meñ penak kë xaa lo crusy.
Sinrii xñee tiits ko: “Lëë Jesús nrii.
Lëë xaa nak xrey meñ Israel.”
38 Wi chop ngbaan kwë kwi xaa
lo crusy, tu xaa nëzli, stu xaa
nëzpeg. 39 Aan kchësy meñ nii kwt-
edy siko kwlootsyetsy xaa ni ptsiiy
kik 40 chëb:
—¿Pe chanlo na?, lii nii xtischeel
lidzy Dios aan tsonak kpidz lëëw
tse xsooblil stub. Pteelaa lii ni
byety lo crusy deelñee nli Xiñ Dios
nakoo.
41 Singo gak kwtsityni xaa nii
xñabey lo pxosy xaa, ni maestre ley,
ni xaa kol nii xñabey, xñee xaa:
42 —Pteelaa xaa meñ, per chilody
kteelaa xaa lëë xaa. Kyety xaa lo
crusy dyon deelñee nli lëë xaa nak
xrey meñ Israel, parñee kniladzy
no xtiits xaa. 43 Dios sye psaladzy
xaa, na klity Dios xaa lo crusy na
deelñee nli xkëstyoo Dios xaa. ¿Pe
lëdy në xaa lo no nayak nii Xiñ Dios
xaa?
44 Aan axte wi chop ngbaan nii
kwë kwi xaa kwlootsyetsy xaa.

Xkyalkuty Jesús
(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

45 Tsi lëë xwe ngbidz kol lëë
kislyu pkyey aan lëëw byaani axte
las tres. 46 Aan wor go nguiedzy
kwchuptsyë Jesús, chëb xaa:
—Elí, Elí, ¿lema sabactani? (Lëë
tiits ko nak sinak xñee ñe: Tat Tios,
Tat Tios, ¿penak psaanoo naa?)
47 Lëëw biñ bla xaa nii nche siko
aan lëë xaa chëb lo xcombañer xaa:
—Profet Elías xkwetsy xaa.
48 Per lëë tu xaa nii so siko
lëënlëdy kujkadz tublë sponj lo viñ
nyi. Lëëw pxituu xaa lo tublë yag,
aan lëëw ptsig xaa parñee nsyup
Jesúso. 49 Per lëë xcombañer xaa
chëb:

—Psaan xaa parñee tyon no dyon
pe siid klity Elías xaa lo crusy.
50 Lëë Jesús kwchuptsyë stub,
aan lëë xaa kuty. 51 Ni misme
wor go lëë ladx nii kë leñ lidzy
Dios pchos nsoli, ni lëë kislyu px-
isy, ni lëë kchë kyo kwlë, 52 ni
lëë paa byaly. Aan ndaly meñ nii
psoob xtiits Dios nii kutyle bikche
pañ. 53 Aan loxsye pañ Jesús, lëë
kchë xaa go pchoo leñ paa, aan
ndaly meñ kon nii lëë xaa psëëb leñ
kyedzy Jerusalén.
54 Tsiñee lëë xaa nii xñabey lo sol-
dad ni lëë kchë soldad nii nche nap
Jesús kon nii lëë xu xni, lëë xaa pt-
syeb aan lëë xaa chëb lo xcombañer
xa:
—Nli nii Xiñ Dios nak xaa re.
55 Wi tubtsoon kwnaa Galilea
nche sit xuy. Lëë kwnaa go beeñ
Jesús yudar. 56 Lady kchë kwnaa go
no María Magdalena, ni tsiil Zebe-
deo, ni Mariy. Xiñ Mariy nak José
ni Jacob.

Lëë José xkeetsy Jesús
(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

57 Tsiñee lëë lyu mer jkyey, lëë tu
xaa Arimatea nii lë José ptsiñ. Rikw
xaa aan wi xaa kwyo xlad Jesús.
58 Lëë xaa kunee lo Pilat aan lëë xaa
bnab xcuerp Jesús. Lëë Pilat kwn-
abey nii ktee soldado. 59 Lëë José
blis xcuerp Jesús, aan lëëw pchal
xaa xaa tu ladx rusy, 60 aan lëë xaa
pkeetsy Jesús leñ tu xpaa kub xaa
nii ndeeñ lo kyo. Loxsye ptse xaa
chu paa con tu kyo ngol, lëë xaa
sey. 61 Per lëë María Magdalena ni
lëë stu Mariy byaan chu paa.

Lëë soldad xkyënap chu xpaa Jesús

62 Tsi lëë lyu byaani lëë xaa nii
xñabey lo pxosy ni xaa fariseo kwey
lo Pilat 63 aan lëë xaa chëb:
—Worñee bii mbañ xaa wnee
xuuy go, chëb xaa nii tse nii loxo
tson kpidz lëë xaa kpañ. 64 Por ngo,
lëë noo syoopnee lool parñee kx-
aaloo xaa nii kyënap chu paa axte
ksa tson kpidz. Por toontlaa tsilii
xpëëdscuel xaa xcuerp xaa leñ paa
wor kyool aan loxsye ngo këb xaa
lo meñ nii lëë Jesús pañ. Aan nda-
lyre meñ nii jkëëti xaa que meñ nii
pkëëti xaa klo.
65 Tsigo lëë Pilat chëb:
—Lëë soldad nche ske. Kol tsini
xaa parñee kyënap xaa chu paa.
66 Lëë xaa kwey, aan lëë xaa
kwloo tu señ lady kyo nii xoob chu
paa, ni lëë xaa psaan soldad parñee
kyënap soldad.

28

Lëë Jesús xpañ
(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

1 Tsiñee lëë tse nii xiladzy meñ lo
tsiiñ kwtedy, lëë María Magdalena
ni lëë stu Mariy kwey chu paa wor
silytoo. 2 Aan kolpsye lëë tu xu
dox bni, porñee lëë tu xangly Dios
byety kpaa, aan lëë xaa kwtob kyo
nii xoob chu paa. Loxsye ngo lëë
xaa kwsob lady ko. 3 Xpibëly an-
gly ko sinak tu xbëly yë nkwsiy ni
nguitsy xab xaa sinak nguitsy kyeg.
4 Tsiñee lëë soldad kon angly ko, lëë
xaa ptsyeb aan lëë xaa pkyey. 5 Lëë
angly chëb lo kwnaa go:
—Ktsyebty to, por nanaa nii
Jesús nii kwë lo crusy xyub to. 6 Per
kindy me nu. Lëë me pañle. Kol
kuy gaanoo nu pxoob me. 7 Sinusy
kol kyey aan kol këb lo xpëëdscuel
me nii lëë me pañ, ni kol këb nii
klo me ktsiñ Galilea. Siko ktsiil me
xpëëdscuel me. Tiits re syelynin lo
do.
8 Lëënlëdy lëë kwnaa go bi chu
paa. Lal xtsyeb me, lal xle me, per
lëë me sikni tiits lo xpëëdscuel Jesús.
9 Aan lëë Jesús byaklo lo me ni lëë
xaa pkëëptyux me. Lëë me big lo
Jesús aan lëë me psoxib lo xaa ni
lëë me kwteetsy niy xaa. 10 Lëë xaa
chëb:
—Ktsyebty to. Kol tsikni tiits lo
xpëëdscuelaa parñee tsi me Galilea,
aan siko ktsiil noo.

Nii bitiits soldad lo meñ

11 Mentre lëë kwnaa go sikni tiits,
lëë bla soldad nii kwënap chu paa
kwey leñ kyedzy, aan lëë xaa bitiits
lo xaa nii xñabey lo pxosy kchësy
nii kon xaa. 12 Tsigo lëë xaa nii
xñabey lo pxosy kunee lo xaa kol
nii xñabey parñee kutiits xaa dyon
xa kuuñtsyey xaa. Aan nroob tumi
pteedy xaa lo soldad, 13 per lëë xaa
chëb kazh lo soldad:

—Deelñee kñabtiits meñ lo do
kol këb nii kyool, mentre nche
nixyesy to, lëë xpëëdscuel Jesús bi-
idxi xcuerp xaa. 14 Aan deelñee kon
xtisyo, lëë noo kñee lo xaa parñee
pe kuñdy xaa lëë do.

15 Lëë soldad kwnaasy tumi go,
aan lëë xaa bitiits nii chëb xaa
xñabey go. Por ngo, axte natiemp
xniladzy meñ Israel nii bitiits sol-
dad.

Xilkëëb Jesús

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

16 Lëë ksa tsiiptub xpëëdscuel
Jesús kwey tu kiy nii sob Galilea,
por siko chëb Jesús nii kwës Jesús
xaa. 17 Aan tsiñee lëë xaa kon Jesús,
lëë xaa psoxib, per no xaa pkan kik.
18 Lëë Jesús chëb lo xaa:

—Lëë Dios pso naa parñee
kñabeyaa kpaa ni kñabeyaa lo
kislyu. 19 Kol tsi tyub lo kislyu
aan kol kluuy xtitsaa lo meñ. Ni
kol kchoobnis meñ nii kniladzy
xtitsaa con xtiitspey Tat Tios, ni
xtiitspey xiñ xaa, ni xtiitspey
Kyalbini Ntson. 20 Ni kol këb lo meñ
kuuñtsyey meñ kchë nii bluyaa lo
do. Pe tsinidy kik to, por tugak
kaknin lëë do axte tse nii lëë kislyu
nitylo.

Kitsy nii pkëë San Marcos

Lëë Juan xluuy xtiits Dios
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Sinrii nak nii bislo xkaasy xtiits
Dios nii xñee cho nak Jesucrist.
2 Lëë profet Isaías pkëë leñ xkitsy
Dios sinrii:
Lëgaanoo lëën kxal gaa tu xaa nii
tenech lool parñee kwii xaa
tu nëz tedyoo.
3 Son meñ tsiy xaa tsiñee lëë xaa
kñee tu tañ pidzy këb xaa:
"Kol kxixkwaa nëz nii tedy meñ nii
xñabey.
Kol kwii tu nëz tubli."
4 Singo mod biid Juan xchoobnis
xaa meñ tañ ni xñee xaa lo meñ:
—Kol ktikche styoo do lo Dios
ni kol chobnis, parñee ktsily Dios
kchë xtol do.
5 Tsigo lëë meñ nii ncheno tyub
tañ nii lë Judea ni meñ kyedzy
Jerusalén kwey laañee so Juan. Aan
tsiñee lox xobtol meñ kchësy xtol lo
Dios lëë Juan xchoobnis meñ chu
kiigwpee Jordán.
6 Kits lady camey kwyaa xab
Juan, lëë xcinturón xaa kwyaa con
kidy. Nkwxandx ni tsiñ tañ taw
xaa. 7 Lo xiwseedy xaa xñee xaa lo
meñ:
—Skere sëëd tu xaa nii mas-
tre non lon, por naa ni parñee
sinchuñaa kxakaa tuu kidy lab xaa
xkiiñdyaa. 8 Naa pchoobnis lëë do
con nis. Per lëë xaa kchoobnis lëë
do con Kyalbini Ntson cheñ Dios.

Xkyalkwchobnis Jesús
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

9 Leñ tse go lëë Jesús pchoo
Nazaret, tu kyedzy nii nche nëz
tañ nii lë Galilea, lëë xaa si chu
kiigwpee Jordán aan siko lëë Juan
pchoobnis xaa. 10 Aan siikñee lëë
Jesús pchoo lo nis, lëë xaa kon nii
lëë kpaa byaly aan lëë Kyalbini
Ntson cheñ Dios sëëd sëëb byab
lady xaa sinak tu palom. 11 Ni lëë
xaa biñ tsiy Dios nii sëëd sëëb kpaa
xñee lo xaa:
—Lii nak xiñaa nii xkëstyoon.
Xlen lool.

Lëë Jesús chak preb
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

12 Loxsye ngo lëë Kyalbini Ntson
kuni Jesús tañ pidzy. 13 Choow
kpidz kwyo xaa tañ. Beeñ xaatox
xaa preb ni kwyo xaa lady kchëlo
ma tox, per lëë xangly Dios kokni
xaa.

Lëë Jesús chislo lo xtsiiñ Galilea
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

14 Loxsye kwloo meñ Juan skiib,
lëë Jesús si nëz xtañ meñ Galilea
xluuy xtiits Dios nii xteelaa 15 xñee
xaa:
—Lëë wor kutsiñ nii lëë Dios
kñabey. Kol ktikche styoo do ni kol
kniladzy xtiits xaa.

Lëë Jesús xkwetsy tap ngoosy mël
(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

16 Tu tse lëë Jesús sitedy chu nis-
too Galilea tsiñee lëë xaa kon chop
ngoosy mël nii nche kchon xkyex lo
nis. Chop betsy nak xaa. Tu xaa lë
Simoñ, lëë stu xaa lë Ndresy. 17 Aan
lëë Jesús chëb:
—Kol tënal naa parñee jkoostre to
mël, sink lëën kluy lo do xa kluuy
do xtitsaa lo meñ.
18 Wor go kazh nche gak xkyex
xaa, lëë xaa sinal Jesús.
19 Sijtyak kwsë Jesús lëë xaa kon
Jacob ni Juan. Xiñ Zebedeo nak
xaa chop xaa. Lëë xaa ncheno tu
leñ barkw xkëtë xaa xkyex xaa.
20 Tsigo lëë Jesús kwtsyetsy xaa,
aan lëë xaa psaan pxosy xaa Zebe-
deo leñ barkw ksa xmos xaa aan
lëë xaa sinal.

Tu mguiy nii no tu kyalbini mal leñ styoo
(Lc. 4:31-37)

21 Lëë Jesús ptsiñ kyedzy Caper-
naum ksa xpëëdscuel. Aan tsiñee
lëë tse nii xiladzy meñ Israel lo

tsiiñ kol, lëë Jesús kwsëëb ktoo
aan lëë xaa bislo beeñ kseedy xaa
meñ xtiits Dios. 22 Tsigo ndaly
meñ psee biñ xiwseedy xaa porñee
lëdy wi xaa chuuñ kseedy sinak
kchë maestre ley, sink tsi lëë xaa
xñee sootee tu xaa nii per nli busy
xñabey nak xaa. 23 Lady kchësy
meñ nii ncheno leñ ktoo no tu
mguiy nii no tu kyalbini mal leñ
styoo aan lëë xaa bislo chuptsyë
xaa xñee xaa:
24 —¿Penak sëëd sëëboo lady noo
Jesús Nazaret? ¿Buty sëëd knitylool
lëë noo lë? Xyuumbeyaa lii. Lii nak
Xiñ Ntson Dios nii sëëd lo kislyu.
25 Tsigo lëë Jesús kwëntseeb lo
kyalbini mal go chëb xaa:
—¡Psuugw chuwoo aan psaan
mguiy gue!
26 Tsigo lëë kyalbini mal go beeñ
nii lëë mguiy go kutyë aan lëëw
pchoo chuptsyë taño. 27 Tsiñee lëë
meñ kon kchësy ngo, ntseeb ptsyeb
meñ, aan xñabtiits lsa meñ lo xcom-
bañer xñee meñ:
—¿Pe cos re? ¿Xa nak xiwseedy
xaa re nii axte wi kyalbini mal
xsoob xtiits xaa?
28 Aan blyëëdyak masyke lë Jesús
xseety kchësy meñ nii ncheno tyub
nëz Galilea.

Lëë Jesús chuuñ kyak xñaatsaap Simoñ Pedre
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

29 Tsiñee lëë xaa pchoo ktoo, lëë
Jesús kwey lidzy Simoñ ni Ndresy
ksa xaa Jacob ni Juan. 30 Aan tsiñee
lëë xaa ptsiñ, lëë xñaatsaap Simoñ
nix xlyañ xlyëë, aan lëëw chëb xaa
lo Jesús. 31 Tsigo lëë Jesús big kwseñ
ña me blische xaa me. Aan wor go
kazh lëë xlyëë pchoo, aan lëë me
bislo beeñlo me nii taw xaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak ndaly meñ xsyaknë
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

32 Tsiñee lëë tse ptsye, lëë ng-
bidz kwyaasyle, lëë lyu no jketsyle,
lëë meñ kuni kchëlo meñ xsyaknë
ni meñ nii no kyalbini mal styoo
lo Jesús, 33 aan casy kchësy meñ
kyedzy ptyop chu puert. 34 Kchëlo
kyalkits beeñ kyak Jesús meñ ni
kwlii xaa kchësy kyalbini mal. Per
blaady xaa nyeew porñee nano cho
nak xaa.

Lëë Jesús xluuy xtiits Dios leñ ktoo nii nche sob Galilea
(Lc. 4:42-44)

35 Wor silytoo bii nguey lëë Jesús
kuxche aan lëë xaa pchoo tublad
chu kyedzy tu laañee tusy xaa
par kutiitsni xaa Dios. 36 Aan
lëë Simoñ ksa xcombañer kukyub
Jesús. 37 Tsiñee lëë xaa ptsil xaa
chëb xaa lo xaa:
—Kchësy meñ këkyub lii.
38 Per lëë Jesús kwëb chëb:
—Tsoo kchësy kyedzy nii nche
kex nu parñee wi siko kluyaa xtiits
Dios porque par ngo pchon.
39 Singo kunsë Jesús tyub xtañ
meñ Galilea xluuy xaa xtiits Dios
kchë leñ ktoo nii kwtedy xaa ni
xkwii xaa kchësy kyalbini mal.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa nii xyodz lady
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

40 Lëë tu xaa nii xyodz lady big lo
Jesús aan lëë xaa go psoxib chëb:
—¿Pe nëëdyoo beeñ kyak naa?
41 Tsigo lëë Jesús pkëstyoo xaa
xsyaknë go, aan lëë xaa pxob ña
xaa kik xaa xñee xaa:
—Chakladzyaa nii kyaan nyëël
lo xkyalkiitsoo. Nina kazh byakt-
sey.
42 Aan nli gaa wor go kazh lëë xaa
nii xyodz lady ko byak. 43 Tsigo lëë
Jesús kwëntseeb lo xaa nii byak ko
aan lëë xaa psonëz xaa chëb xaa lo
xaa:
44 —Byey aan ni tu cho lo
këëbtyoo dyon xa byakoo. Kwey lo
pxosy aan psakon nii xñabey xley
Moisés, parñee kaknan meñ nii lëël
byak.
45 Per siñee lëë xaa go pchoo lëë
xaa go bislo bitiits dyon xa byak
xaa. Por ngo pchilodre nsyëëb
Jesús ni stu kyedzy nii neñlo, sink

lëë xaa kunsë laañee kindy meñ. Per nikxe singow ndaly meñ kwey lo xaa.

2

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa nii nëtoo
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

1 Tsiñee kwloxo bla tse lëë Jesús bikche ptsiñ kyedzy nii lë Capernaum stub. Aan lëë meñ biñ nii lëë xaa nyoogw yu. 2 Lëë meñ ptyopbe, per ni chu puert yu xkaadre kwe meñ. Aan lëë xaa bislo xluuy xaa xtiits Dios 3 tsi lëë tap xaa ptsiñni tu xaa nii nëtoo. 4 Per konsye ksa tap xaa go nii chilody ktsiñ xaa axte laañee sopee Jesús porñee singootyee ndaly meñ nche, lëë xaa pxaly kik yu nii no Jesús, aan nëz laa nyaly go ptee xaa xaa xsyaknë go pxobsye xaa xaa lo tu ta.

5 Tsiñee lëë Jesús kon nii nli xniladzy ksa xaa go, lëë xaa chëb lo xaa xsyaknë go:

—Xiñ, nodre xtoloo. Kchësyo bily.

6 Per lëë bla maestre ley nii nche sob siko psya styoo nladzy xaa: 7 "¿Penak xñee xaa gue singue? No ko xaa falt lo Dios por ni tu cho chilody ktsily tol, xaktyee Dios." 8 Per sinusy byeñ Jesús kchësy nii no ksya styoo xaa. Tsigo lëë xaa chëb:

—¿Penak xsya tol do? 9 Schilo këpaa lo meñ xsyaknë: "Lëë kchësy xtoloo bily", ni schilo këpaa: "Kuxche, blis xtal aan byey", per ¿chow dyon mastre ngan? 10 Per na gaanoo lëën kluy lo do nii wi mguiy nii pxaal Dios schilo ktsily tol lo kislyu.

Tsigo lëë xaa chëb lo xaa xsyaknë go:

11 —Lool xñen, kuxche, blis xtal aan byey liidzyoo.

12 Tsigo lëë xaa xsyaknë go kuxche wor go kazh, aan lëë xaa blis xta xaa. Tsigo lëë xaa pchoo kwtedy xaa kchësy lady meñ. Por ngo, kchësy meñ psee aan kchësy meñ biily lay lo Dios xñee:

—Loñee mbañ no karty tyon no kchësy nrii.

Lëë Jesús xkwetsy Leví
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

13 Loxsye ngo lëë xaa kwey chu nistoo stub, aan tsiñee lëë meñ lox ptyopbe lo xaa, lëë xaa bislo beeñ kseedy xaa meñ xtiits Dios. 14 Lëë tsi lëë Jesús bikche sey leñ kyedzy stub, lëë xaa kon tu xaa nii pcholë Leví. Alfeo nak pxosy xaa. Lëë xaa sob laañee chitizh meñ par kchilo kto meñ xcheñ aan lëë Jesús chëb lo xaa:

—Tënal naa.

Tsigo lëë Leví kuso aan lëë xaa sinal.

15 Aan lëëtyee lëë Jesús noyaw lidzy Leví. Ndaly xaa nii chuuñ jkizh meñ ni ndaly meñ ngoptol kunal. Lëë xaa kwsob lo mezh ksa xaa Jesús ni ksa xaa xpëëdscuel Jesús. 16 Per tsiñee lëë xaa fariseo ni maestre ley kon nii lëë Jesús kayawni kchësy meñ go, lëë xaa chëb lo xpëëdscuel Jesús:

—¿Xa mod nak nii chaw xmaestre to ksa xaa nii chuuñ jkizh ni kchësy meñ ngoptol gue?

17 Tsiñee lëë Jesús biñ kchësy nii kwnee xaa go, lëë xaa chëb:

—Xkiiñdy meñ buen ni meñ ndaan xaa nii chuñ rmedy, sink meñ xsyaknë xkiiñ xaa nii chuñ rmedy. Per syely kyubtyaa meñ buen, sink lëën syely kyub meñ ngoptol.

Lëë meñ xñabtiits lo Jesús
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

18 Tu tse tawdy xpëëdscuel Juan ni xaa fariseo parñee kuuñ ksak xaa Dios. Tsigo lëë bla meñ kunabtiits lo Jesús chëb:

—¿Penak nii chawdy xaa nii no xlad Juan ni xaa nii no xlad xaa fariseo parñee kuuñ ksak Dios, per lëë xpëëdscueeloo pe xseedy xaa masyke lëë xaa ncheno wagw?

19 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—¿Pe mod lika nayak ksaan meñ
nii chi lo tu kyalwtsiilña wagw par
tso kyalnë meñ? Deelñee bii so xaa
nii ptsiilña gon, ni tu cho chilody
tso kyalnë. 20 Per sitsiñ tse nii lëë
xaa nii ptsiilña kyas. Tsigosy nagon
schilo ksaan meñ wagw par tso
kyalnë meñ.

21 'Ni tu cho xkëtëdy tu ladx yoox
con tublë ladx kub. Por tsi lëëw
tsadx, lëë ladx kub kpe aan lëëw
kchos ladx yoox, aan lëë laa nchos
ko kak nroobre. 22 Ni nody nii
ktyëë nip kub leñ kyeg kidy nii
kwyoxle. Porque schilo kchos nip
kub kyeg kidy, aan ntseeb xiñ nip,
nikxe gaa kyeg kidyo. Por ngo no
nii ktyëë nip kub leñ kyeg kub.

Lëë xpëëdscuel Jesús xchoow xobxtily tse nii chakty tsiiñ
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

23 Lëë tu tse nii xiladzy meñ Is-
rael lo tsiiñ lëë Jesús sitedy tu lo
kwaa nii no nonsyke xobxtily, aan
lëë xpëëdscuel xaa bislo xchoow
xobxtily. 24 Tsigo lëë xaa fariseo
chëb lo Jesús:

—Buy gaanoo, ¿penak nii chuñ
xpëëdscueeloo nii nonguialdy kak
tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ?

25 Per lëë Jesús chëb:

—¿Pe karty nayak klab to laañee
xñee xa beeñtsyey rey David
worñee kwlaañ xaa ksa xcombañer
xaa? 26 Iz nii lëë Abiatar nak pxosy
nii mastre non, lëë David kwsëëb
leñ lidzy Dios aan lëë xaa taw
kyaxtily nii nak lay nii xaktyee
pxosy chaw, aan wi kchë meñ nii
ksa xaa si byaan xaa kyaxtily go.

27 Chëbak Jesús lo kchësy meñ go:

—Lëë tse nii chak wxiladzy
byaan par meñ, per byaandy meñ
par tse go. 28 Por ngo, axte lo tse nii
xiladzy meñ lo tsiiñ xñabey mguiy
nii pxaal Dios.

3

Beeñ kyak Jesús tu xaa nii mbañdy tu ña
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

1 Lëë Jesús kwsëëb ktoo stub. Aan
lëëtyee lëë tu xaa nii mbañdy tu ña
no leñ ktoo go. 2 Ni lëë meñ nche
kuy dyon pe syuuñ kyak Jesús xaa
xsyaknë go tse nii xiladzy meñ lo
tsiiñ parñee tso pe cos jkëëkiy meñ
xaa. 3 Tsigo lëë Jesús chëb lo xaa nii
mbañdy ña:

—Kuso aan kwso groltyee nu.

4 Tsigo lëë xaa kwnabtiits lo meñ
chëb xaa:

—¿Pe cos nonguial kak tse nii xi-
ladzy meñ lo tsiiñ? ¿Pe nonguial
kantsi ñe ote ksaksi ñe saa bñech ñe
yak?

Per ni tu cho kwëbty. 5 Tsigo
lëë Jesús buy lo kchësy meñ nii
nche siko aan lika blëë xaa, ni
pteenë xaa porñee kon xaa nii
singootyee nguiedzy styoo kchësy
meñ go. Loxsye ngo lëë xaa chëb lo
xaa xsyaknë go:

—Biskaa ñal.

Aan lëëw biskaa xaa. Lëë gaaw
byak. 6 Per siñee lëë xaa fariseo
pchoo siko lëë xaa bitiits ksa xaa
meñ nii nak ksa rey Herodes dyon
xa kuty xaa Jesús.

Lëë meñ xtyopbe chu nistoo Galilea

7 Lëë Jesús si chu nistoo ksa
xpëëdscuel aan ndaly meñ Galilea
kunal xaa. 8 Tsiñee lëë meñ nii
no nëz Judea ni meñ nii no kyedzy
Jerusalén ni meñ nii no nëz Idumea
ni meñ nii ncheno stublad chu ki-
igwpee Jordán ni meñ nii no tyub
kyedzy Tiro ni meñ nii no tyub
kyedzy Sidón koknan kchësy nii
chuuñtsyey Jesús, ndaly kchë meñ
go kukuy. 9 Por ngo lëë xaa chëb
lo xpëëdscuel xaa nii nyub xaa tu
barkw parñee ndaagwty meñ xaa.
10 Porñee beeñ kyak xaa ndaly
meñ xsyaknë, aan kchësy meñ chas
xkyë lady xaa par señ meñ xab xaa.

11 Aan tsiñee lëë kyalbini mal chan
Jesús, xsoxibo chuptsyëw xñeew:
—¡Lii nak Xiñ Dios!
12 Per lëë Jesús kwnabey nii ny-
eedyo cho nak xaa lo meñ.

Lëë Jesús xkwe ksa tsiipchop xpëëdscuel
(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

13 Loxsye ngo lëë Jesús si tu kiy.
Siko lëë xaa kwtsyetsy meñ nii
kwlaañtyee styoo xaa aan lëë meñ
go big lo xaa. 14 Aan lady kchësy
meñ go kwle xaa tsiipchop xaa go
tsikluuy xtiits Dios. 15 Ni lëë xaa
ptee kyalxñabey lo xaa par kwii xaa
kyalbini mal. 16 Lëë ksa lë xaa
nii kwle xaa nrii: Simoñ, xaa nii
kwloolë xaa Pedre, 17 Jacob ni betsy
wiñ xaa Juan. Xiñ Zebedeo nak xaa
chop xaa. Boanerges kwloolë Jesús
xaa. (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe
Xiñ Nkwsiy.) 18 Ni kwle xaa Ndresy
ni Felip ni Bartolomé ni Mateo ni
Max ni Jacob xiñ Alfeo, ni Tadeo
ni Simoñ, xaa nii kwyo lady tub
tiiy meñ nii pcholë Cananista, 19 ni
Judas Iscariote, xaa nii byub mod
pkaa Jesús lo xaa xñabey.

Lëë meñ xñee nii xaatox nakni Jesús
(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

20 Loxsye ngo lëë Jesús byo leñ
yu nii xkwës xaa ksa xpëëdscuel xaa
aan lëë meñ ptyopbe stub. Por ngo
nii byobty nyaw xaa ksa xpëëdscuel
xaa. 21 Tsiñee lëë meñ lidzy Jesús
biñ nii lëë Jesús so siko, lëë me
kwey par kyoy me xaa, porñee
ndaly meñ xñee nii lëë Jesús chak
wety.
22 Wi maestre ley nii nak xaa
Jerusalén ptsiñ xñee:
—Beelzebú, xaa nii xñabey lo
kyalbini mal, nakni xaa ni xtee ti-
itspey lo xaa par kwii xaa kyalbini
mal.
23 Tsigo lëë Jesús kwtsyetsy
kchësy meñ go aan lëë xaa pso tu
cuent par kuuñ kseedy xaa chëb
xaa:
—¿Xa kchilo xaatox kwii saa xaa-
tox? 24 Tu kyedzy nii nak chop
tiiy chilody ktiiyo. 25 Ni tu meñ
wlidzy nii nak chop tiiy chilody
ktiiy me. 26 Singo gak nak xaa-
tox deel kak xaa chop tiiy ni ktily
lsa xaa. Chilody ktiiy xaa, sink
sikootyee lëë xcuent xaa kyal.
27 'Ni tu cho chilody sëëb leñ
lidzy tu meñ nii ntseeb par koy xaa
xcheñ xaa, sink klo no nii kxituu
kazh xaa xaa. Xakxe singo schilo
koy xaa nii klyaañtyee styoo xaa.
28 'Lëën xñeli kazh lo do nii stsily
Dios kchë xtol meñ ni kchë cos
yox nii kñee meñ lo Dios. 29 Per
lëë meñ nii kñeenë Kyalbini Ntson
cheñ Dios kpildy xtol meñ go. Tu-
gak tso xtol meñ go.
30 Kchësy nrii kwnee Jesús
porñee kwnee meñ nii kyalbini
mal nakni xaa.

Xñaa Jesús ni betsy xaa
(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

31 Tsiñee lëë xñaa Jesús ni betsy
xaa ptsiñ, lëë xaa kwche ley aan lëë
xaa pxaal mandad sitsyetsy Jesús.
32 Tsigo lëë meñ nii nche sob kyako
kwi Jesús chëb:
—Lëë xñaal ni betsyoo nche ley
xyub lii.
33 Per lëë xaa kwëb chëb xaa:
—¿Cho nak kaa tnan ni betsyaa?
34 Loxsye ngo lëë xaa buy lo
kchësy meñ nii nche sob kyako kwi
xaa aan lëë xaa chëb:
—Meñ re nak tnan ni bet-
syaa. 35 Porque kchësy meñ nii
chuuñtsyey nii chakladzy Dios,
meñ go nak betsyaa, psyañaa ni
tnan.

4

Xcuent ngon
(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

1 Lëë Jesús bislo bluuy xtiits Dios
chu nistoo stub. Aan como lëë
meñ ptyopbe, lëë Jesús kwyo tu leñ
barkw nii so siko aan lëë xaa kw-
sob leeñgo. Lëë meñ kwche chu nis.
2 Tsigo lëë xaa bislo beeñ kseedy

xaa meñ nonsyke con cuent. Aan
lo xiwseedy xaa xñee xaa:
3 —Kol kon tu xcuent ngon nii
pchoo kwey kon. 4 Aan tsiñee lëë
xaa bislo lo wlaal xob, grol xoob
xaa byab kexka chu nëz aan kuktop
kaa mguiño. 5 Lëë stub lugar lëë
xob byab lady kyo laañee nchedy
ndaly yu. Blyëëdy pchukë xob ko
lyu porñee nxijty kwyow. 6 Per
tsiñee lëë ngbidz kwlañ, lëë ngbidz
psaayo, aan como kindy luw lëëw
pidzy. 7 Lëë stub lugar lëë xob
byab lady yakitsy aan lëë yakitsy
kwroob aan lëëw kwtiño koktyo.
8 Per lëë stub lugar lëë xob byab
laañee neely lyu aan lëëw kwroob.
No ladyo kwsob tsongalyo ni tu ky-
oowo. Buen koko.
9 Aan loxsye ngo lëë Jesús chëb:
—Kchësy to siñee chakladzy to
kyeñ do, kol jkëëtyag.

*Lëë xpëëdscuel Jesús xñabtiits pe-
nak nii nonsyke con cuent chuuñ
kseedy Jesús*
(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)
10 Tsiñee lëë Jesús byaan nonsy,
lëë kchësy meñ nii nak ksa xaa ni
ksa tsiipchop xpëëdscuel xaa kwn-
abtiits chëb:
—¿Xa nak cuent nii lox psool?
11 Tsigo lëë xaa kwëb chëb xaa:
—Kchë lo meñ tiemp gon
kwyolan xa nak xkyalwnabey
Dios. Lëë na lëëw xluuy xaa lo
do. Per lëë meñ nii nche tublad
nonsyke con cuent no nii kseedy
meñ go 12 parñee nikxe xaapee kuy
meñ go, per kandy me, ni nikxe
mastre kon meñ go, per kyeñdy me,
ni parñee kpikchedy styoo meñ go
lo Dios tsiin ktsily Dios xtol meñ go.

*Lëë Jesús xñee xa nak xcuent
ngon*
(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)
13 Lëë Jesús chëb:
—¿Xyeñdy to cuent re lë? ¿Xa
kyeñ do nii sëëdre tsigo? 14 Lëë
meñ nii chan xob nak sinak meñ
nii xluuy xtiits Dios. 15 No meñ nii
nak sinak xob nii byab lo nëz, nii
chon xtiits Dios, aan xlyëëdyak lëë
xaatox chiklaats nii bñaa leñ styoo
meñ go. 16 No gaa meñ nii nak
sinak xob nii blyaal lady kyo, nii
xle chon xtiits Dios, 17 per como
kindy luw xsyob lidyo. Singo nak
meñ go tsiñee chan meñ go nii lëë
kyalnë sëëd por xtiits Dios. Xchoso
gaa styoo meñ go. 18 No gaa stubla
meñ nii nak sinak xob nii blyaal
lady yakitsy, nii chon xtiits Dios,
19 per mastre sini kchë cos lo kislyu
re kik meñ go. Choki meñ go kap
kchëlo cos, per xaktyee xkëëtiw.
Kchë ngo xsyëëb leñ styoo meñ go
aan xkiño xtiits Dios, ni xkaw jkiiñ
meñ go lo Dios. 20 Per no gaa meñ
nii chon xtiits Dios aan xniladzyo.
Aan chak meñ go sinak kok xob nii
blyaal laañee neely lyu. No meñ go
nak sinak xob nii kwsob kalyptsii
xob lady, ni tsongaly xob, ni tu
kyoow xob.

Xcuent bini
(Lc. 8:16-18)
21 Ni chëbak xaa:
—¿Pe mod xyooy tu bini nayak
parñee tsow leñ tu cajón o leñ lon
gaa? Lëdyo gon. Klaa xsyob tu bini
parñee ksaaniw. 22 Por nody ni tu
cos nii chak tsilaan nii kchukëdy,
ni nody ni tu cos ngueetsy nii kak
ndoondy. 23 Kchësy to siñee chak-
ladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag.
24 Ni chëbak xaa:
—Kol ksal nii xkëëtyag to, porque
sinak nii xsee gak to chan do xcom-
bañer do, singo gak ksee Dios kan
xaa lëë do, ni stsiibre xaa stublaw
loo go. 25 Por meñ nii chap palalo,
lëë Dios kteerew. Per lëë meñ nii
pe chapty, lëë Dios kla axte nii wiñ
nii chapsye meñ go.

Xcuent xob nii xroob
26 Ni chëbak Jesús:
—Nak laañee xñabey Dios sinak
tu xaa nii xlaal xob. 27 Loxsye ngo
lëë xaa xyey kuutkesy aan tsi lëë
lyu xyaani lëë xaa chische, xtye

kyool ni xtye tse, per nandy xaa
dyon xa kwlañ xoob xaa ni xa
kwroobo. 28 Aan xaly lyu xroobo
xob. Klo xlyañ xikwo. Loxsye ngo
lëëw xchukë to aan xlyëëdyak lëëw
xsyo xob. 29 Aan tsiñee lëëw lox
chal, lëë xaa chiktopo, porñee lëë
xtiemp kwlaap kol.

Xcuent medzy martas
(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

30 Ni chëb Jesús:
—¿Pe cos nak sinak laañee xñabey
Dios dyon, ni pe cos chak si chako?
31 Nako sinak tu medzy martas
nii xñaa lo kislyu. Lëë medzy ko
nak tu medzy nii mastre wiich lo
kislyu. 32 Per tsiñee lëëw lox xñaa,
xroobo aan mastre chak ngolo lo
kchësy kizh. Chak nxii xikwo ni
axte mguiñ schilo ko xipchoos lo
xingalo.

Lëë Jesús xñee penak nii nonsyke con cuent chuuñ kseedy xaa
(Mt. 13:34-35)

33 Nonsyke con cuent beeñ
kseedy Jesús meñ, axte laañee byeñ
xaa nii schilo kyeñ meñ. 34 Per
ni tu pe bluuydy xaa singosy,
sink nonsyke con cuent, nikxe
tseyladzy xñee xaa xa nak cuent
ko lo xpëëdscuel xaa.

Lëë Jesús xkwëës me nii xpi lo nistoo
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

35 Tsiñee lëë lyu pkyey misme tse
go, lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:
—Kol tsoo stublad chu nistoo.
36 Tsigo lëë xpëëdscuel Jesús
psaan meñ, aan lëë xaa sini Jesús
leñ tu barkw nii nol Jesús. Aan wi
stubla barkw si ksa xaa. 37 Per lëë
tu me dox bislo xpi xchëëp barkw,
aan lëë nis bislo chisoli xchoon leñ
barkw. Singo lëë barkw no kyatsë
nis. 38 Aan lëë Jesús nixyesy xan
barkw ngookwsye xaa tublë yag.
Lëë xpëëdscuel xaa beeñ kna xaa
chëb xaa lo xaa:
—¡Maestre! ¿Pe xyeñdyoo nii lëë
no kety lo nis re?
39 Tsigo lëë Jesús kuxche aan lëë
xaa kwëntseeb lo me ni lëë xaa chëb
lo nistoo:
—¡Kwlës! ¡Tsesy!
Lëë me kwlës aan tsesy byak.
40 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo
xpëëdscuel:
—¿Penak xtsyeb to? ¿Pe karty kap
to Dios confians?
41 Per loñee singootyee bii xtsyeb
xpëëdscuel Jesús, lëë xaa xñabtiits
lsa xaa lo xcombañer xaa xñee xaa:
—¿Cho nak xaa re nii axte me ni
nistoo xsoob xtiits xaa?

5

Meñ kyedzy Gerasa nii no tu kyalbini mal leñ styoo
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

1 Lëë xaa ptsiñ stublad chu nis-
too laañee nak xtañ meñ Gerasa.
2 Aan siikñee lëë Jesús byedy leñ
barkw, lëë tu xaa nii no tu kyal-
bini mal leñ styoo big lo xaa. Leñ
paa pchoo xaa go 3 porñee leeñgo
no xaa. Ni tu cho chilody kxituu
xaa nikxe con caden. 4 Ndaly vuelt
pxituu meñ niy xaa ni ña xaa con
caden, per pchug xaaw. Ni tu cho
chuñdy gan lo xaa. 5 Xkyënsë xaa
kyool yutsye tyub kiy ni leñ paa
chuptsyë xaa ni chiswee xaa xaa
con kyo. 6 Per tsiñee lëë xaa kon
Jesús, sitre bii sëëd Jesús, lëë xaa
kwloo corr aan lëë xaa psoxib lo
Jesús 7 aan chuptsyë xaa xñee xaa:
—¿Penak xkaaloo naa, Jesús Xiñ
Dios nii sob kpaa? Ni nlipee gaa
nawo xñabaa lool nii ksaksidyoo
naa.
8 Singo xñee xaa porñee lëë Jesús
chëble:
—¡Kyalbini mal, psaan mguiy
gue!
9 Tsigo lëë Jesús kwnabtiits lo xaa
chëb:
—¿Cho lël busy?
Lëë xaa kwëb chëb xaa:
—Ndaly lën porñee ndaly nak
noo.
10 Aan mban xñee kyalbini mal
go lo Jesús nii kwiidy Jesúso tañ
go. 11 Aan como kex xan kiy go

ncheyaw tubtsoon ngutsy, 12 lëë
kyalbini mal go kwnab lo Jesús
chëb:
—Pxaal noo lo ngutsy nii nche
ske ni blaa syëëb noo leñ ma.
13 Lëë Jesús ptee tiitspey, aan lëë
kyalbini mal go pchoo leñ styoo
mguiy go aan lëëw kwsëëb leñ kchë
ngutsy ko. Xkaa ngutsy ko siik
chop mily. Kchësy ma kwloo corr
kwsëëb ma lo nistoo aan lëë ma
kuty.
14 Tsigo lëë meñ nii nche nap
ngutsy ko pchoo wxooñ kukni tiits
kyedzy dyon xa kok tañ. Aan lëë
meñ kukuy dyon pe cos kok. 15 Aan
tsiñee lëë meñ ptsiñ laañee so Jesús,
lëë meñ kon xaa nii kwyo kyalbini
mal styoo. Lëë xaa sob, nakw xab
xaa ni mbëë nyaani chak xaa. Lëë
meñ ptsyeb, 16 ni lëë meñ nii kon xa
kok xaa nii kwyo kyalbini mal go
leñ styoo ni xa kok ngutsy, bitiitso
lo kchësy meñ. 17 Tsigo lëë meñ
bislo kwnab nii kpi Jesús xtañ meñ
go.
18 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ laañee so
barkw, lëë xaa nii kwyo kyalbini
mal styoo go kokladzy nyinal xaa.
19 Per kwnëdy Jesús, sink lëë xaa
chëb lo xaa:
—Byey, kujkan meñ liidzyoo,
aan bitiits xa beeñ kyak Dioosoo,
ni xa pkëstyoo xaa lii.
20 Lëë mguiy go sey, aan lëë xaa
bislo bitiits xaa tyub nëz Decápolis
xa beeñ kyak Jesús xaa. Aan kchësy
meñ psee.

Xiñ Jairo ni kwnaa nii kwseñ xab Jesús
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

21 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ stublad
chu nistoo con barkw, lëë meñ pty-
opbe aan lëë xaa kwso chu nistoo.
22 Lëëtyee lëë xaa so siko tsiñee lëë
tu xaa nii xñabey leñ ktoo nii lë
Jairo ptsiñ. Tsi lëë xaa kon Jesús,
lëë xaa psoxib 23 aan mban kwnee
xaa lo Jesús chëb xaa:
—Lëë xiñaa noyety. Të kxoboo
ñal lady me tsiin kyaktsey me ni
kpañ me.
24 Lëë Jesús sinal xaa ni ndaly
meñ kunal, aan lika xtaagw meñ
Jesús. 25 Lady kchësy bñechtoo go
no tu kwnaa nii kokle tsiipchop
iz xsyaknë me, xchoo me cheñ.
26 Mban kwtedy me. Ndaly lo meñ
nii chuñ rmedy kwey me. Xak-
tyee kukxiñ me kchë xtumi me aan
kokty me rmedy. Lëël mastre kok
xkyalkits me. 27 Tsiñee lëë me biñ
nii lëë meñ xseety Jesús, lëë me
big nëz xitsy Jesús lady meñ aan
lëë me kwseñ xab xaa. 28 Porñee
nladzy me: “Comñee jkaa seeñaa
xab Jesús lëën kyak.” 29 Aan wor go
kazh lëë xcheñ me byag. Aan axte
mbëë byaan lady me byeñ me nii
lëë me byak. 30 Lëë Jesús byeñ nii
lëë xaa beeñ tu kyalntson, aan lëë
xaa byoogw xuy xaa lo meñ xñee
xaa:
—¿Cho kwseñ xabaa?
31 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa chëb:
—Chanoo name nii lëë meñ
xtaagwoo aan xñabtiitsoo, xñeel:
“¿Cho kwseñ xabaa?”
32 Per lëë Jesús bii buy tyuxlad
kwi parñee kan xaa dyon cho
kwseñ xab xaa. 33 Tsigo lëë kwnaa
go xisy me ni xtsyeb me porñee nan
me lëë me kwseñ xab Jesús. Lëë me
kuksoxib lo xaa aan lëë me bitiits
penak nii beeñ me singo. 34 Tsigo
lëë Jesús chëb:
—Xiñ, porñee bniladzyoo naa
ngo nii lëël byak. Byey. Pe tsinidre
kikoo. Lëël byakle.
35 Lëë Jesús bii nonee tsiñee lëë
bla meñ nii pchoo lidzy xaa nii
xñabey ktoo ptsiñ chëb lo pxosy
mëëd kwnaa go:
—Lëë xiñoo tse lox kuty. ¿Penak
nii xko tsiiñoo lo maestre?
36 Per lëë Jesús koñee psaldy xaa
meñ go lëë xaa chëb lo xaa nii
xñabey ktoo:
—Ktsyeebtyoo. Bniladzy sye
naa.

37 Aan blaady xaa nyinal meñ.
Xaktyee Pedre, Jacob ni Juan, betsy
Jacob kunal. 38 Tsiñee lëë xaa pt-
siñ lidzy xaa nii xñabey ktoo, lëë
xaa kon xa nche kxoly meñ ni xa
ncheyoon meñ ni nche kteenë gaa
meñ. 39 Lëë xaa kwyo yu aan lëë
xaa chëb:
—¿Penak singueetyee noyak nx-
oly do ni choon do singueetyee?
Kujty mëëd kwnaa gue, sink lëë me
nixyesy.
40 Pxidzyni meñ Jesús, per lëë
xaa kwlii kchësy meñ yu. Aan lëë
xaa byaan ksa xaa pxosy me ni
xñaa me ni xaa nii ksa xaa si. Aan
lëë xaa kwsëëb laañee nix mëëd
kwnaa go. 41 Lëë xaa kwseñ ña me
aan lëë xaa chëb:
—Talita, cum. (Tiits ko nak sinak
nii xñee ñe: Mëëd wiñ, lool xñen,
kuxche.)
42 Wor go kazh lëë mëëd kwnaa
nii chap tsiipchop iz kuxche aan
lëë me bislo kwsë me. Aan kchësy
meñ nii nche siko psee. 43 Per lëë
Jesús chëb kazh nii ni tu cho lo
nyëbty meñ gow. Loxsye ngo lëë
xaa chëb:
—Kol ktee nii kaw me.

6

Lëë Jesús chi kyedzy Nazaret
(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

1 Lëë Jesús bi siko aan lëë
xaa kwey mer xkyedzy xaa ksa
xpëëdscuel xaa. 2 Tsi lëë tse nii
xiladzy meñ lo tsiiñ kol, lëë Jesús
bislo beeñ kseedy xaa meñ leñ
ktoo. Tsiñee lëë kchësy meñ biñ
xiwseedy Jesús, ntseeb psee meñ.
Aan xñabtiits lsa meñ lo xcombañer
xñee meñ:
—¿Pa pseedy xaa kchësy cos re?
¿Pa xkwii xaa kchë wseedy ke ni
kchë kyalntson nii chuñ xaa? 3 ¿Pe
lëdy lëë carpinter ngue nayak? ¿Ni
pe lëdy xiñ Mariy nayak nak xaa ni
betsy xaa nak Jacob, José, Judas ni
Simoñ? ¿Ni pe lëdy nayak wi kchë
psyañ xaa ncheno lady no nu?
Por ngo koklasty meñ nsal meñ
xaa. 4 Per lëë Jesús chëb:
—Laañee xkaatyee xsal meñ tu
profet, per xsaldy meñ tu profet nii
nak xaa xkyedzy meñ ni meñ lidzy
meñ.
5 Ni tu kyalntson pchilody
nyuuñtsyey xaa siko, xaktyee bla
lady meñ xsyaknë pxob xaa ña xaa
ni beeñ kyak xaa. 6 Aan ntseeb
psee xaa porñee bnilasty meñ xaa.

Lëë Jesús xaal xpëëdscuel xluuy xtiits Dios
(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

Kunsë Jesús kchë kyedzy nii
nche kex siko xluuy xaa xtiits
Dios. 7 Tsigo lëë xaa kwtsyetsy ksa
tsiipchop xpëëdscuel xaa aan lëë
xaa pxaal xaa chop kaa chop kaa
xaa loxsye ptee xaa tiitspey lo xaa
par kwii xaa kyalbini mal. 8 Ni chëb
kazh xaa nii ni tu pe koydy xaa par
nëz, xaktyee tublë yag nii ksoxka
xaa. Ni chëb xaa nii nody koy xaa
bols ni kyaxtily ni tumi. 9 Ptee xaa
tiitspey kwë lab xaa, per pteejty
xaa tiits nii nyoy xaa ladx parñee
ntsyëë xab xaa. 10 Ni chëb xaa:
—Tsiñee ktsiñ do tu yu, kol kwës
siko axte nii kpi do kyedzy ko.
11 Aan deelñee ktsiñ do tu laañee
kneesty meñ laa kwës to ni kak-
lasty meñ kon xiwseedy to, kol
kchoo siko aan kol kwib yu nii xña
niy do parñee kyeñ meñ nii no xtol
meñ.
12 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa pchoo
xñee lo meñ: Kol ktikche styoo do lo
Dios. 13 Ni kwlii xaa ndaly kyalbini
mal ni kwtëëb xaa meñ xsyaknë
aceit aan lëë meñ xsyaknë byak.

Xkyalkuty Juan, xaa nii pchoob-
nis meñ
(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

14 Lëë rey Herodes biñ kchë kyal-
ntson nii chuuñtsyey Jesús, porñee
nonsyke lë Jesús xseety meñ tyub
tañ go. Aan xñee rey Herodes:
—Lëë Juan, xaa nii pchoobnis
meñ pañ. Por ngo nii chuñ xaa
kchë kyalntson gue.

15 Lëë stubla meñ xñee:
—Lëë profet Elías ngue.
Lëë stubla meñ xñee:
—Tu profeto sinak kchësy profet
nii biid tiemp.
16 Per tsiñee lëë rey Herodes biñ
kchësy ngo, lëë xaa chëb:
—Lëë Juan ngue. Naa kwnabey
kwchug kik Juan aan na lëë xaa
pañ.
17 Porsye Herodías lëë rey
Herodes kwnabey pkaa Juan ni
lëë xaa kwnabey pxituu Juan con
caden leñ skiib. Herodías kok
tsiil Felip, betsy Herodes, per lëë
Herodes ptsiilña me. 18 Aan lëë
Juan tugak xñee lo Herodes:
—Nody nii tsonil tsiil betsyoo.
19 Tsigo lëë Herodías bislo blëëni
Juan aan kokladzy me nyuty me
Juan. Per pchilody me 20 porñee
ptsyeb Herodes Juan, porñee kok-
nan xaa nii tu meñ buen Juan ni tu
xaa nii chuuñ ksak Dios nak Juan.
Ngo nii kokni xaa Juan. Nikxe gaa
nii tsiñee biñ xaa xtiits Juan byeñdy
xaa pe nyuñ xaa, per tyub styoo
xaa pkëëtyag xaa xtiits Juan. 21 Per
lëëw ptee tiits lo Herodías tse nii lëë
Herodes ptsiil iz. Lëë xaa beeñlo
tu niskwaan par kchë xmeñ xñabey
xaa ni par meñ nii xñabey lo xsol-
dad xaa ni par kchësy meñ non nii
kwyo Galilea. 22 Lëë xaa no wagw
tsi lëë xiñtsyaap Herodías kwsëëb,
aan lëë me bislo byëë me. Tirak
ptsiladzy Herodes xiwyëë me ni wi
kchë xaa nii ksa xaa ncheyaw pt-
siladzyo. Loxsye ngo lëë Herodes
chëb lo me:
—Kwnab nii klyaañtyee styool
lon aan na knetsyno.
23 Aan lëë xaa pkon Dios chëb
xaa:
—Snetsyaa nii kñabtyoo, nikxe
kñaboo grol tañ nii xñabeyaa.
24 Lëë me pchoo aan lëë me kwn-
abtiits lo xñaa me chëb me:
—¿Pe cos kñabaa?
Aan lëë xñaa me kwëb chëb:
—Kwnab kik Juan, xaa nii
xchoobnis meñ.
25 Tsigo lëënlëdy kwsëëb me
laañee sob rey aan lëë me chëb:
—Chakladzyaa nii nina kazh
kneetsyoo kik Juan, xaa nii
xchoobnis meñ. Kxoobo tu leñ
plat.
26 Tsigo mban kok rey. Per
xaw lëë xaa pkonle Dios xña lo
kchësy meñ, koklasty xaa nga xaa
nii kwnab me. 27 Loxsye ngo lëë
xaa pxaal tu soldad kuxi kik Juan.
28 Aan lëë soldad kwey leñ skiib,
pchug kik Juan aan lëëw kuni xaa
xoobo leñ tu plat. Lëëw ptee xaa
lo xiñtsyaap Herodías aan lëë me
pteedyo lo xñaa me.
29 Tsiñee lëë xaa nii nak ksa Juan
koknano, lëë xaa kuklis xcuerp
Juan aan lëëw pkeetsy xaa.

Lëë Jesús xyaan kaay mily meñ
(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

30 Loxsye ngo lëë ksa xaa nii px-
aal Jesús ptsiñ aan lëë xaa bitiits
kchësy nii beeñtsyey xaa ni bluuy
xaa. 31 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol të tsiin kyo no nonsy no kx-
iladzy no xisy tu laañee cho kindy.
Porñee si siid meñ nii xyobty kaw
xaa. 32 Tsigo lëë xaa kwyo barkw
ksa xpëëdscuel xaa aan lëë xaa si tu
laañee cho kindy. 33 Per ndaly meñ
kon si xaa aan lëë meñ byuumbey
Jesús. Tsigo kchësy meñ nii no kchë
kyedzy nii nche tañ go kwey siko,
aan klo meñ ptsiñ lo xaa. 34 Tsiñee
lëë Jesús byety leñ barkw, lëë xaa
kon kchë bñechtoo nii nche, aan lëë
xaa pkëstyoo kchësy meñ go porñee
nche kchë meñ go sinak xkwe
mëkwxiily nii kindy cho kyënap.
Aan lëë xaa bislo bluuy xaa ndaly
cos lo meñ go. 35 Lëë tse ptsyel tsi
lëë xpëëdscuel xaa big lo xaa chëb:
—Lëë tse ptsye aan ni tu cho
kindy nu. 36 Psonëz meñ parñee tsi
meñ tañ ni kchë kyedzy nii nche
kexka tsiin si meñ nii kaw.
37 Per lëë Jesús kwëb chëb:
—Kol ktee nii kaw meñ wo.

Tsigo lëë xaa chëb:

—¿Pe chakladzyoo nii kyosyuuy
noo chop kyoow denario kyaxtily
par kaw meñ re?

38 Tsigo lëë Jesús chëb:

—¿Blak kyaxtily noy do? Kol
tsikuy dyon.

Tsiñee lëë xaa bikche chëb xaa:

—Kaay kyaxtily schop mël.

39 Tsigo lëë xaa kwnabey kwsob
meñ tubtsoon gaa meñ lo kixkiy.
40 Aan lëë meñ kwsob. Tubtsoon
gaa meñ no laa kwsob tu kyoow
meñ, no gaa laa kwsob choowpt-
sii meñ. 41 Loxsye ngo lëë Jesús
kwseñ ksa kaay kyaxtily go ni chop
mël go, aan lëë xaa blëp lo kpaa.
Lëë xaa ptee skizh lo Dios. Tsigo
lëë xaa beeñ grol kyaxtily go aan
lëëw pteedy xaa lo xpëëdscuel xaa
parñee kiisy xaaw lo meñ. Wi
chop mël go kwtiisy xaa kchë lo
meñ. 42 Kchësy meñ taw axte
laañee byëly meñ. 43 Aan tsiñee lëë
wagw kwlox, bii ptyop tsiipchop
tskwidy kyaxtily nii byaan ni mël.
44 Aan lëë meñ nii pchilosy pkab
lady kchë meñ nii taw, pkab kaay
mily xaapkiy.

Lëë Jesús xsyë lo nis
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

45 Loxsye ngo lëë Jesús blëp
xpëëdscuel barkw parñee tekë xaa
nistoo klo xaa, ktsiñ xaa Betsaida
mentre lëë Jesús bii no ksonëz meñ.
46 Aan tsiñee lëë xaa lox psonëz
meñ, lëë xaa si tu kiy par kutiitsni
xaa Dios. 47 Tsiñee lëë lyu lox pkyey
lëë barkw tse si groltyee nistoo.
Aan lëë Jesús bii so chu nis nonsy.
48 Lëë xaa kon nii në si barkw
porñee singootyee xchëëp mew.
Lëë wor silytoo lëë xaa sisë lo nis
nëz laañee si barkw, aan kokladzy
xaa ndyenech xaa.

49 Per tsiñee lëë xpëëdscuel xaa
kon nii lëë xaa xsyë lo nis, nladzy
xaa tu pesyo. Aan kchësy xaa
kwchuptsyë 50 porñee kchësy xaa
kon Jesús aan ptsyeb xaa. Per lëë
Jesús kwnee chëb xaa:

—¡Kol kak ndaan; naaw, kt-
syebty to!

51 Tsigo lëë xaa byëp barkw aan
lëë me kwlës. Ni lëë xpëëdscuel
xaa psee 52 porñee byeñdy xaa kyal-
ntson nii beeñtsyey Jesús worñee
kwtiisy Jesús kaay kyaxtily lo meñ,
porñee bii nguiedzy styoo xaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak meñ
xsyaknë leñ kyedzy Genesaret
(Mt. 14:34-36)

53 Lëë xaa kwtekë nistoo aan
lëë xaa ptsiñ xtañ meñ Genesaret.
Siko lëë xaa pxituu barkw chu nis-
too. 54 Siikñee lëë xaa byety barkw,
lëë meñ byuumbey Jesús. 55 Aan
pchoo wxooñ kchësy meñ kyedzy
nii nche nëz tañ go ptsiñni meñ
xsyaknë kë yag laañee biñ meñ so
Jesús. 56 Aan laañee xtsiiñtyee Jesús,
nikxe kyedzy ngolo, kyedzy wiñ
gaaw, o tañ gaaw, xkweek meñ
meñ xsyaknë nëz aan xñab meñ nii
klaa Jesús señ meñ xsyaknë xab
xaa. Aan kchësy meñ xsyaknë nii
pkaa kwseño byak.

7

Cos nii chuñ xtol meñ
(Mt. 15:1-20)

1 Lëë xaa fariseo big lo Jesús
ksa xaa tubtsoon maestre ley nii
sëëd Jerusalén. 2 Tsiñee lëë xaa
kon nii lëë bla xpëëdscuel Jesús
ncheyaw aan kwtiibty xaa ña xaa
sinak chuuñtsyey xaa fariseo, lëë
xaa kwneenë xaa. 3 Porñee lëë
xaa fariseo ni kchë meñ Israel sinal
kchë xmod pxusykoltoo nii kawdy
xaa deelñee kiib nyë kazhty xaa ña
xaa. 4 Ni tsiñee chi xaa wsi lo kiy,
tsi lëë xaa xpikche, chawdy xaa
deelñee tsadx kazhty ña xaa. Ni
ndalyre gaa costumbre nii byaani
xaa sinak nii tsadx vas, kandy ni
ntsyëë kiib nii xkiiñ xaa. 5 Por
ngo lëë xaa fariseo ni maestre ley
kwnabtiits chëb:

—¿Penak nii sinaldy xpëëdscueeloo
xcostumbre pxusykoltoo no, sink
koñee chaw xaa con ña peedy xaa?
6 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Nli gak xtiits Dios nii kwnee
profet Isaías worñee pkëë xaa xa
nak to. Chëb xaa:
Tsiñee xñeesy meñ, sootee nii nli
xsal meñ naa,
per sinidy kik meñ ksoob xtitsaa.
7 Pe nandy chool meñ lay lon,
por xluuy meñ xiwseedy meñ
sinak nii nyako xtiits Dios.
8 Ni lëë do xsaan nii xñabey Dios par
tsinal do xcostumbre saa bñech to.
9 Chëbak xaa:
—¿Penak nii xsaan do nii xñabey
Dios tublad par tsinal do xcostum-
bre to? 10 Lëë pxusykoltoo no
Moisés gon chëb: "Psal pxoosyoo ni
xñaal", aan "Meñ nii ktsiibtee px-
osy o xñaa gaa iipñee sety meñ go."
11 Per lëë do xñee nii schilo këb meñ
lo pxosy o lo xñaa gaa: "Chilody
kuñaa to yudar porque lëën ko kon
kchësy nii chaapaa lo Dios." 12 Ni
xñee gak to nii meñ nii këbsye sin-
rii, nodre ni kuñ meñ go xyudar
pxosy o xyudaar gaa xñaa. 13 Singo
mod lëë do xsaanlyu xtiits Dios nii
xñabey par tsinal do kchë costum-
bre nii byaani do ni nii ksaan do.
Ni ndalyre gaa stubla cos nii singo
nak chuuñtsyey do.
14 Lëë Jesús kwtsyetsy meñ stub
aan lëë xaa chëb:
—Kol kon nii kñen kchësy lo do ni
kol kyeño: 15 Ni tu cos nii xtyaaw
chuñdy xtol meñ. Sink kchë cos
mal nii xsya leñ styoo meñ chuñ
xtol meñ. 16 Kchësy to siñee chak-
ladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag.
17 Tsiñee lëë Jesús lox psonëz
meñ, lëë xaa byo leñ yu nii xkwës
xaa aan lëë xpëëdscuel xaa kwn-
abtiits xa nak cuent nii lox pso xaa.
18 Tsigo lëë xaa chëb:
—¿Pe ni lëë do nayak xyeñdy?
¿Chondy to nawen nii ni tu nii
chaw meñ chuñdy xtol meñ 19 por
xsyëëbtyo xkyalmbañ meñ, sink
leñsye meñ chitedyo, xlyëëdyak
lëëw xchoo?
Sinrii mod lëë xaa bluuy nii
schilo kaw meñ kchëlo nii xtyaaw.
20 Ni chëb xaa:
—Kchë cos mal nii xsya styoo
meñ chuñ xtol meñ. 21 Porque
leñ styoo meñ xsya cos yox, ni leñ
styoo mguiy xlyañ nii lëë xaa ki-
tyni tu kwnaa aan karty ktsiilña
xaa chop xaa me, ni leñ styoo meñ
xlyañ nii lëë meñ kwan, ni leñ
styoo meñ xlyañ nii lëë meñ kuty.
22 Leñ styoo meñ nii nol tsiil xlyañ
kyub stu kwnaa o stu mguiy gaa,
ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëë meñ
tsoki, ni nii lëë meñ kuuñtsyey cos
yox, ni kyalwkëti, ni kchë cos mal,
ni kyalmbidy, ni tiits kizh, ni kyal-
nyats, ni leñ styoo meñ xsya tol.
23 Kchësy cos re xchoo leñ styoo
meñ aan chuño xtol meñ.

Tu kwnaa sit nii bniladzy Jesús
(Mt. 15:21-28)

24 Tsi lëë Jesús bi siko, lëë xaa
si kyedzy nii lë Tiro aan lëë xaa
kwsëëb tu leñ yu. Koklasty xaa
nii cho nyaknano, per pchilody ny-
olan xaa. 25 Aan blyëëdy lëë xñaa
tu mëëd kwnaa nii no tu kyalbini
mal styoo koknan nii lëë xaa ptsiñ
kyedzy ko. Lëë me kwey aan lëë
me psoxib lo Jesús. 26 Meñ Sirofeni-
cia nak me, xñee me tiits griego.
Lëë me kwey lo Jesús aan lëë me
kwnab nii kwii xaa kyalbini mal
leñ styoo xiñtsyaap me. 27 Per lëë
Jesús chëb:
—Blaa kaw klo mëëd porque
buendyo nii kla ñe kyaxtily lo mëëd
aan ktee ñew lo mëkw.
28 Tsigo lëë me kwëb chëb me:
—Nli, xey, xñeel, per axte wi
mëkw chaw nii byuy nii xlaal mëëd
leñ mezh.
29 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Buen kwneel. Schilo kyeyoo.
Lëë kyalbini mal go tse pchoo leñ
styoo xiñtsyaapoo.
30 Tsiñee lëë kwnaa go ptsiñ
lidzy, lëë xiñtsyaap me nixsye lo

lon, per lëë kyalbini mal go tse
pchoo.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu meñ nii
chondy ni xñeedy

31 Lëë Jesús bi gak nëz Tiro aan
lëë xaa kwtedy nëz kyedzy Sidón ni
bla kyedzy nii nche nëz Decápolis.
Lëë xaa ptsiñ chu nistoo Galilea.
32 Siko lëë meñ ptsiñni tu xaa nii
chondy ni xñeedy aan lëë meñ
kwnab nii kxob Jesús ña lady xaa
xsyaknë go. 33 Lëë Jesús kuni xaa
xsyaknë go tublad laañee kindy
meñ, aan lëë xaa kwloo xkweñ
leñ tyag xaa xsyaknë go ni lëë xaa
kwtëëb mxeñ lo ludzy xaa xsyaknë
go. 34 Loxsye ngo lëë xaa blëp lo leñ
kpaa, lëë styoo xaa ptyoob aan lëë
xaa chëb:

—¡Efata! (Tiits ko nak sinak nii
xñee ñe: ¡Byaly!)

35 Wor go kazh lëë tyag xaa nii
chondy ko byaly, ni lëë ludzy xaa
go byaktsey aan lëë xaa kwnee nyë.
36 Tsigo lëë Jesús chëb kazh lo kchë
meñ, nii ni tu cho lo këbty meño.
Per sootee tsiñee sopee tiits, mastre
bitiits meño. 37 Ntseeb psee meñ
xñee meñ:

—Kchësyo chak xaa chuñ xaa.
Axte ngop ni meñ nii chondy
chuuñ kyak xaa.

8

Lëë Jesús xyaan tap mily meñ
(Mt. 15:32-39)

1 Lëë stu tse lëë meñ ptyopbe
stub aan kindy pe kaw meñ. Ngo
nii lëë Jesús kwtsyetsy xpëëdscuel
aan lëë xaa chëb:

2 —Xkëstyoon meñ re por natse
chak tson kpidz nii nche kchë meñ
re lon aan kindy pe kaw meñ re.
3 Aan deelñee ksonëëzaa kchë meñ
re kyey lidzy singosy, ntseeb pa
jkyey meñ re nëz, por no meñ nii sit
sëëd.

4 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa kwëb
chëb:

—¿Per xa ktee no nii kaw kchë
meñ re laañee ni tu cho nody?

5 Tsigo lëë Jesús kwnabtiits chëb:

—¿Blak kyaxtily noy do?

—Kadzyo —kwëb xaa.

6 Tsigo lëë xaa kwnabey kwsob
meñ lo lyu. Aan lëë xaa kwseñ ksa
kadzy kyaxtily go. Loxsye ptee xaa
skizh lo Dios, lëëw beeñ grol xaa
aan lëëw ptee xaa lo xpëëdscuel xaa,
aan lëë xpëëdscuel xaa kwtiisyo lo
meñ. 7 Ni noy xaa bla mël wiñ,
aan loxsye ptee Jesús skizh lo Dios,
lëë xpëëdscuel xaa kwtiisy ma lo
meñ. 8 Kchësy meñ taw axte laañee
byëly, aan tsiñee lëë wagw kwlox,
byaktsë kadzy tskwidy kyaxtily nii
byaan. 9 Aan xkaa meñ nii taw siik
tap mily. Loxsye psonëz Jesús kchë
meñ go, 10 lëë xaa byëp barkw ksa
xpëëdscuel xaa aan lëë xaa kwey
xtañ meñ Dalmanuta.

Lëë xaa fariseo xñab tu kyal-
ntson
(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

11 Lëë xaa fariseo ptsiñ aan lëë
xaa bislo ptilytiitsni xaa Jesús. Lëë
xaa kwnab nii nyuñ Jesús tu kyal-
ntson nii sëëd kpaa par kuñ xaa
Jesús preb. 12 Lëë styoo Jesús pty-
oob aan lëë xaa chëb:

—¿Penak xñab meñ mal re kyal-
ntson? Nli xñen lo do nii kakty ni
tu kyalntson.

13 Tsigo nche gak xaa go, lëë xaa
byëp barkw stub aan lëë xaa si
stublad chu nistoo.

Xlevadur xaa fariseo
(Mt. 16:5-12)

14 Aan lëë xpëëdscuel xaa bnity-
ladzy nyoy nii kaw xaa leñ barkw.
Xaktyee tu kyaxtily sinoy xaa.
15 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Kol kono gaa, kol kap cuent
lo xlevadur xaa fariseo gon ni lo
xlevadur Herodes.

16 Aan lëë xpëëdscuel Jesús bislo
xñee lo xcombañer:

—Porñee nooydy no kyaxtily ngo
nii kwnee xaa singo.

17 Lëë Jesús byeño aan lëë xaa
chëb:

—¿Penak nii xñee do nii noydy to kyaxtily? ¿Pe karty nawen kan do ni kyeñ do? ¿Pe tir nayak nguiedzy styoo do? 18 ¿Pe sob lo do yak aan chandy to, ni pe sob tyag to yak aan chondy to? ¿Xsalasty to nayak 19 tsiñee kwtiisyaa kaay kyaxtily nii byaan dyon ptop to?

Tsigo lëë xaa kwëb chëb xaa:

—Tsiipchopo.

20 Ni tsiñee kwtiisyaa kadzy kyaxtily lo tap mily meñ, ¿blak tskwidyo dyon ptop to?

Tsigo lëë xaa kwëb, chëb xaa:

—Kadzyo.

21 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Karty kyeñ do.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa nii chandy leñ kyedzy Betsaida

22 Loxsye ngo lëë xaa ptsiñ kyedzy Betsaida, aan lëë meñ kuni tu xaa nii chandy lo Jesús, ni lëë meñ kwnab nii nxob xaa ña xaa lady xaa nii chandy ko. 23 Lëë Jesús kwseñ ña xaa nii chandy ko aan lëë xaa kwlii xaa tublad chu kyedzy. Siko lëë xaa kwtëëb mxeñ lo xaa nii chandy ko, ni lëë xaa pxob ña xaa lady xaa. Loxsye ngo lëë xaa kwnabtiits dyon pe chan xaa go palalsye. 24 Lëë xaa nii chandy ko bislo kon aan lëë xaa chëb:

—Chanaa nii lëë meñ xsyë, per chak meñ si chak yag.

25 Tsigo lëë Jesús kwseñ lo xaa nii chandy ko stub aan lëëw byaktsey. Lëë xaa kon nyë kchë cos. 26 Tsigo lëë Jesús psonëz xaa lidzy xaa ni lëë xaa chëb lo xaa:

—Ksëëbtyoo leñ kyedzy.

Lëë Pedre xñeeli nii Jesús nak Crist
(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

27 Loxsye ngo lëë Jesús si nëz Cesarea kyedzy Cesarea de Filipo ksa xpëëdscuel. Aan nëz si xaa tsiñee lëë Jesús kwnabtiits lo xpëëdscuel chëb:

—¿Cho xñee meñ dyon nii nakaa?

28 Tsigo lëë xaa kwëb chëb xaa:

—No meñ xñee nii Juan nii pchoobnis nakoo, no gaa meñ xñee nii lii nak Elías, no gaa meñ xñee nii no cho tu profet nakoo.

29 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Lëë dook, ¿cho xñee do nii nakaa?

Lëë Pedre kwëb chëb:

—Lii nak Crist.

30 Per lëë Jesús chëb kazh nii ni tu cho lo nyëbty xaaw.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety
(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

31 Lëë Jesús, mguiy nii pxaal Dios, bislo chuuñ kseedy xpëëdscuel xñee:

—No nii teedyaa kchëlo kyalnë, ni ksaldy xaa kol naa, ni xaa nii xñabey lo pxosy, ni maestre ley. Lëë meñ kuty naa, per tse nii loxo tson kpidz lëën kpañ.

32 Nyë nyë chëb xaa kchë nii ktsyool xaa. Tsigo lëë Pedre kuni Jesús tublad aan lëë xaa bislo kwëntseeb xaa lo Jesús. 33 Per lëë Jesús byoogw buy lo xpëëdscuel aan lëë xaa kwëntseeb lo Pedre chëb xaa:

—¡Bichee nu, xaatox! Por nody kikoo sinak no kik Dios, sink sinak no kik meñ lo kislyu re no kikoo.

34 Loxsye ngo lëë Jesús kwtsyetsy kchësy meñ ni xpëëdscuel xaa aan lëë xaa chëb:

—Deel no cho do chakladzy kak xpëëdscuelaa, kol knityladzy kuuñtsyey do nii xyo styoo do, ni kol kxob yañ xicrusy to aan kol tënal naa. 35 Porque kchë meñ nii chakladzy kteelaa xkyalmbañ lo kyalkuty, lëë meñ go kety. Per lëë meñ nii kety por naa ni por xtiits Dios, lëë meñ go telaa. 36 ¿Pe nan nii kuuñ xcheñ meñ tyub kislyu deelñee jkëëtañ meñ xkyalmbañ? 37 ¿O palal gaa kchilo kizh meñ por xkyalmbañ meñ? 38 Deelñee no cho xteladzy chan naa ni xteladzy chon nii xluyaa lo meñ mal ni ngoptol nii nche natiemp, singo gak kteladzy mguiy nii pxaal Dios kan kchë meñ

go tsiñee lëë xaa kiid con xkyalxtisy
Tat Tios kchë xaa angly.

9

1 Ni chëbak Jesús:
—Nli xñen lo do nii no bla meñ
nii nche nu kejty axte nii kan
kñabey Dios con kyalxtisy.

Lëë Jesús xtsyëëlo
(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

2 Tse nii kwloxo xoop kpidz lëë
Jesús kwey tu kiy nii per nli busy
klaa. Kuni xaa xaktyee Pedre, Ja-
cob ni Juan. Siko xña lo xaa lëë
Jesús ptsyëëlo. 3 Bibëly xab xaa,
byak nguitsy pu rusyo ni ni tu cho
chilody ksaan nguitsy ladx singo
nikxe nii xare kiibo. 4 Ni lëë xaa
kon nii lëë Elías ni Moisés ncheyuti-
its ksa Jesús. 5 Tsigo lëë Pedre chëb
lo Jesús:
—Maestre, ¡xaatee mbëë nche no
nu! Lëë noo ksaa tson yu yagxiidy
nu: tuwo par lii, stuwo par Moisés,
stuwo par Elías.
6 Ksa xpëëdscuel Jesús ptsyeb.
Ngo nii nandy Pedre pe xñee.
7 Tsigo lëë tu xkey ptaagw aan lëë
xaa kwnity lo xkey. Aan lo xkey go
pchoo tsiy Dios chëb:
—Lëë xiñaa nii xkëstyoon nrii.
Kol jkëëtyag xtiits xaa.
8 Aan tsiñee lëë xaa buy, ni stu
cho kontre xaa, xaktyee Jesús.
9 Tsiñee lëë xaa siksëëb chex kiy
go, lëë Jesús chëb kazh nii kwtiisty
xaa nii kon xaa axte nii kpañ mguiy
nii pxaal Dios. 10 Por ngo kwloot-
seysye xaa leñ styoo xaa nii kon
xaa, nikxe nii kwnabtiits lsa xaa
lo xcombañer xaa xa nak nii kpañ
meñ. 11 Tsigo lëë xaa kwnabtiits lo
Jesús chëb xaa:
—¿Penak nii xñee maestre ley nii
klo Elías no nii kiid?
12 Tsigo lëë xaa kwëb chëb xaa:
—Nliw, no nii klo Elías kiid par
kxixkwaa xaa kchësy cos. ¿Per pe-
nak tsigo nii xñee leñ kitsy nii kë
xtiits Dios nii lëë mguiy nii px-
aal Dios te kchëlo kyalnë ni ksaldy
meñ xaa? 13 Per naa nii xcuentaa
xñen nii lëë Elías biidle ni lëë meñ
beeñtsyey xaa sinak nii kwlaañtyee
styoo meñ, sinak nii xñee leñ kitsy
nii kë xtiits Dios nii no nii tedy xaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa wiñ
nii no tu kyalbini mal leñ styoo
(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

14 Tsi lëë xaa ptsiñ laañee nche
stubla xpëëdscuel Jesús, lëë xaa kon
nii per nli busy ndaly meñ nche
kyako kwi xaa, ni lëë maestre ley
nche ktilytiitsni xaa. 15 Siikñee lëë
meñ kon Jesús, lëë meñ psee aan
lëënlëdy lëë meñ kujkëëptyux xaa.
16 Loxsye ngo lëë Jesús kwnabtiits
lo xpëëdscuel chëb:
—¿Pe cos nche ktilytiits to ksa do
xaa gue?
17 Lëë tu xaa nii so siko kwëb
chëb:
—Maestre, lëën syely ni xiñganaa
lool nu por lëë tu kyalbini mal no
leñ styoo xaa aan lëëw beeñ ngop
xaa. 18 Laañee sotyee xaa lëë kyal-
bini mal xsyeñ xaa aan lëëw xchon
xaa lyu. Aan xchoo ptsiñ chuw
xaa, chaw lay xaa ni xkyedzy xaa.
Lëën tse kwnab lo xpëëdscueeloo
nii ngwii xaa kyalbini mal go, per
pchilody xaa.
19 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—¡Natsypee nguiedzy styoo do!
¿Axte pa wor këb ñe nii lëën ksal-
adzy lëë do? ¿Pa slal tiemp kxek-
waa lo do? Kol tëni xaa wiñ go nu
dyon.
20 Tsigo lëë xaa kuni xaa wiñ go
lo Jesús. Per tsiñee lëë kyalbini mal
go kon Jesús, lëëw beeñ nii lëë xaa
wiñ go kutyë, aan lëë xaa byab lyu
xtuupxto xaa ni xchoo ptsiiñ chuw
xaa. 21 Tsigo lëë Jesús kwnabtiits lo
pxosy xaa chëb:
—¿Destye pa wor chak xaa sinrii?
Tsigo lëë pxosy xaa kwëb chëb:
—Destye nii nak xaa xaa wiñ.
22 Aan ndaly vuelt no kchon kyal-
bini mal gue xaa lo ki ni lo nis
par kutyo xaa. Singo nako deelñee

schilo kuuñ kyakoo xaa, pkëstyoo
lëë noo ni beeñ noo yudar.
23 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Xa nak nii deelñee schilool?
Kchësyo schilo lo meñ nii xniladzy.
24 Tsigo lëë pxosy xaa wiñ go
kwchuptsyë chëb:
—¡Xniladzyaa; beeñ naa yudar
kniladzyraa!
25 Tsiñee lëë Jesús kon nii lëë meñ
xtyopre, lëë xaa kwëntseeb lo kyal-
bini mal go chëb xaa:
—Kyalbini ngop ni ngwaat, naa
xñabey nii kchool leñ styoo xaa wiñ
re aan kpikchedroo sëëboo.
26 Lëë kyalbini mal go kwchupt-
syë, aan lëëw beetyë xaa wiñ go
stub. Loxsye ngo lëëw pchoo leñ
styoo xaa, psaano xaa sootee meñ
nii lox kuty. Por ngo ndaly meñ
kwnee nii lëë xaa kuty. 27 Per lëë
Jesús kwseñ ña xaa, lëë xaa blische
xaa, aan lëë xaa wiñ go kusoli.
28 Loxsye ngo lëë Jesús kwsëëb
tu leñ yu, aan lëë xpëëdscuel xaa
kwnabtiits chëb:
—¿Penak nii pchiloody noo ngwii
noo kyalbini mal go?
29 Lëë Jesús kwëb chëb:
—Por parñee kwii ñe clasy kyal-
bini mal go no nii kutiitsni kazh ñe
Dios.

Lëë Jesús xñee stub nii lëë xaa kety
(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

30 Tsiñee lëë xaa bi siko, lëë xaa
kwte nëz Galilea. Per koklasty
Jesús nii cho nyaknano 31 porñee
lëë xaa noyuuñ kseedy xpëëdscuel
xaa xñee xaa lo xaa:
—Lëë mguiy nii pxaal Dios jkaa
ña meñ, aan lëë meñ kuty xaa. Per
tse nii loxo tson kpidz lëë xaa kpañ.
32 Per byeñdy xaa nii kwnee Jesús
aan ptsyeb xaa nyabtiits xaa.

¿Cho mastre non?
(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

33 Lëë xaa ptsiñ leñ kyedzy Ca-
pernaum, aan lëë xaa nchenol leñ
yu tsi lëë Jesús kwnabtiits chëb:
—¿Pe cos no ktilytiits to nii syoop
no nëz?
34 Per tsesy kwche xaa, porñee
nan xaa nii worñee siid xaa nëz lëë
xaa no ktilytiits xaa dyon cho xaa
mastre non. 35 Tsigo lëë Jesús kw-
sob aan lëë xaa kwtsyetsy ksa tsi-
ipchop xpëëdscuel xaa aan lëë xaa
chëb:
—Deel no cho chakladzy kak tu
xaa nii mastre non, no nii kyaan-
lyu xaa ni jkiiñ xaa kchë lo meñ.
36 Loxsye ngo lëë xaa pso tu xaa
wiñ groltyee, lëë xaa kwteetsy xaa
wiñ go aan lëë xaa chëb:
37 —Kchësy meñ nii kantsi tu xaa
wiñ re porñee xniladzy meñ xtit-
saa, naa chantsi meñ go. Ni kchësy
meñ nii chantsi naa, lëdy nonsyaa
chantsi meñ go, sink wi xaa nii
pxaal naa.

Meñ nii xtilynidy lëë no, no xlad no
(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

38 Tsigo lëë Juan chëb:
—Maestre, ptyon noo tu xaa nii
nonsyke lël xseety xaa tsi lëë xaa
kwii kyalbini mal, per como nody
xaa lady no lëë noo pkaw.
39 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Jkady tow, porque ni tu xaa
nii xseety lën par kuñ tu kyalntson
kyaxty kñeenë naa. 40 Por meñ
nii xtilynidy lëë no, no xlad no.
41 Ni cholsye meñ nii kneetsy nikxe
tub xigak nis ki do porñee nak ksa
do Crist, nli xñen nii stikche Dios
kyalnsaak ko lo meñ go.

Ndox kuñ meñ tol
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

42 'Cualquier xaa nii kuñ xtol
meñ nii xniladzy xtitsaa, masy
buen kyëtuu tu kyomoliñ yañ
xaa go aan tsikchon meñ xaa lo
nistoo. 43-44 Deelñee ñal chuñ
xtoloo, pchugo. Mbëëre sëëboo
kpaa tunkoo, lëjty nii chop ñal
sob aan kyeyoo laañee mban xtye
meñ, laañee chilody kyuuy ki.
45-46 Deelñee niy gaal chuñ xtoloo,
kwliiw. Mbëëre koxoo sëëboo kpaa,

lëjty nii chop niyoo sob aan kyeyoo
laañee mban xtye meñ. 47 Deelñee
loo gaal na chuñ xtoloo, kwliiw.
Mbëë sëëboo kpaa con tugak lool,
lëjty nii chop lool sob aan kyeyoo
laañee mban xtye meñ, 48 laañee
chejty msyog ni xyuuydy ki.
49 'Porque kchësy lady cos kwib
ki sinak xkwib sedy lady pëël
parñee xiñdyo. 50 Xkiiñ sedy. Per
deelñee ksaano nii kak nxiyo, ¿xa
kuñ do nii kyak nxiyo stub? Kol
kak sinak sedy nii nxiy aan ngui
kol kpañ ksa xcombañer do.

10

Lëë Jesús xluuy xa nak kyalwsëëb tsiil
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

1 Tsi lëë Jesús bi Capernaum, lëë
xaa si nëz Judea ni tañ nii nche
stublad chu kiigwpee Jordán. Siko
lëë meñ ptyopbe lo xaa stub, aan
lëë xaa bislo beeñ kseedy xaa meñ
stub porñee singo nak xmod xaa.
2 Tsigo lëë bla xaa fariseo big lo
Jesús, aan parñee kuñ xaa Jesús
preb lëë xaa kwnabtiits chëb xaa
dyon pe schilo klaa tu mguiy tsiil.
3 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—¿Pe cos kwnabey Moisés lo do?
4 Tsigo lëë xaa chëb:
—Ptee Moisés tiits nii klaa tsiil
meñ, per no nii ktee xaapkiy tublë
kitsy lo kwnaa. No nii kñee lo kitsy
ko nii lëë xaa blaa me.
5 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Ptee Moisés tiits porñee
singueetyee nguiedzy styoo do,
6 per worñee lëë Dios gon psaa
kchësy cos, "tu mguiy ni tu kwnaa
psaa Dios." 7 Por ngo no nii klaa
mguiy pxosy ni xñaa parñee kpañ
xaa chop tsiil xaa 8 aan chop xaa
kak sinak tugak meñ. Singo naktre
xaa chop, sink tugak nak xaa. 9 Por
ngo nody nii klaa mguiy kwnaa nii
pteedy Dios lo xaa.
10 Lëë tsi lëë xaa ptsiñ chu yu, lëë
xpëëdscuel xaa kwnabtiits stub xa
nak cos ko. 11 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Xaa nii xlaa tsiil aan xtsiilña
xaa stu kwnaa, tol chuñ xaa lo meñ
klo. 12 O deelñee gaa lëë kwnaa
xlaa tsiil par ktsiilña me stu mguiy,
wi me chuñ tol.

Lëë Jesús chuuñlay xaa wiñ
(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

13 Lëë meñ kuni bla xaa wiñ lo
Jesús parñee kxob xaa ña xaa kik
xaa wiñ go, per lëë xpëëdscuel Jesús
bislo kwëntseeb lo meñ nii xtsiñni
xaa wiñ. 14 Tsiñee lëë Jesús kono,
lëë xaa blëë aan lëë xaa chëb:
—Kol klaa kiid xaa wiñ lon.
Jkady tow, por xcheñ meñ nii nak
sinak xaa wiñ nak laañee xñabey
Dios. 15 Nli xñen lo do nii deelñee
knilasty meñ xtiits Dios sinak
xniladzy tu xaa wiño, sëëbty meñ
laañee xñabey Dios.
16 Aan lëë xaa kwteetsy kchësy
xaa wiñ go, ni lëë xaa pxob ña xaa
kik kchë xaa wiñ go. Singo lëë xaa
beeñlay xaa wiñ.

Lëë Jesús xñee lo tu xaa rikw
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

17 Lëë Jesús nol nëz nii kpi, tsiñee
lëë tu mguiy ptsiñ wxooñ psoxib
kwnabtiits chëb:
—Maestre buen, kwnë dyon pe
cos no nii kuñaa parñee jkan tu
kyalmbañ nii nitylody.
18 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—¿Penak nii xñeel nii bueenaa?
Tugak meñ buen no. Lëë meñ
go nak Dios. 19 Nanloo kchë nii
kwnabey Dios: "Kujtyoo, kaptyoo
stu kwnaa deelñee no tsiiloo,
kwandyoo, jkots tiits kizhtyoo
meñ, jkëëtiidyoo, psoob xtiits
pxoosyoo ni xtiits xñaal."
20 Lëë mguiy go kwëb chëb:
—Maestre, kchësy ngo noyuuñtsyeyaa
destye nii nakaa xaa wiñ.
21 Lëë Jesús buy lo xaa aan
pkëstyoo xaa xaa. Loxsye ngo lëë
Jesús chëb:
—Tu cos chakoo falt: Byey, pto
kchësy nii chapoo aan pkady tumi
go lo meñ prob tsiin kchilo ndalyre

nii kapoo kpaa. Tsigo të aan tënal naa.
22 Lëë styoo mguiy go bikche tsiñee lëë xaa biñ ngo. Mbansye ptee styoo xaa, lëë xaa bi, porñee tir rikw xaa.
23 Tsigo lëë Jesús buy kyako kwi, aan lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:
—¡Xaatee ngan sëëb tu rikw laañee xñabey Dios!
24 Ntseeb psee xpëëdscuel xaa biñ nii kwnee xaa, per lëë Jesús bikche chëb:
—Xiñ, ¡xaatee ngan sëëb meñ laañee xñabey Dios! 25 Masy ngandy xsyak tu camey te ma xan tu kyeech kuzh. Mastre ngan xsyak tu rikw sëëb xaa laañee xñabey Dios.
26 Tsiñee biñ xaa ngo, mastre psee xaa, aan kwnabtiits lsa xaa lo xcombañer xaa xñee xaa:
—Aan ¿cho telaa lo tol tsigo?
27 Tsigo lëë Jesús buy lo xaa aan lëë Jesús kwëb chëb:
—Chilody telaa meñ nonsy, per lëë Dios kteelaa meñ.
28 Tsigo lëë Pedre bislo kwnee chëb:
—Lëë noo psaan noo kchësy nii chaap noo, aan lëë noo syoop naal lii.
29 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii kchësy meñ nii xsaan lidzy, betsy, psyañ, xñaa, pxosy, o xilyu gaa por naa ni por xtiits Dios nii xteelaa, 30 misme lo kislyu re skaa meñ go siik tu kyoow nii psaan meñ go sinak yu, betsy, psyañ, xñaa, xiñ ni xilyu, nikxe con kyalnë. Aan lëë lo stu kislyu lëë meñ go jkaa tu kyalmbañ nii nitylody. 31 Per kchësy meñ nii nak meñ klo nina, kyak meñ lultime. Ni ndaly meñ nii nak meñ lultime nina, kyak meñ klo.

Lëëw xyon vuelt nii lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

32 Lëë xaa no nëz si xaa Jerusalén, aan lëë Jesús nechsye lo xpëëdscuel. Ksa xpëëdscuel xaa psee, per lëë meñ nii nal xtsyeb. Tsigo lëë Jesús, mguiy nii pxaal Dios, kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëëdscuel tublad aan lëë xaa bislo bitiits xaa kchë nii ktsyool xaa, chëb xaa:
33 —Chan do gon lëë no syo Jerusalén laañee lëën jkaa ña maestre ley. Lëë xaa kñab ketyaa ni lëë xaa jko naa ña meñ sit. 34 Lëë xaa kityni naa, lëë xaa kchoo mxeñ naa, lëë xaa kiñ naa ni lëë xaa kuty naa. Per tse nii loxo tson kpidz lëën kpañ.

Lëë Jacob ni Juan xñab tu favor
(Mt. 20:20-28)

35 Lëë chop xiñ Zebedeo nii lë Jacob ni Juan big lo Jesús aan lëë xaa chëb:
—Maestre, chakladzy noo nii kuñoo tu favor nii kñab noo lool.
36 Lëë Jesús kwnabtiits chëb:
—¿Pe cos chakladzy to nii kuñaa?
37 Lëë xaa chëb:
—Bneetsy tiits nii tsiñee lëël sob kñabeyoo, syoob tuu gaa noo tyuxlad kwil, tuu noo nëzli, tuu noo nëzpeg.
38 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Nandy to pe xñab to. ¿Pe mod stedy to kyalnë nii teedyaa nayak, ni pe schobnis to nayak sinak chobnisaa lo xkyalnën ni xkyalkutyaa?
39 Tsigo lëë xaa kwëb chëb xaa:
—Schiloo noo.
Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nli ste do kchë kyalnë nii teedyaa ni schobnis to con kyalnë nii chobnisaa. 40 Per nii sob to kwin nëzli o nëzpeg kaa, lëdy naa xyal knetsyo, sink lëëw jkaa meñ nii xyal jkaaw.
41 Tsiñee lëë stsii xpëëdscuel xaa biñ ngo, lëë xaa bislo blëë xaa lo Jacob ni lo Juan. 42 Per lëë Jesús kwtsyetsy xaa aan lëë xaa chëb:
—Nan do gon xa chuñ meñ xñabey lo kislyu re. Xsyak xaa nii tir non xaa aan chuuñ xcheñ xaa laañee xñabey xaa. Singo gak xtisy, tir nroob xkyalwnabey xaa. 43 Per lëë lady to gon lëdy singow. Deel no

tu xaa nii chakladzy kak non lo do,
no nii jkiiñ xaa kchësy lo do. 44 Ni
deel no tu do nii chakladzy kak tu
xaa nii mastre non, no nii jkiiñ xaa
kchë lo meñ. 45 Porque biijty mguiy
nii pxaal Dios parñee kantsi meñ
xaa, sink parñee kantsi xaa meñ ni
kety xaa parñee telaa ndaly meñ lo
xtol.

Lëë Jesús chuuñ kyak Bartimeo
(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

46 Lëë xaa ptsiñ kyedzy Jer-
icó. Aan tsiñee lëë Jesús no nëz
nii kchoo chu kyedzy ko ksa
xpëëdscuel ni tub yox meñ, lëë xiñ
Timeo nii lë Bartimeo sob kex chu
nëz nii xtyedy siko xñab tumi lo
meñ porñee chandy xaa. 47 Tsiñee
lëë xaa biñ nii lëë Jesús xaa Nazaret
sitedy siko, lëë xaa bislo chuptsyë
xaa xñee xaa:

—¡Jesús, lii nii sëëdoo lo xtiiy rey
David, pkëstyoo naa!

48 Ndaly meñ kwëntseeb lo xaa
parñee nyoogw chuw xaa, per mas-
tre kwchuptsyë xaa xñee xaa:

—¡Jesús, lii nii sëëdoo lo xtiiy rey
David, pkëstyoo naa!

49 Tsigo lëë Jesús kwso tse aan lëë
xaa chëb:

—Kol kwetsy xaa dyon.

Tsigo lëë meñ kwtsyetsy xaa nii
chandy ko, chëb meñ lo xaa:

—Nguiool kwloo styool aan
kuso, por lëë xaa xkwetsy lii.

50 Lëë xaa nii chandy ko pchon
xkaxkem tublad aan lëë xaa kwyas
big xaa lo Jesús. 51 Tsigo lëë Jesús
kwnabtiits chëb:

—¿Pe cos chakladzyoo nii kuñaa?

Tsigo lëë xaa nii chandy ko chëb:

—Maestre, chakladzyaa kanaa.

52 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Schilo kyeyoo. Porñee bni-
ladzyoo ngo nii lëël byak.

Wor go kazh lëë xaa nii chandy
ko kon, aan lëë xaa kunal Jesús
tyub nëz.

11

Lëë Jesús xsyëëb leñ kyedzy Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Tsiñee lëë xaa ptsiñ kex
Jerusalén laañee nche kyedzy
Betfagé ni kyedzy Betania laañee
nyoo sob kiy nii lë Olivos, lëë Jesús
pxaal chop xpëëdscuel 2 chëb xaa lo
xaa:

—Kol tsi kyedzy nii nche kexka
ske aan tsiñee ktsiñ do, lëë do kan
tu burr nii këtuu. Ni tu cho karty
sob lady ma. Kol klaa ma aan kol
tëni ma. 3 Aan deelñee cho kñabtiits
lo do penak xlaa do ma, kol këb nii
naa jkiiñ ma. Na kakni gakaa ma.

4 Lëë xpëëdscuel xaa si, aan tsiñee
lëë xaa ptsiñ kyedzy ko, lëë xaa
kon nii lëë burr këtuu kex tu chu
yu laañee xtye nëz aan lëë xaa blaa
ma.

5 Aan lëë bla meñ nii nche siko
chëb lo xaa:

—¿Pe cos chuñ do? ¿Penak nii
xlaa do burr gue?

6 Tsigo lëë xaa chëb si chëb Jesús
lo xaa. Aan lëë meñ blaa biy xaa
ma. 7 Tsi lëë xaa ptsiñni ma laañee
so Jesús, lëë xaa pxob xab xaa lady
ma aan lëë Jesús kwsob lady ma.
8 Aan ndaly meñ ptañ xab lo nëz.
No gaa meñ pchug xikw yag aan
kwleek meño lo nëz.

9 Tsigo lëë kchësy meñ nii nech ni
meñ nii nal bislo kwchuptsyë xñee:

—¡Skizh Dios! ¡Xaatee buen xaa
nii pxaal xaa lo no! 10 ¡Skizh Dios nii
lëë xaa pxaal tu xaa nii kñabey lëë
no sinak kwnabey rey David! ¡Kol
ktee skizh lo Dios!

11 Singo kwsëëb Jesús leñ kyedzy
Jerusalén ni leñ lidzy Dios. Aan
loxsye buy xaa kchësy cos nëz re
nëz rek, lëë xaa si Betania ksa
xaa ksa tsiipchop xpëëdscuel xaa
porñee lëë tse ptsyel.

Lëë Jesús xtsiibtee yag yegw nii këdy nex
(Mt. 21:18-19)

12 Lëë byaani lyu lëë xaa bi Betania, aan lëë Jesús kwlaañ. 13 Aan
sitre so xaa kon xaa tub xan yag
yegw nii singootyee no xikw. Aan
lëë xaa kukuy dyon pe kë yegw,
per këdyo. Xaktyee xiplago sin-
gootyee xña porñee lëdy xtiemp
yegw. 14 Tsigo lëë Jesús kwnee lo
yag yegw, chëb xaa:

—Ni tu cho kpikchedre kaw
xnexoo.

Aan biñ xpëëdscuel xaa nii kwnee
xaa.

Lëë Jesús xlëë lo meñ leñ lidzy Dios
(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

15 Loxsye ngo lëë xaa ptsiñ leñ
kyedzy Jerusalén. Aan tsiñee lëë
Jesús kwsëëb leñ lidzy Dios, lëë xaa
bislo kwlii xaa kchësy meñ nii nche
kto ni nche si siko. Ptische xaa
xmezh meñ nii no ktsëë tumi lo
xcombañer, ni ptische xaa xyagxily
meñ nii xto palom, 16 ni blaady xaa
nsyëëb meñ nii noy pe cos leñ lidzy
Dios. 17 Aan lëë xaa bislo beeñ
kseedy xaa meñ xñee xaa:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon
xñee: "Lidzyaa kak tu laañee kiid-
nee kchësy meñ lo Dios", per lëë do
byuño lidzy ngbaan.

18 Lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni
maestre ley biñ nii kwnee Jesús.
Ngo nii lëë xaa bislo byub xaa
mod par kuty xaa xaa. Nli gaa
nii ptsyeb xaa Jesús porñee kon
xaa kchësy meñ psee biñ xiwseedy
Jesús. 19 Per tsiñee lëë lyu pkyey lëë
Jesús pchoo kyedzy ksa xpëëdscuel.

Lëë yag yegw xpidzy
(Mt. 21:20-22)

20 Lëë byaani stu lyu silyga, lëë
xaa kwte kexka xan yag yegw aan
kon xaa nii axte luw pidzy. 21 Tsigo
lëë Pedre psaladzy nii chëb Jesús lo
yag yegw ko aan lëë xaa chëb:

—Maestre, buy gaanoo lëë yag
yegw nii ptsiibteel pidzy.

22 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Kol kniladzy Dios. 23 Por nli
xñen deelñee cho këb lo kiy re:
"Bichee nu aan kukyab lo nistoo",
aan xkandy kik xaa, sink xniladzy
tyub styoo xaa nii lëë nii xñee xaa
kak, tsigo sako. 24 Por ngo lëën
xñe lo do nii kchësy nii kñab to lo
Dios, deelñee xniladzy to nii lëëw
chaple to, lëëw kap to. 25-26 Aan
tsiñee lëë do noyutiitsni Dios, kol
knityladzy tol nii ngo xcombañer
do lo do parñee ktsily pxosy to nii
sob kpaa xtol do.

Xkyalwnabey Jesús
(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

27 Tsiñee lëë xaa ptsiñ Jerusalén
stub, lëë Jesús kwsëëb leñ lidzy
Dios, aan lëë xaa nii xñabey lo px-
osy, ni maestre ley, ni bla xaa kol
big lo xaa 28 aan lëë xaa kwnabtiits
chëb xaa:

—¿Cho bneetsy tiitspey lool par
kuuñtsyeyoo kchë nii chuuñtsyeyoo?

29 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Wi gak gaan dyon kñabtiits tu
cos lo do. Deelñee snë dow na, tsigo
sniyaa cho xtiitspey chuuñtsyeyaa
kchë cos re. 30 ¿Cho pxaal Juan dyon
biid kchoobnis xaa? ¿Pe Dioso ote
no chol meñ lo kislyu rew yak? Kol
nëw dyon.

31 Tsigo lëë xaa go bislo ptilytiits
lsa xñee xaa:

—Deelñee tyeesy no nii Dios px-
aal xaa, kñë xaa lo no: "¿Penak tsigo
bnilasty to nii bluuy xaa?" 32 Lëë
deelñee tyeesy no nii chol meñ lo
kislyu re pxaal xaa, no nii ktsyeb
no meñ, por kchësy meñ xniladzy
nii nli xtiits Dios bluuy Juan.

33 Por ngo lëë xaa chëb lo Jesús:

—Ndondy noow.

Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Per ni naa ngo busy kniydy
dyon cho xtiitspey chuuñtsyeyaa
kchësy cos re.

12

Xcuent xaa tsiiñ nii tir kok ntseeb
(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

1 Lëë Jesús bislo beeñ kseedy
meñ nonsyke con cuent xñee xaa:
—Tu xaa name beeñ pni xaa yag
uv aan lëëw psuugw kwraly xaa, ni
lëë xaa kwteeñ tu kyeech par kxii
xaa uv tsiin kchoo viñ ni psaa xaa
tu laañee klaa sob xaa par kyënap
xaaw.
'Loxsye ngo lëë xaa kwlootiñ
lyu go lo bla xaa nii kuuñ xtsiiño
aan lëë xaa si sit. 2 Tsiñee lëë
xtiemp uv kol, lëë xpixwano pxaal
tu xmos siknab nii xyal xaa lo xaa
nii beeñ tsiiño. 3 Per lëë xaa tsiiñ
psaksi xmos xaa, ptee xaa xcheñ
xaa aan lëë xaa psonëz xaa singosy.
4 Tsigo lëë xpixwano pxaal stu mos,
per xaa gosy kwlë xaa kik xaa ni
kwlootsyetsy xaa xaa. 5 Pxaalak
xaa stu xaa, lëël beetyak xaa xaa.
Loxsye ngo lëë xaa pxaal stubla
xaa. No cheñ xaa ptee xaa tsiiñ go,
no gaa xaa beety xaa.
6 'Lëë lultime lëë xaa pxaal yuub
xiñ xaa nii mastre xleni xaa nladzy
xaa: "Sak mbeñ xaa tsiiñ xiñganaa."
7 Per lëë xaa tsiiñ go chëb lo xcom-
bañer: "Lëë xaa re nak nii kyaani
kchësy nii chap pxosy. Kol tsoo
kuuty no xaa tsiin kako xcheñ no."
8 Lëë xaa kwnaasy xaa, aan lëë
xaa beety xaa. Loxsye ngo lëë xaa
kukchon xaa tublad chu kwaa nii
no yag uv.
9 Tsigo lëë Jesús kwnabtiits chëb:
—¿Pe në do dyon pe kuñ
xpixwan uv? Tsi xaa wo aan kuty
xaa xaa tsiiñ go ktee gaa xaa kwaa
go lo stu meñ.
10 '¿Pe karty nayak klab to xkitsy
Dios laañee xñee:
Lëë kyo nii psëëb meñ nii xsaa yu
byak tu kyo nii mastre xkiiñ.
11 Lëë Dios beeñtsyey nrii aan xsee
no xtyon now?
12 Tsigo lëë xaa kokladzy nyoy
xoo xaa Jesús porñee byeñ xaa nii
contre lëë xaa pso Jesús cuent ko.
Per como ptsyeb xaa meñ, lëë xaa
psaan Jesús aan lëë xaa bi.

Lëë xaa fariseo chuñ Jesús preb
(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

13 Loxsye ngo lëë xaa pxaal bla
xaa fariseo ni bla xaa nii nak ksa
Herodes lo Jesús parñee dyon tsaap
nyë Jesús tublan tiits nii nchilo
nguëëkiy xaa Jesús. 14 Lëë xaa kwey
chëb xaa:
—Maestre, ndon noo nii nonsyke
tiitsli xñeel, xsaldyoo nii xñee meñ
porque xseedyoo xa chak meñ. Li-
isy nli gaa na xluuyoo xa kpañ ñe
sinak xñabey Dios. ¿Pe nonguial
dyon tizh noo lo xtisy Roma ote
nonguialdyo yak? ¿Pe stizh noo ote
tizhty noo yak?
15 Per lëë Jesús byeñ pe cos tsiiñ
si xaa aan lëë xaa chëb lo xaa:
—¿Penak nii chakladzy to kuñ do
naa preb? Kol tëni tu pes lon dyon
parñee kanno.
16 Lëëw kuni xaa aan lëë Jesús
chëb:
—¿Cho nrii kë loo go ni cho lë kë
nu?
Tsigo lëë xaa kwëb chëb xaa:
—Lëë xtisy Roma nii lë César kë
low.
17 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol ktee nii nak xcheñ César lo
César ni kol ktee gaa nii nak xcheñ
Dios lo Dios.
Aan ntseeb psee meñ go biñ nii
chëb Jesús.

Lëë meñ xñabtiits xa nak nii xpañ meñ kuty
(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

18 Tsigo lëë bla xaa saduceo kwey
lo Jesús. Lëë xaa saduceo xñee nii
nlidy xpañ meñ kuty. Por ngo kun-
abtiits xaa lo Jesús chëb xaa:
19 —Maestre, Moisés gon pkëë
nii deelñee ktsiilña tu xaapkiy aan
klyëëdy kety xaa aan ksaandy xaa
mëëd lo tsiil xaa, no nii ktsiilña
betsy xaa kwnaa viud nii psaan
xaa parñee kap tsiil betsy xaa nii
kuty mëëd. 20 Per tu vuelt name

tu xaa kadzy betsy nak xaa aan lëë
xaa nii nak xaa kol lo xaa ptsiilña,
per lëë xaa kuty aan kopty tsiil xaa
mëëd. 21 Tsigo lëë xaa nii so xitsy
xaa ptsiilña kwnaa viud ko, per lëë
xaa kutyak aan kopty kwnaa go
mëëd. Singo gak ptsyool stu xaa.
22 Ksa kadzy xaa ptsiilña, per ni tu
xaa psaandy mëëd. Lëë byalo wi
kwnaa go kuty. 23 Per lëë nana
busy tsiñee lëë xaa kpañ, ¿cho tsiil
xaa kak kwnaa go deel ksa kadzy
xaa ptsiilña me?

24 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Nandy to pe xñee do, porñee
xyuumbeydy to kitsy nii kë xti-
its Dios ni xyuumbeydy to xkyal-
wnabey Dios. 25 Tsiñee lëë meñ
kuty kpañ, ni mguiy ni kwnaa gaa
ktsiilñady, sink lëë meñ nii kpañ
kak sinak angly nii ncheno kpaa.
26 Xñee do lë nii nlidy xpañ meñ
kuty. ¿Pe karty nayak klab to
xcuent yakitsy nii noyek leñ li-
bre nii pkëë Moisés laañee chëb
Dios: "Naa nak xDios pxusykoltoo
do Abraham, ni pxusykoltoo do
Isaac ni pxusykoltoo do Jacob"?
27 Aan Dios gon nakty xaa xDios
meñ kuty, sink xDios meñ nii mbañ
nak xaa. Ngo nii xñen nandy to pe
xñee do.

Nii chakladzy Dios kuuñtsyeey no
(Mt. 22:34-40)

28 Wi tu maestre ley nii no lady
meñ biñ wtilytiits ko, ni biñ xaa
nii ngui kwëb Jesús lo xaa saduceo.
Ngo nii lëë xaa kwnabtiits chëb
xaa:

—¿Cho nii xñabey Dios dyon
kuuñtsyeey no mastre non?

29 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Lëë nii xñabey Dios nii mastre
non lo kchësyo nak nrii: "Biño meñ
Israel, tugak Dios gon nak xDios
no, kintre stu Dios. 30 Pkëstyoo
xDioosoo tyub styool, tyub xkyal-
biniil, ni tyub xkyalcheeñoo ni
tyubñaa fuersy nii nol." 31 Ni
xñabey Dios nii jkëstyool xcom-
bañeeroo sinak nii xkëstyool lii.
Porque jkëstyoo no Dios ni jkëstyoo
no xcombañer no, nrii mastre non
lo Dios.

32 Tsigo lëë maestre ley chëb lo
xaa:

—Singow, maestre. Nli xñeel nii
tugak Dios no ni kintre stu xaa.
33 Ni nii jkëstyoo ñe Dios tyub styoo
ñe, ni tyub xkyalcheñ ñe, ni tyub
fuersy nii no ñe, ni nii jkëstyoo ñe
xcombañer ñe sinak lëë ñe, mas-
tre nono que kchë ma nii chek lo
pkoog ni kchë nii chiksakon meñ lo
Dios.

34 Tsiñee kon Jesús nii ngui no kik
maestre ley go, lëë xaa chëb lo xaa:

—Xlyëëdre lëë klaa kñabey Dios
lii.

Aan ni tu cho byaxtre tsigo
nyabtiits pe stu cos lo Jesús.

¿Cho lo xtiiy sëëd Crist?
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

35 Lëë Jesús noyuuñ kseedy meñ
leñ lidzy Dios aan lëë xaa kwnabti-
its chëb xaa:

—¿Penak dyon nii xñee maestre
ley nii lo xtiiy rey David sëëd Crist?
36 Per con lëë Kyalbini Ntson cheñ
Dios na beeñ knee rey David chëb
xaa:

Chëb Dios lo xaa nii xñabey naa:
"Kwsob kwin nëzli axte nii tsitsiñ
tse nii lëël kñabey kchë lo
meñ nii xlëë lool."

37 ¿Xa kñabey Crist rey David
deelñee lo xtiiy rey David pchoo
Crist?

Aan tyub styoo kchësy meñ go
pkëëtyag xiwseedy Jesús.

Nii chuuñtsyey maestre ley
(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

38 Lo xiwseedy Jesús xñee xaa:

—Kol kap cuent lo maestre ley,
por xtsiladzy xaa kakw xaa kchë
ladx non ni xtsiladzy xaa jkëëptyux
meñ xaa laañee ktsyooltyee meñ
xaa lo kiy. 39 Xyub xaa skan
leñ ktoo laañee xsyob meñ non ni
tsiñee chi xaa tu wagw xyubpee

xaa sob xaa laañee kan meñ xaa.
40 Ni xla xaa lidzy kwnaa viud, aan
parñee këb meñ nii tir buen xaa
xsyo xaa chool xaa tu lay nii xyaldy
kaa. Por ngo mastre ksaksi Dios
xaa.

Tumi nii kwloo kwnaa viud alcansiy
(Lc. 21:1-4)

41 Lëë Jesús kwsob laañee sob al-
cansiy xuy xaa xko meñ tumi leñ
alcansiy ni chan xaa xtsiñ meñ
rikw nii xko tub yox tumi leñ alcan-
siy. 42 Tsiñee lëë tu kwnaa viud nii
tir prob ptsiñ, lëë me kwloo chop
centab cobre nii xisy non leñ tu al-
cansiy. 43 Tsigo lëë Jesús kwtsyetsy
xpëëdscuel aan lëë xaa chëb lo xaa:
—Nli xñen lo do nii nroobre tumi
nii kwloo kwnaa viud re alcansiy
que kchë nii kwloo meñ. 44 Porque
kchësy meñ xtee tumi nii xkiiñtre lo
meñ, per lëë me lo xkyalprob me,
lëë me ptee kchësy tumi nii nseñ
me.

13

Lëë Jesús xñee nii lëë lidzy Dios nitylo
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

1 Tsiñee lëë Jesús pchoo lidzy
Dios, lëë tu xpëëdscuel xaa chëb:
—¡Maestre, buy gaanoo xaatke
ngol kchë kyo gue ni xaatke ngui
kchë yu gue!
2 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—¿Chanoo kchë yu ngol re lë?
Per ni tu kyo kyaandy lady xcom-
bañero. Kchësyo nitylo.

Kyalnë nii tedy meñ
(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

3 Loxsye ngo lëë Jesús si kiy nii
lë Olivos aan lëë xaa kwsob chex
kiy laañee nyoo lidzy Dios. Siko
sob xaa tsi lëë Pedre, Jacob, Juan
ni Ndresy kwnabtiits tsilaan lo xaa
chëb:
4 —Chakladzy noo nii kñëël loo
noo pa wor kak kchë nii kwneel.
¿Ni xa mod kyeeñ noo nii lëëw mer
kak?
5 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Kol kap cuent parñee ni tu cho
jkëëtidy lëë do. 6 Por ndaly xaa nii
jkiiñ lën kiid aan kñë xaa nii lëë xaa
nak Crist, ni skëëti xaa ndaly meñ.
7 'Tsiñee kon do nii lëë tily chak
nëz re nëz rek, ktsyebty to, porque
singo no nii kako. Per nitylody kaa
kislyu. 8 Porque lëë kyedzy ktily lsa
ni lëë xaa xñabey ktily lsa. Ni ndaly
laañee kni xu ni lëë kpiñ tso. Lëë
kchë kyalnë go tsigo kal bislo.
9 'Ligier kol kak. Por lëë meñ
tsikso lëë do lo xaa xñabey ni lëë
meñ kiñ lëë do leñ ktoo. Ni lëë
do tsinee lo xtisy ni lo rey por
naa. Siko lëë do kñee xtitsaa lo xaa.
10 Por antes nii nitylo kislyu, lëë
kchë meñ nii nche lo kislyu kon xti-
its Dios nii xteelaa. 11 Ni pe tsinidy
kik to nii dyon pe kñee do tsiñee lëë
meñ tsini lëë do lo xaa xñabey, sink
kol nee nii kñë Dios lo do wor go,
porque lëdy to kñee, sink Kyalbini
Ntson cheñ Dios kñee. 12 So tse
nii lëë meñ kñabey kety betsy ni
so tse nii misme pxosy meñ kñabey
kety meñ. Ni so gaa tse nii lëë xaa
wiñ kak niladzy pxosy aan lëë xaa
kñabey kety xaa. 13 Kchësy meñ
klëë lo do porñee xsoob to xtitsaa.
Per deelñee kxekw to te do kchë lo
kyalnë go, stelaa do.
14 'Tsiñee kan do nii lëë nii ntseeb
nii xnitylo noyak laañee nody nii
kako, tsigo kchësy to nii no do
Judea no nii kxooñ do tsëp to kiy.
(Deel xlab to nrii, kol ktee nii
kyeñ dow.) 15 Ni deelñee so do
kik lidzy to tse go, kyejty to par
pe kwii do. 16 Ni deelñee nche
do tañ, kpikchedy to par tsikxi do
xab to. 17 ¡Brob kchë kwnaa nii
nak xiñ tse go o kwnaa nii xkadzy
kaa xiñ! 18 Kol nab lo Dios nii
kakty kchësy nrii mëë nii chak
nal. 19 Porque tse go lëë meñ
tedy kyalnë dox nii karty te meñ
destye nii kwleek Dios kislyu, ni
kpikchedre gaa kan meñ kyalnë

dox ko loxsye tedyo. 20 Aan deelñee
kuuñ ktopty Dios tiemp ko, ni tu
cho telaady. Per lëëw kuuñ ktop
xaa porñee xkëstyoo xaa meñ nii
kwle xaa.
21 'Deelñee cho kñë lo do tse go:
"Kol kuy gaanoo, lëë Crist so nu", o
"Lëë gaa xaa so ske", knilasty tow.
22 Por ndaly kchë xaa wnee xuuy
nii kiid kñë lo do nii lëë xaa nak
Crist, ni kñë xaa nii lëë xaa sëëdni
xtiits Dios, ni suuñtsyey xaa mila-
gre ni kyalntson parñee jkëëti xaa
meñ nii kwlel Dios deelñee steedyo
tiits. 23 Per lëë do ligier kol kak, por
lëën niyle lo do kchë nii kak.

Lëë mguiy nii pxaal Dios kpikche
(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

24 'Tsi lëë kchë kyalnë dox ko lox
tedy, lëë lo ngbidz jkyey, ni lëë mëë
kyuuy, 25 ni lëë mëly kchingaa leñ
kpaa ni lëë kchë nii no leñ kpaa kni.
26 Chëbak Jesús:
—Naa nii nakaa mguiy nii px-
aal Dios, lëë meñ kan kchukën lo
xkey con tu kyalwnabeyaa ni tu
kyalntsonaa. 27 Lëën kxal xan-
glyaa tsiktop kchësy meñ nii kwle-
laa tyubñaa lo kislyu.
28 'Kol kseedy xcuent yag yegw:
Tsiñee lëë xikwo xkë peñ, aan lëë
xiplago xchukë, xyeñ do nii lëë
xtiemp kyo sëëd yob. 29 Singo gak
tsiñee kan do nii lëë kchë cos re
noyak, syeñ do nii lëën mer kyely.
30 Ni xñen lo do nii antes nii tedy
kchë meñ nii no natiemp lëë kchë
cos re kak. 31 Stedy kpaa ni stedy
kislyu, per lëë xtitsaa tejtyo.
32 'Per lëë tse nii kako ni wor ni
tu cho nandyo, ni angly nii ncheno
kpaa. Ni naa nii nakaa mguiy nii
pxaal Dios nandyno. Xaktyee Tat
Tios nano.
33 'Ligier kol kwe ni kol kwena
por nandy to pa wor tsitsib tse go.
34 Nak kchë nrii sinak tu xaa nii
no nëz tsi tu tañ sit, aan antes nii
kchoo xaa lëë xaa xsaan tsiiñ nii
kuñ catu xmos xaa, ni lëë xaa xso tu
xaa nii kyënap chu puert. 35 Singo
tsigo busy, kol kwena, porque
nandy to pa wor klañ xpixwan
yu, deelñee xkyeysye lyuw, o wrol
gaa kyoolo, o worñee gaa xpetsy
nguidy kolo o xyeñsye kaa tañо.
36 Toontlaa kolpsye klañ xaa aan
jkaa do lo mgaal. 37 Nii xñe gakaa lo
do xñen lo kchësy meñ: Kol kwena.

14

Lëë xaa xñabey xyub xa jkaa Jesús
(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Schop kpidz chak falt kak
paskw. Lo lni go chaw meñ Israel
kyaxtily nii xkyëdy levadur. Lëë
xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë
maestre ley bislo xyub mod dyon
xa kñaasy xaa Jesús par kuty xaa
xaa. 2 Per lëë gak xaa xñee:
—Kñaasty no xaa na lni parñee
kak nxoldy meñ.

Lëë tu kwnaa xkyëëb aceit lo kik Jesús
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

3 Lëë Jesús kwey Betania lidzy
Simoñ nii kwlañ kyalkits nii lë
lepra. Lëë xaa sob lo mezh noyaw
xaa tsiñee lëë tu kwnaa ptsiñ noy
tu bot. Kaktsësyo tub clasy aceit
nii xlyaa nex. Tir nyazh non clasy
aceit ko. Lëë me pxaly bot ko aan
lëë me kwtëëb aceit nii xlyaa nex
ko lo kik Jesús. 4 Per no bla xaa
nii nche siko blëë aan xñee xaa lo
xcombañer xaa:
—¿Penak lika kwxiñ aceit nii
xlyaa nex re? 5 Nchilopee ndyow
mansye tson kyoow denario par
kak meñ prob yudar.
Aan blëë xaa lo kwnaa go.
6 Per lëë Jesús chëb:
—Kol ksaan me. ¿Penak chisy-
eedy to me? Buen beeñ me. 7 Por
tugak gon kan do meñ prob, aan
schiloo gaa kuñ do meñ prob yudar
tsiñee klyañо styoo do, per naa gon
lëdy tugak tson lady to. 8 Lëë kw-
naa re beeñtsyey nii pchilootyee lo
me. Lëë me kwtëëb aceit nii xlyaa

nex re ladyaa parñee tsel xixkwaa
xcuerpaa tse nii lëën jkyeetsy. 9 Nli
xñen lo do nii kchë laañee kluuy
meñ xtiits Dios nii xteelaa tyub lo
kislyu, lëë meñ kutiits nii beeñtsyey
kwnaa re parñee ksaladzy meñ me.

Lëë Judas xyub xa jkaa Jesús ña
xaa xñabey
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

10 Lëë tu xpëëdscuel Jesús nii
pcholë Judas Iscariote kunee lo xaa
nii xñabey lo pxosy parñee këb xaa
dyon xa jkaa Jesús. 11 Tsiñee lëëw
biñ xaa xñabey, per nli busy ble xaa,
aan lëë xaa chëb nii stee xaa tumi
lo Judas. Tsigo lëë Judas bislo byub
dyon xa jkaa Jesús lo xaa xñabey.

Lëë Jesús chaw xtsee ksa
xpëëdscuel
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn.
13:21-30; 1Co. 11:23-26)

12 Tse nii chislo lni nii chaw meñ
Israel kyaxtily nii xkyëdy levadur,
ni tse nii chuty meñ mëkwxiily nii
ktyaaw paskw, lëë xpëëdscuel Jesús
kwnabtiits chëb:
—¿Pa chakladzyoo nii kyokuuñloo
noo nii tyaaw xtsee no na paskw?
13 Tsigo lëë Jesús pxaal chop
xpëëdscuel chëb xaa:
—Kol tsi leñ kyedzy. Siko lëë
do kan tu xaa nii noy tub che
nis. Kol tsinal xaa, 14 aan laañee
sëëb xaa, kol këb lo xpixwan yu:
“Lëë maestre xñabtiits: ¿Pa sob yu
laañee kaw xtseen na paskw ksa
xpëëdscuelaa?” 15 Lëë xaa kluuy
tu yu ngol nii sob kik lidzy xaa,
xixkwaalew. Siko kol kuuñlo nii
tyaaw xtsee no.
16 Lëë xpëëdscuel xaa si. Tsiñee
lëë xaa ptsiñ leñ kyedzy, lëë xaa
kon xaa go sinak nii chëëbpee Jesús,
aan lëë xaa bislo beeñlo xaa nii
kaw xtsee xaa paskw.
17 Tsiñee lëë lyu pkyey lëë Jesús
ptsiñ leñ yu go ksa xpëëdscuel xaa.
18 Lëë xaa nche sob lo mezh kayaw
xaa, tsiñee lëë Jesús chëb:
—Xyeñpaa nii misme tu do jko
naa ña xaa xñabey.
19 Tsigo mban ptee styoo ksa
xpëëdscuel Jesús aan lëë xaa bislo
tuga xaa xñabtiits xñee xaa:
—¿Pe lëdy naaw?
20 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Tu xaa nii no lady ksa tsiip-
chop tow. Lëë xaa noyaw leñ tu
kyonaa. 21 Naa nii nakaa mguiy
nii pxaal Dios, lëë meñ kuty naa ni
lëën teedy kaa kchë nii no teedyaa
sinak nii këpeew leñ kitsy nii kë
xtiits Dios. Per ¡brob xaa nii jko naa
ña xaa xñabey! Masy buen nyi xaa
nyaldy xaa.
22 Aan mentre lëë xaa ncheyaw,
lëë Jesús kwseñ kyaxtily, aan
loxsye pteedy xaa skizh lo Dios,
lëëw beeñ grol xaa aan lëëw pteedy
xaa lo xpëëdscuel xaa chëb xaa:
—Kol kawo, xcuerpno.
23 Ni lëë xaa kwseñ tu vas nii no
viñ, aan loxsye ptee xaa skizh lo
Dios, lëëw ptee xaa kow xpëëdscuel
xaa. 24 Tsigo lëë xaa chëb:
—Tu cheñaa nrii kow do. Lëëw
kxee parñee kak nyoo nii xkëstyoon
lëë do ni xkëstyoon kchësy meñ.
25 Nli xñen lo do nii kidraa viñ
axte ktsiñ tse nii kin viñ kub kpaa
laañee sob Dios.

Lëë Pedre xñee nii ksaandy xaa
Jesús
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn.
13:36-38)

26 Loxsye biily xaa lëë xaa si kiy
nii lë Olivos. 27 Siko lëë Jesús chëb:
—Kchësy to ksaan naa. Sinrii
xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios:
“Lëën kuty meñ nii xkyënap
mëkwxiily, aan lëë ma kchoots
klyaal.” 28 Per tsiñee lëën kpañ,
kloon ka Galilea lo do.
29 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Nikxe kchësy xcombañeraa
ksaan lii, per naa ksandyaa lii.
30 Per lëë Jesús kwëb chëb:
—Nli xñen lool nii na kyool kazh,
antes nii jkwetsy nguidy kol chop
vuelt, lëël këb nii xyuumbeydyoo
naa.
31 Per lëë Pedre tugak kwnee:

—Nikxe ketynin lii, këbtyaa nii xyuumbeydyaa lii.

Aan ksa xpëëdscuel xaa kwnee singo.

Lëë Jesús chutiitsni Dios Getsemaní
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

32 Loxsye ngo lëë xaa ptsiñ tu laañee lë Getsemaní, aan lëë Jesús
chëb lo xpëëdscuel:

—Kol sob nu mentre lëën kakuti-
itsni Dios.

33 Lëë xaa sini Pedre, Jacob ni
Juan, aan lëë xaa bislo pteenë xaa
ni mban kok xaa, 34 ni lëë xaa chëb:

—Mban xtee kyalkuty styoon.
Kol kwës nu dyon aan kol kwena.

35 Tsigo lëë Jesús si par kaan xisy
wiñ, lëë xaa kot ndooslo lo lyu, aan
lëë xaa kwnab lo Dios nii xaatsye
ntsiñdy kyalnë go, 36 xñee xaa:

—Tat Tios, par lool kchësyo
xchilo. Pteelaa naa lo kyalnë re.
Per kuuñtsyeydyoo nii chakladzyaa,
sink nii chakladzyoo.

37 Tsi lëë xaa bikche lëë ksa tson
xpëëdscuel xaa nii kuni xaa nche
nixyesy. Ngo nii lëë xaa chëb lo
Pedre:

—Simoñ, ¿nixyesyoo lë? ¿Pchilody
nawen siquier xisy wiñ nsyob
naal? 38 Kol kaa na ni kol kutiitsni
Dios parñee jkaaldy xaatox to.
Ndaan no styoo do, per lëë lady to
mban now.

39 Lëë xaa si stub, aan lëë xaa
bitiitsni Dios. Misme tiits nii
kwnee gak xaa klo kwnee xaa
stub. 40 Tsiñee lëë xaa bikche, lëë
xpëëdscuel xaa nche nixyesyak,
porñee lika xtiib lo xaa lo mgaal.
Aan nandy xaa pe këb xaa. 41 Lëë
xaa kwey stub. Lëëw byoon gaa
vuelt. Lëë xaa chëb:

—¿Pe bii nche nixyesy to nawen
ni nche kxiladzy to? Lëëw na, lëë
wor kutsiñ nii lëë mguiy nii pxaal
Dios jkaa ña meñ ngoptol. 42 Kol
tsische, kol tsoo, por lëë xaa nii jko
naa ña xaa xñabey sëëd kexle.

Lëë meñ xñaasy Jesús
(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

43 Lëë Jesús bii nonee tsiñee lëë
Judas, tu xaa nii wi kwyo lady
xpëëdscuel xaa, ptsiñni tubtsoon
meñ nii noy spad ni yag. Lëë meñ
nii xñabey lo pxosy, ni maestre ley,
ni meñ kol pxaal kchësy meñ go.
44 Lëë Judas chëb kazh lo meñ go:

—Xaa nii nagon kawaa tu pxit
kwesy, xaa gow. Kol naasy xaa aan
kol koy xaa. Klaady to xaa.

45 Singo big xaa lo Jesús chëb xaa:

—Maestre.

Ptee gaa xaa tu pxit kwesy Jesús.
46 Tsigo lëë meñ kwnaasy Jesús aan
lëë meñ biy xaa.

47 Per lëë tu xaa nii so siko kwlii
xispad aan lëë xaa pchug tyag
tu xmos xaa nii xñabey lo pxosy.
48 Tsigo lëë Jesús kwnabtiits lo meñ
chëb:

—¿Penak nii sëëdnaasy to naa con
spad ni con yag, sinak nawen
nyakaa tu ngbaan? 49 Ksatyee
tse kwson lady to leñ lidzy Dios
beeñ ksedyaa meñ, aan kwnaasty
to naa. Per lëë kchësy nrii chak
parñee teedyaa nii kë leñ xkitsy
Dios.

50 Tsigo so gak Jesús. Lëë
xpëëdscuel xaa pxooñ.

51 Per lëë tu xaa yeeñ sinal,
mbixsye xaa tublë ladx, aan lëë
meñ kokladzy nyaasy meñ xaa,
52 per lëë xaa blaa ladx ko aan lëë
xaa pxooñ nëb kidy xaa.

Lëë Jesús so lo xaa xñabey
(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

53 Tsiñee lëë meñ ptsiñni Jesús lo
xaa nii mastre non lo pxosy, lëë
kchë xaa nii xñabey lo pxosy, ni
xaa kol ni maestre ley ptyop. 54 Ni
nikxe gaa sit sit kunal Pedre, per
lëë xaa ptsiñ axte lo xley xaa nii
mastre non lo pxosy, aan lëë xaa
kwsob xtsëë xaa chu ki ksa xaa xaa
nii xkyënap lidzy Dios.

55 Lëë xaa nii xñabey lo pxosy
ni kchë xaa non xyub dyon pe
jkëëkiy xaa Jesús parñee kñab xaa
kety Jesús. Per ptsyoldy xaa pe
nguëëkiy xaa xaa. 56 Porque nikxe
ndaly meñ pkots tiits kizh xaa, per
xaal xaal kwnee cad meñ. 57 No
meñ kuso pkëëkiy xaa cos nii nlidy
kwnee xaa, xñee meñ:

58 —Ptsyon noo kwnee xaa nii lëë
xaa knitylo lidzy Dios nii psaa meñ
lo kislyu re aan tsonak kpidz me
lëë xaa ksaalo stu nii ksaady meñ
lo kislyu re.

59 Per ni tu meñ nii kwnee së lidy
xtiits.

60 Tsigo lëë xaa nii mastre non
lo pxosy kwso groltyee lady meñ
aan lëë xaa kwnabtiits lo Jesús chëb
xaa:

—¿Penak nii xñeedyoo? ¿Pe nli
kchë nii xkëëkiy meñ re lii?

61 Per kwneedy Jesús. Tsesy
kwso xaa. Ni tu pe chëbty xaa.
Tsigo lëë xaa nii mastre non lo px-
osy bikche kwnabtiits stub chëb:

—¿Pe nli nii lii nak Crist, mguiy
nii no kxaal Dios?

62 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nliw, naa nak mguiy nii pxaal
Dios. Ni sanak to lëën sob kwi Dios
nëzli, ni tsiñee lëën kchukë lo xkey
kyelyaa lo kislyu re stub.

63 Tsiñee lëë xaa nii mastre non
lo pxosy biñ ngo, lëë xaa pchos xab
xaa porñee singootyee blëë xaa aan
lëë xaa chëb:

—¿Pa jkiiñre gaa no meñ nii
jkëëkiy xaa? 64 Lëë do gon biñ xaa-
tee ntseeb kchë tiits nii kwnee xaa.
¿Pe në do dyon xa kak xaa?

Tsigo kchësy meñ chëb no nii
kety xaa.

65 Wor go kazh lëë meñ bislo
pchoo mxeñ xaa, ni lëë meñ ptse lo
xaa, aan loxsye xtee meñ cheñ xaa,
xñee meñ:

—¡Kwnë dyon cho kwtiñ lii!

Ni lëë xaa nii xkyënap leñ lidzy
Dios byaasy lo xaa.

Lëë Pedre xñee nii xyuumbeydy xaa Jesús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

66 Lëë Pedre so lo ley tsiñee lëë tu
kwnaa nii xkyë xtsiiñ xaa nii mas-
tre non lo pxosy kwtedy. 67 Aan tsi
lëë me kon nii lëë Pedre no ktsëë
chu ki, lëë me buy lo xaa aan lëë me
chëb:

—Wil lë kwënal Jesús meñ
Nazaret.

68 Tsigo lëë Pedre chëb:

—Lëdyo, xyuumbeydyaa meñ go
ni nandyaa pe cos xñeel.

Aan lëë xaa pchoo ley laañee
xsyëëb meñ. Tsigo lëë tu nguidy kol
pkwetsy. 69 Lëë kwnaa go buy lo
Pedre stub aan lëë me bislo bitiits
mew lo meñ xñee me:

—Wi meñ gue nak ksa Jesús.

70 Per lëë xaa bikche gak chëb xaa
lëdyo. Kok xtsedyako lëë meñ nii
nche siko chëb lo Pedre stub:

—Nli gaa na wil lë nak ksa Jesús,
porque xaa Galilea nakoo.

71 Tsigo lëë Pedre bislo xkon Dios
xñee:

—Xyuumbeydyaa xaa gue.
Nandyaa cho xñee do.

72 Aan wor go kazh lëëw pchop
vuelt nii lëë nguidy kol no jkwetsy,
lëë Pedre gaa psaladzy nii chëb
Jesús lo xaa: “Antes nii jkwetsy
nguidy kol chop vuelt, lëël këb
nii xyuumbeydyoo naa tson vuelt.”
Ngo nii lëë xaa bislo biiñ xaa.

15

Lëë Jesús so lo Pilat

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

1 Tsiñee lëë lyu byaani lëë xaa
nii xñabey lo pxosy, ni xaa kol,
ni maestre ley ni kchësy xaa non
ptyop. Lëë xaa pxituu Jesús aan lëë
xaa kuni xaa lo Pilat. 2 Lëë Pilat
kwnabtiits lo Jesús chëb:

—¿Pe lii nak xrey meñ Israel?

—Lii në nii naaw —chëb Jesús.

3 Ndaly nii pkëëkiy xaa nii xñabey
lo pxosy xaa. 4 Lëë Pilat bikche
kwnabtiits lo xaa chëb:
—¿Penak nii xñeedyoo? Buy
gaanoo blaktre nii xkëëkiy kchë
xaa gue lii.
5 Per ni tu pe kwneedy Jesús. Tsi
kon Pilat ngo, ntseeb psee styoo
xaa.

Lëë Jesús no skiib par kety xaa
(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

6 Mer lni xlaa Pilat tu xaa nii no
skiib, tu xaa nii kñab meñ kyedzy.
7 Lëëtyee leñ tse go lëë tu xaa nii
lë Barrabás no skiib ksa stubla
xaa ntseeb porñee kukyeety xaa
meñ worñee ptilyni xaa xaa xñabey.
8 Lëë meñ kunab lo Pilat nii klaa
xaa tu xaa nii no skiib sinak nii
chuuñtsyey xaa cad iz. 9 Tsigo lëë
Pilat kwëb chëb:
—¿Pe chakladzy to nii klaan xrey
meñ Israel?
10 Porñee byeñ xaa nii por kyalm-
bidy kwnaasy xaa nii xñabey lo px-
osy Jesús. 11 Per lëë xaa nii xñabey
lo pxosy pkiily meñ parñee kñab
meñ laa Barrabás. 12 Lëë Pilat kwn-
abtiits chëb:
—¿Xa kuñaa xaa nii xñee do xrey
meñ Israel tsigo?
13 Tsigo kchësy meñ kwchuptsyë
xñee:
—¡Pkëë xaa lo crusy!
14 Tsigo lëë Pilat chëb:
—¿Per pe cos nak xtol xaa?
Per lëë meñ bikche kwchuptsyë
stub xñee:
—¡Pkëë xaa lo crusy!
15 Tsigo lëë Pilat, como kokladzy
xaa nyaan buen xaa lo meñ, lëë xaa
blaa Barrabás. Aan loxsye kwn-
abey xaa ptee meñ cheñ Jesús, lëë
xaa kwloo xaa ña meñ nii jkëë xaa
lo crusy.
16 Lëë bla soldad kuni Jesús chu
yulyey aan siko lëë kchë soldad
ptyop. 17 Lëë xaa pkakw Jesús tu
ladx nixñë yë ni lëë xaa psoob tu
coron kitsy kik xaa. 18 Loxsye ngo
lëë xaa bislo kwchuptsyë xaa xñee
xaa:
—¡Byinayk xrey meñ Israel!
19 Ni pxob soldad yag kik Jesús, ni
pchoo mxeñ soldad xaa, ni psoxib
xaa lo Jesús sinak nii xsoxib meñ
lo tu xaa non. 20 Loxsye kwtsityni
xaa Jesús, lëë xaa kwlii ladx nixñë
yë go lady xaa aan lëë xaa pkakw
xaa mer xab xaa. Tsigo lëë xaa sini
xaa par jkëë xaa xaa lo crusy.

Lëë soldad xkëë Jesús lo crusy
(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

21 Lëë tu xaa kyedzy Cirene nii
lë Simoñ bikche tañ. Alejandro
ni Rufo nak xiñ xaa. Aan tsiñee
lëë xaa kwtedy kexka laañee nche
meñ, lëë soldad pkoy xoo xaa xi-
crusy Jesús.
22 Lëë xaa kuni Jesús tu laañee
lë Gólgota. (Lëë tiits ko nak sinak
nii xñee ñe: Laañee no tsit kik
meñ kuty.) 23 Siko lëë xaa pteedy
viñ nii nots tub clasy kizh nii lë
mirra lo Jesús, per kowdy Jesúso.
24 Loxsye ngo lëë xaa pkëë xaa lo
crusy. Ni lëë soldad kwloo xab
Jesús rif parñee dyon pe cos kchal
catu xaa.
25 Las nueve nak sily nii pkëë xaa
Jesús lo crusy. 26 Pkëë xaa blalan
tiits kik xicrusy Jesús laañee xñee
penak kë xaa lo crusy, xñeew sinrii:
“Xrey meñ Israel.” 27 Wi chop ng-
baan kwë ksa xaa lo crusy, tu xaa
nëzli, stu xaa nëzpeg.
28 Pkab Jesús lady meñ mal sinak
nii këpeew leñ kitsy nii kë xtiits
Dios.
29 Kchësy meñ nii xtyedy laañee
kë Jesús lo crusy xkotsyetsy ni
xtsiiy kik xñee:
—¿Pe chanlo na?, lii nii xchonoo
lidzy Dios aan tsonak kpidz lëëw
tse xsoblil stub. 30 Pteelaa lii ni
byety lo crusy.
31 Singo gak kwtsityni xaa nii
xñabey lo pxosy xaa ni maestre ley
xñee xaa:

—Pteelaa xaa stu meñ, per
chilody kteelaa xaa lëë xaa. 32 No
nii kyety xaly Crist ke lo crusy nina
kazh parñee kniladzy no nii nli lëë
xaa nak xrey meñ Israel.
Aan axte wi chop ngbaan nii kwë
kwi xaa lo crusy kwlootsyetsy xaa.

Xkyalkuty Jesús
(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

33 Tsiñee lëë xwe ngbidz kol lëë
kislyu pkyey aan lëëw byaani axte
las tres wor wtse. 34 Aan misme
wor go lëë Jesús kwchuptsyë xñee
xaa:
—Eloi, Eloi, ¿lema sabactani? (Ti-
its ko nak sinak nii xñee ñe: Tat
Tios, Tat Tios, ¿penak nii psaanoo
naa?)
35 Lëë bla xaa nii nche siko biñ nii
kwnee Jesús aan lëë xaa chëb:
—Kol kon gaa, profet Elías xk-
wetsy xaa.
36 Tsigo lëë tu xaa nii so siko
lëënlëdy kujkadz tublë sponj lo viñ
la. Lëëw psoob xaa lo tublë punt
yag aan lëëw ptsig xaa lo Jesús
parñee nyi Jesúso, xñee xaa:
—Kol ksaan xaa dyon pe siid kl-
ity Elías xaa lo crusy.
37 Per lëë Jesús kwchuptsyë
nguiedzy aan lëë xaa kuty. 38 Ni
lëë ladx nii kë leñ lidzy Dios pchos
nsoli. 39 Tsiñee lëë xaa nii xñabey
lo kchë soldad nii nche siko kon xa
kuty Jesús, lëë xaa chëb:
—Nli nii Xiñ Dios nak mguiy re.
40 Wi bla kwnaa nche sit xuy.
Lady kchë kwnaa go no María Mag-
dalena, ni Salomé, ni Mariy. Xiñ
Mariy nak Jacob xaa nii nak xaa
nyab ni José. 41 Lëë ksa kwnaa
re beeñ xyudar Jesús worñee kwyo
xaa nëz Galilea. Ni ndaly re kchë
kwnaa nii ptsiñ Jerusalén ksa Jesús
nche siko.

Lëë Jesús xkyeetsy
(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

42 Tsiñee lëë tse go ptsye lëë meñ
no wxixkwaa par tse nii xiladzy
meñ lo tsiiñ. 43 Lëë José xaa kyedzy
Arimatea kwloo valor lo aan lëë
xaa kunab xcuerp Jesús lo Pilat. Wi
xaa nak tu xaa non Israel, ni wi
gaa xaa këmbës nii lëë Dios kñabey.
44 Ntseeb psee Pilat biñ xaa nii
lëë Jesús tse lox kuty. Lëë xaa
kwtsyetsy xaa nii xñabey lo soldad
parñee kñabtiits xaa dyon pe nliw.
45 Tsiñee lëë xaa nii xñabey lo sol-
dad chëb nii nliw, lëë Pilat ptee
tiitspey tsiklity José xcuerp Jesús lo
crusy. 46 Tsigo lëë José kusi tublë
ladx rusy, lëë xaa blity xcuerp
Jesús lo crusy aan lëëw pchal xaa
ladx ko. Loxsye ngo lëë xaa kuj-
keetsy Jesús leñ tu paa nii ndeeñ lo
kyo. Ptse gaa xaa chu paa con tu
kyo. 47 Aan lëë María Magdalena
ni Mariy xñaa José kon pa pkyeetsy
Jesús.

16

Lëë Jesús xpañ
(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

1 Tsiñee lëë tse nii chak wxiladzy
kwtedy, lëë María Magdalena, ni
Mariy xñaa Jacob, ni Salomé kwxii
aceit nii xlyaa nex par tsilo mew
lady Jesús. 2 Lëë byaani lyu silyga,
xlyañ lik ngbidz, lëë me tse ptsiñ
chu paa. 3 Xñeesy me lo xcombañer
me:
—¿Cho lë nii kob kyo nii xoob chu
paa na?
4 Per tsi lëë me buy, kon me nii
xoobtre kyo nii ntse chu paa xlu-
garo. 5 Tsiñee lëë me kwsëëb leñ
paa, lëë me kon tu xaa xab rusy nii
sob nëzli, aan lëë me ptsyeb ksa me.
6 Per lëë xaa xab rusy ko chëb lo me:
—Ktsyebty to. Nanaa nii lëë do
xyub Jesús Nazaret, xaa nii kwë
lo crusy. Per lëë xaa pañ, kindy
xaa. Kol kuy gaanoo nu pxoob xaa.
7 Kol kyey aan kol këb lo xpëëdscuel
me, per yuub lo Pedre kol këb nii
lëë Jesús tse si Galilea. Siko lëë
xpëëdscuel me kan me sinak nii
chëëbpee me.

8 Tsigo lëë kwnaa go bi wxooñ
chu paa xisy me lo tseb. Aan ni tu
pe chëbty me, porñee tir ptsyeb me.

Lëë Jesús xyaklo lo María Magdalena
(Jn. 20:11-18)

9 Loxsye pañ Jesús tse tminkw
sily, lëë xaa byaklo klo lo María
Magdalena. Leñ styoo kwnaa go
kwlii xaa kadzy kyalbini mal pe-
naadle. 10 Lëë me kuni tiits lo kchë
meñ nii kwënal Jesús. Mbansye
ncheyoon kchë meñ go. 11 Tsiñee
lëë meñ go biñ nii lëë Jesús mbañ,
ni biñ meñ go nii lëë Mariy kon xaa,
bnilasty meñ gow.

Lëë Jesús xyaklo lo chop xpëëdscuel xaa
(Lc. 24:13-35)

12 Loxsye ngo lëë Jesús byaklo lo
stu mod lo chop xpëëdscuel xaa nii
no nëz si tañ. 13 Lëë chop xaa go
kukni tiits lo stubla xpëëdscuel xaa,
per bnilastyak xaaw.

Lëë Jesús xyaklo lo ksa tsiiptub xpëëdscuel
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

14 Loxsye ngo lëë Jesús byaklo lo
ksa tsiiptub xpëëdscuel. Lëëtyee lëë
xpëëdscuel xaa nche sob lo mezh
kayaw. Kwëntseeb Jesús lo xaa
porñee singootyee nguiedzy styoo
xaa ni porñee bnilasty xaa xtiits
meñ nii chëb nii lëë Jesús pañ. 15 Ni
chëb xaa:
—Kol tsi tyub lo kislyu aan kol
kluuy xtiits Dios nii xteelaa kchësy
lo meñ. 16 Kchë meñ nii kni-
ladzy xtiits Dios ni chobnis telaa
lo xtol, per lëë meñ nii knilasty
xtiits Dios, lëë meñ go nitylo lo xtol.
17 Kyalntson re kuuñtsyey meñ nii
xniladzy xtiits Dios: Con xtitsaa
kwii meñ kyalbini mal ni kñee meñ
stu tiits kub, 18 ni nikxe gaa señ
meñ go mëël ni ki meñ go ngwaan,
pe kakty meñ go. Ni tsi lëë meñ go
kxob ña lady meñ xsyaknë, lëë meñ
xsyaknë kyak.

Lëë Jesús xyëp kpaa
(Lc. 24:50-53)

19 Loxsye kwnee Jesús lëë xaa
byëp kpaa aan lëë xaa kwsob kwi
Dios nëzli par kñabey xaa. 20 Tsigo
lëë xpëëdscuel xaa pchoo xluuy xaa
xtiits Dios laañee xtsiiñtyee xaa.
Lëë Jesús beeñ xaa yudar. Ptee
Jesús tiitspey beeñtsyey xaa kyal-
ntson parñee kak nyoo nii nli xtiits
Dios xluuy xaa.

Kitsy nii pkëë San Lucas

1-2 Tyux Teófilo. Lëën xal kitsy
re lool nii nakoo tu xaa non
parñee ksocueentaa kchë nii kal
kwtedy. Ndaly xaa nojkëë kchë nii
beeñtsyey Jesucrist. Lëë meñ nii
kono ni xluuyo chutiits xa nako.
3 Lëë na win byub xa nak kchë
cos ko destye worñee bislow, aan
kwxaakaa nii precisy kso xnëëz
noo parñee kxalno lool 4 parñee
kaknan nyëël xa nak kchë nii no
kluuy meñ lool.

Lëë angly xñee nii lëë Juan kaly

5 Lëë Herodes nak rey xtañ meñ
Judea tiemp nii kwyo tu pxosy nii
pcholë Zacarías. Lady tub tiiy px-
osy nii pcholë Abías kwyo Zacarías.
Sabely pcholë tsiil xaa, lo xtiiy
Aarón sëëd me. 6 Psoob Zacarías
xtiits Dios chop tsiil. Por ngo ni tu
cho pchilody nlis kiy pe cos lo xaa.
7 Per lëë xaa kol le chop xaa aan
pchilody nyap tsiil xaa mëëd.

8 Lëë tu tse lëë xtiiy Zacarías
pchal sëëb leñ lidzy Dios, 9 aan nak
xcostumbre pxosy nii klo xko xaa
rif parñee kan xaa dyon cho sëëb
lo pkoog, aan lëëtyee Zacarías pchal
sëëb lo pkoog tsiko kox yaal lo Dios.
10 Kchë meñ kwche ley chool lay
mentre lëë yaal noyek. 11 Aan lëë
tu xangly Dios byaklo lo Zacarías
lo pkoog. Nëzli laañee noyek yaal
byaklo angly. 12 Tsiñee lëë Zacarías
kon angly, byeñdy xaa pe nyuñ xaa
aan tir ptsyeb xaa. 13 Per lëë angly
chëb:

—Zacarías, ktsyeebtyoo, por lëë
Dios biñ nii xñaboo, aan lëë tsiiloo
Sabely kap tu mëëd nii kcholë Juan.
14 Aan lëël kle ni ndaly gaa meñ
kle tsi lëë mëëd ko kaly. 15 Por tu
xaa non kak xiñoo lo Dios. Kidy
xaa viñ ni kidy xaa cos nii chuuñ
ksudzy, ni lëë Kyalbini Ntson sëëb
leñ styoo xaa antes nii kaly xaa.
16 Lëë xaa ktikche styoo meñ Israel
lo Dios. 17 Lëë xiñoo Juan tenech
lo Dios, ni siñee kwyo kyalbini leñ
styoo Elías, tsow leñ styoo xaa, ni
sinak nii kwnabey Elías kñabey xaa,
parñee kisyaal xaa xtily meñ nii
xtilyni xiñ, ni parñee ksoob meñ
ntseeb tiits. Singo mod lëë xaa
kluuy xa kyëmbës meñ Dios.

18 Tsigo lëë Zacarías kwnabtiits lo
angly chëb:

—¿Xa mod kniladzyaa nii sak
nrii cumplir? Por kwyoxaa ni
kwyox tsiilaa.

19 Tsigo lëë angly kwëb chëb:

—Naa nak Gabriel. Lo Dios tu-
gak son, aan lëë xaa pxaal naa sye-
lynin tiits re lool. 20 Per lëë na
como bnilastyoo tiits nii byelynin,
lëël kyaan ngop, aan chilody kñeel
axte tse lëë kchë nrii kak cumplir.

21 Mentre lëë kchë ngo kayak
leñ lidzy Dios, lëë kchë meñ nii
nche ley xñee penak nii no klyëë
Zacarías lo pkoog. 22 Tsiñee lëë xaa
pchoo, pchilody nyee xaa, aan axte
tsigolye lëë meñ byeñ nii no pe cos
kon xaa lo pkoog, xaktyee señ xko
xaa aan singo byaan xaa.

23 Tsi lëë nii no kuuñtsyey
Zacarías leñ lidzy Dios byal, lëë xaa
sey lidzy xaa. 24 Loxsye ngo lëë tsiil
xaa kok xiñ, aan kaay mëë pchoody
me lidzy me porñee nladzy me:
25 “Lëë Dios bnee kyalnsaak re
lon parñee ktelastraa tsiñee kan
meñaa.”

Lëë angly xñee nii lëë Jesús kaly

26 Tsiñee kok xoop mëë nii nak
xiñ Sabely, lëë Dios pxaal angly
Gabriel tu kyedzy nii lë Nazaret.
Galilea ngab kyedzy ko. 27 Leñ
kyedzy ko kwyo tu kwnaa yeeñ
nii pcholë Mariy, aan lëë me
pchootiñle par ktsiilña me tu xaa
nii lë José. Lo xtiiy David sëëd José.
28 Lëë angly kwsëëb leñ lidzy me
aan lëë angly pkëëptyux me chëb:

—¡Xle Dios lool ni lëë Dios nakni lii!
29 Tsiñee lëë me kon angly, pt-
syeb me biñ me xtiits angly, aan
nladzy me penak nii pkëëptyux an-
gly me singo. 30 Per lëë angly chëb:
—Mariy, ktsyeebtyoo, por xle
Dios lool. 31 Lëël kak xiñ aan lëël
kap tu mëëd nii kcholë Jesús. 32 Tu
meñ xñabey kak mëëd ko aan Xiñ
Dios nii sob kpaa kolë meñ me,
ni lëë Dios kaa kso me kak me
rey sinak pxusykoltoo me David,
33 parñee kñabey me lo meñ Israel
aan iip kyaldy xkyalwnabey me.
34 Tsigo lëë Mariy chëb lo angly:
—¿Xa kaapaa mëëd con bii
tusyaa?
35 Lëë angly chëb:
—Lëë Kyalbini Ntson kiid lool, ni
lëë xkyalntson Dios nii sob kpaa
kyab ladyoo sinak nii nyako tu
xkey. Por ngo Xiñ Dios kak mëëd
nii kaly. 36 Ni wi gaa meñ liidzyoo
Sabely kap tu mëëd, nikxe nii meñ
kol me ni xñee meñ nii chilody kap
mëëd. Per lëëw kok xoop mëë nii
noy xiñ me, 37 por par Dios nody tu
cos nii kchilody kak.
38 Tsigo lëë Mariy chëb:
—Ña Dios non. Na kuuñtsyeyaa
nii kaklastyee Dios. Loxsye ngo lëë
angly bi.

Lëë Mariy chikan Sabely

39 Leñ tse go lëënlëdy lëë Mariy si
tu kyedzy nii nche nëz kiy Judea.
40 Aan tsiñee lëë me ptsiñ lidzy
Zacarías, lëë me pkëëptyux Sabely.
41 Tsi lëë Sabely biñ nii lëë Mariy
xkëëptyux, lëë mëëd nii so noy
me bni leñ styoo me, aan wor go
kazh lëë Kyalbini Ntson kwsëëb leñ
styoo me. 42 Tsigo nguiedzy kwnee
me chëb me:
—Ni tu kwnaa karty kuuñlay
Dios sinak beeñlay Dioosoo, ni
sinak beeñlay Dios xiñoo. 43 ¿Cho
nakaa parñee kiid kan xñaa Xiñ
Dios naa? 44 Por siikñee biñaa nii
lëël xkëëptyux, lëë xiñaa ble aan lëë
me bni leñ styoon. 45 Dichoosoo nii
bniladzyoo nii sak cumplir kchë nii
në Dios lool.
46 Tsigo lëë Mariy chëb:
Tyub styoon xlen lo Dios.
47 Ni xle xkyalmbañaa lo Dios nii
pteelaa naa.
48 Por lëë Dios psooblo naa nii
nakaa tu kwnaa ndoladzy,
aan destye natse lëë meñ kñë lon
dichoosoo.
49 Por ndaly kyalnsaak nii no
kneetsy Tat Tios lon.
Ntson Tat Tios.
50 Ni tugak kaa xkëstyoo Dios meñ
nii xsoob xtiits me.
51 Con xkyalwnabey Dios bnitylo
me kchë nii nyuuñtsyey meñ
nyaa.
52 Lëë me kwlii kchë meñ xñabey,
ni lëë me blisklaa kchë meñ
ndoladzy.
53 Lëë me ptee nii pkiiñ lo meñ nii
no lyaadzy,
aan psonëz me meñ rikw singosy.
54 Beeñ me meñ Israel nii ngab lo
me yudar,
ni psaanlasty me meñ Israel.
55 Por singo byaan me tiits chop me
pxusykoltoo no Abraham ni
xtiiy Abraham nii nare kiid.
56 Tson mëë kwlës Mariy lo
Sabely. Loxsye ngo lëë me sey lidzy
me.

Lëë Juan Bautist chaly

57 Tsi lëë tse kutsiñ nii lëë
xiñ Sabely kaly, lëë me kop tu
mëëdpkiy. 58 Aan kchësy meñ nii
no kex chilidzy me ni meñ lidzy
me kutedy lo me porñee xle meñ
nii lëë Dios psaladzy me. 59 Lëë
kwloxo xon kpidz, lëë me kuni
mëëd tsobey mëëd, aan kokladzy
meñ nii ncholë mëëd Zacarías
sinak lë pxosy mëëd. 60 Per lëë xñaa
mëëd chëb:
—Juan no nii kcholë mëëd.
61 Tsigo lëë meñ chëb:
—Per ni tu meñ liidzyoo lëdy
singo.
62 Lëë meñ kwnabtiits lo px-
osy mëëd con señ, parñee këb xaa

dyon xa kcholë mëëd. 63 Lëë px-
osy mëëd kwnab tublë table aan
lëë xaa pkëë lo table ko: “Juan
kcholë mëëd.” Aan kchësy meñ
psee. 64 Ni wor go kaazhkaa lëë
Zacarías pchilo kwnee stub, aan lëë
xaa bislo pteedy xaa skizh lo Dios.
65 Kchësy meñ nii no kex chilidzy
xaa ptsyeb, ni kchë kyedzy nii nche
nëz kiy Judea pso cuent meñ nii
kok. 66 Aan kchësy meñ nii biñ ngo
xñee:
—¿Cho lë nii kak mëëd re tsi lëë
me kroob?
Por nyoo nii lëë Dios nakni me.

Ti nii biily Zacarías

67 Lëë Kyalbini Ntson kwsëëb leñ
styoo Zacarías aan lëë xaa kwnee
nii psyaab Dios styoo xaa, chëb
xaa:
68 Skizh xDios meñ Israel,
por lëë xaa sëëd kteelaa xkyedzy
xaa.
69 Lo xtiiy David pchoo tu xaa
ndaan nii pxaal xaa kteelaa
lëë no.
70 Penaadle pxaal xaa tiits lo xipro-
fet xaa chëb xaa
71 nii lëë xaa kla lëë no lo xaa nii
xtilyni lëë no ni lo kchë xaa
nii chaklasty kan lëë no.
72 Ni nyoo nii pkëstyoo xaa
pxusykoltoo no.
Por ngo beeñ xaa cumplir kchë tiits
ntson nii kwnee xaa.
73 Lo pxusykoltoo no Abraham
chëb xaa
74 nii lëë xaa kla lëë no lo xaa nii xti-
lyni lëë no, parñee ktsyebty
no ksoob no xtiits xaa,
75 ni ksaan no xtol no ni kpañ
no sinak xñabey xaa parñee
kchilo kpig no lo xaa tyub nii
kpañ no.
76 Lëë lii, xiñ xiprofet Dios nii sob
kpaa kakoo,
por lii nech lo Dios parñee kwiil nëz
nii tedy xaa,
77 ni parñee këëboo lo meñ Israel nii
lëë Dios ktsily xtol meñ go,
ni lëë xaa kteelaa meñ go lo tol.
78 Porñee tir buen xDios no,
por ngo lëë xaa kxaal tu xaa nii
klyañ kpaa sinak xlyañ ng-
bidz,
79 parñee ksaani xaa lo meñ nii
ncheno lo nguey,
ni kluuy xaa xa kpig no lo Dios.
80 Lëë xaa wiñ go kwroob aan
nonsyke xtiits Dios kuni kik xaa, ni
tañ gaa kwyo xaa axte tse nii lëë
xaa kwnee lo meñ Israel.

2

Lëë Jesús chaly
(Mt. 1:18-25)

1 Leñ tse go lëë xtisy Roma nii
pcholë César Augusto kwnabey
ktyop lë meñ nii no kchë kyedzy nii
ngab lo xaa. 2 Lëë Cirenio xñabey
xtañ meñ Siria worñee kwyaa cens
re. 3 Aan no nii kchësy meñ kyey
xkyedzy parñee mer xkyedzy meñ
jkab meñ. 4 Por ngo lëë José pchoo
kyedzy Nazaret nii ngab Galilea
par tsi xaa tu kyedzy nii lë Belén
nii ngab Judea. Kyedzy ko koly
rey David ni lo xtiiy gaa rey David
sëëd José. 5 Lëë xaa kwey kyedzy
ko parñee siko jkab xaa chop xaa
Mariy, por lëë xaa merle ktsiilña
me ni lëë gaa me nak xiñle. 6 Aan
lëëtyee Belén nche xaa tsiñee lëë tse
kutsiñ nii lëë xiñ Mariy kaly. 7 Siko
koly xiñ klo Mariy, aan loxsye
pchal me mëëd ladx, lëë me kwtiix
mëëd laañee xkyëtuu ma, porñee
ptsyoldy me posad.

Lëë angly xñee lo xaa nii xkyënap
mëkwxiily

8 Kexka chu kyedzy Belén ptseñ
bla xaa nii nche nap xpëkwxiily.
9 Aan kolpsye lëë tu xangly Dios
ptsiñ lo xaa ni lëë xbini Dios bibëly
lo xaa aan tir ptsyeb xaa. 10 Per lëë
angly chëb:
—Ktsyebty to, por tiits nii kuuñ
kle styoo do ni styoo kchësy meñ
syelynin. 11 Lëë xaa nii këmbës to
kiid kteelaa lëë do koly leñ xkyedzy
David natse. Lëë xaa nak Crist
nii xñabey. 12 Tsiñee kan do tu

mëëd yeeñ nii nchal ladx nix laañee
xkyëtuu ma, lëë do kyeñ nii nli tiits
nii niyaa lo do.
13 Aan misme wor go lëë tub yox
angly byety kpaa par ktee angly
skizh lo Dios xñee angly:
14 ¡Skizh Dios nii sob kpaa!
¡Xtee xaa xkyalnsaak xaa lo kchë
meñ nii xleni xaa lo kislyu!
15 Loxsye byëp angly kpaa, lëë
xaa nii xkyënap mëkwxiily chëb lo
xcombañer:
—Kol tsoo leñ kyedzy Belén tsiin
tyon noo nii biidnë Dios lo no.
16 Lëënlëdy lëë xaa si aan tsiñee
ptsiñ xaa, lëë xaa kon Mariy ni José
ni lëë xaa kon mëëd yeeñ nii nix
laañee xkyëtuu ma. 17 Lëë xaa biti-
its nii lëë angly kukëb lo xaa cho
nak mëëd nii koly. 18 Aan kchësy
meñ psee biñ nii bitiits xaa nii
xkyënap mëkwxiily. 19 Per lëë Mariy
iip bnitylasty Mariy kchë ngo, tu-
gak kwyow styoo me. 20 Lëë xaa
nii xkyënap mëkwxiily bi aan lëë xaa
ptee skizh lo Dios porñee kon xaa ni
biñ xaa kchë nii chëb angly lo xaa.

Lëë Jesús chobey

21 Tse nii ptsiil mëëd xmal, lëë
mëëd kwyobey, aan lëë mëëd
pcholë Jesús, por destye worñee
karty kak xiñ Mariy, lëë angly chëb
xa kcholë mëëd.
22 Tsiñee lëë Mariy kwte lo kyal-
syañ sinak xñabey xley Moisés, lëë
me kwey Jerusalén par tsini me
Jesús leñ lidzy Dios. 23 Por leñ kitsy
nii kë xley Dios xñee nii kchësy
mëëdpkiy klo jkab lo Dios. 24 Lëë me
kuksakon nii xñabey xley Dios. Lëë
ley xñee nii schilo kokon meñ chop
ngog o chop kaa palom lo Dios.
25 Tiemp ko kwyo tu xaa
nii pcholë Simeón leñ kyedzy
Jerusalén. Buen xaa ni psoob xaa
xtiits Dios ni kwëmbës kaa xaa
nii lëë Dios kteelaa meñ Israel.
Kokni Kyalbini Ntson xaa. 26 Lëë
Kyalbini Ntson chëb nii kejty xaa
deelñee kandy xaa kiid Crist. 27 Lëë
Kyalbini Ntson pxaal Simeón lidzy
Dios, aan tsiñee lëë José ni Mariy
ptsiñni Jesús par kuuñtsyey xaa nii
xñabey ley, 28 lëë Simeón kwteetsy
Jesús aan lëë xaa ptee skizh lo Dios
chëb xaa:
29 Blaa na, Tat Tios, ketyaa,
por lëën kon nii lëël beeñ cumplir
xtiitsoo,
30 ni lëën kon gaa xaa nii kteelaa
meñ,
31 ni kchësy kaa meñ nii nche lo
kislyu kan nii lëë xaa px-
aaloo.
32 Lëë xaa ksaani lo meñ sit,
ni lëë xaa ksoli meñ Israel.
33 Lëë pxosy Jesús ni lëë xñaa
Jesús psee biñ kchë nii kwnee
Simeón. 34 Aan loxsye beeñlay
Simeón xaa, lëë Simeón chëb lo
Mariy, xñaa Jesús:
—Tsiñee lëë mëëd re kñee lo meñ
Israel no meñ kpig lo Dios, no gaa
meñ ksaan Dios, ni ndaly meñ klëë
lo xaa. 35 Singo mod lëë kchë nii
xsya styoo meñ kak nyoo. Kchë ngo
ktsiñ leñ styool sinak nii nyak tu
cuchiy nii kchug xkyalmbañoo.
36-37 Kwyo tu kwnaa nii kwnee
xtiits Dios. Ñan pcholë me. Xiñ
Fanuel nii sëëd lo xtiiy Aser kok
me. Tap kaly ptsiiptap iz chap me.
Ptsiilña me, per xaktyee kadzy iz
pañ tsiil me, aan destye nii kuty
tsiil me, ksatyee tse chi me lidzy
Dios par kutiitsni me Dios ni no tse
chawdy me par kuuñ ksak me Dios.
38 Lëë Ñan ptsiñ mer worñee lëë
Simeón nonee aan lëë me pteedy
skizh lo Dios ni lëë me chëb lo meñ
nii lëë mëëd ko kteelaa meñ Israel.

Lëë pxosy Jesús sey Nazaret

39 Loxsye beeñtsyey pxosy Jesús
nii xñabey xley Dios, lëë xaa sey
par xkyedzy xaa. Nazaret nii ngab
Galilea nak xkyedzy xaa. 40 Aan
siko kwroob Jesús ni siko ptee Dios
kyalchak lo xaa ni lëë Dios kokni
xaa.

Lëë Jesús chutiitsni maestre

41 Ksatyee iz chi pxosy Jesús
paskw Jerusalén. 42 Por ngo,
worñee lëë Jesús kop tsiipchop iz,
lëë xaa kwey ksa xaa, por singo nak
xcostumbre meñ Israel. 43 Tsiñee
lëë lni kwtedy, lëë Mariy ni lëë
José bi aan byeñdy xaa nii lëë Jesús
byaan Jerusalén. 44 Nladzy xaa
tse sey Jesús lady meñ. Tu kpidz
nder kwsë xaa, per tsiñee konsye
xaa nii seydy Jesús lady meñ nii
xyuumbey xaa, 45 lëë xaa bikche
sey xaa Jerusalén sikyub xaa Jesús.
46 Axte kwloxo tson kpidz, lëë
xaa ptsil Jesús leñ lidzy Dios. Lëë
Jesús noyutiitsni maestre. 47 Aan
kchësy meñ psee biñ kchë nii
kwnee xaa. 48 Tsiñee lëë Jesús ptsil,
psee pxosy xaa, aan lëë xñaa xaa
chëb:
—Xiñ, ¿penak nii psaksil lëë noo?
Mban pkyëkyuub noo lii.
49 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Penak kwëkyub to naa? ¿Pe
nandy to nii mastre precisy kyën
tsiiñ leñ lidzy Dios?
50 Per byeñdy pxosy Jesús penak
kwnee xaa singo.
51 Lëë xaa sey Nazaret ksa xaa,
ni lëë Jesús kaa psoob xtiits px-
osy, aan bnitylasty xñaa xaa kchë
ngo. Tugak kwyow styoo me.
52 Siko kwroob Jesús ni siko kwyo
xkyalcheñ xaa aan ble Dios ni ble
meñ lo xaa.

3

Lëë Juan xluuy xtiits Dios
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

1-2 Tsiiñle iz kok nii nak Tiberio
xtisy Roma worñee lëë xiñ Zacarías
nii pcholë Juan bislo xluuy xtiits
Dios. Lëë Poncio Pilato xñabey xtañ
meñ Judea tiemp ko. Lëë Herodes
xñabey Galilea, lëë betsy Herodes
nii lë Felip xñabey Iturea ni Tra-
conite, lëë Lisanias xñabey xtañ
meñ Abilinia, ni lëë Anás ni Caifás
nak pxosy nii mastre non. Tiemp
ko lëë Dios kwnee lo Juan tañ. 3 Aan
lëë Juan kukëb lo kchë meñ nii
no kexka chu kiigwpee Jordán nii
no nii ktikche meñ styoo lo Dios
ni chobnis meñ, parñee ktsily Dios
xtol meñ. 4 Lëë Juan nak xaa nii
xseety profet Isaías worñee pkëë
xaa leñ xlibre xaa:

Son meñ tsiy xaa tsiñee lëë xaa kñee
lo meñ tañ, këb xaa:
“Kol kxixkwaa nëz nii tedy xaa nii
xñabey.
Kol kwii tu nëz tubli.
5 Kchësy laañee kë yoo kyaktsë,
ni kchësy laañee sob kiy kyak tubli,
kchësy nëz nii xtee vuelt kchooli,
ni kchë kyeech nii no lo nëz kyak-
tsë.
6 Ni kchësy meñ kan kiid xaa nii
kteelaa meñ.”

7 Tsiñee lëë meñ xtsiñ par
kchoobnis Juan meñ, lëë xaa xñee
lo meñ:
—¡Nak to sinak mëël! ¿Cho në
nii lëë do telaa lo kyalntseeb nii
kxaal Dios? 8 Kol kpañ sinak xñabey
Dios parñee kak nyoo nii nli lëë
do ptikche styoo do lo Dios. Kak
nyaady to nii Abraham nak pxosy
to. Por nli xñen schilo kuñ Dios kyo
re xiñ Abraham. 9 Ni lëë kiib yag
kaa tse so mbës parñee chug silu
yag nii xkyëdy nex, aan lëëw tso lo
ki. Singo ktsyool meñ nii xtikchedy
styoo lo Dios.
10 Tsigo lëë meñ chëb:
—Kwnë pe cos kuuñtsyeey noo.
11 Lëë Juan chëb:
—Deelñee chap to chop nëz ladx,
kol ktee tub nëzo lo meñ nii kindy
xab. Ni deelñee chap to nii ktyaaw,
kol ktee nii kaw meñ nii kindy pe
kaw.
12 Wi bla xaa nii xtop tumi nii
xyey Roma big chobnis, aan lëë xaa
chëb lo Juan:
—Maestre, lëë nook, ¿pe cos
kuuñtsyeey noo?
13 Lëë Juan chëb:
—Kol nab tumi nii nonguial kñab
to. Ksaksidy to meñ.
14 Wi bla soldad kwnabtiits lo
Juan chëb:

—Aan lëë nook, ¿pe cos kuuñtsyeey noo?

Lëë Juan chëb:

—Klady to xcheñ meñ, ni ktsebty to meñ, ni jkëëkiydy to meñ deelñee karty pe kuñ meñ. Kol tso conforme nii chazh to.

15 Kchësy meñ psee biñ nii kwnee Juan, aan nladzy meñ neñdy lëë Juan nak Crist nii no kxaal Dios. 16 Per lëë Juan chëb lo meñ:

—Nli naa xchoobnis lëë do con nis, per lëë xaa nii kiid tsiñee lëën kpi kchoobnis meñ nii kniladzy xtiits Dios con Kyalbini Ntson, ni lëë xaa ksaksi meñ nii knilasty con ki. Por mastre non xaa lon, ni parñee sinchuñaa kxakaa tuukidy lab xaa xkiiñdyaa. 17 No xpal xaa ña xaa par kuñ nyë xaa xobxtily ni kwii xaa tixob tublad. Lëë xaa kotsey xobxtily leñ ngoch, per lëë xaa ksaay tixob lo tu ki nii kyuuydy.

18 Ndaly mod kwnee Juan lo meñ worñee bluuy xaa xtiits Dios. 19 Axte lo rey Herodes kwëntseeb Juan, chëb xaa: “Nody nii tsonil Herodías, por tsiil betsyoo Felip nak me.”

Ni lëdy kaa por ngosy kwëntseeb xaa lo Herodes, sink wi por kchë cos mal nii beeñtsyey Herodeso. 20 Per psaandy Herodes xtol, sink lëëw beeñ ktyalyre xaa worñee lëë xaa kwloo Juan skiib.

Lëë Jesús xchobnis
(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

21 Wi Jesús kwchobnis worñee no kchoobnis Juan kchësy meñ. Aan mentre noyutiitsni Jesús Dios, lëë kpaa byaly 22 aan lëë xKyalbini Ntson Dios sëëd sëëb sinak tu palom byab lady xaa. Ni lëë xaa biñ tsiy tu xaa nii xñee:

—Lii nak xiñaa. Xkëstyoon lii. Naa kwlel.

Pxusykoltoo Jesús
(Mt. 1:1-17)

23 Kalyptsii iz Jesús worñee lëë xaa bislo xluuy xaa xtiits Dios. Nladzy meñ nii xiñ José kok Jesús. Lëë José nak xiñ Elí, 24 lëë Elí nak xiñ Matat, lëë Matat nak xiñ Leví, lëë Leví nak xiñ Melqui, lëë Melqui nak xiñ Jana, lëë Jana nak xiñ José, 25 lëë José nak xiñ Matatías, lëë Matatías nak xiñ Amós, lëë Amós nak xiñ Nahúm, lëë Nahúm nak xiñ Esli, lëë Esli nak xiñ Nagai, 26 lëë Nagai nak xiñ Maat, lëë Maat nak xiñ Matatías, lëë Matatías nak xiñ Semei, lëë Semei nak xiñ Josec, lëë Josec nak xiñ Judá, 27 lëë Judá nak xiñ Joanán, lëë Joanán nak xiñ Resa, lëë Resa nak xiñ Zorobabel, lëë Zorobabel nak xiñ Salatiel, lëë Salatiel nak xiñ Neri, 28 lëë Neri nak xiñ Melqui, lëë Melqui nak xiñ Adi, lëë Adi nak xiñ Cosam, lëë Cosam nak xiñ Elmadam, lëë Elmadam nak xiñ Er, 29 lëë Er nak xiñ Jesús, lëë Jesús nak xiñ Eliezer, lëë Eliezer nak xiñ Jorim, lëë Jorim nak xiñ Matat, 30 lëë Matat nak xiñ Leví, lëë Leví nak xiñ Simeón, lëë Simeón nak xiñ Judá, lëë Judá nak xiñ José, lëë José nak xiñ Jonam, lëë Jonam nak xiñ Eliaquim, 31 lëë Eliaquim nak xiñ Melea, lëë Melea nak xiñ Mena, lëë Mena nak xiñ Matata, lëë Matata nak xiñ Natán, 32 lëë Natán nak xiñ David, lëë David nak xiñ Isaí, lëë Isaí nak xiñ Obed, lëë Obed nak xiñ Booz, lëë Booz nak xiñ Sala, lëë Sala nak xiñ Naasón, 33 lëë Naasón nak xiñ Aminadab, lëë Aminadab nak xiñ Admin, lëë Admin nak xiñ Arni, lëë Arni nak xiñ Esrom, lëë Esrom nak xiñ Fares, lëë Fares nak xiñ Judá, 34 lëë Judá nak xiñ Jacob, lëë Jacob nak xiñ Isaac, lëë Isaac nak xiñ Abraham, lëë Abraham nak xiñ Taré, lëë Taré nak xiñ Nacor, 35 lëë Nacor nak xiñ Serug, lëë Serug nak xiñ Ragau, lëë Ragau nak xiñ Peleg, lëë Peleg nak xiñ Heber, lëë Heber nak xiñ Sala, 36 lëë Sala nak xiñ Cainán, lëë Cainán nak xiñ Arfaxad, lëë Arfaxad nak xiñ Sem, lëë Sem nak xiñ Noé, lëë Noé nak xiñ Lamec, 37 lëë Lamec nak

xiñ Matusalén, lëë Matusalén nak
xiñ Enoc, lëë Enoc nak xiñ Jared,
lëë Jared nak xiñ Mahalaleel, lëë
Mahalaleel nak xiñ Cainán, 38 lëë
Cainán nak xiñ Enós, lëë Enós nak
xiñ Set, lëë Set nak xiñ Adán, aan
lëë Adán nak xiñ Dios.

4

Lëë Jesús chak preb
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

1 Loxsye kwsëëb Kyalbini Ntson
leñ styoo Jesús, lëë xaa bi chu kiig-
wpee Jordán, aan lëë Kyalbini kuni
xaa tañ. 2 Aan ksa choow kpidz nii
kwyo xaa tañ go pkaal xaatox xaa.
Ni tu pe tawdy xaa. Por ngo, tsiñee
lëë xaa kwlaañ, 3 lëë xaatox chëb lo
xaa:

—Deelñee nli Xiñ Dios nakoo,
kwnabey nii kyak kyo nii nche ske
kyaxtily.

4 Per lëë Jesús chëb:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios
xñee: "Lëdy nonsy kyaxtily kaw
meñ parñee kpañ meñ."

5 Loxsye ngo lëë xaatox kuni
Jesús tu kik kiy aan ketyle bluuy
xaa kchë kyedzy nii nche lo kislyu
lo Jesús, 6 aan lëë xaa chëb:

—Snetsyaa kchë kyedzy ni cos
non nii no lo kislyu lool, por lëë
Dios bneetsyo lon aan lëëw ktedyaa
lo xaa nii klyañ styoon. 7 Deelñee
soxiboo lon, lëëw knetsyaa lool.

8 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee:
"Psoxib lo Dios nii xñabey lii ni xti-
its sye xaa psoob."

9 Lëë xaatox kuni xaa leñ kyedzy
Jerusalén, aan lëë xaatox blëp xaa
kik lidzy Dios laañee mastre klaa,
ni lëë xaatox chëb lo xaa:

—Deelñee Xiñ Dios nakoo, kwyas
nu, 10 por leñ xkitsy Dios xñee: "Lëë
Dios kxaal xangly kakni lii. 11 Lëë
angly kñaasy lii con ña, parñee lasty
kyo niyoo."

12 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Leñ xkitsyak Dios xñee:
"Kuñdyoo Dios nii xñabey lii preb."

13 Tsiñee konsye xaatox nii chilo-
dre kuñ xaa Jesús preb, lëë xaa
psaan Jesús tu tiemp.

Lëë Jesús xtsiñ xtañ meñ Galilea
(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

14 No Kyalbini Ntson leñ styoo
Jesús, lëë xaa ptsiñ Galilea, aan
tyub tañ go xseety meñ xaa. 15 Kchë
ktoo nii kwtedy xaa bluuy xaa xti-
its Dios, ni kchë gaa meñ kwyo xfa-
vor xaa.

Psaldy meñ Nazaret Jesús
(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

16 Lëë Jesús kwey Nazaret.
Kyedzy ko kwroob xaa. Aan lëë
xaa kwey ktoo tse nii xiladzy
meñ Israel, por wal nii singo nak
xcostumbre xaa, ni lëë xaa kwsoli
par klab xaa kitsy nii kë xtiits
Dios. 17 Lëë xaa kwnaasy kitsy nii
pkëë profet Isaías aan lëë xaa byub
laañee xñee:

18 Lëë xKyalbini Ntson Dios nakni
naa,
por lëë xaa kwle naa par kanin
xtiits xaa lo meñ mban.
Lëë xaa pxaal naa kaklaan xaa nii
no skiib,
ni kxalyaa lo meñ nii chandy,
ni kchoobladzyaa styoo meñ nii no
kyalnë.
19 Ni lëën syely këp lo meñ nii lëë
wor kutsiñ nii lëë Dios kteelaa meñ.

20 Loxsye ptse Jesús libre, lëëw
pko xaa ña xaa nii xkyë tsiiñ leñ
ktoo aan lëë xaa kwsob. Kchë meñ
nii nche siko buy lo xaa. 21 Tsigo lëë
xaa chëb lo meñ:

—Misme natse lëë kchë nii
blabaa lo do kok cumplir.

22 Kchë meñ kwyo xfavor Jesús ni
kchë meñ psee biñ kchë tiits ngui
nii kwnee Jesús. Aan xñee meñ:

—¿Pe lëdy lëë xiñ José ngue
nayak?

23 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Neñdy snë do tiits re lon: "Doc-
tor, beeñ lii rmedy." Ni snë do lon:
"Kchësy nii ptsyon noo beeñtsyeyoo
leñ kyedzy Capernaum, beeñtsyeyo
xkyedzyoo."

24 Ni lëë gak xaa chëb:
—Laañee xkaatyee xsal meñ tu
profet, per deelñee meñ xkyedzy
meñ nak profet, xsaldy meñ xaa.
25 Nli xñen nii ndaly kwnaa viud
kwyo Israel xtiemp profet Elías
worñee byabty kyo tson iz grol, aan
tyub tañ go kwyo kpiñ. 26 Per ni tu
lo kwnaa viud nii no Israel pxaaldy
Dios Elías, sink lëë xaa pxaal Dios
lo tu kwnaa Sarepta nii ngab Sidón.
27 Singo gak xtiemp profet Eliseo
ndaly xaa nii byodz lady kwyo Is-
rael, per ni tu xaa byakty. Xak-
tyee tu xaa Siria nii pcholë Naamán
byak.
28 Tsiñee lëë kchësy meñ nii no
leñ ktoo biñ ngo, per nli busy blëë
meñ lo xaa. 29 Aan lëë meñ kwlii
xaa kyedzy. Kuni meñ xaa tu kik
kiy klaa parñee kchon meñ xaa
siko. Chex kiy go nche kyedzy.
30 Per lëë Jesús kwtedy lady meñ
aan lëë xaa si.

Xaa nii kwyo kyalbini mal styoo
(Mr. 1:21-28)

31 Lëë Jesús kwey Capernaum nii
ngab Galilea, aan tsi lëë tse nii xi-
ladzy meñ lo tsiiñ kol, lëë xaa bluuy
xtiits Dios lo meñ. 32 Psee meñ biñ
kchë nii bluuy xaa, porñee si xñee
xaa xñabey xñee xaa.
33 Aan lëë tu mguiy nii no tu kyal-
bini mal leñ styoo no leñ ktoo. Lëë
xaa kwchuptsyë chëb xaa:
34 —Psaan noo. ¿Penak xkaaloo
lëë noo, Jesús Nazaret? ¿Pe sëëd
knitylool lëë noo yak? Xyuum-
beyaa lii ni nanaa nii lii nak Xiñ
Ntson Dios.
35 Tsigo lëë Jesús kwëntseeb lo
kyalbini mal go, chëb xaa:
—¡Psuugw chuwoo aan psaan
mguiy gue!
Lëë kyalbini mal go pchon mguiy
go lyu, aan lëëw pchoo. Ni tu pe
beeñdyo mguiy go. 36 Kchësy meñ
ptsyeb aan xñee meñ:
—¿Xa nak kchë cos re? ¡Axte
lo kyalbini mal xñabey xaa re aan
lëëw xchoo!
37 Aan tyub tañ go masyke lë
Jesús xseety meñ.

Lëë Jesús chuuñ kyak xñaatsaap Simoñ
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

38 Tsi lëë Jesús pchoo ktoo, lëë
xaa kwey lidzy Simoñ, aan lëë
xñaatsaap Simoñ xsyaknë, no me
xlyëë. Aan lëë xaa chëbo lo Jesús.
39 Lëë Jesús kwxinchuñ buy lo me
aan loxsye kwëntseeb xaa lo xlyëë,
lëëw pchoo ni lëë gaa me kuxche
beeñlo me nii taw xaa.

Ndaly meñ xsyaknë byak
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

40 Tsiñee lëë ngbidz kwyaasy, lëë
meñ kuni kchëlo xaa xsyaknë lo
Jesús, aan lëë xaa pxob ña xaa kik
kchë meñ go, ni kchë gaa meñ go
byak. 41 Ni ndaly leñ styoo meñ nii
nche siko pchoo kyalbini mal nii
chuptsyë, xñee:
—Lii nak Xiñ Dios.
Per lëë Jesús kwëntseeb lo kyal-
bini mal go. Blaady xaa nyeew,
porñee nan kchë kyalbini mal go
nii lëë Jesús nak Crist nii no kiid.

Lëë Jesús xluuy xtiits Dios leñ ktoo
(Mr. 1:35-39)

42 Tsiñee lëë lyu byaani, lëë Jesús
kwey tublad chu kyedzy laañee ni
tu cho kindy. Per lëë meñ kukyub
xaa, aan lëë xaa ptsil lo meñ. Kok-
ladzy meñ ngwëës meñ xaa parñee
mbidy xaa, 43 per lëë xaa chëb:
—No nii kateedyaa stubla
kyedzy par kluyaa xa nak xkyal-
wnabey Dios, por par ngo syelyaa.
44 Singo kwtedy Jesús xtañ meñ
Judea xluuy xaa xtiits Dios kchë leñ
ktoo.

5

Xaa nii kwnaasy ndaly mël
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

1 Tu vuelt lëë Jesús so chu nistoo
nii lë Genesaret, aan singootyee
xtaagw kchësy meñ nii chakladzy
kon xtiits Dios. 2 Lëë Jesús kon nii

lëë chop barkw nche nlety chu nis,
porñee lëë xpixwano no kiib kyex
nii xkaa mël. 3 Lëë Jesús kwyëp leñ
tu barkw nii nak xcheñ Simoñ, aan
lëë xaa kwnabey kwsosit barkw
chu nis. Loxsye ngo lëë xaa kw-
sob leñ barkw aan lëë xaa bluuy
xtiits Dios lo meñ. 4 Tsiñee lëë xaa
lox kwnee lo meñ, lëë xaa chëb lo
Simoñ:
—Kuni barkw laañee nxity, aan
kol kchon xkyex to par kñaasy to
mël.
5 Tsigo lëë Simoñ chëb:
—Maestre, tyub kyool pkyëë noo
tsiiñ, aan bñaasty noo mël. Per ya
ke nii lii dyon xñeew, lëën kchon
kyex lo nis.
6 Tsiñee lëë xaa pchon kyex,
per nii ndaly mël busy pkaa, axte
pchos xkyex xaa. 7 Por ngo lëë xaa
kwloo señ lo xcombañer xaa nii
no stu leñ barkw parñee kuñ xaa
go xaa yudar. Lëë xaa go kwey
aan chop xbarkw xaa byaktsë axte
xkiitsyo lo nis. 8 Tsiñee lëë Simoñ
Pedre kon kchë ngo, lëë xaa psoxib
lo Jesús aan lëë xaa chëb:
—Psaan naa, xey, por tu ngoptol
nakaa.
9 Singo chëb Simoñ porñee pt-
syeb xaa ksa xaa meñ nii kon kchë
mël nii kwnaasy xaa. 10 Ni wi gaa
Santiagw ni Juan ptsyeb. Xiñ Zebe-
deo nak xaa chop xaa. Ksa xaa
Simoñ xkyë tsiiñ. Per lëë Jesús chëb
lo Simoñ:
—Ktsyeebtyoo. Por destye natse
kñaastroo mël, sink lëël kluuy xtit-
saa lo meñ.
11 Loxsye psotsey xaa barkw chu
nis, nche gak kchë xtsiiñ xaa, lëë
xaa sinal Jesús.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa xsyaknë
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

12 Tu tse lëë Jesús so tu leñ
kyedzy, tsiñee lëë tu xaa xsyaknë
nii xyodz lady ptsiñ. Lëë xaa
psoxib ni lëë xaa pkiitsy kë lyu kon
xaa Jesús, aan lëë xaa chëb:
—Xey, pe nëëdyoo beeñ kyak naa.
13 Lëë Jesús pxob ña kik xaa chëb:
—Chakladzyaa nii kyakoo. Byak.
Wor go kazh lëë xaa nii xyodz
lady ko byak. 14 Aan lëë Jesús chëb
kazh lo xaa:
—Ni tu cho lo këëbtylo, sink byey
aan kwey lo pxosy. Kuksakon nii
xñabey xley Moisés parñee kaknan
kchësy meñ nii lëël byak.
15 Sisi gaa tse lëë meñ nii chon
nii chuuñtsyey Jesús xtyaly, ni lëë
meñ chijkëëtyag xtiits xaa, ni lëë
meñ chi par kuuñ kyak xaa meñ.
16 Per ndaly vuelt xchooxso Jesús
par kutiitsni xaa Dios laañee kindy
meñ.

Lëë tu xaa xsyaknë xyak
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

17 Lëë stu tse lëë bla xaa fariseo
ni bla maestre ley nii sëëd nëz xtañ
meñ Galilea, ni Judea ni Jerusalén
kusob laañee no kluuy Jesús xtiits
Dios. Lëë Dios nakni Jesús. Por
ngo chuuñ kyak xaa xaa xsyaknë.
18 Siko kuni meñ tu xaa xsyaknë
nii kë yag lo xaa. Tyub lady xaa
xsyaknë go kutoo. Kokladzy meñ
nsyëëbni meñ xaa leñ yu par kix
meñ xaa lo Jesús. 19 Per pchilody
ndyedyni meñ xaa, porñee sin-
gootyee ndaly meñ nche. Por ngo
lëë xaa kwyëp kik yu, aan lëë xaa
kwtob bla tej, aan nëz laa nyaly go
blity xaa xaa xsyaknë go par ktsiñ
xaa lo Jesús. 20 Tsiñee lëë Jesús kon
nii xniladzy meñ nii ptsiñni xaa
xsyaknë go nii lëësy Jesús chuuñ
kyak meñ xsyaknë, lëë Jesús chëb
lo xaa xsyaknë:
—Xiñ, lëë kchë xtoloo bily.
21 Tsigo nladzy maestre ley ni
xaa fariseo: “¿Cho nak xaa gue nii
xko xaa falt lo Dios? Dios sye xtsily
xtol meñ.”
22 Per lëë Jesús byeñ kchë nii no
ksya styoo xaa go aan lëë xaa chëb:
—¿Penak nii xsya tol do? 23 Schilo
këpaa lo meñ xsyaknë: “Lëë kchë
xtoloo bily”, ni schilo këpaa: “Kux-
che aan kwsë”, per ¿chow dyon

mastre ngan? 24 Per lëën kluy lo
do gaanoo nii lëë mguiy nii pxaal
Dios lo kislyu kwaa tiitspey parñee
ktsily xaa xtol meñ.
Loxsye ngo lëë xaa chëb lo xaa nii
kutoo go:
—Lool xñen, kuxche, blis xtal
aan byey liidzyoo.
25 Wor go kazh xña lo meñ lëë xaa
nii kutoo go kuxche, lëë xaa blis xta
xaa, aan lëë xaa sey lidzy xaa, xtee
xaa skizh lo Dios. 26 Kchësy meñ
nii nche siko psee kon nii beeñtsyey
Jesús, aan lëë meñ ptee skizh lo
Dios xñee meñ:
—Tu kyalntson nrii ptyon no
natse.

Lëë Jesús xkwetsy Leví
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

27 Loxsye ngo lëë Jesús bi siko,
aan lëë xaa kon tu xaa nii xtop tumi
nii xyey Roma. Leví pcholë xaa
go. Lëë xaa sob laañee chikni meñ
tumi. Lëë Jesús chëb lo xaa:
—Tënal naa.
28 Lëë Leví kuso, aan nche gak
kchë xtsiiñ xaa, lëë xaa sinal Jesús.
29 Lëë Leví beeñlo tu niskwaan
par Jesús. Aan ndaly xaa nii
xtop tumi nii xyey Roma ni stubla
meñ kwsob kwi Jesús. 30 Por
ngo lëë xaa fariseo ni lëë maestre
ley bislo kwneenë xpëëdscuel Jesús,
chëb xaa:
—¿Penak nii chawni do ni chini
do ksa do xaa nii xtop tumi nii xyey
Roma ni meñ ngoptol?
31 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Xkiiñdy meñ nii ndaan xaa nii
chuñ rmedy, sink meñ xsyaknë
xkiiñ xaa nii chuñ rmedy. 32 Syely
kyubtyaa meñ buen, sink lëën
syely kyub meñ nii no xtol parñee
kpikche styoo meñ go lo Dios.

Ndaly nii bitiits Jesús lo meñ
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

33 Tsigo lëë meñ chëb lo Jesús:
—Kchësy xaa nii no xlad Juan
gon ni xaa nii no xlad xaa fariseo
chawdy xaa par kuuñ ksak xaa
Dios, per lëë xpëëdscueeloo masyke
wagw no xaa.
34 Lëë Jesús chëb:
—¿Pe mod lika nayak ksaan xaa
nii chi tu kyalwtsiilña xkyon par
kteenë xaa deelñee bii nche xaa nii
ptsiilña? 35 Per sitsiñ tse nii lëë xaa
ptsiilña kpi. Tsigolye nagon schilo
ksaan meñ wagw par tso kyalnë
meñ.
36 Lëë gak Jesús bitiits nrii lo
meñ, chëb xaa:
—Ni tu cho xchugty tublë xab
kub par kyëtë tu ladx yoox, por
deelñee kchug meñ xab kub, lëëw
xiñ, ni xtsiildy kaa ladx yoox nii
kyëtëw ladx kub. 37 Ni xtyëëdy
kaa nip kub leñ tu kyeg kidy nii
kwyoxle, por lëë nip kub xchos
kyeg yoox, aan lëëw xiñ chopo.
38 Por ngo no nii ktyëë nip kub leñ
kyeg kub. 39 Ni ni tu cho chidy nip
kub loxsye xtyoow nip nii pyexle,
por kchë meñ xñee nii mastre nizh
nip nii pyexle.

6

Lëë xpëëdscuel Jesús xchoow
xobxtily tse nii chakty tsiiñ
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

1 Lëë Jesús sitedy tu lo kwaakon
tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ. Aan
lëë xpëëdscuel xaa pchoow xobxtily
parñee kwii xaa xobxtily kaw xaa.
2 Per lëë bla xaa fariseo chëb lo xaa:
—¿Penak nii chuuñtsyey do tu cos
nii nonguialdy kak tse nii xiladzy
meñ lo tsiiñ?
3 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—¿Pe karty klab to kitsy nii xñee
xa beeñtsyey rey David ksa xcom-
bañer xaa worñee kwlaañ xaa?
4 Lëë xaa gon kwsëëb leñ lidzy Dios,
aan lëë xaa taw kyaxtily nii nak
lay ksa xcombañer xaa, nikxe nii
nonsy pxosy nonguial kaw kyax-
tily go.
5 Ni lëë gak Jesús chëb:
—Lëë mguiy nii pxaal Dios
xñabey lo tse nii xiladzy meñ lo
tsiiñ.

Mguiy nii mbañdy ña
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

6 Lëë stu tse nii xiladzy meñ lo
tsiiñ, lëë Jesús kukluuy xtiits Dios
lo meñ leñ ktoo, aan lëëtyee lëë tu
xaa xsyaknë nii mbañdy ñali no leñ
ktoo. 7 Ni lëë maestre ley gaa ni
lëë xaa fariseo nche kleetsy dyon
pe syuuñ kyak Jesús xaa tse nii xi-
ladzy meñ lo tsiiñ, parñee tso pe cos
jkëëkiy xaa Jesús. 8 Per como nan
Jesús pe cos no kik xaa go, lëë xaa
chëb lo xaa nii mbañdy ña:

—Kuso aan kwso groltyee nu.

Lëë xaa xsyaknë go kwsoli.
9 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo meñ:

—Kol në dyon pe nonguial kak
buen tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ,
ote nonguial yak kak mal. ¿Pe
nonguial dyon klaa no kety tu meñ,
ote nonguial yak kteelaa no meñ?

10 Lëë xaa buy lo kchë meñ nii
nche siko, aan lëë xaa chëb lo xaa
xsyaknë go:

—Ptsiily ñal.

Lëë xaa xsyaknë go psoob xtiits
xaa, aan lëë ña xaa byaktsey. 11 Per
no xaa nii tir blëë, aan lëë xaa bislo
bitiits xaa dyon xa ksaksi xaa Jesús.

Lëë Jesús xkwe xaa nii kak apostle
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

12 Misme gak leñ tse go lëë
Jesús kwey tu kiy, aan tyub kyool
bitiitsni xaa Dios. 13 Tsiñee lëë
lyu byaani, lëë xaa kwtsyetsy kchë
xpëëdscuel xaa, aan lëë xaa kwle
tsiipchop xaa nii kak apostle. 14 Lëë
lë ksa xaa nii kwle xaa nrii: Simoñ,
xaa nii kwloolë xaa Pedre, ni
Ndresy betsy Simoñ, ni Santiagw,
ni Juan, ni Felip, ni Bartolomé,
15 ni Mateo, ni Max, ni Santiagw
xiñ Alfeo, ni Simoñ nii kwyo lady
tub tiiy xaa nii pcholë Cananista,
16 ni Judas betsy Santiagw, ni Judas
Iscariote, xaa nii pko Jesús ña xaa
xñabey.

Ndaly meñ xsyaknë xyak
(Mt. 4:23-25)

17 Lëë Jesús byety kiy ksa apostle,
aan lëë xaa kwlës tu lo letsy. Ndaly
meñ nii no xlad xaa ptsiñ siko ni
ndaly meñ Judea, ni meñ Jerusalén
ni ndaly meñ nii no tyub chu nistoo
nii lë Tiro ni Sidón ptsiñ. Kchësy
meñ go kwey par jkëëtyag meñ go
nii xluuy Jesús ni parñee kuñ xaa
meñ go rmedy. 18 Beeñ kyak xaa
kchë meñ nii no ksaksi kyalbini
mal. 19 Kchë meñ kokladzy nsyeñ
Jesús, porñee byeñ meñ nii lëë Dios
ptee kyalwnabey lo xaa par kuuñ
kyak xaa kchë meñ xsyaknë.

Kyalwle ni kyalnë
(Mt. 5:1-12)

20 Lëë Jesús buy lo xpëëdscuel aan
lëë xaa chëb:

—Dichos to nii prob to, por lëë do
sëëb laañee xñabey Dios.

21 'Dichos to nii kindy pe kaw do
nina, porque sitsiñ tse nii lëë do
kyëly.

'Dichos to nii choon do nina,
porque sitsiñ tse nii lëë do kxidzy.

22 'Dichos to tsiñee kaklasty meñ
kan meñ do, ni tsiñee kwii meñ
do kyedzy, ni tsiñee kotsyetsy meñ
do, ni tsiñee kpixladzy meñ kan do
sinak nii nyak to tu xaa mal porñee
xsoob to xtiits mguiy nii pxaal Dios.
23 Kol kle ni kol ko nguiool styoo
do tse nii ktsyool do kchë ngo, por
lëë Dios kizh lëë do tsiñee ktsiñ do
kpaa. Ni siñee xsaksi gak meñ lëë
do psaksi pxosy meñ kchë profet
nii biid penaadle.

24 'Chooksye lëë doy nii nak to
rikw, por lëë do kwaal nii no jkaa
do.

25 'Chooksye lëë doy nii xlyaañdy
to nina, por so tse nii lëë do tedy
kpiñ.

'Chooksye lëë doy nii xidzy to
nina, por so tse nii lëë do koon por
kyalnë.

26 'Chooksye lëë doy tsiñee
xlisklaa meñ do, por singo gak
blisklaa pxusykoltoo meñ kchë
profet wnee xuuy nii biid penaa-
dle.

Kyalwkëstyoo
(Mt. 5:38-48; 7:12)

27 ’Per lëën xñe lo do, kchësy
to siñee xkëëtyag to xtitsaa, nii
jkëstyoo do meñ nii xlëë lo do,
ni kuñ do kyalbuen lo meñ nii
chaklasty kan lëë do. 28 Kol ktikche
tiits buen lo meñ nii xkyë lo do,
ni kol nab nii kakni Dios meñ
nii xkotsyetsy lëë do. 29 Deelñee
kiswee meñ tublad kwesyoo, wi
stublado ptee kiswee meñ. Ni
deelñee no cho chakladzy kla
xchakeetoo, blaa koy xaa wi
xmaankwoo. 30 Ni deelñee kñab
meñ tu cos lool, ptedyo. Ni deelñee
kla meñ tu cos lool, kuuñkiydylo.
31 Kol kan meñ sinak chakladzy to
kan meñ do.
32 ’Deelñee xaktyee meñ nii
xkëstyoo gak lëë do xkëstyoo do, pa
nondyo. Por singo gak chuuñtsyey
kchë meñ ngoptol. 33 Ni deelñee
xaktyee gak lo meñ nii buen lo
do chuñ do kyalbuen, pa nondyo.
Por singo gak chuuñtsyey meñ
ngoptol. 34 Deelñee xaktyee lo meñ
nii xyeñ do schilo kizh xkutiñ do,
pa nondyo. Por singo chuuñtsyey
meñ ngoptol. Tsiñee xkutiñ xaa
tu cos, xkyëmbës xaa ktikche meñ
favor go. 35 No nii jkëstyoo do meñ
nii xlëë lo do, ni no nii kuñ do
buen. Ni no nii kutiñ do cos, per
kyëmbësty to nii ktikche meñ favor
go lo do, tsiin nroobre nii jkaa do
lo Dios nii sob kpaa ni lëë gaa to
kak xiñ xaa. Buen xaa, lëë xaa
chakni meñ nii xsakty styoo ni meñ
mal. 36 Kol jkëstyoo meñ sinak nii
xkëstyoo Tat Tios lëë do.

Jkëëkiydy to meñ
(Mt. 7:1-5)

37 ’Kseejty to meñ tsiin kseejty
Dios lëë do, ni jkëëkiydy to parñee
jkëëkiydy Dios to. Kol knityladzy
falt nii xko meñ lo do tsiin ktsily
Dios xtol do. 38 Kol kteedy nii jkiiñ
meñ tsiin knee Dios nii jkiiñ do.
Lëë xaa ktiix nii kneetsy xaa lo do
aan axte kpixo chu medid. Sinak
nii xtiixak to nii xtee do lo xcom-
bañer do ktiix Dios nii kneetsy xaa
lo do.
39 Aan lëë gak Jesús bitiits nrii
chëb:
—¿Pe schilo nawen kluuy xaa ni
xñady lo nëz lo stu xaa nii chandy?
¿Pe lëdy nayak sikyab xaa leñ tu
kyeech chop xaa? 40 Mastre chak
maestre lo mëëdscuel, per tsi lëë
mëëdscuel lox xseedy, lëë xaa chak
sinak chak xmaestre xaa.
41 ’¿Penak xseel chanoo tublë
kizh wiñ nii no lo betsyoo, aan
xyeñdyoo nii mastre ngol tublë yag
nii no lool? 42 ¿Xa kchilo këëboo
lo betsyoo: “Kwlës dyon, beetsy,
kwin kizh wiñ nii no lool”, deelñee
xyeñdyoo nii mastre ngol yag nii no
lool? Kseedyoo meñ, sink klo kwlii
yag ngol nii no lool, tsiin kchilo
kanoo par kwiil kizh wiñ nii no lo
betsyoo.

Por xnex yag kyuumbey meño
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

43 ’Xkyëdy nex byodz lo yag
buen, ni kyëdy nex buen lo yag nii
buendy. 44 Por xnex yag xyuumbey
meñ yag. Xkyëdy yegw lo yakitsy,
ni xkyëdy uv lo sars. 45 Tiits buen
xñee xaa nii buen no styoo xaa,
per lëë xaa mal, tiits mal xñee xaa,
porñee mal no styoo xaa. Ni kchë
gaa nii no leñ styoo meñ xchoo
chuw meñ.

Xaa nii xsoob tiits ni xaa nii xsoobtyo
(Mt. 7:24-27)

46 ’¿Penak xñee do nii naa nak xaa
nii xñabey lo do, aan chuuñtsyeydy
to nii xñen? 47 Lëën kniy cho nak
sinak meñ nii xkëëtyag xtitsaa ni
chuuñtsyey nii xñen. 48 Nak meñ go
sinak tu xaa nii kwteeñ nxity lo kyo
par tsaa lidzy. Aan tsiñee lëë nis
kok naal kiigwpee, lëë nis kutsib
axte chilidzy xaa, per beeñ kxisty
niso, porñee tsiitsy sobo. 49 Per
lëë meñ nii xkëëtyag xtitsaa aan
chuuñtsyeydyo nak meñ go sinak tu
xaa nii psaa lidzy nëb lo lyu aan

kwteeñdy xaa. Aan tsiñee lëë nis kok naal kiigwpee, lëë nis kutsib axte chilidzy xaa, lëë nis pchon lidzy xaa aan kazhka kwnitylow.

7

Lëë Jesús chuuñ kyak xmos soldad
(Mt. 8:5-13)

1 Loxsye kwnee Jesús lo meñ, lëë xaa sey Capernaum. 2 Siko kwyo tu xaa nii xñabey lo tubtsoon soldad Roma, aan lëë tu xmos xaa kwxaaknë. Tir xkëstyoo xaa mos ko, per lëë mos no nëz kyalkuty. 3 Tsiñee lëë xaa biñ nii lëë meñ xsocuent nii chuuñtsyey Jesús, lëë xaa pxaal bla xaa kol nii xñabey lo meñ Israel sinab nii tsikuuñ kyak Jesús xmos xaa. 4 Lëë xaa kol go kwey aan lëë xaa kwnab nii tsi Jesús, chëb xaa:

—Chigal nii kuñoo soldad xñabey re yudar, 5 por xkëstyoo xaa meñ xkyedzy noo. Lëë xaa psaa xiktoo noo.

6 Lëë Jesús sinal, per tsiñee lëë xaa ptsiñ kex chilidzy soldad nii xñabey, lëë soldad pxaal bla xamigw kukëb lo xaa:

—Ko tsiiñdyaa lool, por cho naktyaa parñee sëëboo leñ lidzyaa. 7 Por ngo nii byaxtyaa nyelyaa yuubaa lool. Pxaal tiits parñee kyak xmosaa. 8 Por deel naa no xaa nii mastre xñabey lon, lëë naa lo soldad xñabeyaa. Tsiñee xalaa tu xaa mandad chi xaa. Tsiñee xkwetsy kaan tu xaa chiid xaa. Singo gak xmosaa tsiñee xñabeyaa nii kuuñtsyey xaa tu cos, chuuñtsyey xaaw.

9 Psee Jesús biñ ngo, aan lëë xaa chëb lo meñ nii nal xitsy xaa:

—Nli xñen nii karty kanaa tu meñ Israel nii kniladzy Dios tyub styoo sinak xniladzy xaa re.

10 Tsiñee lëë xaa nii kunee lo Jesús ptsiñ chu yu, lëë mos nii xsyaknë tselye byak.

Lëë Jesús chuuñ kpañ xiñ tu kwnaa viud

11 Loxsye ngo lëë Jesús si tu kyedzy nii lë Naín ksa xpëëdscuel aan ndaly meñ kunal xaa. 12 Tsiñee lëë xaa ptsiñ kex chu kyedzy, lëë xaa kon nii lëë meñ sijkeetsy tu xiñgan tu kwnaa viud. Mëëd tusy kok xaa wiñ go lo xñaa, aan singootyee ndaly meñ sinal me wkeetsy. 13 Lëë Jesús pkëstyoo kwnaa go aan lëë xaa chëb lo me:

—Koondyoo.

14 Lëë xaa big kwseñ xaa chu yaglan, aan lëë xaa nii nxob yaño kwche tse. Loxsye ngo lëë xaa chëb lo mëëd kuty ko:

—Xaa wiñ, lool xñen, ¡kuxche!

15 Lëë xaa wiñ nii kuty ko kwsobli ni lëë xaa kwnee, aan lëë Jesús psaan xaa lo xñaa xaa. 16 Kchësy meñ nii kon ngo psee ni ptee skizh lo Dios, xñee:

—Lëë tu profet kwlañche lo no, ni lëë Dios sëëd kuñ meñ yudar.

17 Aan tyub Judea ni kchë kyedzy nii nche nëz tañ go bitiits meñ nii beeñtsyey Jesús.

Meñ nii chini xtiits Juan Bautist
(Mt. 11:2-19)

18 Lëë xpëëdscuel Juan bitiits kchë ngo lo Juan. Por ngo lëë Juan kwtsyetsy chop xpëëdscuel, 19 aan lëë Juan pxaal xaa lo Jesús par kñabtiits xaa dyon pe lëë Jesús nak xaa nii kxaal Dios, ote no nii yak bii kyëmbës xaa. 20 Lëë xaa nii pxaal Juan chëb lo Jesús:

—Lëë Juan Bautist pxaal lëë noo par kñabtiits noo dyon pe lii nak xaa nii kxaal Dios, ote no nii yak bii kyëmbëës noo.

21 Wor go kazh lëë Jesús beeñ kyak ndaly meñ xsyaknë ni lëë xaa beeñ kyak meñ nii no kyalbini mal leñ styoo ni meñ nii xñady lo.

22 Tsigo lëë xaa chëb lo xpëëdscuel Juan:

—Kol kyey, aan kol kutiits kchë nii kon do ni biñ do lo Juan. Kol këb nii lëë meñ nii xñady lo chan, ni lëë meñ nii në niy xsyë, ni lëë meñ

nii xyodz lady xyak, ni lëë meñ nii
xkwaat chon, ni lëë meñ kuty xpañ,
ni lëë kchë meñ nii ni tu pe chapty
xkëëtyag xtiits Dios. 23 Ni kol këb:
Dichos meñ nii jkandy kik kan naa.

24 Tsiñee lëë xpëëdscuel Juan bi,
lëë Jesús bitiits lo meñ cho nak
Juan, chëb xaa:

—¿Pe cos kukuy do dyon worñee
kwey do tañ? ¿Pe kukuy do tublë
kizh nii nëz re nëz rek xni me?
25 Aan deelñee kukuydy to ngo, ¿pe
cos kukuy do? ¿Pe kukuy do tu
xaa nii nakw ladx non yak? Por
nan do gon nii lidzy sye rey no xaa
nii nakw ladx non ni xaa nii mbëë
mbañ. 26 Kol në dyon pe cos kukuy
do. ¿Pe kukuy do tu profet yak?
Deelñee tu profet gon kukuy do, nli
nii profet nak xaa nii kukuy do, per
mastre non xaa. 27 Lëë Juan xseety
kitsy nii kë xtiits Dios laañee xñeew:
Lëën kxal tu xaa nii tenech lool,
parñee kwii xaa tu nëz tedyoo.
28 Lo kchë meñ nii noyaly lo kislyu
re xsobaa nii ni tu meñ karty tsitsib
sinak Juan. Per lëë laa xñabey Dios
kchë xaa nii xisy non chuñ gan lo
Juan.

29 Kchësy meñ pkëëtyag nii
kwnee Juan aan axte wi xaa nii
xtop tumi nii xyey Roma byeñ
xa nak xkyalwnabey Dios. Por
ngo lëë xaa kwchobnis lo Juan.
30 Per lëë xaa fariseo ni maestre
ley kwchobnisty xaa lo Juan.
Kwxaakty xaa kyalnsaak nii pxaal
Dios.

Chëb kaa Jesús:

31 —¿Cho nak sinak meñ nii no
natiemp dyon? 32 Nak meñ nii no
natiemp gon sinak chol xaa wiñ nii
xkwe kity laañee chak kiy aan xñee
xaa lo xcombañer xaa: “Biily noo
flaut aan byëëdy to, ni biily noo ti
nii së mban aan biiñdyak to.” 33 Por
na nii biid Juan xñee do nii kyal-
bini mal no leñ styoo xaa, porñee
tawdy xaa kyaxtily ni kowdy xaa
viñ. 34 Lëë na nii lëë mguiy nii
pxaal Dios chaw ni chi viñ, xñee do
nii lyaadzy wagwsye no xaa gue ni
ngonip xaa, ni xñee do nii lëë xaa
xtsiil lsa meñ ngoptol ni meñ nii
xtop tumi nii xyey Roma. 35 Per
por kchë nii chuuñtsyeyaa xluuy nii
Dios nakni naa.

Lëë Jesús kwey lidzy Simoñ

36 Lëë tu xaa fariseo kuni Jesús
lidzy xaa par kaw Jesús, aan lëë
Jesús sob lo mezh. 37 Tsiñee lëë tu
kwnaa ngoptol nii no leñ kyedzy
ko biñ nii lëë Jesús ptsiñ lidzy xaa
fariseo go, lëë me kwey noy me tu
bot aceit nii xlyaa nex. 38 Lëë me
big nëz xitsy Jesús choon me aan
lëë me pkadz niy xaa con nis lo me.
Loxsye ngo lëëw pkwiitsy me con
kits kik me, ni lëë me ptsiil chuwo,
ni lëë me kwtëëbo aceit xlyaa nex.
39 Tsigo nladzy xaa fariseo nii kwt-
syetsy Jesús kaw Jesús: “Deelñee
nyak xaa gue profet, nyeñ xaa nii
no xtol kwnaa nii so lo xaa.” 40 Per
lëë Jesús chëb lo xaa fariseo:

—Simoñ, chakladzyaa kniyaa tu
cos lool.

Aan lëë xaa chëb:

—Kwnëw maestre.

41 Lëë Jesús chëb:

—Chop xaa name nsëëb lo tu
xaa nii xkutiñ tumi. Tu xaa nsëëb
kaay kyoow denario. Lëë stu xaa
nsëëb choowptsiiw. 42 Aan como
pchilody nguizh xaaw, lëë xaa nii
xkutiñ tumi ptsily chop lë xaa
parñee kak nsëëbtre xaa. Kwnë
dyon lo chop xaa go cho xaa mastre
ksak styoo.

43 Lëë Simoñ chëb:

—Buty xaa nii mastre nroob
tumi nsëëbo.

Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nli xtiitsoo.

44 Lëë Jesús byoogw buy lo kw-
naa go, aan lëë xaa chëb lo Simoñ:

—¿Pe chanoo kwnaa re?
Kwsëbaa liidzyoo, aan bneestyoo
nis nyadx niyaa. Per lëë kwnaa
re kwtiib niyaa con nis lo me, ni
lëëw pkwiitsy me con kits kik me.
45 Ptsiilchuwdyoo naa, per lëë me,

destye kwlaañaa, tugak no ktsiil
chuw me niyaa. 46 Ni kwtëëbtyoo
aceit lo kikaa, per lëë me kwtëëb
me aceit xlyaa nex niyaa. 47 Por
ngo xñen nii lëë kchë xtol me bily,
porñee tir pkëstyoo me. Per lëë meñ
nii ndalydy xtol xpily, xisy xkëstyoo
meñ go.
48 Loxsye ngo lëë xaa chëb lo kw-
naa go:
—Lëë kchë xtoloo bily.
49 Tsigo nladzy stubla xaa nii ksa
xaa nche sob lo mezh:
—¿Cho nak xaa gue nii axte tol
xtsily xaa?
50 Per lëë Jesús chëb lo kwnaa go:
—Porñee bniladzyoo, ngo nii lëël
kwtelaa. Byey, pe tsinidre kikoo.

8

Kwnaa nii beeñ yudar Jesús

1 Loxsye ngo lëë Jesús kwey
ndaly kyedzy nii nche tañ go,
kukluuy xaa xa nak xkyalwnabey
Dios lo meñ. 2 Wi bla kwnaa nii
kwlii xaa kyalbini mal leñ styoo ni
beeñ kyak xaa kunal. Lady kwnaa
go si María Magdalena. Leñ styoo
me pchoo kadzy kyalbini mal. 3 Ni
lady kwnaa go si Xwan, tsiil Cuza.
Lo Herodes kwë Cuza tsiiñ. Ni
lady kwnaa go si Susan, ni wi kchë
kwnaa nii ptee kchë nii pkiiñ xaa
kunal.

Xcuent ngon
(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

4 Ndaly meñ pchoo xkyedzy par
kan meñ Jesús. Por ngo singootyee
ndaly meñ ptyop, aan lëë Jesús pso
cuent re lo meñ, chëb xaa:
5 —Tu ngon name pchoo si kon.
Aan tsi lëë xaa bislo xnee xaa pni,
no xipni xaa byab lo nëz, aan lëëw
ksubniy meñ ni lëëw ptop mguiñ.
6 No gaa laañee byabo lady kyo, aan
tsi lëë pni go kwlañ, lëëw pidzy,
porñee ngopty lyu. 7 Ni no laañee
byabo lady yakitsy, aan tsi lëëw
kwlañ, lëë yakitsy kwtiño. 8 Per
lëë stub lugar lëë xipni xaa byab
laañee neely lyu, aan lëëw kwroob
ni ngui koko. No lady pni go kwsob
axte tu kyoow xob.
Loxsye bitiits Jesús ngo,
nguiedzy chëb xaa:
—Deelñee chakladzy to kyeñ do,
kol jkëëtyag.

Lëë Jesús xñee xa nak xcuent ngon
(Mt. 13:10-23; Mr. 4:10-20)

9 Tsigo lëë xpëëdscuel Jesús kwn-
abtiits xa nak cuent ko, 10 aan lëë
xaa chëb:
—Lëë Dios gon xluuy xa nak
xkyalwnabey xaa lo do, per lëë lo
meñ nii nche tublad nonsyke con
cuent xluyno, parñee nikxe kuy
meñ, per kandy meñ, ni nikxe kon
meñ, per kyeñdy meñ.
11 'Lëë pni nak sinak xtiits Dios.
12 Lëë pni nii byab lo nëz nak sinak
meñ nii xkëëtyag xtiits Dios, per
xlyëëdy lëë xaatox chikwii tiits ko
styoo meñ, parñee knilasty meñ
ni telaady meñ. 13 Lëë pni nii
byab lady kyo nak sinak meñ nii
xle xkëëtyag xtiits Dios, per como
kindy luw, xtsedy xniladzy meñ go,
por tsi lëë kyalnë sëëd lëë meñ go
xchooxso. 14 Lëë pni nii byab lady
yakitsy nak sinak meñ nii xkëëtyag
xtiits Dios, per tseyga tseyga lëë
kchë cos nii chak lo kislyu re, ni
kchë cos non ni cos ngui xluuylo
lo meñ go aan xsoobty meñ go xti-
its Dios. 15 Lëë pni nii byaab kaa
laañee neely lyu nak sinak meñ nii
xkëëtyag xtiits Dios ni xniladzyo ni
chuuñtsyey nii xñabey Dios.

Xcuent bini
(Mr. 4:21-25)

16 'Ni tu cho xkëëdy tu bini
par kaaw leñ lon o tsolan gaaw,
sink lëëw xkyë par sobo tu laañee
ksaaniw lo meñ nii xsyëëb yu.
17 Singo gak nody tu cos ngueetsy
nii kchukëdy, ni nody kaa tu cos nii
chak tsilaan nii kak ndoondy.
18 'Kol kap cuent, por lëë meñ nii
chaple cos jkaarew. Per lëë meñ

nii ni tu pe chapty, axte nii wiñ nii chap meñ go kpichee.

Xñaa Jesús ni betsy xaa
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

19 Lëë xñaa Jesús ni betsy xaa kwey laañee so xaa, per pchilody mbig me lo xaa, porñee singootyee ndaly meñ nche. 20 Lëë meñ kunitiits lo xaa chëb:

—Lëë xñaal ni lëë betsyoo nche ley, chakladzy kan lii.

21 Lëë Jesús kwëb chëb:

—Kchësy meñ nii xkëëtyag xtiits Dios ni chuuñtsyeyo nak tnan ni nak betsyaa.

Lëë Jesús xkwëës me
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

22 Tu tse lëë Jesús kwyo tu leñ barkw ksa xpëëdscuel, aan lëë xaa chëb:

—Kol tsoo stublad chu nistoo.

Lëë xaa si, 23 aan lëë Jesús kuutkesy leñ barkw. Lëë me gaa bislo xpi ni lëë nis noyaktsë leñ barkw. Tsiñee kon xpëëdscuel Jesús nii lëë barkw nonity lo nis, 24 lëë xaa kukuuñ kna Jesús, chëb xaa:

—¡Maestre! ¡Maestre! ¡Lëë barkw nonity lo nis!

Lëë Jesús kuxche, aan lëë xaa kwëntseeb lo me ni lo nis, ni lëë gaaw byaktse. 25 Tsigo lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:

—¿Penak nii kopty to Dios confians?

Aan lo xtseeb ko xñee xpëëdscuel xaa lo xcombañer:

—¿Cho nak xaa re nii xsoob me ni xsoob nis xtiits xaa?

Mguiy nii kwyo kyalbini mal leñ styoo
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

26 Lëë xaa ptsiñ xtañ meñ Gerasa nii nche stublad chu nistoo Galilea. 27 Aan tsiñee lëë xaa byety barkw, lëë tu xaa nii no kyalbini mal leñ styoo big lo Jesús. Kok xtsele nii chakwty xaa ladx ni nody xaa leñ tu yu, sink lady paa no xaa. 28 Lëë xaa psoxib lo Jesús, aan lëë xaa kwchuptsyë, chëb xaa:

—Jkaaldyoo naa, Jesús, Xiñ Dios nii sob kpaa. Xñabaa nii ksaksidyoo naa.

29 Singo chëb xaa porñee lëë Jesús kwnabey nii kchoo kyalbini mal go leñ styoo xaa. Ndaly vuelt psaksi kyalbini mal xaa, aan nikxe pxituu meñ niy xaa ni ña xaa con caden parñee kchoody xaa, lëëw pchug xaa, aan lëë kyalbini mal go kuni xaa tañ. 30 Lëë Jesús kwnabtiits lo xaa chëb:

—¿Cho lël?

Aan lëë xaa chëb:

—Ndaly lën.

Singo chëb xaa porñee ndaly kyalbini mal kwsëëb leñ styoo xaa. 31 Lëë kyalbini mal go kwnab nii kxaaldy Jesúso linfiern. 32 Aan como lëë tub tsoon ngutsy ncheno wagw chex kiy go, lëë kyalbini mal kwnab tiitspey lo Jesús par sëëbo leñ ngutsy ko. Aan lëë xaa pteedy tiitspey. 33 Lëë kchë kyalbini mal go pchoo leñ styoo mguiy go, lëëw kwsëëb leñ ngutsy nii nche siko, aan lëë kchë ngutsy ko kukyab lo nis, aan lëë ma kuty.

34 Lëë xaa nii xkyënap ngutsy pxooñ, kukni tiits kyedzy ni lëë xaa bitiits kchë nii kon xaa lo meñ nii ptsyool xaa nëz. 35 Lëë meñ kukuy aan tsiñee lëë meñ ptsiñ laañee so Jesús, lëë xaa nii pchoo kyalbini mal leñ styoo sob lo Jesús. Nyaani chak xaa ni lëë xaa tse nakw xab xaa. Lëë meñ ptsyeb. 36 Aan lëë xaa nii kon kchë ngo bitiits xa byak xaa nii kwyo kyalbini mal leñ styoo. 37 Tsigo lëë kchë meñ Gerasa kwnab nii kpi Jesús tañ go, porñee tir ptsyeb me. Lëë Jesús byo barkw aan lëë xaa bi. 38 Kokladzy xaa nii pchoo kyalbini mal leñ styoo nyinal xaa Jesús, per lëë Jesús psonëz xaa chëb:

39 —Byey liidzyoo, aan bitiits xa beeñ kyak Dioosoo.

Lëë xaa go sey aan tyub leñ kyedzy bitiits xaa xa beeñ kyak Jesús xaa.

Xiñ Jairo ni kwnaa nii kwseñ skiñ xab Jesús
(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

40 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ stublad
chu nistoo stub, xle meñ kuktsi-
ilnëz meñ xaa, porñee kchësy meñ
nche mbës xaa. 41 Lëë tu xaa nii
lë Jairo nii xñabey leñ ktoo ptsiñ,
aan lëë xaa psoxib lo Jesús parñee
tsi Jesús lidzy xaa, 42 porñee lëë
xiñtsyaap xaa nii chap masy tu tsi-
ipchop iz no nëz kyalkuty. Mëëd
tusy nak me lo xaa. Lëë Jesús si aan
xtaagw kchë meñ nii sinal xaa.

43 Lady kchë meñ go si tu kwnaa
nii kokle tsiipchop iz xsyaknë me,
xchoo me cheñ. Ndaly lo meñ nii
chuñ rmedy kukxiñ me xtumi me
aan byagty me. 44 Lëë kwnaa go big
nëz xitsy Jesús aan lëë me kwseñ
skiñ xab xaa, aan wor go kazh lëë
me byag cheñ.

45 Lëë Jesús chëb:

—¿Cho kwseñ xabaa?

Aan como kchësy meñ chëb:
“Lëdy lëë noow”, lëë Pedre chëb:

—Maestre, kchësy meñ xtaagw
lii ni xchëëp lii.

46 Per lëë Jesús chëb:

—No cho kwseñ naa, por byeñaa
nii lëën beñ tu kyalntson.

47 Tsiñee lëë kwnaa go kon nii
chilody tsolan me, xisy me aan lëë
me kuksoxib lo Jesús. Aan xña lo
meñ lëë me pxobtol penak kwseñ
me xaa ni lëë me chëb nii wor go
kazh lëë me byak. 48 Lëë Jesús chëb
lo me:

—Xiñ, porñee bniladzyoo nii
suuñ kyakaa lii, ngo nii lëël byak.
Byey, pe tsinidre kikoo.

49 Lëë Jesús bii nonee tsiñee lëë tu
xaa nii pchoo lidzy xaa nii xñabey
leñ ktoo ptsiñ, aan lëë xaa chëb lo
xaa xñabey go:

—Lëë xiñtsyaapoo tse lox kuty.
Kotsiiñtroo lo maestre.

50 Lëë Jesús biño, aan lëë xaa
chëb:

—Ktsyeebtyoo. Bniladzy nii lëë
Dios kuuñ kyak xiñoo aan lëë me
kyak.

51 Tsi lëë Jesús ptsiñ lidzy xaa
go, xaktyee Pedre, ni Santiagw, ni
Juan, ni xñaa mëëd kwnaa go ni
pxosy me blaa xaa kwsëëb leñ yu.
52 Kchësy meñ nchenoyoon ni no
kteenë por mëëd kwnaa go, per lëë
Jesús chëb:

—Koondy to. Kujty me, sink lëë
me nixyesy.

53 Kchësy meñ pxidzyni Jesús,
porñee nan meñ nii kuty me. 54 Lëë
Jesús kwseñ ña me aan lëë xaa
chëb:

—Mëëd wiñ, lool xñen, kuxche.

55 Lëë me pañ aan wor go kazh
lëë me kuxche, aan lëë Jesús chëb:

—Kol ktee nii kaw me.

56 Tir psee pxosy me, per lëë
Jesús chëb nii ni tu cho lo kutiisty
xaaw.

9

Lëë xpëëdscuel Jesús chikluuy xti-
its Dios
(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

1 Lëë Jesús kwtsyetsy ksa tsiip-
chop xpëëdscuel, aan lëë xaa ptee ti-
itspey lo xaa parñee kwii xaa kyal-
bini mal leñ styoo meñ ni kuuñ
kyak xaa meñ xsyaknë. 2 Lëë
xaa pxaal xpëëdscuel xaa parñee
kluuy xaa xa nak xkyalwnabey
Dios lo meñ ni kuuñ kyak xaa meñ
xsyaknë, 3 chëb xaa:

—Koydy to nii jkiiñ do nëz, ni yag
nii ksoxka do, ni bols, ni kyaxtily,
ni tumi, ni koydy to ladx par ktsyëë
xab to. 4 Tsiñee ktsiñ do cualquier
lidzy meñ, kol kwës siko axte nii
kpi do kyedzy ko. 5 Deelñee no tu
kyedzy nii kaklasty meñ knee meñ
laañee kwës to, kol kchoo kyedzy
ko, aan kol kwib yu nii xña niy do,
parñee kyeñ meñ nii no xtol meñ.

6 Lëë xpëëdscuel xaa kwey kchë
kyedzy nii nche tañ go, bluuy xaa
xa kteelaa Dios meñ ni beeñ kyak
xaa meñ xsyaknë.

Lëë Herodes chakladzy kan Jesús
(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

7 Lëë rey Herodes biñ nii lëë
meñ xseety Jesús ni kchësy nii
chuuñtsyey Jesús, aan nandy
Herodes pe kwxaak, porñee no
meñ kwnee nii lëë Juan pañ. 8 No
gaa meñ kwnee nii lëë profet Elías
kwlañche, ni no meñ kwxaak nii tu
profet nii biid penaadle pañ. 9 Per
lëë Herodes chëb:
—Yuub naa kwnabey kwchug
kik Juan. ¿Cho ngue tsigo tant
xseety meñ?
Por ngo nii kokladzy Herodes
nyan Jesús.

Lëë Jesús xyaan kaay mily meñ
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

10 Tsiñee lëë xapostle Jesús
bikche, lëë xaa bitiits kchë nii
beeñtsyey xaa, aan lëë Jesús sini
xaa tu kyedzy nii lë Betsaida. 11 Per
lëë meñ byeño, aan lëë meñ kunal.
Lëë Jesús kaa kwnee lo meñ xa nak
xkyalwnabey Dios ni lëë xaa beeñ
kyak meñ xsyaknë.
12 Lëë tse no ktsye tsi lëë ksa tsiip-
chop xpëëdscuel xaa big lo xaa chëb:
—Psonëz meñ parñee kyey
meñ wxiladzy ni tsikyub meñ nii
ktyaaw kyedzy ni kchë laañee sob
yu, por ni tu cho kindy nu.
13 Lëë Jesús chëb:
—Lëë do wo, kol ktee nii kaw
meñ.
Lëë xpëëdscuel xaa kwëb chëb:
—Kaayak kyaxtily ni chopak mël
nooy noo, xakxe deelñee kyosyuuy
noo nii kaw kchësy meñ re.
14 Siik kaay mily meñ, per lëë
Jesús chëb lo xpëëdscuel:
—Kol këb lo meñ nii sob meñ
choowptsii gaa meñ tub lugar.
15 Lëë xpëëdscuel xaa psoob tiits
aan loxsye kwsob meñ, 16 lëë Jesús
kwseñ ksa kaay kyaxtily go ni chop
mël go, aan lëë xaa blëp lo kpaa
par ktee xaa skizh lo Dios. Loxsye
beeñ grol xaaw, lëëw pteedy xaa
lo xpëëdscuel xaa par kiisy xaaw
lo meñ. 17 Kchësy meñ byëly, aan
tsiñee lëë wagw kwlox ptyop tsiip-
chop tskwidy kyaxtily byuy.

Lëë Pedre xñee nii Jesús nak Crist
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

18 Tu tse lëë Jesús noyutiitsni Dios
nonsy, aan lëë xpëëdscuel xaa nche
lo xaa. Lëë xaa kwnabtiits, chëb
xaa:
—¿Cho xñee meñ dyon nii nakaa?
19 Lëë xpëëdscuel xaa kwëb chëb:
—No meñ xñee nii lii nak Juan
Bautist, no gaa meñ xñee nii lii nak
profet Elías, ni no stubla meñ xñee
nii no cho tu profet nii pañ nakoo.
20 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lëë dook, ¿pe nan do cho
nakaa?
Aan lëë Pedre kwëb chëb:
—Lii nak Crist, Xiñ Dios.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety
(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

21 Per lëë Jesús psaan kazh tiits
nii ni tu cho lo këbty xaaw.
22 Ni lëë xaa chëb nii tir mban
tedy mguiy nii pxaal Dios, ni
ksaldy xaa kol xaa, ni xaa nii
xñabey lo pxosy, ni maestre ley.
Lëë meñ kuty xaa, per tse nii loxo
tson kpidz lëë xaa kpañ.
23 Ni lëë gak Jesús chëb lo kchësy
meñ:
—Deelñee no tu do chakladzy tso
xladaa, no nii ksaan do kchë nii
xyostyoo do, ni no nii tse con tse
tedy to kyalnë parñee kchilo kiid-
nal do naa. 24 Por lëë kchë xaa
nii choxko kteelaa xkyalmbañ lo
kyalkuty kety. Per lëë xaa nii pe
sinidy kik, nikxe kety xaa, lëë xaa
kpañ, porñee xniladzy xaa xtitsaa.
25 ¿Pe nan nii kuuñ xcheñ meñ
tyub kislyu, lëëtyak lëë meñ kety?
26 Deelñee no cho xteladzy chan
naa ni xteladzy chon xtitsaa, lëë
mguiy nii pxaal Dios kteladzy kan
kchë meñ go tsiñee lëë xaa kiid con
xkyalwnabey Dios ksa xaa angly.
27 Xsobaa nii no meñ nii nche nu
kejty axte nii kan meñ xkyalwn-
abey Dios.

Lëë Jesús xtsyëëlo
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

28 Tse nii kwlox xon kpidz nii
bitiits Jesús kchë ngo, lëë xaa kwey
tu kik kiy kukutiitsni xaa Dios
ksa xaa Pedre, Santiagw ni Juan.
29 Mentre lëë Jesús noyutiitsni Dios,
lëë lo xaa ptsyëë ni lëë xab xaa
byak nguitsy ni lëëw bibëly. 30 Aan
lëë chop xaa ptsiñ chutiitsni xaa.
Moisés ni Elías nak chop xaa go.
31 Xpibëly xaa. Lëë xaa bitiits nii lëë
Jesús kety Jerusalén. 32 Nikxe kwyo
mgaal lo Pedre ksa xcombañer, lëë
xaa kwchena, aan lëë xaa kon nii
xpibëly Jesús ni xpibëly xaa nii biti-
itsni Jesús. 33 Tsiñee lëë chop xaa go
no kpi lo Jesús, lëë Pedre chëb:

—Maestre, ¡xaatke mbëë nche no
nu! Lëë noo ksaa tson yu yagxi-
idy: tuwo par lii, stuwo par Moisés,
stuwo par Elías.

Per nandy Pedre penak kwnee
xaa singo. 34 Lëë Pedre bii nonee
tsiñee lëë tu xkey ptaagw laañee
nche xaa. Lëë xaa kwnity lo xkey
go, aan lëë xaa ptsyeb. 35 Lo xkey
go pchoo tsiy tu xaa nii chëb:

—Lëë xiñaa nrii. Naa kwle xaa.
Kol jkëëtyag xtiits xaa.

36 Loxsye biñ xaa tsiy xaa nii
kwnee, lëë xaa kon nii xaktyee
Jesús so. Koñee kwneedy xaa, ni tu
cho lo bitiisty xaa kchë nii kon xaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa wiñ
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

37 Tsiñee lëë lyu byaani, lëë Jesús
byety kiy ksa xpëëdscuel aan lëë
tubtsoon meñ kuktsiilnëz xaa.
38 Lady kchë meñ go no tu xaa nii
nguiedzy kwnee chëb:

—Maestre, të kanoo xiñganaa.
Mëëd tusy nak xaa lon. 39 Per
lëë tu kyalbini mal xsaksi xaa,
xkuptsyëw xaa, ni xchono xaa lyu,
ni xkwiiw ptsiiñ chuw xaa, aan
xlaadyo xaa. 40 Lëën tse kwnab
lo xpëëdscueeloo nii ngwii xaa kyal-
bini mal go, per pchilody xaa.

41 Tsigo lëë Jesús chëb:

—¡Natsypee nguiedzy styoo do ni
xnilasty to Dios! ¿Axte pa wor këb
ñe nii lëën ksaladzy lëë do? ¿Pa slal
tiemp no nii kxekwaa lo do? Tëni
xiñoo nu dyon.

42 Tsiñee lëë xaa wiñ go big lo
Jesús, lëë kyalbini mal pchon xaa
lyu, aan lëë xaa kutyë stub. Per lëë
Jesús kwëntseeb lo kyalbini mal go,
ni lëë xaa beeñ kyak xaa wiñ go,
aan ndaan xaa sikni pxosy xaa xaa.
43 Kchësy meñ psee kon xkyalntson
Dios.

Lëë Jesús xñee stub nii lëë xaa
kety
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Mentre lëë meñ nche ksee kon
kchë nii beeñtsyey Jesús, lëë Jesús
chëb lo xpëëdscuel:

44 —Kol jkëëtyag nii kniyaa lo do,
aan knitylasty to nii lëë mguiy nii
pxaal Dios jkaa ña meñ.

45 Per byeñdy xaa nii chëb Jesús,
porñee blaady Dios nyeñ xaaw, aan
ptsyeb xaa nyabtiits xaa lo Jesús xa
nak tiits ko.

¿Cho mastre non?
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

46 Lëë xpëëdscuel Jesús bislo pti-
lytiits dyon cho xaa nak xaa nii
mastre non. 47 Tsi lëë Jesús byeñ xa
no kik xaa, lëë Jesús kwtsyetsy tu
xaa wiñ, aan lëë xaa pso xaa wiñ go
kwi xaa, 48 ni lëë xaa chëb:

—Kchë meñ nii kantsi xaa wiñ
re porñee xniladzy meñ xtitsaa,
chantsi meñ go naa, ni chantsi meñ
go xaa nii pxaal naa. Por ngo, tu
xaa nii pa nondy lady to nak xaa nii
mastre non.

Meñ nii xlëëdy lo no no xlad no
(Mr. 9:38-40)

49 Lëë Juan chëb:

—Maestre, lëë noo ptyon tu xaa
nii xkwii kyalbini mal aan xseety
xaa lël, per lëë noo pkaw, porñee
nody xaa lady no.

50 Lëë Jesús chëb:

—Jkady tow, por kchë xaa nii
xlëëdy lo do no xfavor do.

Lëë Jesús chakntseeb lo Santiagw ni lo Juan

51 Worñee lëë Jesús mer kyëp
kpaa, lëë xaa kwloo valor lo xaa,
aan lëë xaa si Jerusalén. 52 Lëë xaa
pxaal xaa nii kwtenech lo xaa par
kyub xaa go laañee kwës xaa xtañ
meñ Samaria. 53 Per kwnëdy meñ
Samaria ndee laañee ngwës xaa,
porñee byeñ meñ nii Jerusalén si
xaa. 54 Tsiñee lëë xpëëdscuel Jesús
nii lë Juan ni Santiagw kon ngo, lëë
xaa chëb:
—Jesús, ¿pe chakladzyoo nii
kñab noo kxaal Dios ki par knitylo
kchësy meñ re?
55 Lëë Jesús byoogw, aan lëë
xaa kwëntseeb lo xpëëdscuel xaa.
56 Loxsye ngo lëë xaa si stu kyedzy.

Meñ nii kokladzy nyinal Jesús (Mt. 8:19-22)

57 Nëz no xaa, lëë tu xaa chëb lo
Jesús:
—Xey, chakladzyaa sënalaa lii
laañee tsityoo.
58 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Chap mëz kyoplyoo ni chap
mguiñ pchoos, per lëë mguiy nii
pxaal Dios ni laañee kxiladzy xaa
xisy wiñ chapty xaa.
59 Lëë Jesús chëb lo stu xaa nii so
siko:
—Tënal naa.
Per lëë xaa go kwëb chëb:
—Xey, blaa kajkeetsy kaazhaa
pxosyaa.
60 Lëë Jesús chëb:
—Blaa jkeetsy meñ kutysaa meñ
meñ kuty. Lii nii xcueentoo kuk-
luuy xtiits Dios lo meñ.
61 Lëë stu xaa chëb:
—Xey, chakladzyaa sënalaa lii,
per blaa kaknin tiits lidzyaa.
62 Lëë Jesús chëb:
—Kchë xaa nii xsyeñ ña rad aan
xuy xaa tublad, xkiiñdy xaa par kyë
xaa tsiiñ laañee xñabey Dios.

10

Lëë Jesús pxaal meñ kukluuy xtiits Dios

1 Lëë Jesús kwle stsongaly ptsi-
ipchop meñ, aan chop kaa chop
kaa meñ pxaal xaa nech tsi kchë
kyedzy nii no tsi xaa. 2 Lëë xaa chëb
lo meñ go:
—Nak meñ nii no laañee tsi do
sinak tsiñee lëë kwlaap mer kislo
aan kindy ndaly xaa nii kyë tsiiñ.
Por ngo no nii kñab to lo Dios nii
kxaal xaa xaa nii kluuy xtiits xaa
lo meñ. 3 Lëën xal lëë do laañee
no meñ ntseeb nii ntseeb si ntseeb
kchë ma tox nii chuty mëkwxiily.
4 Koydy to bols ni tumi ni kyalkidy,
ni jkëëptyuxty to meñ nëz parñee
klyëëdy to. 5 Tsiñee sëëb to tu leñ
yu, kol nab nii kakni Dios meñ
nii no leñ yu go. 6 Aan deelñee
jkëëtyag meñ nii no yu go nii kñee
do, lëë nii kwnab to kak cumplir,
per deelñee jkëëtyagty meñ gow,
kakty nii kwnab to cumplir. 7 Kol
kwës tugak yu, ni kol kaw ni kol
ki nii kneestyee meñ, por nonguial
kazh xaa nii xkyë tsiiñ. Ktsëëlejty
to laañee kwës to. 8 Tsiñee ktsiñ do
tu kyedzy nii ksal meñ do, kol kaw
nii kneetsy meñ, 9 ni kol kuuñ kyak
kchë meñ xsyaknë nii no siko, ni
kol këb nii lëë wor kutsiñ nii lëë
Dios kñabey meñ. 10 Per deelñee
ktsiñ do tu kyedzy nii ksaldy meñ
do, kol kchoo aan kol këb lo meñ:
11 “Axte xkiti nii pkaay niy noo xk-
wib noo parñee kyeñ do nii no xtol
do. Per kol kaknan nii lëë xkyalwn-
abey Dios merle klyañche lo do.”
12 Nli xñen nii tse nii lëë Dios kuñ
kyalxtisy ntseebre castigw nii tedy
meñ go que nii tedy meñ Sodoma.

Kyedzy nii xsoobty tiits (Mt. 11:20-24)

13 ’¡Chooksye lëë doy meñ Corazín
ni chooksye lëë do meñ Betsaida!
Por deelñee nyan meñ Tiro ni meñ
Sidón kchë kyalntson nii kon do,
tselye kokw meñ go ladx nchog ni
tselye kwsob meñ go nëb lo xkiti
parñee kluuy meñ go nii ptikche
meñ go styoo lo Dios. 14 Por ngo, tse
nii lëë Dios kuñ kyalxtisy ntseebre

castigw nii tedy to que nii tedy meñ
Tiro ni meñ Sidón. 15 Lëë lii nii nol
Capernaum, ¿pe nladzyoo nayak
tir klaa soboo? Klaadyoo gon, por
lëël kyab laañee mastre nxity.
16 'Kchë meñ nii xkëëtyag nii xñee
do xkëëtyag xtitsaa, per lëë meñ nii
xsaldy lëë do, ni naa xsaldy meñ
go. Aan deelñee xsaldy meñ naa,
xsaldyak meñ xaa nii pxaal naa.

Lëë meñ nii pxaal Jesús bikche

17 Lëë ksa tsongaly ptsiipchop
xaa nii kukluuy xtiits Dios bikche
aan xle xaa chëb xaa:
—Jesús, axte kyalbini mal psoob
xtiits noo tsiñee pseety noo lël.
18 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nli xñee do, por konaa xa
pchingaa xaatox leñ kpaa sinak
tsiñee xyab tu nkwsiy. 19 Por lëën
bnetsy tiitspey lo do parñee subniy
do mëël ni subniy do mëkwkyoow, ni
parñee kuñ do gan lo xaatox, aan
ni tu pe kakty to. 20 Per kledy to
porñee xsoob kyalbini mal xtiits to,
sink kol kle porñee lëë lë do kë lo
kitsy nii ngotsey Dios kpaa.

Lëë Jesús xtee skizh lo Dios
(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

21 Lëë Jesús ble, aan por Kyalbini
Ntson nii no leñ styoo xaa lëë xaa
chëb:
—Xnetsyaa skizh lool, Tat Tios,
por lii xñabey kpaa ni lii xñabey
kislyu, ni kwloolanoo xtiitsoo lo
meñ nyaani ni lo meñ chak parñee
kluuylo lo meñ ndoladzy. Singo
Tat Tios beeñtsyeyoo, porñee singo
kwlaño styool.
22 'Lëë Tat Tios bneetsy kchë nii
chap xaa lon. Ni ni tu cho xyuum-
beydy kaa xiñ Tat Tios. Xaktyee
Tat Tios sye xyuumbey xaa. Singo
gak kaa Tat Tios, xaktyee xiñ xaa ni
meñ nii kwe xiñ xaa schilo kyuum-
bey xaa.
23 Lëë Jesús byoogw aan non-
styee lo xpëëdscuel xaa chëb xaa:
—Dichos meñ nii chan kchë nii
chan do. 24 Por nli xñen nii ndaly
profet ni ndaly rey kokladzy nyan
nii chan do, per kondy xaaw. Ni
ndaly xaa kokladzy nguëëtyag nii
xkëëtyag to, per pkëëtyagty xaaw.

Xcuent tu xaa Samaria

25 Lëë tu maestre ley kunee lo
Jesús, aan parñee kuñ xaa Jesús
preb, lëë xaa chëb:
—¿Pe cos kuuñtsyeyaa parñee
jkan kyalmbañ nii xnitylody?
26 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Pe cos xñabey xley Moisés?
27 Lëë maestre ley chëb:
—Lo ley xñee: "Pkëstyoo
xDioosoo tyub styool, ni tyub
xkyalmbañoo, ni tyubñaa fuersy
nii nol, ni tyub xkyalcheeñoo. Ni
pkëstyoo meñ sinak xkëstyool lii."
28 Lëë Jesús chëb:
—Nli singo xñeew. Deelñee
suuñtsyeyoo kchë ngo, skaal kyalm-
bañ nii nitylody.
29 Per parñee këb meñ nii buen
xaa, lëë xaa chëb:
—Kwnë dyon cho jkëstyoon.
30 Tsigo lëë Jesús bitiits nrii lo
xaa, chëb Jesús:
—Tu xaa name pchoo xaa
Jerusalén, si xaa Jericó. Aan lëë
ngbaan pchoo lo xaa nëz, aan axte
ladx nii no lady xaa kwlan ngbaan
ni ptee ngbaan xcheñ xaa. Casy
beety ngbaan xaa. 31 Siko nix xaa
tsiñee lëë tu pxosy kwtedy nëz ko.
Per tsi lëë pxosy kon xaa, lëë pxosy
kwte tublad. 32 Singo gak beeñtsyey
tu xaa nii chuñ yudar pxosy tsiñee
kon xaa xaa nii psaksi ngbaan.
Lëë xaa kwte tublad. 33 Per tsi
lëë tu xaa Samaria nii kwtedy nëz
ko kon xaa nii psaksi ngbaan, lëë
xaa pkëstyoo xaa, 34 ni lëë xaa big
beeñ xaa xaa go rmedy con aceit
ni viñ, ni lëë xaa pchal ladx laañee
bnek. Loxsye ngo lëë xaa psoob
xaa go lady xkway xaa, aan lëë xaa
kuni xaa tu posad par kan xaa xaa.
35 Lëë byaani lyu lëë xaa Samaria
kwlii tumi aan lëëw pteedy xaa lo
xaa nii xtee posad, chëb xaa: "Kon

xaa re, aan deelñee jkaady tumi re,
na tsiñee kpikchen kizhaa nii kak
falt.”
36 Tsigo lëë Jesús chëb lo maestre
ley:
—Lo ksa tson xaa nii kwtedy
dyon, ¿cho xaa pkëstyoo xaa nii
psaksi ngbaan?
37 Lëë maestre ley chëb:
—Xaa nii blis xaa.
Lëë Jesús chëb:
—Singo no nii kuuñtsyeyoo.

Lëë Jesús chi lidzy Marty ni Mariy

38 Lëë Jesús pkaa nëz, aan lëë xaa
ptsiñ tu kyedzy nii no tu kwnaa nii
lë Marty. Lëë me ptee lidzy me
kwlës xaa. 39 Aan lëë pël Marty
nii lë Mariy kwsob lo Jesús par
jkëëtyag me nii xñee xaa. 40 Per lëë
Marty singootyee no xmandad me,
lëë me big lo Jesús, chëb me:
—Xey, ¿pe ni tu pe sinidy kikoo
nii lëë pëlaa psaan kchë mandad
lon? Kudzy lo me kuñ me naa
yudar.
41 Per lëë Jesús chëb:
—Marty, por ndaly cos nol
kyalnë, 42 per tugak cos precisy.
Lëë Mariy kwle cos ko, aan ni tu
cho kladyo lo me.

11

Lëë Jesús xluuy xa kutiitsni meñ Dios
(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

1 Tu vuelt lëë Jesús noyutiitsni
Dios. Tsi lëë xaa byal, lëë tu
xpëëdscuel xaa chëb:
—Jesús, beeñ kseedy lëë noo ku-
tiitsni noo Dios sinak beeñ kseedy
Juan xpëëdscuel.
2 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Tsiñee kutiitsni do Dios, kol
këb:
Tat Tios, lii nii soboo kpaa, xñab
noo nii kchë meñ kuuñ ksak
lii,
ni xñab noo nii ktsiñ tse nii
kñabeyoo.
3 Bneetsy nii tyaaw noo natse.
4 Beeñ noo perdón sinak chuuñ noo
perdón meñ nii xko falt loo
noo.
Klaadyoo jkaal xaatox lëë noo
parñee kyaabty noo lo tol.
5 Lëë gak Jesús chëb:
—Kol tsoo ksoob no nii chap to
tu amigw, aan tsi do lidzy xaa
wrol kyool, këb to: “Kwlootiñ tson
kyaxtily lon, 6 por lëë tu xamigwaa
kwlañche lidzyaa, aan kindy pe kt-
edyaa kaw xaa.” 7 Kñëdy xam-
igw to gon: “Kuuñ klëëdyoo naa.
Lëën tse psugw chilidzyaa ni lëën
nix ksa xiñaa. Chilody kaschen
par pe knetsyaa nii jkiiñoo.” 8 Nli
xñen nii nikxe nii nyakty to xam-
igw xaa, lëë xaa tsische, por lëë do
kulii xkaal xaa aan lëë xaa kneetsy
kchë nii jkiiñ do. 9 Kol nab nii
jkiiñ do lo Dios tsiin kneetsy xaaw,
kol kyub cos tsiin ktsyol dow, ni
kol jkëëptyux chu yu tsiin kyalyo.
10 Por kchë meñ nii xñab cos xkaaw,
ni kchë meñ nii xyub cos xtsyolo, ni
kchë meñ nii xkëëptyux chu yu lëëw
xyaly.
11 ’¿Pe no tu do dyon xyax xtee
tu mëël lo xiñ do tsiñee xñab xaa
tu mël? 12 ¿Ni pe no do xtee tu
mëkwkyoow tsiñee xñab xiñ do tu
tsit? 13 Kol kyeñ gaanoo nii nikxe
mal do, per xtee do cos buen lo xiñ
do. ¿Pe lëëdyxe Tat Tios nii sob kpaa
tsigo kteejty Kyalbini Ntson lo meñ
nii kñabo?

Lëë meñ xñee nii xaatox nakni Jesús
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

14 Lëë Jesús kwlii kyalbini mal
leñ styoo tu ngop, aan lëë ngop
bislo kwnee. Kchësy meñ psee kon
ngo, 15 per no meñ kwnee:
—Beelzebú, xaa nii xñabey lo
kchësy kyalbini mal, ptee tiitspey
lo xaa gue par kwii xaa kyalbini
mal.
16 No gaa meñ kokladzy nii
nyuuñtsyey xaa tu kyalntson leñ
kpaa parñee kuñ meñ xaa preb.

17 Per como nan xaa pe xsya styoo
meñ go, lëë xaa chëb:
—Ni tu kyedzy nii nak chop tiiy
gon xtiiydy. Lëëw xnitylo, aan
kchë yu nii no leñ kyedzy ko xyab
lady xcombañer. 18 Singo gak xaa-
tox deelñee kak xaa chop tiiy, ¿xa
kchilo kñabey xaa? Lëën xñe kchë
nrii porñee xñee do nii lëë Beelzebú
bneetsy tiitspey lon par kwin kyal-
bini mal. 19 Deelñee singo xsyak to,
¿cho xtee tiitspey lo xaa nii nak ksa
do tsigo par kwii xaa kyalbini mal?
Sikokesy nagon xluuy nii nandy
to pe xñee do. 20 Per deelñee por
xkyalwnabey Dios xkwin kyalbini
mal, lëë wor kutsiñ nii lëë Dios
kñabey lo do.
21 'Tsiñee lëë tu xaa ndaan chap
kiib ni xkyënap lidzy, segur nak
kchë nii no leñ lidzy xaa. 22 Per
deelñee tsi stu xaa nii mastre
ndaan lo xaa, aan kla xaa kiib nii
xtaan xaa, lëë xaa kiisy kchë nii
chap xaa go lo xcombañer xaa.
23 'Kchë xaa nii nody xfavoraa,
chiidnidy xaa meñ lon, sink lëë xaa
xsëëbtañ meñ, porñee xlëë xaa lon.

Kyalbini mal nii xpikche
(Mt. 12:43-45)

24 'Tsiñee lëë tu kyalbini mal
xchoo leñ styoo meñ, lëëw xkyënsë
tañ xyubo dyon pa kwëso. Per
deelñee xtsyoldy laañee kwëso,
lëëw xñee: "Lëën kpikche lidzyaa
laañee pchon." 25 Tsiñee lëë
kyalbini mal go xtsiñ, chano nii
lëë leñ styoo meñ nii pchoow tse
nak sinak tu yu nii kal lik blyoob ni
kwxixkwaa. 26 Tsigo lëëw chikyub
skadzy kyalbini nii mastre mal,
aan lëëw xsyëëb leñ styoo meñ go
ksaw, aan mastre mban xtyedy
meñ go.

Dichos meñ nii xsoob xtiits Dios

27 Mentre lëë Jesús nonee kchësy
ngo, lëë tu kwnaa nii no lady meñ
chëb:
—¡Dichos kwnaa nii kop lii ni
pkadzy lii!
28 Lëë Jesús chëb:
—¡Mastre dichos meñ nii xkëëtyag
xtiits Dios, ni xsoob xtiits xaa!

Lëë meñ chakladzy kan tu kyal-
ntson
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 Lëë meñ ptyopre, aan lëë Jesús
chëb:
—Lëë meñ mal nii no natiemp
chakladzy kan tu kyalntson, per
ni stu kyalntson kantre meñ re.
No nii ksaladzy meñ nii beeñtsyey
Jonás. 30 Por sinak nii kunee gak
Jonás lo meñ Nínive, sëëdnee mguiy
nii pxaal Dios lo meñ natiemp.
31 Tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy
lëë kwnaa nii kok rey xtañ meñ
Sabá jkëëkiy meñ nii no natiemp,
por sit pchoo me par jkëëtyag me
xtiits rey Salomón, aan mastre pre-
cisy nii xñen que kchë xkyalchak
rey Salomón. 32 Wi meñ Nínive
jkëëkiy meñ nii no natiemp tse nii
lëë Dios kuñ kyalxtisy, por ptikche
meñ Nínive styoo lo Dios worñee
biñ meñ Nínive nii kwnee Jonás,
aan mastre precisy nii xñen que nii
kwnee Jonás.

Bini nii no leñ styoo meñ
(Mt. 5:15; 6:22-23)

33 'Ni tu meñ xkëëdy bini par
kolan meño leñ tu cajón, sink lëë
meñ xsoobo tu laañee ksaaniw lo
kchë meñ nii sëëb leñ yu. 34 Nak
mëlo do sinak tu bini nii xsaani
leñ styoo do. Deelñee nxiñdy mëlo
do, tyub leñ styoo do nyaani. Per
deelñee nxiñ mëlo do, tyub leñ
styoo do nguey. 35 Kol kap cuent nii
kyuuydy bini nii no leñ styoo do.
36 Por deelñee tyub leñ styoo do no
bini, kindy nguey leñ styoo do, aan
singo mod lëë do kan nyë kchë cos,
sinak tsiñee xsaani tu bini lo do.

Lëë Jesús xkëëkiy xaa fariseo ni
maestre ley
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40;
Lc. 20:45-47)

37 Tsiñee lëë Jesús lox kwnee, lëë
tu xaa fariseo kuni Jesús lidzy par
kaw Jesús. Lëë Jesús kwsëëb leñ yu

aan lëë xaa kwsob lo mezh. 38 Aan
psee xaa fariseo kon xaa nii kwti-
ibty Jesús ña antes nii kaw xaa.
39 Per lëë Jesús chëb:
—Kchësy to siñee nak to meñ
fariseo nyë xkiib to vas nii xtyëë nii
chi do, ni xkiib to kyon nii xtyëë
nii chaw do, per lëë leñ styoo do
kaktsë kchë clasy cos mal. 40 ¡Nguey
do! ¿Pe nandy to nayak nii xaa nii
psaa gak lëë do psaa xkyalmbañ
do? 41 Kol ktee nii chap to lo meñ
nii no lyaadzy tsiin kyak nyë do.
42 '¡Chooksye lëë doy, meñ fariseo
nii xtiix to pixtily ni xtiix to rud ni
kchë clasy kizh nii xsaakon do lo
Dios, per xsaldy to xkyalxtisy Dios
ni xkyalwkëstyoo xaa! Ngo mastre
precisy, per ksaandy to nii kokon
do cos lo Dios.
43 '¡Chooksye lëë doy, meñ fariseo
nii chakladzy to sob to laañee
xsyob meñ non leñ ktoo, ni choki
do jkëëptyux meñ do pal nëz!
44 '¡Chooksye lëë doy!, porñee
nak to sinak paa nii nyoody, aan
xyeñdy meñ xsyub niy meño.
45 Tsigo lëë tu maestre ley kwëb
chëb:
—Maestre, wi loo noo gon pxiñoo
tiits por kchë nii kwneel.
46 Per lëë Jesús chëb:
—¡Chooksye lëë doy, maestre ley
nii chakladzy to kuuñtsyey meñ cos
nii ni tu cho chilody kuuñtsyey, aan
lëë lëë do xteejty to nii kuuñtsyey
dow!
47 '¡Chooksye lëë doy nii xsaa do
chu xpaa kchë profet nii beety
pxusykoltoo do! 48 Por singo mod
lëë do xluuy nii byo ni beeñtsyey
pxusykoltoo do styoo do, por lëë
xaa beety, aan lëë do xsaa chu paa.
49 'Por ngo nladzy Dios: "Lëën
kxal profet ni apostle, aan lëë
meñ kuty xaa, ni lëë meñ kyënlaag
xaa." 50 Lo meñ nii nche natiemp
kuuñkiy Dios kchë profet nii
noyuty meñ destye nii kwche
kislyu, 51 destye Abel axte Zacarías,
xaa nii beety meñ kexka lo pkoog
leñ lidzy Dios. Kyëkiy meñ nii nche
natiemp.
52 '¡Chooksye lëë doy, maestre ley
nii chuuñ xcheñ do xtiits Dios, aan
xyeñdy tow, ni xlaady kaa to kyeñ
meño!
53 Tsiñee lëë Jesús lox kwnee kchë
ngo, lëë maestre ley ni lëë xaa
fariseo blëë. Aan ndaly nii kwn-
abtiits xaa lo Jesús par kisyeedy
xaa xaa. 54 Nladzy xaa nyuuñ knee
xaa Jesús tu tiits nii nchilo nguëëkiy
xaa Jesús.

12

*Lëë Jesús xñee nii chilody jky-
eetsy cos*

1 Mentre gaa lëë meñ ptyopbe,
lika xtyaagw meñ. Tsigo lëë Jesús
kwnee klo lo xpëëdscuel, chëb xaa:
—Kol kap cuent nii kakty
to sinak xaa fariseo, por
chuuñtsyeydy xaa nii xñee xaa.
2 Por nody ni tu cos ngueetsy nii
kchukëdy, ni nody ni tu cos nii chak
tsilaan nii kak ndoondy. 3 Singo
gak kchë nii kwnee do lo nguey,
lëëw kñee meñ xña lo xbini ngbidz.
Nikle gaa kchë nii kwnee tsilaan do
worñee nyoogw yu, lëë meñ tsëp
kik lidzy aan lëëw kuptsyë meñ.

*Cho no nii ktsyeb meñ
(Mt. 10:28-31)*

4 'Ktsyebty to xaa nii chuty, por
tsiñee lox kuty xaa lëë do chilodre
pe kuñ xaa lëë do. 5 Sink kol ktsyeb
xaa nii schilo kuty lëë do ni schilo
kxaal lëë do linfiern. Xaa go kol
ktsyeb.
6 '¿Pe lëdy xaktyee chop centab
nayak non kaay mguiñ wiñ?, aan
ni tu ma xnitylasty Dios. 7 Lëë lëë
do axte kits kik to ngab lo Dios. Por
ngo, ktsyebty to, por mastre non do
lo mguiñ.

*Meñ nii xchoo xfavor Crist
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

8 'Nli xñen nii kchë meñ nii kchoo
xfavoraa lo kislyu re schon xfavor
meñ go tsi lëë meñ go klyañche lo

xangly Dios. 9 Per lëë meñ nii kc-
hoody xfavoraa lo kislyu re, ni naa
kchoody xfavor meñ go lo xangly
Dios.
10 'Axte meñ nii ko falt lo mguiy
nii pxaal Dios kuñ Dios perdón, per
kuñdy xaa perdón meñ nii ko falt lo
Kyalbini Ntson.
11 'Tsiñee lëë meñ tsini lëë do leñ
ktoo ni tsikso lëë do lo xaa xñabey
par jkëëkiy meñ do, pe tsinidy kik
to nii dyon xa kñee do o pe këëb kaa
to. 12 Por tsiñee tsitsib kñee do, lëë
Kyalbini Ntson kñë pe cos këb to.

Xcuent tu rikw

13 Tsigo lëë tu xaa nii no lady meñ
chëb lo Jesús:
—Maestre, kudzy lo betsyaa nii
kuuñ grol xaa nii psaan pxosyaa
loo noo.
14 Lëë Jesús kwëb chëb:
—¿Cho në lool nii xtisyaa o xaa
nii gaa chuuñ grol cos nakaa?
15 Lëë gak Jesús chëb:
—Kol kap cuent. Kak kpiñdy to,
por syoobty no kislyu re parñee
tsyaap no tubtsoon cos.
16 Loxsye ngo lëë xaa pso cuent
re, chëb xaa:
—Kwyo tu rikw nii singootyee
kok xkwaa, 17 aan nladzy rikw:
"¿Xa kuñaa? Kindy pa kotseyaa nii
ptyop lo xkwaan." 18 Aan lëë gak
rikw chëb: "Nanaa xa kuñaa. Lëën
ktsily yu nii chotsey nii xtyop lo
xkwaan, aan lëën ksa stu nii mas-
tre ngol, parñee kotseyaa kchë nii
ptyop lo xkwaan ni kchë nii chaa-
paa leeñgo. 19 Loxsye ngo misme
naa këp lon: Biño gaanoo. Px-
iladzy ni ble, por skaa kchë nii
chapoo par kaawoo ni kil ndaly
iz." 20 Per lëë Dios chëb: "Nat-
sypee ngueyoo. Na kyool kazh lëël
kety. Aan ¿cho kyaani kchë nii
ngotseyoo?" 21 Singo xtsyool meñ
nii xtop cos lo kislyu re, per lëë lo
Dios, ni tu pe chapty meñ go.

Chantsi Dios xiñ
(Mt. 6:25-34)

22 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo
xpëëdscuel:
—Lëën xñe kchë nrii lo do parñee
tsody to kyalnë nii dyon pe kaw
do par kpañ do, ni tsody to kyalnë
nii dyon pe kakw to. 23 Por mas-
tre non kyalmbañ lo nii ktyaaw,
ni mastre non xcuerp no lo ladx.
24 Kol kan myak gaanoo. Chandy
ma, ni xlaapty ma, ni xkotseydy ma
nii ktyaaw, per lëë Dios xyaan ma.
Aan ¡mastre non do lo ma! 25 Nikxe
xaapre gaa tsoxko do, per ni tu
wor chilody kiskool do lo tse nii no
kpañ do. 26 Deel ni ngo chilody to
kuuñtsyey do, ¿penak nii choxko do
por cos nii jkiiñ do?
27 'Kol kuy gaanoo xa xroob kyoo
aan xkyëdyo tsiiñ ni xkibtyo ladx.
Aan ni rey Salomón kokwty tu
ladx ntson nii ntson si ntsono.
28 Deelñee Dios tsigo busy xkakw
xab kchë kizhyë nii no tañ aan
xlyëdyak lëëw chek lo ki, ¿penak nii
xnilasty to nii lëë Dios jkakw xab
to? 29 Por ngo, kteenëdy to nii dyon
pe kaw do o ki gaa to. 30 Kchësy cos
re no meñ nii xnilasty Dios kyalnë,
per lëë lëë do nanle Tat Tios nii sob
kpaa pe cos chak falt lo do. 31 Kol
kuuñtsyey nii xñabey Dios tsiin kx-
aal xaa kchë nii jkiiñ do.

No nii kto meñ xcheñ
(Mt. 6:19-21)

32 'Ktsyebty to, por nikxe nda-
lydy to, lëë Tat Tios bneetsy tiits
nii wi do kñabey. 33 Kol kto kchësy
nii chap to, ni kol kteedyo lo meñ
nii no lyaadzy, aan kol kweek mbës
ngoch nii koxty, por ndaly nii jkaa
do kpaa, aan kindy nkwxog siko ni
kindy ngbaan. 34 Por laañee no nii
chap to siko xyo styoo do.

Dichos mos nii xkwena

35 'List kol kwe, kol kakw xab to,
ni kol jkëë xbini do. 36 Kol kwe
si xkwe mos nii këmbës patrón nii
si lo tu kyalwtsiilña, parñee siikñee
kseetsy patrón chu yu, lëë mos kx-
alyo. 37 Dichos mos nii nixna tsiñee

lëë patrón kpikche, por nli xñen nii
lëë patrón këb lo xaa: “Kwsob lo
mezh”, aan lëë patrón kyë nii kaw
xaa. 38 Dichos mos nii nixna nikxe
ktsiñ patrón wrol kyool o wor tem-
pran gaa. 39 Ni nli gaa xñen nii
deelñee kyeñ tu xpixwan yu pa wor
tsi ngbaan lidzy xaa, klaady xaa
sëëb xaa. 40 Singo gak, lëë do, ligier
kol kak, por lëë mguiy nii pxaal
Dios kiid mer worñee pe sidy kik to.

Mos nii xsoob tiits ni mos nii xsoobtyo
(Mt. 24:45-51)

41 Tsigo lëë Pedre kwnabtiits lo
Jesús chëb:
—¿Pe nonsy loo noo psool cuent
re ote wi lo kchësy meño yak?
42 Lëë Jesús chëb:
—¿Cho xsaan patrón lidzy dyon
tsiñee lëë xaa xchoo? ¿Pe lëdy
nayak xsaan xaa tu mos nii xsoob
tiits parñee kyaan mos ko kchë
meñ nii xkyë tsiiñ lo xaa? 43 Dichos
mos nii xyaani lidzy xpatrón
deelñee tsiñee kpikche patrón, kan
xaa nii lëë mos ko beeñtsyey kchë
nii kwnabey xaa. 44 Nli xñen, nii
lëë patrón këb lo xaa: “Kop cuidad
kchësy nii chaapaa.” 45 Per deelñee
mal mos ko ni nan xaa nii xtse si
xpatrón xaa, lëë xaa ksaksi kchë
meñ nii xkyë tsiiñ lo xpatrón xaa,
ni lëë xaa tso wagw ni lëë xaa kyë
kunip. 46 Per mer tse nii pe sinidy
kik xaa, lëë xpatrón xaa ktsiñ, aan
lëë patrón ksaksi xaa sinak xsaksi
patrón kchë mos nii xsoobty tiits.
47 ’Deelñee nan mos pe cos chak-
ladzy patrón, aan xsoobty mos tiits,
ndaly golp jkaa mos. 48 Per deelñee
nandy mos pe cos chakladzy pa-
trón aan ko mos falt, xisy golp jkaa
mos. Por deelñee ndaly nii byaani
meñ, ndaly nii kak wnab lo meñ.
Deelñee ndaly gaa cos nan meñ,
ndaly nii no kuuñtsyey meñ.

Lëë Jesús chuñ meñ chop tiiy
(Mt. 10:34-36)

49 ’Lëën syely kuñ kyalxtisy lo
kislyu. Nak nii kuuñtsyeyaa sinak
tsiñee chek ki, ni ¡xsyaak gaan naaty
tsek kaa kislyu! 50 No nii teedyaa
lo tu kyalnë dox, aan ¡mban xtee
styoon nii lëën ktsyool kyalnë
go! 51 Këbty to tsaaplaa syelyaa
lo kislyu re parñee tsodre tily.
Lëdyo gon, sink lëën syelyni tily.
52 Por destye natse, deelñee no kaay
meñ tu yu, lëë meñ kak chop tiiy.
Tublad tso tson meñ, lëë stublad
tso chop meñ. 53 Lëë mëëdpkiy
ktilyni pxosy, ni lëë mëëd kwnaa
ktilyni xñaa, ni lëë nkwxizh ktilyni
xñaatsaap.

Lëë Jesús chak ntseeb lo meñ
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

54 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo
meñ:
—Tsiñee chan do nii lëë xkey
no nëz laa chaasy ngbidz, xñee do
lëë kyo kyab, aan nli gaa xyabo.
55 Singo gak tsiñee xpi me nëz kyety
xñee do lëë naay kak, aan nli gaa
chako. 56 ¡Nguey do! Deelñee xyeñ
do xa chak leñ kpaa tsiñee lëë
kyo kyab, ni xyeñ do xa chak lo
kislyu tsiñee lëë naay kak, ¿penak
nii xyeñdy to xa nak kchë cos nii
noyak natiemp?

Ptee nii kwnee lo meñ nii xlëë lool
(Mt. 5:25-26)

57 ’¿Penak nii xyeñdy to pe cos
nonguial kuuñtsyey do? 58 Deelñee
xkëëkiy tu xaa lëë do aan chakladzy
xaa tsikso xaa lëë do lo xtisy, kol
nee lo xaa lëë ka bii xteedyo tiits.
Por deelñee kyab to ña xtisy, lëë
xtisy këb lo mayor: “Kol ko xaa gue
skiib”, aan lëë xaa ko lëë do skiib.
59 Aan xsobaa nii kchoodyoo skiib
axte nii kizhoo lal nii kñab xaa lool.

13

Lëë meñ nii ktikchedy styoo lo Dios kety

1 Misme tse go lëë bla xaa kukan
Jesús aan lëë xaa bitiits nii lëë Pilat

beety bla meñ Galilea aan lëë xaa
pkots xcheñ meñ go xcheñ ma nii
kwlokon xaa. 2 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nladzy to nayak nii ptsyool
xaa go ngo porñee mastre no xtol
xaa que xtol xaa xtañ xaa. 3 Lëdyo
gon. Ni lëën xñe kaazhkaa lo do nii
deelñee kpikchedy styoo do lo Dios,
wi do kety. 4 ¿Ni pe nladzy to nii
mastre no xtol ksa tsiimtson xaa nii
byab yu ngol nii lë Siloé lady que
xtol kchësy meñ nii no Jerusalén?
5 Lëdyo gon. Ni lëën xñe kaazhkaa
lo do nii deelñee kpikchedy styoo
do lo Dios, wi do kety.

Xcuent yag yegw nii xkyëdy nex

6 Lëë Jesús bitiits nrii lo meñ,
chëb xaa:
—Tu xaa name sob tub xan yag
yegw lady xyag uv xaa, aan lëë xaa
kukuy dyon pe kë yegw low, aan ni
tu yegw ptsyoldy xaa. 7 Tsigo lëë
xaa chëb lo xaa nii xkyënap kchë
xyag uv xaa: “Buy gaanoo, lëëw
kak tson iz nii xyely kyubaa yegw
lo yag re, per lo ksa iz ko ni tu xnexo
karty kawaa. Pchugo masy, por
xaktyee xlyëw lo kwaa.” 8 Per lëë
xaa nii xkyënap kwaa kwëb chëb:
“Xey, psaansyew na iz. Lëën ksoly
xano ni lëën ko pyëëb xano, 9 tsiin
tsaaplaa skyë nex low singo. Aan
deelñee kyëdyo, mansye kchugloo.”

Lëë Jesús beeñ kyak tu kwnaa

10 Tu tse nii xiladzy meñ Israel
lo tsiiñ lëë Jesús beeñ kseedy meñ
leñ ktoo. 11 Aan lady kchësy meñ
no tu kwnaa nii kwlox tsiimtson iz
xsyaknë. Tu kyalbini mal beeñ me
chop xkwaa, aan pchilodre nyak
tubli me. 12 Tsiñee lëë Jesús kon me,
lëë xaa kwtsyetsy me aan lëë xaa
chëb:
—Kwnaa, lëël byak, xsyaknëdroo.
13 Tsigo lëë xaa pxob ña xaa lady
me, aan wor go kazh lëë me byak
tubli, aan lëë me bislo biily me lay
lo Dios. 14 Per lëë xaa nii xñabey leñ
ktoo blëë, porñee beeñ kyak Jesús
me tse nii xiladzy meñ Israel lo
tsiiñ, aan lëë xaa chëb lo meñ:
—Xoop kpidz nonguial kak tsiiñ.
Kol të leñ tse go par kak to rmedy,
kiijty to tse nii chakty tsiiñ.
15 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Mal do. ¿Pe chinidy to xyosy to
kunis nayak o xburr gaa to nikxe
chakty tsiiñ? 16 Lëë kwnaa re gon lo
xtiiy Abraham sëëd me, aan kok tsi-
imtson iz nii nguëëtuu xaatox me lo
kyalkits re. ¿Pe nonguialdy nayak
laa me nikxe tse nii chakty tsiiñ
nak?
17 Tsiñee lëë Jesús chëb ngo, lëë
xaa nii xlëë lo xaa pteladzy, per
kchësy meñ ble kon kyalntson nii
beeñtsyey xaa.

Xa nak laañee xñabey Dios
(Mt. 13:31-33; Mr. 4:30-32)

18 Lëë gak Jesús chëb:
—¿Pe cos nak sinak laañee xñabey
Dios dyon, ni pe cos chak si chako?
19 Nako gon sinak tu medzy martas
nii chan meñ lo kwaa aan tsiñee
lëëw chak lal tu yag, lëë mguiñ xko
xipchoos loo go.
20 Lëë gak Jesús chëb:
—¿Pe cos nak sinak laañee xñabey
Dios dyon? 21 Nako gon sinak
levadur nii xkëë kwnaa tson lmud
riñ par tsobe kchësy kobyi.

Puert nya
(Mt. 7:13-14, 21-23)

22 Worñee lëë Jesús no nëz si
xaa Jerusalén, beeñ kseedy xaa
meñ kyedzy ni tañ nii kwtedy xaa.
23 Aan lëë tu xaa kwnabtiits lo xaa
chëb:
—Xey, ¿ndalydy meñ lë xtyelaa lo
tol?
Lëë Jesús chëb:
24 —Kol ktee nii sëëb to laañee
xñabey Dios, por nako sinak tu
puert nya aan ndaly meñ kakladzy
sëëb, per kchilodyo. 25 Loxsye ksu-
ugw xpixwan yu puert, deelñee
kyaan do ley lëë do këb: “Xey, px-
aly chu yu syëëb noo.” Per lëë
xaa kñë lo do: “Nandyaa cho xaa
do.” 26 Tsigo lëë do këb: “Ptyaawni

noo ni ptyowni noo lii, ni beeñ
kseedyoo meñ nëz laa no noo.”
27 Per lëë xaa kyëb kñë xaa: “Lëën
niyle nii nandyaa cho xaa do. Kol
kyey por ngoptol do.” 28 Tsigo lëë
do koon ni lëë do kaw lay do tsiñee
kan do nii lëë Abraham ni lëë Isaac
ni lëë Jacob ni lëë kchësy profet
ncheno laañee xñabey Dios, aan lëë
do byaan ley. 29 Por ndaly meñ nii
nche tyub lo kislyu sob kaw laañee
xñabey Dios. 30 Tsiñee lëë tse go tsit-
sib ndaly xaa nii nyats chak nina
kyablyu parñee ktaan xaa nii mban
nina.

Lëë Jesús xteenë por meñ Jerusalén
(Mt. 23:37-39)

31 Loxsye ngo lëë bla xaa fariseo
ptsiñ, aan lëë xaa chëb lo Jesús:
—Bi nu, porque lëë Herodes
chakladzy kuty lii.
32 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol tsi aan kol këb lo mëz wnee
xuuy go: “Natsesy ni kxesy kwin
kyalbini mal ni kuuñ kyakaa meñ
xsyaknë, widzy lëën kyal.” 33 Per
no nii ktsiñaa laañee san natse, kxe
ni widzy. Por ni tu profet chilody
kety deelñee sody xaa Jerusalén.
34 ’¡Chooksye lëë doy nii no do
Jerusalén! ¿Penak nii chuty to pro-
fet ni penak nii xlaal kyo do xaa
nii xaal Dios lo do? ¡Ndaly vuelt
kokladzyaa ndopaa to sinak xtop
nguidy xoob xiñ leñ xikw, per
kwnëdy to! 35 Lëë na lëë xkyedzy to
kyaanladzy. Ni kpikchedre kan do
naa axte tse nii lëë do këb: “Skizh
Dios, xaatke buen xaa nii pxaal
xaa.”

14

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa nii xchooki

1 Tu tse nii xiladzy meñ Israel
lo tsiiñ lëë Jesús kwey wagw lidzy
tu xaa nii xñabey lo meñ fariseo,
aan lëë stubla xaa fariseo bleetsy
xaa. 2 Siko lëë Jesús kon tu xaa
xsyaknë nii xchooki. 3 Lëë Jesús
kwnabtiits lo maestre ley ni lo xaa
fariseo chëb:
—¿Pe nonguial dyon kak tu xaa
xsyaknë rmedy tse nii chakty tsiiñ
ote nonguialdyo yak?
4 Per ni tu xaa kwneedy. Tsigo
lëë Jesús kwseñ xaa xsyaknë go aan
loxsye beeñ kyak xaa xaa, lëë xaa
chëb: “Byey.” 5 Ni lëë xaa chëb lo
meñ fariseo:
—Deelñee kyab tu xiñ do o tu
xyosy kaa to leñ tu kyeech nxity,
¿pe kwiidy to xaa nayak ni pe kwi-
idy to ma nikxe chakty tsiiñ tse go?
6 Aan ni tu xaa pchilody pe nyëb.

Meñ nii chi lo tu kyalwtsiilña

7 Tsiñee kon Jesús nii kchësy xaa
nii koktsyetsy xkwe yagxily nii
xsyob xaa non, lëë xaa ptee tu con-
sef lo meñ chëb xaa:
8 —Tsiñee tsi do laañee chak tu
kyalwtsiilña, sobty to laañee xsyob
xaa non, por toontlaa tsi stu xaa nii
mastre non lo do. 9 Aan kñë xaa nii
kwtsyetsy lëë do: “Pte xlugaaroo
lo xaa re.” Tsigo lëë xkyalto do
kchoo por lëë do tsisob axte lultime
bankw. 10 Masy tsiñee tsi do lo
tu lni, kol sob axte lultime bankw
parñee tsiñee kan xaa nii kwtsyetsy
lëë do to, kñë xaa: “Penak nii soboo
ske. Tësoboo axte klaa.” Singo mod
xña lo kchësy meñ lëë do klisklaa
xaa. 11 Porque kchësy xaa nii xa-
lyga chak nyaa kyablyu aan lëë xaa
mban kyak klaa.
12 Lëë gak Jesús chëb lo xaa nii
kwtsyetsy xaa:
—Tsiñee kuuñlool tu siily o tu
xtsee gaa, kwëstyoo xamiigwoo,
ni betsyoo, ni meñ liidzyoo, ni
meñ rikw nii no kex chiliidzyoo,
por toontlaa kwetsyak xaa lii aan
singo mod lëë xaa ktikche favor nii
beeñtsyeyoo. 13 Masy tsiñee kuñoo
tu lni, kwtsyetsy kchë meñ prob,
ni meñ nii chilody së, ni meñ nii
chandy. 14 Por chilody ktikche meñ
go kyalnsaak ko lool, per lëë Dios
kuuñ kle lii ni lëë xaa ktikche favor

go lool tse nii lëë xaa kuuñ kpañ
meñ kuty nii beeñtsyey kyalbuen.

Xcuent xaa nii beeñlo tu niskwaan

15 Loxsye biñ meñ ngo, lëë tu xaa
nii wi sob lo mezh chëb lo Jesús:
—Dichos meñ nii chaw laañee
xñabey Dios.
16 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Tu xaa name beeñlo xaa tu
niskwaan aan ndaly lo meñ chëb
xaa nii tsi meñ wagw. 17 Tsiñee
lëë xwor wagw kol, lëë xaa pxaal
xmos xaa kukëb lo meñ nii kokt-
syetsy: "Kol të por lëë niskwaan lox
koklo." 18 Per xaal xaal nii chëb
meñ parñee tsidy meñ. Klosy lo
tu xaa nii kwey mos chëb: "Lëën
kal lox kwxi tublë lyu, aan no nii
kakuyaa loo go. Chilody kan."
19 Lëë stu xaa chëb: "Lëën kwxi
kaay nëz yosy aan lëën kakuñ ma
preb. Chilody kan." 20 Lëë stu xaa
chëb: "Lëën kal ptsiilña. Chilody
kan." 21 Tsiñee lëë mos bikche, lëë
xaa chëb kchë nii chëb meñ, aan
lëë xaa nii pxaal xaa blëë. Tsigo
lëë xaa chëb lo xmos xaa: "Sinusy
kwey kchë nëz yu ni nëzniy nii
no leñ kyedzy, aan tëni kchë meñ
prob, kchë meñ nii chilody së, ni
meñ ciegw." 22 Blyëëdyako, lëë mos
chëb: "Xey, lëën beeñtsyey nii kwn-
abeyoo naa, aan lëë lugar bii no."
23 Tsigo lëë xaa chëb lo mos: "Kwey
nëz nii xchoo chu kyedzy ni kwey
kchë skiñ kwraly, aan tëni xoo
stubla meñ parñee kyaktsë lidzyaa.
24 Por ni tu meñ nii kwtsyetsyaa klo
kawdy niskwaan nii beeñloon."

Meñ nii chakladzy kak xpëëdscuel Jesús

25 Ndaly meñ kunal Jesús aan lëë
xaa byoogw chëb xaa:
26 —Deelñee no tu xaa nii sëëdnal
naa aan mastre xkëstyoo xaa pxosy
xaa que naa o mastre gaa xkëstyoo
xaa xñaa xaa, tsiil xaa, xiñ xaa,
betsy xaa ni psyañ xaa, o xkëstyoo
gaa xaa lëë xaa, chilody kak xaa
xpëëdscuelaa. 27 Ni chiloody kaa
kak meñ xpëëdscuelaa deelñee tejty
meñ lo kyalnë ni deelñee kiidnaldy
meñ naa. 28 Deelñee no tu do
chakladzy ksaa tu yu ngol, ¿pe xsy-
obty to nayak kwii do cuent parñee
kan do dyon pe slëb to ksaalo
dow? 29 Por deelñee xaktyee ky-
eeñ do cimient, aan lëbty to ksaalo
dow, kchësy meñ nii kano kxidzyni
lëë do, 30 këb meñ: "Lëë xaa re
bislo nsaa lidzy, per kwlëbty xaa
nsaalo xaaw." 31 O deelñee gaa no
tu rey nii tsiktily contre stu rey,
¿pe xsyobty xaa nayak kwii xaa
cuent parñee kan xaa dyon pe slëb
tsii mily soldad nii chap xaa ktily
contre kaly mily xsoldad stu rey?
32 Aan deelñee kyeñ xaa nii lëbty
xsoldad xaa, bii sitre sëëd stu rey,
lëë xaa kxaal xaa nii tsikëb: "Masy
kwës tily." 33 Singo tsigo busy,
deelñee ksaandy to kchë nii chap
to, chilody kak to xpëëdscuelaa.

Tsiñee nxiytre sedy
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

34 'Buen sedy. Per deelñee ksaan
sedy xinxiyo, ¿xa kyak nxiyo stub?
35 Lëëw ksyëëb porñee ni par lyu ni
par pyëëb xkiiñdyo. Deelñee chak-
ladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag.

15

Xcuent xaa nii xtsil xpëkwxiily
(Mt. 18:10-14)

1 Lëë xaa nii xtop tumi nii xyey
Roma ni lëë stubla xaa ngoptol big
par jkëëtyag xaa xtiits Jesús. 2 Por
ngo lëë xaa fariseo ni lëë maestre
ley kwneenë Jesús, chëb xaa:
—Xtsiil lsa xaa gue meñ ngoptol
ni chaw xaa ksa xaa meñ go.
3 Tsigo lëë Jesús pso tu cuent lo
meñ chëb xaa:
4 —Deelñee chap to tu kyoow
mëkwxiily dyon, aan xnity to tu
ma, ¿pe xsaandy to stap kalyptsi-
ipkee ma nii kwnijty tañ nayak,
aan chikyub to ma nii kwnity, axte
nii xtsil do ma? 5 Aan tsiñee lëë
ma xtsil do, xle do xob to ma chu

yañ do, 6 aan tsiñee lëë do xtsiñ
lidzy to, xtop to kchë xamigw to ni
kchë meñ nii no kexka chilidzy to,
aan xñee do: “Kol kle lon, por lëën
ptsil mëkwxiily nii kwnity.” 7 Nli
xñen nii mastre kak wle kpaa por
tu meñ ngoptol nii ktikche styoo lo
Dios que por tapkalyptsiipkee meñ
buen nii xkiiñdy ktikche styoo lo
Dios.

Xcuent kwnaa nii xtsil xcentab

8 ’Kol tsoo kso no xcuent tu kw-
naa nii chap tsii pes plat, aan
xnity me tuwo. ¿Pe xkëëdy me
bini nayak ni pe xloobty me yu ni
pe xkyëkyubty mew axte nii xtsil
mew? 9 Aan tsiñee lëëw xtsil me,
xtop me kchë xamigw me ni meñ
nii no kexka chilidzy me, aan xñee
me: “Kol kle lon, porque lëën ptsil
pes plat nii bnityaa.” 10 Nli xñen
nii singo gak xle kchë angly nii no
kpaa tsiñee xtikche tu xaa ngoptol
styoo lo Dios.

Xcuent xaa nii beeñ perdón xiñgan

11 Lëë gak Jesús bitiits nrii lo
meñ, chëb xaa:
—Tu xaa name chap xaa chop
xaa wiñ, 12 aan lëë xaa nii mastre
nyab chëb lo pxosy: “Pa, neetsy
kchë nii xyalaa.” Tsigo lëë pxosy
xaa kwtiisy kchë nii chap. 13 Kok
xtsedyako lëë xaa nii mastre nyab
pto kchësy nii pchal, aan con tumi
go lëë xaa si stu tañ nii sit. Siko
pxiñ xaa kchë xtumi xaa laañee
xkaatyee. 14 Per tsiñee lëë xaa lox
pxiñ xtumi xaa, lëë kpiñ kwyo tañ
go, aan lëë xaa kwte kpiñ. 15 Tsigo
lëë xaa kunab tsiiñ lo tu xaa nii no
tañ go, aan lëë xaa go pxaal xaa
lo kwaa kukap xaa ngutsy. 16 Ptee
gan xaa nyaw xaa nii chaw ngutsy,
per ni tu cho pteejtyo. 17 Lëë lul-
time nladzy xaa: “¡Blaktre gaa meñ
nii kë xtsiiñ pxosyaa na axte xyely
chaw, lëë naa na noteedy kpiñ
nu! 18 Lëën kya lidzy pxosyaa, aan
këpaa: Papá, kwlon falt lool ni lo
Dios. 19 Nonguialtre kakaa xiñoo.
Beeñ cuent nii sinak tu xmoosoo
nakaa.” 20 Loxsye ngo lëë xaa pkaa
nëz, lëë xaa sey lidzy pxosy xaa.

’Bii sitre siid xaa tsiñee lëë pxosy
xaa kon xaa, aan lëë pxosy xaa
pkëstyoo xaa. Lëë xaa kwloo corr
kuktsiil nëz xaa xiñ xaa, aan lëë
xaa kwteetsy xaa, ni lëë xaa taw
pxit kwesy xaa. 21 Tsigo lëë xiñ
xaa chëb: “Papá, kwlon falt lo Dios
ni lool. Nonguialtre kakaa xiñoo.”
22 Per lëë pxosy xaa chëb lo xmos:
“Sinusy kol kwii ladx buen jkakw
to xaa, kol ko tu nily ña xaa, ni kol
jkëë lab xaa. 23 Kol tëni tu becerr
nii xro aan kol kuty ma, por ¡lëë no
tyaaw ni lëë no kuuñ lni! 24 Por
nladzyaa te kuty xiñaa, per kujty
xaa. Kwnity xaa, per lëë xaa ptsil.”
Aan lëë lni bislo.

25 ’Mentre lëë stu xiñgan xaa nii
nak xaa kol këno tañ. Tsiñee lëë
xaa bikche, lëë xaa biñ ti ni lëë
xaa kon nii lëë wyëë kayak. 26 Lëë
xaa kwtsyetsy tu mos, aan lëë xaa
kwnabtiits pe cos chak. 27 Tsigo
lëë mos chëb: “Lëë betsyoo blañ,
aan lëë pxoosyoo kwnabey kuty
becerr xro, porñee mbëë blañ xaa
ni ndaan xaa.” 28 Per lëë betsy kol
xaa blëë, aan kwnëdy xaa nyo xaa
yu. Por ngo lëë pxosy xaa pchoo
kwnee lo xaa. 29 Tsigo lëë xaa chëb
lo pxosy xaa: “Nanoo gon blaktre
iz nojkiiñaa lool ni nanoo nii tu-
gak xsobaa xtiitsoo, aan ni tu chiv
wiñ karty kneetsyoo par kawnin
xamigwaa. 30 Lëë nana nii blañ
xiñoo nii kukxiñ xtumil lo kwnaa
nii xkwe pal nëz, lëël chuty becerr
xro par lëë xaa.” 31 Tsigo lëë px-
osy xaa kwëb chëb: “Xiñ, lii tugak
so lon, ni kchësy kaa nii chaapaa
xcheñoo nako. 32 Per no nii kuuñ
no lni ni kle no, por lëë betsyoo
nii kwxaak no kuty bikche. Kwnity
xaa, per lëë xaa ptsil lo no.”

16

Xcuent mos nyaani

1 Lëë Jesús bitiits nrii lo
xpëëdscuel, chëb xaa:
—Tu xaa rikw name kop xaa
tu mos, aan lëë meñ kuni tiits lo
xaa nii lëë mos ko no kxiñ xtumi
xaa. 2 Tsigo lëë patrón kwtsyetsy
mos ko, aan lëë xaa chëb lo xaa:
"¿Pe nli kchë nii këjkëëkiy meñoo
dyon? Bneetsy cuent dyon xa si
lo xtsiiñoo, porque chilodre kyëël
tsiiñ lon." 3 Tsigo nladzy mos ko:
"¿Pe kuñaa na busy na nii lëë xpa-
trónaa kwii naa lo tsiiñ? Nodyaa
fuersy par kyën tsiiñ tañ, aan xte-
ladzyaa kñabaa limosn. 4 Nanaa
xa kuñaa parñee tso cho lidzy kt-
siiñaa tsiñee lëë xpatrónaa kwii naa
lo tsiiñ." 5 Tsigo lëë xaa kwt-
syetsy tuga tuga meñ nii nsëëb lo
xpatrón xaa. Klosy lo tu xaa nii
ptsiñ chëb xaa: "¿Palal nsëëboo lo
xpatrónaa?" 6 Lëë xaa go kwëb
chëb: "Nsëbaa tu kyoow barrily
aceit." Tsigo lëë mos nii sinoy
cuent chëb: "Naa xpagareel aan
pkëë stuwo nii xaktyee choowptsii
barrily aceit nsëëboo." 7 Loxsye
ngo lëë xaa kwnabtiits lo stu xaa,
chëb xaa: "Liik, ¿palal nsëëboo?"
Lëë xaa go kwëb: "Nsëbaa tu kyoow
lmud xobxtily." Tsigo lëë mos chëb:
"Naa xpagareel aan pkëë stuwo
nii xaktyee tapkaly lmud xobxtily
nsëëboo." 8 Psee patrón kon nii
singootyee nyaani mos mal go. Nli
xñen nii mastre nan meñ nii xyu-
umbeydy Dios xa nak cos nii chak
lo kislyu re que meñ nii xyuumbey
Dios.
9 'Kol kiisy kchë nii chap to lo
kislyu re parñee kap to amigw,
parñee tso cho kneetsy laañee kwës
to kpaa tsiñee lëë kchë nii chap to
lox.
10 'Kchë xaa nii chap cuidad cos
nikxe ndalydyo, sap cuidad xaa cos
ndaly, per lëë xaa ni chap cuida-
jty cos xisy, xa kap cuidad xaa
cos ndaly. 11 Deelñee chap cuida-
jty to cos nii no lo kislyu re, ¿cho
lë nii knee cos nii nli non lo do?
12 Aan deelñee chap cuidajty to
xcheñ meñ, ¿cho lë nii kneetsy nii
jkaa do?
13 'Ni tu cho chilody kyë tsiiñ
chop lo patrón. Por neñdy slëë xaa
lo tu xaa, lëë lo stu xaa kle xaa.
O neñdy kaa ngui kuñ xaa xtsiiñ
tu xpatrón xaa, aan ksaldy xaa stu
xaa. Por ngo chilody ksoob to xtiits
Dios deelñee tumi tugak sini kik to.
14 Pxidzy xaa fariseo nii tir xyo
tumi styoo biñ nii kwnee Jesús.
15 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Chakladzy to nii këb meñ nii
buen do, per nan Dios pe cos xsya
styoo do. Por kchësy nii xsyak meñ
non pa nondyo lo Dios.

Xley Moisés ni xkyalwnabey Dios

16 'Lëë xley Moisés ni lëë kchë
profet bluuy xtiits Dios axte tse nii
lëë Juan biid. Destye tse go lëë meñ
xkëëtyag xa nak laañee xñabey Dios
aan xoo xsyëëb meñ siko.
17 'Ni tu letre nii kë lo ley kyaan-
lasty. Kchësyo kak cumplir. Por nli
xñen nii masy ngandy nitylo kislyu
ni nitylo kpaa que nii kyaanladzy
ley.

Kyalwsëëb tsiil
(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

18 'Deelñee klaa tu xaapkiy tsiil,
aan ktsiilña xaa stu kwnaa, tol
chuñ xaa. Singo gak xaa nii ktsiilña
tu kwnaa nii psëëb tsiil le, tol chuñ
xaa.

Rikw ni Lázaro

19 'Tu rikw name nonsyke ladx
non ni ladx ngui chakw xaa, aan
ksatyee tse chuñ xaa lni. 20 Kwyo
gak tu prob nii pcholë Lázaro. Xy-
odz lady xaa aan chisob xaa nëb
lo lyu chilidzy rikw. 21 Kokladzy
prob re nyëly con cos nii xlyaal leñ
xmezh rikw. Aan axte mëkw big
kwlee lady xaa laañee xyodz. 22 Lëë
tu tse lëë prob kuty, aan lëë an-
gly kukni xaa laañee no Abraham
kpaa. Lëë rikw kutyak, aan lëë xaa
pkyeetsy. 23 Aan mentre lëë rikw
no te mban laañee xyey meñ nii

chety, lëë xaa blis lo xaa aan lëë
xaa kon nii lëë Lázaro so lo Abra-
ham. 24 Tsigo lëë xaa kwchuptsyë,
chëb xaa: “Tat Abraham, pkëstyoo
naa. Pxaal Lázaro tsijkadz xaa
punt xkweñ lo nis aan kiid ksalyu
xaa lo ludzyaa, porque tir mban
no teedyaa lo ki re.” 25 Per lëë
Abraham kwëb chëb: “Xiñ, psal-
adzy gaanoo nii mbëë kwtedyoo
lo kislyu, lëë Lázaro mban kwtedy
xaa. Lëë na mbëë notedy xaa
nu, lëë lii mban notedyoo. 26 Ni
chilody gaaw, por tir ngol yoo nii
kë groltyee, aan chilody kiid meñ
nii no nu ske, ni meñ nii no gaa
ske chilody kiid nu.” 27 Tsigo lëë
rikw chëb: “Xñabaa lool tsigo busy,
Tat Abraham, nii kxaaloo Lázaro
lidzy pxosyaa, 28 parñee kñee xaa
lo kaay betsyaa nii byaan tsiin ki-
ijty xaa laañee sinriityee mban no-
teedyaa.” 29 Tsigo lëë Abraham
chëb: “Lëë nii pkëë Moisés ni pkëë
kchë profet byaanle. ¡Ksal xaa
kchë ngo!” 30 “Ksaldy xaaw”, chëb
rikw, “per deelñee kyaklo tu xaa
nii kutyle lo xaa, spikche styoo xaa
lo Dios.” 31 Lëë Abraham chëb:
“Deelñee chaklasty xaa ksal xaa
xley Moisés ni kchë nii pkëë profet,
nikxe kpañ tu meñ kuty, kpikchedy
styoo xaa.”

17

Xaa nii xsyaab meñ lo tol
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

1 Lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:
—Tugak ktee tiits nii kyab meñ
lo tol, per ¡brobsye xaa nii ksyaab
meñ lo tol! 2 Masy buen kxituu
tu kyomoliñ yañ xaa aan tsikchon
meñ xaa lo nistoo que nii kuñ xaa
xtol meñ nii xniladzy xtitsaa. 3 Kol
kap cuent.
’Deelñee ko betsy to falt lo do,
kol nee lo xaa, aan deelñee kpikche
styoo xaa, kol kuñ xaa perdón.
4 Nikxe ko xaa falt lo do kadzy vuelt
tu kpidz, deelñee ksa kadzy vuelt
ko kiid në xaa lo do: “Kpikchedraa
kon falt lool”, no nii kuñ do xaa
perdón.

Nii schilo kuuñtsyey meñ nii xni-
ladzy

5 Lëë apostle chëb lo Jesús:
—Chakladzy noo nii mastre kni-
ladzy noo Dios.
6 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Deelñee niladzy to Dios, xisy
wiñak, nikxe nyak xkyalwniladzy
to lalak tu medzy martas, nchilo
nyëb to lo yag re: “Bichee nu aan
kusob lo nistoo”, aan lëë yag nsoob
xtiits to.

Nii nonguial kuuñtsyey mos

7 ’Deelñee chap to tu mos nii
chikon o chikap kaa ma, ¿pe xñee
do lo xaa nayak tsiñee xpikche xaa:
“Kwte të soboo kaawoo”? 8 Lëdyo
gon, sink xñee do lo xaa: “Beeñlo
tu xtseen ni kwtëë nii kawaa ni
kin. Loxsye kawaa schilo soboo
kaawoo ni kil.” 9 Aan ni skizh
xteejty to lo mos nii beeñtsyey kchë
nii kwnabey do. 10 Singo gak lëë
do, tsiñee lox kuuñtsyey do kchë
nii xñabey Dios to, no nii këb to:
“Mos nii pa xkiiñdy nak no, por
xaktyee nii pchilo lo no beeñtsyeey
no. Beeñtsyeeytre no pe stu cos.”

Lëë Jesús chuuñ kyak tsii xaa
xsyaknë

11 Lëë Jesús kwte laañee ntsiil
meñ Samaria ni meñ Galilea
worñee lëë xaa si Jerusalén, 12 aan
lëë tsii xaa xsyaknë nii xyodz lady
kuktsiilnëz Jesús kyedzy nii ptsiñ
Jesús, per big kexty xaa, 13 sink lëë
xaa kwchuptsyë, chëb xaa:
—¡Jesús, lii nii nakoo maestre,
pkëstyoo lëë noo!
14 Tsiñee lëë Jesús kon ksa xaa go,
lëë Jesús chëb:
—Kol tsi lo pxosy.
Aan nëz si xaa lëë xaa byak.
15 Tsiñee kon tu xaa xsyaknë go nii
lë xaa byak, lëë xaa bikche xtee
xaa skizh lo Dios. 16 Aan lëë xaa
psoxib lo Jesús, axte pkiitsy kë xaa
lyu par ktee xaa skizh ni lëëw na

xaa Samaria nak xaa. 17 Tsigo lëë
Jesús chëb:
—¿Pe lëdy tsii xaa xsyaknë
nawen byak? ¿Ko skee xaa?
18 ¿Nonsy xaa sit re nawen bikche
ktee skizh lo Dios?
19 Lëë Jesús chëb lo xaa nii byak
ko:
—Kuso aan byey. Por porñee bni-
ladzyoo ngo nii lëël byak.

Xa kñabey Dios
(Mt. 24:23-28, 36-41)

20 Lëë xaa fariseo kwnabtiits lo
Jesús pa wor klyañche xkyalwn-
abey Dios aan lëë Jesús chëb:
—Kiijty xkyalwnabey Dios
parñee kan dow. 21 Ni tu cho kñëdy
lo do: "Lëëw nrii", o "Lëëw nrek
kaa." Por lëë xkyalwnabey Dios
kwlañchel lo do.
22 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo
xpëëdscuel:
—Sitsib tse nii lëë do kakladzy
kan do mguiy nii pxaal Dios lo
kislyu, aan kandy to xaa. 23 No
meñ kñë lo do: "Lëë xaa so nu", o
"lëë gaa xaa so nek." Per tsidy to
ni tsinaldy to meñ go. 24 Porque
sinak tsiñee nyoo xbëly yë nkwsiy
tyub leñ kpaa, singo kak mguiy nii
pxaal Dios tsiñee lëë xaa kiid stub.
25 Per no nii te kazh xaa kyalnë
ni ksaldy meñ nii no natiemp xaa.
26 Sinak kok xtiemp Noé, singo gak
kak tsiñee lëë mguiy nii pxaal Dios
kiid stub. 27 Tiemp ko lyaadzy
wagwsye ni lyaadzy nii kisy meñ
kwyo meñ, ni kyalwtsiilñasy kuni
kik meñ, axte tse nii lëë Noé byo
leñ barkw, aan lëë kchësy meñ
go kuty lo kyo. 28 Singo gak kok
xtiemp Lot: lyaadzy wagwsye ni
lyaadzy nii kisy meñ kwyo meñ,
ni wtosy ni wsisy kuni kik meñ.
Lyaadzy konsye ni lyaadzy yusy
kwyo meñ. 29 Per tsiñee lëë Lot
pchoo leñ kyedzy Sodoma, lëë ki
ni kyo lëë nii xsaay byab kpaa,
aan kchësy meñ go kuty. 30 Singo
kak tsiñee lëë mguiy nii pxaal Dios
kpikche.
31 'Tse go deelñee no cho do so kik
yu aan no xcheñ do leñ yu, kyejty to
par kwii dow. Deelñee no gaa to so
tañ, kpikchedy to kyey do lidzy to.
32 Kol ksaladzy nii ptsyool tsiil Lot.
33 Kchë xaa nii kakladzy kteelaa
xkyalmbañ kety. Per lëë xaa nii pe
sinidy kik, nikxe kety xaa, lëë xaa
kpañ.
34 'Kyool go deelñee nix chop xaa
lo tugak lon, lëë Dios koy tu xaa, per
lëë xaa ksaan stu xaa. 35 O deelñee
gaa kë chop kwnaa wëët, lëë xaa
koy tu me aan lëë xaa ksaan stu me.
36 Singo gak deelñee kë chop xaa
tsiiñ tañ, lëë tu xaa kyooy, aan lëë
stu kyaan.
37 Tsigo lëë meñ chëb:
—¿Pa kak kchësy nrii?
Tsigo lëë Jesús chëb:
—Laañee kaa ma kuty ktyop
pech.

18

Xcuent tu kwnaa viud

1 Loxsye ngo lëë Jesús pso tu
cuent lo xpëëdscuel parñee këb xaa
nii ktsagty xpëëdscuel xaa, sink
tugak kutiitsni xaa Dios axte nii
ktikche Dios lo xtiits xaa. 2 Sinrii së
lo cuent ko:
—Tu kyedzy name kwyo tu xtisy
nii ptsyebty Dios ni psaldy meñ.
3 Leñ kyedzy ko gak kwyo tu kwnaa
viud nii kunab kyalxtisy lo xtisy
parñee ksaksi xaa meñ nii xlëë lo
me. 4 Xtse kwë me, per psaldy xtisy
me. Lëë lultime nladzy xaa: "Nikxe
nii xtsyeebtyaa Dios ni xsaldyaa
meñ, 5 per como kety kety chiid
kisyeedy me naa, lëën kcho xfavor
me parñee kiijtre me, por toontlaa
kloox me xpaciensyaa."
6 Lëë Jesús chëb:
—Singo gon chëb xtisy mal.
7 ¿Lëë Dios dyon pe kchoody xaa
xfavor meñ nii xniladzy xtiits xaa
nayak deelñee tsel kyool xñab meñ
kyalxtisy lo xaa? ¿Slaa xaa nawen
kyëmbës meñ go xaa? 8 Klyëëdy xaa
gon, lëë xaa kchoo xfavor meñ go.

Per tsiñee lëë mguiy nii pxaal Dios
dyon kiid, ¿pe bii sanre xaa meñ nii
xniladzy xtiits Dios lo kislyu re?

Xaa fariseo ni xaa nii xtop tumi

9 Lëë Jesús pso cuent re par xaa
nii xsyak nii tir buen aan xsyablyu
los demasy meñ, chëb xaa:
10 —Tu vuelt kwey tu xaa fariseo
ni tu xaa nii xtop tumi nii xyey
Roma lidzy Dios par kutiitsni xaa
Dios. 11 Lëë xaa fariseo kwsoli aan
lëë xaa chëb lo Dios: "Tat Tios, xnet-
syaa skizh lool, porñee naktyaa
sinak xaa nii nak ngbaan, ni xaa
mal, ni naktyaa sinak xaa nii no
tsiil aan choni stu kwnaa, ni porñee
naktyaa sinak xaa nii xtop tumi
nii so ske. 12 Naa chawdyaa chop
vuelt tu leñ xmal par kuuñ ksakaa
lii ni chuñaa kchë nii xtsiñaan tsii
tant aan xtedyaa tu tanto jkiiñ li-
idzyoo." 13 Lëë xaa nii xtop tumi
nii xyey Roma kwsosit aan byaxty
xaa nlis xaa lo xaa kpaa, sink lëë
xaa xtee golp styoo xaa xñee xaa
lo Dios: "¡Tat Tios, pkëstyoo naa,
por tu ngoptol nakaa!" 14 Nli
xñen nii tsi lëë xaa nii xtop tumi
nii xyey Roma bikche sey lidzy,
lëë Dios beeñ xaa perdón, per lëë
xaa fariseo kokty xaa perdón. Por
lëë kchë xaa nii xaly chak nyaa
kyablyu aan lëë xaa nii mban chak
kyak klaa.

Lëë meñ chini xaa wiñ lo Jesús
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 Wi xaa wiñ kuni meñ lo Jesús
parñee kxob Jesús ña kik xaa wiñ.
Per lëë xpëëdscuel Jesús kwëntseeb
lo meñ nii kuni xaa wiñ. 16 Per lëë
Jesús chëb lo xpëëdscuel:
—Kol klaa kiid xaa wiñ lon.
Jkady tow, por kchë meñ nii nak
sinak xaa wiñ kyey laañee xñabey
Dios. 17 Nli xñen nii deelñee
knilasty meñ xtiits Dios sinak
xniladzy tu xaa wiño, sëëbty meñ
laañee xñabey Dios.

Lëë Jesús chutiitsni tu rikw
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 Lëë tu xaa xñabey chëb lo Jesús:
—Maestre buen, ¿pe cos
kuuñtsyeyaa parñee jkan tu kyalm-
bañ nii nitylody?
19 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Penak nii xñeel nii bueenaa?
Tugak xaa buen no. Lëë xaa go
nak Dios. 20 Nanloo nii xñabey
xley Dios: "Kyubtyoo stu kw-
naa deelñee no tsiiloo, kujtyoo,
kwandyoo, kñeedyoo tiits kizh par
ksaksil meñ, ni psal pxoosyoo ni
xñaal."
21 Lëë xaa go chëb:
—Kchësy ngo noyuuñtsyeyaa
destye nii nakaa xaa wiñ.
22 Tsiñee biñ Jesús nrii, lëë xaa
chëb:
—Tu cos bii chakoo falt: pto
kchësy nii chapoo aan pkadyo lo
meñ prob tsiin kchilo kapoo cos
kpaa. Loxsye ngo të aan tënal naa.
23 Per tsiñee lëë xaa go biñ ngo,
mban ptee styoo xaa, porñee tir
rikw xaa. 24 Tsiñee kon Jesús nii
mban kok xaa, lëë Jesús chëb:
—¡Xaatee ngan sëëb rikw laañee
xñabey Dios! 25 Masy ngandy sëëb
tu camey xan tu kyeech kuzh que
nii sëëb tu rikw laañee xñabey Dios.
26 Kchësy meñ nii biñ ngo chëb:
—¿Cho lë nii telaa lo tol tsigo?
27 Lëë Jesús chëb:
—Chilody telaa meñ nonsy, per
lëë Dios kteelaa meñ.
28 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Lëë noo psaan kchësy nii koop
noo aan lëë noo syoopnaal lii.
29 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii kchë xaa nii psaan
lidzy, tsiil, o betsy, o pxosy, o xiñ
gaa par sëëb xaa laañee xñabey
Dios, 30 ndaly re nii jkaa xaa lo
kislyu re aan lëë lo stu kislyu nii
nare sëëd lëë xaa jkaa tu kyalmbañ
nii nitylody.

Lëëw xyon vuelt nii lëë Jesús xñee
nii lëë xaa kety
(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Lëë Jesús kwtsyetsy ksa tsiip-
chop xpëëdscuel tublad, aan lëë xaa
chëb lo xaa:
—Chan do gon nii lëë no syo
Jerusalén, aan siko lëë kchësy nii
pkëë profet nii ktsyoolaa nii nakaa
mguiy nii pxaal Dios kak cumplir.
32 Lëë meñ jko naa ña meñ sit, ni lëë
meñ kityni naa, lëë meñ kotsyetsy
naa, ni lëë meñ kchoo mxeñ lon.
33 Lëë meñ kiñ naa ni lëë meñ kuty
naa, per tse nii loxo tson kpidz lëën
kpañ.
34 Per byeñdy xpëëdscuel Jesús
ngo, por nonsyke cos ngano.
Nandy xaa penak chëb Jesúso.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu ciegw
(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 Lëë Jesús mer ktsiñ Jericó,
aan lëë tu ciegw sob kex chu nëz
xñab limosn, 36 tsiñee lëë ciegw biñ
nii singootyee ndaly meñ xtyedy,
lëë xaa kwnabtiits penak nii sin-
gootyee xtye meñ. 37 Lëë meñ chëb
lo xaa nii lëë xaa Nazaret nii lë
Jesús sitedy siko. 38 Aan lëë xaa
kwchuptsyë chëb xaa:
—¡Jesús, lii nii nakoo xiñ David,
pkëstyoo naa!
39 Kchësy meñ nii sinech
kwëntseeb lo xaa parñee ny-
oogw chuw xaa, per lëël mastre
kwchuptsyë xaa xñee xaa:
—¡Lii nii nakoo xiñ David,
pkëstyoo naa!
40 Lëë Jesús kwsotse, aan lëë
Jesús chëb:
—Kol tëni xaa nu dyon.
Tsiñee lëë ciegw ko ptsiñ kex, lëë
Jesús chëb lo xaa:
41 —¿Pe cos chakladzyoo?
Lëë ciegw ko chëb:
—Xey, chakladzyaa nii kña lon
stub.
42 Lëë Jesús chëb:
—¡Lëë lool kña! Lëël byak, por
bniladzyoo nii suuñ kyakaa lii.
43 Wor go kazh lëë lo ciegw ko
byak, aan lëë xaa sinal Jesús xtee
xaa skizh lo Dios. Wi kchësy meñ
nii kon ngo ptee skizh lo Dios.

19

Jesús ni Zaqueo

1 Lëë Jesús ptsiñ Jericó aan lëë
xaa kwte leñ kyedzy. 2 Leñ kyedzy
ko kwyo tu xaa rikw nii pcholë
Zaqueo. Lëë xaa kwnabey lo
xaa nii xtop tumi nii xyey Roma.
3 Kokladzy xaa nyuumbey xaa
Jesús, per pchilodyo porñee tir
ndaly meñ aan tir wiich Zaqueo.
4 Por ngo lëë xaa kwloo corr
kwnech xaa, aan parñee kchilo kan
xaa Jesús, lëë xaa kwyëp tu lo yag
nii sob laañee notedy Jesús. 5 Tsiñee
lëë Jesús sitedy xan yag ko, lëë xaa
blëp lo lo yag, aan lëë xaa chëb:
—Zaqueo, sinusy byety ske, por
no nii kwësaa liidzyoo natse.
6 Lëë Zaqueo byety wxooñ, aan
xle xaa lëë xaa kuni Jesús lidzy
xaa. 7 Tsiñee kon meñ ngo, lëë meñ
kwneenë Jesús, xñee meñ nii lëë
xaa kwlës lidzy tu ngoptol. 8 Lëë
Zaqueo kuso, aan lëë xaa chëb lo
Jesús:
—Xey, lëën jkady grol kchë nii
chaapaa lo meñ prob. Ni deelñee
no cho lo kwlaanaa pe tu cos, lëën
ktikche tap lal nii kwlaanaa.
9 Lëë Jesús chëb:
—Lëë Dios pteelaa kchë meñ nii
no lidzy xaa re natse, por wi xaa
ngab lo xtiiy Abraham. 10 Por lëë
mguiy nii pxaal Dios sëëd kyub ni
sëëd kteelaa kchë meñ nii no xtol.

Xcuent tumi

11 Lëë meñ pkëëtyag kchë nii
kwnee Jesús, aan lëë xaa pso tu
cuent, porñee lëë xaa mer ktsiñ
Jerusalén, aan nladzy meñ nii lëë
wor kutsiñ nii lëë Dios kñabey,
12 chëb xaa:
—Tu vuelt name kwyo tu xaa
non nii no kak rey, per no nii tsi
xaa tu kyedzy sit parñee kak xaa
rey. 13 Per antes nii kchoo xaa,
lëë xaa kwtsyetsy tsii xaa nii xkyë
tsiiñ lo xaa, aan lëë xaa ptee deel
palal gaa tumi lo xaa go, chëb xaa:
“Kol kyë dilgensy con tumi re axte

nii kpikchen.” 14 Per como xtilyni
meñ kyedzy xaa, lëë meñ kyedzy
pxaal bla xaa nii kukëb: “Chak-
lasty noo nii kak xaa gue xrey noo.”
15 Per lëë xaa kok rey, aan tsiñee
lëë xaa bikche xkyedzy xaa, lëë xaa
kwnabey kok tsyetsy ksa xaa nii
ptee xaa tumi lo parñee kaknan
xaa palal beeñ catu xaa go gan.
16 Lëë tu xaa nii ptsiñ klo chëb:
“Xey, lëë tumi nii bneetsyoo lon
broob, lëëw byak tsii.” 17 Tsigo
lëë rey chëb: “Buen ngo. Tir xaa
tsiiñ nakoo. Ngui beeñ tsiiñoo tumi
wiñ nii kwaal. Por ngo lëël kak
xtisy. Tsii kyedzy kñabeyoo.” 18 Lëë
stu mos ptsiñ chëb: “Xey, lëë tumi
nii bneetsyoo lon broob, lëëw byak
kaay.” 19 Lëë rey chëb lo xaa: “Lëël
kak xtisy. Kaay kyedzy kñabeyoo.”
20 Lëë stu mos ptsiñ aan lëë xaa
chëb: “Xey, lëë xtumil nrii. Lëëw
pkën lo tu bayjan. 21 Porñee pt-
syeebaa lii, ni nanaa nii tir ntsee-
boo, por xtopoo nii kwleektyoo ni
xlaapoo laañee kondyoo.” 22 Tsigo
lëë rey chëb: “Maaloo, misme xtiit-
soo pteekyo lii. Deelñee nanoo nii
tir ntseebaa, ni nanoo nii xtopaa
nii kwlektyaa nii xlaapaa laañee
kondyaa, 23 ¿penak kulodyoo xtu-
min bankw parñee neetsylo tyub
xiño na nii lëën bikche?” 24 Aan
lëë rey chëb lo xaa nii nche siko:
“Kol kla tumi lo xaa gue, aan kol
kteedyo lo xaa nii nroob tumi pt-
siñaa.” 25 Tsigo lëë meñ chëb:
“Xey, per con nrooble tumi kwaa
xaa.” 26 Lëë rey kwëb chëb: “Lëë
meñ nii chaple cos jkaarew, per lëë
meñ nii ni tu pe chapty, axte nii
wiñ nii chapsye meñ go kpichee.”
27 Loxsye ngo lëë xaa chëb: “Kol
tëni kchë xaa nii koklasty nyakaa
rey, aan xña lon kol kuty xaa.”

Lëë Jesús xsyëëb leñ kyedzy Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

28 Loxsye bitiits Jesús kchë ngo,
lëë xaa pkaa nëz par ktsiñ xaa
Jerusalén. 29 Tsiñee lëë xaa ptsiñ
kex laañee ntsiil meñ Betfagé ni
meñ Betania xan kiy nii lë Olivos,
lëë xaa pxaal chop xpëëdscuel xaa,
30 chëb xaa:

—Kol tsi kyedzy nii nyoo nu, aan
tsiñee ktsiñ do, lëë do kan nii lëë
tu burr këtuu. Ni tu cho karty sob
lady ma. Kol klaa ma aan kol tëni
ma. 31 Aan deelñee kñabtiits meñ lo
do penak nii xlaa do ma, kol këb nii
naa jkiiñ ma.

32 Lëë xpëëdscuel Jesús kwey, aan
lëë xaa ptsyol burr nii chëb Jesús.
33 Lëë xaa no klaa burr tsiñee lëë
xpixwan ma chëb:

—¿Penak xlaa do ma?

34 Tsigo chëb xaa:

—Lëë xmaestre noo jkiiñ ma.

35 Lëë xaa biy burr aan tsiñee
ptsiñ xaa lëë xaa pxob xab xaa lady
ma parñee sob Jesús ma. 36 Aan
tyub nëz nii notedy Jesús ptañ meñ
xab. 37 Aan tsiñee lëë xaa sisëëb
chex kiy nii lë Olivos, lëë meñ
nii ksa xaa si bislo xle ni xtee
skizh lo Dios por kchë kyalntson nii
beeñtsyey Jesús. 38 Nguieex kwnee
meñ:

—¡Lëë Dios pxaal tu xaa nii kak
xrey no! ¡Byinayk rey! ¡Skizh Dios
nii sob kpaa!

39 Tsigo lëë bla xaa fariseo nii no
lady meñ chëb lo Jesús:

—Maestre, kwëntseeb lo xaa nii
sëëdnal lii parñee kñeedre xaa.

40 Per lëë Jesús chëb:

—Deelñee kyoogw chuw kchë
meñ re, lëë kyo kñee xcuent meñ.

41 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ kexka
Jerusalén, lëë xaa biiñ por kchë
meñ nii no leñ kyedzy ko, 42 chëb
xaa:

—¡Chooksye lëë doy, naaty xaat-
sye nyeñ do xa nak xkyalwtelaa
Dios siquier natse! Per lëë na
chilody kyeñ dow ni chilody kan
dow. 43 Por sitsiñ tse nii lëë xaa
nii xlëë lo do ksuugw kwraly lëë
do, aan klaady xaa kchoo meñ

ni klaady xaa sëëb meñ, 44 ni lëë
xaa knitylo xkyedzy to. Ni tu kyo
kyaandy lady xcombañero, kchësyo
nitylo. Ni lëë xaa kuty meñ, por
byeñdy to nii kokladzy Dios ndee-
laa lëë do.

Lëë Jesús xlëë lo meñ leñ lidzy Dios
(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

45 Loxsye ngo lëë Jesús kwsëëb
leñ lidzy Dios aan lëë xaa kwlii
kchësy meñ nii no wto siko, 46 chëb
xaa:
—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon
xñee nii laañee kiid kutiitsni meñ
Dios nak lidzy Dios, per lëë do
byuño lidzy ngbaan.
47 Ksatyee tse beeñ kseedy Jesús
meñ leñ lidzy Dios. Aan lëë xaa
nii xñabey lo pxosy, ni maestre
ley ni xaa xñabey nii no kyedzy
kwëkyub dyon xa kuty xaa Jesús.
48 Per pchilodyo, porñee kchësy
meñ pkëëtyag nii bluuy Jesús.

20

Xkyalwnabey Jesús
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

1 Tu tse mentre lëë Jesús noyuuñ
kseedy meñ leñ lidzy Dios, lëë xaa
nii xñabey lo pxosy ni maestre ley
ni lëë bla xaa kol ptsiñ, 2 aan lëë xaa
chëb lo Jesús:
—¿Cho bnee tiitspey lool par
kuuñtsyeyoo kchë nii chuuñtsyeyoo?
3 Lëë Jesús chëb:
—Wi gak gaan dyon kñabtiits tu
cos lo do. Kol në dyon: 4 ¿cho pxaal
Juan dyon biid kchoobnis xaa? ¿Pe
Dioso, ote cholsye meño yak?
5 Lëë xaa bislo xtilytiits lsa xaa,
xñee xaa:
—Deelñee tyeesy no nii Dios px-
aal xaa, kñë xaa lo no: "¿Penak tsigo
nii bnilasty to nii bluuy xaa?" 6 Aan
chilody tyeesy no nii meñ lo kislyu
re pxaal Juan, por suty meñ no lo
kyo. Por kchësy meñ xniladzy nii
xtiits Dios bluuy Juan.
7 Por ngo lëë xaa chëb lo Jesús
nii nandy xaa cho pxaal Juan biid
kchoobnis Juan. 8 Tsigo lëë Jesús
chëb:
—Per ni naa tsigo busy kniydy
dyon cho bneetsy tiitspey lon.

Xcuent xaa nii beeñ tsiiñ yag uv
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

9 Loxsye ngo lëë Jesús pso stu
cuent lo meñ, chëb xaa:
—Tu xaa name beeñ pni xaa yag
uv, aan lëëw ptee xaa companiy lo
xaa nii kuuñ tsiiñoo, aan lëë xaa si
laa sit. 10 Tsi lëë xtiemp uv kol, lëë
xaa pxaal tu xmos xaa siknab nii
xyal xaa lo xaa nii beeñ tsiiñ, per
lëë xaa go ptee xcheñ xmos xaa,
aan lëë xaa psonëz xaa singosy.
11 Tsigo lëë xpixwan yag uv px-
aal stu mos, per singo gak kwloot-
syetsy xaa nii beeñ tsiiñ mos ko
aan loxsye ptee xaa xcheñ xaa, lëë
xaa psonëz xaa singosy. 12 Lëë
xpixwan yag uv bikche pxaal stu
mos, per lëë xaa nii beeñ tsiiñ ptee
xcheñ xaa, aan lëë xaa psonëz xaa.
13 'Tsigo nladzy xpixwan uv:
"Lëë nana ¿pe kuñaa?" Lëë lultime,
lëë xaa pxaal xiñgan xaa nii
xkëstyoo xaa. Nladzy xaa stsyeb
xaa tsiiñ xiñgan xaa. 14 Per tsiñee
lëë xaa tsiiñ kon xiñgan xaa, lëë xaa
tsiiñ chëb lo xcombañer: "Lëë xaa
gue kyaani xkwaa pxosy. Kol tsoo
kuuty no xaa tsiin kyaani now."
15 Lëë xaa kwlii xiñgan xpixwan uv
lo kwaa, aan lëë xaa beety xaa.
'¿Pe në do dyon pe cos kuuñtsyey
xpixwan uv xaa nii beeñ tsiiñ xk-
waa xaa? 16 Lëë xaa gon kuty ksa
xaa tsiiñ go, aan lëë xaa ktee xkwaa
xaa lo stu xaa tsiiñ.
Tsiñee biñ meñ ngo, lëë meñ
chëb:
—¡Nëdy Dios ngo!
17 Lëë Jesús buy lo meñ aan lëë
xaa chëb:
—¿Penak tsigo nii xñee leñ kitsy
nii kë xtiits Dios nii lëë kyo nii
psëëb xaa nii xsaa yu byak tu kyo
nii mastre xkiiñ?

18 ’Deelñee kyab meñ lady kyo go,
lëë meñ go kak byuy. Per deelñee
kyab kyo go lady meñ, ni kak ny-
oody pa kuty meñ.
19 Wor go kazh kokladzy xaa
nii xñabey lo pxosy ni maestre ley
nyaasy xaa Jesús, porñee byeñ xaa
nii contre lëë xaa pso Jesús cuent
ko. Per byaxty xaa, porñee ptsyeb
xaa meñ.

Tumi nii chazh lo xtisy
(Mt. 22:15-22; Mr. 12:13-17)

20 Por ngo lëë xaa pxaal bla xaa
nii chak si chak xaa buen kukleetsy
Jesús, parñee kyub xaa dyon pe cos
jkëëkiy Jesús tsiin jko xaa xaa ña
xtisy. 21 Lëë xaa chëb lo Jesús:
—Maestre, ndon noo nii nonsyke
tiitsli xñeel. Xsaldyoo nii xñee meñ
ni xseedyoo xa chak meñ. Liisy
xluuyoo xa kpañ meñ sinak xñabey
Dios. 22 Kwnë dyon pe nonguial
tizh no tumi nii xtop xtisy Roma,
ote nonguialdyo yak.
23 Lëë Jesús byeñ pe cos no styoo
xaa, por ngo lëë Jesús chëb:
24 —Kol kluuy tu pes lon dyon.
Loxsye buy Jesúso, lëë xaa chëb:
—¿Chonre dyon kë loo go, ni cho
lë kë nu?
Lëë xaa chëb:
—Lëë xtisy Roma ni lë xaa kë loo
go.
25 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol kizh nii nsëëb to lo xtisy
Roma tsigo busy, ni kol kizh kaa nii
nsëëb to lo Dios.
26 Aan pchilody nyuuñ knee xaa
tu cos nii nchilo nguëëkiy xaa Jesús.
Lëël lëë xaa psee biñ xaa nii kwnee
Jesús, aan kwneedre xaa.

Lëë xaa saduceo chutiitsni Jesús
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 Lëë bla xaa saduceo kwey lo
Jesús. Lëë xaa saduceo xñee nii
kpañdy meñ kuty, por ngo lëë xaa
kukëb lo Jesús:
28 —Maestre, lëë Moisés chëb
nii deelñee ktsiilña tu xaapkiy aan
klyëëdy kety xaa, no nii ktsiilña
betsy xaa kwnaa nii psaan xaa
deelñee chapty me mëëd, parñee
kap tsiil betsy xaa nii kuty mëëd.
29 Tu vuelt name kwyo tu xaa nii
kop xoop betsy aan lëë xaa ptsiilña.
Per blyëëdy lëë xaa kuty, aan como
kopty tsiil xaa mëëd, 30 lëë tu betsy
xaa ptsiilña tsiil xaa aan lëë xaa
kutyak. 31 Singo gak ptsyool stu
betsy xaa. Ksa kadzy xaa ptsiilña
me, per ni tu xaa psaandy mëëd.
32 Lëë byalo wi kwnaa go kuty.
33 Kwnë na dyon cho xaa kyaani
kwnaa go tsiñee lëë meñ kuty kpañ,
deelñee ksa kadzy xaa ptsiilña me.
34 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lo kislyu re busy xtsiilña
mguiy ni xtsiilña kwnaa, 35 per
lëë meñ nii kchal kpañ kpaa, ni
mguiy ni kwnaa gaa ktsiilñadre.
36 Por kejtre meñ go, sink lëë meñ
go kak sinak angly ni lëë meñ go
kak xiñ Dios porñee lëë Dios kuuñ
kpañ meñ go. 37 Ni axte Moisés
kaa xluuy lo no nii nli xpañ meñ
kuty por worñee kon xaa yakitsy
nii noyek xñee xaa nii lëë Dios
nak xDios Abraham, xDios Isaac
ni xDios Jacob. 38 Aan Dios gon
nakty xaa xDios meñ kuty, sink
xDios meñ mbañ nak xaa, porque
par Dios kchë meñ nii kuty mbañ.
39 Tsigo lëë bla maestre ley chëb:
—Maestre, buen ptikcheel lo xti-
its xaa nii kwnabtiits lool.
40 Aan byaxtre meñ nyabtiits pe
stu cos lo Jesús.

¿Cho lo xtiiy sëëd Crist?
(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

41 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo
meñ:
—¿Penak dyon xñee do nii lo xtiiy
rey David sëëd Crist?, 42 con misme
David na pkëë leñ kitsy nii kë
salmos sinrii:
Chëb Dios lo xaa nii xñabey naa:
“Kwsob kwin nëzli,
43 axte nii tsitsiñ tse nii kñabeyoo lo
kchë meñ nii xlëë lool.”
44 ¿Xa kchoo Crist lo xtiiy rey David,
deelñee misme rey David xñee nii
lëë Crist xñabey lo xaa?

Nii chuuñtsyey maestre ley
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

45 Kchësy meñ nche jkëëtyag nii
nonee Jesús aan lëë xaa chëb lo
xpëëdscuel xaa:
46 —Kol kap cuent lo maestre ley,
por xtsiladzy xaa kakw xaa ladx
non, ni chakladzy xaa nii jkëëptyux
meñ xaa laañee ktsyooltyee meñ
xaa lo kiy. Tsiimpee xsyob xaa
laañee xsyob xaa non leñ ktoo,
ni tsiñee chi xaa tu wagw, laañee
xsyob xaa non xsyob xaa. 47 Ni xla
xaa lidzy kwnaa viud, aan parñee
këb meñ nii tir buen xaa, xsyo xaa
chool xaa tu lay nii xyaldy kaa. Por
ngo mastre ksaksi Dios xaa.

21

Kwnaa viud nii kwloo tumi alcansiy
(Mr. 12:41-44)

1 Lëë Jesús no kuy xa xko meñ
rikw tumi alcansiy 2 tsiñee lëë tu
kwnaa viud nii tir prob ptsiñ, aan
lëë me kwloo chop centab cobre nii
xisy non leñ alcansiy. 3 Tsigo lëë
xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:
—Nli xñen lo do nii mastre nroob
tumi nii kwloo kwnaa viud re al-
cansiy que kchë nii kwloo meñ
rikw. 4 Por kchësy meñ xko tumi nii
chuñ sobre alcansiy, per lëë me, lo
xkyalprob me, lëë me kwloo kchësy
tumi nii nseñ me alcansiy.

Lëë Jesús xñee nii lëë lidzy Dios nitylo
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

5 Lëë meñ ncheyutiits nii tir ngui
kchë kyo nii nyaa lidzy Dios ni
tir ngui xixkwaaw, tsiñee lëë Jesús
chëb:
6 —Sitsiñ tse nii lëë kchë nii nche
kuy do nitylo. Ni tu kyo kyaandy
lady xcombañero. Kchësyo nitylo.

Kyalnë nii ktsyool meñ
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

7 Loxsye ngo lëë xpëëdscuel Jesús
chëb:
—Maestre, ¿pa wor kak kchë nii
kwneel? ¿Xa mod kyeeñ noo nii
lëëw mer kak?
8 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol kap cuent parñee jkëëtidy
meñ do. Por ndaly xaa nii kakladzy
kak sinakaa kiid, aan lëë xaa kñë
nii lëë xaa nak Crist ni lëë xaa kñë
nii lëë wor kutsiñ, per tsinaldy to
xaa. 9 Tsiñee kon do nii lëë guerr
ni tily noyak, ktsyebty to. Por
singo no nii kako, per nitylody kaa
kislyu.
10 Tsigo lëë xaa kwnee re chëb
xaa:
—Lëë kchë kyedzy nii nche lo
kislyu ktily lsa ni lëë kchë xaa
xñabey ktily. 11 Ndaly laañee kni xu
dox, ni lëë kpiñ kiid ni lëë kyalkits
kiid, ni lëë meñ kan cos ntseeb leñ
kpaa.
12 'Per antes nii kak kchësy cos
re, lëë meñ kñaasy lëë do. Aan lëë
meñ tsini lëë do lo xaa nii xñabey
leñ ktoo, ni lëë meñ ko lëë do skiib,
axte lo rey ni lo xtisy tsikso meñ do
por naa. 13 Siko stedyo tiits kñee
do lo meñ cho nakaa. 14 Kol ktee
nii pe tsinidy kik to nii dyon pe këb
to o xa ksoli gaa to, 15 porque naa
ksyab leñ kik to pe cos këb to lo xaa
nii xlëë lo do. Aan kxekwty xaa
con xaaw ni chilody kaa kñë xaa
nii buendyo por nonsyke tiitsliw.
16 Misme pxosy to, betsy to, xaa
lidzy to ni xamigw to kak niladzy
lëë do. No do axte kuty xaa, 17 ni
kchësy kaa meñ klëë lo do porñee
xsoob to xtitsaa. 18 Per ni tu pe
kakty to por ni tu kits kik to knekty.
19 Kol kxekw tsiin telaa do.
20 'Tsiñee kan do nii lëë xaa
nii noy kiib nche kyako Jerusalén,
klyëëdy lëëw nitylo. 21 Tse go
deelñee nche do Judea, kol kxooñ,
kol tsëp kiy. O deelñee gaa nche
do Jerusalén, kol kchoo kyedzy, ni
deelñee nche do tañ, kyeydy to
kyedzy. 22 Porque ntseeb kak tse
go, por lëë kchë nii kë leñ xkitsy
Dios kak cumplir. 23 ¡Brob kchë kw-
naa nii nak xiñ tse go o xkadzy kaa

mëëd! Por tir mban tedy meñ tse go
ni lëë meñ ktsyool tu kyalnë dox.
24 No meñ kety con spad, no gaa
meñ kyooy xoo tyub lo kislyu. Aan
lëë meñ sit kyëpkyety leñ kyedzy
Jerusalén axte ksa tse nii ktee Dios
tiitspey.

Lëë mguiy nii pxaal Dios kiid stub
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

25 'Kchë meñ ni nche lo kislyu
jkan kik ni ktsyeb por kchë señ nii
ko ngbidz, mëë, mëly ni por kchë
xbi nistoo. 26 Lëë meñ jkyey tseb
por nandy meñ pere kak lo kislyu.
Por axte wi kpaa kni. 27 Axte
tsigolye lëën kchukë lo xkey con tu
kyalwnabeyaa ni tu kyalntsonaa,
por naa nak mguiy nii pxaal Dios.
28 Tsiñee lëë kchë cos re kislo, kol ko
nguiool styoo do ni kol klis kik to,
porque klyëëdy lëë do telaa.

29-30 'Kol ksaladzy gaanoo nii
tsiñee lëë yag yegw o stu gaa yag
xkë peñ, xyeñ do nii lëë xtiemp kyo
sëëd yob. 31 Singo gak tsiñee kan do
nii lëë kchë cos nii psetyaa noyak,
kol kaknan nii lëë xkyalwnabey
Dios mer klyañche.

32 'Por nli xñen nii antes nii kety
kchë meñ nii no natiemp lëë kchë
cos re kak. 33 Stedy kpaa ni stedy
kislyu, per lëë xtitsaa tejtyo.

34 'Kol kap cuent klaady to
jkyedzy styoo do lo nip o lo kchë
gaa cos nii no lo kislyu re, por
toontlaa kyeñdy to tsitsib tse go.
35 Por nako sinak tu tramp. Por
kchë meñ nii nche lo kislyu kan
nii kak tse go. 36 Kol kyëmbës tse go
ni tugak kol nab lo Dios nii kteelaa
xaa lëë do lo kchë cos ntseeb nii
kiid ni parñee kchilo kpig to lon.

37 Yutsye beeñ kseedy Jesús meñ
leñ lidzy Dios, lëë kyool lëë xaa
kuktseñ kiy nii lë Olivos. 38 Aan
silyga xtsiñ meñ leñ lidzy Dios
parñee jkëëtyag meñ xtiits xaa.

22

Lëë Judas xyub dyon xa kyab Jesús ña xaa xñabey
(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

1 Lëë paskw sëëd yob. Lo lni
go xtyaaw kyaxtily nii xkyëdy
levadur. 2 Aan lëë xaa nii xñabey
lo pxosy ni lëë maestre ley byub
dyon xa kuty Jesús, per pchilodyo
porñee ptsyeb xaa meñ.

3 Lëë xaatox kwsëëb leñ styoo Ju-
das. Xpëëdscuel Jesús nak Judas. Is-
cariote kwnee meñ lo Judas. 4 Aan
lëë Judas kwey lo xaa nii xñabey
pxosy ni lo xaa nii xkyënap lidzy
Dios parñee këb xaa dyon xa jkaa
Jesús. 5 Ble xaa go lo Judas, aan lëë
xaa chëb nii stee xaa tumi. 6 Byo
xtiits xaa go styoo Judas. Por ngo
lëë xaa bislo byub xaa xa jkaa Jesús
tu laañee kindy meñ parñee jko xaa
Jesús ña xaa xñabey.

Lultime paskw nii kwte Jesús ksa xpëëdscuel
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

7 Lëë paskw kol. Lo lni go xtyaaw
kyaxtily nii xkyëdy levadur, ni
chuty meñ mëkwxiily. 8 Por ngo lëë
Jesús chëb lo Pedre ni lo Juan:

—Kol tsikuuñlo nii tyaaw xtsee
no na paskw.

9 Lëë xaa kwnabtiits chëb xaa lo
Jesús:

—¿Pa kyokuuñloo noow?

10 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Tsiñee ktsiñ do leñ kyedzy, lëë
do kan tu xaa nii nsob yañ tub
che nis. Kol tsinal xaa axte laañee
ktsiñ xaa, 11 aan kol këb lo xpixwan
yu: "Lëë maestre pxaal lëë noo
parñee kñabtiits noo pa sob yu
laañee kawxtsee xaa ksa xpëëdscuel
xaa na paskw." 12 Lëë xaa kluuy
tu cuart ngol nii sob kik lidzy xaa,
xixkwaalew. Siko kol kuuñlo nii
tyaaw xtsee no.

13 Lëë xpëëdscuel xaa si aan lëë
xaa ptsil yu nii chëëbpee Jesús, aan
lëë xaa beeñlo nii kak xtsee paskw.
14 Tsiñee lëë xwor xtsee kol, lëë
Jesús kwsob lo mezh ksa xaa apos-
tle. 15 Aan lëë Jesús chëb:
—¡Penaadle non gan kawnin lëë
do na paskw antes nii ketyaa!
16 Por axte nii klañche xkyalwn-
abey Dios kuñaa paskw stub.
17 Loxsye ngo lëë xaa kwseñ tu
vas viñ, aan loxsye ptee xaa skizh
lo Dios, lëë xaa chëb:
—Kol ki nrii ni kol kiisyo lo
xcombañer do. 18 Por nli xñen
nii kidraa viñ sink lëën kwës axte
klyañche xkyalwnabey Dios.
19 Lëë Jesús kwseñ tu kyaxtily,
aan loxsye pteedy xaa skizh lo
Dios, lëëw beeñ grol xaa, aan lëëw
pteedy xaa lo xpëëdscuel xaa chëb
xaa:
—Lëë xcuerpaa nrii. Kol kawo
parñee ksaladzy to naa, por lëën
kety parñee telaa do.
20 Singo gak tsiñee lëë xtsee
kwlox, lëë xaa kwseñ tu vas viñ
aan lëë xaa chëb:
—Tu cheñaa nrii. Lëëw kxee
parñee kpily xtol do.
21 'Lëë na lëë xaa nii kakniladzy
naa sob lo mezh nu. 22 Per no nii
ktsiiñaa laañee pxaal Dios naa. Per
¡brobsye xaa nii kakniladzy naa!
23 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa bislo
xñabtiits lo xcombañer dyon cho
xaa kokniladzy Jesús.

Cho mastre non

24 Lëë xpëëdscuel Jesús ptilytiits
parñee kaknan dyon cho xaa mas-
tre non. 25 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nan do gon xa chuuñtsyey xaa
nii xñabey lo kislyu ni nan do nii
chakladzy xaa nii këb meñ nii tir
buen xaa. 26 Per lëë lëë do nody
nii kak to singo, sink deelñee no
tu do chakladzy kñabey no nii kak
to sinak tu xaa nii xsoob tiits ni
sinak tu xaa wiñ. 27 Kol në dyon
cho mastre non, ¿pe xaa nii xsyob
lo mezh chawo ote xaa nii xkyë
niskwaano yak? ¿Pe lëdy xaa nii
xsyob lo mezh nak xaa non? Per
lëë naa, lëën no lady to sinak tu xaa
nii chuñ mandad.
28 'Ni kon gaa to kchë kyalnë pt-
syoolaa aan psaandy to naa. 29 Por
ngo lëën knetsy kyalwnabey lo
do sinak nii bneetsy Tat Tioso
lon, 30 aan lëë do kaw ni lëë do
ki laañee xñabeyaa ni lëë do sob
parñee kñabey do lo ksa tsiipchop
tiiy meñ nii no tañ Israel.

Lëë Pedre këb nii xyuumbeydy xaa Jesús

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

31 Loxsye ngo lëë Jesús chëb:
—Simoñ, lëë xaatox gon kwnab
lëë do parñee kuxso xaa to sinak
xchooxso xobxtily. 32 Per lëën
kwnab lo Dios nii kakni xaa lii,
parñee kchosody styool kaazhkaa,
aan tsiñee lëë styool kpikche,
pchoobladzy styoo xcombañeeroo
parñee kchosody styoo xaa.
33 Tsigo lëë Simoñ Pedre chëb:
—Nikle win tso skiib, ni nikxe
kety no tusyke, per ksandyaa lii.
34 Per lëë Jesús chëb:
—Pedre, na kyool kazh tson
vuelt këëboo nii xyuumbeydyoo
naa antes nii jkwetsy nguidy kol.
35 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Tsiñee pxalaa lëë do sin bols,
ni sin tumi, ni sin kyalkidy, ¿pe no
dyon pe cos kok falt lo do?
Tsigo lëë xpëëdscuel xaa chëb:
—Ni tu pe kokty falt.
36 Lëë Jesús chëb:
—Lëë na, deelñee no cho do chap
bols, kol koyo, ni kol koy tumi.
Aan deelñee chapty to spad, kol kto
xchaket to aan kol si tuwo. 37 Por
no nii kak cumplir xkitsy Dios nii
xñee nii win pkab lady xaa mal.
Kchë laañee chakyety nii ktsyoolaa
kak cumplir.
38 Lëë xpëëdscuel xaa chëb:
—Maestre, lëë chop spad xoob
nu.
Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol ksaano.

Lëë Jesús chutiitsni Dios
(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

39 Loxsye ngo lëë Jesús si kiy nii lë
Olivos aan lëë xpëëdscuel xaa sinal.
40 Tsiñee lëë xaa ptsiñ siko, lëë xaa
chëb:
—Kol kutiitsni Dios parñee
kyabty to lo tol.
41 Aan lëë xaa kwsë lal laañee
xyab tu kyo tsiñee xkëë meño, aan
lëë xaa psoxib par kutiitsni xaa
Dios, 42 chëb xaa:
—Tat Tios, pteelaa naa lo kyalnë
re, per kuuñtsyeydyoo nii chak-
ladzyaa, sink beeñtsyey nii chak-
ladzyoo.
43 Ngo nonee xaa tsiñee lëë tu
angly byety kpaa par ktee xfuersy
xaa. 44 Lo xkyalnë Jesús mastre
chutiitsni xaa Dios, aan axte lo lyu
byab nis nii psinis xaa, xñaw si xña
cheñ.
45 Tsiñee lëë xaa lox bitiitsni Dios,
lëë xaa sey laañee nche xpëëdscuel
xaa. Per ksasy xpëëdscuel nche
nixyesy, porñee tir xteenë xaa.
46 Tsigo lëë xaa chëb:
—¿Penak nche nixyesy to? Kol
tsische aan kol kutiitsni Dios,
parñee kyabty to lo tol.

Lëë meñ xñaasy Jesús
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

47 Lëë Jesús bii nonee, tsiñee lëë
tubtsoon meñ ptsiñ. Lëë xpëëdscuel
xaa nii pcholë Judas nech lo meñ,
aan lëë xaa ptee tu pxit kwesy
Jesús, 48 per lëë Jesús chëb:
—Judas, ¿con tu pxit nawen jkol
naa ña meñ re?
49 Tsiñee lëë xaa nii nak ksa Jesús
kon nii ktsyool Jesús, lëë xaa chëb:
—¿Pe stiily noo con spad?
50 Aan lëë tu xaa nii nak ksa Jesús
biswee tu xmos xaa nii mastre non
lo pxosy, pchug xaa tyag xaa nii sob
nëzli. 51 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol ksaan.
Lëë xaa kwseñ tyag mos ko, aan
lëëw beeñ kyak xaa. 52 Loxsye ngo
lëë xaa chëb lo xaa nii xñabey lo
pxosy, ni lo xaa nii xkyënap lidzy
Dios, ni lo xaa kol nii sinaasy xaa:
—¿Penak nii sëëdxi do naa con
spad ni yag nyak xaa ngbaan?
53 Ksatyee tse kwyon lady to leñ
lidzy Dios, aan kwnaasty to naa.
Per nyoo nii lëë xaatox xchëëp lëë
do nina.

Lëë Pedre xñee nii xyuumbeydy xaa Jesús
(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

54 Lëë meñ kwnaasy Jesús, aan
lëë meñ kuni xaa lidzy xaa nii mas-
tre non lo pxosy. Lëë Pedre kunal
sit sit. 55 Lëë meñ psaay ki groltyee
lo ley. Aan wi Pedre kwsob lady
meñ go chu ki. 56 Siko sob Pedre
tsiñee lëë tu kwnaa nii xkyë tsiiñ
siko kon xaa aan lëë me chëb:
—Wi meñ gue nak ksa Jesús.
57 Per lëë Pedre chëb:
—Xyuumbeydyaa xaa gue.
58 Kok xtsedyako, lëë stu xaa nii
so siko kon Pedre, aan lëë xaa chëb:
—Wil lë no xlad Jesús.
Per lëë Pedre chëb:
—Lëdyo.
59 Nonsyak koko tu wor, lëë stu
xaa chëb:
—Soot paa gon nii wi xaa gue no
xlad Jesús, por xaa Galilea xaa.
60 Per lëë Pedre chëb:
—Nandyaa pe cos xñeel.
Aan wor go kazh, mentre lëë Pe-
dre bii nonee, lëë tu nguidy kol
pkwetsy. 61 Tsigo lëë Jesús psuugw
lo buy lo Pedre. Lëë Pedre gaa psal-
adzy nii chëb Jesús: “Na kyool kazh
tson vuelt këëboo nii xyuumbey-
dyoo naa antes nii jkwetsy nguidy
kol.” 62 Lëë Pedre pchoo siko aan
lëë xaa biiñ.

Xaa nii ptee xcheñ Jesús
(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

63 Lëë xaa nii kwënap Jesús ptee
xcheñ xaa ni kwtsityni xaa xaa.
64 Ni ptse xaa lo Jesús, aan xñee xaa:
—¡Kwnë dyon cho kwtiñ lii!
65 Ni kwlootsyetsy xaa Jesús.
Ndaly nii chëb xaa lo xaa.

Lëë Jesús so lo xaa xñabey
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

66 Tsiñee lëë lyu byaani lëë xaa
kol ni lëë xaa nii xñabey lo pxosy
ni lëë maestre ley ptyop, aan lëë
xaa kuni Jesús lo stu xaa nii mastre
non, aan siko lëë xaa chëb lo Jesús:
67 —Kwnë dyon pe lii nak Crist.
Tsigo lëë Jesús chëb:
—Deelñee kniyaa na nii naaw,
knilasty to xtitsaa. 68 Deelñee gaa
kñabtiitsaa tu pe cos lo do, kñëdy
tow. 69 Per destye nina lëën soob
kwi Dios nëzli.
70 Loxsye ngo lëë xaa xñabey
chëb:
—¿Lii tsigo busy nak Xiñ Dios?
Tsigo lëë Jesús chëb:
—Misme lëë do xñee nii naaw.
71 Tsigo lëë kchë xaa go chëb:
—¿Pa jkiiñre gaa no testigw?
Misme lëë no ptyon pchoo kchë
tiits re chuw xaa.

23

Lëë Jesús so lo Pilat
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

1 Lëë xaa pchoo siko aan lëë xaa
kuni Jesús lo Pilat, 2 chëb xaa:
—Lëë xaa re pkaa loo noo. Lëë
xaa noyuñ xkyedzy noo chop tiiy,
xñee xaa nii nody nii tizh noo tumi
nii xtop xtisy Roma, ni xñee xaa nii
lëë xaa nak Crist nii kak rey.
3 Lëë Pilat chëb lo Jesús:
—¿Pe nli lii nak xrey meñ Israel?
—Misme chuwoo pchoo nii
naaw —chëb Jesús.
4 Tsigo lëë Pilat chëb lo xaa nii
xñabey lo pxosy ni lo meñ kyedzy:
—Nody xfalt xaa re.
5 Per nguiedzy chëb xaa xñabey:
—Con kchë xiwseedy xaa lëë xaa
noyuñ meñ chop tiiy. Galilea bislo
xaa, lëë na lëë xaa kwlañche Judea.

Lëë Jesús so lo Herodes

6 Tsiñee biñ Pilat ngo, lëë Pilat
kwnabtiits dyon pe xaa Galilea
nak Jesús. 7 Lëë xaa xñabey chëb
nii lëëw, aan lëë Pilat pxaal Jesús
lo Herodes porñee lëë Herodes
xñabey Galilea aan lëë xaa so
Jerusalén leñ tse go. 8 Tsiñee lëë
Herodes kon Jesús, lëë xaa ble
porñee penaadle kokladzy xaa
nyan xaa Jesús, porñee biñ xaa
kchë nii beeñtsyey Jesús aan kok-
ladzy xaa nyan xaa tu kyalntson.
9 Ndaly nii kwnabtiits Herodes, per
koñee kwëbty Jesús. 10 Aan wi xaa
nii xñabey lo pxosy ni maestre ley
nii tugak xkëëkiy Jesús nche siko.
11 Lëë Herodes kwtsityni Jesús ksa
xsoldad ni lëë xaa pkakw Jesús
ladx nii chakw rey. Loxsye ngo
lëë Herodes pxaal xaa lo Pilat stub.
12 Tse go lëë Herodes ni lëë Pilat
bnee buen, por klo xñee lsady xaa.

Lëë meñ chakladzy nii kyë Jesús lo crusy
(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

13 Loxsye ngo lëë Pilat ptop kchë
xaa nii xñabey lo pxosy, ni kchë xaa
nii nak xtisy ni kchësy meñ kyedzy.
14 Aan lëë xaa chëb:
—Lëë do gon biidni xaa re lon,
në do nii lëë xaa noyuñ meñ chop
tiiy. Aan xña lo do gon lëë xaa
beeñ kñelin, per nlidy ngo xaa kchë
falt nii xkëëkiy do xaa. 15 Nikle gaa
Herodes, byeñ xaa nii nody xfalt
xaa re. Por ngo lëë xaa ptikche xaa
nu stub. Kol kan gaanoo nii ngody
xaa falt nii tsigal kety xaa. 16 Lëën
ksaksi xaa, aan loxsye ngo lëë xaa
klaan.
17 Porñee tsiñee chak paskw, nak
xmod Pilat klaa xaa tu xaa nii no
skiib par kuuñ ksak xaa styoo meñ
kyedzy. 18 Per nguiedzy chëb meñ:
—¡Beety xaa gue, aan blaa
Barrabás!
19 Lëë Barrabás no skiib por
tu tily nii kok leñ kyedzy, ni
porñee beety Barrabás tu meñ.
20 Kokladzy Pilat nlaa xaa Jesús.
Por ngo kwnee xaa lo meñ stub.
21 Per mastre nguieex chëb meñ:

—¡Pkëë xaa lo crusy! ¡Pkëë xaa lo crusy!
22 Lëëw byon vuelt nii xñee Pilat lo meñ:
—¿Per pe cos nak xfalt xaa? Karty ko xaa tu falt nii tsigal kety xaa. Lëë xaa ksaksin, aan loxsye ngo lëë xaa klaan.
23 Per loñee singootyee nguiedzy kwnee meñ nii no nii kyë Jesús lo crusy, lëë nii kokladzy meñ kok. 24 Lëë Pilat beeñtsyey nii kokladzy meñ. 25 Aan loxsye blaa xaa xaa nweety bñech nii no skiib, lëë xaa pko Jesús ña meñ.

Lëë Jesús kë lo crusy
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

26 Tsiñee lëë soldad sijkëë Jesús lo crusy, lëë xaa kwnaasy tu xaa Cirene nii lë Simoñ, nii bikche tañ, aan lëë xaa pkoy xaa xicrusy Jesús. Loxsye ngo lëë xaa bneechlo Jesús.
27 Ndaly meñ ni ndaly kwnaa choon ni chuptsyë sinal xitsy Jesús. 28 Per lëë Jesús byoogw, aan lëë xaa chëb:
—Kchësy to siñee nak to kwnaa Jerusalén, koondy to por naa, sink kol koon por lëë do ni por xiñ do. 29 Porque sitsiñ tse nii lëë meñ këb: "Dichos kwnaa nii chilody kap mëëd ni dichos kwnaa nii pkasty mëëd." 30 Ni lëë meñ këb lo kiy: "Kol kyab lady noo." Ni lëë meñ këb lo tañ: "Kwloolan lëë noo." 31 Por deelñee ptsyoolaa kchë kyalnë re nii nakaa sinak tu yag mbañ, ¿xa lë nii xña kyalnë ktsyool do nii nak to sinak tu yag pidzy?
32 Wi chop xaa mal kuni xaa kyë lo crusy ksa Jesús. 33 Tsiñee lëë xaa ptsiñ laañee lë Calavera, lëë xaa pkëë Jesús lo crusy, ni lëë xaa pkëë chop xaa mal go kwi Jesús, tu xaa nëzli, stu xaa nëzpeg. 34 Aan lëë Jesús chëb:
—Tat Tios, beeñ kchë xaa re perdón, porque nandy xaa pe cos chuuñtsyey xaa.
Aan lëë soldad kwloo xab Jesús rif parñee dyon cho xaa kchalo. 35 Lëë meñ kukuy aan axte wi kchë xaa xñabey kwtsityni xaa xñee:
—Pteelaa xaa meñ. Kyety xaa lo crusy na dyon deelñee nli nii lëë xaa nak Crist nii pxaal Dios.
36 Wi soldad kwtsityni Jesús. Ptee xaa viñ nyi lo Jesús, 37 ni chëb xaa lo xaa:
—Deelñee nli lii nak xrey meñ Israel, pteelaa lii.
38 Ni kwë blalan tiits kik xicrusy Jesús nii xñee: "Lëë xaa re nak xrey meñ Israel."
39 Wi tu xaa mal nii kwë kwi xaa kwlootsyetsy xaa chëb:
—Deelñee nli nii lii nak Crist, pteelaa lii ni pteelaa lëë noo.
40 Per lëë stu xaa mal nii wi kë lo crusy kwëntseeb lo xcombañer chëb:
—¿Pe xtsyeebtyoo Dios nawen? ¿Pe xyeñdyoo nayak nii lo crusyak kël? 41 Lëë no busy porñee beeñ no mal ngo no tizh no xfalt no lo crusy. Per lëë xaa re, ni tu pe karty kuuñtsyey xaa.
42 Tsigo lëë xaa chëb lo Jesús:
—Psaladzy naa tsiñee lëël sob kñabeyoo.
43 Lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii natse kazh lëël së kyo no kpaa.

Xkyalkuty Jesús
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

44 Tsiñee kol xwe ngbidz lëë lo kislyu pkyey, aan lëëw byaani axte las tres. 45 Ni lëë lo ngbidz pkyey ni lëë ladx nii kë leñ lidzy Dios pchos nsoli. 46 Loxsye ngo lëë Jesús kwchuptsyë ni lëë xaa chëb:
—Tat Tios, kokni xkyalbinin.
Aan lëë xaa kuty.
47 Tsiñee lëë xaa nii xñabey lo soldad kon kchë nii kok, lëë xaa biily lay lo Dios, chëb xaa:
—Nli nii kwyody xtol xaa re.
48 Kchësy meñ nii kwey ni kon kchë nii kok xyaasy styoo bi. 49 Per

lëë kchësy xaa nii byuumbey Jesús ni kchë kwnaa nii pchoonal xaa destye Galilea kwche sit buy.

Lëë Jesús xkyeetsy
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

50 Kwyo tu xaa buen nii pcholë José. Xaa Arimatea xaa. Judea ngab xkyedzy xaa. Wi xaa kwyo lady xaa xñabey nii no Israel. 51 Kwëmbës xaa nii klyañche xkyalwnabey Dios. Por ngo nii byody kchë nii beeñtsyey xaa xñabey styoo xaa. 52 Lëë xaa kwey lo Pilat, aan lëë xaa bnab xcuerp Jesús. 53 Loxsye blity xaa xcuerp Jesús lo crusy, lëëw pchal xaa tu sábana, aan lëë xaa kujkeetsy Jesús tu leñ paa nii ndeeñ lo kyo. Ni tu cho karty jkyeetsy leñ paa go. 54 Mer tse nii kxe kxiladzy meñ lo tsiiñ nak tse go, por ngo lëë meñ nowxixkwaa.

55 Lëë kwnaa nii pchoonal Jesús destye Galilea kukuy pa pkyeetsy Jesús, ni lëë me kon xa kwyo xcuerp Jesús paa. 56 Tsiñee lëë me ptsiñ chu yu, lëë me pxixkwaa ngwaan nii xlyaa nex, aan lëë me pxiladzy tse nii chakty tsiiñ, por singo xñabey xley Moisés.

24

Lëë Jesús xpañ
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

1 Per tsi lëë tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ kwtedy, lëë kwnaa go si chu paa silyga. Noy me ngwaan xlyaa nex nii pxixkwaa me. 2 Tsiñee lëë me ptsiñ, kon me nii xoobtre kyo nii ntse chu paa xlugaro. 3 Lëë me kwsëëb leñ paa, per kondy me xcuerp Jesús. 4 Por ngo, tir ptsyeb me, nandy me pe kwxaak me, tsiñee kolpsye lëë me kon nii lëë chop mguiy so lo me nonsyke ladx xpibëly nakw xaa. 5 Lo xtseeb ko lëë me pkiits kë lyu, per lëë chop xaa go chëb lo me:

—¿Penak nii sëëd kyub to tu meñ nii mbañ lady meñ kuty? 6 Kindy meñ nii xyub to nu, lëë me pañ. Kol ksaladzy nii kwnee me lo do worñee bii no me Galilea. 7 Kwnee me nii no nii kyab me ña meñ ngoptol, ni lëë meñ jkëë me lo crusy, per tse nii loxo tson kpidz lëë me kpañ.

8 Tsigo lëë kwnaa go psaladzy xtiits Jesús, 9 aan tsi lëë me bikche chu paa, lëë me kukso cuento lo ksa tsiiptub apostle ni lo meñ nii nak ksa Jesús. 10 Lëë María Magdalena, ni Xwan, ni Mariy xñaa Jacob, ni stubla kwnaa kunitiits lo apostle. 11 Per kwxaak apostle nii chak wety me aan bnilasty xaa xtiits me.

12 Per lëënlëdy lëë Pedre kwey chu paa, aan tsiñee lëë xaa buy leñ paa, xaktyee ladx nii pchal Jesús kon xaa. Loxsye ngo lëë xaa sey chu yu aan psee xaa kon xaa kchë nii kok.

Chop xpëëdscuel Jesús nii kwey Emaús
(Mr. 16:12-13)

13 Misme gak tse go lëë chop xpëëdscuel Jesús no nëz si Emaús. Tsiiptub mily metre nak nëz tsiñee xchoo meñ Jerusalén. 14 Chutiits xaa kchë nii kok Jerusalén. 15 Lëë xaa pkaa lo Jesús aan lëë xaa si ksa xaa. 16 Per nikxe kon xaa Jesús, pchilody nyeñ xaa nii Jesúso. 17 Lëë Jesús chëb lo xaa:

—¿Pe cos chutiits to dyon na nii sëëd to nëz? ¿Penak nii mban chak to?

18 Tsigo lëë tu xaa nii lë Cleofas chëb:

—¿Nandyoo nawen pe cos kok Jerusalén leñ tse re, aan kwlësoo Jerusalén?

19 Lëë Jesús chëb:

—¿Pe cos kok?

Aan lëë xaa chëb:

—Nii ptsyool Jesús Nazaret wo. Tu profet nii kwnee xtiits Dios kok xaa ni kon gaa meñ nii nakni Dios xaa, por kchë nii beeñtsyey xaa.

20 Per lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni
lëë xaa xñabey kwnab nii kyë xaa
lo crusy par kety xaa. 21 Nladzy
noo nii lëë xaa ndeelaa xkyedzy
noo. Per natse chak tson kpidz nii
ptsyool xaa singo. 22 Per lëë bla
kwnaa nii no lady noo ptseb lëë
noo, por lëë me kwey chu paa nasi-
lytoo, 23 aan como kintre xcuerp
Jesús leñ paa, lëë me byood chu yu.
Aan lëë me bitiits nii lëë chop angly
byaklo lo me aan lëë angly chëb nii
mbañ Jesús. 24 Loxsye ngo lëë bla
xcombañer noo kwey chu paa, aan
kon xaa nii nli xtiits kwnaa go, per
kondy xaa Jesús.

25 Tsigo lëë Jesús chëb:

—¡Natsypee nguey do ni natsypee
neñ do par kniladzy to kchë nii
kwnee profet! 26 ¿Pe nody nayak
nii tedy Crist kchë kyalnë re antes
nii kyëp xaa kpaa?

27 Loxsye ngo lëë Jesús beeñ
kseedy chop xaa go, bluuy xaa xli-
bre Moisés laañee xñee kchë nii kt-
syool Crist ni bluuy xaa kchë libre
nii pkëë profet.

28 Tsiñee lëë xaa ptsiñ kyedzy nii
si xaa, lëë Jesús beeñ nii koñee lëë
xaa ndyedy. 29 Per lëë xaa pkwëës
Jesús, chëb xaa:

—Kwlës, porque lëë tse ptsye,
aan lëë lyu mer jkyey.

Lëë Jesús kwsëëb par kwës xaa.
30 Aan tsiñee lëë xaa nche sob lo
mezh, lëë Jesús kwseñ kyaxtily,
aan loxsye ptee xaa skizh lo Dios,
lëë xaa beeñ grol kyaxtily aan lëëw
pteedy xaa chop lo xaa go. 31 Wor
go lëë lo xaa byaly, aan lëë xaa
byeñ nii Jesúso. Per pchilodre nyan
xaa Jesús. 32 Tsigo xñeesy xaa:

—¿Pe lëdy gaanoo lika xyan leñ
styoo no worñee bluuy xaa xkitsy
Dios lo no nëz?

33 Lëënlëdy lëë xaa pkaa nëz, sey
xaa Jerusalén. Tsiñee ptsiñ xaa, lëë
ksa tsiiptub apostle ni lëë meñ nii
nak ksa xaa tse pkaal lsa. 34 Lëë
meñ go chëb lo xaa:

—Nli nii lëë Jesús pañ, por lëë
Simoñ kon xaa.

35 Tsigo lëë chop xaa go bitiits xa
ptsyool xaa nëz, ni lëë xaa bitiits
xa byakpey xaa Jesús worñee beeñ
grol Jesús kyaxtily.

Lëë Jesús xyaklo lo xpëëdscuel
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn.
20:19-23)

36 Lëë chop xaa go bii noyutiits
ngo tsiñee lëë Jesús kwso groltyee
lady xaa chëb:

—Kakni Dios to dyon.

37 Kchësy xaa ptsyeb porñee
nladzy xaa te pesyo. 38 Per lëë Jesús
chëb:

—¿Penak nii singueetyee xtsyeb
to, ni penak nii xkan kik to? 39 Kol
kuy ñan gaanoo ni kol kuy niyaa.
Naaw. Kol seeñ naa. Non tsit ni kë
pëëlaa, aan lëë pesy gon nodyo tsit
ni kë pëëldyo.

40 Loxsye chëb xaa ngo, lëë xaa
bluuy ña xaa ni lëë xaa bluuy niy
xaa. 41 Per como singootyee xle
xpëëdscuel xaa, lika bnilasty xaaw,
por ngo lëë Jesús chëb:

—¿Pe cos chap to tyaaw no?

42 Tsigo lëë xaa ptee tublë mël
pkyee lo Jesús, 43 aan xña lo xaa lëë
Jesús taw ma. 44 Loxsye ngo lëë
Jesús chëb:

—Worñee bii non lady to niyaa
nii kchësy nii xseety xley Moisés, ni
profet, ni kchë nii kë leñ kitsy nii kë
salmos ktsyoolaa. Lëë na lëëw kok
cumplir.

45 Tsigo lëë Jesús bluuy xa nak
kitsy nii kë xtiits Dios aan lëë xaa
byeño, 46 chëb Jesús:

—Kël nii lëë Crist kety, ni kël
nii tse nii loxo tson kpidz lëë xaa
kpañ. 47 Ni kël nii lëë meñ Jerusalén
ni lëë meñ nii nche tyub lo kislyu
jkëëtyag xtiits Dios tsiin ktikche
meñ styoo lo Dios parñee kpily xtol
meñ. 48 Aan lëë do kñee kchë nii
kon do. 49 Por lëë do jkaa nii
kneetsy Tat Tios. Naa kxalo. Per
kchoody to leñ kyedzy Jerusalén.

Kol kwës axte nii jkaa do Kyalbini
Ntson nii sëëd kpaa.

Lëë Jesús xyëp kpaa
(Mr. 16:19-20)

50 Lëë Jesús kuni kchë xpëëdscuel
axte Betania, aan lëë xaa blis ña
xaa par kuuñlay xaa xpëëdscuel
xaa. 51 Aan mentre noyuuñlay xaa
xaa, lëë xaa byëp kpaa. 52 Loxsye
biily mëëdscuel lay lo Jesús, lëë xaa
sey leñ kyedzy Jerusalén xle xaa,
53 aan sob sobsye tse kwey xaa
lidzy Dios par ktee xaa skizh.

Kitsy nii pkëë San Juan

Lëë xaa nii nak xtiits Dios biid lo kislyu

1 Klo worñee karty kwe kislyu
kwyo tublan tiits kexka lo Dios aan
lëë tiits ko nak Dios. 2 Lo Dios
kwyo tiits ko. 3 Lëë tiits ko psaa
kchë kchësy cos. Ni tu cos nii no
kwyaady sin tiits ko. 4 Lëë tiits
ko nak kyalmbañ aan lëë kyalm-
bañ go nak bini nii xsaani lo meñ.
5 Lëë bini go xsaani lo nguey aan
kchilody nguey ksuuyo.
6 Lëë Dios pxaal tu xaa nii pcholë
Juan 7 biid këb lo meñ nii lëë xaa
nii nak bini kiid parñee tsiñee kiid
xaa kniladzy meñ xtiits xaa. 8 Lëdy
Juan nak bini, sink lëë xaa biid këb
lo meñ nii lëë bini kiid. 9 Tsigore
biid bini nii nli xsaani lo meñ lo
kislyu.
10 Lëë xaa nii nak bini go biid
lo kislyu, aan nikxe nii lëë xaa
psaa kislyu, byuumbeydy meñ
xaa. 11 Biid xaa lo meñ xkyedzy
xaa, per psaldy meñ xkyedzy xaa
xaa. 12 Lëë xaa ptee tiits nii kchë
meñ nii bniladzy xtiits xaa kak xiñ
Dios. 13 Ni nli gaa nii xiñ Dios nak
meñ go, per nakty meñ go xiñ Dios
porñee koly meñ go sinak chaly
xiñ chol meñ, sink lëë meñ go nak
xiñ Dios porñee singo kwlaño styoo
Dios.
14 Lëë xaa nii nak tiits ko biid
lo kislyu aan lëë xaa kwyo lady
no. Pkëstyoo xaa kchësy meñ ni
bluuy xaa tiitsli, ni ptyon gaa noo
kyalwnabey nii ptee Tat Tios lo
xaa. Mëëd tusy nak xaa lo Tat Tios.
15 Lëë xaa nii nak tiits ko pseety
Juan tsiñee chëb Juan:

—Mastre non tu xaa nii kiid
tsiñee lëën kpi, por nol xaa worñee
lëën koly.

16 Kchësy lo no xneetsy xaa kchë
nii chap xaa ni xitsy xkwaa gaa
kyalnsaak nii xneetsy xaa lo no.
17 Lëë Moisés biidni xley Dios, per
lëë Jesucrist biidni kyalwkëstyoo ni
tiitsli. 18 Ni tu cho karty kan Dios,
xaktyee xiñ xaa nii tugak no lo xaa.
Lëë xaa bluuy Dios lo no.

Lëë Juan Bautist xñee cho nak Jesucrist

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

19 Lëë meñ Israel nii no Jerusalén
pxaal pxosy ni meñ levita nii chuñ
yudar pxosy kunabtiits cho nak
Juan. 20 Aan lëë Juan chëb:

—Kaazhkaa lëdy naa nak Crist.

21 Tsigo lëë xaa go kwnabtiits
stub chëb:

—¿Cho nakoo tsigo busy? ¿Pe lii
nak profet Elías?

Lëë Juan chëb:

—Lëdyo, lëdy naaw.

Loxsye ngo lëë xaa kwnabtiits
stub chëb xaa:

—¿Lii tsigo busy nak profet nii no
kiid?

Lëë Juan kwëb chëb:

—Lëdyo.

22 Tsigo lëë xaa go chëb stub:

—¿Cho nakoo busy? Por no nii
kyo knii noo tiits lo xaa nii pxaal lëë
noo. Kwnë dyon cho nakoo.

23 Lëë Juan chëb:

—Naa nak tsiy xaa nii xñee lo
meñ tañ: “Kol kwii tu nëz tubli
tedy xaa nii xñabey.” Singo kwnee
profet Isaías.

24 Tsigo lëë bla xaa nii pxaal meñ
fariseo chëb lo Juan:

25 —Deelñee lëdy lii tsigo busy
nak Crist ni lëdy lii nak Elías ni lëdy
lii nak profet, ¿penak nii xchoob-
nisoo?

26 Tsigo lëë Juan chëb:

—Nli naa xchoobnis con nis, per
lady to no tu xaa nii xyuumbeydy
to. 27 Lëë xaa kiid tsiñee lëën kpi.
Xaa non xaa ni parñee kxakaa tuu
kidy lab xaa xkiiñdyaa.

28 Betania nii nche kexka chu ki-
igwpee Jordán no kchoobnis Juan
worñee kunee kchë xaa go lo Juan.

Lëë Jesús nak xaa nii xtsily xtol meñ

29 Lëë byaani lyu lëë Jesús kwey
lo Juan aan tsiñee lëë Juan kon xaa,
lëë Juan chëb:
—Kol kuy gaanoo, lëë xpëkwxiily
Dios nii ktsily kchë xtol meñ sëëd
ske. 30 Lëë xaa psetyaa worñee
niyaa nii nare kiid tu xaa nii mas-
tre non lon, por nol xaa worñee
kolyaa. 31 Nikle nandyaa cho
nak xaa, per lëën syely kchoobnis
parñee kyuumbey meñ Israel xaa.
32 Lëë gak Juan chëb:
—Konaa byety Kyalbini Ntson
kpaa sinak tu palom aan lëë
Kyalbini Ntson byab lady xaa.
33 Nandyaa cho nak xaa, per
lëë xaa nii pxaal naa syely
kchoobnisaa con nis në lon: "Xaa
nii kanoo kyab Kyalbini Ntson
lady, xaa go kchoobnis meñ con
Kyalbini Ntson." 34 Lëë xaa konlaa
ni lëën xñeli gaa nii lëë xaa nak Xiñ
Dios.

Mëëdscuel nii klootyee kwle Jesús

35 Lëë byaani stu lyu lëë Juan
nche misme gak lugar go ksa chop
xpëëdscuel. 36 Tsiñee lëë Juan kon
nii lëë Jesús sitedy siko, lëë Juan
chëb:
—Kol kuy gaanoo, lëë xpëkwxiily
Dios si ske.
37 Tsiñee lëë chop xpëëdscuel Juan
biñ ngo, lëë xaa sinal Jesús. 38 Tsi
lëë Jesús kon nii lëë xaa sinal, lëë
Jesús chëb:
—¿Pe cos chakladzy to?
Tsigo lëë xaa chëb:
—Maestre, ¿pa nak liidzyoo?
39 Lëë Jesús kwëb chëb:
—Kol të gaanoo kuy do paw.
Tsigo lëë xaa kwey laañee no
Jesús aan lëë xaa ptseñ lo Jesús
porñee tsel siik las cuatro nak
worñee pchoonal xaa Jesús.
40 Betsy Simoñ Pedre nii lë
Ndresy nak xpëëdscuel Juan nii
pchoonal Jesús. 41 Lëë Ndresy
kukyub Simoñ aan lëë xaa chëb lo
xaa:
—Lëë noo ptyon Mesías, xaa nii
këmbëës no kiid. Lëë xaa nak Crist.
42 Loxsye ngo lëë Ndresy kuni
Simoñ lo Jesús aan tsiñee lëë Jesús
kon xaa, lëë Jesús chëb:
—Lii nak Simoñ. Xiñ Jonás
nakoo, per lëël kcholë Cefas. (Tiits
ko nak sinak nii xñee no Pedre.)

Lëë Jesús xkwetsy Felip ni Natanael

43 Lëë byaani stu lyu lëë Jesús
kwlokyeñ tsi xtañ meñ Galilea. Lëë
xaa ptsyool Felip aan lëë xaa chëb:
—Tënal naa.
44 Betsaida lë xkyedzy Felip. Xaa
kyedzy ko gak nak Ndresy ni Pe-
dre. 45 Loxsye ngo lëë Felip kukyub
Natanael aan lëë xaa chëb:
—Lëë noo ptyon xaa nii tant
xseety Moisés leñ libre nii kë ley ni
lëë gaa xaa nak xaa nii tant pseety
kchë profet. Lëë xaa nak Jesús
Nazaret. José nak pxosy xaa.
46 Lëë Natanael chëb:
—¿Schilo nawen kchoo tu xaa
buen leñ kyedzy Nazaret?
Tsigo lëë Felip chëb:
—Të gaanoo kuyoo.
47 Tsiñee lëë Jesús kon nii lëë
Natanael mer ktsiñ lo xaa lëë xaa
chëb:
—Lëë tu xaa nii nli nak xaa Israel
sëëd ske. Ni tu kyalwkëti nody leñ
styoo xaa.
48 Lëë Natanael kwnabtiits chëb:
—¿Xa xyuumbeyoo naa?
Lëë Jesús chëb:
—Antes nii ngwetsy Felip lii,
konaa soboo xan yag yegw.
49 Tsigo lëë Natanael chëb:
—Maestre, lii nak Xiñ Dios. Lii
nak xrey meñ Israel.
50 Lëë Jesús chëb:
—¿Pe xniladzyoo xtitsaa nayak
xaktyee porñee niyaa nii lëën kon
lii xan yag yegw? Nare kanoo cos
nii mastre kuuñ ksee styool.
51 Ni chëb Jesús:
—Nli xñen nii lëë do kan kyaly
kpaa ni lëë do kan nii lëë xangly
Dios kyëp kyety lady mguiy nii px-
aal Dios.

2

Lëë Jesús chi laañee chak kyalwtsiilña

1 Tse nii kwloxo tson kpidz lëë
tu kyalwtsiilña kok Caná, tu kyedzy
nii nche nëz Galilea. Lëë xñaa
Jesús kwey, 2 aan wi Jesús kwey ksa
xpëëdscuel. 3 Mer wroltyee lo lni lëë
viñ pidzy, aan lëë xñaa Jesús chëb:
—Lëë xviñ meñ re kwlox.
4 Per lëë Jesús chëb lo xñaa:
—¿Penak nii xñeelo lon? Karty
tsitsib xworaa.
5 Per lëë me chëb lo meñ nii xki-
isy viñ:
—Kol kuuñtsyey kchë nii kñë xaa.
6 Lëëtyee gaa lëë xoop tiñ nii nyaa
con kyo nche siko. Leñ tiñ go chadx
ña meñ Israel. Masy tap kaly gaa o
tu kyoow gaa litre nis xtyëë tu leñ
tiñ go. 7 Tsigo lëë Jesús chëb lo xaa
nii xkiisy viñ:
—Kol jkatsë ksa tiñ gue nis.
Lëëw pkatsë xaa axte pixo chu
tiñ. 8 Loxsye ngo lëë Jesús chëb:
—Kol kwii xisyo aan kol tsiniw lo
xaa nii chuñ lni.
Aan lëëw kuni xaa. 9 Tsiñee lëë
xaa nii chuuñtsyey lni pkëë chuw
nis nii byak viñ, nandy xaa dyon
pa pchoow. Xaktyee xaa nii xkiisyo
nano, porñee lëë xaa go kwlii nis.
Por ngo lëë xaa kwtsyetsy xaa nii
ptsiilña 10 aan lëë xaa chëb:
—Kchësy meñ gon xkiisy viñ
buen tsiñee lëë lni chislo, aan axte
lultime xkiisy meñ viñ mban, per
lëë lii, lëël kwlootsey viñ buen par
kiisylo lultime.
11 Caná nii ngab Galilea klootyee
beeñtsyey Jesús kyalntson. Siko
bluuy xaa xkyalwnabey xaa, aan
lëë xpëëdscuel xaa bniladzy xtiits
xaa.
12 Loxsye ngo lëë xaa si Caper-
naum ksa xñaa xaa ni betsy xaa ni
xpëëdscuel xaa, aan lëë xaa kwlës
siko bla kpidz.

Lëë Jesús chuuñ nyë lidzy Dios
(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

13 Aan como lëë paskw nii
chuuñtsyey meñ Israel sëëd yob, lëë
Jesús kwey Jerusalén. 14 Tsiñee lëë
xaa kwsëëb leñ lidzy Dios, lëë xaa
kon kchë meñ nii xto yosy, ni meñ
nii xto mëkwxiily ni palom, ni meñ
nii nche sob laañee xtsyëë tumi.
15 Tsigo lëë xaa psaa tu soty aan
lëë xaa kwlii kchë meñ go leñ lidzy
Dios ksa meñ go mëkwxiily ni yosy.
Kchësy xtumi meñ nii xtsëë centab
pchoots xaa lo lyu ni ptische xaa
xmezh meñ go. 16 Chëb xaa lo xaa
nii xto palom:
—¡Kol kwii kchë ngue nu!
¡Kyuñdy to lidzy pxosyaa tu mesón!
17 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa psal-
adzy tiits nii kë leñ kitsy nii kë
xtiits Dios. Sinrii xñeew: "Tirak
xkëstyoon lidzy pxosyaa."
18 Tsigo lëë meñ Israel chëb:
—Beeñtsyey tu kyalntson parñee
kniladzy noo nii xaa xñabey nakoo.
19 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Kol knitylo ktoo re aan tsonak
kpidz lëëw ksoblin stub.
20 Tsigo lëë meñ Israel chëb:
—Choowpxoop iz kwë meñ
kwyaa ktoo re. ¿Xa ksaaloolo
tsonak kpidz?
21 Per byeñdy xaa nii misme
xcuerp Jesús nak ktoo nii pseety
Jesús. 22 Por ngo, tsiñee lëë Jesús
pañ, lëë xpëëdscuel xaa psaladzy
kchë nii kwnee xaa, aan lëë xaa
bniladzy kitsy nii kë xtiits Dios ni
lëë xaa bniladzy xtiits Jesús.

Xyuumbey Jesús kchësy meñ

23 Worñee lëë Jesús kwey paskw
Jerusalén, ndaly meñ bniladzy xti-
its xaa tsiñee kon meñ kchë kyal-
ntson nii beeñtsyey xaa. 24 Per
kopty Jesús kchë meñ go confians,
porñee xyuumbey xaa kchë meñ.
25 Xkiiñdy xaa nii dyon cho këb xa
nak meñ lo xaa, por misme lëë xaa
nan pe cos xsya leñ styoo meñ.

3

Lëë Jesús chutiitsni Nicodemo

1 Lëë tu xaa fariseo nii pcholë
Nicodemo kwey lo Jesús. Tu xaa
non nak xaa lo meñ Israel. 2 Kyool
kwey Nicodemo lo Jesús aan lëë
xaa chëb:
—Maestre, ndon noo nii
lëë Dios pxaal lii par kuuñ
kseedyoo lëë noo, por ni tu cho
chilody kuuñtsyey kyalntson nii
chuuñtsyeyoo deelñee naknidy Dios
xaa.
3 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii sëëbty kchë meñ
nii kaldy stub laañee xñabey Dios.
4 Tsigo lëë Nicodemo kwnabtiits
chëb:
—¿Per xa mod na dyon kpikche
kaly tu xaa nii kwyoxle stub? ¿Pe
schilo nayak kyo xaa leñ xñaa xaa
stub par kpikche kaly xaa?
5 Aan lëë Jesús kwëb chëb:
—Nli xñen nii deelñee sëëbty
Kyalbini Ntson leñ styoo meñ
nii chaly, chilody kyey meñ go
laañee xñabey Dios. 6 Kchë meñ nii
chaly no pxosy, per deelñee sëëbty
Kyalbini Ntson leñ styoo meñ,
chilody kak meñ xiñ Dios. 7 Kseety
styool nii xñen lool nii kchësy meñ
no nii kaly stub. 8 Laañee xkaatyee
xpi me ni chonoo xbi me, per
nandyoo pa sëëd me ni nandyoo
pa tsi me. Singo gak nak Kyalbini
Ntson nii xsyëëb leñ styoo meñ.
9 Tsigo lëë Nicodemo kwnabtiits
stub chëb:
—¿Pe nli lëësy kchë cos re?
10 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—¿Maestre nakoo Israel aan
nandyoo xa nak kchë cos re? 11 Nli
xñen nii nonsyke nii ndon noo ni
ptyon noo xñee noo. Per xnilasty
to kchë nii xñee noo. 12 Deelñee
xnilasty to xtitsaa tsiñee xsetyaa
cos lo kislyu re lo do, ¿xa kniladzy
to xtitsaa tsiñee lëën kseety cos nii
sëëd kpaa?
13 'Ni tu cho karty tsëp kpaa,
xaktyee xaa nii byety kpaa. Lëë
xaa go nak mguiy nii pxaal Dios.
14 Aan sinak nii psaa gak Moisés tu
mëël aan psoob klaa xaa ma tu kik
yag, singo gak no nii kyënal mguiy
nii pxaal Dios lo crusy, 15 parñee
kchësy meñ nii kniladzy xtiits xaa
nii pxaal Dios, kejty meñ go, sink
lëë meñ go jkaa tu kyalmbañ nii
nitylody.

Xkyalwkëstyoo Dios

16 'Tir pkëstyoo Dios meñ nii nche
lo kislyu re. Por ngo lëë xaa pxaal
xiñ xaa nii nak mëëd tusy lo xaa,
parñee kejty kchësy meñ nii kni-
ladzy xtiits xiñ xaa, sink lëë meñ
go jkaa tu kyalmbañ nii nitylody.
17 Pxaaldy Dios xiñ lo kislyu par
jkëëkiy xaa meñ, sink lëë xaa pxaal
xiñ xaa par kteelaa xaa meñ.
18 'Kchë meñ nii xniladzy xtiits
Xiñ Dios chilody kyëkiy meñ go,
per lëë meñ nii xnilasty, lëë meñ
go kyëkiy porñee xnilasty meñ go
xtiits xaa nii nak mëëd tusy lo Dios.
19 Kchësy meñ nii xnilasty kyëkiy,
por psaldy meñ go xaa nii nak bini
worñee biid xaa lo kislyu, sink lëë
meñ go byaan lo nguey porñee xtsi-
ladzy meñ go xtol. 20 Kchësy meñ
nii chuñ cos mal xtilyni bini, aan
xpigty meñ go lo bini parñee kak
ndoondy kchë cos mal nii chuñ
meñ go. 21 Kchë meñ nii xni-
ladzy tiitsli xpig lo bini parñee kak
nyoo nii lëë meñ go chuuñtsyey nii
xñabey Dios.

Lëë Juan Bautist xseety Jesús

22 Loxsye ngo lëë Jesús kwey xtañ
meñ Judea ksa xpëëdscuel, aan lëë
xaa pchoobnis meñ siko. 23 Lëëtyee
gaa wi Juan no kchoobnis meñ
tu laañee lë Enón nii nche kexka
Salim. Naal nis no siko, aan ndaly
meñ kuchobnis. 24 Karty tso Juan
skiib wor go.
25 Per lëë bla xaa nii nak ksa Juan
ptilytiitsni tu xaa Israel. Ptilytiits
xaa xa kak nyë meñ parñee kuuñ
ksak meñ Dios. 26 Aan lëë xaa
kukëb lo Juan:
—Maestre, biño gaanoo, lëë xaa
nii biid lool stublad chu kiigwpee

Jordán, xaa nii tant pseetyoo loo
noo, lëë xaa no kchoobnis aan lëë
meñ sinal xaa.
27 Tsigo lëë Juan chëb:
—Ni tu meñ chilody kap pe tu
cos deelñee kteejty Dioso. 28 Misme
lëë do biñ kwnen nii lëdy naa nak
Crist, sink tu xaa nii kwtenechsye
lo xaa nakaa. 29 Lo tu kyalwtsiilña
tsesy xsyo xamigw xaa nii ptsiilña.
Lëë xaa nii ptsiilña xsyob kwi tsiil,
aan tsi lëë xaa nii ptsiilña xñee, xle
xamigw xaa. Singo gak naa xlen
chonaa kchë nii chuuñtsyey xaa.
30 No nii kak xaa tu xaa non, lëë naa
no nii tseyga tseyga kyablyun.

Xaa nii sëëd kpaa

31 'Lëë xaa nii sëëd kpaa xñabey
kchë meñ. Kchë meñ nii no lo
kislyu xñee nonsyke cos nii no lo
kislyu. Per lëë xaa nii sëëd kpaa
xñabey lo kchë meñ, 32 ni nonsyke
nii konle xaa ni biñle xaa xñee xaa.
Per ni tu cho xnilasty nii xñee xaa.
33 Per kchë meñ nii xniladzy xtiits
xaa xyeñ nii nli tiitsli xñee Dios.
34 Porque xtiits Dios xñee xaa nii
pxaal Dios, ni lëë gaa Dios xtee
xKyalbini lo xaa, xkady Dios xKyal-
bini. 35 Xkëstyoo Tat Tios xiñ, por
ngo lëë xaa ptee kchëlo kyalwn-
abey lo xaa. 36 Kchësy meñ nii kni-
ladzy xtiits Xiñ Dios jkaa tu kyalm-
bañ nii nitylody. Per lëë meñ nii
knilasty xtiits Xiñ Dios, jkaady meñ
go kyalmbañ nii nitylody, sink lëë
meñ go jkaa castigw nii kxaal Dios.

4

Lëë Jesús chutiitsni tu kwnaa Samaria

1 Lëë meñ fariseo biñ nii ndaly
meñ kwsëëb xlad Jesús ni ndalyre
meñ xchobnis lo xaa que lo Juan.
2 Per lëdy lëë Jesús xchoobnis, sink
xpëëdscuel xaaw. 3 Tsiñee lëë Jesús
biñ ngo, lëë xaa bi xtañ meñ Judea
aan lëë xaa sey xtañ meñ Galilea.
4 Per no nii tedy xaa nëz xtañ
meñ Samaria. 5 Por ngo lëë xaa
kutedy tu kyedzy nii nche xtañ
meñ Samaria. Sicar lë kyedzy ko.
Kexka siko nix lyu nii pkady Jacob
lo xiñ xaa José. 6 Siko kë tu kiigw
nii xñee meñ go xkiigw Jacob, aan
como xtsag Jesús, lëë xaa kwsob
chu kiigw ko. Lëë ngbidz mer xwe.
7-8 Lëë xpëëdscuel gaa xaa si leñ
kyedzy sisi nii ktyaaw. Siko sob
Jesús tsiñee lëë tu kwnaa Samaria
ptsiñ chu kiigw sixi nis, aan lëë
Jesús chëb lo me:
—Pkady xisy xisoo kin.
9 Tsigo lëë me chëb:
—¿Xa mod nii meñ Israel nakoo
aan xñaboo nis lon nii nakaa meñ
Samaria?
(Singo chëb me porñee
xñeenguidy meñ Israel lo meñ
Samaria.) 10 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Deelñee nyanoo kchë nii xnee
Dios, ni nyanoo cho xñab nis lool,
xsobaa nii lii nyab nis lo xaa,
aan lëë xaa neetsy tu nis nii xnee
kyalmbañ lool.
11 Loxsye ngo lëë kwnaa go chëb:
—Ni tu pe noydyoo, xey, par
kwiil nis aan nxity kiigw. ¿Pa kwiil
nis mbañ nii kneetsyoo kin? 12 Lëë
pxusykoltoo noo Jacob psaan kiigw
re. Nu kow me nis kchë xiñ me ni
xma me. ¿Pe mastre nayak nonoo
lo me?
13 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kchësy meñ nii chi nis re xlyaa
nis stub. 14 Per lëë meñ nii ki nis
nii ktedyaa, kpikchedre klyaa meñ
go nis. Porque lëë nis nii ktedyaa
kak sinak tu xlyañ leñ styoo meñ
go aan lëëw ktee tu kyalmbañ nii
nitylody lo meñ go.
15 Tsigo lëë kwnaa go chëb:
—Xey, nee nis ko kin parñee
klyaadraa nis, ni parñee kyelyx-
idraa nis chu kiigw re.
16 Lëë Jesús chëb:
—Kutsyetsy tsiiloo aan tëni me
nu.
17 Tsigo lëë kwnaa go kwëb chëb:
—Kindy tsiilaa.
Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nli xñeel nii kindy tsiiloo,
18 por kaay mguiy kwyonil aan lëdy
tsiiloo nak meñ nii nonil nina. Nli
xñeel, xkëëtiidyoo.

19 Tsiñee lëë kwnaa go biñ ngo,
lëë me chëb:

—Xey, chanaa gon nii nli tu pro-
fet nakoo. 20 Chu kiy re biid
pxusykoltoo noo lo Dios, per lëë lëë
do nii nak to meñ Israel xñee do
nii Jerusalén nak laañee kyo noo lo
Dios.

21 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Bniladzy nii kniyaa. Lëë wor
kutsiñ nii kiijtre to chu kiy re ni
tsidy to Jerusalén par ksoxib to lo
Tat Tios. 22 Kchësy to siñee nak
to meñ Samaria nandy to cho lo
xsoxib to, per lëë noo ndon noo cho
lo xsoxib noo, por xlad meñ Israel
sëëd xaa nii xteelaa. 23 Per sitsiñ
tse, ni lëëw kutsiñle gaa nina kazh,
nii lëë meñ nii nli chool lay lo Tat
Tios koolo sinak xñabey Kyalbini
Ntson. Por singo chakladzy Tat
Tios nii kool meño. 24 Kyalbini nak
Dios. Por ngo no nii kool meñ lay lo
xaa sinak xñabey Kyalbini Ntson ni
no nii kool meño tyub styoo meñ.

25 Tsigo lëë kwnaa go chëb:

—Nanaa nii lëë Mesías kiid (Crist
nak Mesías), aan tsiñee lëë me kiid,
lëë me kluuy loo noo xa nak kchë
cos.

26 Lëë Jesús chëb:

—Naa nak Mesías, lëë meeraa
xñe lool.

27 Ngo nonee Jesús tsiñee lëë
xpëëdscuel xaa ptsiñ, aan ntseeb
psee xpëëdscuel xaa nii lëë xaa
noyutiitsni tu kwnaa. Per ni tu
xaa byaxty nyëb: “Pe cos chuñoo”,
o “penak kaa noyutiitsnil kwnaa
gue.” 28 Tsigo lëë kwnaa go psaan
xche chu kiigw aan lëë me sey leñ
kyedzy. Tsiñee ptsiñ me lëë me
chëb lo meñ:

29 —Kol të gaanoo kan do tu meñ
nii në kchë cos nii kayuuñtsyeyaa.
¿Toon pe lëdy lëë me nak Crist?

30 Tsigo lëë meñ kyedzy kwey
laañee so Jesús. 31 Mentre gaa lëë
xpëëdscuel Jesús xñee:

—Maestre, të kaawoo.

32 Per lëë Jesús chëb:

—Lëën kaw tu cos nii xyuum-
beydy to.

33 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa bislo
xñabtiits lo xcombañer xñee:

—¿Pe no yak cho biidni nii taw
xaa?

34 Per lëë Jesús chëb:

—Xwagwaa nak kuuñtsyeyaa
xtsiiñ xaa nii pxaal naa, ni xwag-
waa nak kisyaalaa xtsiiñ xaa.
35 Xñee do: “Bii chak falt stap mëë
par kislo kwlaap”, per kol kuy
buen lo kwaa gaanoo, kchësyo no
jketsy. 36 Kchësy meñ nii xkyë
kwlaap chazh, aan kchë nii xlaap
meñ go chotsey par tu kyalmbañ
nii nitylody, parñee kle kchë meñ
nii xkyë kon ni meñ nii xkyë
kwlaap. 37 Nli gak tiits nii së sinrii:
“Xaa meñ nii chan, xaa meñ nii
xkyë kwlaap.” 38 Lëën pxal lëë do
kwlaap laañee kwëdy to tsiiñ. Xaa
cho kwë tsiiñ, aan lëë do bley xtsiiñ
meñ go.

39 Ndaly meñ Samaria nii no
kyedzy ko bniladzy xtiits Jesús por
kchë nii kwnee kwnaa go worñee
chëb me: “Në me kchë cos nii
kayuuñtsyeyaa.” 40 Aan tsiñee lëë
meñ Samaria ptsiñ, lëë meñ go
chëb lo Jesús: “Kwlës loo noo.” Aan
lëë Jesús kwlës lo meñ go chop
kpidz. 41 Ndalyre meñ bniladzy
tsiñee biñ meñ kchë nii kwnee mer
xaa. 42 Tsigo lëë meñ chëb lo kwnaa
go:

—Na si nagon, xniladzy noo, lëdy
xaktyee nii nëël loo noo, sink wi
por kchë nii ptsyon noo kwnee me.
Ndon noo nii nli lëë me kteelaa
meñ lo tol.

Lëë Jesús chuuñ kyak xiñ tu xaa nii xkyë xtsiiñ rey

43 Tse nii kwloxo chop kpidz,
lëë Jesús bi Samaria aan lëë xaa
si nëz xtañ meñ Galilea. 44 Misme

Jesús chëb: “Xsaldy meñ tu profet
deelñee tsi xaa xkyedzy xaa.”
45 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ Galilea,
ngui kwnee meñ go lo xaa, porñee
wi kchë meñ go kwey paskw
Jerusalén aan kon meñ go kchë nii
beeñtsyey xaa lo lni go.
46 Tsigo lëë Jesús kwey Caná stub.
Galilea ngab Caná. Leñ kyedzy ko
byuñ xaa nis viñ. Lëëtyee gaa leñ
tse go lëë xiñ tu xaa nii xkyë xtsiiñ
rey nii no Capernaum xsyaknë.
47 Tsiñee lëë xaa nii xkyë xtsiiñ
rey biñ nii lëë Jesús bi Judea aan
lëë xaa tsi Galilea, lëë xaa kwey
lo Jesús aan lëë xaa kwnab nii
tsi Jesús lidzy xaa par kuuñ kyak
Jesús xiñ xaa nii no xnëz kyalkuty.
48 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Deelñee kandy to milagre ni
kyalntson, knilasty to xtitsaa.
49 Tsigo lëë xaa nii xkyë xtsiiñ rey
chëb:
—Xey, ligier tsoo, por toon kety
xiñaa.
50 Lëë Jesús chëb:
—Byey, kejty xiñoo.
Lëë xaa go bniladzy xtiits Jesús
aan lëë xaa sey. 51 Tsiñee lëë xaa
sey, lëë xmos xaa kuktsiil nëz xaa
chëb:
—Lëë xiñoo byak.
52 Tsigo lëë xaa kwnabtiits, chëb
xaa:
—¿Pa wor bislo byak buen xiñaa?
Lëë mos chëb:
—Neeg a la una pchoo xaa xlyëë.
53 Tsigo lëë xaa nii byak xiñ psal-
adzy nii mer wor go chëb Jesús:
“Kejty xiñoo”, aan lëë xaa bniladzy
xtiits Jesús kchë meñ lidzy xaa.
54 Chople kyalntson noyuuñtsyey
Jesús tsiñee lëë xaa bi Judea ptsiñ
xaa Galilea.

5

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa nii kutoo

1 Kok xtsedyako lëë meñ Israel
beeñtsyey tu lni aan lëë Jesús kwey
Jerusalén stub. 2 Aan leñ kyedzy
Jerusalén laañee lë puert mëkwxiily
kë tu pily nii lë Betesda. Singo lëw
con tiitsë hebreo. Kaay lo ley chap
pily go. 3-4 Ndaly meñ xsyaknë
nche nix lo ley go, kchë meñ nii
chandy, ni meñ nii chilody së ni
meñ nii kutoo. 5 Lady kchë meñ
xsyaknë go no tu xaa nii kok ka-
lyptsiipxon iz xsyaknë. 6 Tsiñee lëë
Jesús kon xaa, byeñ Jesús nii kok
xtsele nix mbës xaa siko. Lëë Jesús
chëb lo xaa:
—¿Pe chakladzyoo kyakoo?
7 Tsigo lëë xaa xsyaknë go chëb lo
Jesús:
—Xey, kindy cho ko naa leñ
pily tsiñee lëë nis xni. Cad nii
chakladzyaa sëëbaa, klol stu meñ
xsyëëb.
8 Tsigo lëë Jesús chëb lo xaa:
—Kuxche, blis xtal aan kwsë.
9 Wor go kazh lëë xaa go byak.
Lëë xaa blis xta xaa aan lëë xaa
bislo kwsë xaa. Per como mer tse
nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ byak
xaa, 10 lëë bla meñ Israel chëb lo
xaa:
—Chakty tsiiñ natse. Chilody ky-
oyoo xtal.
11 Tsigo lëë xaa nii byak ko kwëb
chëb:
—Lëë xaa nii beeñ kyak naa në
lon: “Blis xtal aan kwsë.”
12 Tsigo lëë meñ Israel kwnabti-
its chëb:
—¿Cho në lool: “Blis xtal aan
kwsë”?
13 Per nandy xaa cho beeñ kyak
xaa, porñee lëë Jesús kwnity lady
meñ. 14 Tsi lëë Jesús kon xaa leñ
lidzy Dios, lëë Jesús chëb lo xaa:
—Kon gaanoo lëël byak. Na
kpikchedroo kuñoo tol tsiin kt-
syooldyoo tu kyalnë nii mastre
ntseeb.
15 Tsigo lëë xaa nii byak ko kuni-
tiits lo meñ Israel go nii lëë Jesús
beeñ kyak xaa. 16 Por ngo lëë meñ
Israel go kwënal kuty Jesús porñee
chuuñtsyey Jesús ngo tse nii xiladzy
meñ lo tsiiñ. 17 Per lëë Jesús chëb:
—Tugak xkyë Tat Tios tsiiñ, nikle
gaa naa tugak xkyën tsiiñ.

18 Por ngo nii mastre kwyoki
meñ Israel go kuty Jesús, porñee
lëdy xaktyee tse nii xiladzy meñ lo
tsiiñ xsaldy xaa, sink wi penak nii
chakladzy xaa kak xaa sinak Dios
tsiñee xñee xaa nii pxosy xaa nak
Dios.

19 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nli xñen nii chilody kuuñtsyey
Xiñ Dios nii klyaañtyee styoo xaa.
Xaktyee nii chan xaa chuuñtsyey
Tat Tios chuuñtsyey xaa. Kchësy
nii chuuñtsyey Tat Tios chuuñtsyey
Xiñ Dios. 20 Xkëstyoo Tat Tios xiñ.
Por ngo nii xluuy xaa kchë nii
chuuñtsyey xaa lo xiñ xaa, ni nare
kluuy xaa cos nii kuuñ ksee lëë do.
21 Sinak nii chuuñ kpañ Tat Tios
meñ kuty nii xtee xaa kyalmbañ,
singo gak xtee xiñ xaa kyalmbañ
lo meñ nii klyaañtyee styoo xaa.
22 Chuñdy Tat Tios kyalxtisy, sink
lëë xaa ptee kyalwnabey lo xiñ xaa
parñee kuñ xiñ xaa kyalxtisy, 23 ni
parñee ksal meñ Xiñ Dios sinak nii
xsal meñ Tat Tios. Deelñee xsaldy
meñ Xiñ Dios, chilody ksal meñ xaa
nii pxaal xaa.

24 'Nli xñen nii kchësy meñ nii
kniladzy tiits nii xñen ni kniladzy
xaa xaa nii pxaal naa, ksaksidy xaa
nii pxaal naa meñ go, sink lëë meñ
go jkaa tu kyalmbañ nii nitylody.
25 Ni nli xñen nii sitsiñ wor ni lëë
gaaw kutsiñ nina kazh nii lëë meñ
kuty kon tsiy Xiñ Dios, aan kchë
meñ kuty nii ksal xtiits xaa kpañ.
26 Porque lëë Tat Tios nak kyalm-
bañ, aan lëë xaa ptee tiits nii wi
xiñ xaa kak kyalmbañ parñee ktee
xaaw lo meñ. 27 Aan lëë Dios ptee
kyalwnabey lo xaa par kuñ xaa
kyalxtisy, por lëë xaa nak mguiy
nii pxaal Dios. 28 Kseety to, por
sitsiñ worñee kchë meñ kuty kon
tsiy xaa, 29 aan lëë meñ kuty ko
kchoo leñ paa. Kchësy meñ kuty nii
beeñ buen jkaa kyalmbañ, per lëë
kchësy meñ kuty nii beeñ mal tedy
castigw.

Xkyalwnabey Xiñ Dios

30 'Chilody kuuñtsyeyaa nii klyañ
styoon, sink lëën chuñ kyalxtisy
sinak nii xñabey xaa nii pxaal
naa. Ni ngui chuñaa kyalxtisy,
por syeldyaa par kuuñtsyeyaa
nii chakladzyaa, sink lëën syely
par kuuñtsyeyaa nii chakladzy
pxosyaa. 31 Deelñee misme naa
xñe cho nakaa, chilody kniladzy
meñ nii nli kchë nii xñen. 32 Per
no tu xaa nii xñee cho nakaa, ni
nanaa nii nli kchë nii xñee xaa.
33 Lëë do pxaal meñ nii kunabtiits
lo Juan, aan kchësy nii chëb Juan
nliw. 34 Per xkiiñdyaa nii cho kñee
cho nakaa. Singo niyaa parñee
chilo telaa do lo tol. 35 Kok Juan
sinak tu bëly nii xsaani, aan mbëë
bleni do xbini xaa xisy wiñ. 36 Per
kchësy nii chuuñtsyeyaa xluuy nii
nli lëë Tat Tios pxaal naa, por nii
xñabey xaa chuuñtsyeyaa, ni mastre
gaa nono lo xtiits Juan. 37 Ni wi
gaa Tat Tios nii pxaal naa xñee
cho nakaa, nikxe nii karty kon
do tsiy xaa ni karty kan do xaa.
38 Xnilasty to nii xñen porñee nody
xtiits xaa nii pxaal naa leñ styoo
do. 39 Xseedy to kitsy nii kë xtiits
Dios porñee nladzy to leñ kitsy ko
ktsil do kyalmbañ nii nitylody, aan
leñ kitsy ko xñee cho nakaa. 40 Per
chaklasty to kiid to lon parñee jkaa
do kyalmbañ nii nitylody.

41 'Chaklastyaa nii kuuñ ksak
meñ naa, 42 por xyuumbey
bueenaa lëë do ni nanaa nii
xkëstyoody to Dios. 43 Lëë Tat Tios
pxaal naa, aan xsaldy to naa, per
deelñee nyiid tu xaa nii pxaaldy
pxosyaa, xaa gol nsal do. 44 ¿Xa
kchilo na dyon kniladzy to xtitsaa
deelñee misme lëë do chuuñ ksak
xcombañer do, aan xkwësty to nii
kuuñ ksak Dios to? 45 Këbty to
tsaaplaa naa jkëëkiy lëë do lo Tat
Tios. Misme Moisés xkëëkiy lëë
do, ni lëëw na Moisés sye xsaladzy
to. 46 Deelñee niladzy to nii kwnee
Moisés, niladzy to nii xñen, por lëë

Moisés pkëë leñ kitsy nii kë xtiits
Dios cho nakaa. 47 Per deelñee
xnilasty to nii pkëë xaa, ¿xa mod
kniladzy to nii xñen?

6

Lëë Jesús xyaan kaay mily meñ
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

1 Loxsye ngo, lëë Jesús si stublad
chu nis Galilea. No meñ xñeew
Tiberias. 2 Aan singootyee ndaly
meñ kunal porñee chan meñ kchë
kyalntson nii chuuñtsyey xaa tsiñee
chuuñ kyak xaa meñ xsyaknë.
3 Lëë Jesús kwyëp tu kik kiy aan lëë
xaa kwsob siko ksa xpëëdscuel xaa.
4 Lëë paskw nii chuuñtsyey gaa
meñ Israel sëëd yob. 5 Tsiñee lëë
Jesús buy, kon xaa nii singootyee
ndaly meñ sinal. Lëë xaa chëb lo
Felip:

—¿Pa lë nii syuuy no nii kyaan no
kchësy meñ gue?

6 Singo chëb xaa par kuñ xaa Fe-
lip preb, por nanle xaa xa kuñ xaa.
7 Tsigo lëë Felip chëb:

—Per ni chop kyoow denario
kyaxtily jkaady parñee jkaa meñ re
tublë gaaw.

8 Tsigo lëë betsy Simoñ Pedre nii
lë Ndresy nii wi nak xpëëdscuel xaa
chëb:

9 —Lëë tu xaa wiñ nii so nu noy
kaay kyaxtily ni chop mël, per ¿pe
lë nrii lo tant meñ?

10 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Kol këb lo meñ sob meñ.

Aan singootyee no kizh siko.
Masy kaay mily xaapkiy pkab.
11 Lëë Jesús kwseñ ksa kyaxtily go,
aan loxsye ptee xaa skizh lo Dios,
lëëw beeñ grol xaa aan lëëw kwtiisy
xaa lo meñ nii nche sob. Singo
gak kwtiisy xaa mël aan kchë meñ
byëly. 12 Tsiñee lëë meñ lox taw, lëë
Jesús chëb lo xpëëdscuel:

—Kol ktop kchë nii byuy nii
byaan parñee ni tublëw xiñdy.

13 Lëëw ptop xaa, aan lo kaay
kyaxtily go byaktsë tsiipchop
tskwidy nii byuy. 14 Tsiñee kon
meñ kyalntson nii beeñtsyey Jesús,
xñee meñ:

—Nli nii lëë xaa re nak profet nii
no kiid lo kislyu.

15 Per como lëë Jesús byeñ nii lëë
meñ chakladzy koy xoo meñ xaa
parñee kak xaa rey, lëë xaa pxooñ,
lëë xaa si kiy tusy xaa.

Lëë Jesús xsyë lo nis
(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

16 Tsiñee lëë lyu pkyey, lëë
xpëëdscuel Jesús biidso chu nis.
17 Lëë xaa byo barkw par tekë xaa
nis ktsiñ xaa Capernaum. Lëë lyu
gaa lox pkyey, aan karty kpikche
Jesús. 18 Lëë nis bislo chisoli por
tu me dox nii bislo xpi. 19 Tsiñee
kok masy tu kaay o xoop kaa mily
metre si xaa lo nis, lëë xaa ptsyeb
porñee kon xaa nii lëë Jesús xsyë lo
nis aan lëë Jesús xpig chu barkw.
20 Per lëë Jesús chëb:

—¡Naaw, ktsyebty to!

21 Tsigo lëë xaa blaa kwyëp Jesús
leñ barkw aan blyëëdy lëë xaa pt-
siñ laañee si xaa.

Lëë Jesús nak kyaxtily nii xnee kyalmbañ

22 Tsi lëë lyu byaani, lëë meñ
nii byaan stublad chu nis byeñ nii
lëë xpëëdscuel Jesús bii byo leñ tu
barkw nii so siko, per byody Jesús
leñ barkw ko. 23 Mentre gaa lëë
stubla barkw Tiberias ptsiñ kex
laañee taw meñ kyaxtily tsi lox ptee
Jesús skizh lo Dios. 24 Aan tsiñee
konsye meñ nii kindy Jesús siko ni
kindy xpëëdscuel xaa, lëë meñ byo
barkw, lëë meñ sikyub xaa kyedzy
Capernaum.

25 Tsiñee lëë meñ ptsiñ stublad
chu nis, lëë meñ ptsil Jesús aan lëë
meñ kwnabtiits chëb:

—Maestre, ¿pa wor kwlaañoo
nu?

26 Lëë Jesús chëb:

—Nli xñen nii porñee taw do axte
laañee byëly do, ngo nii xyub to
naa. Xyubty to naa porñee byeñ do

xa nak kyalntson nii beeñtsyeyaa.
27 Kyëdy to tsiiñ par ktsiñaa do nii
ktyaawsye, por xlyoxo, sink kol
kyë tsiiñ par ktsiñaa do tu kyalm-
bañ nii nitylody. Lëë mguiy nii
pxaal Dios kneetsy kyalmbañ go lo
do, por lëë Tat Tios bluuyle nii lëë
xaa nak Xiñ Dios.
28 Tsigo lëë meñ kwnabtiits chëb:
—¿Xa kuuñ noo par kuuñtsyeey
noo kchë nii chakladzy Dios?
29 Lëë Jesús kwëb chëb:
—Chakladzy Dios nii kniladzy to
xtiits xaa nii pxaal xaa.
30 Tsigo lëë meñ chëb:
—¿Pe cos kluuyoo tyon noo
parñee kniladzy noo xtiitsoo?
¿Pe cos kuuñtsyeyoo? 31 Lëë
pxusykoltoo noo taw kyaxtily nii
lë maná tañ. Sinrii xñee leñ kitsy
nii kë xtiits Dios: "Lëë Dios ptee
kyaxtily nii blyaal kpaa taw xaa."
32 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lëdy Moisés bneetsy kyaxtily
nii byety kpaa lo do. Lëësy Tat
Tios xnee kyaxtily nii nli xyety
kpaa. 33 Lëë xaa nii byety kpaa nak
kyaxtily nii xteedy pxosyaa lo meñ
parñee kpañ meñ.
34 Lëë meñ chëb:
—Xey, bneetsy kyaxtily go tyaaw
noo.
35 Lëë Jesús chëb:
—Naa nak kyaxtily nii xnee
kyalmbañ. Kchësy meñ nii kiid
lon, kpikchedre klyaañ meñ go, ni
kchësy meñ nii kniladzy xtitsaa,
kpikchedre klyaa meñ go nis.
36 Sinak nii niylaa lo do, nikxe
chan do naa, per xnilasty to.
37 Kchësy meñ nii xnee Tat Tios
lon chiid lon. Aan ni tu meñ nii
chiid lon xsonëëztyaa. 38 Porque
pchodyaa kpaa parñee kuuñtsyeyaa
nii klyañ styoon, sink lëën syely
par kuuñtsyeyaa nii chakladzy xaa
nii pxaal naa. 39 Chaklasty xaa nii
pxaal naa nii jkëëtañaa meñ nii
bneetsy xaa lon, sink chakladzy
xaa nii kchë meñ go kuuñ kpaañaa
tsi lëë tse go tsigal. 40 Por chakladzy
xaa nii pxaal naa nii kchësy meñ nii
kuy lo Xiñ Dios ni kniladzy xtiits
xaa jkaa tu kyalmbañ nii nitylody.
Aan naa kuuñ kpañ meñ go tsi lëë
tse go tsigal.
41 Tsiñee biñ meñ Israel ngo,
lëë xaa bislo kwneenë xaa Jesús,
porñee chëb Jesús: "Naa nak kyax-
tily nii byety kpaa." 42 Tsigo lëë
meñ go bislo xñee:
—¿Pe lëdy lëë Jesús nayak nak xiñ
José? Xyuumbey no pxosy xaa ni
xñaa xaa. ¿Penak nii xñee xaa nii lëë
xaa byety kpaa?
43 Lëë Jesús kwëb chëb:
—Kol ksaan, kñeenëdre to. 44 Por
ni tu cho chilody kiid lon deelñee
kiidnidy Tat Tios nii pxaal naa xaa.
Aan naa kuuñ kpañ kchë meñ nii
kiid lon tsi lëë tse go tsigal. 45 Leñ
kchë libre nii pkëë profet xñee sin-
rii: "Lëë Tat Tios kuuñ kseedy
kchësy meñ." Por ngo nii kchësy
meñ nii xkëëtyag xtiits Tat Tios, ni
xseedy nii xñee xaa, chiid lon.
46 'Xñedyaa nii nol tu xaa nii
kayan Tat Tios. Xaktyee xaa nii
pchoo lo Dios kayanle Tat Tios.
47 Nli xñen nii kchësy meñ nii
kniladzy xtitsaa jkaa kyalmbañ
nii nitylody. 48 Naa nak kyaxtily
nii xnee kyalmbañ. 49 Nikxe taw
pxusykoltoo do kyaxtily nii lë
maná tañ, lëë xaa kuty. 50 Per
lëë naa kyaxtily nii byety kpaa
xnen. Chejty kchë meñ nii chaw
kyaxtily go. 51 Naa nak kyaxtily nii
byety kpaa par ktedyaa kyalmbañ
lo meñ, aan kejty kchësy meñ nii
chaw kyaxtily re. Misme xcuerpaa
nak kyaxtily nii ktedyaa. Lëëw
ktedyaa parñee kpañ kchë meñ nii
nche lo kislyu.
52 Tsigo lëë meñ Israel bislo pti-
lytiits ksa xcombañer, xñee:
—¿Xa kchilo dyon kneetsy xaa re
xcuerp tyaaw no?
53 Lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii deelñee kawdy to
xcuerp mguiy nii pxaal Dios ni kidy

to xcheñ xaa, kpañdy to. 54 Kchësy
meñ nii chaw xcuerpaa ni chi tu
cheñaa, xkaa kyalmbañ nii xnity-
lody, aan naa kuuñ kpañ meñ go tsi
lëë tse go tsigal. 55 Por nii xtyaaw
nak xcuerpaa, ni nii xtyoow nak
tu cheñaa. 56 Kchësy meñ nii chaw
xcuerpaa ni chi tu cheñaa nakni
naa, ni nakni gaan meñ go. 57 Lëë
Tat Tios nii pxaal naa xnee kyalm-
bañ, aan por kyalmbañ go lëë meñ
mbañ. Singo gak kchë meñ nii kaw
naa jkaa kyalmbañ. 58 Kyaxtily nii
byety kpaa xnen. Naktyo sinak
maná nii taw pxusykoltoo do ni
nikxe gaa taw xaaw, lëë xaa kuty.
Per lëë meñ nii kaw kyaxtily nii
byety kpaa kejty meñ go.
59 Leñ ktoo nii sob leñ kyedzy
Capernaum bluuy Jesús kchë nrii.

Tiits nii xnee kyalmbañ

60 Tsiñee lëë kchë meñ nii nak
xpëëdscuel xaa biñ ngo, ndaly xaa
bislo xñee:
—Tir ngan kchë nii xñee xaa.
¿Cho lë nii kuuñtsyeyo?
61 Tsi lëë Jesús byeñ kchë nii
nonee tsilaan meñ go, lëë xaa chëb:
—¿Pe xyeedy kik to biñ do kchë
nii kwnen? 62 ¿Pe nyuñ do deelñee
nyan do nii lëë mguiy nii pxaal
Dios xyëp kpaa par kyey xaa laañee
sob xaa klo? 63 Lëë Kyalbini xnee
kyalmbañ. Pa xkiiñdy cuerp. Kchë
tiits nii xñen lo do xñee xa nak
kyalmbañ nii xnee kyalbini. 64 Per
no do nii xnilasty nii xñen.
Singo chëb Jesús porñee nanle
xaa cho xnilasty ni nanle xaa cho
kak niladzy xaa. 65 Ni chëb xaa:
—Por ngo nii lëën niyle lo do nii
ni tu cho chilody kiid lon deelñee
kiidnidy Tat Tios xaa.
66 Destye tse go ndaly xpëëdscuel
Jesús pchooxso kwënaltre xaa Jesús.
67 Tsigo lëë Jesús chëb lo ksa tsiip-
chop xpëëdscuel:
—¿Pe wi do chakladzy kchooxso?
68 Lëë Simoñ Pedre kwëb chëb:
—Xey, ¿cho lo kyo noo? Lii nak
xaa nii xñee tiits nii xnee kyalmbañ
nii xnitylody. 69 Ni ndonle noo ni
xniladzy noo nii lii nak Xiñ Ntson
Dios.
70 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Pe lëdy tsiipchop to nawen
kwlen? Per lëë tu do byaklo xaatox.
71 Xiñ Simoñ Iscariote nii lë Judas
pseety Jesús worñee lëë xaa kwnee
singo, por lëë Judas kok niladzy
xaa nikxe nii wi Judas pkab lady
ksa tsiipchop xpëëdscuel xaa.

7

Lëë Jesús chi lni

1 Loxsye ngo, lëë Jesús kunsë nëz
xtañ meñ Galilea. Koklasty xaa nyi
xaa nëz Judea, por lëë meñ Israel
nii xñabey tañ go kënal kuty xaa.
2 Per como lëë lni nii xsaa meñ
Israel yu yag xiidy sëëd yob, 3 lëë
betsy Jesús chëb:
—Pchoo nu, kwey Judea parñee
wi meñ nii nak ksal nii no siko
kan kchë nii chuuñtsyeyoo. 4 Por ni
tu cho chuuñtsyeydy tsilaan tu cos
deelñee chakladzy xaa kyuumbey
meño. Deelñee chuuñtsyeyoo kchë
cos re, pchoo parñee kyuumbey
meño.
5 Singo chëb betsy xaa, porñee ni
betsy xaa xnilasty xtiits xaa. 6 Tsigo
lëë Jesús chëb:
—Karty tsitsib xworaa, per lëë
lëë do kindy xwor do. 7 Xtilynidy
meñ nii nche lo kislyu lëë do.
Per lëë naa, xtilyni kchë meñ go
naa porñee xñen nii mal kchë cos
nii chuuñtsyey meñ go. 8 Kol tsi
lni. Naa kadyaa, por karty tsitsiñ
xworaa.
9 Aan loxsye chëb xaa ngo, lëë
xaa byaan Galilea. 10 Per loxsye
si betsy Jesús, lëë xaa sinal. Tsi-
laan kwey xaa, kwey neñlody xaa.
11 Kwëkyub xaa Israel nii xñabey
xaa lo lni, xñee xaa:
—¿Ko xaa go?
12 Ndaly meñ bislo xseety Jesús.
No meñ xñee: “Buen xaa.” No gaa

meñ xñee: “Buendy xaa por xkëëti
xaa meñ.”
13 Per ni tu meñ kwneedy nder
confians, porñee ptsyeb meñ xaa
Israel nii xñabey.
14 Mer wroltyee lo lni lëë Jesús
kwteyo lidzy Dios aan lëë xaa bislo
beeñ kseedy xaa meñ. 15 Kchësy
meñ Israel nii xñabey psee xñee:
—¿Pa pseedy xaa gue kchë nii
xñee xaa con kweydy xaa scuel?
16 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Lëdy nii chakaa xluyaa,
sink nii xñabey xaa nii pxaalno.
17 Deelñee no cho chakladzy
kuuñtsyey nii chakladzy Dios, syeñ
meñ go deelñee nii xñabey Dios
xluyaa o deelñee gaa nii xlyañsye
styoono. 18 Kchësy xaa nii xñee
nii xlyañ leñ styoo chakladzy xaa
nii ksal meñ xaa, per lëë xaa nii
chakladzy nii ksal meñ xaa nii
pxaal xaa, lëë xaa go xñee tiitsli aan
ni tu tiits xuuy xñeedy xaa.
19 ’¿Pe lëdy nawen bneetsy
Moisés ley lo do? Per ni tu do
chuuñtsyeydy nii xñabey ley go.
¿Penak nii chakladzy to kuty to naa?
20 Tsigo lëë meñ kwëb chëb:
—Kyalbini mal no leñ styool.
¿Cho chakladzy kuty lii?
21 Lëë Jesús chëb:
—Por tugak kyalntson nii
beeñtsyeyaa tse nii xiladzy to lo
tsiiñ, kchësy to xsee. 22 Lëë Moisés
psaan nii tsobey mëëd. Por ngo
nii xkobey do mëëd tse nii xiladzy
to lo tsiiñ, per lëdy kik Moisés
kwlaño, por destye pxusykoltoo
do beeñtsyeyo. 23 Lëë nana, lëë do
xkobey mëëd tse nii chakty tsiiñ
porñee chaklasty to ksaan do xley
Moisés. ¿Penak tsigo nii xlëë do lon
porñee beeñ kyakaa tu meñ tse nii
chakty tsiiñ? 24 Kuñdy to kyalxtisy
si no kik to, sink kol kuñ kyalxtisy
sinak xñabey Dios.

Lëë Jesús xñee pa sëëd xaa

25 Tsigo lëë bla meñ Jerusalén
bislo xñabtiits lsa, xñee:
—¿Pe lëdy lëë xaa gue nawen
kënal meñ xñabey kety? 26 Lëë na
lëë xaa so ske xñee xaa aan ni tu
cho pe xñeedy lo xaa. ¿Pe wi xaa nii
xñabey yak xniladzy nii nli lëë xaa
nak Crist? 27 Ndon no pa sëëd xaa,
per tsiñee lëë Crist kiid, ni tu cho
kaknandy pa kchoo xaa.
28 Lëë Jesús noyuuñ kseedy meñ
leñ lidzy Dios tsiñee lëë xaa biñ
ngo, aan lëë xaa chëb:
—¡Xsyak to nii xyuumbey do
naa ni nan do pa pchon! Per
syeldyaa porñee chakladzyaa, sink
lëën syely porñee pxaal tu xaa nii
xyuumbeydy to naa. Lëë xaa go
xñee tiitsli. 29 Xyuumbeyaa xaa
porñee lo xaa pchon, ni lëë xaa
pxaal naa.
30 Tsigo lëë meñ kokladzy nyaasy
xaa, per ni tu cho byaxty, porñee
karty tsitsiñ xwor xaa. 31 Per ndaly
meñ nii bniladzy xtiits xaa, xñee:
—Tsiñee kiid Crist na dyon, ¿pe
suuñtsyey xaa kchë kyalntson nii
chuuñtsyey xaa re?

Lëë meñ fariseo xaal mayor tsinaasy Jesús

32 Tsi lëë meñ fariseo biñ nii lëë
meñ chutiits cho nak Jesús, lëë xaa
kok ksa xaa nii xñabey lo pxosy par
kxaal xaa mayor tsinaasy Jesús.
33 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Xtsedre tson lady to, por lëën
kya lo xaa nii pxaal naa. 34 Aan
nikxe kyub to naa, ktsildyaa lo do,
por chilody kiid to laañee tson.
35 Tsigo lëë meñ Israel nii xñabey
bislo xñabtiits lo xcombañer xñee:
—¿Pa lë nii tsi xaa nii chilody
ktsil no xaa? ¿Pe si xaa lo meñ
Israel nii ncheno tañ yak parñee
wi lo meñ sit kluuy xaa xtiits xaa?
36 ¿Penak nii në xaa lo no: “Nikxe
kyub to naa, per ktsildyaa lo do,
por chilody kiid to laañee tson”?
37 Ntson chak tse nii lëë lni xyal,
aan tse go lëë Jesús kuso chëb lo
meñ:

—Deelñee no cho do xlyaa nis,
kol të lon aan kol ki. 38 Kchësy
leñ styoo meñ nii xniladzy xtitsaa
klyañ nis mbañ, por singo kë leñ
xkitsy Dios.
39 Tsiñee lëë Jesús kwnee singo,
lëë xaa chëb nii kchësy meñ nii
xniladzy xtiits xaa sëëb Kyalbini
Ntson leñ styoo. Karty kiid Kyal-
bini Ntson wor go, porñee karty
kyey xaa kpaa.

Lëë meñ chak chop tiiy

40 No meñ nii biñ kchë nii kwnee
xaa bislo xñee:
—Lëë xaa gue nak profet nii no
kiid.
41 No gaa meñ kwnee:
—Lëë xaa gue nak Crist.
Per no meñ kwnee:
—Lëdyo. ¿Pe Galilea nawen
kchoo Crist? 42 Leñ xkitsy Dios kë
nii lo xtiiy rey David kchoo Crist,
ni Belén kchoo xaa, por kyedzy ko
pchoo David.
43 Por Jesús lëë meñ kok chop
tiiy. 44 No meñ kokladzy nyilo Jesús
skiib, per ni tu meñ byaxty.

Xnilasty xaa xñabey xtiits Jesús

45 Tsiñee lëë mayor ptsiñ laañee
nche sob xaa fariseo ni xaa nii
xñabey lo pxosy, lëë xaa chëb lo
mayor:
—¿Penak nii sëëdnidy to xaa?
46 Tsigo lëë mayor kwëb chëb:
—¡Ni tu cho karty tsyon noo kñee
sinak nii xñee xaa go!
47 Lëë xaa fariseo chëb:
—¿Pe wi do nawen tse kwëti?
48 ¿Pe tse nayak bniladzy tu xaa nii
xñabey xtiits xaa, ni pe tse bniladzy
meñ fariseo xaa? 49 Per nguialsi
meñ nii xyuumbeydy xley Moisés.
50 Tsigo lëë tu xaa fariseo nii lë
Nicodemo nii kwey lo Jesús tu vuelt
chëb:
51 —Lo xley no gon xñee nii
chilody jkëëkiy no tu xaa deelñee
karty tsyon no xtiits xaa parñee
kak ndon no pe cos beeñtsyey xaa.
52 Tsigo lëë xcombañer xaa kwëb
chëb:
—¿Pe wil nayak nak xaa Galilea?
Pseedy kitsy nii kë xtiits Dios kaa
tsiin kanoo nii ni tu profet karty
kchoo Galilea.
53 Loxsye ngo lëë meñ sey lidzy.

8

Kwnaa nii pkaa chop stu mguiy

1 Per lëë Jesús si kiy nii lë Olivos.
2 Lëë byaani lyu lëë xaa ptsiñ leñ
lidzy Dios stub. Lëë meñ gaa ptyop
aan lëë xaa kwsob beeñ kseedy
xaa meñ. 3 Lëë maestre ley ni xaa
fariseo ptsiñni tu kwnaa nii pkaa lo
xaa chop stu mguiy. Lëë me pso
xaa groltyee lady meñ, 4 aan lëë
xaa chëb lo Jesús:
—Maestre, lëë kwnaa re pkaa loo
noo chop stu mguiy. 5 Lo ley nii
psaan Moisés loo noo gon xñee nii
no nii kety clasy kwnaa re lo kyo.
¿Lii, dyon pe nëël?
6 Kchësy ngo chëb xaa parñee
kuñ xaa Jesús preb tsiin tso pe cos
jkëëkiy xaa Jesús. Per lëë Jesús pki-
itsy kë lyu aan lëë xaa bislo xkëë
xaa lo lyu con xkweñ xaa. 7 Aan
como xyaldy kñabtiits xaa, lëë Jesús
blis kik aan lëë Jesús chëb:
—Deelñee no tu xaa nii nody xtol
lady to, klo xaa go jkëë kyo me.
8 Lëë xaa pkiitsy kë lyu stub, xkëë
xaa lo lyu. 9 Tsiñee biñ xaa go ngo,
lëë xaa pkaa nëz tuga xaa, klosy
xaa nii mastre kol. Lëë kwnaa go
so gak lo Jesús. 10 Lëë Jesús blis kik
aan lëë xaa chëb lo kwnaa go:
—¿Ko meñ nii xkëëkiy lii? ¿Pe ni
tu me kwtiñdy lii?
11 Lëë me chëb:
—Ni tu me, xey.
Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nikle naa kiñdyaa lii. Na byey
aan kpikchedroo kuñoo tol go.

Lëë Jesús nak bini

12 Lëë Jesús kwnee lo meñ stub
aan lëë xaa chëb:
—Naa nak bini nii xsaani lo meñ,
aan kchësy meñ nii kiidnal naa

jkaa bini nii kluuy xa kpañ meñ
tsiin kyënsëdy meñ lo nguey.
13 Tsigo lëë xaa fariseo chëb:
—Misme lii xñee cho nakoo.
Nlidy kchë nii xñeel.
14 Lëë Jesús chëb:
—Nikxe nii misme naa xñe cho
nakaa, nli kchë nii xñen. Por nanaa
pa pchon ni nanaa pa kan, per lëë
lëë do nandy to pa pchon ni nandy
to pa kan. 15 Lëë do chuñ kyalxtisy
sinak nii no kik meñ lo kislyu re.
Naa, ni tu cho xkëëkiydyaa. 16 Per
deelñee kuñaa kyalxtisy, sinak nii
xñabey Dios kuuñtsyeyno. Lëdy non-
syaa chuñ kyalxtisy, sink chopaa
pxosyaa. 17 Lo xley do kë nii
deelñee tugak së lo xtiits chop meñ,
nliw. 18 Chopaa pxosyaa nii pxaal
naa xñe cho nakaa.
19 Lëë xaa fariseo kwnabtiits
chëb:
—¿Ko pxoosyoo?
Lëë Jesús chëb:
—Xyuumbeydy to naa, ni xyu-
umbeydy to pxosyaa. Deelñee nyu-
umbey do naa, nyuumbeyak to px-
osyaa.
20 Kchësy ngo chëb Jesús mentre
lëë xaa noyuuñ kseedy meñ leñ
lidzy Dios laañee nche sob alcansiy.
Per ni tu cho kwnaasty xaa, porñee
karty tsitsiñ xwor xaa.
21 Lëë Jesús chëb stub:
—Lëën kya aan lëë do kyub naa,
per lëë do kety lo xtol do, por
chilody së do laañee kan.
22 Tsigo lëë meñ Israel nii xñabey
bislo xñee lo xcombañer:
—¿Penak nii xñee xaa nii chilody
kyo no laañee tsi xaa? ¿Pe sety xaly
xaa yak?
23 Lëë Jesús chëb:
—Meñ leñ kyety re nak to, per
naa meñ leñ klaa rek nakaa. Lo
kislyu ngab to, per naa kpaa
ngabaa. 24 Lëën niy nii lëë do kety
lo xtol do, por deelñee knilasty to
nii naa nak xaa nii nakaa, lëë do
kety lo xtol do.
25 Tsigo lëë xaa go chëb:
—¿Cho nakoo?
Lëë Jesús chëb:
—Destye klo lëën niy lo do cho
nakaa. 26 Ndaly nii no kniyaa ni
kuuñkiyaa, per tiitslisy xñee xaa nii
pxaal naa, aan kchësy nii xñen lo
meñ biñ tyagaa pchoow chuw xaa.
27 Per byeñdy meñ nii Tat Tios
xaa nii sob kpaa pseety xaa. 28 Por
ngo nii chëb xaa:
—Tsiñee lëë do jkëënal mguiy nii
pxaal Dios lo crusy, lëë do kyeñ
nii naaw. Xñedyaa nii xlyañsye sty-
oon, sink nii bluuysye Tat Tios lon
xñen. 29 Lëë xaa nii pxaal naa
nakni naa. Karty ksaan xaa naa
nonsyaa, por tugak chuuñtsyeyaa
nii xyostyoo xaa.
30 Tsiñee lëë meñ biñ nii kwnee
Jesús, ndaly meñ bniladzy xtiits
xaa.

Xiñ Dios ni xiñ xaatox

31 Lëë Jesús chëb lo meñ Israel nii
bniladzy xtiits xaa:
—Deelñee ksaandy to xtitsaa, nli
nii xpëëdscuelaa nak to. 32 Lëën kluy
tiitsli lo do, aan lëë tiitsli klaa lëë
do.
33 Tsigo lëë meñ chëb:
—Lo xtiiy Abraham xsyoop noo.
Ni tu cho karty ksiniy lëë noo. ¿Xa
mod nii xñeel lëë noo laa?
34 Lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii kchësy meñ nii
chuñ tol këtuu lo tol. 35 Tu xaa nii no
xpixwan lëdy meñ wlidzy nak xaa,
por chilody tso xaa lidzy xpixwan
xaa tyub nii kpañ xaa. Per lëë xaa
nii chaly lidzy pxosy schilo tso xaa
lidzy pxosy xaa tyub nii kpañ xaa.
36 Por ngo, deelñee klaa Xiñ Dios to
lo tol, lëë do kyënlaa. 37 Nanaa nii
lo xtiiy Abraham sëëd to, per lëë
do chakladzy kuty to naa, porñee
chaklasty to ksoob to xtitsaa. 38 Nii
konaa chuuñtsyey Tat Tios xñen lo
do, nikle gaa lëë do nii në pxosy to
lo do chuuñtsyey do.
39 Tsigo lëë meñ chëb:
—Abraham nak pxoosy noo.
Per lëë Jesús chëb:

—Deelñee nyak to xiñ Abraham nyuuñtsyey do nii beeñtsyey xaa. 40 Per nikxe bluyaa kchë tiitsli nii bluuy Dios lon, lëë do chakladzy kuty to naa. ¡Ni tu vuelt beeñtsyeydy Abraham nii chakladzy to kuuñtsyey do! 41 Nii chuuñtsyey pxosy to chuuñtsyey do.

Tsigo lëë meñ chëb:

—Lëdy mëëd xaly nak noo. Tugak pxoosy noo no. Lëë Dios nak pxoosy noo.

42 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Deelñee nyak Dios pxosy to nguëstyoo do naa, por lo Dios pchon aan lëën so nu. Syeldyaa porñee chakladzyaa, sink lëë Dios pxaal naa. 43 ¿Penak nii xyeñdy to nii xñen? Xyeñdy to porñee chaklasty to jkëëtyag to xtitsaa. 44 Xaa tox nak pxosy to, xlad xaa no do aan nii xyostyoo xaa chuuñtsyey do. Destye klo nweety bñech nak xaatox ni iip xñeedy xaa tiitsli. Tsiñee lëë xaa xñee, nonsyke tiits xuuy xñee xaa, por lëë xaa nak pxosy wnee xuuy. 45 Per lëë naa nii xñen nonsyke tiitsli, xnilasty to xtitsaa. 46 ¿Cho do dyon kyax kñë nii no xtolaa? Aan deelñee tiitsli na xñen, ¿penak nii xnilasty to xtitsaa? 47 Kchësy meñ nii ngab lo Dios xkëëtyag xtiits Dios, per lëë lëë do ngabty to lo Dios, ngo nii chaklasty to jkëëtyag to xtiits xaa.

Nol Crist worñee koly Abraham

48 Tsigo lëë meñ chëb:

—Nli gak xtiits noo tsiñee xñee noo nii meñ Samaria nakoo ni tsiñee xñee noo nii kyalbini mal no leñ styool.

49 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Ni tu kyalbini mal nody leñ styoon. Tat Tios chuuñ ksakaa ni xlisklaan, per lëë do xsyablyu naa. 50 Chaklastyaa nii klisklaa do naa, nikxe nii no tu xaa nii chakladzy klisklaa meñaa. Lëë xaa go chuñ kyalxtisy. 51 Nli xñen nii kejty kchë meñ nii xsoob xtitsaa.

52 Lëë meñ chëb:

—Na si nagon, ndon noo nii no kyalbini mal leñ styool, por kuty Abraham ni kuty kchësy profet. Lëë lii name xñeel: “Kejty kchësy meñ nii xsoob xtitsaa.” 53 ¿Pe mastre nayak nakoo lo pxoosy noo Abraham nii kuty ksa profet? ¿Cho xsyakoo nii nakoo?

54 Lëë Jesús chëb:

—Deelñee misme naa klisklaa naa, pa nondyo. Per lëë pxosyaa nii xñee do nak xDios to xlisklaa naa. 55 Xyuumbeydy to Dios. Naa si xyuumbeyaa xaa. Deelñee kniyaa nii xyuumbeydyaa xaa, tu wnee xuuy nii nak sinak to nakaa. Per xyuumbeyaa xaa ni xsobaa xtiits xaa. 56 Ble pxusykoltoo do Abraham tsiñee byeñ xaa nii lëën kyely, aan tsiñee lëë xaa kon naa, lëë xaa ble.

57 Tsigo lëë meñ chëb lo Jesús:

—Ni choowptsii iz name chaptyoo, ¿aan xñeel nii lëël kon Abraham?

58 Lëë Jesús chëb:

—Nli xñen nii nolaa worñee lëë Abraham koly.

59 Por ngo lëë meñ kwseñ kyo par klaal kyo meñ Jesús, per lëë Jesús kwyolan aan lëë xaa pchoo lidzy Dios.

9

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa nii xñady lo

1 Lëë Jesús sitedy tub lugar, tsiñee lëë xaa kon tu xaa nii koly ciegw. 2 Aan lëë xpëëdscuel xaa kwnabtiits chëb:

—Maestre, ¿penak nii koly xaa re ciegw xaa? ¿Pe por xtol pxosy xaaw ote por misme xtol xaaw yak?

3 Lëë Jesús chëb:

—Lëdy por xtol xaaw, ni lëdy por xtol pxosy xaaw, sink lëëw ptsyool xaa parñee kuuñtsyey Dios tu kyalntson por lëë xaa. 4 No nii kyëë no xtsiiñ xaa nii pxaal naa lëë ka bii nyaani. Por tsi lëë lyu jkyey, ni tu

cho chilody kyë tsiiñ. 5 Naa xsaani
lo meñ mentre lëën bii so lo kislyu.
6 Loxsye chëb Jesús ngo, lëë xaa
pchoo mxeñ lo lyu, aan lëë xaa
kwtëëb peñ go lo xaa nii chandy,
7 ni lëë xaa chëb:
—Kutiib lool chu pily nii lë Siloé.
(Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Px-
aal.)
Lëë xaa nii chandy ko kutiib lo
aan tsi lëë xaa bikche, lëë lo xaa tse
byaly. 8 Tsi lëë meñ nii xyuumbey
xaa kon nii lëë xaa byak, lëë meñ
bislo xñee:
—¿Pe lëdy lëë xaa gue nayak
xsyob pal nëz xñab tumi?
9 No meñ xñee:
—Lëëw, lëë xaaw.
No gaa meñ xñee:
—Lëdy xaaw, per si chakpee xaa
go chak xaa.
Per lëë xaa nii byak xñee:
—Lëëw, naaw.
10 Tsigo lëë meñ xñabtiits xñee:
—¿Xa mod nak tsigo nii lëël
chan?
11 Tsigo lëë xaa nii byak xñee:
—Lëë xaa nii lë Jesús pkadz peñ
kwtëëb lon. Loxsye ngo lëë xaa
në lon: “Kwey chu pily Siloé aan
kwtiib lool.” Lëën kwya, aan tsiñee
lëën lox kwtiib lon, lëëw byaly.
12 Lëë meñ chëb:
—¿Ko xaa go tsigo?
Lëë xaa nii byak chëb:
—Nandyno.

Lëë xaa fariseo xñabtiits lo xaa nii byak

13 Lëë meñ kuni xaa nii byak
lo xaa fariseo. 14 Tse nii xiladzy
meñ Israel lo tsiiñ pkadz Jesús peñ
nii kwtëëb Jesús lo xaa nii byak.
15 Por ngo, wi xaa fariseo kwnabti-
its chëb:
—¿Xa mod nak nii lëë lool byak?
Lëë xaa nii byak chëb:
—Peñ ptyëëb lon, aan tsi lëëw lox
kwtiibaa, lëëw byaktsey. Lëë na
lëën chan.
16 Tsigo no xaa fariseo chëb:
—Lëdy xlad Dios no xaa nii beeñ
kyak lii, por xsaldy xaa tse nii xi-
ladzy meñ Israel lo tsiiñ.
No gaa xaa chëb:
—Deelñee ngoptol xaa, ¿xa kchilo
kuuñtsyey xaa kyalntson re?
Por ngo lëë xaa kok chop tiiy.
17 Lëë xaa fariseo kwnabtiits lo xaa
nii byak ko stub chëb:
—Ndon noo nii lëë xaa beeñ
kyak lii. ¿Pe nëël dyon cho nak xaa?
Lëë xaa nii byak ko chëb:
—Naay xñen nii tu profet nak
xaa.
18 Per bnilasty xaa Israel nii
xñady lo xaa nii byak. Por ngo lëë
xaa kwtsyetsy pxosy xaa 19 aan lëë
xaa chëb:
—¿Pe lëë xiñ do nrii? ¿Pe nli nii
destye nii koly xaa chandy xaa?
¿Xa mod nii lëë xaa chan nina?
20 Lëë pxosy xaa nii byak ko chëb:
—Ndon noo nii xiñ noow, ni nli
nii destye nii koly xaa chandy xaa.
21 Per ndondy noo xa byak xaa, ni
ndondy kaa noo cho beeñ kyak lo
xaa. Kwrooble xaa, kol nabtiits lo
xaa. Misme lëë xaa kñë dyon xa
byak xaa.
22 Ptsyeb pxosy xaa, por lëë xaa
Israel nii xñabey byaanle tiits nii
klaady xaa sëëb meñ nii kniladzy
nii lëë Jesús nak Crist ktoo. 23 Por
ngo lëë pxosy xaa chëb: “Kol nabti-
its lo xaa. Bay kwrooble xaa.”
24 Lëë xaa Israel kwnabtiits lo
xaa nii byak ko stub chëb:
—Pkon Dios nii nli nii xñeel, por
ndon noo nii no xtol xaa nii beeñ
kyak lii.
25 Tsigo lëë xaa nii byak ko chëb:
—Nandyaa deelñee no xtol xaa o
nody kaaw, per nan nyëën nii klo
xñady lon, lëë na lëën chan.
26 Lëë xaa nii xñabey kwnabtiits
stub chëb:
—¿Pe cos beeñ xaa lii? ¿Xa beeñ
kyak xaa lool?
27 Lëë xaa nii byak ko chëb:
—Lëëw niylaa, per psaldy to xtit-
saa. ¿Penak nii chakladzy to kniyno

stub? ¿Pe wi do yak chakladzy sëëb
to xlad xaa?
28 Tsigo lëë xaa xñabey kwloot-
syetsy xaa, ni lëë xaa chëb lo xaa:
—Kwsëëb xlad xaa go, lëë gaa
noo kyonaal Moisés. 29 Ndon noo
nii kwnee Dios lo Moisés. Per lëë
xaa gue, ni ndondy noo pa pchoo
xaa.
30 Tsigo lëë xaa nii byak ko chëb:
—Nii ksee gaa ñe gon kan ñe nii
nandy to pa pchoo xaa, aan lëë
xaa beeñ kyak lon. 31 Ndon no
gon nii chondy Dios xtiits ngoptol.
Xaktyee xtiits meñ nii xsoob xtiits
xaa nii chuuñtsyey nii xyostyoo xaa
chon xaa. 32 Lo nii kwche kislyu
karty tso tu xaa nii kuuñ kyak lo
tu meñ nii chaly ciegw. 33 Deelñee
nyody xaa go xlad Dios, ni tu pe
nchilody nyuuñtsyey xaa.
34 Tsigo lëë xaa fariseo chëb:
—Lo tol name kolyoo aan ¿chak-
ladzyoo ksaabiniil lëë noo?
Aan lëë xaa kwlii xaa ktoo.
35 Blyëëdyak lëë Jesús biñ nii lëë
xaa fariseo kwlii xaa nii byak ko
ktoo. Tsiñee lëë Jesús ptsyool xaa,
lëë Jesús chëb:
—¿Pe xniladzyoo xtiits mguiy nii
pxaal Dios?
36 Lëë xaa nii byak ko chëb:
—Xey, kwnë dyon chow, parñee
kniladzyaa xtiits xaa.
37 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kayanloo xaa. Lëë mer xaa
noyutiitsnil.
38 Lëë xaa nii byak ko psoxib lo
Jesús chëb:
—Xniladzyaa.
39 Loxsye ngo lëë Jesús chëb:
—Lëën syely lo kislyu re parñee
kuñaa kyalxtisy tsiin kan kchë meñ
nii xñady lo ni parñee kandy meñ
nii xña lo.
40 Lëë bla xaa fariseo nii nche
siko biñ nii kwnee Jesús aan lëë xaa
kwnabtiits, chëb xaa:
—¿Pe wi loo noo nawen xñady?
41 Lëë Jesús kwëb chëb:
—Deelñee nyak to ciegw, nyody
xtol do. Per como xñee do nii chan
do, no xtol do.

10

Xaa nii xkyënap mëkwxiily

1 Lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii kchësy xaa
nii xsyëëbty nëz chu xikwraly
mëkwxiily nak ngbaan. 2 Per lëë
xaa nii xkyënap mëkwxiily nëz chu
kwraly xsyëëb xaa. 3 Lëë xaa nii
xkyënap kwraly xlaa xsyëëb xaa nii
chikap mëkwxiily aan xñee lë xaa
kchë mëkwxiily ni xyuumbey gaa
ma tsiy xaa. 4 Tsiñee lëë xaa lox
xkwii ma kwraly, lëë xaa xñech
lo ma aan lëë ma chinal xitsy
xaa porñee xyuumbey ma tsiy
xaa. 5 Per chinaldy ma meñ nii
xkaatyee, porñee xyuumbeydy ma
tsiy chol meñ.
6 Lëë Jesús bitiits ngo, per byeñdy
meñ xa nako.
7 Lëë Jesús chëb stub:
—Nli xñen nii naa nak sinak chu
kwraly laañee xtyedy mëkwxiily.
8 Ngbaan kchë xaa nii biid
worñee karty kyelyaa, per psaldy
mëkwxiily xaa. 9 Naa nak sinak chu
kwraly laañee xtyedy mëkwxiily.
Pe kakty meñ nii sëëb nëz chu
kwraly, sink lëë meñ go kak sinak
mëkwxiily nii xtsyol kizh tsiñee
xchoo ma kwraly.
10 ’Kchë xaa nii nak ngbaan
xkwan, chuty ni xnitylo, per naa,
lëën syely parñee mbëë kpañ meñ.
11 Naa nak xaa nii ngui chan
mëkwxiily. Kchë xaa nii xkëstyoo
mëkwxiily xtee xaa xkyalmbañ xaa
por lëë ma, 12 per lëë xaa nii xkyë lo
mëkwxiily par ktsiñaa tumi, tsiñee
chan xaa lëë pëw sëëd, nche gak
mëkwxiily lëë xaa xooñ, porñee lëdy
xma xaaw. Por ngo lëë pëw xñaasy
mëkwxiily ni lëë pëw xsëëb tañ ma.
13 Xooñ xaa porñee par ktsiñaa xaa
tumi xkyë xaa tsiiñ, xcuenjty xaa
mëkwxiily.

14 ’Naa nak xaa nii ngui
chan mëkwxiily. Xyuumbeyaa
xpëkwxiilyaa ni xyuumbey gaa
ma naa 15 sinak nii xyuumbey
Tat Tios naa ni xyuumbeyaa
xaa. Xtedyaa xkyalmbañaa por
mëkwxiily. 16 Chaapaa stubla
mëkwxiily nii nody kwraly re, per
no nii kakxin ma parñee kyak ma
tugak kwraly ni tso tugak xaa nii
kyënap ma. Son ma xtitsaa tsi lëën
kñe.
17 ’Xkëstyoo Tat Tios naa porñee
xtedyaa xkyalmbañaa parñee
kpikche jkano stub. 18 Ni tu cho
xlady xkyalmbañaa, sink xaalyaa
xtedyo. Chaapaa nii ktedyno ni
chaap kaan nii kpikche jkano. Nrii
nak nii në Tat Tios lon.
19 Tsiñee lëë meñ biñ kchë tiits re,
lëë meñ kok chop tiiy stub. 20 No
meñ chëb:
—Chak wety xaa gue, tu kyalbini
mal no leñ styoo xaa. ¿Penak nii
xsal do xaa?
21 No gaa meñ chëb:
—Ni tu xaa nii no kyalbini mal
leñ styoo xñeedy singo. ¿Pe schilo
kyalbini mal nawen kuuñ kyak lo
meñ nii chandy?

Xsaldy meñ Israel Jesús

22 Mer mëë nii chak nal, lëë meñ
Jerusalén noyuñ xilni lidzy Dios.
23 Lëë Jesús kaa këno nëz laa lë
xcorredor Salomón. 24 Lëë meñ
ptyop lo xaa aan lëë meñ kwnabti-
its chëb:
—¿Axte pa wor na busy kyal lox
jkanoo kik noo? Deelñee lii nak
Crist, kwnë gaaw.
25 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lëëw niylaa aan bnilasty
to xtitsaa. Kchësy cos nii
chuuñtsyeyaa con xtiitspey Tat Tios
xluuy cho nakaa. 26 Per xnilasty
to xtitsaa porñee lëdy xpëkwxiilyaa
nak to. 27 Xyuumbey xpëkwxiilyaa
tsiyaa, nikle gaa naa xyuumbeyaa
ma ni chiidnal ma naa. 28 Naa
xtedy kyalmbañ nii xnitylody lo
meñ nii nak xpëkwxiilyaa, aan
tsitsiñdy tse nii kety meñ go, ni ni
tu cho klady meñ go lon. 29 Mastre
non Tat Tios nii bneetsy kchë meñ
go lon, aan ni tu cho chilody kwii
meñ go ña xaa. 30 Tugak nakaa
chopaa Tat Tios.
31 Tsigo lëë meñ kwseñ kyo stub
par klaal kyo meñ xaa. 32 Per lëë
Jesús chëb:
—Ndaly cos buen beeñtsyeyaa
por xkyalwnabey Tat Tios. Kol në
dyon ¿pe por ngo chakladzy to jkëë
kyo do naa?
33 Lëë meñ chëb:
—Klaal kyody noo lii por cos
buen nii beeñtsyeyoo, sink lëë noo
klaal kyo lii porñee pxiñoo tiits lo
Dios. Sinak chol meñ nakoo aan
lëël chakladzy kakoo Dios.
34 Lëë Jesús chëb:
—¿Pe lëdy lo xley do nawen kë nii
lëë Dios chëb: “Kchësy to nak dios”?
35 Ndon no nii leñ kitsy nii kë xtiits
Dios xñee nii lëë xaa kwloolë dios
kchë meñ nii psal xtiits xaa, aan
ni tu cho chilody gon ktsëë xtiits
Dios. 36 Aan deelñee Tat Tios kwle
naa ni pxaal naa lo kislyu, ¿xa mod
tsigo xyax to xñee do nii lëën pxiñ
tiits lo Dios porñee kwnen nii naa
nak Xiñ Dios? 37 Deelñee chan do
nii chuuñtsyeydyaa nii xñabey Tat
Tios, knilasty to xtitsaa. 38 Per
deelñee chuuñtsyeyaa nii xñabey Tat
Tios, nikxe knilasty to xtitsaa, kol
kniladzy kchë cos nii chuuñtsyeyaa,
parñee kyeñ do nii tugak nakaa
chopaa Tat Tios.
39 Por ngo lëë meñ kwloo kyeñ
nyaasy Jesús stub, per lëë Jesús px-
ooñ.
40 Lëë Jesús si stublad chu kiig-
wpee Jordán, aan tsi lëë xaa pt-
siñ laañee pchoobnis Juan meñ, lëë
xaa kwlës. 41 Ndaly meñ kutedy lo
xaa siko xñee:
—Nikxe nii beeñtsyeydy Juan
ni tu kyalntson, per nli kchë nii
kwnee xaa worñee bitiits xaa cho
nak Jesús.
42 Ndaly meñ bniladzy xtiits
Jesús siko.

11

Xkyalkuty Lázaro

1 Kwyo tu xaa xsyaknë nii pcholë Lázaro. Betania lë xkyedzy xaa.
Siko kwyo xaa ksa psyañ xaa Mariy
ni Marty. 2 Lëë Mariy re nak kwnaa
nii kwtiib niy Jesús con aceit nii
xlyaa nex aan beeñ jkwiitsy mew
con kits kik me. 3 Chop pël kwnaa
go pxaal tiits lo Jesús chëb:
—Lëë xamiigwoo xsyaknë.
4 Tsiñee lëëw biñ Jesús, lëë xaa
chëb:
—Kujty kyalkits ko xaa, sink lëë
kyalkits ko jkiiñ parñee kluuy Dios
xkyalwnabey ni parñee kak nyoo
xkyalwnabey Xiñ Dios.
5 Xkëstyoo Jesús Mariy, ni Marty
ni Lázaro, 6 per tsiñee lëë xaa biñ nii
lëë Lázaro xsyaknë, lëë xaa kwlës
schop kpidz laañee kwey tiits lo
xaa. 7 Loxsye ngo lëë xaa chëb lo
xpëëdscuel xaa:
—Kol tsoo Judea stub.
8 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa chëb:
—Maestre, kal pa tse go kesy kok-
ladzy meñ Israel nii no nëz tañ go
nyuty lii lo kyo, ¿aan chakladzyoo
tsil siko stub?
9 Per lëë Jesús chëb:
—¿Pe nlidy nayak nii tsiipchop
wor nak tu kpidz? Por ngo xlyasty
niy xaa nii xkyënsë yutsye, porñee
xsaani bini nii xsaani lo kislyu re lo
xaa. 10 Per lëë xaa nii xkyënsë kyool
xlyadzy niy xaa porñee kindy bini.
11 Lëë xamigw no Lázaro kuutkesy,
per lëën kakuuñ kna xaa.
12 Lëë xpëëdscuel xaa chëb:
—Deelñee kuutkesy xaa, klyëëdy
lëë xaa kyak.
13 Per byeñdy xpëëdscuel Jesús nii
lëë Lázaro kuty. Nladzy xaa te
nli nii kuutkesy Lázaro sinak nii
chakesy meñ. 14 Por ngo lëë Jesús
chëb:
—Lëë Lázaro kuty. 15 Xlen nii
sodyaa siko wor go, por lal tu
bueno par lëë do parñee kniladzy
to xtitsaa. Per kol tso ton no xaa.
16 Tsigo lëë Max nii kwloolë xaa
Kwach chëb lo xcombañer:
—Kol tsoo wi no parñee kety no
ksa no xaa.

Lëë Jesús xchoobladzy styoo psyañ Lázaro

17 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ, taple
kpidz kok nii pkyeetsy Lázaro.
18 Tsonak mily metre xsyë meñ
par tsi meñ Betania tsiñee xchoo
meñ Jerusalén. 19 Por ngo ndaly
meñ Jerusalén kutedy lo Marty
ni lo Mariy par kchoobladzy meñ
styoo me por xkyalkuty psyañ me.
20 Tsiñee lëë Marty biñ nii lëë Jesús
no nëz ktsiñ, lëë me kuktsiil nëz
xaa, per lëë Mariy byaan chu yu.
21 Lëë Marty chëb lo Jesús:
—Deelñee nsyool nu, nyejty
psyañaa. 22 Per nanaa nii sneetsy
Dios kchë nii kñaboo.
23 Lëë Jesús chëb:
—Lëë psyañoo kpañ stub.
24 Tsigo lëë Marty chëb:
—Nanaa nii lëë me kpañ ksa me
meñ nii kutyle tse nii lëë Dios kuñ
kyalxtisy.
25 Lëë Jesús chëb:
—Naa chuuñ kpañ meñ ni naa
xnee kyalmbañ. Nikxe kety meñ
nii xniladzy xtitsaa, lëë me kpañ.
26 Kejty meñ nii bii mbañ deelñee
kniladzy meñ xtitsaa. ¿Pe xni-
ladzyoo tiits re dyon?
27 Lëë me chëb:
—Xniladzyaa nii lii nak Crist,
meñ nii nak Xiñ Dios, ni xniladzyaa
nii lii nak meñ nii no kiid lo kislyu.

Lëë Jesús choon chu xpaa Lázaro

28 Loxsye chëb Marty ngo, lëë me
kutsyetsy pël me Mariy, aan tsilaan
chëb me lo Mariy:
—Lëë maestre kwlañche aan lëë
me xkwetsy lii.
29 Siikñee biñ Mariy ngo, lëë me
kuso aan lëë me si laañee so Jesús.
30 Kwsëëbty kaa Jesús leñ kyedzy,
sink lëë xaa kwlës laañee kuktsiil
nëz Marty xaa. 31 Tsiñee kon meñ
Israel nii nche kchoobladzy styoo

Mariy nii lëë Mariy pchoo wxooñ, lëë meñ go sinal xitsy me nladzy
meñ go te chu paa sikoon me. 32 Tsiñee lëë Mariy ptsiñ laañee so
Jesús, lëë me psoxib lo Jesús, chëb me:
—Deelñee nsyool nu, nyejty psyañaa.
33 Mban ptee styoo Jesús kon xaa choon Mariy ni choon meñ nii ksa
me ptsiñ. 34 Lëë xaa kwnabtiits, chëb xaa:
—¿Pa pkeetsy to xaa?
Lëë meñ go chëb:
—Të gaanoo kuyoo paw.
35 Aan lëë Jesús biiñ. 36 Por ngo no meñ chëb lo xcombañer:
—Kol kuy gaanoo xaatke xkëstyoo xaa xaa.
37 No gaa meñ chëb:
—Lëë xaa gue psaabini lo meñ nii xñady lo. ¿Pe nody tu mod nii
ndeelaa xaa Lázaro lo kyalkuty?

Lëë Lázaro xpañ

38 Lëë Jesús pteenë stub, aan lëë xaa big chu paa. Tu kyo pxoob
chu paa nii pkyeetsy Lázaro. 39 Lëë Jesús chëb:
—Kol ktichee kyo gue.
Per lëë psyañ Lázaro nii lë Marty chëb:
—Neñdy tse xlyaa nigw me, por natse chak tap kpidz nii kuty me.
40 Per lëë Jesús chëb:
—¿Pe lëdy nayak lëën niy lool nii deelñee xniladzyoo xtitsaa, lëël
kan xkyalwnabey Dios?
41 Tsiñee lëë meñ ptichee kyo nii ntse chu paa, lëë Jesús blëp lo leñ
kpaa chëb:
—Tat Tios, xnetsyaa skizh lool porñee chonoo xtitsaa. 42 Nanaa nii
tugak chonoo xtitsaa, per lëën xñe sinrii parñee kniladzy kchë meñ re
nii lii pxaal naa.
43 Loxsye ngo lëë xaa kwchuptsyë, chëb xaa:
—¡Lázaro, pchoo ske!
44 Lëë xaa nii kuty ko pchoo, nxituusy ña xaa ni niy xaa con ladx ni
ntse lo xaa con stublë ladx. Tsigo
lëë Jesús chëb:
—Kol kxaak xaa, aan kol klaa kyey xaa.

Lëë meñ nii xñabey xyub mod kuty Jesús
(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

45 Ndaly meñ Israel nii kutedy lo Mariy bniladzy xtiits Jesús
porñee kon meñ nii beeñtsyey xaa. 46 Per no meñ kukutiits kchë nii
beeñtsyey Jesús lo xaa fariseo. 47 Tsigo lëë xaa fariseo ni xaa nii
xñabey lo pxosy beeñ tu junt. Lëë xaa chëb:
—¿Xa kuuñ no? Ndaly kchë kyalntson nii chuuñtsyey xaa. 48 Deelñee
ksaan no, kchësy meñ kniladzy xtiits xaa, aan lëë xtisy Roma kiid kla
kyalwnabey lo no aan lëë xaa knitylo xkyedzy no.
49 Per lëë tu xaa nii lë Caifás nii mastre non lo pxosy iz ko chëb:
—Ni tu pe nandy to, 50 ni xyeñdy to nii buen kety tugak xaa por
xkyedzy no, lëjty nii nitylo kyedzy.
51 Per chëbty Caifás ngo porñee kwlaño styoo xaa, sink lëëw chëb
xaa porñee lëë Dios psyaab leñ kik xaa nii lëë Jesús kety por meñ Israel. Lëë Dios psyaab tiits ko styoo xaa porñee lëë xaa nak xaa nii mastre non lo pxosy iz ko. 52 Lëjty nonsy por meñ Israel kuty Jesús,
sink wi por kchë xiñ Dios nii nche tyub lo kislyu kuty xaa. 53 Destye
tse go lëë meñ Israel nii xñabey byaan tiits nii lëë xaa kuty Jesús.
54 Por ngo nii pchoo neñlody re Jesús, sink lëë xaa kwey tu kyedzy
nii lë Efraín nii nche kexka tu tañ pidzy. Aan lëë xaa kwlës siko ksa
xpëëdscuel xaa.
55 Lëë xilni gaa meñ Israel nii lë paskw sëëd yob, aan ndaly meñ
no nëz si Jerusalén parñee kak nyë meñ sinak xñabey xley Moisés.
56 Kwëkyub meñ Jesús leñ lidzy Dios, xñeesy meñ lo xcombañer:
—¿Pe në do dyon? ¿Pe siid xaa lni ote kiijty xaa yak?

57 Lëë xaa fariseo gaa ni xaa nii
xñabey lo pxosy chëb nii deelñee
no cho nan pa no Jesús, këb xaaw
parñee kchilo jkaa Jesús.

12

Lëë Mariy xkyëëb aceit niy Jesús
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

1 Xoop kpidz chak falt kak
paskw, lëë Jesús kwey Betania.
Siko no xaa nii beeñ kpañ xaa nii
lë Lázaro. 2 Tsi lëë Jesús ptsiñ, lëë
meñ beeñlo tu xtsee par Jesús. Lëë
Marty kwtëë niskwaan. Wi Lázaro
kwsob lo mezh chaw. 3 Lëë Mariy
kuxi siik grol litre aceit nardo nii
xlyaa nex. Aan nikxe nii nyazh
nono, lëëw kwtëëb me niy Jesús.
Loxsye ngo lëëw pkwiitsy me con
kits kik me. Tyub leñ yu kwlaa
aceit ko. 4 Tsigo lëë Judas Iscariote
nii pko Jesús ña meñ xñabey chëb:
5 —¿Penak nii kwtody aceit nii
xlyaa nex re tson kyoow denario
par kak meñ prob yudar?
6 Per chëbty Judas ngo porñee
xkëstyoo xaa meñ prob, sink lëëw
chëb xaa porñee ngbaan xaa, aan
como lëë xaaënoy bols tumi, xk-
wan xaa tumi nii no leeñgo. 7 Lëë
Jesús chëb:
—Psaan me, por pena ngotsey
mew par tse nii jkyeetsyaa. 8 Tugak
kan do meñ prob, per lëë naa, lëdy
tugak son lo do.

Lëë meñ xñabey chakladzy kuty Lázaro

9 Ndaly meñ Israel kwey Betania
tsiñee biñ meñ nii lëë Jesús ptsiñ
siko. Kweydy meñ par kan meñ
nonsy Jesús, sink lëë meñ kwey
par kan meñ Lázaro nii beeñ kpañ
Jesús. 10 Per lëë xaa nii xñabey lo
pxosy byaan tiits nii wi Lázaro kuty
xaa, 11 porñee por Lázaro ndaly
meñ Israel bniladzy xtiits Jesús.

Lëë Jesús xsyëëb Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

12 Tsi lëë lyu byaani ndaly meñ
nii sitedy paskw Jerusalén biñ
nii lëë Jesús ktsiñ. 13 Lëë meñ
pchug siñ par tsiktsiilnëz meñ xaa.
Kchësy meñ xñee:
—¡Skizh Dios! ¡Xaatke buen xaa
nii pxaal xaa, xaa nii kak xrey meñ
Israel!
14 Lady tu burr kwsob Jesús, por
singo kë leñ kitsy nii kë xtiits Dios:
15 Kchësy to sinak to meñ Sión kt-
syebty to.
Kol kuy gaanoo lëë xrey do sëëd
sobsye xaa lady tu burr wiñ.
16 Klo byeñdy xpëëdscuel Jesús nii
beeñtsyey Jesús, per tsi lëë Jesús lox
byëp kpaa, lëë xpëëdscuel xaa psal-
adzy nii kël nii sinrii ktsyool xaa
aan nli gaa singo ptsyool xaa.
17 Kchësy meñ nii kon xa kwlii
Jesús Lázaro leñ paa ni xa beeñ
kpañ xaa xaa bitiitso. 18 Kuktsiil
nëz meñ Jesús porñee biñ meñ
nii lëë xaa beeñtsyey kyalntson go.
19 Per lëë xaa fariseo bislo xñee lo
xcombañer:
—¿Pe chan dow na? Ni tu pe
chilody kuuñtsyeey no. Kchësy meñ
no xlad xaa.

Lëë meñ sit xyub Jesús

20 Lady kchësy meñ nii kukiily
lay lo Dios paskw no bla xaa sit.
21 Lëë xaa sit ko big lo tu xaa Bet-
saida nii lë Felip aan lëë xaa chëb:
—Xey, chakladzy noo tyon noo
Jesús.
22 Lëë Felip kukëbo lo Ndresy,
aan chop xaa kukëbo lo Jesús. 23 Lëë
Jesús nii nak mguiy nii pxaal Dios
chëb:
—Lëë wor kutsiñ nii lëë Dios
klisklaa naa. 24 Nli xñen nii deelñee
kñaady xobxtily lo lyu, ktyaldyo,
per deelñee kñaaw, lëëw ktyaly.
25 Kchësy meñ nii xkëstyoo xkyalm-
bañ lo kislyu re kety, per kejty meñ
nii xkëstyoody xkyalmbañ, sink lëë
meñ go jkaa kyalmbañ nii xnity-
lody. 26 Kchësy xaa nii chakladzy
kuñ xtsiñaa no nii kiidnal xaa naa

parñee laañee tson siko tso xaa. Xle
Tat Tios lo meñ nii chuñ xtsiñaa.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety

27 ’Mban xteedy styoon nina, per
¿pe sëpaa lo Tat Tios nayak nii kteelaa xaa naa lo kyalnë re con par
ngo syelyaa? 28 Tat Tios, bluuy
xkyalwnabeyoo.

Tsigo lëë meñ biñ tsiy tu xaa nii
pchoo kpaa chëb:

—Lëëw bluylaa, per lëëw kluyaa
stub.

29 Kchësy meñ biñ tsiy xaa go aan
no meñ kwnee:

—Tu nkwsiyo.

No gaa meñ kwnee:

—Lëdyo, tu angly kwnee lo xaa.

30 Lëë Jesús chëb:

—Lëdy por naa biñ do tsiy xaa go,
sink por lëë dow. 31 Lëë wor kutsiñ nii lëë kyalxtisy kak lo kislyu
re, ni lëë wor kutsiñ nii lëë Dios
ksonëz xaa nii xñabey lo kislyu re.
32 Tsiñee lëën kyë lo crusy, lëën kuñ
nii kchësy meñ kpig lon.

33 Singo mod lëë xaa chëb xa kety
xaa. 34 Tsigo lëë meñ chëb:

—Lo xleey noo xñee nii tsiñee lëë
Crist kiid kpidy xaa. ¿Penak tsigo
xñeel no nii kety mguiy nii pxaal
Dios? Cho nak kaa mguiy nii pxaal
Dios.

35 Lëë Jesús chëb:

—Xtsedre kan do bini. Kol
kyënsë lëë ka lëë bini bii no parñee
jkaady to nguey, por nandy kchë
meñ nii xkyënsë lo nguey pa si.
36 Lëë ka bii chan do bini, kol
jkaaxcuento parñee tugak tsow lo
do.

Loxsye chëb Jesús ngo lëë xaa bi
aan lëë xaa kwyolan lo meñ go.

Xnilasty meñ Israel xtiits Jesús

37 Nikxe nii kon meñ kchë kyal-
ntson nii beeñtsyey Jesús, bnilasty
meñ xtiits xaa, 38 sink lëë meñ beeñ
cumplir nii pkëë profet Isaías tsiñee
chëb xaa:

Tat Tios, ¿cho bniladzy xtiitsoo na
dyon?
¿Cho lo bluuy gaal xkyalwnabe-
yoo?

39 Pchilody niladzy meñ xtiits Dios,
porñee lë gak profet Isaías pkëë sin-
rii:

40 Lëë Dios ptse lo meñ ni lëë
xaa beeñ jkyedzy styoo meñ,
parñee kandy meñ ni kyeñdy
meñ.

Kchë nrii ptsyool meñ parñee
ktikchedy meñ styoo lon,
tsiin ktsilyaa xtol meñ.

41 Kchë nrii kwnee Isaías porñee
kon xaa xkyalwnabey Jesús aan lëë
xaa bitiits xa nak kyalwnabey go.

42 Nikxe nii singo chëb Isaías,
ndaly meñ Israel nii xñabey bni-
ladzy xtiits Jesús, per kwneedy
xaaw porñee ptsyeb xaa ngwii xaa
fariseo xaa ktoo. 43 Singo beeñtsyey
xaa go porñee xyore xkyalnsaak
meñ lo kislyu re styoo xaa que
xkyalnsaak Dios.

44 Lëë Jesús chëb:

—Kchësy meñ nii xniladzy xtit-
saa lëdy nonsy xtitsaa xniladzy
meñ go, sink wi xtiits xaa nii pxaal
naa. 45 Ni wi gaa lo xaa nii pxaal
naa xuy meñ nii xuy lon. 46 Naa
nak bini nii biid lo kislyu parñee
kyënsëdy kchë meñ nii kniladzy
xtitsaa lo nguey. 47 Deel no meñ nii
chon xtitsaa aan xsaldyo, lëdre naa
jkëëkiy meñ go, por xsyeldyaa par
jkëëkiyaa meñ, sink lëën syely par
kteelaan meñ lo tol. 48 Kchësy meñ
nii xtilyni naa ni xsaldy xtitsaa nol
cho jkëëkiy meñ go. Kchësy tiits
nii kwnën jkëëkiy meñ nii xsaldy
naa tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy.
49 Porque xñedyaa nii xlyañ styoon,
sink lëë Tat Tios nii pxaal naa xñee
kchë nii kluyaa ni kñen lo meñ.
50 Ni nanaa nii kchë nii xñee Tat
Tios xnee kyalmbañ nii xnitylody.
Por ngo, kchë nii xñee Tat Tios xñen
lo meñ.

13

Lëë Jesús xkiib niy xpëëdscuel

1 Tse nii kxe kak paskw, nanle
Jesús nii lëë wor kutsiñ nii lëë xaa
kpi lo kislyu re par kyey xaa lo Tat
Tios. Tugak pkëstyoo xaa kchë meñ
nii bniladzy xtiits xaa axte tse nii
lëë xtse xaa psa.

2 Lëë Jesús ncheyaw xtsee ksa
xpëëdscuel tsiñee lëë xaatox kwloo
kik xiñ Simoñ Iscariote nii lë Judas
nii lëë xaa kak niladzy Jesús. 3 Nan
Jesús nii lëë Tat Tios ptee kyalwn-
abey lo xaa ni nan Jesús nii lo Dios
pchoo Jesús ni lo Dios kaa kyey xaa.
4 Per mer worñee noyak xtsee lëë
Jesús kuso, lëë xaa kwlii xmankw
xaa ni lëë xaa pxituu tu tway xpans
xaa. 5 Loxsye ngo lëë xaa kwtëë nis
leñ tu tiñ aan lëë xaa bislo xkiib xaa
niy xpëëdscuel xaa ni lëëw pkwiitsy
xaa con tway nii nxituu xpans xaa.

6 Tsiñee kol nii lëë xaa kiib niy
Simoñ Pedre, lëë Simoñ Pedre
chëb:

—¿Penak nii lii kiib niyaa?

7 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Xyeeñdyoo penak nii chuuñtsyeyaa
nrii nina, per tsiñee tedsyo, lëëw
kyeeñoo.

8 Per lëë Pedre chëb:

—Nikxe pere kladyaa kiiboo
niyaa.

Lëë Jesús chëb:

—Deelñee kiibtyaa niyoo chilody
tsol xladaa.

9 Tsigo lëë Simoñ Pedre chëb:

—Deelñee singo busy nako, kiib-
tyoo nonsy niyaa, sink wi ñan ni
kikaa kwtiib.

10 Per lëë Jesús chëb:

—Nonstyee niy xaa nii kal lox
kosy precisy tsadx, por nder lady
xaa nyë. Nyë do nii lëë do, nikxe nii
lëdy kchësy to nyë.

11 Chëb xaa nii lëdy kchë
xpëëdscuel xaa nyë, porñee nanle
xaa cho kak niladzy xaa.

12 Loxsye kwtiib Jesús niy
xpëëdscuel, lëë xaa kokw xmankw
xaa stub, aan lëë xaa psob lo mezh
aan lëë xaa chëb:

—¿Pe byeñ do kchë nii
beeñtsyeyaa? 13 Maestre ni xey xñee
do lon. Tiitsli xñee do, porque
nli maestraa ni nli xey nakaa.
14 Per deel maestraa ni xeyaa aan
kwtiibaa niy do, singo gak lëë do
no nii kiib to niy xcombañer do.
15 Lëën bluy nrii lo do parñee wi
do kuuñtsyey nii beeñtsyeyaa. 16 Nli
xñen nii mastre non tu xaa nii
xchee que xaa nii xkyë tsiiñ, ni
mastre non xaa nii xñabey que xaa
nii chi mandad. 17 Deelñee kyeñ do
kchë cos re ni kuuñtsyey dow, mbëë
kpañ do.

18 'Lëdy kchë lo do xñen. Nanaa
cho kwlen. Per no nii kak cumplir
xtiits Dios nii xñee sinrii: "Lëë
xaa nii chaw xkuñaa ktilyni naa."
19 Lëën xñe kazh nrii lo do parñee
tsiñee lëëw kak, kniladzy to nii naa
nak Crist. 20 Nli xñen nii kchësy
meñ nii xleni xaa nii xalaa xluuy
xtitsaa, xleni naa. Aan kchësy meñ
nii xleni naa, xleni xaa nii pxaal
naa.

Lëë Jesús xñee nii lëë Judas jko xaa ña xaa xñabey

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

21 Loxsye chëb Jesús ngo, mban
ptee styoo xaa, aan lëë xaa chëb:

—Nli xñen nii misme tu do jko
naa ña xaa xñabey.

22 Tsigo lëë xpëëdscuel Jesús xuy
lsasy lo xcombañer, porñee nandy
xaa cho xñee Jesús. 23 Lëë tu
mëëdscuel nii mastre xkëstyoo Jesús
sobyaw xtsee kwi Jesús, 24 aan
lëë Simoñ Pedre kwloo señ lo xaa
parñee kñabtiits xaa cho pseety
Jesús. 25 Tsigo lëë xaa big kexre kwi
Jesús aan lëë xaa kwnabtiits, chëb
xaa:

—Xey, kwnë dyon chow.

26 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Lëën jkadz tublë kyaxtily, aan
lo xaa nii kteno, xaa gow.

Lëë xaa pkadz tublë kyaxtily aan
lëëw pteedy xaa lo xiñ Simoñ Is-
cariote nii lë Judas. 27 Aan tsi lëë

Judas lox taw kyaxtily go, lëë xaatox kwsëëb leñ styoo xaa. Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nii no kikoo kuuñtsyeyoo, beeñtsyey gaaw klyëëdyoo.

28 Per ni tu xaa nii nche sob lo mezh byeñdy penak chëb Jesús singo. 29 Aan como lëë Judas nak cuent tumi, no xaa nladzy tsaaplaa chëb Jesús nii no nii tsisi Judas tu cos nii jkiiñ paskw, o no gaa nii kteedy Judas pe tu cos lo meñ prob. 30 Loxsye taw Judas kyaxtily go, lëë Judas pchoo. Lëë lyu gaa pkyeyle.

Lëë Jesús xñabey tu cos ngub

31 Loxsye pchoo Judas, lëë Jesús chëb:

—Na si lëë do kan xkyalwnabey mguiy nii pxaal Dios, aan por mguiy go lëë do kan xkyalwnabey Dios. 32 Aan deelñee xluuy mguiy nii pxaal Dios xa nak xkyalwnabey Dios, klyëëdy lëë Dios kluuy nii wi mguiy go xñabey. 33 Xiñ, xtsedre son lo do. Nikxe kyub to naa, per nii chëpaa gaa lo meñ Israel nii xñabey, xñen lo do: Chilody së do laañee kan. 34 Lëën xñabey nii kuuñtsyey do tu cos ngub nii kniyaa: Kol jkëstyoo xcombañer do. Sinak nii xkëstyoon lëë do, no nii jkëstyoo do xcombañer do. 35 Deelñee jkëstyoo do xcombañer do, kchësy meñ kyeñ nii xpëëdscuelaa nak to.

Lëë Jesús xñee nii lëë Pedre këb nii xyuumbeydy Pedre xaa

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

36 Lëë Simoñ Pedre kwnabtiits lo Jesús chëb:

—¿Pa tsil?

Lëë Jesús kwëb chëb:

—Chilody sënaloo naa nina, per tseyladzy lëël kiidnal.

37 Tsigo lëë Pedre chëb:

—¿Penak nii chilody sënalaa lii nina? Axte xkyalmbañaa schilo ktedyaa por lii.

38 Lëë Jesús chëb:

—¿Pe nli nii steedyoo xkyalmbañoo por naa? Por antes nii jkwetsy nguidy kol tson vuelt, lëël këb nii xyuumbeydyoo naa.

14

Lëë Jesús xtsiñni meñ lo Dios

1 'Kteenëdy to. Tugak kol ksaladzy Dios ni kol ksaladzy naa. 2 Nroob lugar no lidzy pxosyaa. Deelñee nyody lugar, niyaa lo do. Lëën kakxixkwaa laañee tso do. 3 Aan loxsye kxixkwaan laañee tso do, lëën kyely kxi lëë do, parñee tso do laañee tson. 4 Nanle to nëz nii xlyañ laañee tson.

5 Tsigo lëë Max chëb:

—Ndondy noo pa tsil. ¿Xa mod kaknan noo nëz?

6 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Naa xtsiñni meñ lo Dios ni naa xñe tiitsli ni naa xtedy kyalmbañ nii xnitylody lo meñ. Chilody ktsiñ meñ lo Tat Tios deelñee kanidyaa meñ. 7 Deelñee nyuumbey do naa, nyuumbey do pxosyaa. Per destye nina lëë xaa kyuumbey do, por tugak kwso xaa lo do ni tugak kon do xaa.

8 Tsigo lëë Felip chëb:

—Blaa tyon noo Tat Tios tsiin kniladzy styoo noo.

9 Tsigo lëë Jesús chëb lo Felip:

—¿Blaktre tiemp kok nii non lady to, aan xyuumbeydyoo naa? Kchë meñ nii chan naa chan Tat Tios. ¿Penak nii chakladzyoo klaan kan do Tat Tios? 10 ¿Pe xnilastyoo nayak nii non leñ styoo Dios ni no Dios leñ styoon? Kchë nii xñen lo do xñedyno porñee xlyañsyew styoon. Lëë Tat Tios nii no leñ styoon chuuñtsyey nii chakladzy. 11 Kol kniladzy nii non leñ styoo Tat Tios ni kol kniladzy nii no Tat Tios leñ styoon. Deelñee gaa xnilasty to nii xñen, kol kniladzy kchë nii chan do chuuñtsyeyaa. 12 Nli xñen nii schilo kuuñtsyey meñ nii xniladzy xtitsaa kchë nii chuuñtsyeyaa ni ndalyre gaa nii kchilo kuuñtsyey

meñ go, por lëën kya lo Tat Tios.
13 Aan kchësy nii kñab to lo Tat Tios
porñee xniladzy to xtitsaa, lëëw
kuuñtsyeyaa parñee kluyaa xkyal-
wnabey Tat Tios. 14 Kchë cos nii
kñab to porñee xniladzy to xtitsaa,
lëëw kuuñtsyeyaa.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kxaal Kyalbini Ntson

15 'Deelñee xkëstyoo do naa,
suuñtsyey do nii xñabeyaa. 16 Lëën
kñab nii kxaal Tat Tios stu xaa nii
tugak kuñ lëë do yudar. 17 Lëë xaa
nii kiid nak Kyalbini Ntson nii xñee
cho nak Dios aan chilody sëëb xaa
leñ styoo meñ nii xnilasty xtitsaa,
porñee xyuumbeydy meñ xaa ni
chandy meñ xaa. Per lëë lëë do
xyuumbey do xaa, porñee lëë xaa
no leñ styoo do aan iip kchoody xaa
leñ styoo do. 18 Ksandyaa to nonsy
to, lëën kpikche par kaknin lëë do.
19 Xtsedre kan meñaa, per lëë do
san do naa aan lëë do kpañ porñee
mbañaa. 20 Tsi lëë tse go tsitsib lëë
do kyeñ nii nli non leñ styoo Tat
Tios, ni nli no do leñ styoon, ni
nli non leñ styoo do. 21 Kchë meñ
nii chuuñtsyey nii xñabeyaa, nyoo
nii xkëstyoo meñ go naa. Aan lëë
pxosyaa jkëstyoo meñ nii xkëstyoo
naa, nikle gaa naa lëën jkëstyoo
meñ go ni lëën kluylo lo meñ go.

22 Tsigo lëë stu xaa nii lë si lë
Judas chëb:

—¿Penak nii xaktyee loosy noo
kluuylool? ¿Penak nii kluuylood-
yoo cholsye lo meñ nii nche lo
kislyu?

23 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Kchë xaa nii xkëstyoo naa xsal
xtitsaa, aan lëë Tat Tios jkëstyoo
kchë xaa go, ni lëën kyely chopaa
Tat Tios par tsyo noo leñ styoo xaa
go. 24 Kchë xaa nii xkëstyoody naa
xsaldy xaa xtitsaa. Kchë nii xñen
lo do lëdy xtitsno, xtiits Tat Tios nii
pxaal naaw.

25 'Kchë nrii niyaa tyub nii
kwyon lady to. 26 Per lëë Kyalbini
Ntson nii kxaal Tat Tios xcuentaa
kluuy kchë kchësy cos lo do ni kuñ
lëë do yudar parñee ksaladzy to
kchë nii bluylaa lo do.

27 'Lëën kya, per lëën ksan
xkyalnsaakaa lo do. Lëën knetsy
xkyalnsaakaa, per knestyno sinak
xneetsy chol meñ nii nche lo kislyu
rew. Kteenëdy to ni ktsyebty to,
28 por nanle to nii lëën kya, ni nanle
to nii lëën kpikche kyely kanaa lëë
do. Deelñee nli nguëstyoo do naa,
nle do nyon do nii lëën kya lo Tat
Tios, por mastre non Tat Tios que
naa. 29 Lëën xñe kazh nrii lo do
parñee tsiñee lëëw kak, kniladzy to
kchë nii niyaa lo do.

30 'Nroobdre kñen lo do, por lëë
xaa nii xñabey lo kislyu re sëëd.
Nikxe nii xñabeydy xaa naa, 31 per
singo no nii kako parñee kaknan
meñ nii nche lo kislyu nii xkëstyoon
Tat Tios ni chuuñtsyeyaa nii xñabey
xaa. Kol tsiso tsiin kpii no nu.

15

Sinak tu yag uv nak Jesús

1 'Naa nak sinak tu yag uv aan
ni stu yag chakty si chakaa. Lëë
pxosyaa nak sinak xaa nii chantsi
yag uv. 2 Deelñee no tu xikwaa nii
xkyëdy nex, lëëw xchug xaa. Per
chantsi xaa kchë xikwaa nii xkyë
nex ni chuuñ nyë xaaw parñee
kyëre nex low. 3 Nyë do nii lëë do,
porñee bniladzy to kchë nii bluyaa
lo do. 4 Kol kyënaady chexaa sinak
kënaadyaa chex to. Por chilody
kyë nex lo tu xikw yag deelñee
kënaajtyoo chex tronk. Singo gak
lëë do, ni tu pe chilody kuuñtsyey
do deelñee kyënaajty to chexaa.

5 'Naa nak sinak tu yag uv. Lëë do
nak sinak xikwo. Deelñee kyënaady
meñ chexaa ni kyënaadyaa chex
meñ, ndaly nii kchilo kuuñtsyey
meñ, por ni tu pe chilody kuuñtsyey
meñ deelñee kuñdyaa meñ yudar.
6 Kchë meñ nii xkyënaajty chexaa
ksyëëb aan lëë meñ go kpidzy sinak

xpidzy kchë xikw yag nii xtop meñ
par tsek ki.
7 ’Deelñee tugak kyënaady to
chexaa ni ksaandy to xtitsaa, schilo
kñab to kchë nii kakladzy to aan
lëëw knetsyaa. 8 Chuuñ ksak
to Tat Tios tsiñee chuuñtsyey do
xtsiñaa. Aan kchë nii chuuñtsyey
do xluuy nii nli xpëëdscuelaa nak
to. 9 Xkëstyoon lëë do sinak nii
xkëstyoo Tat Tios naa. Singo gak
lëë do kchoxsody to tsiin tugak
jkëstyoon lëë do. 10 Deelñee ksoob
to xtitsaa, tugak jkëstyoon lëë do,
sinak nii xsobaa xtiits Tat Tios ni
tugak kaa xkëstyoo xaa naa.
11 ’Lëën niy kchë nrii lo do parñee
kle do sinak nii xlen ni parñee
tugak kle do. 12 Lëën xñabey nii
jkëstyoo do xcombañer do sinak
nii xkëstyoon lëë do. 13 Tsiñee
chety tu xaa par kteelaa xaa xcom-
bañer xaa nyoo nii tir xkëstyoo
xaa xaa. 14 Xamigwaa nak to
deelñee chuuñtsyey do nii xñabeyaa.
15 Xñedraa lo do mos, por nandy
mos pe cos chuuñtsyey xaa nii
xñabey mos. Xamigwaa nak to. Ngo
nii lëën bluy kchë nii në pxosyaa
lon lo do. 16 Kwledy to naa, sink naa
kwle lëë do parñee tugak kuuñtsyey
do nii xñabey Tat Tios. Aan kchë nii
kñab to porñee xniladzy to xtitsaa
kneetsy Tat Tios. 17 Nrii nak nii
xñabeyaa: Kol jkëstyoo xcombañer
do.

Lëë meñ lo kislyu re xlëë lo Jesús

18 ’Deelñee xlëë meñ nii nche lo
kislyu re chan lëë do, kol kaknan
nii klo lon blëë meñ. 19 Deelñee
nyak to sinak meñ nii nche lo
kislyu re, nguëstyoo meñ lëë do.
Per lëën kwle lëë do lady meñ nii
nche lo kislyu re, aan por ngo xlëë
meñ lo do, porñee naktre to sinak
meñ nii nche lo kislyu. 20 Tugak
kol ksaladzy nii mastre non xaa
nii xchee que xaa nii xkyë tsiiñ.
Deelñee kwënlaag meñaa, wi do
kyënlaag meñ. Ni deelñee psal meñ
nii kwnen, salak meñ nii kñee do.
21 Lëë meñ kyënlaag lëë do, porñee
xsoob to xtitsaa ni porñee xyuum-
beydy meñ xaa nii pxaal naa.
22 ’Nyody xtol meñ deelñee nyely
kluuydyaa xtitsaa lo meñ. Per
na chilody këb meñ nii nandy pe
beeñ. 23 Wi lo pxosyaa xlëë meñ
nii xlëë lon. 24 Nyody xtol meñ
deelñee nyandy meñ kchë kyal-
ntson nii beeñtsyeyaa. Ni tu cho
karty kuuñtsyey clasy kyalntson re.
Per nikxe kon meñ kchë kyalntson
go, lëë meñ xlëë lon ni xlëë meñ lo
pxosyaa. 25 Per no nii kak cumplir
tiits nii kë lo xley xaa nii xñee sinrii:
“Pe beñdyaa aan blëë meñ lon.”
26 ’Per tsiñee lëë xaa nii chuñ
yudar kiid, lëë xaa kñee xcuentaa.
Lëë xaa nak Kyalbini Ntson nii kx-
aal Tat Tios aan nonsyke tiitsli kñee
xaa. 27 Ni wi do kñee xcuentaa,
por tugak kwënal do naa destye nii
bislon xluyaa xtiits Dios.

16

1 ’Lëën chutiits kazh kchë cos re
lo do parñee ksaandy to xtitsaa.
2 Lëë meñ kwii lëë do ktoo ni sit-
siñ tse nii këb meñ tu favor chuñ
meñ lo Dios tsiñee chuty meñ do.
3 Kchë nrii kuuñtsyey meñ porñee
karty kyuumbey meñ naa ni karty
kyuumbey meñ Tat Tios. 4 Lëën
xñe kazh nrii lo do parñee ksaladzy
to nii lëëw niylaa tsiñee lëë tse go
tsitsib.

Nii chuuñtsyey Kyalbini Ntson

’Niydyaa nrii lo do worñee kal
bniladzy to xtitsaa, por naa tugak
kokni lëë do. 5 Per lëë na nii lëën
kya lo xaa nii pxaal naa, ni tu do
xñabtiisty dyon pa kan. 6 Lëël mban
chak to porñee niyaa kchë cos re
lo do. 7 Nli xñen nii buen kyan.
Por deelñee kyadyaa, kiijty xaa nii
chuñ yudar. Per deelñee kyan, naa
kxal xaa go lo do. 8 Tsiñee lëë xaa
kiid, lëë xaa kluuy lo meñ nii no
xtol meñ, ni lëë xaa kluuy nii no
tu nëz tubli, ni lëë xaa kluuy nii no

xkyalxtisy Dios. 9 Lëë xaa kluuy nii
no xtol meñ, porñee xnilasty meñ
xtitsaa. 10 Ni lëë xaa kluuy nëz
tubli, por lëën kya lo Tat Tios, aan
kantre to naa. 11 Ni lëë xaa kluuy
nii chuñ Dios kyalxtisy. Por ngo lëë
xaatox nii xñabey lo kislyu re pkaal.
12 'Ndalyre nii no kniyaa lo do,
per chilody kyeñ dow nina. 13 Per
tsiñee lëë xaa nii nak Kyalbini
Ntson kiid, lëë xaa kluuy nonsyke
tiitsli lo do, por kñeedy xaa nii
klyañ styoo xaa, sink lëë xaa kñee
kchë nii kon xaa, ni lëë xaa kluuy
cos nii nare kak. 14 Lëë xaa kuuñ
ksak naa, por lëë xaa kiidni xtitsaa
lo do. 15 Kchë nii chap Tat Tios nak
xcheñaa. Por ngo nii niyaa nii lëë
Kyalbini Ntson kiidni xtitsaa lo do.

Lëë kyalnë kyak kyalwle

16 'Xtsedre kan do naa, per kak
xtsedyak lëë do kan naa stub.
17 Tsigo lëë bla xpëëdscuel xaa
bislo xñabtiits lsa lo xcombañer
xñee:
—¿Penak nii xñee xaa nii xtsedre
tyon no xaa, aan kak xtsedyak lëë
xaa tyon no stub? ¿Ni penak nii
xñee xaa nii lëë xaa kyey lo Tat
Tios? 18 ¿Penak nii xñee xaa "xtse-
dre"? Xyeñdy no xa nak tiits ko.
19 Lëë Jesús byeñ nii lëë
xpëëdscuel xaa chakladzy kñabtiits
lo xaa. Por ngo lëë xaa chëb:
—Lëën niy lo do nii xtsedre kan
do naa, aan kak xtsedyak lëë do
kan naa stub. ¿Pe nrii nonabtiits lsa
do lo xcombañer do? 20 Nli xñen nii
lëë do koon ni lëë do kteenë tsiñee
lëë kchë meñ nii nche lo kislyu kle.
Per nikxe kteenë do, lëë xkyalnë do
kyak kyalwle. 21 Tsiñee lëë tu kw-
naa kaly xiñ, mban chak me porñee
lëë xwor yoob kol. Per tsi lëë mëëd
lox chaly, ni xsalastre me yoob nii
kwë me lo kyalwle nii lëë xiñ me
kwlañche lo kislyu. 22 Singo gak
lëë do xteenë do nina. Per tsi lëën
kyely kan lëë do stub, lëë styoo do
kyo nguiool, aan ni tu cho chilody
kwii kyalwle go leñ styoo do.
23 'Tsi lëë tse go tsitsiñ, ni tu pe
kñabtiistre to lon. Nli xñen nii kchë
nii kñab to lo Tat Tios porñee xni-
ladzy to xtitsaa, lëëw kneetsy xaa.
24 Axte nina ni tu pe karty kñab to
porñee xniladzy to xtitsaa. Kol nab
nii chakladzy to, parñee tsi lëëw
kneetsy Dios, mastre kle do.

Lëë Jesús xñabey lo kislyu

25 'Nonsyke con cuent kwnen
kchë nrii lo do. Per sitsiñ tse nii
ksodraa cuent par kuuñ ksedyaa
to, sink nëz nii xa nak Tat Tios kñen
lo do. 26 Tse go yuub to kñab nii kak-
ladzy to lo Tat Tios porñee xniladzy
to xtitsaa. Xkiiñdy nii naapee kñe
lo Tat Tios. 27 Por xkëstyoo Tat Tios
lëë do, porñee xkëstyoo do naa, ni
porñee bniladzy to nii lëë Tat Tios
pxaal naa. 28 Lo Tat Tios pchon
byelyaa lo kislyu. Per lëë na lëën
kpi lo kislyu par kyan lo Tat Tios
stub.
29 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa chëb:
—Na si nagon, xyeeñ noo nii
xñeel, aan xsodroo cuent par kñeel.
30 Na si nagon, xtyon noo nii
xaa chak nakoo. Xkiiñdy nii cho
kñabtiits lool. Por ngo xniladzy noo
nii lëë Dios pxaal lii.
31 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Xniladzy to nina, 32 per sitsiñ
wor ni lëëw kutsiñle gaa nina nii lëë
do kchoots klyaal, aan lëë do ksaan
naa nonsyaa. Per sodyaa nonsyaa,
lëë Tat Tios nakni naa. 33 Lëën biti-
its kchë nrii lo do parñee pe tsinidy
kik to, por naa nakni lëë do. Mban
tedy to lo kislyu re, per ktsyebty to,
por naa xñabey lo kislyu.

17

Lëë Jesús xñab nii kakni Dios xpëëdscuel xaa

1 Loxsye kwnee Jesús kchë ngo,
lëë xaa blëp lo leñ kpaa aan lëë xaa
chëb:
—Tat Tios, lëë wor kutsiñ nii
lëël klisklaa xiñoo parñee klisklaa
xiñoo lii. 2 Por lii pteedy tiits nii
kñabey xaa kchësy lo meñ nii nche

lo kislyu re, ni lii pteedy tiits nii
kteedy xaa kyalmbañ nii xnitylody
lo kchësy meñ nii pxaaloo lo xaa.
3 Kchësy meñ nii kwaal kyalmbañ
nii xnitylody xniladzy nii liisy nak
Dios ni xniladzy xtiits Jesucrist nii
pxaaloo.
4 'Beeñ ksakaa lii lo kislyu re,
por lëën byal tsiiñ nii bneetsyoo
lon. 5 Lëë nana, Tat Tios, xñabaa
nii klisklaal naa ni ksooboo naa
kwil laañee sobaa worñee karty
kwe kislyu.
6 'Lo kislyu kwlel kchësy meñ
nii pxaaloo lon, aan lëën bluy cho
nakoo lo meñ go. Lool ngab kchë
meñ go, aan lëël pxaal kchë meñ
go lon, aan lëë meñ go psal xtiitsoo.
7 Lëë na kchë meñ go nan nii kchë
nii bneetsyoo lon xcheñoo nako.
8 Por lëën bluy tiits nii pxaaloo, aan
lëëw psal meñ. Lëë meñ byeñ nii nli
lool pchon, ni lëë meñ bniladzy nii
lii pxaal naa.
9 'Xñabaa nii kaknil kchë meñ
go. Xñabtyaa nii kaknil chol meñ,
sink lëën xñab por kchë meñ nii
pxaaloo lon, por lool ngab kchë
meñ go. 10 Kchësy nii chaapaa nak
xcheñoo, ni kchësy kaa nii chapoo
nak xcheñaa, aan lëë kchë meñ
nii pxaaloo lon xluuy tu kyalwn-
abeyaa.
11 'Sodraa lo kislyu re, per lëë
kchë meñ nii pxaaloo lon bii
kyaan, por lëën kyely parñee tson
lool. Tat Tios, kon kchë meñ go
con kyalwnabey nii bneetsyoo lon,
parñee kyak tusy meñ go sinak nii
nak tusy no chop no. 12 Worñee
kwyon lady meñ nii pxaaloo lon,
konaa meñ go con kyalwnabey nii
bneetsyoo lon. Ni tu meñ go kujty.
Xaktyee meñ nii nolak kety kuty,
parñee kak cumplir xtiitsoo.
13 'Lëë nana lëën kyely laañee so-
boo. Per lëë ka lëën bii so lo kislyu
lëën xñe kchë cos re, parñee kle
kchë meñ go sinak nii xlen. 14 Lëën
bluy xtiitsoo lo meñ nii pxaaloo
lon, per lëë meñ nii nche lo kislyu
xlëë porñee nodre kik meñ go sinak
nii no kik meñ nii nche lo kislyu,
nikle gaa naa nody kikaa sinak nii
no kik meñ lo kislyu re. 15 Xñabtyaa
nii kwiil meñ go lo kislyu, sink lëën
xñab nii klaadyoo jkaal xaatox meñ
go. 16 Nody kikaa si no kik meñ lo
kislyu re. Singo gak kaa kchë meñ
nii pxaaloo lon, nodre kik meñ go si
no kik meñ lo kislyu re. 17 Beeñlay
kchë meñ go con xtiitsoo, por xti-
itsoo nak tiitsli. 18 Lëën kxal kchë
meñ go sinak nii pxaaloo naa lady
meñ nii nche lo kislyu. 19 Aan
por kchë meñ go lëën xsob xtiitsoo,
parñee wi meñ go ksoob xtiitsoo.
Por tiitsli nak xtiitsoo.
20 'Xñabtyaa nii kaknil nonstyee
meñ nii xniladzyle, sink lëën xñab
por wi meñ nii nare kniladzy xti-
itsoo. 21 Tat Tios, xñabaa nii kyak
tusy kchësy meñ go sinak nii non
leñ styool ni nol leñ styoon. No
nii kyak tusy kchësy meñ go parñee
kniladzy meñ nii nche lo kislyu nii
lii pxaal naa. 22 Misme kyalwn-
abey nii bneetsyoo lon ptedyaa lo
meñ nii xniladzy parñee kyak tusy
meñ go sinak nii nak no. 23 Naa no
leñ styoo meñ nii xniladzy lii, lëë
lii no leñ styoon parñee kyak tusy
meñ go, tsiin kyeñ meñ nii nche
lo kislyu nii lii pxaal naa ni kyeñ
meñ nii xkëstyool meñ nii xniladzy
lii sinak nii xkëstyool naa.
24 'Tat Tios, lii pxaal kchë meñ go
lon, aan lëë nana lëën chakladzy
nii laañee tson siko tso meñ go,
parñee kan meñ go kyalwnabey nii
bneetsyoo lon. Lëël bneetsy kyal-
wnabey go lon porñee xkëstyool
naa destye worñee karty kwe
kislyu. 25 Xyuumbeydy chol meñ
nii nche lo kislyu lii, Tat Tios, per
naa xyuumbeyaa lii, ni kchësy
kaa meñ nii pxaaloo lon nan nii
lii pxaal naa. 26 Lëën bluyle cho
nakoo lo meñ nii pxaaloo lon, per
lëëw kluyraa, parñee jkëstyoo meñ
go xcombañer sinak nii xkëstyool

naa, ni parñee tson leñ styoo kchë meñ go.

18

Lëë meñ xñaasy Jesús
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

1 Loxsye chëb Jesús kchë ngo, lëë
xaa si stublad chu psë nii lë Ce-
drón ksa xpëëdscuel xaa aan lëë xaa
kwsëëb tu lo kwaa. 2 Wi Judas nii
pko Jesús ña xaa xñabey nan pa kë
kwaa go porñee ndaly vuelt kuni
Jesús xpëëdscuel siko. 3 Siko ptsiñni
Judas tubtsoon soldad ni tubtsoon
mayor nii pxaal xaa nii xñabey lo
pxosy ni xaa fariseo. Kchë xaa go
noy kiib ni noy bini. 4 Per como
nanle Jesús nii singo ktsyool xaa,
lëë xaa kwnabtiits lo xaa go, chëb
xaa:

—¿Cho xyub to?

5 Lëë xaa go chëb:

—Lëë noo xyuub Jesús Nazaret.

Tsigo lëë Jesús chëb:

—Naa nak Jesús.

Lëë Judas nii kok niladzy kaa
xaa no lady kchë xaa go. 6 Tsiñee
lëë Jesús chëb: "Naa nak Jesús",
kchësy xaa bikche nde xitsy byab
lyu. 7 Tsigo lëë Jesús chëb stub:

—¿Cho xyub to?

Aan lëë xaa go chëb stub:

—Lëë noo xyuub Jesús Nazaret.

8 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Lëën niyle nii naa nak Jesús
Nazaret. Deelñee naa xyub to, kol
klaa xpëëdscuelaa.

9 Kchë nrii kok parñee kak
cumplir nii chëb Jesús tsiñee kwnee
xaa: "Tat Tios, pe kokty ni tu xaa nii
pxaaloo lon."

10 Tsigo lëë Simoñ Pedre kwlii
xispad aan lëë xaa pchug tyag tu
xaa nii lë Malco. Xmos xaa nii
xñabey lo pxosy nak Malco. 11 Per
lëë Jesús chëb lo Pedre:

—Psoob xispaadoo xlugaro. ¿Pe
nladzyoo nayak nii teejtyaa lo
kyalnë nii pxaal Tat Tios?

Lëë Jesús so lo xaa nii xñabey lo pxosy
(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

12 Tsigo lëë soldad ni lëë xaa nii
xñabey lo soldad ni lëë xmayor xaa
Israel kwnaasy Jesús aan lëë xaa
pxituu xaa. 13 Klo lidzy Anás kuni
xaa Jesús porñee lëë Anás nak px-
osytsaap Caifás. Lëë Caifás nak xaa
nii mastre non lo pxosy iz ko. 14 Lëë
gak Caifás chëb nii masy buen kety
tugak xaa, lëjty nii kety kchë meñ
kyedzy.

Lëë Pedre xñee nii xyuumbeydy xaa Jesús
(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

15 Chop Simoñ Pedre stu
xpëëdscuel Jesús kunal. Xyuumbey
xaa xaa nii mastre non lo pxosy.
Por ngo lëë xaa kwsëëb axte lo xley
xaa nii mastre non lo pxosy ksa
xaa Jesús. 16 Per lëë Pedre byaan
ley. Por ngo lëë xpëëdscuel Jesús
nii xyuumbey pxosy nii mastre
non pchoo, aan lëë xaa kwnee
lo kwnaa nii xkyënap chu puert
parñee klaa me tedy Pedre. 17 Tsigo
lëë kwnaa nii xkyënap chu puert
chëb lo Pedre:

—¿Pe lëdy kaa wil no xlad Jesús?

Lëë Pedre chëb:

—Lëdyo, lëdy win.

18 Lëë mos ni lëë mayor psaay ki
aan lëë xaa nche soli chu ki xtsëë
xaa porñee singootyee chak nal.
Aan wi Pedre kuso lady xaa xtsëë.

Lëë xaa nii mastre non lo pxosy xñabtiits lo Jesús
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

19 Lëë xaa nii mastre non lo px-
osy kwnabtiits lo Jesús chëb:

—¿Cho nak xpëëdscueeloo ni pe
cos xluuyoo lo meñ?

20 Lëë Jesús chëb:

—Xña lo ngbidz kwnen lo meñ.
Leñ ktoo ni leñ liidzy kaa Dios
tugak beeñ ksedyaa meñ. Siko
xkaalsa kchë meñ Israel. Ni tu pe

karty kñe tsilaanaa. 21 ¿Penak nii
xñabtiitsoo lon? Kwnabtiits lo meñ
nii pkëëtyag xtitsaa, aan lëë meñ go
kñë pe cos kwnen. Kchë meñ go
nan pe cos kwnen.
22 Tsiñee lëë Jesús chëb ngo, lëë tu
mayor byaasy lo Jesús chëb:
—¿Singue nawen xkyëboo lo xaa
nii mastre non lo pxosy?
23 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Deelñee nonguialdy nii kw-
nen, kwnë dyon penak nii
nonguialdyo. Per deelñee nonguial
nii kwnen, ¿penak nii kwtiñoo naa?
24 Loxsye ngo nxituu xaa pxaal
Anás xaa lo Caifás. Lëë Caifás nak
xaa nii mastre non lo pxosy.

Lëëw xchop vuelt nii xñee Pedre nii xyuumbeydy xaa Jesús
(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

25 Lëë Pedre gaa bii so ktsëë chu
ki aan lëë meñ nii nche siko chëb lo
Pedre:
—Nli gaa na ¿pe lëdy wil no xlad
Jesús?
Aan lëë Pedre chëb:
—Lëdyo, lëdy win.
26 Kok xtsedyako lëë tu xmos xaa
nii mastre non lo pxosy chëb:
—¿Kondyaa nawen nii wil so
laañee pkaa Jesús?
Tyag xaa lidzy xaa go pchug Pe-
dre.
27 Lëë Pedre chëb:
—Lëdyo, lëdy win.
Aan wor go kazh lëë nguidy kol
pkwetsy.

Lëë Jesús so lo Pilat
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

28 Silyga kwlii xaa Jesús lidzy
Caifás aan lëë xaa kuni Jesús chu
yulyey. Per kwsëëbty xaa leñ yu-
lyey, por deelñee sëëb xaa Israel leñ
lidzy xaa sit, chilody kaw xtsee xaa
paskw, porñee singo xñabey xley
xaa. 29 Por ngo lëë Pilat pchoo leñ
yulyey, aan lëë Pilat chëb:
—¿Pe cos xkëëkiy do xaa re?
30 Tsigo kchësy xaa chëb:
—Deelñee nyody xfalt xaa re, ny-
oopniidy noo xaa lool.
31 Lëë Pilat chëb:
—Kol tsini xaa aan kol kuñ kyalx-
tisy sinak xñabey xley do.
Per lëë xaa Israel go chëb:
—Chilody kuuty noo meñ, por
xlaady xleey noo.
32 Singo chëb xaa go parñee kuñ
xaa cumplir nii kwnee Jesús tsiñee
chëb Jesús xa kety Jesús. 33 Lëë Pilat
byo leñ yulyey stub, lëë xaa kwt-
syetsy Jesús, aan lëë xaa kwnabtiits
lo Jesús chëb xaa:
—¿Pe nli lii nak xrey meñ Israel?
34 Lëë Jesús chëb:
—¿Pe kikoo kwlañ nii kñabtiitsoo
nrii lon, ote no yak cho nëw lool?
35 Tsigo lëë Pilat chëb:
—¿Pe meñ Israelaa nayak? Lëë
meñ xkyedzyoo ni lëë xaa nii
xñabey lo pxosy biidni lii lon. ¿Pe
cos beeñ gaal?
36 Lëë Jesús chëb:
—Naktyaa sinak rey nii xñabey
lo kislyu re. Deelñee nyakaa sinak
rey lo kislyu re, ndily kchë meñ nii
no xladaa parñee nyaabtyaa ña xaa
Israel nii xñabey. Per naktyaa sinak
rey lo kislyu re.
37 Tsigo lëë Pilat chëb:
—¿Nli tsigo busy nii reeyoo?
Lëë Jesús chëb:
—Lii xñee nii reeyaa, per lëën
koly ni lëën byely lo kislyu re
parñee kñen tiitsli. Aan kchësy meñ
nii xsal tiitsli xkëëtyag xtitsaa.
38 Lëë Pilat chëb:
—¿Pe cos nak kaa tiitsli?

Lëë meñ kuty Jesús
(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Loxsye kwnabtiits Pilat lo Jesús,
lëë Pilat pchoo ley stub aan lëë xaa
chëb lo meñ Israel:
—Kindy xfalt xaa re. 39 Per nak
xcostumbre to nii no klaan tu xaa
nii no skiib na paskw. ¿Pe chak-
ladzy to nii klaan xrey do?
40 Kchësy meñ kwchuptsyë chëb:

—¡Klaadyoo xaa gue! ¡Blaa Barrabás!

Aan tu ngbaan nak Barrabás.

19

1 Tsigo lëë Pilat kwnabey ptee soldad cheñ Jesús. 2 Lëë soldad psaa tu coron yakitsy aan lëëw psoob xaa kik Jesús ni lëë xaa pkakw Jesús tu ladx nixñë yë. 3 Loxsye ngo lëë soldad big lo Jesús xñee:

—¡Byinayk xrey meñ Israel!

Aan byaasy xaa lo Jesús.

4 Lëë Pilat pchoo leñ yulyey stub aan lëë xaa chëb:

—Kol kuy gaanoo, lëë xaa kwlin parñee kan do nii nody xfalt xaa.

5 Sob coron yakitsy kik Jesús ni nakw xaa ladx nixñë yë go pchoo xaa ley. Lëë Pilat chëb:

—¡Lëë xaa nii kwnaasy to so nu!

6 Tsiñee lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë mayor kon Jesús, lëë xaa bislo kwchuptsyë xaa, xñee xaa:

—¡Pkëë xaa lo crusy! ¡Pkëë xaa lo crusy!

Lëë Pilat chëb:

—Kol tsini xaa aan lëë do kol jkëë xaa lo crusy por xyeñdyaa pe cos nak xfalt xaa.

7 Per lëë meñ Israel chëb:

—Chaap noo tu ley aan lo xleey noo xñee nii no nii kety xaa nii kñee nak Xiñ Dios. Aan lëë xaa gue xñee nii lëë xaa nak Xiñ Dios.

8 Tsiñee lëë Pilat biñ ngo, mastre ptsyeb xaa. 9 Lëë xaa kwsëëb leñ yulyey stub, aan lëë xaa kwnabtiits lo Jesús chëb xaa:

—¿Cho xaal?

Per kwëbty Jesús.

10 Lëë Pilat chëb:

—¿Xkyëbtyoo nawen? ¿Nandyoo nayak nii ñan no kyalxtisy? Schilo kñabeyaa kyëël lo crusy ni schiloo gaa kñabeyaa laal.

11 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nchilody nyabeyoo lon deelñee neesty Dios tiits. Por ngo nii mastre no xtol meñ nii biidni naa lool que xtoloo.

12 Destye wor go lëë Pilat byub mod nii nlaa xaa Jesús, per lëë meñ Israel kwchuptsyë chëb:

—¡Deelñee klaal xaa gue, lëdy xamigw xtisy Roma nakoo! ¡Por falt xko xaa nii chakladzy kak rey lo xtisy Roma!

13 Tsiñee lëë Pilat biñ ngo, lëë xaa kwlii Jesús ley aan lëë xaa kwsob lo ley nii xñee meñ Letsy Kyo. Siko xsyob xaa tsiñee chuñ xaa kyalxtisy. Gabatá lë lo ley go con tiitsë hebreo. 14 Mer xwe ngbidz tse nii kxe kak paskw, lëë Pilat chëb lo meñ Israel:

—¡Lëë xrey do nrii!

15 Per lëë meñ Israel chëb:

—¡No nii kety xaa! ¡No nii kety xaa! ¡Pkëë xaa lo crusy!

Lëë Pilat chëb:

—¿Pe mod skën xrey do lo crusy nawen?

Lëë xaa nii xñabey lo pxosy kwëb chëb:

—Lëdy rey xaa, por xaktyee xtisy Roma xñabey lëë noo.

16 Loxsye ngo lëë Pilat kwnabey nii koy soldad Jesús parñee kyë Jesús lo crusy.

Lëë soldad xkëë Jesús lo crusy
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

17 Tsi lëë soldad kwlii Jesús, lëë Jesús noy xicrusy par tsi Jesús laañee xñee meñ Israel Gólgota. (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Laañee nche tsit kik meñ kuty.) 18 Siko pkëë xaa Jesús lo crusy, aan tyuxlad kwi Jesús pkëë xaa tuga xaa. Groltyee lady chop xaa go kwë Jesús. 19 Kwnabey Pilat nii kwë blalan tiits kik xicrusy Jesús. Sinrii xñee tiits ko: “Jesús Nazaret, xaa nii nak xrey meñ Israel.” 20 Ndaly meñ Israel blab tiits ko, por kexka leñ kyedzy pkëë xaa Jesús lo crusy. Con tiitsë hebreo ni latiñ ni griego kwë tiits ko. 21 Por ngo lëë xaa nii xñabey lo pxosy chëb lo Pilat:

—Jkëëdyoo: “Xrey meñ Israel”,
sink pkëë: “Xaa re chëb nii lëë xaa
nak xrey meñ Israel.”
22 Per lëë Pilat kwëb chëb:
—Chilody kpily nii kwnabeyaa
kwë. Singootyee no nii kyaano.
23 Loxsye pkëë soldad Jesús lo
crusy, lëë xaa ptop xab Jesús aan
lëëw beeñ xaa tap lë, tublë gaaw
kwaa tu soldad. Per tsiñee lëë xaa
blis tu ladx nool nii chakw Jesús,
kon xaa nii tub ñasyako ndiib. 24 Lëë
xaa chëb lo xcombañer xaa:
—Kchosty now. Masy kol tsoo ko
now rif dyon cho kchalo.
Singo mod lëë soldad beeñ
cumplir xtiits Dios nii xñee: “Kwti-
isy xaa xabaa ni kwloo xaaw rif.”
Kchë ngo beeñtsyey soldad ko.
25 Kex laañee kwë Jesús lo crusy
kwche xñaa xaa chop pël, ni Mariy
nii nak tsiil Cleofas, ni María Mag-
dalena. 26 Tsiñee lëë Jesús kon nii
lëë xñaa xaa so kwi tu mëëdscuel nii
mastre xkëstyoo xaa, lëë xaa chëb lo
xñaa xaa:
—Lëë xiñoo so ske.
27 Loxsye ngo lëë xaa chëb lo
xpëëdscuel xaa:
—Lëë xñaal so ske.
Aan destye wor go lëë xñaa Jesús
kwyo lidzy xpëëdscuel xaa.

Xkyalkuty Jesús
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

28 Nan Jesús nii lëë xaa beeñtsyey
kchë nii no kak, per parñee kuñ xaa
cumplir kitsy nii kë xtiits Dios, lëë
xaa chëb:
—Xlyaan nis.
29 Lëë tu canty nii kaktsë viñ nyi
sob siko. Lëë soldad pkadz tublë
ladx lo viñ go, lëëw psoob xaa lo tu
punt yag nii lë hisopo, aan lëëw pt-
sig xaa lo Jesús. 30 Lëë Jesús kwsup
ladx nii kodz lo viñ go aan lëë xaa
chëb:
—Lëëw nagon, lëë kchë nii no
kak kok.
Loxsye chëb xaa ngo, lëë xaa
pkëënal kik xaa aan lëë xaa kuty.

Lëë tu soldad xsëëb xlans kwi Jesús

31 Mer tse nii kxe kak paskw pkëë
xaa Jesús lo crusy, aan kwnëdy meñ
Israel nii nyaan meñ kuty ko lo
crusy tse nii xiladzy meñ Israel lo
tsiiñ, porñee tir nda nak tse go. Por
ngo lëë xaa kunee lo Pilat parñee
kñabey Pilat ketsy ksa niy xaa nii
kwë lo crusy ni kñabey Pilat nii
kyety ksa xaa go lo crusy. 32 Lëë sol-
dad kwey aan lëë xaa kwtiitsy niy
chop xaa nii kwë kwi Jesús lo crusy.
33 Per tsiñee lëë xaa big kex lo Jesús,
kwtiisty xaa niy Jesús, porñee kon
xaa nii lëë Jesús tse lox kuty.
34 Per lëë tu soldad pxaly kwi
Jesús con lans, aan nonsyke cheñ
ni nis pchoo. 35 Lëë xaa nii kono
chutiitso. Nli xtiits xaa, ni nan
gaa xaa nii tiitsli xñee xaa parñee
wi do kniladzyo. 36 Lëë kchë cos
re kok parñee kak cumplir xkitsy
Dios laañee xñee: “Ni tublë xtsit xaa
kiisty meñ.” 37 Leñ xkitsyak Dios
xñee: “San meñ xaa nii kyaly kwi
con lans.”

Lëë Jesús xkyeetsy
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

38 Lëë tu xaa Arimatea nii lë
José kunee lo Pilat parñee klis xaa
xcuerp Jesús. Wi José kwyo xlad
Jesús, per ni tu cho lo chëbty xaaw,
porñee ptsyeb xaa meñ Israel nii
xñabey. Lëë Pilat pteedy tiits, aan
lëë José blis xcuerp Jesús. 39 Wi tu
xaa nii lë Nicodemo, nii kunee lo
Jesús tu kyool, ptsiñ. Noy xaa masy
tu kalyptsii kil ngwaan xlyaa nex
nii nyaa con kizh nii lë mirra ni
áloe. 40 Chop José Nicodemo pchal
xcuerp Jesús ladx nii kodz lo ng-
waan xlyaa nex, por singo xkeetsy
meñ Israel meñ kuty. 41 Kex tu
lo kwaa kwë Jesús lo crusy, aan lo
kwaa go ndeeñ tu paa kub. Ni tu
cho karty jkyeetsy leeñgo. 42 Tse
nii kxe kxiladzy meñ Israel lo tsiiñ
nak tse go. Por ngo lëë xaa pkeetsy

Jesús leñ paa go, porñee kexka siko ndeeño.

20

Lëë Jesús xpañ
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

1 Lëë tse tminkw bii nguey lëë María Magdalena kwey chu paa, aan lëë me kon nii xoobtre kyo nii ntse chu paa. 2 Tsigo lëë me kwloo corr ptsiñ me laañee no Pedre chop tu mëëdscuel nii mastre xkëstyoo Jesús, aan lëë me chëb:

—Lëë meñ kwlii xcuerp Jesús leñ paa aan ndoondy pa kulo meño.

3 Wor go kazh lëë Pedre si chu paa chop mëëdscuel go. 4 Chop xaa kwloo corr, per klo mëëdscuel nii mastre xkëstyoo Jesús ptsiñ chu paa. 5 Lëë xaa kwsinchuñ par kuy xaa leñ paa, per xaktyee ladx nii pchal Jesús kon xaa, aan kwsëëbty xaa leñ paa. 6 Xitsyak xaa nal Pedre. Lëë Pedre kwsëëb leñ paa, aan xaktyee gak kchë ladx nii pchal Jesús kon Pedre. 7 Per lëë xaa kon nii nixty ladx nii pxituu kik Jesús laañee nche ladx pchal xcuerp Jesús, sink lëëw nix tublad nyeecho. 8 Tsigo lëë mëëdscuel nii klo ptsiñ chu paa kwsëëb, aan loxsye kon xaa kchë ngo, lëë xaa bniladzy nii pañ Jesús. 9 Karty kyeñ xaa xkitsy Dios nii xñee nii no nii kpañ Jesús wor go. 10 Loxsye ngo lëë chop xpëëdscuel Jesús sey laañee xkwës xaa.

Lëë Jesús xyaklo lo María Magdalena
(Mr. 16:9-11)

11 Per lëë Mariy byaan chu paa choon. Lëë me kwsinchuñ par kuy me leñ paa, 12 aan lëë me kon nii lëë chop angly nii nakw ladx rusy nche sob laañee pxoob xcuerp Jesús. Tu angly sob nëz laañee kwyo kik Jesús, lëë stu angly sob nëz laa kwyo niy xaa. 13 Lëë angly kwnabtiits lo me chëb:

—¿Penak nii choonoo?

Lëë me kwëb, chëb me:

—Porñee lëë meñ biy xcuerp Jesús, aan nandyaa pa kulo meño.

14 Nonsyak chëb me ngo, tsiñee lëë me psuugw lo me, aan lëë me kon nii lëë Jesús so siko, per byeñdy me nii Jesúso. 15 Lëë Jesús chëb lo me:

—¿Penak nii choonoo? ¿Cho xyuboo?

Nladzy me te xaa nii xkyënap kwaa gow. Por ngo lëë me chëb:

—Xey, deelñee lii biy xcuerp Jesús, kwnë pa kulolo parñee kyoyno.

16 Tsigo lëë Jesús chëb:

—¡Mariy!

Lëë me byoogw wxooñ, aan lëë me chëb con tiitsë hebreo:

—¡Rabuni! (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe Maestre.)

17 Lëë Jesús chëb:

—Blaan, por karty kyan lo Tat Tios. Per byey aan kudzy lo xpëëdscuelaa nii lëën kya lo xDios no. Lëë xaa nak pxosyaa ni lëë gak kaa xaa nak pxosy to.

18 Lëë María Magdalena kunitiits lo xpëëdscuel Jesús. Chëb me nii lëë me kon Jesús ni chëb me kchë nii chëb Jesús lo me.

Lëë Jesús xyaklo lo xpëëdscuel
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

19 Misme tse tminkw ko lëë xpëëdscuel Jesús pkaal lsa, aan lëë xaa byoogw yu, porñee xtsyeb xaa meñ Israel nii xñabey. Tsiñee lëë lyu pkyey lëë Jesús kwsëëb leñ yu aan lëë xaa kwso groltyee lady xpëëdscuel xaa, chëb xaa:

—Kakni Dios to dyon.

20 Loxsye chëb xaa ngo, lëë xaa bluuy ña xaa ni kwi xaa laañee kwsëëb lans, aan kchësy xpëëdscuel xaa ble. 21 Lëë Jesús chëb stub:

—Dios kakni do. Lëën kxal lëë do sinak nii pxaal Tat Tios naa.

22 Lëë Jesús blub lo xpëëdscuel aan lëë xaa chëb:

—Kol klaa sëëb Kyalbini Ntson leñ styoo do. 23 Kchësy meñ nii

kuñ do perdón kpily xtol, per
kpildy xtol kchësy meñ nii kuñdy
to perdón.

Lëë Jesús xñee lo Max

24 Worñee kwey Jesús, kindy tu
xpëëdscuel xaa nii lë Max. (Kwach
kwloolë xaa Max.) 25 Lëë xcom-
bañer Max chëb lo Max:
—Lëë noo ptyon Jesús.
Per lëë Max chëb:
—Deelñee kandyaa ña xaa laañee
kwsëëb clav, ni ksëëbtyaa xkweñaa
laañee kwsëëb clav ni laañee
kwsëëb lans, knilastyaa nii kon do
xaa.
26 Lëë kwloxo xon kpidz, lëë
xpëëdscuel Jesús pkaal lsa stub, aan
wi Max no lady xaa tse go. Per
nikxe tsiitsy ntse xaa chu puert, lëë
Jesús kwsëëb. Aan lëë Jesús kwso
groltyee lady xaa chëb:
—Kakni Dios to dyon.
27 Tsigo lëë xaa chëb lo Max:
—Psëëb xkweeñoo lo pat ñan,
ni bneetsy ñal nu parñee ksëëblo
kwin. Jkandy kikoo, sink bniladzy.
28 Lëë Max chëb:
—¡Lii xñabey ni lii nak Dios!
29 Lëë Jesús chëb:
—Porñee konoo naa, ngo nii xni-
ladzyoo nii naa nak Dios. Dichos
kchë meñ nii kondy naa aan xni-
ladzy xtitsaa.

Penak nii kwë kitsy re

30 Këdy kchë kyalntson nii
beeñtsyey Jesús worñee kwyo xaa
lady xpëëdscuel xaa leñ kitsy re.
31 Per lëë kchë nrii kwë parñee
kniladzy to nii lëë Jesús nak Crist,
ni kniladzy to nii lëë xaa nak Xiñ
Dios. Deelñee kniladzy to xtiits
xaa, lëë do jkaa tu kyalmbañ nii
nitylody.

21

Lëë Jesús xyaklo lo kadzy xpëëdscuel

1 Loxsye ngo, lëë Jesús byaklo
lo xpëëdscuel chu nistoo nii lë
Tiberias. Sinrii mod byaklo xaa.
2 Lëë Simoñ Pedre nche ksa Max
nii kwloolë meñ Kwach, ni tu xaa
Caná nii pcholë Natanael, ni xiñ
Zebedeo, ni schop xpëëdscuel Jesús.
3 Lëë Simoñ Pedre chëb lo xaa:
—Lëën kënasy mël.
Tsigo lëë xcombañer xaa chëb:
—Wi noo syënaal lii.
Lëë xaa kwyo barkw, lëë xaa si.
Per ni tu mël kwnaasty xaa kyool
go. 4 Tsiñee lëë lyu mer kyaani,
lëë Jesús ptsiñ chu nistoo go, per
byeñdy xpëëdscuel xaa nii lëë xaaw.
5 Lëë Jesús chëb:
—¿Pe ni tu mël karty kñaasy to?
Lëë xpëëdscuel xaa chëb:
—Ni tu ma.
6 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol kchon xkyex to kwi barkw
nëzli tsiin kñaasy to mël.
Lëë xaa psoob tiits, aan loxsye
ngo xlyëbty xaa kwii xaa kyex lo
nis, porñee singootyee ndaly mël
kwnaasy xaa. 7 Tsigo lëë mëëdscuel
nii mastre xkëstyoo Jesús chëb lo
Pedre:
—¡Lëë Jesús ngue!
Siikñee biñ Simoñ Pedre nii
Jesúso, lëë xaa kokw xab xaa,
porñee nakwty xaa xab xaa, aan
lëë xaa kwsëëb lo nis. 8 Lëë stubla
xpëëdscuel Jesús ptsiñni barkw chu
nis, porñee kiin tu kyoow metre
nak laañee so barkw par chu nis.
Ngopxax xaa kyex nii kaktsë mël.
9 Tsiñee lëë xaa byety leñ barkw,
kon xaa nii lëë ki tse noyek, ni lëë
tu mël tse xoob lo ki, ni lëë xaa kon
nii lëë kyaxtily ntsiib. 10 Lëë Jesús
chëb:
—Kol tëni bla mël nii kal lox kw-
naasy to.
11 Lëë Simoñ Pedre kwyëp leñ
barkw aan lëë xaa kwtopxax kyex
nii kaktsë kchë mël ngol axte chu
nis. Aan nikxe nii no tu kyoow
choowptsiiptson mël leñ kyex ko,
per pchostyo. 12 Lëë Jesús chëb:
—Kol të kxiincheñ do.
Aan ni tu xpëëdscuel xaa byaxty
nyabtiits cho nak xaa, porñee kchë
xaa nan nii Jesúso. 13 Lëë Jesús

kwseñ kyaxtily aan lëëw kwtiisy xaa. Singo gak kwtiisy xaa mël.
14 Lëëw byon vuelt nii xyaklo Jesús lo xpëëdscuel loxsye pañ xaa.

Lëë Jesús xñee lo Pedre

15 Tsiñee lëë wxiincheñ kwlox, lëë Jesús chëb lo xiñ Juan nii lë Simoñ Pedre:
—Simoñ, ¿pe xkëstyool naa sinak nii xkëstyoo xaa re naa?
Lëë Pedre chëb:
—Nanoo nii xkëstyoon lii.
Lëë Jesús chëb:
—Deelñee xkëstyool naa busy, kon meñ nii xniladzy xtitsaa sinak nii xtyoon mëkwxiily.
16 Lëë Jesús kwnabtiits lo xiñ Juan nii lë Simoñ Pedre stub, chëb xaa:
—Simoñ, ¿pe xkëstyool naa?
Lëë Pedre chëb:
—Nanoo nii xkëstyoon lii.
Lëë Jesús chëb:
—Deelñee xkëstyool naa busy, kon meñ nii xniladzy xtitsaa sinak nii xtyoon mëkwxiily.
17 Lëëw byon vuelt nii lëë Jesús xñabtiits lo xiñ Juan nii lë Simoñ Pedre xñee xaa:
—Simoñ, ¿pe xkëstyool naa?
Tsigo lëë Pedre pteenë, porñee lëëw byon vuelt nii xñabtiits xaa dyon pe xkëstyoo Pedre xaa, aan lëë Pedre chëb:
—Nody tu cos nii nandyoo. Nanoo nii xkëstyoon lii.
Lëë Jesús chëb:
—Deelñee xkëstyool naa busy, kon meñ nii xniladzy xtitsaa sinak nii xtyoon mëkwxiily. 18 Nli xñen nii worñee kokoo xaa yeeñ, yuuboo pxituu leñoo par tsil laañee kokladzyoo. Per tsiñee lëël kox, lëël klis ñal parñee kxituu meñoo, ni lëë meñ tsini lii laañee chaklastyoo tsil.
19 Tsiñee lëë Jesús chëb ngo, lëë xaa kwnee xa no nii kety Pedre parñee kuuñ ksak xaa Dios. Loxsye ngo lëë xaa chëb lo Pedre:
—¡Tënal naa!

Mëëdscuel nii mastre xkëstyoo Jesús

20 Tsiñee lëë Pedre psuugw lo, kon xaa nii lëë mëëdscuel nii mastre xkëstyoo Jesús nal xitsy xaa. Lëë xaa go sob kwi Jesús wtse nii kok xtsee, ni lëë xaa go kwnabtiits chëb: “Jesús, ¿cho kakniladzy lii?”
21 Tsigo lëë Pedre chëb lo Jesús:
—Lëë xaa rek, ¿xa kak xaa?
22 Lëë Jesús chëb:
—Deelñee klyañ styoon nii kpañ xaa axte nii kpikchen, ¿pe xcueentoo ngo? Tënal naa.
23 Por ngo lëë tiits pchoots klyaal lady xaa nii kejty mëëdscuel go. Per chëbty Jesús nii kejty xaa, sink lëë xaa chëb: “Deelñee klyañ styoon nii kpañ xaa axte nii kpikchen, ¿pe xcueentoo ngo?”
24 Lëë mer xpëëdscuel Jesús ngo xñee kchë nrii, ni lëë xaa pkëëw. Ni ndon gaa noo nii tiitsli xñee xaa.
25 Tir ndaly nii beeñtsyey Jesús. Deelñee nguiëw lo kitsy kchë kchësyo, buty ngaady lo kislyu nyotsey kchësy libre nii nguië.

Nii beeñtsyey apostle

Lëë Jesús psaan tiits nii lëë Kyalbini Ntson kiid

1 Teófilo, leñ libre nii klootyee
gon pkën, lëën pkë kchë nii beeñtsyey Jesús ni kchë nii bluuy
xaa destye worñee bislo xaa, 2 axte
tse nii lëë xaa byëp kpaa. Antes
nii kyey xaa kpaa, lëë xaa kwle
xaa nii kak xapostle xaa ni lëë
xaa beeñ kseedy xapostle xaa por
Kyalbini Ntson parñee kyeñ xaa
pe cos kuuñtsyey xaa. 3 Aan loxsye
kuty Jesús, choow kpidz byaklo xaa
lo meñ, xluuy xaa nii nli mbañ xaa
ni xñee xaa xa nak xkyalwnabey
Dios.
4 Worñee lëë Jesús bii no lady
apostle, lëë xaa chëb lo apostle:
—Kchoody to leñ kyedzy
Jerusalén. Kol kwës axte nii kak
cumplir xtiits Dios nii bluyaa tsiñee
niyaa 5 nii lëë Juan pchoobnis con
nis sye, per xlyëëdre lëë do chobnis
con Kyalbini Ntson.

Lëë Jesús xyëp kpaa

6 Lëë Jesús nche ksa apostle tsi
lëë xaa kwnabtiits lo Jesús chëb
xaa:
—¿Pe lëë wor kutsiñ nii lëël ktee
kyalwnabey lo meñ Israel stub?
7 Lëë Jesús kwëb chëb:
—Xyaldy to nii kaknan do pa wor
o pa tsee gaa kuuñtsyey Dios nii
no kuuñtsyey xaa. 8 Per tsiñee lëë
Kyalbini Ntson sëëb leñ styoo do,
lëë Dios kneetsy kyalwnabey lo do
parñee kñee do cho nakaa lo meñ
Jerusalén, ni lo meñ Judea, ni lo
meñ Samaria, ni axte kchë lo meñ
nii mastre sit nche lo kislyu.
9 Loxsye chëb Jesús ngo, nche
kuyak meñ, lëë xaa byëp kpaa.
Lëë xaa kwnity tu leñ xkey aan
bikchedre nyan meñ xaa. 10 Lëë
meñ nche klëp lo leñ kpaa mentre
lëë Jesús sijkë, tsiñee lëë chop xaa
xab rusy byaklo lo meñ, 11 chëb:
—Meñ Galilea, ¿penak nii
singueetyee nche klëp lo do leñ
kpaa? Sinak nii konak to sey Jesús
kpaa, kan do kpikche xaa.

Lëë meñ xso Matías parñee kyaan xaa xlugar Judas

12 Loxsye ngo lëë meñ bi kiy nii lë
Olivos, lëë meñ sey Jerusalén. Kiin
tu mily metre kwsë meñ porñee
kexka Jerusalén sob kiy Olivos.
13 Tsiñee lëë meñ ptsiñ leñ kyedzy,
lëë meñ kwey laañee xkwës Pedre,
ni Jacob, ni Juan, ni Ndresy, ni Felip, ni Max, ni Bartolomé, ni Mateo,
ni Jacob xiñ Alfeo, ni Simoñ xaa nii
kwyo lady tub tiiy xaa nii pcholë
Cananista, ni Judas betsy Jacob.
14 Tugak pkaal lsa meñ ksa meñ
betsy Jesús, ni Mariy xñaa Jesús,
ni stubla kwnaa par kutiitsni meñ
Dios.
15 Leñ tse go lëë siik tu kyoow
kaly meñ nii xniladzy xtiits Jesús
pkaal lsa aan lëë Pedre chëb lo meñ
go:
16 —Beetsy, lëë Kyalbini Ntson
gon psaani leñ kik David tsiñee
kwnee xaa leñ kitsy nii kë xtiits
Dios xa kuuñtsyey Judas, ni nol gaa
nii lëëw kak cumplir. Lëë Judas nak
xaa nii kwnech lo meñ nii kwnaasy
Jesús. 17 Wi Judas kwyo lady no, ni
wi xaa kwë lo tsiiñ re. 18 Per lëë xaa
kwxii tublë lyu con tumi nii kozh
xaa por xtol xaa. Loxsye ngo lëë
xaa kukyab nxixto lo lyu go aan lëë
xaa kotsy xkyee. 19 Tsiñee lëë meñ
nii no Jerusalén biño, lëë meñ go
kwloolë lyu go Acéldama. (Tiits ko
nak sinak nii xñee ñe: Laañee pxee
cheñ.) 20 Leñ libre nii kë salmos
xñee sinrii:
No nii kyaanladzy lidzy xaa,
ni ni tu cho tsody leeñgo.
Ni xñee gako:
No nii so stu xaa nii so xlugar xaa.
21-22 'Lëë bla xaa nii tugak kwënal
lëë noo destye tse nii pchoobnis
Juan Jesús axte tse nii lëë Jesús byëp

kpaa ncheno nu. Nonguial tsigo
busy nii kpee tu xaa go sëëb lady
noo parñee ksa noo xaa kñee nii nli
pañ Jesús.
23 Tsigo lëë xaa pso tu xaa nii lë
Matías, ni stu xaa nii lë José. (No
schop lë José: Tuwo nak Barsabás,
lëë stuwo nak Justo.) 24 Loxsye ngo
lëë xaa biily lay lo Dios chëb xaa:
—Tat Tios, lii nii nanoo pe xsya
leñ styoo catuu noo, bluuy dyon
cho xaa re kwlel 25 parñee kuñ xaa
tsiiñ nii psaan Judas tsiñee lëë Ju-
das sey laañee xyal kyey xaa.
26 Lëë xaa kwloo suert, aan
lëëtyee lëë Matías pchalo. Destye
wor go lëë Matías kwsëëb lady ksa
tsiiptub apostle.

2

Worñee biid Kyalbini Ntson

1 Lëë tsiñee lëë lni Pentecostés
kol, lëë kchësy meñ nii xniladzy
xtiits Jesús ptyop tub lugarak.
2 Kolpsye lëë meñ biñ tu bi nii
sëëdsëëb kpaa, sinak tsiñee xpi tu
medox, aan tyub leñ yu nii nche
sob meñ kwyo bi go. 3 Tsigo lëë
kchëlo tiits byaklo sinak bëly, lëëw
pkaasy kchë lo meñ nii ncheno leñ
yu go. 4 Aan kchësy leñ styoo meñ
go kwsëëb Kyalbini Ntson, ni lëë
meñ go bislo kwnee stu clasy tiits,
sinak nii psyaab Kyalbini leñ styoo
meñ go.
5 Lëëtyee gaa leñ tse go ndaly
meñ Israel nii chuuñtsyey nii
xñabey xtiits Dios ptsiñ Jerusalén,
kok xtsele ncheno tañ meñ go tyub
lo kislyu. 6 Tsiñee lëë bi go kwyo,
lëë meñ ptyopbe, aan nandy meñ
pe cos kwxaak meñ, porñee biñ
meñ xñee xpëëdscuel Jesús xtiitsë
meñ. 7 Ntseeb psee meñ, xñee meñ
lo xcombañer:
—¿Pe lëdy nonsyke meñ Galilea
nayak nak kchë meñ nii nche-
nee? 8 ¿Xa mod nak busy, nii
xtsyon no xñee kchë meñ gue xti-
itsë no? 9 Nche meñ Partia nu,
ni meñ Media, ni meñ Elam, ni
meñ Mesopotamia, ni meñ Judea,
ni meñ Capodocia, ni meñ Ponto,
ni meñ nii sëëd nëz Asia, 10 ni meñ
Frigia, ni meñ Panfilia, ni meñ
Egipto, ni meñ Libia nii ncheno
kexka Cirene, ni meñ Roma. No
pxosy meñ go nak xaa Israel, no
gaa meñ go kwsëëb xlad meñ Israel
xmod. 11 Ni nche meñ Creta ni
Arabia nu. Per kchësy no xtsyon
xñee meñ re xkyalntson Dios con
mer xtiitsë no.
12 Kchësy meñ go psee aan nandy
meñ go pe cos kwxaak. Ngo nii lika
lo xcombañer meñ go xñee meñ go:
—Nli gaa na ¿xa nak kchë cos re?
13 Lëë stubla gaa meñ lika kwtsi-
tyni, xñee:
—¿Pe ksal do xaa gue?, xsyudzy
xaa.

Nii chëb Pedre lo meñ

14 Tsigo lëë ksa tsiipchop apostle
kusoli aan lëë Pedre chëb:
—Meñ Judea ni kchësy to siñee
ncheno do Jerusalén, kol kaknan
nrii, ni kol kon nii kñen lo do.
15 Xsyusty meñ re gon sinak nladzy
to, por bii sily, lëë las nueve kal
nak. 16 Lëë nii kwnee profet Joel
noyak cumplir. Lëë xaa chëb:
17 Tsi lëë tse go tsitsib, xñee Dios,
lëën kxal xKyalbini Ntsonaa lo
kchë meñ nii nche lo kislyu.
Lëë xiñgan do ni xiñtsyaap to kñee
xtitsaa,
lëën kñe lo xaa yeeñ lo mgaal,
ni lëë xaa kol kñee xkaal.
18 Lëën kxal xKyaalbiniin lo mguiy
ni lo kwnaa nii xsoob xtit-
saa,
tsiin kñee meñ go xtitsaa.
19 Lëën kuuñtsyey kyalntson leñ
kpaa,
lëë lo kislyu lëë styoo meñ ksee kan
meñ cheñ ni ki ni koxtoo.
20 Lëë lo ngbidz jkyey,
lëë mëë kyak cheñ,
antes nii lëë Dios nii xñabey lëë
no kiid.
Ntseeb kak tse go.

21 Per stelaa kchë meñ nii kuptsyë
kwetsy Dios parñee kakni
Dios meñ go.
22 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Kchësy to siñee nak to meñ Is-
rael, kol jkëëtyag nii kñen. Nan
do gon nii lëë Dios kwle Jesús
Nazaret lady to, ni nan do nii por
lëë xaa beeñtsyey Dios ndaly kyal-
ntson. 23 Per tsi lëë xaa pkaa ña
do, lëë xaa beety to, pkëë do xaa
lo crusy. Kchë do meñ ngoptol,
beeñtsyey do sinak nii nol kik Dios
kak. 24 Per lëë Dios beeñ kpañ xaa,
pteelaa Dios xaa lo xyoob kyalkuty,
kwlëbty kyalkuty lo xaa. 25 Sinrii
xñee rey David tsi lëë xaa xseety
Jesús:
Tugak xñech Dios nii xñabey lon,
tugak nakni xaa naa, ngo nii pe
kaktyaa.
26 Por ngo xle styoon, ni nguiool
cholaa.
Mbëë kpañaa, pe tsinidy kikaa,
27 por nanaa nii klaadyoo kyaanaa
laañee xyaan meñ kuty,
ni nanaa nii klaadyoo kyodz xcuer-
paa.
28 Lii bluuy nëz nii xnee kyalmbañ
lon,
ni slen tsiñee lëën kan lii.
29 Loxsye ngo lëë Pedre chëb:
—Beetsy, kol kwës gaanoo, lëën
kniy lo do nii lëë pxusykoltoo no
David kuty, ni lëë xaa pkyeetsy, lëë
xpaa gaa xaa bii xtyon no. 30 Tu xaa
nii xyeñ xtiits Dios kok David. Ngo
nii nan xaa nii lo xtiiy xaa kwe Dios
tu xaa nii kñabey. 31 Sotak David
nii lëëw tse chan xaa tsiñee kwnee
xaa nii lëë Crist kpañ, ni tsi lëë xaa
kwnee nii kyaandy xcuerp Crist
laañee xyaan meñ kuty ni kyosty
xcuerp xaa. 32 Ni nan gaa to nii
lëë Dios beeñ kpañ Jesús, ni kchëë
noo xñee nii ptyon noo. 33 Lëë Jesús
pañ parñee sob xaa kwi Dios nëzli,
kñabey xaa. Ni lëë Dios kaa ptee
xKyalbini Ntson lo xaa, aan lëë xaa
pxaal Kyalbini Ntson go lo kislyu.
Lëë ngo nak nii chan do ni biñ do
natse. 34 Lëdy David byëp kpaa, por
misme David chëb:
Chëb Dios lo xaa nii xñabey naa:
"Kwsob kwin nëzli kñabeyoo,
35 mentre lëën kuñ nii ksoob meñ
nii xlëë lool xtiitsoo."
36 'Kol kaknano kchësy to siñee
nak to meñ Israel nii misme Jesús
nii pkëë do lo crusy nak xaa nii
kwle Dios, ni lëë Dios pso xaa
xñabey xaa.
37 Tsiñee lëë meñ nii nche siko
biñ xtiits Pedre, mban pteestyoo
kchë meñ go, aan lëë meñ go kwn-
abtiits lo Pedre ni lo apostle chëb:
—Beetsy, kol në pe cos kuuñ noo.
38 Tsigo lëë Pedre kwëb chëb:
—Kol ktsëë xmod to, kol ktikche
styoo do lo Dios, ni kol chobnis
kchësy to siñee xniladzy to xtiits
Dios parñee kak perdón xtol do,
tsiin singo mod lëë Dios kneetsy
Kyalbini Ntson lo do. 39 Lo do ni lo
xiñ do ni lo meñ sit pxaal Dios tiits
re. Lëë tiits re sëëd lo kchë meñ nii
klyañ styoo Dios kwetsy xaa.
40 Lëdy nriisy kwnee Pedre, nda-
lyre nii kwnee xaa lo meñ, chëb
xaa:
—Kol ksaan kchë tol nii
chuuñtsyey meñ nii xnilasty xtiits
Dios.
41 Tsigo lëë meñ nii psal xtiits
xaa kwchobnis, aan tse go kwsëëb
siik tson mily meñ nii kal bniladzy
lady meñ nii xniladzyle. 42 Aan
iip psaandy meñ go kchë nii bluuy
apostle, mbëë pañ meñ go kchë
xcombañer, chutiitsni meñ go Dios
ni xkaal lsa meñ go par kaw meñ go
kyaxtily tusyke.

Lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios xkaal lsa

43 Kchë meñ psee kon kchë kyal-
ntson nii blaa Dios beeñtsyey apos-
tle. 44 Kchësy meñ nii bniladzy
tugak kok meñ go ni pkady meñ
go kchë nii chap meñ go lo xcom-
bañer. 45 Pto meñ go kchë nii chap
meñ go, aan kchë tumi go pkaasy
según lyaadzy nii ncheno tub tub
meñ. 46 Ksatyee tse xkaal lsa meñ

go leñ lidzy Dios. Lëë tsi lëë meñ
xtsiñ lidzy tu xcombañer, lëë kyax-
tily xkaasy aan mbëë con kyalwle
chaw meñ gow tusyke. 47 Ni tugak
pseety meñ go Dios aan kchë meñ
Jerusalén bleni meñ nii xniladzy
xtiits Dios ni ksatyee gaa tse lëë
Dios xtsiñnire meñ xtyelaa lo tol.

3

Lëë tu meñ nii xsyëdy xyak

1 Tu tse lëë Pedre ni Juan si lidzy
Dios tusyke. Siik las tres nak, por
wor go xkaal lsa meñ par kutiit-
sni meñ Dios. 2 Aan ksatyee tse
xsyob tu xaa nii xsyëdy chilidzy
Dios. Destye nii koly xaa xsyëdy
xaa. Ksatyee tse chiksoob meñ xaa
chu puert lidzy Dios nii lë Puert
Ntson par kñab xaa tumi lo meñ nii
xsyëëb nëz chu puert ko. 3 Tsiñee
lëë xaa kon nii lëë Pedre ni Juan si
nëz nii sëëb leñ lidzy Dios, lëë xaa
kwnab tumi. 4 Tsigo lëë Pedre ni
Juan buy lo xaa. Loxsye ngo lëë
Pedre chëb:

—Buy loo noo.

5 Lëë xaa nii xsyëdy ko psoob xti-
its Pedre, nladzy xaa tsaaplaa no
pe ndeedy Juan ni Pedre lo xaa.
6 Per lëë Pedre chëb:

—Chaaptyaa tumi, per lëën kne
kchë nii chaapsyaa. Con kyalwn-
abey nii bnee Jesús lon lëën xñe
lool: Kusoli aan kwsë.

7 Tsigo lëë Pedre kwseñ ñali xaa
aan lëë xaa blis so xaa, aan wor go
kazh lëë niy xaa pkyedzy. 8 Tsigo
lëë xaa kwyasklaa, lëë xaa kwsoli,
aan lëë xaa pchilo kwsë. Loxsye
ngo lëë xaa kwsëëb lidzy Dios
ksa xaa, chasklaa xaa ni xñee xaa
xaatke ntson Dios. 9 Kchësy meñ
nii kon nii lëë xaa go xsyë ni lëë
xaa xñee xaatke ntson Dios 10 psee
ni ptsyeb meñ, porñee xyuumbey
meñ xaa, ni nan meñ nii lëë xaa
xsyob chu puert lidzy Dios nii lë
Puert Ntson xñab xaa tumi.

Kchë tiits nii kwnee Pedre lo meñ leñ lidzy Dios

11 Lëë xaa nii byak ko xlaady
xaa Pedre ni Juan, aan kchësy meñ
ptyopbe laañee xñee meñ lo xley
Salomón, porñee siko so Pedre ni
Juan ni xaa nii byak ko.

12 Tsi lëë Pedre kon nii lëë meñ
xtyopre, lëë xaa chëb:

—Meñ Israel, ¿penak nii
singueetyee xsee do? ¿Penak nii
xuy do loo noo? ¿Pe xsyak to nawen
nii lëë noo beeñ kyak xaa re con
xkyalchak no o porñee gaa tir tir
bueen noo? 13 Lëdyo gon, lëë xDios
pxusykoltoo no Abraham, Isaac ni
Jacob blisklaa xiñ xaa Jesús, xaa nii
pko do ña meñ xñabey. Aan tsi lëë
Pilat kokladzy nlaa xaa, kwnëdy to.
14 Ni nyab to nlyaa Xiñ Ntson Dios,
lëël lëë do kwnab kwlaa tu nweety
bñech. 15 Singo mod lëë do beety
xaa nii xnee kyalmbañ. Per lëë
Dios beeñ kpañ xaa, aan nriisy lëë
noo xñee nii nli ptyon noow. 16 Por
xkyalwnabey Jesús lëë xaa re byak
ni xyuumbey gaa to xaa. Lëë xaa
pkaa fuersy porñee bniladzy xaa
xtiits Jesús.

17 'Beetsy, nanaa nii tsi lëë do
beety Jesús kchë xmeñ xñabey do,
nandy to pe cos beeñtsyey do wor
go. 18 Per singo mod lëë Dios
beeñ cumplir kchë nii kwnee pro-
fet tsiñee chëb xaa nii no mban
tedy Crist. 19 Por ngo, kol ktsëë
xmod to ni kol ktikche styoo do lo
Dios, parñee singo mod lëë xtol do
kpily ni parñee knee Dios tu kyal-
wxiladzy lo do 20 tsi lëë xaa kxaal
Jesucrist, xaa nii nol kiid lo do.
21 Per no nii kwës Jesucrist kpaa
axte nii kweekli Dios kchë cos. Por
singo chëb Dios lo kchë profet nii
biid penaadle. 22 Lëë Moisés chëb
lo pxusykoltoo no: "Lëë Dios kxaal
tu xaa nii kñee xtiits Dios. Sinak nii
pxaal xaa naa, lady to kchoo xaa
go. Kol ksal kchëëtyee nii kñë xaa,
23 por kchësy meñ nii ksaldy profet
ko, lëë meñ go nitylo. Singo mod
lëë meñ go kchoo kyedzy Israel."

24 ’Ni kchësy kaa profet kwnee
kchë nii noyak leñ tse re. Klo
Samuel kwnee nii sinrii kak,
loxsye ngo kchë profet nii biid.
25 Par lëë do nak kchë tiits nii pxaal
Dios lo profet ni par lëë do nak tiits
nii psaan Dios lo pxusykoltoo no
tsiñee chëb xaa lo Abraham: “Lo
xtiiyoo kchoo meñ nii kuuñlay kchë
meñ nii nche lo kislyu.” 26 Tsi lëë
Dios kaa beeñ kpañ xiñ, klo lo do
pxaal Dios xaa par kuuñlay xaa lëë
do, parñee ksaan do xtol do.

4

Lëë Pedre ni Juan so lo xaa xñabey

1 Lëë Pedre ni Juan bii nonee lo
meñ, tsiñee lëë pxosy ptsiñ ksa xaa
nii xkyënap lidzy Dios ni xaa sa-
duceo. 2 Xlëë xaa porñee lëë Pedre
ni Juan nonee lo meñ nii nli spañ
meñ kuty, por lëë Jesús pañ. 3 Lëë
xaa xñabey kwnaasy xaa aan leñ
skiib ptseñ xaa kyool go, porñee
tsel ptsye tse kwnaasy xaa xaa.
4 Per ndaly meñ nii pkëëtyag kchë
nii kwnee xaa bniladzy, aan lëë
meñ nii xniladzy xtiits Dios pty-
alyre. Pkab siik kaay mily nonstyee
xaapkiy.
5 Lëë byaani lyu lëë xaa nii
xñabey lo meñ Israel, ni xaa kol,
ni maestre ley pkaal lsa Jerusalén.
6 Wi Anás, xaa nii xñabey lo pxosy
so siko, ni Caifás, ni Juan, ni Ale-
jandro ni kchësy meñ lidzy xaa nii
xñabey lo pxosy. 7 Lëë xaa kwn-
abey koktsyetsy Pedre ni Juan, aan
loxsye pso xaa xaa groltyee, lëë xaa
kwnabtiits lo xaa, chëb xaa:
—¿Cho bnee tiitspey lo do nii
chuuñtsyey do kchë cos re?
8 Tsigo lëë Pedre, xaa nii nyoo
no Kyalbini Ntson leñ styoo kwëb
chëb:
—Kchësy to nii nak to xaa xñabey
ni kchësy to xaa kol, 9 lëë do
xñabtiits loo noo dyon xa byak tu
xaa xsyaknë. 10 Lëë noo kñeeli lo
do parñee kaknan do ni kaknan
kchë meñ nii no Israel nii lëë xaa
re byak por xkyalwnabey Jesucrist
Nazaret. Lëë do pkëë xaa lo crusy,
per lëë Dios beeñ kpañ xaa. 11 Lëë
Jesús nak sinak kyo nii psëëb to
kchë do siñee xsaa do yu, per lëë na
lëë xaa nak sinak tu kyo nii mastre
xkiiñ. 12 Ni tu cho chilody kteelaa
lëë no lo tol lo kislyu re, xaktyee
Jesús, xaa nii pxaal Dios.
13 Tsiñee lëë xaa xñabey kon
nii nder confians xñee Pedre
ni Juan, aan lëdy xaa chak nak
xaa, psee xaa xñabey aan lëë xaa
byeñ nii xpëëdscuel Jesús nak xaa.
14 Pchilody pe cos nguëëkiy xaa
xñabey xaa, porñee lëë xaa nii byak
so siko. 15 Per lëë xaa kwnabey
pchoo Pedre ni Juan lo junt aan lëë
xaa byaan kchë xaa siñee xñabey
xaa, xtilytiits lsa xaa, 16 xñee xaa:
—¿Xa kuuñ no xaa re? Por kchësy
meñ nii no Jerusalén nan nii lëë
xaa beeñtsyey kyalntson re, aan
chilody tyeesy no nii nlidyo. 17 Per
parñee kxooñtre tiits lady meñ, kol
tsoo ktseb no xaa, parñee destye
natse kseejtre xaa lë Jesús ni stu lo
meñ.
18 Tsigo lëë xaa kwtsyetsy xaa,
aan lëë xaa kwnabey nii kseejtre
xaa ni kluuytre xaa xtiits Jesús lo
meñ. 19 Per lëë Pedre ni Juan kwëb
chëb:
—Misme lëë do na dyon kol kyeñ
deelñee buen sak Dios nii ksoob
noo xtiits to, lëël nii ksoob noo
xtiits Dios. 20 Kñabty to nii ksaan
noo kñee noo kchë nii ptyon noo ni
ptsyon noo, por chilodyo.
21 Tsigo lëë xaa xñabey kwëntseeb
lo xaa, per lëë xaa blaa xaa. Ptsy-
oldy xaa xa nsaksi xaa xaa, porñee
kchësy meñ xtee skizh lo Dios por
kchë nii kon meñ. 22 Masy choow
iz chap xaa nii byak por kyalntson
go.

Lëë meñ nii xniladzy chutiitsni Dios

23 Tsi lëë Pedre ni Juan kwlaa,
lëë xaa sey laañee nche xcombañer

xaa aan lëë xaa bitiits kchë nii chëb
pxosy ni xaa kol lo xaa. 24 Tsiñee lëë
xcombañer xaa lox pkëëtyag kchë
nii bitiits xaa, lëë xaa bitiitsni Dios
tusyke kchë xaa, chëb xaa:
—Tat Tios, lii nii psaal kpaa ni
kislyu ni nistoo ni kchë lo cos, 25 lii
beeñ knee pxusykoltoo noo David,
tsiñee por Kyalbini Ntson chëb xaa:
¿Penak nii xlëë meñ nii nche lo kislyu,
ni penak nii cho cos nii pa xkiiñdy leñ kik meñ?
26 Lëë kchë rey ni lëë xtisy nii xñabey lo kislyu ptyop
parñee ktilyni xaa Dios ni parñee ktilyni xaa xaa nii kwle Dios.
27 'Nli nii lëë Herodes ni Poncio Pilato pkaal lsa leñ kyedzy re
kchë xaa meñ sit ni meñ Israel par
ktilyni xaa xiñoo Jesús nii pxaaloo
lo kislyu. 28 Singo mod lëë xaa
beeñtsyey kchë nii nol kikoo kak
destye penaadle. 29 Lëë nana, Tat
Tios, buy kchë xkyalntseeb xaa,
aan beeñ yudar xaa nii xsoob xtiitsoo parñee ktsyebty xaa kluuy xaa
xtiitsoo. 30 Bluuy xkyalwnabeyoo
tsiin kuuñ kyak xaa meñ xsyaknë
ni kuuñtsyey xaa kyalntson por xtiits xiñ ntsonoo Jesucrist.
31 Tsiñee lëë xaa lox bitiitsni Dios,
lëë laañee nche xaa pxisy, aan lëë
Kyalbini Ntson kwsëëb kchë leñ
styoo xaa, ni lëë xtseeb pchoo lo
xaa parñee kñee xaa xtiits Dios.

Kwyody xpixwan cos

32 Tugak kwyo kik kchë meñ nii
bniladzy xtiits Dios. Ni tu cho
chëbty: "Xcheñsyaa nak cos re",
sink kchësy xcheñ meñ kok kchë
cos, kwyody xpixwano. 33 Con
kyalwnabey gaa tugak lëë apostle
kwnee nii nli pañ Jesús aan mbëë
beeñlay Dios xaa. 34 Kwyody ni tu
meñ nii nyo lyaadzy lady xaa, por
lëë meñ nii chap lyu o yu gaa ptow
aan lëë meñ kuni tumi go lo apostle
35 par kiisy apostlo lo meñ nii no
lyaadzy. 36 Singo beeñtsyey tu xaa
nii pcholë José. Lo xtiiy Leví pkab
xaa, chu nis nii lë Chipre koly xaa.
Aan lëë apostle kwnee lo xaa Bernabé. (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe:
Xaa nii xchoobladzy.) 37 Lëë xaa
pto tublë lyu nii kop xaa aan lëë
xaa kuni tumi go lo apostle.

5

Xtol Ananías ni Safira

1 Singo gak beeñtsyey tu xaa
nii pcholë Ananías chop tsiil xaa
Safira. Lëë xaa pto tublë lyu, 2 aan
pteejty xaa kchë tumi nii kwtow
lo apostle, xaktyee groltyeew ptee
xaa. Lëë xaa byaani stu grolo, aan
chop tsiilsye xaa koknano. 3 Lëë
Pedre chëb lo xaa:
—Ananías, ¿penak nii kwsëëb
xaatox leñ styool par jkëëtiil
Kyalbini Ntson aan kyaanil grol
tumi nii kwto lyu? 4 ¿Pe lëdy
xcheñoo nayak nak lyu? Ni tsi
lëëw lox ptoo gaal, ¿pe lëdy xcheñoo
nayak nak tumi go? ¿Penak nii
beeñtsyeyoo sinrii? Dios gon
pkëëtiil, pkëëtiidyoo cholsye meñ.
5 Tsiñee biñ Ananías ngo, lëë
Ananías byab lyu aan lëë xaa kuty.
Ntseeb ptsyeb kchë meñ nii koknano. 6 Tsigo lëë bla xaa yeeñ nii
nche siko pchal Ananías tublë ladx
aan lëë xaa kujkeetsy xaa.
7 Lëë kwloxo siik tson wor, lëë
tsiil Ananías ptsiñ. Ni tu pe nandy
me. 8 Lëë Pedre kwnabtiits lo me
chëb:
—Kwneeli dyon, ¿pe lal nii pto do
lyu në do lon?
Lëë me chëb:
—Nliw, lal ngo pto noow.
9 Tsigo lëë Pedre chëb:
—¿Penak nii kwyotiits to par
jkaal do xKyalbini Ntson Dios? Lëë
meñ nii kujkeetsy tsiiloo siid ske.
Lëë na lëël jkyeetsyak wil.
10 Aan wor go kazh lëë me byab
kexka lo Pedre. Tsi lëë xaa yeeñ
go bikche kon xaa lëë me tse lox
kuty, lëë me blis xaa aan lëë me
kujkeetsy xaa kwi tsiil me. 11 Aan

kchësy meñ nii xniladzy xtiits Dios
nii xkaal lsa siko ni kchësy meñ nii
koknano ptsyeb.

Kyalntson nii beeñtsyey apostle

12 Ndaly kyalntson beeñtsyey
apostle lady meñ nii tugak xkaal
lsa laañee lë lo xley Salomón.
13 Aan nikxe nii ni stu meñ byaxty
nsyëëb lady meñ nii xniladzy xtiits
Dios, bleni meñ kyedzy meñ nii
xniladzy. 14 Ni lëë meñ nii xniladzy
kaa ptyalyre, nikxe mguiyo nikxe
gaa kwnaaw. 15 Kwlii meñ kchë
meñ xsyaknë nëz aan xkix meñ
meñ xsyaknë go lo ta parñee
tsiñee te Pedre siquier xmalë xaa
kyab lady bla meñ xsyaknë go.
16 Wi meñ kyedzy nii nche kexka
Jerusalén biidni meñ xsyaknë ni
meñ nii no kyalbini mal leñ styoo
aan kchë meñ go byak.

Lëë Pedre ni Juan no skiib

17 Lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni
xaa saduceo xtilyni apostle porñee
kchë meñ xleni apostle. 18 Lëë xaa
kwnaasy apostle aan lëë xaa kwloo
xaa xiskiib kyedzy. 19 Per lëë tu
xangly Dios kukxaly chu skiib wor
kyool aan lëë angly kwlii xaa skiib
chëb:

20 —Kol tsi lidzy Dios aan kol ku-
tiits lo meñ xa nak kyalmbañ nii
xneetsy Jesús.

21 Lëë byaani kazh lyu silyga, lëë
xaa kwsëëb leñ lidzy Dios aan lëë
xaa bislo xluuy xaa xtiits Dios lo
meñ sinak chëb angly lo xaa.

Mentre gaa lëë xaa nii xñabey lo
pxosy ni lëë xaa nii nak ksa pxosy
ptop kchë xaa kol nii xñabey nii no
Israel. Loxsye ngo lëë xaa kwn-
abey kchoo apostle skiib. 22 Per
tsi lëë mayor ptsiñ chu skiib, cho
sëre gaa, aan lëë mayor kuknitiits,
23 chëb:

—Tsiitsy nyoogw chu skiib ptsiiñ
noo, lëë soldaad kaa nche nap chu
puert. Per tsiñee lëë noo pxaly chu
puert, ni stu cho kintre leeñgo.

24 Tsiñee lëë xaa nii xñabey lo
pxosy ni lëë xaa nii xkyënap lidzy
Dios biño, lëë xaa kwnabtiits lsa lo
xcombañer xaa, xñee xaa: Nli gaa
axte pa lo kyal kchë cos re. 25 Ngo
nchenee xaa tsi lëë tu meñ ptsiñ
chëb:

—Lëë xaa nii gon kwloo do skiib
no kluuy xtiits Dios lo meñ leñ lidzy
Dios.

26 Tsigo lëë xaa nii xñabey lo
mayor ni lëë mayor kukxi xaa,
per psaksidre xaa xaa, porñee pt-
syeb xaa ndeekyo meñ kyedzy xaa.
27 Tsiñee lëë xaa ptsiñni xaa, lëë xaa
pso xaa groltyee lady kchë xaa kol
nii xñabey, aan lëë xaa nii xñabey lo
pxosy chëb lo xaa:

28 —Lëë noo bñeel lo do gon nii
nodre nii kseety to lë Jesús. Aan
biñdy to tiits, sink lëë do no kiisy
xiwseedy to tyub Jerusalén, aan
chakladzy to jkëëkiy do lëë noo
xkyalkuty Jesús.

29 Tsigo lëë Pedre ni lëë stubla
apostle kwëb chëb:

—No nii klo xtiits Dios ksoob noo
que xtiits chol meñ lo kislyu re.
30 Lëë xDios pxusykoltoo no beeñ
kpañ Jesús, xaa nii pkëë do lo crusy.
31 Lëë Dios psoob Jesús nëzli parñee
kñabey Jesús ni parñee kteelaa Jesús
meñ Israel nii ktikche styoo. 32 Ksa
noo Kyalbini Ntson nii xtee Dios lo
meñ nii xsoob xtiits xaa xñee nii nli
beeñtsyey Dios nrii.

33 Tsiñee lëë xaa xñabey biñ ngo,
per nli busy blëë xaa aan wor go
kazh kokladzy xaa nyuty xaa apos-
tle. 34 Per lady kchë xaa xñabey
go no tu xaa fariseo nii pcholë
Gamaliel. Maestre ley xaa ni xsal
gaa meñ xaa. Lëë xaa kwsoli aan
lëë xaa kwnabey pchoo apostle ley
xisy wiñ. 35 Loxsye ngo lëë xaa
chëb lo xaa xñabey:

—Kchësy to xaa Israel, siñee nche
do nu, kol kyeñ gon pe kuñ do xaa
gue. 36 Kol ksaladzy gaanoo nii
penaadle pchoo tu xaa nii pcholë
Teudas, xñee xaa nii tu xaa non

nak xaa, aan kwsëëb siik tap kyoow meñ xlad xaa. Per blyëëdy
lëë xaa beety meñ, aan kchësy meñ
nii kwsëëb xlad xaa pchoots klyaal,
aan lëë xcuent xaa byal sikootyee.
37 Kok xtsedyako, leñ tse nii chaa
cens, lëë tu xaa Galilea nii pcholë
Judas pchoo, aan singo gak ndaly
meñ kwsëëb xlad xaa, per lëë meñ
beety xaa, aan lëë kchësy meñ nii
kwsëëb xlad xaa pchoots klyaal.
38 Por ngo lëën xñe lo do: Kol
ksaan xaa gue, jkaaldy to xaa. Por
deelñee kiksye chol meñ xlyañ nii
chuuñtsyey xaa sitsiñ tse nii lëëw
kyal. 39 Per deelñee xtsiiñ Dios
kayuuñtsyey xaa, chilody jkwëës to
low. Kol kap cuent, toontlaa Dios
no ktilyni do.
40 Kchësy xaa xñabey go psal xti-
its Gamaliel. Loxsye ngo lëë xaa
kwtsyetsy apostle. Lëë xaa ptee
xcheñ xaa ni lëë xaa chëb nii nodre
nii kseety xaa lë Jesús, per lëë xaa
blaa xaa. 41 Lëë apostle pchoo lady
xaa xñabey go xle xaa porñee lëë
Dios ptee tiitspey psaksi meñ go
xaa por xtiits Jesús. 42 Aan psaandy
xaa, sink ksatyee tse kwnee xaa lo
meñ nii lëë Jesús xaa nii pxaal Dios
biid kteelaa meñ lo tol. Kchë ngo
kwnee xaa lo meñ leñ lidzy Dios
ni kchë ngo kwnee xaa tsiñee kwey
xaa lidzy meñ.

6

Lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios xso kadzy xaa nii kuñ yudar

1 Leñ tse go, como lëë meñ nii
xniladzy xtiits Dios ptyalyre, lëë
xaa Israel nii xñee tiitsë griego
chëb lo xaa Israel nii xñee tiitsë
hebreo nii xtyoontsidy kwnaa viud
nii xñee tiitsë griego tsi lëë nii
xtyaaw xkaasy. 2 Tsigo lëë ksa
tsiipchop apostle ptop kchësy meñ
nii xniladzy xtiits Dios aan lëë xaa
chëb:

—Buendyo nii ksaan noo kluuy
noo xtiits Dios par kiisy noo nii
ktyaaw. 3 Por ngo, beetsy, kol kyub
kadzy xaa nii chap to confians, xaa
nii xyeñ, ni xaa nii nyoo no Kyal-
bini Ntson leñ styoo, aan kol ktee
tsiiñ re lo xaa. 4 Lëë noo tugak
kutiitsni Dios ni lëë noo kluuy xtiits
xaa.

5 Byo nii kwnee apostle styoo xaa
nii xniladzy xtiits Dios, aan lëë xaa
kwle tu xaa nii pcholë Xteb. Tyub
styoo Xteb xniladzy Xteb Dios ni
nyoo gaa nii no Kyalbini Ntson leñ
styoo Xteb. Ni lëë xaa kwle Felip,
ni Prócoro, ni Nicanor, ni Timón, ni
Parmenas, ni Nicolás, tu xaa An-
tioquía nii penaadle bniladzy xlay
meñ Israel. 6 Loxsye ngo lëë xaa
kuni xaa nii kwle xaa lo apostle,
aan lëë apostle kwnab lo Dios por
kchë xaa go ni lëë apostle pxob ña
xaa kik xaa go.

7 Lëë xtiits Dios pkaasyre, ni
lëë meñ nii xniladzy ptyalyre
Jerusalén, aan axte wi bla xipxosy
meñ Israel bniladzy.

Lëë xaa xñabey xñaasy Xteb

8 Kokni Dios Xteb. Ngo nii ptee
xaa tiitspey beeñtsyey Xteb kyal-
ntson lady meñ. 9 Lëë bla xaa
Cirene, ni xaa Alejandría, ni xaa
Cilicia, ni bla xaa kyedzy Asia, nii
chi ktoo nii lë Libertados, bislo
ptilytiitsni Xteb. 10 Per xlyëbty
xaa lo Xteb, porñee nonsyke Kyal-
bini Ntson xsyaab leñ kik Xteb pe
cos ktikche Xteb lo xaa. 11 Tsigo
lëë xaa kwtiix bla xaa nii këb nii
biñ kwneenë Xteb Moisés ni Dios.
12 Lëë xaa pkiily meñ kyedzy ni
xaa kol ni maestre ley. Singo mod
lëë xaa kwnaasy Xteb aan lëë xaa
kukso xaa lo xaa xñabey. 13 Byubak
xaa meñ nii kwnee xuuy chëb:

—Lëë xaa gue tugak nonee në
lidzy Dios ni xley Dios. 14 Ptsyon
noo kwnee xaa nii lëë Jesús
Nazaret knitylo lidzy Dios ni lëë
xaa me ktsëë kchë costumbre nii
psaan Moisés lo no.

15 Tsigo lëë xaa xñabey ni lëë kchë
meñ nii nche sob siko buy lo Xteb,

aan lëë xaa kon nii chak lo Xteb si
chak lo tu angly.

7

Kchë tiits nii kwnee Xteb

1 Tsigo lëë xaa nii xñabey lo pxosy
kwnabtiits lo Xteb chëb:
—¿Pe nli nii kwneel kchë nii
xkëëkiy meñoo?
2 Lëë Xteb kwëb chëb:
—Beetsy, kchësy to siñee nak to
xaa kyedzy re, xñabaa lo do nii
jkëëtyag to choplan xtitsaa. Worñee
gon lëë pxusykoltoo no Abraham
bii no nëz Mesopotamia, lëë Dios
ntson byaklo lo xaa, antes nii kyey
xaa nëz xtañ meñ Harán, 3 lëë
Dios chëb lo xaa: "Psaan xtañoo
ni kchësy meñ liidzyoo, aan kwey
tañ nii kluyaa lool." 4 Tsigo lëë
Abraham pchoo xtañ meñ Caldea
aan lëë xaa kutso nëz Harán. Lëë
loxsye kuty pxosy xaa, lëë Dios bi-
idni xaa tañ re, laañee no do nina.
5 Per ni tublë lyu pteejty Dios lo
xaa tañ re, per ni tu laa nsyo tu
niy xaa pteejty Dios. Aan nikxe
nii chapty xaa mëëd tiemp ko, lëë
Dios chëb nii lëëw ktee xaa lo xiñ
xaa tsi lëë xaa lox kety. 6 Ni lëë
Dios chëb kazh nii lëë kchë meñ
nii sëëd lo xtiiy xaa tsitso xtañ meñ
sit, ni lëë meñ sit jkuñ xaa tsiiñ,
ni lëë meñ sit ksaksi xaa tap ky-
oow iz. 7 Per lëë Dios chëbak nii
lëë xaa ksaksi kchë meñ sit nii
jkuñ meñ Israel tsiiñ, aan loxsye
ngo lëë meñ Israel kchoo siko, aan
lëë meñ Israel kiid kutiitsni Dios
nu. 8 Lëë Dios kwnee lo Abraham,
aan lëë Dios kwnabey nii tsobey
xaa, sinak tu señ nii lëë Dios tu-
gak kakni xaa. Por ngo, tsi lëë
xiñ xaa Isaac koly, tse nii ptsiil xaa
xmal, lëë Abraham kwlobey xaa,
aan singo gak beeñtsyey Isaac xiñ
xaa Jacob, aan singo gak kwlobey
Jacob ksa tsiipchop xiñ xaa. Lëë
xiñ Jacob nak pxusykoltoo ksa tsi-
ipchop xtiiy meñ Israel.
9 'Betsy xiñ Jacob nak José, aan
por kyalmbidy lëë xaa pto xaa par
kyey xaa Egipto. Per lëë Dios
kokni José, 10 ni lëë Dios pteelaa
xaa kchëlo kyalnë, ni Dios kaa ptee
kyalchak lo xaa. Lëë Dios beeñ
nii byo xmod José styoo Faraón rey
Egipto. Ngo nii lëë xaa pso José kok
José xtisy Egipto aan axte wi lidzy
rey kwnabey José.
11 'Tsi lëë kpiñ biid, mban kwte
meñ tyub Egipto ni Canaán, aan
ptsyoldy pe nyaw pxusykoltoo no.
12 Per tsi lëë Jacob biñ nii lëë xobx-
tily no Egipto, lëë xaa pxaal xiñ xaa
siko, xaa nii kok pxusykoltoo no.
Lëë xaa kwey primer viaj. 13 Lëë
pchopo viaj lëë José pchoo neñlo
lo betsy, aan lëë gaa xaa byuum-
bey xaa. Singo lëë rey Egipto kok-
nan pa lo tiiy sëëd José. 14 Loxsye
ngo lëë José chëb lo betsy: "Kol
tsikxi pxosy no ni meñ lidzy no."
Tsongalyptsiipkyay meñ lidzy xaa
ptsiñ Egipto. 15 Singo nak nii lëë
Jacob kutso Egipto, siko kuty xaa,
ni siko kuty pxusykoltoo no. 16 Lëë
kwloxo bla iz lëë kchë xtsit xaa
byey Siquem, aan lëëw pkyeetsy
leñ paa nii kwxii Abraham con
tumi lo xiñ Hamor.
17 'Lëë tsi lëë tiits nii chëb Dios
lo Abraham mer kak cumplir,
lëë meñ Israel ptyaly Egipto.
18 Aan lëëtyee gaa tiemp ko lëë tu
rey nii byuumbeydy José kwsob
kwnabey Egipto. 19 Lëë rey go
pkëëti xtiiy no ni lëë xaa psaksi
pxusykoltoo no, xoo kwnabey
xaa psëëb pxusykoltoo no xiñ xaa
nii lox chaly parñee kety mëëd.
20 Tiemp ko koly Moisés. Tu mëëd
nii byo styoo Dios kok xaa, aan lëë
pxosy xaa kwloolan xaa tson mëë.
21 Per tsiñee pchilodre ngolan xaa
xaa, lëë xaa psëëb xaa, aan misme
xiñtsyaap rey Egipto blis xaa, aan
lëë me kon xaa sinak nii nyak xaa
xiñ me. 22 Ngo nii pseedy Moisés
kchë nii xseedy meñ Egipto, ni kok
ndaan xaa por kchë nii kwnee xaa
ni beeñtsyey xaa.
23 'Choow iz Moisés tsi lëë xaa
kwlokyeñ tsitedy xaa lo meñ

xkyedzy xaa, meñ Israel. 24 Siko
kon xaa nii lëë tu xaa Egipto no
ktee xcheñ tu xaa xkyedzy xaa.
Aan parñee kla xaa xaa xkyedzy
xaa, lëë xaa beety xaa Egipto go.
25 Nladzy xaa tsaaplaa nyeñ meñ
xkyedzy xaa nii lëë Dios kteelaa
meñ xkyedzy xaa por lëë xaa, per
byeñdy meñ xkyedzy xaaw. 26 Lëë
byaani lyu, lëë Moisés kon nii lëë
chop xaa Israel nche ktily aan
como lëë xaa kokladzy ntsily xaa
xaa lëë xaa chëb: "Betsy to. ¿Penak
nii singue nche ktily do?" 27 Tsigo
lëë xaa nii no ktee cheñ xcombañer
pchëëp Moisés, aan lëë xaa chëb:
"¿Cho psoo gaal nii kñabeyoo loo
noo, ni cho në lool nii kakoo xixtisy
noo? 28 ¿Ote chakladzyoo yak
kutyoo naa sinak beetyoo xaa
Egipto neeg?" 29 Tsi lëë Moisés biñ
ngo, lëë xaa pxooñ aan lëë xaa si
nëz xtañ meñ Madián. Siko kwyo
xaa ni siko koly chop xiñ xaa.

30 'Lëë kwloxo choow iz, lëë tu
angly byaklo lo xaa lo tu yakitsy nii
noyek kexka xan kiy nii lë Sinaí.
31 Ntseeb psee Moisés kon ngo. Tsi
lëë xaa big par kan ngui xaaw, lëë
xaa biñ tsiy Dios nii xñee: 32 "Naa
nak xDios pxusykoltool, naa nak
xDios Abraham, xDios Isaac ni
xDios Jacob." Tsigo lëë Moisés
bislo xisy porñee tir xtsyeb xaa,
aan byaxty xaa nyuy xaa. 33 Per
lëë Dios chëb lo xaa: "Blity la-
boo, por ntson laañee nosubniyoo.
34 Chanaa xa këksaksi meñ Egipto
meñ nii ngab lon. Por ngo lëën
byety par kteelaan meñ nii ngab
lon. Na të tsiin kxalaa lii Egipto."

35 'Klo chëb meñ kyedzy lo
Moisés: "¿Cho psool nii kñabeyoo loo
noo ni cho në lool nii kakoo xixtisy
noo?" Per lëë Dios pxaal xaa sinak
tu xaa xñabey ni sinak tu xaa nii
xteelaa. Lëë angly nii byaklo lo
xaa lo yakitsy nii noyek kokni xaa.
36 Lëë Moisés kwlii pxusykoltoo
no Egipto, ni beeñtsyey gaa xaa
kyalntson Egipto, ni chu Nistoo
Nixñë, ni tyub tañ pidzy nii kwtedy
xaa choow iz ksa xaa pxusykoltoo
no. 37 Ni misme gaa Moisés chëb
lo meñ Israel: "Lëë Dios kxaal tu
profet nii kchoo lady to, sinak nii
pxaal xaa naa." 38 Lëë gak Moisés
pkaal lsa ksa pxusykoltoo no tañ
pidzy. Lëë angly nii kwnee lo xaa
kiy nii lë Sinaí kokni xaa. Lëë xaa
pkaaxcuent xtiits ntson Dios nii
xnee kyalmbañ par kteso xaaw lo
no.
39 'Per koklasty pxusykoltoo
no nsoob xtiits xaa, sink lëë
pxusykoltoo no kokladzy mbikche
nyey Egipto. 40 Lëë pxusykoltoo no
chëb lo Aarón: "Chakladzy noo nii
ksaal tu mdyo nii nech loo noo, por
toon pe cos kok Moisés nii kwlii
lëë noo xtañ meñ Egipto." 41 Tsigo
lëë xaa psaa tu mdyo nii chak si
chak tu becerr, ni lëë xaa beety ma
mbañ par kokon xaa ma lo mdyo
go. Loxsye ngo lëë xaa beeñtsyey tu
lni par kleni xaa mdyo nii kwyaa
con ña xaa. 42 Ngo nii lëë Dios
psaan pxusykoltoo no par kleni
xaa kchë mëly nii xsaani leñ kpaa.
Sinrii kë leñ xkitsy Dios nii pkëë
kchë profet:

Lo choow iz nii kunsë do tañ pidzy,
¿pe beety to ma dyon, par kokon do
ma lon?
43 Psoobty to tiits gon,
sink lëë do kwënoy lidzy mdyo
nii lë Moloc,
ni lëë do kwënoy xmëly ximdyo do
Renfán,
mdyo nii psaa do par kleni do.
Por ngo lëën kwi lëë do xtañ do,
aan lëë do kxalaa tu laañee
mastre sit lo Babilonia.

44 'Tyub nii kwyo pxusykoltoo
no tañ kwënoy xaa lidzy Dios nii
kwyaa con ladx. Leeñgo kwyot-
sey table nii kë ley. Lëë yu go
kwyaa sinak nii kwnabey Dios lo
Moisés, tsiñee chëb xaa nii ksaa
xaaw sinak nii kon xaaw. 45 Lëë
pxusykoltoo no byaani yu go aan
tsi lëë meñ xkyedzy no ptsiñ xtañ

meñ sit ksa Josué, wiw ptsiñni xaa.
Siko kwlii Dios kchë meñ nii nol
kyedzy ko par ktee Dios kyedzy
ko lo pxusykoltoo no. Aan singo
kwëngob xaa yu go axte xtiemp
David. 46 Lëë rey David bleni
Dios, aan kokladzy xaa nsaa xaa
tu laañee nyo xDios meñ Israel.
47 Per lëël Salomón nak nii psaa
lidzy Dios. 48 Nikxe nii nody Dios
nii sob kpaa leñ yu nii chaa con ña
meñ. Sinak chëb Dios lo profet:
49 Kpaa nak laañee sobaa xñabeyaa,
lo kislyu xson niyaa.
¿Xa xña yu nii ksaa do par naa?
xñee Dios,
¿o xa xñaa gaa laañee kxiladzyaa?
50 ¿Pe lëdy con ñan nayak psan kchë
cos?
51 'Per lëë do, chëb Xteb, tugak
nguiedzy nak styoo do. Chaklasty
to jkëëtyag to xtiits Dios. Nak to
sinak meñ nii xyuumbeydy Dios.
Tugak xtilyni do Kyalbini Ntson.
Lëësyak pxusykoltoo do nak to.
52 ¿Pe kwyo tu profet dyon nii
psaksidy pxusykoltoo do? Lëë
pxusykoltoo do beety kchë xaa nii
kwnee nii lëë Crist kiid, aan lëë na
nii lëë Crist biid, lëë do kokniladzy
xaa ni lëë do beety xaa. 53 Lëë angly
biidni xley Dios lo do, per xsaldy
tow.

Xkyalkuty Xteb

54 Tsiñee lëë xaa xñabey lox biñ
kchë nii kwnee Xteb, per nli busy
blëë xaa lo Xteb axte chawlay xaa.
55 Tsigo lëë Xteb nii nyoo no Kyal-
bini Ntson leñ styoo blëp lo leñ
kpaa aan lëë xaa kon xkyalntson
Dios, ni lëë xaa kon nii lëë Jesús
kusoli kwi Dios nëzli. 56 Aan lëë xaa
chëb lo xaa xñabey:
—¡Kol kuy leñ kpaa gaanoo! Lëën
chan nii lëë Xiñ Dios nii pxaal xaa
so kwi xaa nëzli.
57 Per lëë xaa xñabey koñee pt-
setyag, aan lëë xaa bislo chuptsyë
yë xaa, lëë xaa kwseñ Xteb. 58 Lëë
xaa kwlii Xteb leñ kyedzy aan lëë
xaa pteekyo Xteb. Lëë tu xaa nii
pcholë Saulo byaani xab kchë meñ
nii kukteekyo Xteb. 59 Aan mentre
lëë xaa no kteekyo Xteb, lëë Xteb
chëb lo Jesús:
—Jesús, pkaaxcuent xkyalbiniin.
60 Loxsye ngo lëë xaa psoxib aan
lëë xaa kwchuptsyë nguiedzy xñee
xaa:
—Tat Tios, ksaldyoo xtol meñ re.
Aan loxsye kwnee xaa singo, lëë
xaa kuty.

8

1 Aan kwyo Saulo conforme nii
kuty Xteb.

*Lëë Saulo kënlaag meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios*

Misme tse go lëë meñ bislo xsaksi
meñ nii xniladzy xtiits Dios nii
no Jerusalén aan kchësy meñ nii
xniladzy pchoots klyaal tyub xtañ
meñ Judea ni Samaria. Xaktyee
apostle byaan Jerusalén. 2 Lëë bla
xaa nii buen styoo kujkeetsy Xteb
ni mban biiñ xaa. 3 Mentre gaa lëë
Saulo kënlaag meñ nii xniladzy xti-
its Dios, xsyëëb xaa yu por yu xkwii
xoo xaa kwnaa ni mguiy chilo xaa
skiib.

*Lëë Felip xluuy xtiits Dios lo meñ
Samaria*

4 Per lëë kchë meñ nii pchoo
Jerusalén xluuy xtiits Dios nii xtee-
laa laañee xtsiiñtyee meñ. 5 Wi
Felip pchoo Jerusalén, aan lëë xaa
kwey leñ kyedzy Samaria aan lëë
xaa bislo xñee xaa lo meñ nii
lëë Jesús nak xaa nii pxaal Dios.
6 Tsiñee lëë meñ kon kchë kyal-
ntson nii chuuñtsyey Felip, lëë meñ
pkaal lsa par jkëëtyag meñ nii xñee
Felip. 7 Ndaly meñ nii no kyalbini
mal leñ styoo byak, aan chuptsyë
kyalbini mal xchoo leñ styoo meñ
go, ni ndaly meñ nii kutoo ni meñ
nii xsyëdy byak. 8 Por ngo ble meñ
kyedzy ko.
9 Per leñ kyedzy ko kwyo tu xaa
nii pcholë Simoñ. Chuuñtsyey xaa
kyalbruj aan chuuñ ksee xaa meñ
Samaria, xñee xaa nii tu xaa non

nak xaa. 10 Kchësy xaa wiñ ni
xaa kol xkëëtyag xtiits xaa aan xñee
meñ:
—Lëë xaa gue noy xkyalwnabey
Dios.
11 Kchësy meñ psal xaa, porñee
con xkyalbruj xaa xtse beeñ ksee
xaa meñ. 12 Per tsiñee lëë meñ bni-
ladzy xtiits Jesús nii ptsiñni Felip,
lëë meñ byeñ xa nak xkyalwnabey
Dios, ni lëë meñ kwchobnis, nikxe
mguiyo nikxe gaa kwnaaw. 13 Aan
axte wi Simoñ bniladzy ni kwchob-
nis, aan lëë xaa bislo kwënal xaa
Felip, xsee xaa chan xaa kchë kyal-
ntson nii chuuñtsyey Felip.
14 Tsiñee lëë apostle nii ncheno
Jerusalén biñ nii lëë meñ Samaria
bniladzy xtiits Dios, lëë xaa px-
aal Pedre ni Juan siko. 15 Tsiñee
lëë xaa ptsiñ, lëë xaa kwnab lo
Dios por kchë meñ Samaria nii bni-
ladzy parñee sëëb Kyalbini Ntson
leñ styoo meñ go. 16 Porñee lëë
meñ go kwchobnis worñee bni-
ladzy meñ go xtiits Dios nii xñee
cho nak Jesús, per ni tu leñ styoo
meñ go karty sëëb Kyalbini Ntson.
17 Lëë Pedre ni Juan pxob ña kik
meñ go, aan lëë Kyalbini Ntson
kwsëëb leñ styoo meñ go.
18 Tsi lëë Simoñ kon nii lëë Kyal-
bini Ntson xsyëëb leñ styoo meñ tsi
lëë apostle xob ña kik meñ, lëë xaa
kwlii tumi, 19 aan lëë xaa chëb:
—Kol kneetsy kyalwnabey gue
lon parñee kchë kik meñ nii kxobaa
ñan sëëb Kyalbini Ntson leñ styoo.
20 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Deelba nitylool kchë xtumil.
¿Xa nanoo nii sil nii xkady Dios?
21 Nonguialdy nii kuuñtsyeyoo tsiiñ
nii chuuñtsyeey noo, por chan Dios
nii nguidy no styool. 22 Psaan
xtoloo, aan kwnab lo Dios nii ktsily
xaa tol nii psya leñ styool. 23 Por
chanaa nii tir chak mbiidyoo, ni
chanaa nii xlaady tol lii.
24 Tsigo lëë Simoñ kwëb chëb:
—Kol nab lo Dios por naa, parñee
ktsyooldyaa kchë nii në do lon.
25 Loxsye bitiits apostle cho
nak Jesús, ni loxsye bluuy xaa
xtiits Dios, lëë xaa bikche sey
xaa Jerusalén, aan ndaly kyedzy
Samaria nii ptedy xaa bluuy xaa
xtiits Dios.

Lëë Felip chutiitsni tu xaa Etiopía

26 Loxsye ngo, lëë tu xangly Dios
chëb lo Felip:
—Ligier kwey nëz kyety, nëz nii
xchoo Jerusalén xtsiñ Gaza.
Lëë nëz ko xtyedy nëz tañ pidzy.
27 Lëë Felip si aan lëë tu xaa Etiopía
pkaa lo xaa nëz. Tu xaa non nak
xaa go, lëë xaa xkotsey kchë xtumi
kwnaa nii nak rey Etiopía nii lë
Candace. Lëë xaa kukiily lay lo
Dios Jerusalén. 28 Lëë xaa sey
xtañ xaa, sobsye xaa leñ tu carret,
xlab xaa libre nii pkëë profet Isaías.
29 Tsigo lëë Kyalbini Ntson chëb lo
Felip:
—Big kex xan carret ke.
30 Tsi lëë Felip big, lëë xaa biñ
nii lëë xaa Etiopía go no klab libre
nii pkëë profet Isaías. Tsigo lëë xaa
kwnabtiits, chëb xaa:
—¿Pe xyeeñoo libre nii no kla-
boo?
31 Lëë xaa Etiopía chëb:
—¿Xa kyeeñ no deelñee kindy
cho kñë lon xa nako?
Tsigo lëë xaa chëb lo Felip:
—Kwyëp aan kwsob kwin.
32 Sinrii xñee laañee no klab xaa
Etiopía go:
Sinak nii chixi meñ mëkwxiily nii
kety, kuxi meñ xaa,
ni nak xaa sinak tu mëkwxiily nii
chuptsyëdy tsi xtsiib meñ
ma,
por kwchuptsyëdy xaa.
33 Psaksi meñ xaa, aan ni tu cho
beeñdy xkyalxtisy xaa.
¿Cho lë nii kñë xa kok kchë meñ nii
kwyo xtiemp xaa?
Por lëë xaa seyle, sodre xaa lo
kislyu.
34 Tsigo lëë xaa Etiopía chëb lo
Felip:

—Beeñ favor kwnë lon dyon cho
por lëë xñee profet nrii, ¿pe por lëë
xaaw, ote por stu meño yak?
35 Lëë Felip bislo chëb xa nak
laañee no klab xaa, aan singo mod
lëë Felip chëb lo xaa cho nak Jesús.
36 Lëë tsi lëë xaa sitedy tu laañee no
nis, lëë xaa Etiopía chëb lo Felip:
—Xaatee mbëë no nis nu. ¿Pe
chiloody kaa dyon chobnisaa?
37 Lëë Felip chëb:
—Deelñee xniladzyoo tyub sty-
ool, schilow.
Lëë xaa Etiopía kwëb chëb:
—Xniladzyaa nii Jesucrist nak
Xiñ Dios.
38 Tsigo lëë xaa kwnabey kw-
sotse carret, aan lëë xaa kwsëëb lo
nis chop xaa Felip, aan lëë Felip
pchoobnis xaa. 39 Tsi lëë xaa pchoo
lo nis, lëë xKyalbini Ntson Dios biy
Felip. Aan bikchedre nyan xaa Fe-
lip, per xle xaa lëë xaa byo nëz.
40 Tsi lëë Felip byeñ lëë xaa tse so
tu kyedzy nii lë Azoto, siko pchoo
xaa lëë xaa si Cesarea. Aan kchë
kyedzy nii kwtedy xaa bluuy xaa
xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús.

9

Lëë Saulo xniladzy xtiits Jesús
(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

1 Mentre gaa lëë Saulo tugak
nonee nii lëë xaa kuty xpëëdscuel
Jesús. Por ngo, lëë xaa kunee lo xaa
nii xñabey lo pxosy. 2 Aan lëë xaa
kwnab tublë kitsy parñee con xtiit-
spey xaa nii xñabey lo pxosy lëë xaa
tsinaasy kchë meñ nii no xlad Jesús
nii chi kchë ktoo nii sob Damasco.
Nol kik xaa nii lëë xaa tsikni kchë
meñ nii kñaasy xaa Jerusalén, nikxe
kwnaaw nikxe gaa mguiyo. 3 Per
lëë xaa merle ktsiñ Damasco, tsi
lëë tu bini nii sëëd sëëb kpaa bibëly
kyako kwi xaa. 4 Lëë xaa byab lyu,
aan lëë xaa biñ tsiy tu xaa nii xñee:
—Saulo, Saulo, ¿penak nii xsaksil
naa?
5 Tsigo lëë Saulo kwnabtiits chëb:
—¿Chool?
Aan lëë tsiy xaa go kwëb chëb:
—Naa nak Jesús, xaa nii xsaksil.
6 Tsigo lëë Saulo bislo xisy lo
kyalxtseeb chëb:
—¿Pe cos chakladzyoo nii
kuuñtsyeyaa?
Aan lëë Jesús chëb:
—Kuxche aan kwey leñ kyedzy.
Siko no tu xaa nii kñë pe cos kuñoo.
7 Kchë xaa nii ksa Saulo si ptsyeb,
porñee biñ xaa tsiy xaa nii kwnee,
per ni tu cho kondy xaa. 8 Loxsye
ngo lëë Saulo kuxche lo lyu, per
tsi lëë xaa pxaly lo xaa pchilodre
nyan xaa. Nak nii lëë xaa nii ksa
xaa si kwseñ ña xaa par ktsiñ xaa
Damasco. 9 Siko kwlës xaa tson
kpidz. Pchilody nyan xaa, aan ni tu
pe tawdy xaa ni ni tu pe kowdy xaa.
10 Leñ kyedzy Damasco kwyo
tu xaa nii xniladzy xtiits Dios nii
pcholë Ananías. Lëë Dios byaklo lo
xaa lo tu mgaal chëb:
—¡Ananías!
Aan lëë Ananías kwëb chëb:
—Lëën nrii, Tat Tios.
11 Tsigo lëë Dios chëb:
—Kuxche aan kwseñ nëz nii
xñee meñ Tubli, aan tsiñee ktsiiñoo
laañee sob lidzy Judas kwnabtiits
por tu xaa Tarso nii lë Saulo. Lëë
xaa noyutiitsni naa. 12 Lëë xaa kon
tu xaa nii lë Ananías lo mgaal nii
xsyëëb laañee nix xaa, xob ña lady
xaa parñee kpikche kan xaa stub.
13 Tsiñee lëë Ananías biñ ngo, lëë
Ananías chëb:
—Tat Tios, ndaly meñ noyuti-
its lon xa nak xaa go ni kchë
kyalnë nii no kteedy xaa kchë meñ
nii xniladzy lii nii no leñ kyedzy
Jerusalén. 14 Lëë na lëë xaa sëëdak
nu con xtiitspey xaa nii xñabey lo
pxosy par koy xoo xaa kchë meñ nii
xniladzy lii.
15 Per lëë Dios chëb:
—Kwey, por lëë xaa kwlen
parñee kluuy xaa xtitsaa lo meñ
sit ni lo xrey meñ sit ni lo meñ
Israel. 16 Lëën kluy kchë kyalmban
nii tedy xaa por naa.

17 Tsigo lëë Ananías kwey laañee
kwlës Saulo. Tsiñee lëë xaa kwyo
leñ yu, lëë xaa pxob ña xaa lady
Saulo aan lëë xaa chëb:
—Saulo, lëë Jesús, xaa nii byaklo
lool nëz nii sëëdoo, pxaal naa
parñee kpikche kanoo stub ni sëëb
Kyalbini Ntson leñ styool.
18 Wor go kazh lëë tublë cos nii
nyaa si nyaa lbey pchoo lo xaa
aan lëë xaa kon stub. Tsigo lëë
xaa kuxche aan lëë xaa kwchobnis.
19 Loxsye ngo lëë xaa taw par jkaa
xaa fuersy stub.

Lëë Saulo xluuy xtiits Dios Damasco

Lëë Saulo kwlës bla kpidz lo meñ
nii xniladzy xtiits Dios nii no Dam-
asco, 20 aan lëë xaa bislo xluuy xaa
xtiits Dios lo meñ leñ ktoo, xñee xaa
nii lëë Jesús nak Xiñ Dios. 21 Kchësy
meñ nii pkëëtyag nii kwnee xaa
xsee, xñee:
—¿Pe lëdy lëë xaa gue nayak
ënlaag kchë meñ Jerusalén nii no
xlad Jesús? ¿Ni pe lëdy kaa par
tsikni xaa kchë meñ nii kñaasy xaa
lo xaa xñabey lo pxosy sëëd xaa nu?
22 Per lëë Saulo pkaare fuersy,
aan axte beeñ kchop xaa kik kchë
meñ Israel nii no Damasco, tsiñee
xñee xaa lo meñ nii nli lëë Jesús nak
xaa nii pxaal Dios.

Lëë Saulo xtyelaa lo meñ Israel

23 Lëë kwloxo bla kpidz, lëë meñ
Israel kwnee lsa dyon xa kuty xaa
Saulo, 24 per blyëëdy lëë Saulo kok-
nano. Aan tsel kyool ni yutsye
kwche mbës xaa chu puert nii kë
chu kyedzy par kuty xaa Saulo.
25 Per lëë meñ nii no xlad Saulo
kwloo Saulo leñ tu tskwidy ngol
aan lëë xaa blity meñ tub chex
pyedzy nii ntse kyako kyedzy wor
kyool, aan singo lëë Saulo kwtelaa.

Lëë Saulo xtsiñ Jerusalén

26 Tsiñee lëë Saulo ptsiñ
Jerusalén, lëë xaa kokladzy nsyëëb
xaa lady meñ nii nakle xpëëdscuel
Jesús, per kchësy meñ ptsyeb kon
xaa porñee bnilasty meñ nii wi xaa
tse nak xpëëdscuel Jesús. 27 Per lëë
Bernabé kuni xaa lo apostle. Aan
lëë Bernabé bitiits nii lëë Saulo
kon Jesús nëz, ni lëë xaa bitiits
xa mod kwnee Jesús lo Saulo, ni
lëë xaa bitiits nii ptsyebty Saulo
kwnee Saulo lo meñ Damasco cho
nak Jesús. 28 Loxsye ngo lëë Saulo
kwsëëb lady xpëëdscuel Jesús leñ
kyedzy Jerusalén aan lëë xaa bislo
xñee xaa cho nak Jesús lo meñ.
29 Bitiitsni xaa ni ptilytiitsni xaa
meñ Israel nii xñee tiits griego,
per lëë meñ go kwyoxko kuty xaa.
30 Tsiñee lëë meñ nii nak xpëëdscuel
Jesús byeño, lëë xaa kuni Saulo
kyedzy Cesarea, aan siko lëë xaa
pxaal xaa nëz Tarso.
31 Leñ tse go mbëë pañ kchë meñ
nii bniladzy xtiits Dios nii kwyo
Judea, ni Galilea, ni Samaria ni
ptsyeb meñ go Dios. Lëë Kyal-
bini Ntson beeñ meñ go yudar, por
ngo lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios
ptyalyre.

Lëë Eneas xyak

32 Leñ tse go lëë Pedre kutedy lo
kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios,
aan lëë xaa kutedy lo meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios nii no leñ kyedzy
nii lë Lida. 33 Leñ kyedzy ko lëë
xaa kutedy lo tu xaa nii pcholë
Eneas. Kok xon iz nii chilody tsis-
che Eneas, porñee tyub xaa kutoo.
34 Lëë Pedre chëb lo xaa:
—Eneas, lëë Jesucrist kuuñ kyak
lii. Kuxche aan ptuub xtal.
Wor go kazh lëë Eneas kuxche,
35 aan kchësy meñ Lida ni meñ
Sarón nii kon kuxche Eneas bni-
ladzy xtiits Dios.

Lëë Dorcas xpañ

36 Tiemp ko kwyo tu kwnaa nii
xniladzy xtiits Dios leñ kyedzy Jope
nii pcholë Tabita. (Lëë con tiits
griego xñee meñ me Dorcas.) Tu-
gak chuñ me yudar meñ nii no
lyaadzy. 37 Lëë Dorcas kwxaaknë
aan lëë me kuty. Loxsye pkasy

meñ me, lëë me pxob meñ tu leñ
yu nii sob klaa. 38 Kexka Lida nche
Jope. Por ngo, tsiñee lëë meñ Jope
nii xniladzy xtiits Dios biñ nii lëë
Pedre so leñ kyedzy Lida, lëë meñ
go pxaal chop xaa nii kunitiits lo
Pedre chëb:
—Klyëëdyoo, sinusy kol tsoo
Jope.
39 Lëë Pedre sinal aan tsiñee lëë
xaa ptsiñ, lëë meñ kuni xaa laañee
xoob tuukwnaa go, aan lëë kchësy
kwnaa viud ptyop kyako kwi xaa
choon xluuy kchë vestid ni mankw
nii psaa Dorcas worñee bii mbañ
me. 40 Tsigo lëë Pedre kwlii kchësy
meñ ley, lëë xaa psoxib, aan lëë xaa
kwnee lo Dios. Loxsye ngo lëë xaa
buy lo kwnaa kuty ko, aan lëë xaa
chëb:
—Tabita, kuxche.
Tsigo lëë me pxaly lo me. Tsi
lëë me kon Pedre, lëë me kwsobli.
41 Lëë xaa kwseñ ña me aan lëë
me psoli xaa. Loxsye ngo lëë xaa
kwtsyetsy meñ nii xniladzy xtiits
Dios ni lëë xaa kwtsyetsy kchë kw-
naa viud nii nche worñee lëë xaa
ptsiñ parñee kan meñ nii lëë me
pañ. 42 Lëëw koknan kchësy meñ
nii no leñ kyedzy Jope, aan ndaly
meñ bniladzy Dios. 43 Ndaly kpidz
kwlës Pedre lidzy tu xaa nii xku-
utsy kidy nii pcholë Simoñ nii no
leñ kyedzy ko.

10

Lëë Pedre chi lidzy Cornelio

1 Leñ kyedzy Cesarea kwyo tu
xaa nii pcholë Cornelio. Xñabey
xaa lo tu kyoow soldad nii sëëd nëz
Italia. 2 Buen xaa ni xtsyeb xaa
Dios kchë meñ lidzy xaa. Nroob
tumi xtee xaa par kuñ xaa meñ Is-
rael yudar, ni tugak chutiitsni xaa
Dios. 3 Lëë tu wtse, siik las tres, lëë
tu xangly Dios byaklo lo xaa aan
nyë kon xaa nii lëë angly ko kwsëëb
laañee sob xaa chëb:
—¡Cornelio!
4 Ptsyeb Cornelio buy lo angly,
per lëë xaa kwnabtiits, chëb xaa:
—¿Pe nëël?
Tsigo lëë angly chëb:
—Lëë Dios biñ xtiitsoo ni lëë
xaa kon kchë nii no kteedyoo par
kuñoo yudar meñ nii no lyaadzy.
5 Kon cho pxaal leñ kyedzy Jope
tsitsyetsy Simoñ, xaa nii xñee gak
meñ Pedre. 6 Lidzy stu Simoñ nii
xkuutsy kidy nii sob lidzy kexka
chu nistoo xkwës xaa.
7 Tsiñee lëë angly nii kwnee lo
Cornelio bi, lëë Cornelio kwtsyetsy
chop xaa nii xkyë tsiiñ lo xaa ni lëë
xaa kwtsyetsy tu xsoldad xaa nii
xniladzy xtiits Dios. 8 Loxsye bitiits
Cornelio kchë nii ptsyool xaa, lëë
xaa pxaal xmos xaa Jope.
9 Lëë byaani lyu, tsel xwe ng-
bidz lëë Pedre kwyëp kik yu par
kutiitsni xaa Dios. Lëë gaa xaa
nii pxaal Cornelio mer ktsiñ Jope.
10 Kwlaañ Pedre aan kokladzy xaa
nyaw xaa, per mentre lëë siily noy-
aklo, lëë xaa kwneexkaal 11 nii lëë
kpaa byaly, aan lëë tublë sinak
ladx mant ngol sëëd sëëb nxituusy
ksa tap skiñ ladx ko. 12 Lo ladx ko
kë kchëlo ma nii no lo kislyu, sinak
ma nii sob tap niy, ni mëël, ni kchë
ma nii sob xikw. 13 Tsigo lëë Pedre
biñ tsiy tu xaa nii chëb:
—Pedre, kuso, beety kchë ma
gue aan taw ma.
14 Per lëë Pedre kwëb chëb:
—Chilodyo, por wi ma nii
xtyaawdy kë lo ladx ke, aan lo
nii mbañaa karty kawaa ma nii
nonguialdy ktyaaw.
15 Lëë tsiy xaa go kwnee stub
chëb:
—Kñeedyoo nii chilody kaawoo
nii xñee Dios nii schilo ktyaaw.
16 Tson vuelt biñ xaa tsiy xaa
go, axte tsigolye lëë ladx ko byëp
kpaa stub. 17 Lëë Pedre no kyalnë
dyon xa kyeñ xaa kchë nii kwnee
Dios lo xaa lo mgaal go, tsi lëë xaa
nii pxaal Cornelio ptsiñ chu puert
xñabtiits dyon pa nak lidzy Simoñ.

18 Nguiedzy kwnabtiits xaa dyon
pe siko xkwës tu xaa nii lë Simoñ
nii xñee meñ Pedre. 19 Aan como
lëë Pedre bii no kyalnë nii dyon
xa kyeñ xaa kchë nii chëb Dios lo
xaa lo mgaal go, lëë Kyalbini Ntson
chëb lo xaa:
—Buy gaanoo, tson meñ xyub lii.
20 Kuso, byety aan kunal meñ gue.
Jkañdy kikoo, por naa pxal meñ
gue.
21 Tsigo lëë Pedre byety aan lëë
xaa chëb lo xaa nii pxaal Cornelio:
—Naa nak xaa nii xyub to. ¿Pe
cos tsiiñ sëëd to?
22 Lëë xaa nii pxaal Cornelio
kwëb chëb:
—Xmandad Cornelio syoop noo.
Tu xaa nii xñabey lo tu kyoow sol-
dad nak xaa. Buen xaa, xtsyeb
xaa Dios, ni kchë meñ Israel xle lo
xaa. Lëë tu xangly Dios chëb nii no
kwetsy xaa lii par tsil lidzy xaa tsiin
jkëëtyag xaa kchë nii këëboo.
23 Tsigo lëë Pedre pteedy xaa nëz
leñ yu, aan lëë xaa ptseñ ksa xaa
kyool go. Lëë byaani lyu, lëë Pedre
sinal ksa bla xaa nii xniladzy xtiits
Dios nii no leñ kyedzy Jope.
24 Lëë byaani stu lyu lëë xaa ptsiñ
Cesarea. Lëë gaa Cornelio tse nche
mbës ksa meñ lidzy ni xamigw xaa
nii kwtsyetsy xaa. 25 Tsi lëë Pedre
ptsiñ chu yu, lëë Cornelio pchoo
kuktsiilnëz xaa aan lëë Cornelio
psoxib lo xaa sinak nii nyak xaa tu
xaa non. 26 Per lëë Pedre bliso xaa
chëb:
—Kusoli, por sinakakaa nakoo.
27 Aan mentre lëë xaa bii sinee,
lëë Pedre kwsëëb leñ yu aan lëë xaa
kon nii singootyee ndaly meñ tse
nche mbës. 28 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Nan buen do gon nii chilody
ktsiil lsa tu meñ Israel meñ sit
o sëëb kaa xaa leñ lidzy tu meñ
sit. Per lëë Dios bluuy lon lo
tu mgaal nii nody nii kpixladzyaa
meñ sit. 29 Por ngo, siñee kwtsyetsy
to naa, lëën syely. Blyëëdyaa. Ni
tu pe chëptyaa. Lëë nina na busy,
chakladzyaa kaknanaa penak kwt-
syetsy to naa.
30 Tsigo lëë Cornelio kwëb chëb:
—Natse chako tap kpidz, misme
wor re gak lëën so leñ lidzyaa nu,
cholaa lay nii chak lo Dios wor wtse
aan lëëtyee gaa tse go tawdyaa par
kuuñ ksakaa Dios, tsiñee lëë tu xaa
nii nakw tu ladx nii xpibëly byaklo
lon. 31 Aan lëë xaa në lon: Corne-
lio, lëë Dios gon biñ xlayoo ni lëë
xaa kon kchë nii no kteedyoo par
kuñoo yudar meñ nii no lyaadzy.
32 Lëë nana busy kwnabey nii kak-
tsyetsy Simoñ, xaa nii xñee gak
meñ Pedre. Lëë xaa so leñ kyedzy
Jope. Lidzy stu Simoñ nii xkuutsy
kidy nii sob lidzy kexka chu nistoo
xkwës xaa. 33 Por ngo nii blyëëdyaa
lëën pxal xaa nii biid kyub lii, aan
buen nii sëëdoo. Lëë na chan Dios
nii lëë noo nche nu par jkëëtyag noo
kchë nii pxaal Dioosoo sëëdneel loo
noo.

Kchë nii kwnee Pedre lidzy Cornelio

34 Tsigo lëë Pedre bislo kwnee
chëb:
—Na si nagon, lëën xyeñ nii
nli lëdy wi Dios xsee chan meñ,
35 sink kchë meñ nii xsal xaa ni
chuuñtsyey nii xñabey xaa, kchë
meñ go xyo styoo xaa. 36 Lëë Dios
kwnee lo meñ Israel nii lëë Jesu-
crist kiidni tiits nii kchoobladzy
styoo meñ. Lëë Jesucrist nak xaa
nii xñabey kchë lo meñ. 37 Nan
do gon pe cos kok tyub xtañ meñ
Israel. Galilea bislow, loxsye
kwnee Juan nii no nii chobnis meñ.
38 Ni nan gaa to xa kwle Dios Jesús
Nazaret ni xa kwsëëb Kyalbini
Ntson leñ styoo xaa. Aan lëë Dios
ptee kyalwnabey lo xaa parñee
kuñ xaa kyalbuen ni kuuñ kyak
xaa kchë meñ nii no ksaksi xaatox
lo kyalkits. Kchë ngo beeñtsyey
xaa porñee chop xaa Dios nak.
39 Lëë noo chutiits kchë nii ptyon
noo beeñtsyey Jesús leñ kyedzy
Jerusalén ni tyub xtañ meñ Israel.
Loxsye ngo lëë meñ beety xaa,

pkëë meñ xaa lo crusy. 40 Per
tse nii kwloxo tson kpidz lëë Dios
beeñ kpañ xaa, aan lëë xaa byaklo
loo noo. 41 Byaklody xaa kchë lo
meñ, sink xaktyee kchëë noo siñee
kwlel Dioos noo, ptyon noo xaa
par kutiits noo nii nli pañ xaa.
Ptyaaw noo ni ptyow noo ksa noo
xaa loxsye pañ xaa. 42 Aan lëë xaa
pxaal lëë noo kñee noo lo meñ nii
lëë Dios pso xaa par kñabey xaa lo
meñ kuty ni lo meñ mbañ. 43 Ni
kwneel gaa kchësy profet cho nak
Jesús, ni kwneel gaa xaa nii kchësy
meñ nii kniladzy xtiits Jesús kpily
xtol.

Lëë Kyalbini Ntson xsyëëb leñ
styoo meñ sit

44 Lëë Pedre bii nonee, tsiñee lëë
Kyalbini Ntson kwsëëb leñ styoo
kchësy meñ nii nche jkëëtyag nii
xñee xaa. 45 Aan lëë meñ Israel
nii xniladzy nii kwey ksa Pedre
psee kon nii wi leñ styoo meñ sit
blaa Dios kwsëëb Kyalbini Ntson,
46 porñee biñ xaa nii lëë kchë meñ
go xñee xaatke ntson Dios con stu
clasy tiitsë. 47 Tsigo lëë Pedre chëb:

—¿Pe no gaa dyon cho jka nis
par chobnis kchë meñ re, por
misme Kyalbini Ntson nii kwsëëb
leñ styoo no kwsëëb leñ styoo kchë
meñ re?

48 Aan lëë xaa kwnabey kwchob-
nis meñ go con xtiitspey Jesucrist.
Loxsye ngo lëë kchë meñ go kwnab
nii kwës Pedre bla kpidz.

11

Lëë Pedre chikni tiits lo meñ nii
xniladzy nii no Jerusalén

1 Lëë apostle ni kchë meñ nii xni-
ladzy nii no tyub xtañ meñ Israel
biñ nii lëë bla meñ sit bniladzy
xtiits Dios. 2 Per tsiñee lëë Pedre
ptsiñ Jerusalén, lëë bla meñ Israel
kwneenë Pedre, 3 chëb xaa:

—¿Penak nii kusëëboo lidzy meñ
sit, ni tawnil kchë meñ go?

4 Tsigo lëë Pedre bislo bitiits xa
kwey xaa lidzy Cornelio, lëë xaa
chëb:

5 —Leñ kyedzy Jope son, aan
tsiñee lëën noyutiitsni Dios, lëë tu
mgaal kwtedy lon, aan lëën kon
tublë ladx mant ngol nii sëëdsëëb
kpaa nxituusy ksa tap skiño aan
lëëw byab axte laañee son. 6 Tsiñee
lëën big kex par kuy nyëën dyon pe
cos kë lo ladx ko, lëën kon kchëlo
ma nii sob tap niy, kchëlo ma tox,
ni kchëlo mëël, ni kchëlo ma nii sob
xikw. 7 Aan lëën biñ tsiy tu xaa
nii në lon: “Pedre, kuso, beety ma
gue aan taw ma.” 8 Per lëën chëp:
“Chilodyo, por wi ma nii xtyaawdy
kë lo ladx ke, aan lo nii mbañaa
karty kawaa ma nii nonguialdy
ktyaaw.” 9 Tsigo lëë tsiy xaa nii
sëëd kpaa në lon stub: “Kñeedyoo
nii chilody kaawoo nii xñee Dios
nii schilo ktyaaw.” 10 Tson vuelt
biñaa tsiy xaa go. Loxsye ngo lëë
ladx ko byëp kpaa stub. 11 Wor
go kazh lëë tson xaa kwlañ lidzy
xaa nii kwlësaa. Cesarea pchoo
xaa biid kyub xaa naa. 12 Aan
lëë Kyalbini Ntson në lon: “Kunal,
jkañdy kikoo.” Wi ksa xoop xaa
re kwsënal naa, ksa noo psyëëb leñ
lidzy tu xaa 13 nii bitiits loo noo xa
byaklo tu angly chilidzy xaa chëb:
“Pxaal meñ leñ kyedzy Jope tsit-
syetsy Simoñ, xaa nii xñee gak meñ
Pedre. 14 Aan lëë Pedre kñë xa
telaal ni xa telaa meñ liidzyoo lo
tol.” 15 Tsiñee lëën bislo xñen, lëë
Kyalbini Ntson nii klootyee kwsëëb
leñ styoo no kwsëëbak leñ styoo
meñ go. 16 Tsigo lëën psaladzy
xtiits Jesús tsiñee chëb xaa: “Nli
nii lëë Juan pchoobnis con nis sye,
per lëë do chobnis con Kyalbini
Ntson.” 17 Por ngo, deelñee wi lo
meñ sit ko pteedy Dios xKyalbini
Ntson, ¿cho nakaa parñee jkaan
Dios? Por singo gak bneetsy xaa
Kyalbini Ntson lo no.

18 Tsiñee lëë meñ nii xniladzy xti-
its Dios nii no Jerusalén lox biñ ngo,

kwneedre xaa, sink lëë xaa ptee
skizh lo Dios chëb xaa:
—¡Wi meñ sit tsigo busy kteelaa
Dios lo tol ni wi meñ sit jkaa kyalm-
bañ nii xnitylody!

Meñ Antioquía nii xniladzy xtiits Dios

19 Loxsye kuty Xteb, ndaly
kyalnë nii kwtedy kchë meñ nii
xniladzy xtiits Dios, aan no meñ go
pxooñ ptsiñ axte Fenicia, Chipre
ni Antioquía. Nonstyee lo meñ
Israel kwnee meñ go cho nak
Jesús. 20 Per lëë bla xaa Chipre
ni xaa Cirene nii xniladzy xtiits
Dios ptsiñ leñ kyedzy Antioquía
aan wi lo meñ sit kwnee xaa cho
nak Jesús. 21 Lëë Dios kokni xaa,
aan ndaly meñ go ptikche styoo lo
Dios aan lëë meñ go bniladzy xtiits
Dios. 22 Tsiñee lëëw biñ meñ nii
xniladzy nii no Jerusalén, lëë xaa
pxaal Bernabé kyedzy Antioquía.
23 Tsiñee lëë Bernabé ptsiñ, ble xaa
kon xaa xkyalnsaak Dios aan lëë
xaa kwnab nii ksaandy meñ go
xtiits Dios. 24 Tu xaa buen nak
Bernabé. Nyoo no Kyalbini Ntson
leñ styoo xaa ni nyoo nii tyub styoo
xaa xniladzy xaa xtiits Dios. Aan
ndaly meñ go big lo Dios.

25 Loxsye ngo lëë Bernabé si
Tarso sikyub Saulo. Aan tsi lëë xaa
ptsil xaa, lëë xaa kuni xaa Antio-
quía. 26 Nder tu iz kwlës xaa lo meñ
Antioquía nii xniladzy xtiits Dios
aan ndaly meñ beeñ kseedy xaa.
Lëë meñ Antioquía klootyee kwnee
lo meñ nii no xlad Jesús Cristiañ.

27 Leñ tse go lëë bla profet pchoo
Jerusalén kwey Antioquía. 28 Lëë tu
profet nii pcholë Agabo kusoli lady
meñ nii xniladzy xtiits Dios, aan
por Kyalbini Ntson lëë xaa kwnee
nii lëë kpiñ kiid tyub lo kislyu, aan
nli gaa lëë kpiñ go biid iz nii kwn-
abey Claudio. 29 Tsigo lëë meñ
Antioquía nii xniladzy xtiits Dios
kwnee dyon xa kuñ xaa yudar meñ
nii xniladzy nii no Judea. 30 Aan
lëë xaa ptop nii pchilootyee lo xaa
par kxaal xaaw lo kchë xaa kol nii
xñabey lo meñ nii xniladzy xtiits
Dios nii no tyub Judea. Lëë Saulo
ni Bernabé kuni kchë nii ptop meñ
go.

12

Lëë Pedre no skiib

1 Leñ tse go lëë rey Herodes bislo
psaksi bla meñ nii xniladzy xtiits
Dios. 2 Lëë xaa pxaal soldad kuky-
eety betsy Juan nii pcholë Jacob
con spad, 3 aan como kon xaa nii
byo kchë ngo styoo meñ Israel, lëë
xaa kwnabey pkaa wi Pedre. Kchë
ngo beeñtsyey xaa leñ tse nii chak
lni nii xtyaaw kyaxtily nii xkyëdy
levadur. 4 Loxsye pkaa Pedre, lëë
Herodes kwloo xaa skiib, aan tap
tiiy soldad kwënap xaa, tap kaa sol-
dad tu tiiy. Nladzy Herodes kwii
xaa Pedre loxsye te paskw parñee
kñab meñ kyedzy kety Pedre. 5 Per
nikxe nii tsiitsy kwyo Pedre skiib,
tugak kwnab meñ nii nak ksa xaa
nii kakni Dios xaa.

Lëë Dios xkwii Pedre skiib

6 Kyool nii kxe kwii Herodes Pe-
dre par kñab meñ kyedzy kety Pe-
dre. Lëë Pedre nixyesy leñ skiib
nxituusy ña xaa con chop lë caden.
Nix kaa tuga soldad kwi xaa, ni
lëë stubla gaa soldad nche nap chu
skiib, 7 tsiñee lëë tu xangly Dios
ptsiñ, aan lëë tu bini ngol kwë leñ
skiib. Lëë angly pteexug kwi Pedre
par kna Pedre, aan lëë angly chëb:
—Sinusy kuxche.
Tsigo lëë caden nii nxituu ña Pe-
dre byak, 8 aan lëë angly chëb:
—Kokw xaboo ni pkëëniy laboo.
Loxsye beeñtsyey Pedre nii kwn-
abey angly, lëë angly chëb:
—Pix xkaxkeemoo aan tënal naa.
9 Lëë Pedre sinal xitsy angly,
nandy xaa dyon pe nli nii chop xaa
angly si ote nlidyo yak. Soot xaa nii
lo mgaal chan xaa kchë ngo. 10 Per
klo lo tub tiiy soldad nii nche nap
kwtedy xaa. Loxsye ngo lëë xaa
kwtedy lo stub tiiy soldad nii nche

nap stub lugar. Aan tsiñee lëë xaa
ptsiñ chu puert kiib ngol nii kë chu
nëz, lëë puert ko byaly xaly aan lëë
xaa pchoo. Loxsye kwsë xaa xisy
wiñ, lëë angly psaan xaa. 11 Axte
tsigolye lëë Pedre byaabini aan lëë
xaa chëb:

—Na si nagon, chanaa nii nli lëë
Dios pxaal xangly biidlii naa ña
Herodes ni biid kteelaa naa lo kchë
nii kokladzy meñ Israel nyuñ xaa
naa.

12 Ngo nladzy Pedre lëë xaa si
lidzy Mariy, xñaa Juan, xaa nii
kwnee gak meñ Marcos. Ndaly
meñ pkaal lsa siko par kutiitsni
meñ Dios. 13 Tsiñee lëë xaa pseetsy
chu puert nii kë nëz chu nëz, lëë
tu kwnaa nii tugak xkyë tsiiñ nii
pcholë Rode kukuy dyon chow.
14 Tsiñee lëë me byuumbey tsiy Pe-
dre, pxaldy me chu puert, sink lo
kyalwle go lëë me bikche sey me
leñ yu stub, sikni me tiits nii lëë
Pedre so chu puert.

15 Per lëë meñ nii ncheno leñ yu
chëb lo me:

—¡Chak wetyoo!

Per tugak ndip xtiits me nii nli
lëë xaaw. Lëë kchë meñ go chëb:

—Lëdy xaaw, buty xangly xaaw.

16 Lëë Pedre gaa tugak no kseetsy
chu puert. Aan tsiñee lëë meñ
pxaly chu puert, psee meñ kon
meñ nii nli lëë xaaw. 17 Per lëë
xaa kwloo señ con ña xaa parñee
kwetse meñ, aan lëë xaa bitiits xa
kulii Dios xaa skiib, ni lëë xaa chëb:

—Kol kutiits nrii lo Jacob ni lo
kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios.

Loxsye ngo lëë xaa pchoo, lëë
xaa si stub lugar.

18 Tsiñee lëë lyu byaani, xyeñdy
soldad dyon xa kuñ xaa, porñee
nandy xaa pe kok Pedre. 19 Lëë
Herodes kwnabey kok wyub Pe-
dre, aan como ptsildy xaa xaa, lëë
xaa kwtsyetsy xaa nii kwënap chu
skiib aan lëë xaa kwnabey kuty
xaa. Loxsye ngo lëë Herodes pchoo
Judea, lëë xaa si Cesarea.

Xkyalkuty Herodes

20 Leñ tse go lëë Herodes xlëë lo
meñ Tiro ni Sidón, per lëë chop
kyedzy ko kwnee dyon xa tsinee
xaa lo Herodes. Tsigo lëë xaa
byub mod kwnee xaa lo Blasto,
tu xaa nii tugak so kex lo rey
Herodes. Lëë Blasto kwnee lo
Herodes parñee klëëdre xaa lo chop
kyedzy ko, porñee tañ nii xñabey
Herodes xchoo nii xtyaaw xtañ
meñ Tiro ni meñ Sidón. 21 Lëë
Herodes kwle tu tse nii tsinee chop
kyedzy ko lo xaa. Aan tsi lëë tse
go kol, lëë Herodes kokw xab lni ni
lëë xaa kwsob lo xyakxily xaa leñ
yulyey aan lëë xaa bislo kwnee xaa
lo meñ go. 22 Tsi lëë meñ go biñ tsiy
xaa, lëë meñ go bislo kwchuptsyë
xñee:

—¡Lëdre xaa lo kislyu ngue
nonee, sink tu dioslew!

23 Wor go kazh lëë tu xangly
Dios beeñ ksaknë Herodes aan
lëë msyog beety xaa porñee beeñ
ksakty xaa Dios.

24 Lëë meñ nii pkëëtyag ni bni-
ladzy xtiits Dios ptyalyre.

25 Tsiñee lëë Bernabé ni Saulo
byal xtsiiñ, lëë xaa bi Jerusalén,
aan lëë xaa biy Juan, xaa nii xñee
gak meñ Marcos.

13

Lëë Saulo ni Bernabé chislo lo tsiiñ nii pteedy Dios lo xaa

1 Kwyo profet ni maestre lady
meñ Antioquía nii bniladzy xtiits
Dios. Lëë lë xaa nrii: Bernabé,
Simoñ (Yeesy kwnee meñ lo
Simoñ), Lucio xaa Cirene, Manaén
(xaa nii kwroob tusyke chop
Herodes, xaa nii kwnabey Galilea)
ni Saulo. 2 Lëë tu tse, lëë meñ
ncheyutiitsni Dios ni tawdy meñ
go par kuuñ ksak meñ go Dios. Lëë
Kyalbini Ntson chëb:

—Kol kwixaa Bernabé ni Saulo
par kuuñtsyey xaa tu tsiiñ nii kt-
edyaa.

3 Loxsye bitiitsni xaa Dios ni
tawdy xaa par kuuñ ksak xaa Dios,

lëë xaa pxob ña xaa kik Saulo ni
Bernabé aan lëë xaa psonëz xaa.

Lëë Saulo ni Bernabé xtsiñ Chipre

4 Lëë Kyalbini Ntson pxaal Bernabé ni Saulo kyedzy nii lë Seleucia aan siko lëë xaa kwyo barkw
par tsi xaa Chipre. 5 Tsiñee lëë
xaa ptsiñ kyedzy nii lë Salamina
nii nche Chipre, lëë xaa bislo xluuy
xaa xtiits Dios leñ xiktoo meñ Israel. Wi Juan kunal kuñ xaa yudar.
6 Aan lëë xaa kwte tyub lo kislyu
wiñ go ptsiñ xaa axte Pafos. Siko
lëë xaa kuktsiil tu xaa Israel nii
pcholë Barjesús nii nak bruj. Tu
wnee xuuy nak xaa, xñee xaa nii
xtiits Dios xñee xaa. 7 Lëë bruj ko
kok xamigw xtisy Chipre nii pcholë
Sergio Paulo. Tu xaa nyaani kok
xtisy ko, lëë xaa kwnabey koktsyetsy Bernabé ni Saulo, parñee
jkëëtyag xaa xtiits Dios. 8 Per lëë
bruj Barjesús, xaa nii pcholë gak
Elimas, kokladzy nsyonlë parñee
nilasty xtisy xtiits Dios. 9 Tsigo lëë
Saulo, xaa nii pcholë gak Pable,
buy lo bruj ko, nyoo nii no Kyalbini
Ntson leñ styoo Saulo, 10 aan lëë
xaa chëb:

—¡Sinak xaatox nakoo! ¡Ngo nii
xñee xuuyoo ni ngo nii xyody cos
buen styool! ¿Penak nii tugak sonlël
lo xnëz tubli Dios? 11 Lëë na lëë
Dios ksaksi lii. Lëël kyaan ciegw
aan ndaly kpidz kchilody kanoo lo
xbini ngbidz.

Wor go kazh lëë bruj ko byaan
ciegw, aan lëë xaa byub dyon cho
señ ña xaa porñee chandy xaa.
12 Tsiñee lëë xtisy kon kchë ngo, lëë
xaa bniladzy xtiits Dios, aan psee
xaa biñ xaa xtiits Dios.

Lëë Pable ni Bernabé xtsiñ kyedzy Antioquía nii ngab Pisidia

13 Lëë Pable byo barkw chu nis
Pafos ksa xcombañer par tsi xaa
Perge, tu kyedzy nii nche nëz tañ
nii lë Panfilia. Per lëë Juan pchoxso
lo xaa, aan lëë Juan sey Jerusalén.
14 Loxsye kwte xaa Perge, lëë xaa
ptsiñ Antioquía, tu kyedzy nii nche
nëz tañ nii lë Pisidia. Lëë tsi lëë
tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ
kol, lëë xaa kwsëëb ktoo aan lëë
xaa kwsob. 15 Loxsye pkab libre ley
ni libre nii pkëë profet, lëë xaa nii
xñabey leñ ktoo chëb lo xaa:

—Beetsy, deelñee chakladzy to
kñee do choplan xtiits to lo meñ,
schilo kñee dow nina.

16 Tsigo lëë Pable kuso, aan lëë
xaa kwloo señ con ña xaa parñee
kwetse meñ, chëb xaa:

—Kol kono, meñ Israel, ni kchësy
to siñee xtsyeb to Dios: 17 Lëë xDios
meñ Israel kwle pxusykoltoo no
ni lëë Dios beeñ ktyaly xaa axte
kok xaa tu kyedzy ngol worñee bii
ncheno xaa Egipto. Siko kok xaa
meñ sit. Loxsye ngo por xkyalwnabey Dios lëë xaa pchoo tañ
go. 18 Choow iz pxekw Dios lo
pxusykoltoo no tañ pidzy nii kwtedy xaa, 19 ni lëë xaa bnitylo kadzy
kyedzy ngol nii nche nëz tañ nii lë
Canaán par ktee xaa xilyu meñ go
lo pxusykoltoo no. 20 Tap kyoow
grol iz kwë pxusykoltoo no singo.
Loxsye ngo lëë Dios pso juesy kwnabey lo pxusykoltoo no. Lëë profet
Samuel kok lultime juesy.

21 'Loxsye ngo lëë pxusykoltoo
no kwnab tu rey lo profet Samuel,
aan lëë Dios pso Saúl xiñ Cis
nii sëëd lo xtiiy Benjamín kok
rey. Choow iz kwnabey Saúl
lo pxusykoltoo no. 22 Lëë Dios
kwlii Saúl, aan lëë xaa pso David
kok David rey, chëb xaa: "Lëë
David xiñ Isaí nak tu xaa nii xyo
styoon ni suuñtsyey xaa kchë nii
chakladzyaa." 23 Lo xtiiy David
sëëd Jesús, xaa nii pxaal Dios
biid kteelaa meñ Israel, sinak nii
psaanle Dios tiits. 24 Klo Juan biid
lo xaa. Lëë Juan bluuy xtiits Dios
kchë lo meñ Israel, xñee Juan nii
no nii ktikche meñ styoo lo Dios
ni chobnis meñ. 25 Aan tsiñee lëë
xtse Juan mer ksa, lëë Juan chëb:
"Lëdy naa nak xaa nii nladzy to nii

nakaa. Per skere sëëd tu xaa nii
mastre non lon, por naa ni parñee
kliityaa lab xaa xkiiñdyaa.”

26 ’Kol kono gaanoo, beetsy,
kchësy to siñee sëëd to lo xtiiy
Abraham ni kchësy to siñee xtsyeb
to Dios. Lëë Dios pxaal tiits re lo
no parñee kñë xaa xa telaa no.
27 Koknandy meñ nii no Jerusalén
ni koknandy xaa xñabey cho kok
Jesús. Ni byeñdy xaa kchë kitsy
nii pkëë profet nii xkab leñ ktoo
ksatyee tse nii xiladzy meñ lo
tsiiñ. Por ngo lëë xaa beeñ cumplir
nii pkëë profet tsi lëë xaa beety
Jesús. 28 Aan nikxe gaa ni tu pe
beeñtsyeydy Jesús par kety xaa,
lëë meñ kwnab lo Pilat kuty xaa.
29 Tsiñee lëë Jesús lox kwtedy kchë
nii kë leñ xkitsy Dios nii no tedy
xaa, lëë meñ blity xaa lo crusy aan
lëë meñ pkeetsy xaa. 30 Per lëë
Dios beeñ kpañ xaa. 31 Aan ndaly
kpidz byaklo Jesús lo kchë meñ
nii kwënsë ksa xaa tyub Galilea
ni Jerusalén, aan lëë kchë meñ go
chutiitso lo meñ nina.

32 ’Por ngo nii lëë noo xñee
tiits ntson nii psaan Dios lo
pxusykoltoo no lo do. 33 Lëë noo
syoopnii xtiits Dios lo do. Kchë nii
byaan Dios tiits ksa pxusykoltoo
no, lëëw beeñ xaa cumplir lo no
nii nak no xiñ pxusykoltoo no. Lëë
xaa beeñ kpañ Jesús sinak nii kë
leñ salmo dos nii xñee sinrii: “Lii
nak xiñaa. Naa bnetsy kyalmbañ
lool natse.” 34 Kwneel Dios nii
lëë xaa kuuñ kpañ Jesús parñee
kpikchedre kety Jesús. Leñ kitsy
nii kë xtiits xaa chëb xaa sinrii:
“Lëën kne kchë kyalnsaak nii
chëpaa lo David lool.” 35 Por ngo
leñ kitsyak nii kë salmos xñee:
“Klaadyoo kyodz xcuerp xaa nii
xsoob xtiitsoo.” 36 Ni nan gaa
to xa beeñtsyey David kchë nii
kwnabey Dios xtiemp xaa. Loxsye
ngo lëë xaa kuty sinak nii kuty
kchë pxusykoltoo xaa aan lëë
xcuerp xaa byodz. 37 Per byosty
xcuerp Jesús, xaa nii beeñ kpañ
Dios. 38-39 Por ngo, beetsy, lëë noo
syoopnee lo do nii lëë Jesús nak
xaa nii xteelaa meñ lo tol. Por
kchë tol nii pchilody xley Moisés
ntsily, lëë Jesús xtsilyo, deelñee
kniladzy to xtiits xaa. 40 Kol kap
cuent, toontlaa ktsyool do nii pkëë
profet leñ xkitsy Dios tsiñee chëb
xaa:

41 Kol kono gaanoo kchësy to siñee
xidzyni do xtiits Dios, kol kt-
syeb aan kol kety,
porque naa nii nakaa Dios, lëën
kuuñtsyey tu cos nii iip kni-
lasty to, nikxe cho kutiitso lo
do.

42 Tsiñee lëë Pable ni Bernabé
pchoo ktoo, lëë meñ chëb nii
kpikche xaa stub par kñeere xaa
kchë ngo stu tse nii xiladzy meñ lo
tsiiñ. 43 Ndaly meñ Israel ni ndaly
meñ sit nii kwsëëb xlad meñ Israel
kunal Pable ni Bernabé tsi lëë ktoo
kwlox. Aan lëë Pable ni Bernabé
kwnab nii ksaandy kchë meñ go
xtiitsli Dios.

44 Lëë ptsiilo xmal, tse nii xiladzy
meñ Israel lo tsiiñ, ndaly meñ
kyedzy ptyop par jkëëtyag meñ xti-
its Dios. 45 Per tsiñee lëë meñ Is-
rael kon nii singootyee ndaly meñ
ptyop, lëë xaa blëë aan lëë xaa
kwlootsyetsy Pable. 46 Per ptsyebty
Pable ni Bernabé. Lëë xaa kwnee,
chëb xaa:

—No nii klo lo do kluuy noo xti-
its Dios nii nak to meñ Israel, per
como xsaldy tow, ni soot to nii
chigaldy jkaa do tu kyalmbañ nii
nitylody, lëë noo kyoneew lo meñ
sit. 47 Por singo kwnabey Dios lëë
noo, në xaa:

Lëën pso lii sinak tu bini, parñee
ksaaniil kchë lo meñ nii
nche lo kislyu,
ni lëën pso lii parñee tsineel xa
telaa meñ nii nche tyub lo
kislyu lo tol.

48 Tsiñee lëë meñ sit biñ ngo,
ble xaa, xñee xaa xaatke ntson
Dios, aan lëë xaa nii nonguial le

jkaa kyalmbañ nii nitylody bni-
ladzy xtiits Dios. 49 Por ngo ndaly
meñ pkëëtyag xtiits Dios tyub tañ
go. 50 Per lëë meñ Israel kwlootiits
bla kwnaa rikw nii tugak chi ktoo
ni bla xaa non nii no kyedzy ko
parñee ktilyni xaa Pable ni Bern-
abé tsiin kchoo xaa tañ go. 51 Tsigo
lëë Pable ni Bernabé kwtsib yuti nii
xña niy xaa parñee kyeñ meñ nii no
xtol meñ, aan loxsye ngo lëë xaa si
stu kyedzy nii lë Iconio. 52 Per pe
pseedy kchë meñ nii bniladzy xtiits
Dios. Tugak ble meñ go ni nyoo
gaa nii no Kyalbini Ntson leñ styoo
kchë meñ go.

14

Lëë Pable ni Bernabé xtsiñ leñ kyedzy Iconio

1 Tsiñee lëë Pable ni Bernabé
ptsiñ leñ kyedzy Iconio lëë xaa
kwsëëb leñ xiktoo meñ Israel chop
xaa, aan lëë xaa bislo kwnee xaa
xtiits Dios, aan ndaly meñ Israel ni
meñ sit bniladzy xtiits Dios. 2 Per
lëë meñ Israel nii koklasty niladzy
xtiits Dios pkiily meñ sit parñee
ktilyni xaa kchë meñ nii bniladzy.
3 Por ngo mastre xtse kwlës apos-
tle leñ kyedzy ko. Nder confians
bluuy xaa xtiits Dios, ni lëë Dios
kaa bluuy lo meñ nii nli xtiits Dios
xñee xaa, porñee ptee Dios tiits
beeñtsyey xaa kyalntson. 4 Per lëë
meñ kyedzy ko kok chop tiiy. Grol
meñ pchoo xfavor meñ Israel, lëë
stu grol meñ pchoo xfavor apostle.
5 Tsigo lëë meñ Israel ni meñ sit
bitiits ksa xaa xñabey parñee ksaksi
xaa ni kuty xaa apostle lo kyo. 6 Per
tsiñee lëë Pable ni Bernabé byeño,
lëë xaa pxooñ, lëë xaa si nëz Listra
ni Derbe. Chop kyedzy ko ngab
Licaonia. 7 Wi tañ go bluuy xaa
xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús.

Lëë meñ xtee kyo Pable leñ kyedzy Listra

8 Leñ kyedzy Listra kwyo tu xaa
nii chilody së. Destye nii koly xaa
ndaandy niy xaa, aan lo nii mbañ
xaa karty së xaa. 9 Lëë xaa sob
jkëëtyag nii xñee Pable aan tsi lëë
Pable buy lo xaa byeñ Pable nii
xniladzy xaa nii schilo kuuñ kyak
Dios xaa. 10 Tsigo nguiedzy kwnee
Pable, chëb Pable lo xaa:

—Kuso, beeñ tubli niyoo.

Aan lëë xaa nii xsyëdy ko
kwyasklaa, lëë xaa kwsoli aan lëë
xaa bislo kwsë xaa. 11 Tsiñee lëë
meñ kon nii beeñtsyey Pable, lëë
meñ bislo chuptsyë xñee con tiitsë
Licaonia:

—¡Lëë dios byety kpaa sëëd kan
lëë no! ¡Nyaa xaa si nyaa meñ!

12 Xñee meñ nii lëë Bernabé nak
dios nii lë Zeus aan lëë Pable
kwnee meñ dios Hermes, porñee
lëë Pable nak xaa nii xñee. 13 Ni lëë
pxosy nii xkyënap xiktoo dios Zeus
nii sob chu kyedzy biidni yosy ni
tukyoo chu puert ktoo par kokon
xaa ma lo Pable ni lo Bernabé
kchë xaa meñ. 14 Per tsiñee lëë
Bernabé ni Pable byeñ kchë nii
noyuuñtsyey meñ, lëë xaa pchos
xab xaa parñee kyeñ meñ nii xyody
nii noyuuñtsyey meñ styoo xaa, aan
lëë xaa kwsëëb lady meñ xñee xaa:

15 —¡Kol kono! ¿Penak nii
chuuñtsyey do singue? Sinakak to
nak noo, lëdy dioos noo. Lëë noo
syoop kluuy xtiits Dios nii xñee
cho nak Jesús lo do. Kol ksaan
kchë ximdyo do par kniladzy to
Dios mbañ nii psaa kpaa ni kislyu
ni nistoo ni kchësy cos nii no lo
kislyu. 16 Kwyo tu tiemp nii lëë Dios
blaa beeñtsyey meñ nii kwlaañtyee
styoo meñ. 17 Per psaandy xaa
meñ, sink tugak kokni xaa meñ,
aan por kchë xkyalnsaak xaa lëë
xaa bluuy nii buen xaa. Por lëë xaa
xaal kyo parñee kak xkwaa do ni
lëë xaa xnee nii kaw do parñee kle
do.

18 Aan nikxe chëb xaa kchë ngo,
neñ beeñ xaa gan nii beejty meñ
yosy par kokon meñ ma lo xaa.

19 Lëëtyee gaa leñ tse go lëë bla
xaa Israel nii no Antioquía ni Ico-
nio ptsiñ, aan lëë xaa pkiily meñ
Listra par kteekyo xaa Pable. Lëë
xaa pteekyo Pable ni lëë xaa kw-
topxax Pable, kukchon xaa Pable
tublad chu kyedzy, nladzy xaa nii
kuty Pable. 20 Per tsiñee lëë meñ
nii xniladzy xtiits Dios ptyop kyako
Pable, lëë xaa kuxche aan lëë xaa
byo leñ kyedzy stub. Lëë byaani
lyu, lëë xaa si kyedzy nii lë Derbe
chop xaa Bernabé.

21 Lëë xaa bluuy xtiits Dios nii
xñee cho nak Jesús lo meñ Derbe,
aan ndaly meñ kyedzy ko bniladzy.
Loxsye ngo lëë xaa bikche sey xaa
nëz Listra ni Iconio ni Antioquía
stub. 22 Kchë kyedzy nii ptedy xaa
pchoobladzy xaa styoo kchë meñ
nii xniladzy xtiits Dios, xñee xaa
nii no nii tugak kniladzy meñ, ni
xñee xaa nii parñee syëëb no laañee
xñabey Dios no nii tyeedy no ndaly
lo kyalnë. 23 Ksa kyedzy nii ptedy
xaa pso xaa xaa kol nii kñabey lo
meñ nii xniladzy xtiits Dios. Aan
loxsye bitiitsni xaa Dios ni tawdy
xaa par kuuñ ksak xaa Dios, lëë xaa
kwnab nii kakni Dios ksa xaa kol
nii pso xaa.

Lëë Pable ni Bernabé xtsiñ Antioquía stub

24 Kwte xaa nëz Pisidia par ktsiñ
xaa xtañ meñ Panfilia. 25 Loxsye
bluuy xaa xtiits Dios nii xñee cho
nak Jesús leñ kyedzy Perge, lëë xaa
ptsiñ Atalia. 26 Siko lëë xaa byo
barkw, lëë xaa sey kyedzy Antio-
quía, sikni xaa tiits lo meñ nii xni-
ladzy nii lëë xaa byal tsiiñ nii pxaal
Dios xaa. 27 Tsiñee lëë xaa ptsiñ
Antioquía, lëë xaa ptop kchë meñ
nii xniladzy xtiits Dios aan lëë xaa
bitiits kchë cos nii beeñtsyey Dios,
ni lëë xaa bitiits xa ptee Dios tiits
nii wi meñ sit kniladzy xtiits Dios
nii xñee cho nak Jesús. 28 Xtse kwlës
Pable ni Bernabé lo meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios nii no leñ kyedzy
ko.

15

Lëë Pable ni Bernabé chi Jerusalén

1 Lëëtyee gaa leñ tse go, lëë bla
xaa Judea ptsiñ Antioquía, aan lëë
xaa bislo xñee xaa lo meñ nii xni-
ladzyle xtiits Dios: Chilody telaa
do deelñee tsobeydy to sinak nii
xñabey xley Moisés. 2 Por ngo lëë
Pable ni Bernabé ptilytiitsni xaa
go. Nroob kok xtily xaa, lëë byalo
lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios px-
aal Pable ni Bernabé ni stubla xaa
nii xniladzy Jerusalén par tsinabti-
its xaa lo apostle ni lo kchë xaa kol
dyon xa kak tily go.

3 Lëë meñ Antioquía nii xniladzy
xtiits Dios kwloonëz xaa, aan tsi
lëë xaa kwtedy xtañ meñ Fenicia ni
Samaria, lëë xaa bitiits nii wi meñ
sit bniladzy xtiits Dios. Aan kchësy
meñ nii biñ ngo ble.

4 Tsiñee lëë Pable ni Bernabé pt-
siñ Jerusalén, lëë meñ nii xniladzy
xtiits Dios, ni apostle, ni kchësy xaa
kol kuktsiil nëz xaa, aan lëë xaa
bitiits kchë nii beeñtsyey Dios. 5 Per
lëë bla xaa fariseo nii xniladzy xti-
its Dios chëb:

—No nii tsobey kchë meñ sit
nii xniladzy xtiits Dios, ni no nii
kuuñtsyey meñ sit kchë nii xñabey
xley Moisés.

6 Tsigo lëë apostle ni lëë xaa kol
ptyop par kutiits xaa dyon xa kak
tily go. 7 Loxsye kok xtse nche
ktilytiits xaa, lëë Pedre kuso chëb:

—Beetsy, nan do gon nii penaa-
dle lëë Dios kwle naa lady to par
kluyaa xtiits xaa nii xñee cho nak
Jesús lo meñ sit parñee wi kchë
meñ go kniladzy. 8 Lëë Dios nii nan
kchë nii xsya styoo no, bluuy nii
wi meñ sit schilo telaa lo xtol. Lëë
xaa pteedy xKyalbini Ntson xaa lo
meñ sit sinak nii bneetsyak xaa
Kyalbini Ntson lo no. 9 Lëdy wi Dios
xkwe meñ. Tugak nak no lo Dios, ni

wi gaa xtol kchë meñ sit ptsily xaa
porñee bniladzy meñ sit xtiits xaa.
10 Lëë na, lëë do noyuuñ klëë Dios,
porñee chakladzy to jkoy do meñ
sit tu yow ni nii pxusykoltoo no ni
lëë no chilody kooy. 11 Buendy gon
no kik to, por nan buen do nii por
xkyalnsaak Jesús xtyelaa no lo tol.
Singo gak kaa xtyelaa kchë meñ sit
nii xniladzy.

12 Tsigo tsesy kwche xaa go, men-
tre lëë Pable ni Bernabé bitiits kchë
kyalntson nii blaa Dios beeñtsyey
xaa lady meñ sit laañee kwey xaa.
13 Tsiñee lëë Pable ni Bernabé lox
kwnee, lëë Jacob chëb:

—Beetsy, kol kon choplan xtitsaa
gaanoo. 14 Lëë Pedre gon bitiits lo
no nii wi meñ sit xkëstyoo Dios. Por
ngo, wi meñ sit kwle xaa. 15 Ni leñ
xkitsy kaa Dios pkëë profet sinrii:

16 Sitsiñ tse nii lëën ktop kchë meñ
Israel nii ngab lo xtiiy David
stub,
ni sitsiñ tse nii lëën kwek meñ go
laañee kwche meñ go klo,
17 parñee kchësy meñ ktikche styoo
lon,
ni parñee kchësy meñ sit nii kwlen
kpig lon.
18 Lëë Dios kwnee kchë tiits re,
destye tiemp pxaal xaa xtiits xaa.

19 'Sootaa gon nii nonguialdy
jkaal no meñ sit nii xniladzy xti-
its Dios. 20 Lëëw comñee kxaal
no tublë kitsy lo meñ sit parñee
kawtre meñ sit kchë cos nii chokon
lo mdyo, ni tsonidy meñ sit stu meñ
deel no tsiil meñ sit, ni kawdy meñ
sit ma nii xiyañ, ni kawdy meñ sit
cheñ. 21 Ni ksatyee gaa tse nii xi-
ladzy meñ Israel lo tsiiñ xkab xley
Moisés leñ kchë ktoo destye tyub
tiemp.

22 Tsigo lëë apostle, ni lëë xaa kol
ni lëë kchë meñ nii xniladzy xtiits
Dios byaan tiits nii lëë xaa kwe bla
xaa nii no lady xaa tsinal Pable ni
Bernabé Antioquía. Lëë xaa pso
Judas, xaa nii pcholë gak Barsabás,
ni lëë xaa pso Silas. Xaa non nak
chop xaa go lady meñ nii xniladzy
xtiits Dios. 23 Loxsye ngo lëë xaa
pkëë tublë kitsy nii koy xaa nii tsi.
Sinrii xñee leñ kitsy ko:

"Lëë noo nak apostle. Lëë noo
xkëëptyux lëë do nii nak to meñ
sit ksa noo xaa kol. Kchë do
siñee ncheno do Antioquía, ni Siria
ni Cilicia xkëëptyuux noo lëë do.
24 Ptsyon noo nii lëë bla xaa nii
pchoo nu biid kteenë lëë do ni biid
jkan kik to. Lëdy lëë noo pxaal xaa.
25 Por ngo lëë noo byaantiits kchëë
noo, aan lëë noo pso bla xaa nii
kiid tedy lo do ksa xaa betsy no
Bernabé ni Pable. 26 Ndalyle vuelt
notelaa Bernabé ni Pable kety xaa
porñee xsoob xaa xtiits Jesucrist.
27 Lëë noo xaal Judas ni Silas tsiin
yuub xaa kñë lo do xa nak kchë
cos nii kë leñ kitsy nii xaal noo lo
do. 28 Porque buen kwxaak Kyal-
bini Ntson ni buen kwxaak noo,
nii ktsiibtre noo pe stu cos lady to,
xaktyee nii precisy sye 29 nii kawdy
to xpëël kchë ma nii chokon lo
mdyo, ni kawdy to cheñ, ni kawdy
to xpëël ma nii xiyañ, ni tsonidy to
stu meñ deelñee no tsiil do. Deelñee
kuuñtsyeydy to kchë cos re, buen tsi
do. Kakni Dios to dyon."

30 Loxsye kwloonëz apostle xaa,
lëë xaa sinal Bernabé ni Saulo
Antioquía. Tsiñee ptsiñ xaa, lëë
xaa ptop kchë meñ nii xniladzy
xtiits Dios aan lëë xaa ptee kitsy
nii sinoy xaa. 31 Aan tsiñee lëë
kitsy ko lox pkab lo meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios, kchë meñ go ble
porñee pchoobladzy tiits ko styoo
meñ. 32 Aan como wi Judas ni
Silas xñee tiits nii xaal Dios, lëë
xaa pchoobladzy kchë styoo meñ
nii xniladzy xtiits Dios. 33-34 Lëë
kwloxo bla kpidz ngui psonëz meñ
nii xniladzy xtiits Dios xaa parñee
kyey xaa lo meñ nii pxaal xaa.
35 Per lëë Pable ni Bernabé byaan
Antioquía aan lëë xaa bluuy xtiits
Dios nii xñee cho nak Jesús ksa xaa
stubla meñ nii xniladzy.

Lëë Pable ni Bernabé xlë

36 Lëë kok xtsew, lëë Pable chëb
lo Bernabé:
—Kol tsoo kchë kyedzy laañee
bluuy no xtiits Dios parñee tyon no
dyon xa no kchë meñ nii bniladzy.
37 Lëë Bernabé kokladzy nii wi
Juan, xaa nii xñee gak meñ Mar-
cos nyinal. 38 Per kwnëdy Pable
porñee nche gak Pable ni Bernabé
leñ kyedzy Panfilia, lëë xaa bikche,
kunaldy xaa axte nyal tsiiñ. 39 Lëë
xaa ptilytiits chop xaa, lëë byalo lëë
xaa blë lsa. Lëë Bernabé kwyo tu
barkw nii si nëz Chipre chop Mar-
cos. 40 Lëë Pable gaa kwle Silas.
Loxsye kwnab meñ nii xniladzy
xtiits Dios por lëë xaa lo Dios, lëë
xaa pchoo, 41 aan lëë xaa kwtedy
nëz Siria ni nëz Cilicia xchoobladzy
xaa styoo kchë meñ nii xniladzy.

16

Lëë Timoteo ni Silas chinal Pable

1 Lëë Pable ni Silas ptsiñ kyedzy
nii lë Derbe. Loxsye ngo lëë xaa
ptsiñ stu kyedzy nii lë Listra. Siko
lëë xaa kuktsiil tu xaa nii xniladzy
xtiits Dios nii lë Timoteo. Xiñ
tu kwnaa Israel nii xniladzy nak
xaa, per xaa griego nak pxosy xaa.
2 Kchësy meñ nii xniladzy xtiits
Dios nii no nëz Listra ni Iconio
kwnee nii buen Timoteo. 3 Por ngo
lëë Pable kokladzy nii wi Timoteo
tsinal, aan parñee kody xaa falt lo
kchë meñ Israel nii no tañ go, lëë
xaa kwlobey Timoteo. Por kchë
meñ go nan nii xaa griego nak px-
osy Timoteo. 4 Aan kchë kyedzy
nii kwtedy xaa, lëë xaa kwnee kchë
nii xñabey apostle ni xaa kol nii
ncheno Jerusalén nii no kuuñtsyey
meñ nii xniladzy. 5 Singo mod ni tu
meñ nii xniladzy pchosody styoo,
sink tse con tse lëë meñ nii xni-
ladzy ptyalyre.

Lëë Pable chan tu xaa Macedonia lo mgaal

6 Blaady Kyalbini Ntson nyee xaa
xtiits Dios xtañ meñ Asia. Por ngo
lëë xaa kwte nëz xtañ meñ Frigia
ni Galacia, 7 aan lëë xaa ptsiñ axte
laañee chislo xtañ meñ Misia. Siko
lëë xaa kokladzy nyi xaa nëz Bi-
tinia, per blaady xKyalbini Jesús.
8 Por ngo lëë xaa koñee kwtedy
Misia, lëë xaa ptsiñ Troas. 9 Siko
lëë Pable kon tu xaa Macedonia lo
mgaal nii soli xñee: "Beeñ favor
kwte Macedonia par kuñoo lëë noo
yudar." 10 Siikñee lëë Pable lox kon
xaa go lo mgaal, lëë noo pxixkwaa
par kyo noo Macedonia, porñee by-
eeñ noo nii lëë Dios xkwetsy lëë
noo parñee kluuy noo xtiits xaa nii
xñee cho nak Jesús siko.

Lëë Pable ni Silas xtsiñ Filipos

11 Lëë noo ptsyo barkw Troas,
aan lëë noo syo tubli lo kislyu wiñ
nii lë Samotracia. Lëë byaani lyu
lëë noo ptsiñ kyedzy nii lë Neápolis.
12 Siko pchoo noo, lëë noo syo Fili-
pos. Lëë meñ Roma xñabey kyedzy
ko. Tu kyedzy non nii ngab Mace-
donia nak Filipos. Ndaly kpidz
blyëës noo kyedzy ko.
13 Lëë tsi lëë tse nii xiladzy meñ
Israel lo tsiiñ kol, lëë noo pchoo
leñ kyedzy, lëë noo syo tu chu ki-
igwpee laañee chikutiitsni meñ Is-
rael Dios. Lëë noo psyoob siko,
aan lëë noo bitiitsni kchë kwnaa
nii ptyop. 14 Lidia lë tu kwnaa nii
pkëëtyag nii kwnee Pable. Tiatira lë
xkyedzy me aan nonsyke ladx non
xto me. Lëë Dios beeñ nii bniladzy
me nii kwnee Pable porñee xtsyeb
me Dios. 15 Lëë me kwchobnis kchë
meñ lidzy me. Loxsye ngo lëë me
në loo noo:
—Nan do gon nii xniladzyaa
Dios, na kol të kwës to lidzyaa.
Aan lëë me beeñ gan, blyëës no
lidzy me.
16 Lëë tu vuelt, lëë noo syo laañee
chutiitsni meñ Israel Dios, tsi lëë
noo ptsiil tu kwnaa nii no tu kyal-
bini mal nii chuñ kyalnsiñ leñ
styoo. Nroob tumi xtsiñaa me
par xpixwan me porñee chuñ me

kyalnsiñ. 17 Lëë me pchoonal lëë
noo, chuptsyë me xñee me:
—Xtsiiñ Dios nii sob kpaa
chuuñtsyey meñ gue, ni lëë meñ
gue xluuy xa telaa do lo tol.
18 Ndaly kpidz kwë me singo,
axte nii lëë me lox beeñ kyeedy
Pable. Tsigo lëë xaa bikche aan lëë
xaa chëb lo kyalbini mal nii no leñ
styoo me:
—Con xtiitspey Jesucrist xñen
lool nii kchool leñ styoo kwnaa
gue.
Aan wor go kazh lëë kyalbini mal
go pchoo.
19 Per tsiñee lëë xpixwan kwnaa
go byeñ nii chilodre ktsiñaa me
tumi par lëë xaa, lëë xaa kwnaasy
Pable ni Silas aan lëë xaa kukso xaa
lo xaa xñabey chu yulyey. 20 Lëë
xaa ptsiñni Pable ni Silas lo xtisy
aan lëë xaa chëb:
—Lëë xaa Israel re noyuuñ chop
kik meñ xkyedzy no, 21 ni lëë xaa
re no kluuy cos nii nonguialdy
kuuñtsyeey no, porñee nak no xaa
Roma.
22 Tsigo lëë meñ blëë. Por ngo lëë
xtisy kwnabey pchoo xab Pable ni
xab Silas aan lëë soldad ptee xcheñ
xaa. 23 Loxsye ptee xaa xcheñ xaa,
lëë xaa kwloo xaa skiib, aan lëë
xaa chëb lo xaa nii xkyënap skiib
nii buen buen kyënap xaa Pable ni
Silas. 24 Tsiñee lëë xaa nii xkyënap
skiib biñ ngo, lëë xaa kulo xaa axte
xan skiib ni lëë xaa pxituu niy xaa
lady chop lë yag.
25 Per lëë koko wrol kyool, lëë
Pable ni Silas noyutiitsni Dios, ni
lëë xaa noyool lo Dios, ni lëë stubla
gaa xaa nii no skiib nojkëëtyag,
26 tsiñee kolpsye lëë tu xu bni
aan lëëw beeñ kxisy kchë xcimient
skiib. Aan wor go kazh lëë kchë
puert skiib byaly, ni lëë caden nii
nxituu kchë meñ nii no skiib byak.
27 Tsi lëë xaa nii xkyënap skiib bna,
kon xaa nii lëë kchë puert sinyaly.
Lëë xaa kwlii xispad xaa par kuty
xaly xaa xaa, porñee nladzy xaa nii
kchë meñ nii no skiib pxooñ. 28 Per
lëë Pable kwchuptsyë chëb:
—Ksaksidyoo lii, por kchësy noo
ncheno nu.
29 Tsigo lëë xaa nii xkyënap skiib
kwnab bini, aan lëë xaa kwsëëb
wxooñ leñ skiib. Xisy xaa, lëë xaa
psoxib lo Pable ni lo Silas. 30 Loxsye
kwlii xaa Pable ni Silas skiib, lëë
xaa kwnabtiits, chëb xaa:
—Kol në dyon pe cos kuuñtsyeyaa
parñee telaan lo tol.
31 Lëë Pable ni Silas kwëb chëb:
—Bniladzy xtiits Jesucrist tyub
styool aan lëël telaa lo tol kchëël
meñ liidzyoo.
32 Lëë Pable ni Silas bluuy xtiits
Dios nii xñee cho nak Jesús lo xaa
ni lo kchë meñ nii ncheno lidzy
xaa. 33 Aan wor kyool go, lëë xaa
nii xkyënap skiib kwtiib lady Pable
ni lady Silas laañee bnek ni lëë
xaa kwchobnis kchë meñ lidzy xaa.
34 Loxsye ngo lëë xaa kuni Pable ni
Silas lidzy xaa, aan lëë xaa ptee nii
taw xaa, ni lëë xaa ble porñee kchë
meñ lidzy xaa bniladzy xtiits Dios.
35 Lëë byaani lyu, lëë xtisy px-
aal soldad lo xaa nii xkyënap skiib
chëb: Blaa xaa nii kwyo skiib neeg.
36 Tsigo lëë xaa nii xkyënap skiib
chëb lo Pable:
—Lëë xtisy pxaal tiits nii klaan
lëë do. Lëë na, schilo kchoo do.
37 Per lëë Pable chëb lo soldad:
—Ni byeñdy xixtisy to pe cos nak
xfaalt noo, per lëë xaa kwtiñ lëë
noo xña lo meñ kyedzy ni lëë xaa
kwloo lëë noo skiib. Nandy xaa
nii wi noo ngab Roma. ¿Lëë nana
chakladzy xaa klaa tsilaan xaa lëë
noo? Yuub xaawo kiidlii lëë noo.
38 Lëë soldad kuknitiits lo xtisy,
aan tsi lëë xtisy biñ nii Roma ngab
Pable ni Silas, lëë xtisy ptsyeb.
39 Lëë xtisy kuknab perdón lo Pable
ni lo Silas, ni lëë xaa kwlii xaa skiib
chëb xaa:
—Kol kuñ favor, kol kchoo
kyedzy re.
40 Siikñee lëë Pable ni Silas pchoo
skiib, lëë xaa kwey tubli lidzy

Lidia, aan loxsye pchoobladzy xaa
styoo meñ nii xniladzy xtiits Dios,
lëë xaa bi.

17

Lëë Pable ni Silas xtsiñ leñ kyedzy Tesalónica

1 Lo xiviaj Pable ni Silas, lëë
xaa kwte nëz Anfípolis ni Apolo-
nia. Loxsye ngo lëë xaa ptsiñ
leñ kyedzy Tesalónica laañee sob tu
xiktoo meñ Israel. 2 Psaandy Pable
xcostumbre, lëë xaa kwey xiktoo
meñ Israel, aan tson sabt nii xi-
ladzy meñ lo tsiiñ kukutiitsni xaa
meñ Israel kitsy nii kë xtiits Dios.
3 Lëë xaa bluuy laañee xñee nii no
kety xaa nii pxaal Dios, ni no nii
kpañ xaa, ni chëb Pable:

—Lëë Jesús nii xsetyaa lo do nak
xaa nii pxaal Dios.

4 Tsigo lëë bla meñ Israel ni ndaly
meñ griego ni kwnaa non kok ksa
Pable ni Silas. Kchë meñ go bni-
ladzy nii kwnee Pable. 5 Per lëë
meñ Israel nii bnilasty blëë aan lëë
xaa ptop bla xaa yox niiënsë pal
nëz parñee kuuñ jkyey xaa kik meñ
kyedzy tsiin klëë meñ kyedzy. Ni
lëë xaa kusëëb xoo lidzy Jasón par
kñaasy xaa Pable ni Silas tsiin jko
xaa xaa ña meñ. 6 Aan como ptsildy
xaa Pable ni Silas siko, lëë xaa biy
Jasón ni bla meñ nii xniladzy xtiits
Dios. Lëë xaa kukso xaa lo xtisy nii
xñabey leñ kyedzy ko, aan lëë xaa
chëb:

—Lëë xaa nii noyuuñ jkyey kik
kchë meñ nii nche tyub lo kislyu
kwlañche nu, 7 aan lëë Jasón ptee
lidzy kwlës xaa. Xsaldy xaa nii
xñabey xtisy Roma, sink xñee xaa
nii no stu rey nii lë Jesús.

8 Tsiñee lëë meñ kyedzy ni meñ
xtisy biñ ngo, lëë xaa kok ntseeb.
9 Per lëë Jasón ni lëë xaa nii ksa
xaa kwyo skiib kwtiix multy aan
lëë xtisy blaa xaa.

Lëë Pable ni Silas xtsiñ kyedzy nii lë Berea

10 Tsiñee lëë lyu pkyey, lëë meñ
nii xniladzy xtiits Dios pxaal Pable
ni Silas nëz kyedzy nii lë Berea.
Tsiñee lëë xaa ptsiñ kyedzy ko, lëë
xaa kwey leñ xiktoo meñ Israel.
11 Ndoladzy kchë meñ Israel nii no
kyedzy ko. Nakty xaa sinak meñ
Israel nii no leñ kyedzy Tesalónica,
por mbëë pkëëtyag xaa xtiits Dios
nii bluuy Pable ni ksatyee gaa tse
xyub xaa leñ kitsy nii kë xtiits Dios
par kaknan xaa dyon pe nli kchë
nii xñee Pable lo xaa. 12 Singo mod
ndaly meñ Israel bniladzy xtiits
Dios, ni ndaly gaa meñ griego bni-
ladzy. Nikxe kwnaa nono, nikxe
gaa xaapkiyo, kchë nak xaa bni-
ladzy. 13 Per tsiñee lëë meñ Is-
rael nii no Tesalónica biñ nii wi leñ
kyedzy Berea no kluuy Pable xtiits
Dios, lëë xaa kwey siko par jkiily
xaa meñ. 14 Per blyëëdy lëë meñ
nii xniladzy xtiits Dios pxaal Pable
nëz chu nis, mentre lëë Timoteo ni
Silas bii byaan leñ kyedzy Berea.
15 Axte Atenas bikche ksa xaa nii
kunal Pable. Lo xaa go pxaal Pable
tiits nii kyob tsiktsiil Silas ni Timo-
teo xaa leñ kyedzy Atenas.

Lëë Pable so leñ kyedzy Atenas

16 Mentre lëë Pable këmbës kt-
siñ Silas ni Timoteo Atenas, iip
kwyonguiooldy styoo xaa kon xaa
nii singootyee ndaly mdyo no leñ
kyedzy ko. 17 Por ngo bitiitsni xaa
meñ Israel leñ ktoo ni bitiitsni xaa
meñ sit nii xtsyeb Dios, ni ksatyee
gaa tse bitiitsni xaa meñ nii xtsy-
ooltyee xaa lo kiy. 18 Wi bla xaa
chak nii xñee meñ Epicúreos ni bla
xaa chak nii xñee meñ Estoicos
bislo bitiitsni Pable. No xaa go chëb
lo xcombañer:

—Nandy xaa gue pe xñee xaa.

No gaa xaa chëb:

—Sootee na xñee xaa nii no stu
mdyo kub.

Singo kwnee xaa porñee biñ xaa
nii xluuy Pable xtiits Dios nii xñee
cho nak Jesús ni biñ xaa nii xñee
Pable nii xpañ meñ kuty. 19 Por ngo

lëë xaa kuni Pable tu laañee nii lë Areópago. Siko xkaal lsa nonsyke xaa chak. Lëë xaa kwnabtiits lo Pable chëb xaa:

—¿Pe schilo dyon kñëël loo noo xa nak wseedy kub nii sëëdnil? 20 Porque ndaly kchë cos ngub nii xñeel xyeeñdy noo. Chakladzy noo kaknan noo dyon xa nako.

21 Singo chëb xaa porñee kchësy meñ Atenas ni meñ sit nii no siko iip choxkody xaa nii kuuñtsyey xaa stu cos, sink tugak xkyëmbës xaa jkëëtyag xaa ni kñee xaa tu cos ngub.

22 Lëë Pable kusoli groltyee lady xaa chak ko, aan lëë xaa chëb:

—Kol kono kchësy to nii nak to xaa Atenas, chanaa gon nii ndaly mdyo xleni do. 23 Por worñee kwteedyaa laañee sob ximdyo do, konaa tu lo pkoog nii kë sinrii: "Lëë pkoog re kwyaa par tu Dios nii ni tu cho xyuumbeydy." Lëë Dios nii nagon xleni do aan xyuumbeydy to nak Dios nii xsetyaa lo do.

24 'Lëë Dios nii xsetyaa lo do psaa kislyu ni kchë cos nii no lo kislyu. Lëë xaa xñabey kpaa ni lëë xaa xñabey kislyu. Nody xaa leñ ktoo nii xsaa chol meñ lo kislyu re, 25 ni nody xaa lyaadzy nii dyon pe ktee meñ lo xaa, por lëë xaa xnee kyalmbañ kchë lo no, ni kchë cos nii xkiiñ no.

26 'Klo tugak mguiy ni tugak kwnaa psaa Dios parñee ktyaly meñ lo kislyu. Ni lëë Dios psaanle pa tiemp ni pa tañ kpañ catu meñ. 27 Singo beeñtsyey Dios parñee kyub meñ Dios, tsiin tsaaplaa gaa stsil meñ xaa, nikxe nii sijty so Dios catu lo no. 28 Lëë Dios xnee kyalmbañ lo no, ni lëë xaa chuuñ kni lëë no, ni por lëë xaa mbañ no, sinak nii kwnee bla xaa chak nii no lady to, tsiñee chëb xaa: "Xtiiy Dios nak no." 29 Deelñee lo xtiiy Dios tsigo busy syoop no, nody nii kniladzy no nii chol mdyo or ni mdyo plat o mdyo kyo gaa nii xsaa chol meñ nak Dios. 30 Tyub tsigo pxekw Dios kon kchë xkyalnguey meñ, per lëë na tyub lo kislyu xñabey xaa nii ktsëë meñ xmod. 31 Por lëë Dios psol tu tse nii lëë tu xaa nii kwlel xaa kiid kuñ kyalxtisy lo kislyu, ni lëë Dios kaa bluuyle chow lo meñ tsiñee lëë xaa beeñ kpañ xaa.

32 Tsiñee lëë xaa chak ko biñ nii xpañ meñ kuty, no xaa pxidzyni Pable, no gaa xaa chëb:

—Na lëëty dyon pa stu tse jkëëtyag noo nii xñeel.

33 Tsigo lëë Pable pchoo lady xaa. 34 Per lëë bla meñ nii bniladzy sinal Pable. Lady meñ go si Dionisio, tu xaa nii wi xkaal lsa lady meñ nii xtyop laañee lë Areópago. Ni wi tu kwnaa nii pcholë Dámaris bniladzy ni stubla meñ.

18

Lëë Pable xtsiñ leñ kyedzy Corinto

1 Loxsye ngo lëë Pable pchoo Atenas, lëë xaa si leñ kyedzy nii lë Corinto. 2 Siko lëë Pable kuktsiil tu xaa Israel nii pcholë Aquila. Kyedzy nii lë Ponto koly xaa. Kal lik ptsiñ xaa Corinto chop tsiil xaa Priscila. Nëz Italia siid xaa, porñee lëë xtisy Claudio kwnabey pchoo kchësy meñ Israel Roma. Lëë Pable kutedy lo xaa 3 aan, como misme tsiiñ nii chuñak xaa chuñ Pable, xsaa xaa yu kidy, lëë Pable kwlës lo xaa par kyë xaa tsiiñ chop xaa. 4 Aan ksatyee tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ kwey Pable ktoo par kutiitsni xaa meñ Israel ni meñ sit xa nak xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús.

5 Lëë Silas ni Timoteo pchoo Macedonia aan tsiñee lëë xaa ptsiñ Corinto, lëë Pable bislo xluuy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús ksatyee tse. Bluuy xaa lo meñ Israel nii lëë Jesús nak Crist, xaa nii pxaal Dios. 6 Per lëë meñ bislo ptilyni Pable ni lëë meñ go pxiñ tiits lo xaa. Por ngo lëë xaa kwtsib yuti nii xña xab xaa

parñee kyeñ meñ nii no xtol meñ,
ni lëë xaa chëb:
—Xcuent to deelñee telaady to lo
tol, lëdy xcuentno. Por destye natse
lëën kluy xtiits Dios lo meñ sit.
7 Tsiñee lëë Pable pchoo ktoo, lëë
xaa si lidzy tu xaa nii pcholë Justo.
Tu xaa nii xniladzy xtiits Dios nak
Justo. Kexka chu ktoo no xaa. 8 Wi
tu xaa nii pcholë Crispo nii xñabey
leñ ktoo bniladzy xtiits Dios kchë
meñ lidzy. Ni ndaly gaa meñ Cori-
nto nii pkëëtyag xtiits Dios ni bni-
ladzy kwchobnis. 9 Lëë tu kyool lëë
Dios chëb lo Pable lo mgaal:
—Ktsyeebtyoo. Tugak kwnee,
ksuugwtyoo chuwoo. 10 Naa nakni
lii. Ni tu cho chilody ksaksi lii,
por ndaly meñ nii ngab lon no leñ
kyedzy re.
11 Tu iz grol kwlës Pable leñ
kyedzy Corinto, bluuy xaa xtiits
Dios lo meñ.
12 Per tsi lëë Galión pkaa kok
xtisy Acaya, lëë meñ Israel kw-
naasy Pable aan lëë meñ kukso xaa
lo xtisy, 13 aan lëë meñ chëb lo
xtisy:
—Lëë xaa re no kluuy lo meñ
kyedzy nii no nii kniladzy meñ xti-
its Dios tu mod nii xñabeydy xley
meñ Israel.
14 Lëë Pable si nii nyee, tsi lëë
Galión chëb lo meñ Israel:
—Deelñee ngo xaa tu falt nroob
o nyuty kaa xaa tu meñ, nyonaa
xtiits to. 15 Per como tiits sye
nak kchë nii xñee do ni nonsyke
lë meñ xseety to ni kchë cos nii
dyon xa xñee xley do, kol kan dyon
xa kuuñtsyey do, por chaklastyaa
sëëbaa lo xcuent to.
16 Aan lëë Galión kwnabey pchoo
meñ leñ yulyey. 17 Tsigo lëë meñ
kwnaasy tu xaa nii pcholë Sóstenes
nii xñabey leñ ktoo, aan kexka chu
yulyey ptee meñ xcheñ xaa, per pe
beeñdy xtisy Galión.

Lëë Pable xpi Corinto

18 Bii ndaly kpidz kwlës Pable leñ
kyedzy Corinto. Loxsye ngo lëë xaa
blë ksa xaa meñ nii xniladzy xtiits
Dios, aan lëë xaa kwyo barkw par
tsi xaa nëz Siria ksa xaa Priscila ni
Aquila. Aan antes nii lëë barkw
kchoo chu nis nii lë Cencrea, lëë
Pable pka kik par kuñ xaa cumplir
nii byaan xaa tiits chop xaa Dios.
19 Tsiñee lëë xaa ptsiñ leñ kyedzy
Efeso, lëë xaa psaan Priscila ni
Aquila, aan lëë xaa kwey ktoo par
kñee xaa lo meñ Israel nii xkaal lsa
siko. 20 Lëë meñ Israel go kwnab
nii ngwësre Pable, per kwnëdy xaa.
21 Lëë xaa bi, chëb xaa:
—Deelñee snë Dios, lëën kyely
teedy lo do stub.
Aan lëë Pable byo barkw par kpi
xaa Efeso. 22 Tsiñee lëë Pable pt-
siñ Cesarea, lëë xaa kwey Jerusalén
kujkëëptyux xaa meñ nii xniladzy
xtiits Dios. Loxsye ngo lëë xaa si
Antioquía. 23 Kok xtsedyako lëë
xaa pchoo stub, kutedy xaa kchë
kyedzy nii nche nëz Galacia ni nëz
Frigia par kchoobladzy xaa styoo
meñ nii xniladzy xtiits Dios.

Lëë Apolos xluuy xtiits Dios leñ kyedzy Efeso

24 Leñ tse go lëë tu xaa Israel
nii pcholë Apolos ptsiñ leñ kyedzy
Efeso. Xaa Alejandría nak xaa. So
xnëz nak xtiits xaa ni buen buen
xyuumbey xaa kitsy nii kë xtiits
Dios. 25 Por ngo nii xyuumbey xaa
xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús
ni tyub styoo xaa xñee xaa lo meñ
cho nak Jesús, nikxe nii por Juan-
sye kwchobnis xaa. 26 Iip ptsyebty
Apolos, lëë xaa bluuy xtiits Dios lo
meñ Israel leñ ktoo. Per tsiñee lëë
Priscila ni Aquila biñ nii xñee Apo-
los, lëë xaa kuni Apolos lidzy xaa
parñee kluuyre xaa xa nak xtiits
Dios lo Apolos. 27 Tsi lëë Apolos
kwlokyeñ tsi nëz Acaya, lëë meñ
nii xniladzy xtiits Dios pkëë tublë
kitsy kwseñ xaa si lo meñ nii xni-
ladzy nii no siko, parñee ngui kñee
meñ go lo xaa. Tsiñee lëë xaa pt-
siñ Acaya, mbëë beeñ xaa meñ nii
xniladzy xtiits Dios yudar. 28 Xña lo

meñ ptilytiitsni xaa xaa Israel, per
beeñ xaa gan porñee bluuy xaa nii
leñ xkitsy Dios kë nii lëë Jesús nak
Crist, xaa nii pxaal Dios.

19

Lëë Pable xtsiñ leñ kyedzy Efeso

1 Mentre lëë Apolos këno Corinto,
lëë Pable kutedy kchë kyedzy nii
nche kexka chu nëz nii si Efeso, aan
leñ kyedzy Efeso lëë xaa kuktsiil
bla meñ nii xniladzy xtiits Dios.
2 Lëë Pable kwnabtiits chëb:
—¿Pe kwsëëb Kyalbini Ntson leñ
styoo do worñee bniladzy to xtiits
Dios?
Lëë meñ go kwëb chëb:
—Per ni ndondy noo nii no Kyal-
bini Ntson.
3 Tsigo lëë Pable chëb:
—¿Xa kwchobnis to tsigo?
Lëë meñ go kwëb chëb:
—Si bluuy Juan, singo kwchob-
nis noo.
4 Loxsye ngo lëë Pable chëb:
—Lëë Juan pchoobnis meñ Israel
nii ptsëë xmod, per lëë gak Juan
chëb nii no nii kniladzy meñ xaa
nii kiid loxsye kpi Juan. Lëë xaa go
nak Jesús.
5 Tsiñee lëë meñ go biñ ngo, lëë
meñ go kwchobnis sinak nii xñabey
Jesús. 6 Aan tsiñee lëë Pable pxob
ña kik meñ go, lëë Kyalbini Ntson
kwsëëb leñ styoo kchësy meñ go,
ni lëë meñ go bislo xñee stub clasy
tiits ni nii tu cho karty kon ni lëë
meñ go kwnee nii psyaab Dios leñ
kik meñ go. 7 Tsiipchop nak meñ
go.
8 Tson mëë tugak kwey Pable
leñ ktoo siko, xluuy xaa xtiits Dios
ni xñee xaa xa nak xkyalwnabey
Dios. Iip ptsyebty xaa. 9 Per lëë
bla meñ nii koñee koklasty niladzy
kwneenë xtiits Dios nii xñee cho
nak Jesús. Por ngo lëë Pable pchoo
lady meñ go aan lëë xaa kuni
kchë meñ nii xniladzy laañee sob
xyuscuel tu xaa nii pcholë Tirano.
Siko bluuy xaa xtiits Dios lo meñ
ksatyee tse. 10 Chop iz kwëkluuy xaa
xtiits Dios. Por ngo nii kchë meñ
nii no nëz Asia pkëëtyag xtiits Dios,
nikxe meñ Israelo, nikxe gaa meñ
sito. 11 Ni ndaly kchë kyalntson nii
beeñtsyey Pable porñee kokni Dios
xaa. 12 Axte wi xbayjan Pable ni
xab xaa nii biy meñ psë meñ lady
meñ xsyaknë aan lëë meñ xsyaknë
byak ni lëë kyalbini mal pchoo leñ
styoo meñ.
13 Wi bla xaa Israel nii xkwii
kyalbini mal leñ styoo meñ pal nëz
kokladzy nseety lë Jesús par kwii
kyalbini mal, chëb xaa lo kyalbini
mal:
—Con xtiitspey Jesús nii xseety
Pable xñen lo do: Kol kchoo leñ
styoo meñ gue.
14 Ksa kadzy xiñ Esceva, xaa
nii xñabey lo pxosy, beeñtsyey ngo.
15 Per lëë kyalbini mal chëb lo xaa:
—Xyuumbeyaa Jesús, ni nanaa
cho nak Pable. Per lëë do, ¿cho nak
to?
16 Wor go kazh lëë xaa nii no
kyalbini mal go leñ styoo kwyas
kwseñ ksa xaa go. Per nli busy
ptee xaa go xcheñ xaa. Koksye gan
pchoo xaa ña xaa nii no kyalbini
mal leñ styoo. Xña xaa cheñ lëë xaa
pxooñ nëb kidy xaa. 17 Aan kchësy
meñ Israel ni meñ sit nii no Efeso
nii koknano ptsyeb. Por ngo ndaly
meñ blisklaa lë Jesús.
18 Ndaly meñ nii bniladzy kwey
wxobtol, aan bitiits meñ go kchë
cos mal nii beeñtsyey meñ go
worñee karty kniladzy meñ go
Dios. 19 Ni ndaly meñ nii pseedy
kyalbruj biidni kchë xlibre, aan
xña lo meñ lëëw kwyek. Kwloolbey
meñ nii masy tu choowptsii mily
pes plat nono. 20 Singo mod ndaly
meñ nii pkëëtyag xtiits Dios nii xñee
cho nak Jesús bniladzy.
21 Loxsye kwte kchë cos ko, lëë
Pable kwlokyeñ tsitedy kyedzy nii
nche nëz Macedonia ni Acaya, axte
ktsiñ xaa Jerusalén. Ni chëb xaa nii
loxsye kpikche xaa Jerusalén, no

nii tsi xaa Roma. 22 Lëë xaa pxaal
Timoteo ni Erasto nëz Macedonia
mentre lëë xaa bii byaan Asia pa
slal tiemp. Chop xaa go chuñ xaa
yudar.

Lëë meñ Efeso xlëë

23 Leñ tse go lëë tu tily bislo por
xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús.
24 Lëë tu xaa nii pcholë Demetrio
bislo tily go. Nonsyke mdyo plat
ni xiktoo wiñ naybaa nii lë Diana
xsaa xaa, aan nroob tumi xsaan
tsiiñ go lo xaa ni lo xaa nii xkyë
tsiiñ lo xaa. 25 Lëë xaa kwnee lo xaa
nii xkyë tsiiñ lo xaa, ni lo kchë xaa
nii xkyë misme tsiiñ go, chëb xaa:

—Nan do gon nii nroob tumi
xsaan tsiiñ re lo no. 26 Ni nan
do gon ni chon do nii lëë Pable
no kluuy lo meñ nii lëdy Dios nak
kchë mdyo nii xsaa chol meñ, aan
ndaly gaa styoo meñ nojko xaa.
Lëdy nonsy leñ kyedzy Efeso nu no
kluuy xaa kchë ngo, sink wi tyub
nëz Asia. 27 Ntseebo gon, por neñdy
tsodre xtsiiñ no, ni neñdy axte wi
xiktoo naybaa Diana kyaanladzy
aan kiijtre meñ Asia ni meñ sit nii
nche tyub lo kislyu lo naybaa Di-
ana.

28 Tsiñee lëë meñ biñ ngo, per nli
busy blëë meñ aan lëë meñ bislo
kwchuptsyë, xñee:

—¡Byinayk Diana xnaybaa meñ
Efeso!

29 Kchë meñ kyedzy pkyey
kik. Lëë meñ kwnaasy Gayo ni
Aristarco. Chop xaa Macedonia
go nak ksa Pable. Lëë meñ kuni
xaa axte tu laañee xkaal lsa meñ.
30 Lëë Pable kokladzy nyinee xaa lo
meñ, per blaady meñ nii xniladzy
xtiits Dios xaa. 31 Wi bla xamigw
Pable nii xñabey Asia pxaal tiits nii
nody nii tsisëëb Pable lady meñ go.
32 Xaal xaal nii kwchuptsyë meñ
nii kwey junt. Pkyey kik meñ go.
Ndaly meñ go ni nandy dyon pe cos
tsiiñ kwey. 33 Per lëë bla meñ Israel
chëb lo Alejandro xa nak cuent
ko. Loxsye ngo lëë meñ Israel
pchëëp xaa lady meñ. Loxsye kwso
Alejandro groltyee lady meñ, lëë
xaa kwloo señ con ña xaa parñee
kwetse meñ. Kokladzy xaa nchoo
xaa xfavor meñ Israel. 34 Per tsiñee
lëë meñ byeñ nii xaa Israel xaa, lëë
meñ bislo kwchuptsyë. Siik chop
wor kwchuptsyë meñ, xñee meñ:

—¡Byinayk Diana, xnaybaa meñ
Efeso!

35 Tsiñee lëë xsecretario xtisy
beeñ gan kwleektse meñ, lëë xaa
chëb:

—Kol kono gaa meñ Efeso,
kchësy meñ nii nche lo kislyu gon
nan nii lëë meñ Efeso xyal kantsi
xiktoo naybaa Diana ni kchësy
meñ nan nii kpaa byab xnaybaa
no Diana. 36 Nan do nii ni tu cho
chilody kñë nii nlidy kchë nrii. Por
ngo, kol kwetse. Kuuñtsyeydy to
cos nii nonguialdy. 37 Karty gon
kwan chop xaa nii biidni do nu
ktoo ni karty kñeenë xaa xnaybaa
no. 38 Deelñee Demetrio ni xaa nii
ksa xaa xkyë tsiiñ xñab kyalxtisy,
par ngo no xtisy ni no yulyey.
Schilo tsinab Demetrio kyalxtisy
lo xaa xñabey parñee siko catu xaa
kñee dyon xa nak xcuent xaa ni
parñee kak ndoon gaa cho xaa nli
xñee. 39 Aan deelñee gaa chakladzy
to kñab to pe stu cos, no nii kñab
tow tu lo junt, per con ngui mod.
40 Ntseeb gon tsijkëëkiy meñ no
këb meñ nii lëë no noyuuñ tily por
kchë nii beeñtsyeey no natse, ni
kindy kaa pe tyeesy no deelñee cho
kñabtiits lo no penak kok tily re.

41 Loxsye chëb secretario ngo, lëë
xaa psonëz meñ.

20

Lëë Pable chi Macedonia ni Grecia

1 Tsiñee lëë tily go byal, lëë Pable
kwtsyetsy kchë meñ nii xniladzy
xtiits Dios par kchoobladzy xaa
styoo kchë meñ go. Loxsye
ngo lëë xaa si nëz Macedonia.
2 Kchë kyedzy nii kutedy xaa

pchoobladzy xaa styoo meñ nii
xniladzy xtiits Dios. Loxsye ngo lëë
xaa ptsiñ Grecia. 3 Tson mëë kwlës
xaa Grecia. Lëë xaa no nëz nii tso
xaa barkw par tsi nëz Siria, tsiñee
lëë xaa biñ nii lëë meñ Israel kënal
kuty xaa. Por ngo lëë xaa sey nëz
Macedonia stub. 4 Lëë xiñ Pirro
nii pcholë Sópater kunal Pable. Xaa
Berea nak Sópater. Ni wi gaa chop
xaa Tesalónica nii pcholë Aristarco
ni Segundo, ni tu xaa Derbe nii
pcholë Gayo, ni Timoteo, ni chop
xaa Asia nii pcholë Tíquico ni
Trófimo kunal. 5 Lëë xaa kwtenech
loo noo aan lëë xaa kwlës lëë noo
leñ kyedzy Troas. 6 Loxsye kwte
lni nii xtyaaw kyaxtily nii xkyëdy
levadur, lëë noo pchoo leñ kyedzy
Filipos. Lëë tse nii kwloxo kaay
kpidz lëë xaa nii kwtenech pkaa
loo noo leñ kyedzy Troas. Kadzy
kpidz blyëës noo leñ kyedzy ko.

Lëë Pable xluuy xtiits Dios leñ kyedzy Troas

7 Tsi lëë tse tminkw kol lëë noo
pkaal lsa par tyaaw noo kyaxtily.
Lëë Pable beeñ kseedy meñ nii
xniladzy xtiits Dios, aan como no
nii kchoo xaa kyaani lyu, lëë xaa
biskool xiwseedy xaa axte wrol ky-
ool. 8 Leñ tu yu klaa pkaal lsa
noo. Ndaly pis nak yu go. Aan
tyub leeñgo kwë bini petroly. 9 Lëë
tu xaa wiñ nii pcholë Eutico kw-
sob kexka chu ventan. Aan como
lëë Pable biskool xiwseedy, lëë xaa
kwë mgaal aan lëë xaa pchingaa
chu ventan axte lyu. Kuty xaa blis
meñ xaa. 10 Lëë Pable byety kw-
teetsy xaa wiñ go. Aan lëë xaa chëb
lo meñ nii xniladzy xtiits Dios:

—Ktsyebty to, mbañ xaa.

11 Lëë Pable byo leñ yu aan lëë
xaa taw kyaxtily ksa xaa meñ nii
xniladzy xtiits Dios. Loxsye ngo
lëë xaa kwnee lo meñ tyub kyool.
Lëë byaani lyu lëë xaa bi. 12 Psak
styoo meñ porñee mbañ xaa wiñ
nii pchingaa chu ventan sikni meñ
xaa.

Lëë Pable xtsiñ kyedzy nii lë Mileto

13 Lëë noo bñeech syo noo kyedzy
nii lë Asón con barkw par kwëës
noo Pable siko, por singo byaan
noo tiits por lëë Pable si tub lo
kislyu. 14 Tsiñee lëë noo ptsiil Pable
leñ kyedzy Asón, lëë noo ptsyo
barkw ksa noo xaa, aan lëë noo syo
nëz Mitilene. 15 Lëë byaani lyu lëë
noo ptyee mer laañee nyoo Quío.
Lëë byaani stu lyu lëë noo ptsiñ
chu nis nii lë Samos. Siko pchoo
noo lëë noo ptsiñ Mileto. 16 Byody
noo Efeso porñee koklasty Pable
nii nlyëë noo xtañ meñ Asia. Lëë
xaa kwlokyeñ ktsiiñ noo Jerusalén
tse nii chak lni Pentecostés, deelñee
ndeedyo tiits.

Lëë Pable xñee lo xaa kol

17 Tsiñee lëë noo ptsiñ leñ kyedzy
Mileto, lëë Pable kwnabey kokt-
syetsy xaa kol nii xñabey lo meñ
Efeso nii xniladzy xtiits Dios. 18 Tsi
lëë kchë xaa kol go kwlañche, lëë
Pable chëb:

—Nan do gon xa nak xmodaa
destye primer tse nii kwlañcheen
Asia. 19 Ni nan gaa to nii tyub nii
kwyon lady to con kyalndoladzy ni
wiiñ psobaa xtiits Dios, ni ndaly
gaa kyalnë pteedy meñ Israelaa.
20 Per psaandyaa tugak bluyaa xti-
its Dios lo do. Kwnen lo do leñ
kyedzy ni kwnen lo do lidzy to.
21 Ni chëpaa lo meñ Israel ni lo meñ
sit nii no nii ktikche meñ styoo lo
Dios ni kniladzy meñ xtiits Dios
nii xñee cho nak Jesús. 22 Lëë
na lëën ka Jerusalén, porñee lëë
Kyalbini Ntson xaal naa. Nandyaa
pe ktsyoolaa siko. 23 Ni nansyaa
ksatyee kyedzy nii kan xñee Kyal-
bini Ntson nii lëë skiib ni lëë kyalnë
këmbës naa. 24 Per ni tu pe sinidy
kikaa, ni xkyalmbañaa nondy lon.
Lëëw comñee mbëë kyaalaa tsiiñ
nii bneetsy Dios lon. Lëë tsiiñ go
nak nii kluyaa xtiits Dios nii xñee
cho nak Jesús lo meñ.

25 ’Bluyaa lo do xa nak xkyal-
wnabey Dios. Lëë na xyeñpaa nii
kpikchedre kan do naa. 26 Por ngo
chakladzyaa kniyaa lo do natse nii
chaaptyaa tol deelñee no tu do nii
telaady. 27 Por nanaa nii kchë nii
kwnabey Dios bluyaa lo do. Ni tu
pe kwloolandyaa lo do. 28 Por ngo,
kol kap cuidad lëë do ni kchë meñ
nii xniladzy xtiits Dios. Porque
por kchë do kuty Jesús lo crusy ni
lëë gaa Kyalbini Ntson pso lëë do
parñee kap cuidad to meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios. 29 Nanaa nii tsiñee
lëën kpi, lëë meñ nii ko kyalnë
kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios
kiid. Nak meñ go sinak chol ma
tox nii chuty mëkwxiily. 30 Ni misme
lady kaa to kchoo xaa nii kluuy
tiits xuuy parñee tsinal meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios xaa. 31 Kol kap
cuent, kol ksaladzy gaanoo nii tson
iz nder tyub styoon bluyaa xtiits
Dios lo do tsel kyool.

32 ’Lëë nana, beetsy, xñabaa nii
kakni Dios to ni xñabaa nii ksaan-
lasty to xtiits Dios nii xniladzy to.
Lëë xtiits Dios kchoobladzy styoo
do ni lëë xtiits Dios knee kchë
kyalnsaak nii xtee Dios lo kchë
meñ nii xniladzy xtiits xaa. 33 Tyub
nii kwyon lady to kwyokidyaa xab
meñ ni karty kaa tsokin xtumi
meñ. 34 Nan buen do nii kwën
tsiiñ par ktsiñaan nii jkiiñaa ni nii
jkiiñ meñ nii biidnal naa. 35 Tugak
bluyaa nii singo kak tsiiñ tsiin
kchilo kuñ ñe meñ nii no lyaadzy
yudar, ni ksaladzy ñe xtiits Jesús
tsiñee chëb xaa: “Mastre xle meñ
nii xkady que meñ nii xñaasy.”

36 Loxsye kwnee Pable lëë xaa
psoxib aan lëë xaa bitiitsni Dios
ksa xaa. 37 Kchësy xaa kol go biiñ,
ni lëë xaa kwteetsy Pable. 38 Mban
ptee styoo xaa porñee biñ xaa nii
kpikchedre kan xaa Pable. Loxsye
ngo lëë xaa kuksonëz Pable axte
chu barkw.

21

Lëë Pable si Jerusalén

1 Loxsye psaan xaa go lëë noo,
lëë noo ptsyo barkw aan lëë noo
syo tubli lo kislyu wiñ nii lë Cos.
Lëë byaani lyu lëë noo ptsiñ lo stu
kislyu wiñ nii lë Rodas. Siko pchoo
noo, lëë noo ptsiñ kyedzy nii lë
Pátara. 2 Chu nis Pátara psyeeñ noo
tu barkw nii tsi nëz Fenicia. 3 Tsiñee
lëë noo syo lo nis, lëë noo ptyon
kislyu wiñ nii lë Chipre. Lëëw
byaan nëz ñapeg noo, lëë noo syo
axte Siria. Aan como no nii ksaan
barkw yow chu nis nii lë Tiro, lëë
noo blyëës siko. 4 Loxsye ptsiil noo
meñ nii xniladzy xtiits Dios, lëë
noo blyëës kadzy kpidz lo meñ go.
Aan lëë Kyalbini Ntson kwnee kchë
nii ktsyool Pable Jerusalén lo meñ
go, aan lëë meñ go chëb lo Pable:

—Nody nii tsil Jerusalén.

5 Per tsi lëë ksa kadzy kpidz ko
psa, lëë noo bii. Kchë tsiil ni xiñ
meñ nii xniladzy xtiits Dios kuk-
sonëz lëë noo axte chu nistoo, aan
lëë noo psoxib chu nis ko par kuti-
itsni noo Dios kchësy noo. 6 Loxsye
ngo lëë noo blë lsa. Lëë noo pt-
syëëp barkw, lëë gaa meñ kyedzy
ko bikche sey lidzy.

7 Tiro pchoo noo lëë noo ptsiñ
kyedzy nii lë Tolemaida. Siko lëë
noo byo jkëëptyux meñ nii xniladzy
xtiits Dios aan lëë noo blyëës siko
tu kpidz. 8 Lëë byaani lyu lëë noo
ptsiñ kyedzy nii lë Cesarea. Siko
lëë noo byo lidzy Felip nii xluuy
xtiits Dios. Wi Felip ngab lady
ksa kadzy xaa nii kwle meñ leñ
kyedzy Jerusalén par kuñ xaa xyu-
dar apostle. 9 Ksa tap xiñtsyaap
Felip nii karty ktsiilña xñee tiits nii
xsyaab Dios leñ styoo me. 10 Ndaly
kpidz kok nii nche noo siko, tsiñee
lëë tu profet nii sëëd nëz Judea nii
pcholë Agabo kwlañche. 11 Lëë xaa
biid tedy loo noo. Lëë xaa kwseñ
xcinturón Pable aan lëë xaa pxituu
niy xaa ni ña xaa con xcinturón
Pable, xñee xaa:

—Lëë Kyalbini Ntson xñee nii
sinrii kxituu meñ Israel xpixwan
cinturón re leñ kyedzy Jerusalén,
ni lëë meñ jko xaa ña meñ sit.
12 Tsiñee lëë noo ptsyon xtiits xaa
go, lëë noo kok ksa meñ Cesarea
bñee noo lo Pable parñee tsidy xaa
Jerusalén. 13 Per lëë Pable kwëb, në:
—¿Penak choon do ni xko kyalnë
do naa? Snëën kxituu meñaa, ni
snëën ketyaa Jerusalén par kuuñ
ksakaa Jesús.
14 Aan como pchiloody noo ngwi-
isoo noo styoo xaa, lëë noo psaan
xaa, ptyeesy noo:
—Lëë Dios dyon kaknil.
15 Loxsye ngo, lëë noo pxixkwaa
aan lëë noo syo Jerusalén. 16 Wi
bla xaa Cesarea nii xniladzy xtiits
Dios biidnal lëë noo. Lëë xaa go
kuni lëë noo lidzy tu xaa Chipre nii
pcholë Mnasón. Kok xtsele nii xni-
ladzy xaa xtiits Dios. Lidzy Mnasón
blyëës noo.

Lëë Pable chitedy lo Jacob

17 Tsiñee lëë noo ptsiñ Jerusalén,
con kyalwle biid ktsiilnëz meñ nii
xniladzy xtiits Dios lëë noo. 18 Lëë
byaani lyu lëë noo byoteedy lo Ja-
cob ksa noo Pable, aan lëëtyee gaa
wi kchë xaa kol nii xñabey lo meñ
nii xniladzy xtiits Dios nche siko.
19 Lëë Pable pkëëptyux kchë xaa go.
Loxsye ngo lëë Pable bislo bitiits
kchë kchësy cos nii pteedy Dios ti-
itspey beeñtsyey xaa lady meñ sit.
20 Tsiñee lëë kchë xaa go lox biñ nii
bitiits Pable, lëë xaa ptee skizh lo
Dios. Tsigo lëë xaa chëb lo Pable:
—Bueno, beetsy, per nan nyëël
gon nii ndaly meñ Israel xniladzy
xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús.
Aan kchësy meñ Israel go chuuñ
ndip xtiits nii no nii kyonaal no
xley Moisés. 21 Ni lëë meñ Israel go
biñ nii xluuyoo lo meñ Israel nii no
tañ nii ksaldy xaa kchë nii psaan
Moisés. Ni lëë xaa biñ nii xñeel lo
meñ Israel nii no tañ nii kobeydy
xaa xiñ xaa ni tsinaldy xaa xcos-
tumbre no. 22 ¿Xa kuuñ no? Por lëë
meñ gon ktyop tsiñee lëë meñ kon
nii lëël blañ. 23 Lëëw nii nako no
nii kuuñtsyeyoo nii kniiy noo: Lëë
tap xaa nii chakladzy kuuñ ksak
Dios nche nu. 24 Kuni xaa, kol
kuuñ nyë lëë do sinak nii xñabey
xley Moisés, ni kwtiix parñee jka
kik xaa tsiin kyeñ meñ nii nlidy
nii chuuñtsyeyoo kchë nii noyon
meñ, sink lëë meñ kyeñ nii wil
chuuñtsyey nii xñabey xley Moisés.
25 Lëë noo pxaal le tublë kitsy lo
meñ sit nii xniladzy xtiits Dios
parñee kawdy meñ sit xpëël kchë
ma nii chokon lo mdyo, ni kawdy
meñ sit cheñ, ni kawdy meñ sit
xpëël chol ma nii xiyañ, ni nody nii
tsoni meñ sit stu meñ deelñee no
tsiil meñ sit.

Lëë meñ xñaasy Pable leñ lidzy Dios

26 Lëë Pable sini ksa tap xaa go.
Lëë byaani lyu lëë xaa kok nyë ksa
xaa sinak nii xñabey xley Moisés.
Loxsye ngo lëë Pable kwteyo leñ
lidzy Dios par këb xaa pa tse kyal
kak nyë ksa tap xaa go ni parñee
këb xaa pa tse kokon xaa go nii sini
xaa go lo Dios.
27 Per lëë ksa kadzy kpidz ko
merle ksa, tsiñee lëë bla xaa Israel
nii no nëz Asia kon nii lëë Pable no
leñ lidzy Dios aan lëë xaa go pkiily
meñ par kñaasy xaa Pable. 28 Lëë
xaa kwchuptsyë, chëb xaa:
—¡Kol kono meñ kyedzy, kol kuñ
lëë noo yudar kñaasy no xaa re! Por
nody xaa xlad meñ xkyedzy no,
sink lëë xaa xluuy nii ksaldy meñ
xley Moisés ni ksaldy meñ lidzy
Dios. Tyub lo kislyu xluuy xaa nrii.
Lëë na axte wi bla meñ sit psëëb
xaa leñ lidzy Dios. Sinrii mod lëë
xaa beeñ tu cos nii nonguialdy kak.
29 Singo chëb xaa Israel go porñee
kon xaa Pable leñ kyedzy chop
Pable tu xaa Efeso nii pcholë
Trófimo. Nladzy xaa te wi Trófimo
kuni Pable leñ lidzy Dios.

30 Kchësy meñ kyedzy blëë aan
lëë meñ ptyop tub lugarak. Lëë
meñ kwtopxax Pable, kwlii meñ
xaa leñ lidzy Dios. Loxsye ngo
lëë meñ psuugw puert. 31 Kwxaak
xaa wor go kazh nyuty xaa Pable,
per tsiñee lëë tiits ptsiñ lo xaa
nii xñabey lo soldad nii lëë kchë
meñ Jerusalén noyuñ tily, 32 lëë
xaa go ptop kchë xsoldad ni kchë
xaa nii xñabey lo xsoldad xaa aan
lëë xaa ptsiñ wxooñ laañee nche
meñ. Tsiñee lëë meñ kon xaa nii
xñabey lo soldad ni kon soldad,
lëë meñ psaan Pable, pteejtre meñ
xcheñ xaa. 33 Tsigo lëë xaa nii
xñabey lo soldad big, aan lëë xaa
kwseñ Pable, ni lëë xaa kwnabey
pxituu Pable con chop lë caden.
Loxsye ngo lëë xaa kwnabtiits cho
nak Pable ni pe cos beeñtsyey xaa.
34 Per xaal xaal nii kwnee meñ.
Pchilody nyon xaa nii xñabey lo
soldad pe xñee meñ porñee kchë
meñ chuptsyë. Por ngo lëë xaa
kwnabey kuni soldad Pable laañee
sob yu nii no soldad. 35 Tsiñee lëë
soldad ptsiñni Pable laañee chislo
scaler nii xyakxoob axte chu yu go,
lëë soldad kwlañ Pable, porñee tir
ntseeb chak meñ nii nal, 36 xñee
meñ:

—¡No nii kety kazh xaa!

Lëë Pable xñee lo meñ

37 Lëë soldad si nii jko Pable leñ
yu, tsi lëë Pable chëb lo xaa nii
xñabey lo soldad:

—¿Pe schilo kñen choplan xtitsaa
lool?

Tsigo lëë xaa nii xñabey lo soldad
kwëb chëb:

—¿Pe chakoo nayak xñeel griego?
38 ¿Pe mod lëdy lii tsigo nayak nak
xaa Egipto nii penaadle beeñtsyey
tu tily ni kuni tap mily nweety
bñech tu tañ pidzy?

39 Tsigo lëë Pable chëb:

—Lëdyo. Xaa Israelaa. Tarso
kolyaa. Tu kyedzy non nii nche
Cilicia nak Tarso. Beeñ favor blaa
kñen choplan xtitsaa lo meñ.

40 Lëë xaa nii xñabey lo soldad
ptee tiitspey, aan lëë Pable kusoli
lo scaler. Lëë xaa kwloo señ con ña
xaa par kwetse meñ. Tsi lëë meñ
lox kwchetse, lëë xaa kwnee con
xtiitsë meñ Israel chëb xaa:

22

1 —Kol kono, beetsy, ni kol kono
xaa kol. Lëën kñe choplan xtitsaa lo
do parñee kyeñ do nii nody xfaltaa.
2 Tsiñee lëë meñ biñ nii con xti-
itsë meñ kwnee xaa, mastre tse
kwche meñ. Tsigo lëë Pable chëb:
3 —Xaa Israelaa. Tu kyedzy
nii lë Tarso nii nche nëz Cilicia
kolyaa, per leñ kyedzy Jerusalén
nu kwroobaa. Lëë Gamaliel beeñ
kseedy naa xley pxusykoltoo no,
ni tugak kaa choxkoon kuuñ
ksakaa Dios tyub styoon sinak
nii noyuuñ ksak to Dios natse.
4 Penaadle kwënalaa nyutyaa meñ
nii xniladzy xtiits Dios nii xñee
cho nak Jesús. Nikxe kwnaaw,
nikxe gaa xaapkiyo, kchë nak xaa
kwyalon skiib. 5 Lëë xaa nii xñabey
lo pxosy ni kchë xaa kol nan kchë
nii beeñtsyeyaa, por lëë xaa bneetsy
kitsy nii kwseeñaa si lo xaa Israel
nii no leñ kyedzy Damasco, aan
lëën kwya kyedzy ko sakyubaa
meñ nii xniladzy par kyely knin
kchë meñ go nu ni par ksaksin kchë
meñ go.
6 'Per tu tse mer xwe ngbidz,
lëën no nëz nii ktsiiñaa leñ kyedzy
Damasco, tsiñee lëë tu bini ngol nii
sëëdsëëb kpaa bibëly kyako kwin.
7 Lëën byab lyu, aan lëën biñ tsiy tu
xaa nii xñee: "Saulo, Saulo, ¿penak
nii xsaksil naa?" 8 Tsigo lëën kwn-
abtiits chëpaa: "¿Chool?" Aan lëë
tsiy xaa go në lon: "Naa nak Jesús
Nazaret, xaa nii xsaksil." 9 Kchë
xaa nii ksan sa ptsyeb kon bini go,
per biñdy xaa tsiy xaa nii kwnee
lon. 10 Tsigo lëën chëp: "Kwnë
na busy pe cos kuuñtsyeyaa." Aan
lëë xaa në: "Kuxche, ptsiñ Dam-
asco. Siko no tu xaa nii kñë pe
cos kuñoo." 11 Aan como lëë bini

go bnek lon, pchilody nyanaa. Lëë
xaa nii ksan sa kwtob ñan, ptsiiñaa
leñ kyedzy Damasco.

12 'Leñ kyedzy ko kwyo tu xaa nii
pcholë Ananías. Tu xaa nii nli xni-
ladzy Dios nak xaa ni chuuñtsyey
xaa nii xñabey xley Moisés. Kchësy
kaa meñ Israel nii no Damasco
xñee nii buen xaa. 13 Lëë Ananías
biid tedy lon. Tsi lëë xaa kwlañ, lëë
xaa në: "Beetsy Saulo, pxaly lool
ni kon stub." Aan wor go kazh lëë
lon byaabini aan lëën kon Ananías.
14 Loxsye ngo lëë xaa në lon: "Lëë
xDios pxusykoltoo no kwle lii pe-
naadle parñee kaknanoo pe cos
chakladzy xaa ni parñee kanoo xiñ
ntson xaa ni parñee konoo tiits nii
xchoo chuw xiñ xaa. 15 Por lii kuti-
its cho nak xiñ xaa lo meñ nii nche
lo kislyu. No nii kutiitsoo kchë nii
konoo ni biiñoo. 16 Lëë nana ¿pe
xlyëël nii chischeedyoo tsiin chob-
nisoo? Kwnab lo Dios nii koy xaa
kchë xtoloo."

17 'Tsiñee lëën blañ Jerusalén nu,
lëën kwya lidzy Dios, kwyakutiit-
snin Dios, aan lëë tu mgaal kwtedy
lon. 18 Lo mgaal go lëën kon Jesús,
aan lëë xaa në lon: "Sinusy by-
obladzy pchoo Jerusalén, porque
ksaldy meñoo tsiñee lëël kutiits cho
nakaa." 19 Tsigo lëën chëp: "Kchë
meñ re nan nii naa kwyanasy meñ
nii xniladzy xtiitsoo leñ kchë ktoo,
ni nan meñ nii naa kwyalo kchë
meñ nii xniladzy xtiitsoo skiib ni
naa gaa ptedy xcheñ kchë meñ go.
20 Ni byo gaa styoon nii kuty Xteb,
xaa nii bluuy xtiitsoo. Naa byaani
xab xaa nii kukyeety xaa." 21 Per
lëë Jesús në lon: "Pchoo leñ kyedzy
Jerusalén, por lëën kxal lii xtañ
meñ sit."

Lëë Pable no ña xaa nii xñabey lo soldad

22 Tse kwche meñ biñ nii kwnee
Pable, per tsiñee lëë meñ biñ nii lëë
xaa pseety meñ sit, lëë meñ bislo
kwchuptsyë xñee:

—¡No nii kety xaa gue! ¡Nonguial-
tre nii kpañ xaa!

23 Aan como byoogwty chuw
meñ, sink lëë meñ bislo xkwii xab
ni xlëp yu kpaa parñee kaknyoo
nii xlëë meñ, 24 por ngo lëë xaa
nii xñabey lo soldad kwnabey nii
jko soldad Pable leñ yu, ni lëë xaa
kwnabey ktee soldad cheñ Pable
parñee kñeeli Pable dyon penak
nii singootyee xlëë meñ lo Pable.
25 Per tsiñee lëë soldad lox pxituu
Pable, lëë Pable chëb lo tu soldad
nii so siko:

—¿Pe nonguial dyon nii kteedy
to cheñ tu xaa Roma, deelñee karty
kaknan do pe cos beeñ xaa?

26 Tsiñee lëë soldad ko biñ ngo,
lëë xaa kuni tiits lo xaa nii xñabey
lo kchë soldad, chëb xaa:

—Byeñ gon pe cos kuuñtsyeyoo,
por Roma ngab xaa gue.

27 Tsigo lëë xaa nii xñabey lo kchë
soldad big lo Pable, aan lëë xaa
kwnabtiits, chëb xaa:

—¿Pe nli nii Roma ngaboo?

Lëë Pable kwëb chëb:

—Nliw.

28 Loxsye ngo lëë xaa nii xñabey
lo soldad chëb:

—Deel naa nyazh kwtizhaa par
jkabaa Roma.

Lëë Pable chëb:

—Per lëë naa destye nii kolyaa
ngabaa Roma.

29 Tsiñee lëë soldad nii nche mbës
ktee cheñ Pable biñ ngo, lëë xaa
bichee tublad. Aan axte wi xaa
nii xñabey lo kchë soldad ptsyeb,
porñee kwnaasy xaa Pable ni pxi-
tuu xaa Pable con caden aan nandy
xaa nii Roma ngab Pable.

Lëë Pable so lo xaa Israel nii xñabey

30 Lëë byaani lyu lëë xaa nii
xñabey lo kchë soldad kokladzy
nyaknan dyon pe cos xkëëkiy
meñ Israel Pable. Lëë xaa kwlii
Pable skiib, ni lëë xaa kwnabey
koktsyetsy kchë xaa nii xñabey lo
pxosy ni kchësy xaa non nii no
Jerusalén. Loxsye ngo lëë xaa

pso Pable groltyee lady kchë xaa
xñabey go.

23

1 Lëë Pable buy kchë lo xaa
xñabey go aan lëë xaa chëb:
—Beetsy, axte natse gon mbëë
mbañaa. Pe sidy kikaa porñee
chuuñtsyeyaa nii chakladzy Dios.
2 Tsigo lëë xaa nii xñabey lo px-
osy nii pcholë Ananías kwnabey nii
kyaasy meñ nii nche kexka lo Pable
chuw Pable. 3 Per lëë Pable kwëb
chëb:
—¡Lëë Dios kiñ lii, xaa yox!
Deelñee soboo ske par kuñoo
kyalxtisy sinak nii xñabey xley
Moisés, ¿penak tsigo nii xsaldyoo
ley, sink lëël xñabey kiñ meñaa?
4 Loxsye ngo lëë meñ nii nche
siko chëb:
—¿Singuee gaa nawen xiñoo tiits
lo xaa nii pso Dios kñabey lo pxosy?
5 Tsigo lëë Pable chëb:
—Beetsy, nandyaa nii lëë xaa
nak xaa nii xñabey lo pxosy, por
leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon
xñee: “Ktsiibteedyoo xaa nii xñabey
xkyedzyoo.”
6 Tsi lëë Pable byeñ nii grol meñ
nii ncheno lo junt no xlad xaa
fariseo, lëë stu grol meñ no xlad
xaa saduceo, nguiedzy kwnee xaa,
chëb xaa:
—Beetsy, xaa fariseo nakaa ni
xaa fariseo nak pxosyaa, per lëë
meñ biid kso naa nu porñee xni-
ladzyaa nii spañ meñ kuty.
7 Tsiñee lëë Pable lox chëb ngo,
lëë meñ fariseo ni meñ saduceo
bislo ptilytiits lsa, aan lëë kchë meñ
go kok chop tiiy. 8 Porñee kchësy
meñ saduceo xñee nii nlidy kpañ
meñ kuty, ni xnilasty meñ go nii
no angly ni no kyalbini. Per lëë
meñ fariseo xniladzy kchësy ngo.
9 Kchësy meñ bislo chuptsyë aan
lëë bla maestre ley nii no xlad xaa
fariseo kuso chëb:
—Ni tu cos mal karty kuuñtsyey
xaa re. Neñdy tu angly o tu kyal-
binii gaa kwnee lo xaa.
10 Aan como xyaldy kuptsyë
meñ, lëë xaa nii xñabey lo soldad
ptsyeb, nladzy xaa neñdy kuty meñ
Pable tsi lëë meñ lox klëë. Por
ngo lëë xaa kwtsyetsy bla soldad
kulii Pable siko par tsikni xaa Pable
laañee sob yu nii no xaa.
11 Tsi lëë kyool kol lëë Jesús
byaklo lo Pable aan lëë xaa chëb:
—Ndaan kok, por siñee bitiitsoo
gon cho nakaa lo meñ leñ kyedzy
Jerusalén, singo gak no nii kutiitslo
Roma.

Lëë xaa Israel xyub dyon xa kuty xaa Pable

12 Lëë byaani lyu lëë bla xaa Is-
rael bitiits dyon xa kuty xaa Pable,
aan lëë xaa pkon Dios nii kawdy
xaa ni kidy xaa axte nii kuty xaa
Pable. 13 Masy choow xaa Israel
pkon Dios. 14 Lëë xaa go kwey lo
xaa nii xñabey lo pxosy ni lo kchë
xaa kol nii xñabey lo meñ Israel aan
lëë xaa chëb:
—Lëë noo pkon Dios nii tyaawdy
noo ni tyowdy noo axte nii kuuty
noo Pable. 15 Lëë na nagon, no nii
kñee do lo xaa nii xñabey lo soldad
parñee kiidni xaa Pable lo do kxe.
Kol këb nii lëë do kan dyon xa kak
xcuent xaa, aan lëë noo lyëës xaa
nëz par kuuty noo xaa antes nii
klyañche xaa.
16 Per lëë xiñgan psyañ Pable kok-
nano aan lëë xaa kuni tiits lo Pable
laañee no soldad. 17 Lëë Pable kwt-
syetsy tu soldad aan lëë xaa chëb lo
xaa:
—Kuni xaa wiñ re lo xaa nii
xñabey lo do, parñee këb xaa tiits nii
sëëdni xaa.
18 Lëë soldad kuni xaa wiñ go lo
xaa nii xñabey aan lëë xaa chëb:
—Lëë Pable, xaa nii no skiib kwt-
syetsy naa aan lëë xaa në lon: Kuni
xaa wiñ re lo xaa nii xñabey lo do.
Toon pe cos tiits sëëdni xaa lool.
19 Tsigo lëë xaa nii xñabey lo sol-
dad kwseñ ña xaa wiñ go, lëë xaa
kuni xaa tublad, aan lëë xaa kwn-
abtiits, chëb xaa:
—¿Pe cos tiits sëëdnil lon?

20 Tsigo lëë xaa wiñ go chëb:
—Lëë xaa Israel byaan nii lëë
xaa kñee lool parñee tsinil Pable lo
xaa nii xñabey lo meñ Israel kxe,
porñee lëë lëësy xaa me kan dyon
xa kak xcuent Pable. 21 Per kni-
lastyoo xtiits xaa, por masy choow
xaa nii no xlad xaa tse nchenolan,
aan pkon xaa Dios nii kawdy xaa
ni kidy xaa axte nii kuty xaa Pable.
Lëë na xaktyee xtiitsoo nche mbës
xaa.
22 Tsigo lëë xaa nii xñabey lo sol-
dad psonëz xaa wiñ go, per lëë xaa
chëb kazh nii ni tu cho lo këbty xaa
nii lox bitiits xaa.

Lëë xaa nii xñabey lo soldad xaal Pable lo xtisy nii pcholë Felsy

23 Lëë xaa nii xñabey lo kchësy
soldad kwtsyetsy chop soldad nii
xñabey lo xcombañer, aan lëë xaa
chëb:
—Kol kweektsey chop kyoow
soldad nii së niy, ni kol kweek mbës
tsongaltsii xaa nii xsyob cabay, ni
chop kyoow xaa nii koy spad, par
tsi xaa Cesarea nawtse a las nueve.
24 Ni lëë xaa kwnabey kwyo xab
cabay nii sob Pable, ni lëë xaa
kwnabey nii ndaan Pable ni mbañ
Pable ktsiñni xaa Pable lo xtisy nii
pcholë Felsy. 25 Lo soldad pxaal
xaa tublë kitsy nii si lo xtisy Felsy.
Sinrii xñee lo kitsy ko:
26 “Naa nak Claudio Lisias. Lëën
xal tublë kitsy re lool nii nakoo
xtisy. 27 Lëë meñ Israel kwnaasy
xaa nii xalaa lool, mer nyuty
meñ xaa, per tsiñee biñaa nii
Roma ngab xaa, lëën kwya ksan
xsoldadaa, byaklan xaa. 28 Aan
como kokladzypaa nyaknanaa
pe cos xkëëkiy meñ xaa, lëë xaa
kwyaanin lo xaa Israel nii xñabey.
29 Siko biñaa nii lëdy cos nii xkëëkiy
meñ xaa, sink pel cos cheñ xley
meñ xkëëkiy meñ xaa. Per xyaldy
nii kety xaa, ni skiib xyaldy tso xaa.
30 Per como lëën biñ nii lëë meñ
Israel chakladzy kuty xaa, lëë xaa
xalaa lool ni lëën kwne gaa lo meñ
nii xkëëkiy xaa nii kiidnee xaa lool
deelñee pe cos xkëëkiy xaa Pable.”
31 Lëë soldad beeñtsyey nii kwn-
abey xaa nii xñabey lo soldad. Lëë
xaa sini Pable nëz Antípatris wor
kyool go. 32 Lëë byaani lyu lëë
kchë soldad nii si niy bikche ptsiñ
laañee sob xaa nii xñabey lo soldad.
Lëë kchë gaa xaa nii sob cabay sini
Pable. 33 Tsiñee lëë soldad nii sini
Pable ptsiñ Cesarea, lëë xaa ptee
kitsy nii pxaal xaa nii xñabey lo sol-
dad lo xtisy ni lëë xaa ptee xcuent
Pable. 34 Loxsye blab xtisy kitsy ko,
lëë xaa kwnabtiits cho xaa Pable.
Tsiñee biñ xaa nii xaa Cilicia nak
Pable, 35 lëë xaa chëb:
—Na tsiñee kiidsye xaa nii
xkëëkiy lii konaa dyon xa nak
xcueentoo.
Loxsye ngo lëë xaa kwnabey nii
kyënap soldad Pable leñ yulyey nii
psaa Herodes.

24

Kchë nii chëb Pable lo xtisy Felsy

1 Tse nii kwloxo kaay kpidz, lëë
Ananías, xaa nii xñabey lo pxosy
ptsiñ Cesarea ksa xaa bla xaa kol ni
tu xaa chak nii pcholë Tértulo. Lëë
xaa ptsiñ tubli lo xtisy par jkëëkiy
xaa Pable. 2 Tsiñee lëë Pable kokt-
syetsy, lëë Tértulo bislo xkëëkiy xaa,
xñee Tértulo lo xtisy Felsy:
—Skizhoo xtisy, mbëë nche noo
ni kindy tily leñ xkyedzy noo
por xkyalchakoo. 3 Tyub laañee
xñabeyoo xsako styoo noo. 4 Per
parñee kislëëdre noo lii, xñabaa
nii jkëëtyagoo choplan xtiits noo.
5 Lëë noo gon bñaasy xaa re porñee
nak xaa sinak tu kyalkits. Laañee
xkaatyee noyuñ xaa meñ Israel
chop tiiy ni lëë xaa xñabey lo
tub tiiy meñ nii lë Nazareno.
6 Kokladzy xaa nguidyni xaa lidzy
Dios nii sob Jerusalén. Por ngo
nii lëë xaa bñaasy noo aan lëë noo
nyuuñ kyalxtisy sinak xñabey xleey
noo, 7 per lëë xaa nii lë Lisias nii
xñabey lo soldad biid kla xaa loo

noo. 8 Lëë na misme lii gaanoo,
kwnabtiits lo xaa parñee kyeñoo
nii nli kchë nii xkëëkiy noo xaa.

9 Wi kchë meñ Israel nii nche
siko chëb nii nli beeñtsyey Pable
kchë nii xkyëëkiy xaa. 10 Tsigo lëë
xtisy kwloo señ lo Pable parñee
kñee Pable, aan lëë Pable chëb:

—Xlen nii lii kon xa nak xcuen-
taa por nanaa nii kokle bla iz nii
soboo xñabeyoo tañ re. 11 Natse gon
chak tsiipchop kpidz nii ptsiiñaa
Jerusalén par kolaa lay lo Dios.
12 Ni tu cho kondy nii lëën no
ktilytiits pal nëz, nikle leñ lidzy
Dioso, nikle gaa leñ ktoow. Ni tu
cho pkaldyaa leñ kyedzy Jerusalén.
13 Chilody kluuy meñ Israel nii
nche nu nii nli beeñtsyeyaa kchë
nii xkëëkiy xaa naa. 14 Lëën kñëëli
lool nii nikxe nii xñee xaa re nii
nlidy kchë nii bluuy Jesús Nazaret,
xsobaa xtiits xDios pxosyaa sinak
xñabey xaa. Ni xniladzy kaan kchë
nii kë leñ xley Moisés ni kchë nii
pkëë profet. 15 Ni wi gaan xniladzy
nii xniladzy xaa re. Xniladzyaa
nii lëë Dios kuuñ kpañ meñ kuty.
Nikxe meñ malo, nikxe gaa meñ
bueno, kchëlo meñ kuuñ kpañ
Dios. 16 Por ngo, tugak choxkoon
kuuñtsyeyaa nii chakladzy Dios ni
chuuñtsyeyaa kyalbuen lo meñ.

17 ’Kok xtsele nii kënsën xtañ
meñ sit. Lëë na lëën bikche tu
kyedzyaa par kyelynin palal tumi
jkiiñ meñ nii no lyaadzy ni parñee
kokonaa nii xñabey xley Moisés lo
Dios. 18 Kchë ngo noyuuñtsyeyaa
tsiñee lëë bla meñ Israel nii no
nëz Asia kon naa leñ lidzy Dios.
Kok nyë kaazhaa sinak nii xñabey
xleey noo antes nii sëbaa leñ lidzy
Dios, ni kwyaanidy kaan tub yox
meñ, ni byubtyaa tily. 19 Lëë xaa
nii kon naa leñ lidzy Dios kiid
jkëëkiy naa deelñee beeñtsyeyaa tu
cos nii nonguialdy. 20 O deelñee
gaa kchilody kiid xaa go, kñë xaa
nii nche nu dyon pe cos falt kwlon
worñee kukso xaa naa lo xaa nii
xñabey lo meñ Israel. 21 Xakxe
worñee nguiedzy kwnen chëpaa:
“Lëë do biid kso naa nu natse
porñee xniladzyaa nii spañ meñ
kuty”, neñdy wor go kwlon falt.

22 Tsiñee lëë xtisy Felsy biñ xa së
lo xtiits Pable, aan como nanle gaa
xaa xa nak xiwseedy meñ nii no
xlad Crist, lëë xaa pkwëës lo cuent
ko, aan lëë xaa chëb:

—Na tsiñee kiidsye Lisias, xaa
nii xñabey lo soldad, kaknanraa xa
nak xcueentoo.

23 Loxsye ngo lëë xtisy Felsy kwn-
abey nii bii kyaan Pable leñ skiib,
per lëë xaa chëb lo soldad nii klaa
xaa Pable xisy wiñ ni klaa xaa tsit-
edy xamigw Pable lo Pable.

24 Lëë koko bla kpidz lëë xtisy
Felsy ptsiñ chop tsiil xaa Drusila.
Meñ Israel nak tsiil xaa. Aan lëë
xaa kwnabey koktsyetsy Pable
par kñee Pable dyon xa nak nii
kniladzy meñ Jesucrist. 25 Per
tsiñee lëë Pable pseedy nii no nii
tsoxko meñ kpañ meñ sinak nii
xñabey Dios, ni no nii kxekw meñ
kuuñtsyeydy meñ nii klyaañtyee
styoo meñ por sitsiñ tse nii lëë Dios
kwetsy catu meñ, lëë xtisy Felsy
ptsyeb aan lëë xaa chëb lo Pable:

—Kwey. Na tsiñee kteedyoo tiits
lon, kwetsyaa lii stub.

26 Ni lëëw na kwëmbës xtisy Felsy
nii ndee Pable tumi parñee nlaa
xaa Pable. Por ngo kety kety kwt-
syetsy xaa Pable parñee kñee xaa
lo Pable. 27 Lëë kwloxo chop iz,
lëë gaa xiz xtisy Felsy psa, aan lëë
Porcio Festo pkaa kwsob xlugar
xaa kok xtisy. Aan lëë Felsy psaan
Pable skiib parñee buen kyaan xaa
lo meñ Israel.

25

Lëë Pable chaktsyetsy lo Festo

1 Tse nii kwloxo tson kpidz nii
pkaa xcuent Festo kyalxtisy, lëë
xaa pchoo Cesarea, lëë xaa si
Jerusalén. 2 Tsiñee lëë xaa ptsiñ
Jerusalén, lëë xaa nii xñabey lo

pxosy ni kchë xaa Israel nii mastre
non kujkëëkiy Pable lo xaa. 3 Lëë
xaa go kwnab tu kyalnsaak lo Festo
chëb xaa nii kñabey Festo kyey
Pable Jerusalén. Ni lëëw na nol kik
xaa nii deelñee ndee Festo tiits, lëë
xaa nyikuty Pable nëz. 4 Per lëë
Festo chëb:

—Cesarea no Pable skiib ni
klyëëdy kaan lëën kya Cesarea.
5 Por ngo no nii kiid xaa nii xñabey
lo do Cesarea parñee jkëëkiy xaa
Pable siko deelñee pe cos falt kwloo
Pable.

6 Xonak o tsii gak kpidz kwlës
Festo Jerusalén, lëë xaa bikche sey
xaa Cesarea. Lëë byaani lyu nii pt-
siñ xaa, lëë xaa kwsob leñ yulyey,
aan lëë xaa kwnabey koktsyetsy
Pable. 7 Tsiñee lëë Pable kwsëëb
yulyey, lëë xaa Jerusalén big kex,
aan lëë xaa bislo pkëëkiy xaa Pable
tub yox cos ntseeb, per ni tu cos nii
pkëëkiy xaa Pable pchilody nyuñ
xaa preb nii nli beeñtsyey Pablo.
8 Per lëë Pable gaa tugak kwnee
xaa, chëb xaa:

—Karty kuuñtsyeyaa kchë nii
xkëëkiy xaa gue naa. Nlidy nii
xsaldyaa xley meñ Israel, ni nlidy
nii xsaldyaa lidzy Dios, ni nlidy nii
xsaldyaa xtisy Roma.

9 Per como lëë Festo kokladzy
kyaan buen xaa lo meñ Israel, lëë
xaa chëb lo Pable:

—¿Pe snëël tsil Jerusalén parñee
siko kanaa dyon xa kak xcueentoo?

10 Tsigo lëë Pable kwëb chëb:

—Leñ yulyey nii ngab lo xtisy
Roma son. Penak nii toon pare
kan par kak xkyalxtisyaa. Ni nan
bueen gaal nii karty kon falt lo
meñ Israel. 11 Deelñee kwlo gaan
tu falt nii xyal ketyaa, penaktyo
na ketyaa. Per como nlidy kchë
nii xkëëkiy xaa gue naa, ni tu
cho xyaldy jko naa ña xaa Israel.
Xñabaa nii yuub xtisy Roma kan
dyon xa kak xcuentaa.

12 Tsigo, lëë Festo kwnabtiits lo
xaa nii ksa xaa xñabey. Loxsye ngo
lëë xaa chëb lo Pable:

—Lëël kwnab nii yuub lo xtisy
Roma tsil. Na tsil lo xaa na parñee
kan xaa xa kak xcueentoo.

Lëë Pable so lo rey Agripa

13 Blyëëdyako lëë rey Agripa
ni Berenice kwey Cesarea ku-
jkëëptyux Festo. 14 Aan como ndaly
kpidz kwlës xaa, lëë Festo bitiits
lo xaa xa nak xcuent Pable, chëb
Festo:

—Lëë tu xaa nii psaan Felsy skiib
bii no nu. 15 Aan tsi lëën kwya
Jerusalén, lëë xaa nii xñabey lo
pxosy ni kchë xaa kol nii xñabey
lady meñ Israel biid jkëëkiy xaa.
Kchë xaa go kwnab nii kñabeyaa
kety xaa. 16 Per lëën chëp nii
xñabeydy xtisy Roma kety tu meñ
deelñee karty kan xaa ktilytiitsni
meñ go kchë xaa nii xkëëkiy xaa
parñee kak ndoon dyon cho xaa
nli xñee. 17 Por ngo, tsiñee lëë xaa
Israel go kwlañche nu, blyëëdyaa.
Siñee byaani lyu lëën kwsoob leñ
yulyey aan lëën kwtsyetsy xaa
nii xkëëkiy xaa go. 18 Per tsiñee
lëë xaa lox ptilytiits, ni tu cos
ntseeb nii nladzyaa pkëëkiydy xaa
xaa. 19 Nii biñsyaa nonsyke kchë
deel xa nak xlay xaa pkëëkiy xaa
xaa ni por tu xaa nii lë Jesús nii
kuty, per lëë Pable xñee nii mbañ
Jesús. 20 Aan como byeñdyaa pe
nyuuñtsyeyaa, lëën kwnabtiits dyon
pe nyë Pable nyi xaa Jerusalén
parñee siko nyanaa dyon xa nyak
xcuent xaa. 21 Per como lëë xaa
kwnab nii yuub lo xtisy nii sob
Roma tsi xaa, lëën kwnabey nii
laady xaa axte nii kteedyo tiits lon
kxalaa xaa lo xtisy Roma.

22 Tsigo lëë Agripa chëb lo Festo:

—Wi gaan gon no gan konaa xa
së lo xtiits xaa go.

Lëë Festo kwëb chëb:

—Kxe kazh kaanoo, lëël kon xa
së lo xtiits xaa.

23 Lëë byaani lyu, lëë Agripa ni
Berenice kwsëëb yulyey ksa bla
xaa nii xñabey lo soldad ni xaa
non nii no leñ kyedzy Cesarea.
Nonsyke ladx non nche nakw xaa.
Loxsye ngo lëë Festo kwnabey kok-
tsyetsy Pable. 24 Tsigo lëë Festo
chëb:
—Rey Agripa ni kchësy to siñee
nche do nu, lëë xaa re so lo do nu.
Ndalyle meñ Israel nii no Jerusalén
ni meñ Israel nii no leñ kyedzy
Cesarea nu nonab lon nii kñabeyaa
kety xaa. 25 Per naa nii xcuentaa
sootaa nii karty ko xaa tu falt nii
tsigal kety xaa, per como lëë xaa
kwnab nii kak kiy kchë nii xkëëkiy
meñ go xaa axte lo xtisy Roma,
lëën kwlokyeñ kxalaa xaa lo xtisy
Roma. 26 Aan como xyeñdyaa gaa
dyon pe cos beeñtsyey xaa, lëë xaa
syelynin lo do, ni loopoo rey Agripa
syelynin xaa parñee kñabtiitsoo lo
xaa parñee tsaap singo mod kyeñaa
pe cos jkën lo kitsy nii kxalaa lo
xtisy Roma. 27 Porque lika sëlidyo
nii kxalaa tu xaa nii no skiib,
deelñee këptyaa pe cos beeñtsyey
xaa.

26

Lëë Pable xñee lo rey Agripa xa nak xcuent xaa

1 Tsigo lëë rey Agripa chëb lo
Pable:
—Schilo kñeel xfavooroo.
Tsigo lëë Pable blis ña aan lëë xaa
bislo kwnee xaa, chëb xaa:
2 —Nli gaa na, rey Agripa, xlen
ni xsak styoon kñen lool xa nak
kchë nii xkëëkiy meñ Israel naa
parñee singo mod misme naa ksoli
naa lool. 3 Ni xlen porñee nanaa
nii xyeñoo xa nak xcostumbre noo
kchësy noo siñee nak noo meñ Is-
rael ni nanoo pe cos nak xiwtilyti-
its noo. Por ngo xñabaa nii kapoo
paciensy konoo kchë nii kniyaa.
4 'Kchësy meñ Israel nan xa
kwyon lady meñ tu kyedzyaa ni
xa kwyon Jerusalén destye nii
nakaa xaa wiñ. 5 Xyuumbey nyë
xaa Israel naa. Schilo kñë xaa nii
xtse kwyon xlad tub tiiy xaa nii
lë fariseo deelñee chakladzy xaa.
Lëë xaa fariseo nak tub tiiy xaa nii
mastre choxko kuñ cumplir xleey
noo. 6 Aan lëë na lëë meñ Israel
xkëëkiy naa porñee tyub styoon
xniladzyaa nii lëë Dios kuuñ kpañ
kchë meñ kuty sinak nii kwneel
xaa lo pxusykoltoo noo. 7 Ni ksa
tsiipchop kaa xtiiy noo nii no
Israel këmbës nii kak cumplir nii
kwneel Dios. Por ngo, tsel kyool
choxko kchë meñ go kleni Dios ni
kuuñtsyey nii xñabey Dios. Aan
porñee win xniladzy nii kwneel
Dios, lëë meñ Israel biid kso naa
nu. 8 ¿Lëë dook, penak nii xnilasty
to nii chuuñ kpañ Dios meñ kuty?
9 'Klo nladzyaa nii no nii kti-
lynin meñ nii no xlad Jesús Nazaret
10 ni beeñtsyey gaan nii no kikaa
leñ kyedzy Jerusalén. Con xtiit-
spey xaa nii xñabey lo pxosy ndaly
kchë meñ nii no xlad Jesús kwlon
skiib. Aan tsiñee lëë xaa xñabey
chakladzy kuty tu xaa go, win
kwne nonguial kety xaa. 11 Ndaly
vuelt psaksin xaa nii no xlad Jesús
parñee nsaan xaa nyilastre xaa
Jesús. Laañee sobtyee ktoo kwyan,
aan por xkyalwlëën axte xtañ meñ
sit kwyanlagaa meñ go.

Lëë Pable chutiits xa bniladzy xaa Dios

12 'Kchë ngo no kikaa lëën sa
kyedzy Damasco con xtiitspey xaa
nii xñabey lo pxosy. 13 Per mer xwe
ngbidz gon, rey, lëën no nëz ksa
xcombañeraa tsiñee lëën kon tu bini
nii sëëdsëëb kpaa. Mastre xpibëlyo
que lo xbini ngbidz. 14 Tsigo
kchëësy noo byab lyu. Loxsye ngo
lëën biñ tsiy tu xaa nii në lon con
xtiitsë meñ hebreo: "Saulo, Saulo,
¿penak nii xsaksil naa? Misme
lii gon no ksaksi lii, sinak nii
chuuñtsyey yosy tsiñee xkëëniy
ma punt yag nii xkwib meñ ma."
15 Tsigo lëën chëp: "¿Chool?" Aan

lëë tsiy xaa go në lon: “Lëë meeraa
nak Jesús, xaa nii xsaksil. 16 Per
kuxche, por lëën byaklo lool parñee
kuuñtsyeyoo nii chakladzyaa ni
parñee kutiitsoo kchë nii konoo
natse ni kchë nii kluuyre gaan lool.
17 Naa kteelaa lii lo meñ Israel ni
naa kteelaa lii lo meñ sit. 18 Lëën
kxal lii lo meñ sit parñee ksaabiniil
kchë lo meñ go, parñee sëdre meñ
go lo nguey, sink lo bini, ni parñee
ksoobtre meñ go xtiits xaatox,
sink ksoob meñ go xtiits Dios, ni
kniladzy meñ go xtitsaa tsiin telaa
meñ go lo xtol ni jkaa meñ go nii
ktee Dios lo meñ nii xniladzy.”

19 ’Por ngo, rey Agripa, lëën
psob xtiits tsiy xaa nii kwnee
lon. 20 Klootyee lo meñ Damasco
bluyaa xtiits Dios. Loxsye ngo
lëëw bluyaa lo meñ Jerusalén ni
tyub xtañ meñ Judea ni lo meñ
sit. Chëpaa nii ktsëë meñ xmod,
ni ktikche meñ styoo lo Dios, ni
kuuñtsyey meñ cos nii kluuy nii
nli xniladzy meñ Dios. 21 Por ngo
lëë xaa Israel kwnaasy naa leñ
ktoo aan kokladzy xaa nyuty xaa
naa. 22 Per por xkyalnsaak Dios
lëën bii so nu, xluyaa xtiits Dios lo
kchësy meñ. Karty kñen ni tu cos
nii kwneedy profet ni kwneedy
Moisés nii kak, sink nonsyke ngo
xñen. 23 Lëë xaa go kwnee nii lëë
Crist kety, ni lëë xaa go kwnee
nii klootyee Crist kpañ parñee
kiidni Crist tiits nii xteelaa lo meñ
xkyedzy noo ni lo meñ sit.

24 Ngo nonee Pable tsiñee lëë
Festo kwchuptsyë chëb:

—¡Chak wetyoo, Pable! Kchë xi-
wseedyoo noyuuñ wety lii.

25 Per lëë Pable kwëb chëb:

—Chakwejtyaa, Festo, sink sëli
xtitsaa ni nli gaa kchë nii xñen.
26 Lëë rey Agripa so nu. Nan buen
xaa xa nak kchë cos re. Por ngo
nder confians xñen lo xaa. Nan
bueenaa nii wi xaa nan xa nak
kchë cos re, por lëdy tu cos nii kok-
tsilaano. 27 Nli gaa na, rey Agripa,
¿pe xniladzyoo kchë nii pkëë profet
dyon? Nanaa nii xniladzylo.

28 Loxsye ngo lëë rey Agripa
chëb:

—Slalak nu lëël lox ngo styoon
parñee kniladzyaa xtiits Jesucrist.

29 Tsigo lëë Pable chëb:

—Nikxe nii slalak nu o xlyëëre
gaa lox ngon styool, tsaap në Dios
que nii lëdy nonsy lii, sink wi
kchë meñ nii nche jkëëtyag nii xñen
natse kak sinakaa, nikxe nii lëdy
kchë meñ kxituu con caden.

30 Loxsye chëb Pable kchë ngo,
lëë rey ni xtisy ni Berenice ni kchë
xaa nii nche sob siko kuso. 31 Lëë
xaa si tublad parñee kutiits xaa
dyon xa kak cuent ko, xñee xaa lo
xcombañer xaa:

—Karty ko xaa re tu tol nii tsigal
kety xaa, per ni skiib nonguialdy
tso xaa.

32 Ni lëë Agripa chëb lo Festo:

—Nchilo nlyaa xaa re deelñee
nyabty xaa nii yuub xtisy Roma
kan xa kak xcuent xaa.

27

Lëë Festo xaal Pable Roma

1 Tsiñee lëë xaa nii xñabey
kwlokyeñ kxaal lëë noo Italia, lëë
Pable ni stubla xaa nii no skiib
kok entregar lo tu xaa nii xñabey
lo soldad nii pcholë Julio. Xsoldad
xtisy Roma nak kchë soldad ko.
2 Lëë noo ptsyo tu leñ xbarkw
meñ Adramitio. Lëë barkw ko no
nëz nii kchoo tsi tyub nëz Asia.
Wi Aristarco, xaa Tesalónica nii
ngab Macedonia, kwsënal lëë noo.
3 Lëë byaani lyu lëë noo ptsiñ chu
nis nii nche Sidón. Siko lëë Julio
pkëstyoo Pable, lëë xaa blaa kutedy
Pable kchë lo xamigw ni lëë xaa
blaa ptee meñ go nii pkiiñ Pable.
4 Tsiñee lëë noo pchoo Sidón, lëë
noo byoteedy chu kislyu wiñ nii lë
Chipre, porñee tir xpi me. 5 Lëë noo
ptyeelaag nistoo mer laañee nyoo
Cilicia ni Panfilia, aan lëë noo ptsiñ
tu kyedzy nii ngab Licia nii lë Mira.

6 Siko lëë xaa nii xñabey lo sol-
dad kon tu xbarkw meñ Alejandría
nii no nëz tsi nëz Italia, aan lëë
xaa blëp lëë noo barkw par kyo
noo. 7 Ndaly kpidz tseyga kwyo
barkw nëz, aan tsiñee lëë noo ptsiñ
laañee nyoo Gnido, blaadre me nyo
noo par delanty. Por ngo lëë noo
ptyee mer laañee nyoo kyedzy nii
lë Salmón nii nche lo kislyu wiñ
nii lë Creta. 8 Në syo noo tub chu
nis, per lëë noo ptsiñ tu lugar nii lë
Buenos Puertos. Kexka siko nche
kyedzy nii lë Lasea.
9 Kok xtsele ncheno noo lo nis,
ni ntseeble gaa së barkw lo nistoo,
porñee lëë mëë nii chaknal sëëd
yob. Por ngo lëë Pable kwnee chëb:
10 —Kol kono gaanoo, chanaa
gon nii ntseeb ktsyool no tu kyalnë
deelñee kyore no tub lo nis. Neñdy
kloow no barkw tyub xyowo, ni
ntseeb kety no.
11 Per psaldy xaa nii xñabey lo
soldad Pable, sink lëë xaa psoob
xtiits xpixwan barkw ni xtiits xaa
nii chuuñ ksëë barkw. 12 Aan
como nguidy nak chu nis ko par
kwës meño mëë nii chaknal, kchësy
xaa kwlokyeñ nii masy buen kchoo
noo siko, parñee tsaap schilo ktsiiñ
noo Fenice aan tyeedy noo mëë nal
siko. Fenice nak tu kyedzy nii ngab
Creta. Siko xtsiñ barkw.
13 Aan como lëë tu me wiñ nii
sëëd nëz kyety bislo xpi, nladzy xaa
nii sini lëë noo nii schilo kchoo
noo siko. Lëë xaa pchooni barkw
tub chu nis Creta. 14 Per kok
xtsedyak pchoo barkw tsiñee lëë tu
medox nii lë Nordeste 15 bislo kw-
topxax barkw. Aan como blaady
me nyo noo par delanty, lëë noo
blaa biy me lëë noo. 16 Byoteedy
noo tublad chu kislyu wiñ nii lë
Clauda. Xisy xpi me siko. Por ngo
nikxe në pkyëë noo, per lëë noo
bliis canow wiñ nii sëëdngopxax
barkw. 17 Loxsye byëp canow wiñ
go, lëë xaa nii sini barkw pxituu
tsiitsy barkw con tuu. Ptsyeb xaa
nyisobnag barkw lo yuzh nii lë
Sirte. Por ngo lëë xaa blity ladx nii
kë kik barkw, ni lëë xaa blaa sini
me barkw laañee xkaatyee. 18 Lëë
byaani lyu lëë xaa bislo blaal xaa
xyow barkw lo nis porñee lëë me-
dox ko bii xpi. 19 Lëë tse nii kwloxo
tson kpidz lëë xaa go blaal kchë
xtsiiñ barkw lo nistoo. 20 Ndaly
kpidz ptyoondy noo lo ngbidz ni
ptyoondy noo mëly. Tir ntseeb bi
medox ko. Por ngo nii nladzy noo
nii sikootyee nyaan noo.
21 Aan como kokle ndaly kpidz
nii karty tyaaw noo, lëë Pable ku-
soli groltyee lady kchë xaa nii sini
lëë noo aan lëë xaa chëb:
—Deelñee nyon do xtitsaa nii
nchoody no Creta, ntsyooldy no
kchë kyalnë re ni nsëëbty no xyow
barkw. 22 Per na xa kuuñre no.
Lëëw ptsyool le no. Per pe tsinidy
kik to. Nikxe nitylo barkw re lo
nis, per ni tu do kejty. Ktsyebty
to. 23 Porque tsikyool lëë tu angly
byaklo lon. Lëë Dios nii xñabey naa
pxaal angly ko biidnë lon sinrii:
24 “Ktsyeebtyoo, Pable, porque no
nii ktsiiñoo lo xtisy Roma, aan por
lii lëë Dios kteelaa kchë xaa nii ksal
no leñ barkw.” 25 Por ngo, kol
ko nguiool styoo do, ktsyebty to,
por xniladzyaa xtiits Dios ni xni-
ladzyaa nii lëë kchë nii në angly lon
kak cumplir. 26 Per tesody nii lëë
me tsikchon lëë no tu chu kislyu
wiñ nii nche lo nis re.
27 Lëë kyool nii kwloxo chop
xmal niiënsëë noo lo nistoo nii
lë Adria, lëë xaa nii chuuñ ksëë
barkw byeñ nii lëë noo mer ktsiñ
chu kislyu. 28 Lëë xaa ptiix dyon
pe nxityre jkaa lo kislyu. Tsigo lëë
xaa kon nii xaktyee skalyptsiipx-
oopak metre nxity laañee si barkw.
Kok xtsedyako lëë xaa ptiix stub
aan lëë xaa kon nii xaktyee ska-
lypkyadzyak metre nxity laañee si
barkw. 29 Aan como ptsyeb xaa ny-
ijkaan barkw lo kyo, lëë xaa pchon
tap lë kiib nëz xan barkw parñee
sëdy barkw. Loxsye ngo lëë xaa

kwnab lo Dios nii kyob kyaani lyu.
30 Mentre gaa lëë kchë xaa nii xkyë
tsiiñ leñ barkw kwlokyeñ kxooñ,
lëë xaa blity tu canow wiñ nii noy
barkw, xkëëlo xaa nii lëë xaa kchon
kiib nii kë nëz kë barkw lo nis.
31 Per lëë Pable kuni tiits lo xaa nii
xñabey lo soldad chëb:
—Deelñee kwësty ni tu xaa gue
leñ barkw, ni tu do telaady.
32 Tsigo lëë soldad koñee pchug
tuu nii nxituu canow wiñ go aan
lëëw byab lo nis.
33 Bii nguey, lëë Pable kwnee lo
kchësy xaa nii si leñ barkw, chëb
xaa:
—Natse gon chak chop xmal nii
karty kaw do por kyalnë nii nandy
to pe cos ktsyool no. 34 Xñabaa nii
kaw do parñee jkaa do fuersy telaa
do, por ni tu kits kik to kloowdy to.
35 Loxsye chëb Pable ngo, lëë xaa
kwseñ tu kyaxtily aan xña lo kchësy
xaa go lëë xaa ptee skizh lo Dios.
Tsigo lëë xaa bislo wagw. 36 Lëë
styoo kchë xaa go byonguiool aan
lëë xaa taw kchë xaa. 37 Choop
kyoow tsongaly ptsiipxoop noo
syo leñ barkw. 38 Tsi lëë wagw
kwlox lëë xaa blaal xobxtily nii
noy barkw lo nis parñee knitynë
barkw.

Lëë barkw xnitylo lo nis

39 Tsiñee lëë lyu byaani, byuum-
beydy xaa nii chuuñ ksëë barkw
dyon xa lë tañ nii nche noo. Per
lëë xaa kon tu kislyu wiñ nii nche
kexka tu chu play, aan lëë xaa
kwlokyeñ ktsig xaa barkw siko
deelñee ndeedyo tiits. 40 Lëë xaa
pchug tuu nii këtuu kiib nii kë xan
barkw aan lëëw byab lo nistoo. Ni
lëë xaa bislëë yag nii xchug nis
parñee së barkw nëz nii chakladzy
xaa. Loxsye ngo lëë xaa blis ladx
nii kë kë barkw lo me, aan lëë
barkw bislo xpig chu play. 41 Per
lëë kë barkw kwsobtip lo yuzh,
pchilodre niw, aan lëë xfuersy nis
bislo chuuñ pyuy nëz xano. 42 Tsigo
lëë soldad kokladzy nyuty kchë
xaa nii sikni xaa tso skiib Roma
parñee kxoobnisty xaa aan kxooñ
xaa. 43 Per como koklasty xaa nii
xñabey lo soldad nii nyety Pable,
blaady xaa nyuuñtsyey soldad ngo,
sink lëë xaa kwnabey nii klo kchë
xaa nii chak xoobnis ktsiñ xaa chu
kislyu. 44 Lëë kchë xaa nii kokty na
nxoobnis ptsiñ lo kislyu con table
nii nyaa barkw. Singo mod kchësy
noo ptsiñ chu kislyu.

28

Lëë Pable xtsiñ lo kislyu wiñ nii lë Malta

1 Tsiñee lëë noo lox ptsiñ chu
kislyu go kchësy noo, lëë noo kok
ndon nii Malta lë kislyu wiñ go.
2 Mbëë kon meñ nii ncheno siko
lëë noo, aan como singootyee chak
nal ni so kyo, lëë meñ go psaay ki
parñee ktsëë noo. 3 Lëë Pable kuk-
top chop lë yag, aan lëëw no ktsiib
xaa lo ki, tsiñee lëë tu mëël nii no
lady yag pchoo por xinlëë ki, aan
lëë ma pchal ña Pable. 4 Tsiñee lëë
meñ nii no lo kislyu wiñ go kon nii
lëë mëël go kënyoogw ña Pable, lëë
meñ go bislo xñee lo xcombañer:
—Neñdy tu nweety bñech nak
xaa gue. Ngo nii nikxe lëë xaa
kwtelaa lo nistoo, per xlaady
xkyalxtisy Dios kpañ xaa axte nii
kizh xaa xtol xaa.
5 Per lëë Pable kwtsib ña aan lëë
mëël go byab lo ki, per lëë lëë xaa,
ni tu pe kokty xaa. 6 Kchësy meñ
kwche mbës nii nsyëki ña xaa o
kolpsye gaa nyety xaa. Per kok
xtsesy nche mbës meñ kon meñ nii
ni tu pe chakty xaa. Lëë meñ bislo
ptsëë xtiits, xñee meñ nii tu dios
nak Pable.
7 Kexka siko kë xkwaa xaa nii
xñabey lo kislyu wiñ go. Publio
pcholë xaa. Lëë noo byolëës lidzy
xaa aan mbëë kon xaa lëë noo tson
kpidz nder. 8 Aan lëëtyee gaa leñ
tse go lëë pxosy Publio nix no xlyëë
ni kë yoobcheñ. Lëë Pable kutedy
lo xaa, aan loxsye kwnab Pable lo
Dios por lëë xaa, lëë Pable pxob

ña lady xaa aan lëë gaa xaa byak.
9 Tsiñee kon meñ ngo, wi kchë meñ
xsyaknë nii no lo kislyu wiñ go
biid, aan kchë meñ xsyaknë byak.
10 Aan mbëëre kontsi kchë meñ lëë
noo, aan tsiñee lëë wor kol nii kt-
sëëp noo barkw stub, bnee meñ go
kchë nii jkiiñ loo noo nëz.

Lëë Pable xtsiñ Roma

11 Tse nii kwloxo tson mëë nii
nche noo lo kislyu wiñ go, lëë noo
ptsyëëp tu xbarkw xaa Alejandría
nii kwlës chu kislyu wiñ go tyub
mëë nal. Kë chop mdyo nii xñee
xaa Cástor ni Pólux kë barkw ko.
12 Tsiñee lëë noo ptsiñ chu nis nii lë
Siracusa, lëë noo blyëës tson kpidz.
13 Siko pchoo noo lëë noo syo tub
chu nis axte ptsiiñ noo laañee lë
Regio. Lëë byaani lyu lëë tu me
nii xchoo nëz kyety bislo xpi. Lëë
tse nii pchopo kpidz lëë noo ptsiñ
kyedzy nii lë Puteoli. 14 Leñ kyedzy
ko lëë noo byo ktsiil bla xaa nii xni-
ladzy xtiits Jesús. Lëë xaa kwnee
loo noo parñee kwëës noo lo xaa tu
xmal. Lëë tsi lëë xmal go kwyaa
lëë noo pchoo siko par ktsiiñ noo
Roma. 15 Lëë gaa meñ nii xniladzy
xtiits Jesús nii no Roma tse koknan
nii lëë noo no nëz ktsiiñ noo Roma.
Ngo nii lëë meñ biid ktsiilnëz lëë
noo axte laañee lë Foro de Apio ni
laañee lë Las Tres Tabernas. Tsiñee
lëë Pable kon kchësy meñ go, lëë
xaa ptee skizh lo Dios ni lëë xaa
pkaa fuersy. 16 Tsiñee lëë noo ptsiñ
Roma, lëë xaa nii xñabey lo soldad
ptee tiits nii tso Pable tublad chop
tu soldad parñee kap cuidad soldad
Pable.

Lëë Pable xluuy xtiits Dios Roma

17 Tse nii kwloxo tson kpidz pt-
siiñ noo, lëë Pable kwnabey kokt-
syetsy kchë xaa Israel non nii no
Roma. Tsiñee lëë kchë xaa go lox
pkaal lsa, lëë Pable chëb:

—Beetsy, nikxe gon ni pe
beñdyaa lo meñ Israel ni nikxe
nii kwneedyaa contre xcostum-
bre pxusykoltoo no, lëë meñ
kwnaasy naa aan lëë meñ pko
naa ña xaa Roma leñ kyedzy
Jerusalén. 18 Tsiñee lëë xaa Roma
nii xñabey lox kwnabtiits dyon pe
nli beeñtsyeyaa kchë nii xkëëkiy
meñaa, lëë xaa byeñ nii nody
xtolaa ni chigaldy ketyaa. Lëë
xaa kokladzy nlaa xaa naa. 19 Per
kwxikyaldy xaa Israel. Por ngo
lëën kwnab nii yuub xtisy nii
sob Roma nu kan dyon xa kak
xcuentaa, per kwnabtyaa kyelyaa
nu par jkëëkiyaa xaa tu kyedzyaa.
20 Por ngo nagon kwtsyetsyaa lëë
do parñee kñen choplan xtitsaa lo
do. Porque win xniladzy kchë nii
xniladzy meñ Israel aan por ngo
këtuun nu.

21 Tsigo lëë kchë xaa nii kokt-
syetsy ko chëb:

—Ni tu xcart xaa Judea karty
klyañ loo noo nii kseety lii, ni ni tu
xaa betsy no nii chiid nu karty kñee
contre lii. 22 Lëë na chakladzy noo
tsyon noo dyon xa no kikoo, por
ndon noo nii laañee xkaatyee xñee
meñ contre lay kub nii xluuyoo.

23 Lëë xaa pso tu tse nii jkaal
lsa xaa, aan singootyee ndaly meñ
kwey laañee xkwës Pable. Aan
destye wor silytoo axte ptsye tse
bluuy Pable xa nak xkyalwnabey
Dios. Pseety xaa xley Moisés ni
kchë nii pkëë profet parñee jko
xaa styoo meñ kniladzy meñ xti-
its Jesús. 24 Grol meñ bniladzy
nii kwnee Pable, lëë stu grol meñ
koñee bnilastyo. 25 Aan como lëdy
kchë meñ bniladzy, lëë meñ bislo
bi. Tsigo lëë Pable chëb:

—Nli gak nii kwnee profet Isaías
tsiñee por xKyalbini Ntson Dios
chëb xaa:

26 Na kwey aan kudzy lo meñ gue:
Nlipee nikxe xaapre kon do, per
kyeñdy to,
ni nikle gaa kuy do, per kandy to.
27 Por lëë kchë styoo meñ lox
pkyedzy,
ntse tyag meñ,
ni ndiib lo meñ.

Kchë nrii ptsyool meñ parñee
kchilody kan meñ,
ni kon meñ,
ni kyeñ meñ.
Ni lëë meñ ptsyool kchë nrii parñee
ktikchedy meñ styoo lon
tsiin ktsilyaa xtol meñ.

28 Kol kaknan nii destye natse
lëë xkyalwtelaa Dios tsi lo meñ
sit. Meñ gosy skëëtyag xtiits Dios.
29 Tsiñee lëë Pable lox chëb ngo, lëë
xaa Israel bi, per tir ptilytiits lsa
xaa.

30 Chop iz nder kwtiñ Pable tu
yu leñ kyedzy Roma, aan leñ yu go
kutedy meñ lo xaa. 31 Mbëë bluuy
xaa xa nak xkyalwnabey Dios lo
meñ ni bluuy xaa xtiits Dios nii
xñee cho nak Jesús. Ni tu cho pe
chëbty lo xaa.

Kitsy nii pxaal Pable lo meñ nii no leñ kyedzy Roma

1 Paablaa. Xtsiiñ Jesucrist xkyën.
Lëë Dios kwtsyetsy naa parñee
kakaa xapostle xaa parñee kluyaa
tiits nii xteelaa.
2 Penaadle bluuy Dios tiits re.
Ndaly profet pkëëw leñ kitsy nii
kë xtiits Dios. 3 Lëë tiits re xñee
cho nak Jesucrist, Xiñ Dios. Lo
xtiiy rey David sëëd xaa. 4 Per
por xkyalwnabey Kyalbini Ntson
lëë xaa kok Xiñ Dios, porñee pañ
xaa lo kyalkuty.
5 Por Jesucrist lëë Dios bnee tiits
nii kakaa apostle parñee tyub lo
kislyu tso meñ nii kniladzy xtiits
xaa ni ksoob xtiits xaa. 6 Lady meñ
nii kwtsyetsy Dios jkab lo Jesucrist
ngab to. 7 Lëë Dios xkëstyoo lëë
do kchë do siñee no do leñ kyedzy
Roma, ni lëë xaa kwle lëë do parñee
jkab to xkyedzy xaa. Lëë lëësy
Tat Tios dyon ni lëë lëësy Jesucrist
kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë
kpañ do.

Lëë Pable xkokyeñ tsi Roma

8 Xtedyaa skizh lo Jesucrist ni
lo Tat Tios por lëë do, por laañee
xkaatyee chakyety to porñee xni-
ladzy to xtiits Dios. 9 Aan lëë Dios
chan nii tugak xsaladzyaa lëë do
tsiñee chutiitsnin xaa. Xtsiiñ Dios
xkyën. Tyub styoon xluyaa xtiits
xiñ xaa. 10 Tugak xñabaa lo Dios
nii knee xaa tiits kyely teedyaa
lo do. 11 Por chakladzyaa kanaa
to parñee jkaa do xkyalnsaak Dios
tsiin kchosody styoo do, 12 sinak nii
xñee ñe, parñee kchoobladzy lsa no
styoo no porñee xniladzy no xtiits
Dios.
13 Beetsy, kol kaknan gaanoo nii
ndaly vuelt kwlokyeeñaa kyelyaa
lo do, per xtejtyo tiits. Chakladzyaa
kyelyaa parñee ktopaa kyalnsaak
sinak nii xtopno stub lugar. 14 No
nii kluyaa xtiits Dios lo kchë meñ,
nikxe lo meñ nii no kyedzyo, nikxe
gaa lo meñ nii no taño, nikxe lo
meñ nyaaniw, nikxe gaa lo meñ
ngueyo. 15 Por ngo nii xtee gaanaa
kyely kluyaa xtiits Dios wi lo do nii
no do leñ kyedzy Roma.

Xtiits Dios nii xteelaa

16 Xtelastyaa xtiits Dios nii xtee-
laa, por xkyalwnabey Dios nako
parñee kteelaaw kchë meñ nii xni-
ladzyo. Klo meñ Israel telaa. Tsig-
ore telaa meñ sit. 17 Lëë tiits re
xñee nii lëë Dios xteelaa lëë no lo tol
porñee xniladzy sye no xtiits xaa.
Ni leñ kitsy kaa nii kë xtiits Dios
xñee: “Por kyalwniladzy lëë xaa nii
buen kpañ.”

Xtol meñ

18 Xtyon no nii lëë xcastigw
ntseeb Dios sëëd kpaa parñee
ksaksi xaa kchë meñ yox ni meñ
mal, por xlaady xtol kchë meñ go
jkaasy xtiitsli Dios. 19 Aan nan
meñ go cho nak Dios, por misme
Dios bluuyo. 20 Schilo kak nyoo
nii nyoody por kchë cos nii psaa
Dios. Destye nii kwche kislyu
kok nyoo nii lëë xaa nak Dios ni
kyaaldy kaa xkyalwnabey xaa.
Por ngo nii kindy pe jkëëlo meñ
go. 21 Per nikxe xyuumbey meñ
go Dios singo mod, chuuñ ksakty
meñ go Dios ni xteejty meñ go
skizh lo xaa. Al contrario cos nii pa
xkiiñdysye sini kik meñ go, ni lëë
xkyalcheñ meñ go pkyey. 22 Nikxe
nii xñee meñ go nii nyaani meñ
go, per nguey meñ go. 23 Por lëë
meñ go psaan xkyalntson Dios nii
xnitylody por mdyo nii chak si
chak chol meñ, ni por mdyo nii
nyaa si nyaa mguiñ, ni por mdyo
nii chak si chak ma nii sob tap niy,
ni ma nii xtyoopxax.
24 Por ngo lëë Dios psaanladzy
meñ go parñee kuuñtsyey meñ go
kchë cos mal nii no styoo meñ
go. Aan chuuñtsyey meñ go cos

nii xkwii kyalto kchë xcombañer,
25 porñee xnilasty meñ go xtiitsli
Dios, sink tiits xuuy xniladzy meñ
go. Xsoxib meñ go lo kchë cos nii
psaa Dios. Xsoxibty meñ go lo Dios
nii psaaw. Por lëë Dios xyal jkaa
skizh tugak. Singo no nii kako.

26 Por ngo lëë Dios psaanladzy
meñ go parñee kuuñtsyey meñ go
cos nii xkwii kyalto. Por axte wi
kwnaa ptsëë xmod. Choni me saa
kwnaa me. 27 Singo gak xaapkiy,
chokidre xaa kwnaa, sink saapkiy
xaa choki xaa. Chuuñtsyey xaa cos
nii xkwii kyalto ksa saapkiy xaa,
aan mban xtye xcuerp xaa castigw
por cos mal nii chuuñtsyey xaa.

28 Chaklastre xaa ksal xaa Dios,
aan lëë Dios kaa psaanladzy xaa
parñee kuuñtsyey xaa nii chigaldy
kak. 29 Kchëlo cos mal no kik
xaa, mal xaa, ngbiñ xaa, mbidy
xaa, nweety bñech xaa, xtilyni xaa
meñ, wnee xuuy xaa, ni wagw ti-
its kizh xaa. 30 Xñeenë xaa meñ,
xtilyni xaa Dios, xekwty xaa lo
meñ, nyaa xaa, chuuñtsyey xaa cos
mal, ni xsoobty xaa xtiits pxosy
xaa. 31 Chondy xaa tiits, chuñdy
xaa cumplir xtiits xaa, xkëstyoody
xaa meñ, xkombedy xaa styoo xaa.
32 Nan xaa nii lëë Dios xñabey kety
kchë meñ nii chuuñtsyey ngo, per
lëëw chuuñtsyey xaa, aan axte xle
xaa chan xaa meñ nii chuuñtsyeyo.

2

Lëë Dios chuñ kyalxtisy

1 Por ngo kindy pe jkëlool, lii
nii xseel meñ, deelñee chootyee
nakoo. Misme lii xtee kyo lii tsiñee
xseel meñ, por chuuñtsyeyoo nii
chuuñtsyey meñ. 2 Por ndon no
nii tsiñee lëë Dios chuñ kyalxtisy,
xsaksi xaa meñ nii chuuñtsyey kchë
ngo. 3 Aan lii nii xseel chanoo nii
chuuñtsyey meñ aan chuuñtsyeylo,
¿pe xsyakoo nayak nii stelaal lo
xkyalwsaksi Dios? 4 ¿Pe xsyablyul
xkyalndoladzy Dios nayak ni xpa-
ciency xaa? ¿Xyeñdyoo nayak nii
lëë xkyalndoladzy Dios xtsig lii lo
xaa? 5 Per nguiedzy styool ni chak-
lastyoo ktikcheel styool lo Dios.
Por ngo lëël xyuubre kyalnë par
tse nii lëë Dios kiid kuñ kyalxtisy.
6 Lëë xaa kizh meñ según kchë nii
beeñtsyey meñ. 7 Lëë Dios ktee
kyalmbañ nii nitylody lo meñ nii
tugak beeñtsyey kyalbuen ni tugak
beeñ ksak Dios. 8 Per lëë xaa ksaksi
meñ nyaa nii xsaldy tiitsli ni meñ
ngoptol. 9 So kyalwsaksi ni kyalnë
par kchë meñ nii chuuñtsyey kyal-
mal, klo par meñ Israel, tsigore
par meñ sit. 10 Per lo meñ nii
chuuñtsyey kyalbuen lëë Dios ktee
kyalnsaak parñee mbëë kpañ meñ
go. Klo gak lo meñ Israel ktee
xaaw, tsigore lo meñ sit.

11 Por lëdy wi Dios xkwe meñ.
12 Por kchë meñ sit nii beeñ tol
aan nandy meñ go nii no xley
Moisés, tsody ley tsiñee lëë meñ go
kety. Per lëë xkyalxtisy meñ Israel
nii beeñ tol kak sinak xñabey xley
Moisés. 13 Por xtyelaady meñ nii
xkëëtyag nii xñabey ley, sink meñ
nii chuuñtsyey nii xñabey ley xtye-
laa. 14 Per tsiñee lëë meñ nii nandy
nii no ley chuuñtsyey nii xñabey ley,
misme meñ go xsaa ley. 15 Por kchë
nii chuuñtsyey meñ go nyoo nii leñ
styoo meñ go no ley. Ni misme gaa
xkyalcheñ meñ go ksoli meñ go o
ksyablyu gaa meñ go 16 tse nii lëë
Dios ni lëë Jesucrist kuñ xkyalxtisy
meñ según kchë nii no kik meñ.
Lëë xtiits Dios nii xluyaa xñee nii
singo kako.

Meñ Israel ni xley Moisés

17 Per lii nii xñeel nii meñ
Israeloo, ni xsyeeñoo xley Moisés
ni xtaanoo Dios, 18 nanoo pe cos
chakladzy Dios. Ni xluuy ley
lool nii no nii kwel cos mbëë.
19 Xsyakoo nii lii kob ña meñ nii
xñady lo ni ksaabini lo meñ nii so
lo nguey. 20 Xsyakoo nii schilool

kuuñ kseedyoo meñ nguey ni
kñeel lo meñ mban, por nanoo
nii lo xley Moisés kë kyalchak ni
tiitsli. 21 Deelñee chuuñ kseedyoo
meñ, ¿penak nii chuuñ kseejtyoo
lii? Deelñee xluuyoo nii ndox
kwan meñ, ¿penak nii xkwanoo?
22 Deelñee xñeel nii ndox tsoni meñ
stu kwnaa o stu mguiy deelñee no
tsiil meñ, ¿penak nii chuuñtsyeyoo
singo? Deelñee xlëël chanoo mdyo,
¿penak nii xkwanoo nii no xiktoo
mdyo? 23 Xtaanoo xley Moisés, per
xsyablyul Dios tsiñee xsaldyoo ley
go. 24 Nli gak nii xñee kitsy nii kë
xtiits Dios: “Por lëë do, xñeenë meñ
sit Dios.”

25 Xkiiñ kyalwyobey palalsye
deelñee xsaloo xley Moisés, per
deelñee chuuñtsyeydyoo nii xñabey
ley, pe nandy nii kwyobeyoo.
26 Per deelñee no xaa nii nobeydy
aan chuuñtsyey xaa nii xñabey ley,
sak cuent nii nobey xaa, nikxe
nii nobeydy xaa. 27 Kchë xaa nii
nobeydy xcuerp, per chuuñtsyey
xaa nii xñabey ley, ksee kan lii.
Por chuuñtsyeydyoo nii xñabey ley,
nikxe nii xyeeñlo ni nobeyoo.
28 Por lëdy laa klaasy kak no meñ
Israel, ni lëdy xaktyee porñee
nobey xcuerp now, 29 sink tyub
styoo no no nii kak no meñ Israel,
ni no nii tsobey styoo no. Këdy kchë
ngo lo kitsy, sink styoo no now.
Kchë xaa nii nak singo xsolidy chol
meñ xaa, sink Dios xsoli xaa go.

3

1 ¿Pe non dyon nii kak no meñ
Israel, ni pe non nii tsobey no?
2 Nono gon. Por lo meñ Israel
psaan Dios xtiits. 3 ¿Pe kok tsigo
worñee pchooxso meñ Israel? ¿Pe
ptsëë Dios lo xtiits nayak? 4 ¡Lëdyo
gon! Tugak xñee Dios tiitsli nikxe
kchë meñ xñee xuuy, por leñ kitsy
nii kë xtiits xaa xñee:

Sak meñ nii bueenoo por kchë nii
xñeel,
ni mbëë kchukëël tsiñee kak kyalx-
tisy.

5 Per deelñee por xtol no chak
nyoo xkyalbuen Dios, ¿pe mal Dios
porñee xsaksi xaa lëë no? No meñ
xñee nii nliw. 6 Per ¡lëdyo gon! Por
deelñee nyak mal Dios, ¿xa kuñ xaa
kyalxtisy lo kislyu?

7 Per deelñee xkiiñ xtiits xuuyaa
parñee kak nyoore xtiitsli Dios, ¿pe-
nak tsigo xsyak xaa nii no xtolaa?
8 Deelñee nyako singo, ¿penak nii
chuuñtsyeydy no cos mal parñee
kiid cos buen? No meñ xñee nii
ngo xluyaa par ksyablyu meñaa,
per nonguial ksaksi Dios meñ go.

Kindy meñ buen

9 ¿Pe tyeesy no dyon? ¿Pe mastre
nayak buen no que meñ sit? ¡Lëdyo
gon! Por ndon no nii nikxe meñ
Israel no, nikxe gaa meñ sit no, ña
tol no no. 10 Leñ kitsy nii kë xtiits
Dios xñee:

Kindy meñ buen,
ni tu meñ buen nody.
11 Kindy meñ nii xyeñ,
kindy cho kyub Dios.
12 Kchësy meñ këtañ,
kchësy meñ byab lo tol.
Kindy cho kuñ kyalbuen,
ni tu cho kindy.
13 Nak yañ meñ sinak tu paa nii
nyaly,
con ludzy meñ xñee xuuy meñ,
xvenen mëël xchoo chuw meñ.
14 Nonsyke cos mal ni tiits në xchoo
chuw meñ.
15 Ligier xsyë meñ par kuty meñ,
16 kchë nii chuuñtsyey meñ xnitylo
ni xsaksi,
17 nandy meñ xa tso mbëë meñ.
18 Sinidy xkyalntseeb Dios kik meñ.

19 Ndon gaa no nii kchë nii
xñee xley Moisés, lo meñ nii
sinalo xñeew, parñee kyoogw chuw
kchësy meñ ni parñee kchësy meñ
kyab lo xkyalxtisy Dios. 20 Por ni
tu tol ktsildy Dios porñee sinal meñ
ley, por xaktyee parñee kñë ley nii
no xtol no xkiiñ ley.

Lëë no telaa por xtiits Jesucrist

21 Lëdy por ley telaa no, por lëë
Dios bluuy nii no stu mod nii telaa
no, aan kchë ngo xtyoon tsiñee
xkab xley Moisés ni xlibre pro-
fet. 22 Lëë Dios xteelaa lëë no
porñee xniladzy no xtiits Jesucrist.
Xkwedy xaa meñ, sink kchë meñ
nii xniladzy xtiits Jesucrist xteelaa
xaa. 23 Por kchësy meñ no xtol ni
kchësy meñ nche sit lo Dios. 24 Per
por xkyalnsaak Dios lëë xaa xtee-
laa meñ singosy, porñee xniladzy
meñ xtiits Jesucrist. 25 Lëë Dios pso
Crist parñee por xkyalkuty Crist
kpily xtol no deelñee kniladzy no
xtiits xaa. Aan lëëw kok singo
parñee kak nyoo nii buen Dios.
Psaldy Dios tol nii beeñtsyey meñ
tiemp 26 porñee kop xaa paciensy,
nikle gaa nina nyoo nii buen Dios,
por lëë xaa xteelaa kchë meñ nii
xniladzy xtiits Jesús.

27 ¿Pa byaan xkyalnyaa no tsigo?
Lëëw bichee gon. ¿Penak dyon
bicheew? ¿Pe porñee chuuñtsyeey
no nii xñabey xley Moiséso? Lëdyo,
sink porñee xniladzy no xtiits Jesu-
cristo. 28 Xtyon no tsigo busy nii
lëë Dios xteelaa meñ porñee xni-
ladzy meñ xtiits Jesucrist. Xtee-
laady xaa meñ porñee chuuñtsyey
meñ nii xñabey ley.

29 ¿Pe xaktyee meñ Israel nayak
xteelaa Dios? ¿Pe lëdy wi meñ sit
nayak xteelaa xaa? Wi meñ sit
gon xteelaa Dios, 30 por tugak Dios
no. Lëë Dios xteelaa meñ nii xni-
ladzy xtiits Jesucrist. Xkwenjty xaa
deelñee nobey meñ o nobeydy kaa
meñ. 31 ¿Pe porñee xniladzy no xti-
its Jesucrist tsigo, lëë no ksyablyu
xley Moisés? ¡Lëdyo gon!, sink lëë
no xlisklaa ley.

4

Xkyalwniladzy Abraham

1 ¿Pe styeesy no tsiñee kseety
no pxusykoltoo no Abraham?
2 Deelñee nyak Abraham tu xaa
buen por xtsiiñ xaa, nyo pe ndaan
xaa, nikxe nii ndaandy xaa lo Dios.
3 ¿Pe lëdy nayak xñee kitsy nii kë
xtiits Dios: “Bniladzy Abraham
xtiits Dios, por ngo lëë Dios beeñ
cuent nii buen xaa”? 4 Lëë nana,
deelñee xkyë tu xaa tsiiñ, chayjty
xaa nii chazh xaa, sink nii nsëëb
meñ lo xaa xkaa xaa. 5 Per deelñee
no tu xaa nii xniladzy xtiits Dios
nii xteelaa meñ lo tol, lëë Dios chuñ
cuent nii buen xaa porñee bniladzy
xaa, nikxe nii beeñtsyeydy xaa ni tu
cos par tsigal xaaw. 6 Lëë rey David
xñee xa xle xaa nii xsaldy Dios xtol,
sink chuñ Dios cuent nii buen xaa.
7 Chëb rey David:

Dichos meñ nii ptsily Dios xtol aan
psaldy Dioso.

8 Dichos meñ nii chuñdy cuent Dios
xtol.

9 ¿Pe par meñ nii nobeysye dyon
nak kyalwle re, ote wi par meñ
nii nobeydyo yak? Lëë noo bñeel
gon nii lëë Dios beeñ cuent nii
buen Abraham porñee bniladzy
Abraham. 10 Per ¿pa wor dyon
beeñ Dios cuent nii buen Abra-
ham? ¿Pe loxsye kwyobey xaaw,
ote klow yak? Klow. 11 Aan tsig-
ore kwyobey Abraham parñee kak
nyoo nii lëë Dios beeñ cuent nii
buen xaa porñee bniladzy xaa xti-
its Dios. Por ngo lëë Abraham byak
pxosy kchësy meñ nii nobeydy nii
xniladzy xtiits Dios, ni por ngo lëë
Dios chuñ cuent nii wi meñ go
buen. 12 Ni lëë Abraham nak pxosy
meñ nii nobey nii xniladzy xtiits
Dios sinak nii bniladzy Abrahamo
worñee karty tsobey xaa.

Lëë tiits nii psaan Dios chak cumplir

13 Lëë Dios chëb lo Abraham
nii lëë xaa kyaani kislyu kchë
meñ lidzy xaa. Per chëbty Dios
ngo porñee beeñtsyey Abraham nii
xñabey xley Moisés, sink porñee
bniladzy Abraham xtiits Dioso ni
porñee beeñ Dios cuent nii buen
xaaw. 14 Por deelñee xaktyee

meñ nii chuuñtsyey nii xñabey
xley Moisés jkaa nii ksaan Dios,
pa xkiiñdy tsigo nii kniladzy meñ
xtiits Dios, ni lëë tiits kaa nii psaan
Dios kyablyu. 15 Por xsaksi ley, per
laañee kindy ley, kindyak cho ko
falt.
16 Lëë Dios beeñlay Abraham
porñee bniladzy Abraham xtiits
xaa, aan kchë meñ nii xniladzy
xtiits Dios xkaa kyalnsaak ko sin-
gosy. Lëdy xaktyee par meñ nii
chuuñtsyey nii xñabey xley Moisés
nak kyalnsaak ko, sink wi par kchë
meñ nii xniladzy xtiits Dios sinak
bniladzy Abrahamo. Lëë Abraham
nak pxosy kchësy meñ nii xniladzy
xtiits Dios, 17 sinak nii xñee leñ
kitsy nii kë xtiits Dios: “Lëën byuñ
lii pxosy ndaly meñ nii nche tyub lo
kislyu.” Dios nii chuuñ kpañ meñ
kuty ni xko cos nii nody bniladzy
Abraham.
18 Nikxe kwyody pe nsaladzy
Abraham, lëë xaa bniladzy xtiits
Dios, aan singo mod lëë xaa byak
pxosy ndaly meñ nii nche tyub lo
kislyu. Por lëë Dios chëb lo xaa:
“Lëë kchë meñ nii jkab lo xtiiyoo
ktyaly.” 19 Pchosody styoo Abra-
ham, nikxe nii tsel tu kyoow iz xaa,
ni nikle nan xaa ni nii lëë xaa ni nii
tsiil gaa xaa Sara chilody kap mëëd.
20 Pkandy kik xaa ni psaanlasty xaa
tiits nii psaan Dios lo xaa, sink tyub
styoo xaa bniladzy xaaw ni ptee
xaa skizh lo Dios. 21 Tyub styoo xaa
bniladzy xaa nii chuñ Dios cumplir
xtiits. 22 Por ngo nii lëë Dios beeñ
cuent nii buen xaa.
23 Lëdy por Abrahamsye xñee leñ
kitsy nii kë xtiits Dios nii lëë Dios
beeñ cuent nii buen xaa. 24 Wi por
lëë now. Por lëë Dios chuñ cuent
nii buen no kchë no siñee xniladzy
no xtiits xaa nii beeñ kpañ Jesu-
crist. 25 Lëë Jesucrist kuty lo crusy
por kchë xtol no, ni lëë xaa pañ
parñee kteelaa xaa lëë no lo tol.

5

Mbëë nche no lo Dios

1 Na nii lëë no kwtelaa lo tol
porñee bniladzy no xtiits Dios,
mbëë nche no lo Dios por Jesucrist.
2 Por Jesucrist kwaa no xkyalnsaak
Dios porñee bniladzy no xtiits xaa.
Tsiitsy nche no lo xtiits xaa ni xle
no nii lëë no jkaa xkyalwnabey
Dios. 3 Ni lëdy kaa por ngosy xle
no, sink xle no lo kyalnë, por ndon
no nii lëë kyalnë xnee kyalndaan
lo no parñee kaap no paciensy.
4 Aan lëë paciensy chakni lëë no
parñee buen kchukë no lo Dios,
aan loxsye kchukë buen no, mastre
kniladzy no xtiits Dios. 5 Aan
kyaan maldy tiits ko lo no, por lëë
Dios bnee xKyalbini Ntson lo no
porñee xkëstyoo xaa lëë no.
6 Por worñee karty kchilo telaa
no, lëë Crist kuty por kchë meñ
ngoptol worñee lëë tse kutsiñ.
7 Lëdy likasy kety meñ xcuent stu
meñ, nikxe nii neñdy so tu xaa nii
kety xcuent tu meñ buen. 8 Per
nyoo nii xkëstyoo Dios no, por lëë
Crist kuty por lëë no worñee bii
ngoptol no. 9 Lëë nana nii lëë
no kwtelaa lo tol por xkyalkuty
Jesucrist, lëë no telaa lo kyalnë dox
nii kiid. 10 Por deelñee big no lo
Dios por xkyalkuty xiñ xaa worñee
bii xtilyni no xaa, pe lëëdyxe nina
tsigo nii lëë xiñ xaa mbañ. 11 Ni xle
gaa no lo Dios por Jesucrist, porque
por Jesucrist big no lo xaa.

Adán ni Jesucrist

12 Por tugak xaa kwyo tol lo
kislyu aan lëë tol biidni kyalkuty.
Singo mod kchë meñ pchal
kyalkuty, por kchë meñ kwloo tol.
13 Antes nii nyo ley, lëë tol tse no
lo kislyu, nikxe nii chakty cuent nii
no tol tsiñee kindy ley. 14 Per destye
xtiemp Adán axte xtiemp Moisés
lëë kyalkuty ptaan lo xaa nii kwloo
tol, nikxe nii beeñtsyeydy xaa si
beeñtsyey Adán worñee psoobty
Adán xtiits Dios. Lëë Adán kok
sinak xaa nii tsigore biid.

15 Per nakty tol nii beeñtsyey
Adán sinak nii xneetsy Dios lo no.
Por xtol tugak xaa ndaly meñ kuty.
Per lëë kyalwtelaa nii xkady Dios,
por tugak xaa biido, aan mas-
tre ntsono, por ndaly meñ xtee-
laaw. 16 Nakty xtol Adán sinak
xkyalnsaak Dios. Por tugak tol biid
castigw, per lëë xkyalnsaak Dios
xtsily kchë kchësy xtol meñ. 17 Per
deelñee xaktyee por xtol tu xaa
ptaan tol, mastre no nii ktaan meñ
nii ptsily Dios xtol singosy. Xtaan
meñ go, por lëë meñ go mbañ sinak
xñabey Jesucrist.
18 Deelñee xaktyee por xtol Adán
lëë xtol kchësy meñ kwyo, singo
gak xaktyee por xkyalbuen Jesu-
crist pteelaa xaa kchësy meñ lo
tol. 19 Porñee psoobty tugak xaa
tiits, lëë xtol kchësy meñ kwyo, per
singo gak porñee psoob tugak xaa
tiits, lëë meñ telaa lo tol.
20 Lëë ley biid parñee ktyaly
tol, per tsiñee lëë tol lox ptyaly,
mastre ptyaly xkyalnsaak Dios.
21 Lëë tol biidni kyalkuty. Lëë
gaa xkyalnsaak Dios pteelaa lëë
no lo tol ni bneetsy tu kyalmbañ
nii tsitsiñdy tse nitylo lo no porñee
bniladzy no xtiits Jesucrist.

6

Kuuty no lo tol, per mbañ no lo Dios

1 ¿Pe tyeesy no? ¿Pe slyore
no tol nayak parñee kak nyoore
xkyalnsaak Dios? 2 ¡Lëdyo gon! Lëë
no kutyle lo tol. ¿Xa tsyore no lo
tol na dyon? 3 ¿Pe nandy to nayak
nii lëë no byak tusy ksa no Crist
por kyalwchobnis, ni lëë no byak
ksa xaa lo xkyalkuty xaa? 4 Por
kyalwchobnis lëë no pkyeetsy ksa
no Jesucrist ni lëë no kuty parñee
kpañ no ni jkaa no tu kyalmbañ
kub, sinak nii pañ Jesucrist por
xkyalwnabey Tat Tios.
5 Por deelñee byak tusy no Crist
worñee kuty xaa, lëë no kyak tusy
xaa tsi lëë no kpañ si pañ xaa.
6 Ndon no nii lëë kchë nii xsya styoo
no kwë lo crusy ksa Crist parñee
nitylow tsiin kñabeytre tol lo no.
7 Por chilody kñabey tol lo meñ nii
chety. 8 Deelñee ksa no Crist kuty,
ndon no nii lëë no tsyo lo xaa.
9 Por ndon no nii lëë Crist pañ lo
kyalkuty aan kpikchedre kety xaa.
Pe kuñtre kyalkuty xaa. 10 Tsiñee
lëë Crist kuty, kaazhkaa kuty xaa
lo tol, per lëë xaa pañ parñee tso
xaa lo Dios. 11 Singo gak lëë do, kol
kuñ cuent nii lëë do kuty lo tol, per
mbañ do lo Dios, porñee nak ksa do
Jesucrist.
12 Por ngo, klaady to nii kñabey
tol lo do, parñee kuuñtsyeydy to nii
klyaañtyee styoo do. 13 Kteejty to
nii kyab to lo tol par kuuñtsyey do
cos mal, sink kol tso ña Dios sinak
meñ nii kuty ni bikche pañ stub.
Kol tso ña Dios par kuuñtsyey do cos
buen. 14 Por kñabeytre tol lëë do,
por nodre to ña ley, sink lëë do no
lo xkyalnsaak Dios.

Lëë do kwtelaa lo tol

15 ¿Pew tsigo? ¿Pe slyo no tol
nayak por xñabeytre ley lëë no, sink
lo xkyalnsaak Dios no no? ¡Lëdyo
gon! 16 Nan nyë do nii deelñee
to do lo tu xaa par ksoob to xtiits
xaa, xpixwan do nak xaa aan no nii
ksoob to xtiits xaa. Singo tsigo busy
deelñee ksoob to xtiits tol, lëë do
kety, o deelñee ksoob kaa to xtiits
Dios, lëë do kyak tubli. 17 Per skizh
Dios nii kchësy to siñee kwyo do lo
tol, lëë do psoob xtiits Dios tyub
styoo do. 18 Lëë na nii lëë do kwte-
laa lo tol, lëë do mbañ sinak xñabey
Dios. 19 Xñen si xñee chol meñ, por
chilody kyeñ do kchë cos re. Sinak
nii ptee do tiits beeñtsyey do kchë
cos mal, kol ktee nii kuuñtsyey do
cos buen nii xyo styoo Dios.
20 Worñee lëë do bii no lo tol,
beeñtsyeydy to nii xñabey Dios.
21 ¿Per pe cos dyon beeñ do gan?
Xaktyee xkyalto do xkwii kchë cos

ko nina. Por xaktyee kyalkuty
xneetsyo. 22 Per lëë na nii lëë do
kwtelaa lo tol ni lëë do xkiiñ lo
Dios, lëë do jkab lo Dios ni lëë do
jkaa tu kyalmbañ nii xnitylody.
23 Kyalkuty sye xneetsy tol, per lëë
xkyalnsaak Dios xneetsy kyalm-
bañ nii xnitylody, porñee byak ksa
no Jesucrist.

7

Kyalwtsiilña

1 Beetsy, xyuumbey do ley ni nan
do nii xaktyee tsiñee mbañ meñ
xñabeyo meñ. 2 Sinak tu kwnaa
nii xtsiilña, no nii tsoni me tsiil
me mentre mbañ xaa, per deelñee
kety tsiil me, lëë me xlyaa lo xley
kyalwtsiilña. 3 Por ngo, deelñee
tsoni me stu mguiy mentre bii
mbañ tsiil me, tol chuñ me. Per
deelñee kety tsiil me, schilo ktsiilña
me stu mguiy aan chuñdy me tol,
por nonidre me tsiil me.

4 Singo gak lëë do, beetsy, nii
ngab to lo Crist, lëë do kuty lo xley
Moisés parñee ktsiilña do stu xaa.
Lo Jesucrist nii pañ lo kyalkuty
ngab to nina. Singo mod lëë no
jkiiñ lo Dios. 5 Worñee pañ no sinak
cho xaa ngoptol, lëë ley psoob ki
kyalmal nii no leñ styoo no aan lëë
kyalmal go beety lëë no. 6 Per lëë
na nii lëë no kuty lo ley nii pkëëtuu
lëë no, lëë no kwlaa parñee jkiiñ
no lo Dios sinak xñabey Kyalbini
Ntson, lëdy sinak xñabey ley.

Tol nii no leñ styoon

7 ¿Pe styeesy no tsigo nayak, nii
tol xley Moisés? ¡Lëdyo gon! Per
deelñee nyody ley, nyaknandyaa
nii no tol. Nyaknandyaa nii ndox
tsokin xcheñ meñ deelñee nyeedy
ley: “Tso kidyoo xcheñ meñ.” 8 Per
lëë tol kwseñ ley parñee ksoobkiw
kchë cos mal nii no leñ styoon.
Por deelñee kindy ley, pa nondy
tol. 9 Worñee byuumbeydyaa ley,
pañaa. Per tsiñee lëën byuumbey
ley, lëë tol nii no leñ styoon pkaa
fuersy aan lëën kuty. 10 Singo lëë
ley nii bneetsy kyalmbañ lon beety
naa. 11 Por lëë tol kwseñ ley aan
lëëw pkëëti naa aan misme con ley
beetyo naa.

12 Ntson xley Moisés, ni buen nii
xñabey ley. 13 ¿Per pe buen ley tsigo
aan beetyo naa? ¡Lëdyo gon! Lëë tol
beety naa aan singo kok nyoo nii
tolo. Kwseñ tol cos buen par kutyo,
aan singo mod kok nyoo nii tir mal
tol.

14 Ndon no gon nii lëë Dios pxaal
ley, per xaa lo kislyun aan lëë tol
xñabey naa. 15 Xyeñdyaa penak
xtsyolaa nrii. Por chuuñtsyeydyaa
nii chakladzyaa, sink nii xyody
styoon chuuñtsyeyaa. 16 Per
deelñee chuuñtsyeyaa nii chak-
lastyaa kuuñtsyeyaa, xyeñaa nii
buen ley. 17 Por ngo lëdre naa
chuuñtsyey kchë cos ko, sink tol
nii no leñ styoono. 18 Por nanaa
nii xaa lo kislyun aan nody cos
buen leñ styoon. Chakladzyaa
kuuñtsyeyaa cos buen, per chilody
kuuñtsyeyno. 19 Chuuñtsyeydyaa
cos buen nii chakladzyaa, sink
lëën chuuñtsyey cos mal nii chak-
lastyaa. 20 Deelñee chuuñtsyeyaa
nii chaklastyaa kuuñtsyeyaa, lëdre
naa chuuñtsyeyo, sink tol nii no leñ
styoon chuuñtsyeyo.

21 Singo tsiñee chakladzyaa
kuuñtsyeyaa cos buen, klol cos mal
xchoo leñ styoon. 22 Xyo xley Dios
styoon, 23 per no tu cos leñ styoon
nii xsyonlë lo xkyalcheñaa. Lëë tol
nii no leñ styoono aan nguëtuuw
naa.

24 ¡Broobaa! ¿Cho kteelaa naa
lo tol re? Por lëëw chuty naa.
25 ¡Dios syew gon! Xtedyaa skizh
lo Dios, por lëë Jesucrist pteelaa
naa. Xyeñaa nii no nii kuuñtsyeyaa
nii xñabey Dios, per como xaa lo
kislyun, lëën këtuu lo tol.

8

Kyalmbañ nii xneetsy xkyalbini Dios

1 Kintre pe cos kyëkiy xaa nii nak
ksa Crist. 2 Lëë kyalbini mbañ nii
xnee Jesucrist pteelaa lëë no lo xley
tol ni lo kyalkuty. 3 Por lëë Dios
beeñtsyey nii pchilody xley Moisés.
Lëë ley go byab lyu por xtol meñ.
Lëë Dios pxaal xiñ sinak tu xaa
nii no tol, aan biid xiñ xaa sinak
chol meñ lo kislyu, parñee kuñ xaa
gan lo tol. 4 Singo biid xaa parñee
kchilo kuuñtsyeey no nii xñabey ley,
por mbañtre no sinak no chol xaa
lo kislyu, sink lëë no mbañ sinak
xñabey xKyalbini Dios.

5 Kchë xaa nii mbañ sinak mbañ
chol meñ, nii nosy lo kislyu sini
kik xaa. Per lëë xaa nii mbañ
sinak xñabey Kyalbini Ntson, ngosy
sini kik xaa. 6 Aan kyalkuty xtsy-
ool meñ nii sini kik cos nii chak
lo kislyu re, per mbëë kpañ meñ
nii chuuñtsyey nii xñabey xKyal-
bini Dios. 7 Kchësy meñ nii xak-
tyee cos lo kislyu re sini kik xti-
lyni Dios, por chaklasty meñ go
ni chilody meñ go ksal xley Dios.
8 Por ngo chuuñ ksakty meñ go
Dios, por nii xlyaañtyee styoo meñ
go chuuñtsyey meñ go.

9 Per lëë do chuuñtsyeytre to nii
chuuñtsyey kchë meñ nii no lo
kislyu, sink sinak xñabey Kyalbini
Ntson mbañ do, deelñee busy no
Kyalbini Ntson leñ styoo do. Kchë
meñ nii nody xkyalbini Crist leñ
styoo, ngabty meñ go lo Crist. 10 Per
deelñee no Crist leñ styoo do, mbañ
xkyalbini do, por lëë Dios pteelaa
lëë do, nikxe nii lëë xcuerp to kety
por tol. 11 Aan deelñee no xkyalbini
xaa nii beeñ kpañ Crist lo kyalkuty
leñ styoo do, yuub xaa knee kyalm-
bañ lo do por Kyalbini Ntson nii no
leñ styoo do.

12 Singo tsigo busy, beetsy, nsëëb
no tu cos, per nsëëbty now lo tol,
parñee tsyo no si cho chol meñ lo
kislyu. 13 Por deelñee kpañ do si
klaañtyee styoo do, lëë do kety. Per
deelñee kuñ Kyalbini Ntson lëë do
yudar parñee ksaan do xtol do, lëë
do kpañ.

14 Kchësy meñ nii chuuñtsyey
nii xñabey Kyalbini Ntson nak xiñ
Dios. 15 Por lëdy kyalbini nii jkëëtuu
lëë do nak Kyalbini Ntson nii kwaa
do, parñee ktsyeb to stub, sink lëë
kyalbini go xyuñ lëë do xiñ Dios
parñee këb to nii lëë Dios nak px-
osy to. 16 Lëë Kyalbini Ntson xyak
tusy xkyalbini no parñee tyeesy no
nii xiñ Dios nak no. 17 Aan como
xiñ Dios nak no, wi no jkaa nii
ksaan Dios lo Crist. Deelñee xtyee
no kyalnë ksa no xaa, lëë no kyo
laañee xñabey xaa.

18 Pa lëdy kyalnë nii xtyeedy no
natiemp lo kyalnsaak nii nare tyon
no. 19 Xekwtre kchë nii psaa Dios
këmbëso tse nii lëë meñ nii nak
xiñ Dios kakyety. 20 Kchë nii psaa
Dios byablyu, per lëdy porñee kok-
ladzyo, sink styoo Dios kwlañ nii
singo kak. Per kwyo tiits 21 nii nity-
lodyo, parñee jkaaw kyalntson nii
jkaa meñ nii nak xiñ Dios. 22 Ndon
no nii mban xtyedy kchë nii psaa
Dios. Xkyëw yoob sinak xkyë tu
kwnaa nii kap mëëd yoob. 23 Ni
lëdy kaa xaktyee kchë nii kwyaa
xtye kyalnë, sink wi no, nikxe
nii lëë no kwaal Kyalbini Ntson,
parñee kak nyoo nii lëë no jkaa nii
kneetsy Dios. Xkyëë no tu yoob në,
këmbëës no tse nii lëë no kyak xiñ
Dios, parñee jkub xcuerp no. 24 Por
porñee pkyëmbëës no, lëë no kwte-
laa. Per deelñee nyoo nii këmbëës
no, pe nandyo, por lëëw nyool.
Deelñee xtyonle no tu cos, penak
kyëmbëës now. 25 Per deelñee
këmbëës no tu cos nii xtyondy no,
no nii kaap no paciensy kyëmbëës
now.

26 Ni lëë gaa Kyalbini Ntson chuñ
lëë no yudar lo xkyalmban no.
Por nandy no xa kñee no lo Dios,
per yuub Kyalbini Ntson xñab por
lëë no lo Dios. Tsiitsyweew aan
chilody kñee no xa nak nii xñeew
con tiits. 27 Per como nan Dios

pe xsya styoo no, nan xaa pe xñee
Kyalbini, por lëë Kyalbini xñab nii
xyo styoo Dios par meñ nii ngab lo
Dios.

Beeñ no gan

28 Ndon no nii kchë cos no xfavor
meñ nii xkëstyoo Dios. Kchë meñ
go kwtsyetsy Dios porñee singo
kwlaño styoo xaa. 29 Por kchë meñ
nii klo byuumbey Dios, psaanle
Dios nii lëë meñ go kak sinak xiñ
xaa, parñee kak xiñ xaa xaa non lo
kchë meñ nii ngab lo xaa. 30 Aan
lëë Dios kwtsyetsy kchë meñ nii
psaanle xaa destye klo, ni lëë xaa
ptsily xtol meñ nii kwtsyetsy xaa,
ni kchë gaa meñ nii ptsily xaa xtol
kwaa xkyalnsaak xaa.

31 ¿Pe tyeesy no tsigo? Deelñee
no Dios xfavor no, ¿cho lë nii jkaal
lëë no? 32 Per ni Xiñ Dios pkady
Dios lo no, sink lëë xaa blaa kuty
xiñ xaa por kchësy no. ¿Xa kneesty
xaa kchë cos nii jkaa xiñ xaa wi
lo no tsigo? 33 ¿Cho jkëëkiy kchë
meñ nii kwle Dios na dyon?, con
lëë Dios xñee nii nody xtol meñ go.
34 ¿Cho ktee kyo na dyon?, con lëë
Jesucrist kuty ni lëë gaa xaa pañ,
aan lëë xaa sob kwi Dios nëzli, xñab
xaa por lëë no. 35 ¿Cho lë nii na
dyon kuso lëë no lo xkyalwkëstyoo
Crist? ¿Pe skwiso kyalnë no, o nii
kyënlaag kaa meñ no, o kpiñ gaa, o
kyalproob kaa, o kyalntseeb kaa, o
kyalkuty kaa? 36 Leñ kitsy nii kë
xtiits Dios gon xñee:

Por lii ksatyee tse kënal kyalkuty
noo.
Xsyak meñ noo sinak mëkwxiily nii
kety.

37 Per chuuñ no gan por xaa nii
xkëstyoo lëë no. 38 Xyeñpaa nii per
ni kyalkuty, ni kyalmbañ, ni angly,
ni kyalbini mal, ni nii no natiemp,
ni nii nare gaa kiid, 39 ni nii no
kpaa, ni nii no gaa leñ kislyu, ni
tu cos nii no chilody kuso lëë no lo
kyalwkëstyoo nii bneetsy Dios lo no
por Jesucrist.

9

Meñ nii kwle Dios

1 Tiitsli xñen, por xniladzyaa xti-
its Crist. Xkëëtiidyaa, por lëë Kyal-
bini Ntson xñee nii tiitsli xñen.
2 Xteenën ni tugak xkyë yoob sty-
oon. 3 Axte xtegaanaa kyaabaa lo
kyalsi, ni so sitaa lo Crist, deelñee
nchilo nyuñaa meñ tu kyedzyaa
yudar. 4 Meñ Israel nak meñ tu
kyedzyaa, aan lëë Dios beeñ cuent
nii xiñ Dios nak meñ go. Kwyo
Dios lady meñ go ni psaan xaa xley
Moisés lo meñ go, ni chëb xaa nii
lëë xaa kteelaa meñ go, ni lëë xaa
chëb xa kool meñ go lay. 5 Xaa
xñabey nak pxusykoltoo meñ go ni
lo xtiiy gaa meñ go pchoo Crist
worñee koly xaa. Lëë Crist nak
Dios. Kol tsoo ktee no skizh lo xaa
tugak.

6 Per lëdy nii kokty cumplir tiits
nii psaan Dios lo meñ Israel, sink
koktyo par meñ Israel nii ngabty lo
Dios. 7 Lëdy kchë meñ nii sëëd lo
xtiiy Abraham nak xiñ Dios, por lëë
Dios chëb lo xaa: "Lëë Isaac kuuñ
ktyaly xiñoo." 8 Nrii gon xluuy nii
nakty meñ xiñ Dios por lo tiiy nii
chaly meñ, sink xaktyee meñ nii
koly sinak psaan Dios tiits nak xiñ
Dios. 9 Por lëë Dios chëb lo Abra-
ham: "Tsiñee lëë tiemp tsitsiñ, lëën
kyely, aan lëë Sara kap tu mëëd."

10 Ni lëdy sikosy byalo. Tu-
gak pxosy chop xiñ Rebeca, Isaac
pxusykoltoo no. 11-13 Por ni karty
kaly mëëd kwach ko, ni tu kyal-
buen o kyalmaal gaa beeñtsyeydy
xaa, lëë Dios chëb lo Rebeca: "Lëë
mëëd kol ksoob xtiits mëëd wiich."
Ni leñ kitsy nii kë gaa xtiits Dios
xñee: "Pkëstyoon Jacob, per blëën lo
Esaú." Nu nyoo nii lëë Dios xkwe
meñ nii xlyañ styoo xaa, meñ nii
chakladzy xaa xkwetsy xaa. Xk-
wenjty xaa nii chuuñtsyey meñ.

14 ¿Pe styeesy no tsigo nii mal
Dios? ¡Lëdyo gon! 15 Por lëë xaa
chëb lo Moisés: "Skëstyoon xaa nii
kakladzyaa." 16 Singo tsigo busy,

pe nandy nii kakladzy no o ktee
gaa no fuersy, deelñee xkëstyoody
Dios no. 17 Por leñ kitsyak nii kë
xtiits Dios xñee nii chëb Dios lo rey
Egipto: “Pson lii kakoo rey parñee
kluyaa xkyalwnabeyaa, ni parñee
kaknan meñ cho nakaa lo kislyu.”
18 Skëstyoo Dios meñ nii kakladzy
xaa, ni suuñ jkyedzy kaa xaa styoo
meñ nii kakladzy xaa.
19 Per neñdy snëël lon: “Deelñee
singo mod nako, ¿pe jkëëkiy Dios
meñ con ni tu cho chilody sonlë lo
xaa?” 20 Per ¿chool na dyon parñee
ktilytiitsnil Dios? ¿Pe xñee kis peñ
lo xaa nii psaaw nayak: “¿Penak nii
psaal naa sinrii?” 21 Schilo xaa
nii chuuñ tsiiñ peñ kuuñtsyey nii
klyaañtyee styoo xaa. Schilo ksaa
xaa tu kis peñ ngui, ni schilo ksaa
xaa tu kis nii palsye jkiiñ.
22 ¿Aan pe tyeesy no deelñee kok-
ladzy Dios nluuy xcastigw ni xkyal-
wnabey, pxekw xaa lo meñ nii xyal
tedy castigw ni xyal nitylo? 23 Lëëw
gon beeñtsyey xaa parñee kluuy
xaa xkyalntson xaa lo no. Pkëstyoo
xaa lëë no ni pxixkwaa xaa lëë
no parñee tyon no xkyalntson xaa.
24 Por lëë Dios kwtsyetsy lëë no. No
no nak meñ Israel. No gaa no nak
meñ sit. 25 Leñ libre nii pkëë profet
Oseas chëb Dios:
Meñ sit kak meñ tu kyedzyaa,
ni meñ nii xkëstyoodyaa
jkëstyoon.
26 Ni misme laañee chëb Dios:
“Lëdy meñ tu kyedzyaa nak to”,
siko lëë xaa këb:
Lëë do nak xiñ Dios mbañ.
27 Per tsi lëë meñ Israel kokyety,
lëë profet Isaías chëb: “Nikxe ndaly
meñ Israel sinak ndaly yuzh nii
nche chu nistoo, ndalydy meñ go
telaa. 28 Por klyëëdy lëë Dios
kuñ cumplir xtiits tyub lo kislyu.”
29 Misme profet Isaías chëb:
Deelñee ngwiladzy Dios meñ nii
sëëd lo xtiiy no,
lëë no nyak sinak meñ Sodoma ni
Gomorra.

Bnilasty meñ Israel xtiits Dios

30 ¿Pe styeesy no tsigo?
Kwëkyubty xaa sit nii mbig kex xaa
lo Dios, sink lëë xaa big kex lo Dios
porñee bniladzy xaa. 31 Per lëë
meñ Israel nii kwyoxko beeñtsyey
nii xñabey ley, beeñdy meñ go
gan mbig kex lo Dios. 32 ¿Penak
dyon beeñdy meñ go gan? Porñee
gon big kexty meñ go lo Dios por
kyalwniladzy, sink lëë meñ go big
kex lo Dios por nii beeñtsyey meñ
go. Por ngo lëë niy meñ go kwladzy
kyo nii xlyadzy niy meñ. 33 Kyo re
xseety kitsy nii kë xtiits Dios:
Lëën kso tu xaa leñ kyedzy
Jerusalén.
Lëë xaa kchal niy meñ,
per kchosody styoo meñ nii kni-
ladzy xtiits xaa.

10

1 Beetsy, tyub styoon xñabaa lo
Dios nii telaa meñ Israel lo tol.
2 Nli xñen nii tir choxko meñ Is-
rael jkiiñ lo Dios, per nandy meñ
Israel xa kuuñtsyey nii chakladzy
Dios. 3 Por xyeñdy meñ Israel nii
lëë Dios xtsily xtol meñ, sink xaa
mod chakladzy meñ Israel telaa lo
tol. Xsaldy meñ Israel nii psaan
Dios. 4 Lëë Crist bisyaal xley Moisés
tsiin kchë meñ nii kniladzy xtiits
xaa telaa lo tol.
5 Lëë Moisés xñee nii kchë meñ
nii kuuñtsyey nii xñabey ley telaa
lo tol. Per par ley sye kpañ meñ
go. 6 Per lëë meñ nii telaa lo
tol por kyalwniladzy, xñee kitsy
nii kë xtiits Dios: “Këëbtyoo leñ
styool: ¿Cho tsëp kpaa? (Nak
nrii sinak nii nyëboo parñee kyety
Crist.) 7 Ni këëbtyoo: ¿Cho kyety
leñ kislyu?” (Por nak nrii sinak
nii nyëboo parñee kchoo Crist lady
meñ kuty.) 8 Xñee kitsy nii kë xtiits
Dios: “Kexka lool so xtiits Dios, ni
kexka chuwoo, ni kexka styool.”
Lëë tiits ko nak xtiits Crist nii xluuy
noo. 9 Deelñee con chuwoo xñeel
nii lëë Jesús xñabey lo no, ni tyub

styool xniladzyoo nii beeñ kpañ
Dios xaa lo kyalkuty, lëël telaa.
10 No nii kniladzy no leñ styoo no
parñee kpily xtol no, ni no nii con
chuw no kñee no cho nak Jesucrist
parñee telaa no.
11 Xñee kitsy nii kë xtiits Dios:
"Ni tu meñ nii kniladzy xtiits Crist
kchosody styoo." 12 Nak xaady
meñ Israel ni meñ sit. Por misme
xDiosak meñ Israel nak xDios meñ
sit, ni kchë gaa lo meñ xteedy xaa
nii xñab meñ. 13 Por xñee kitsy
nii kë xtiits Dios: "Kchësy meñ nii
kseety lë Dios telaa lo tol." 14 ¿Per
xa kseety meñ lë Dios na dyon,
deelñee karty kniladzy meñ xtiits
Dios? ¿Ni xa kniladzy meñ Dios na
dyon, deelñee karty jkëëtyag meñ
xtiits Dios? ¿Ni xa jkëëtyag kaa
meñ xtiits Dios na dyon, deelñee
kindy cho kluuyo lo meñ? 15 ¿Ni xa
tso xaa nii tsikluuy xtiits Dios na
dyon, deelñee kindy cho kxaal xaa?
Sinak xñee kitsy nii kë xtiits Dios:
"¡Xaatke ntson chak tsiñee xlyañche
xaa nii xluuy xtiits Dios!"
16 Per lëdy kchë meñ xsal xtiits
Dios. Sinak xñee profet Isaías: "Tat
Tios, ¿cho xniladzy kaa xtiits no na
dyon?" 17 Singo tsigo busy, lëë
meñ xniladzy porñee xkëëtyag meñ
xtiits Crist.
18 Per xñe gakaa: ¿Pe pkëëtyag
meñ xtiits Dios yak? ¡Pkëëtyag
meño gon! Por xñee leñ kitsy nii kë
xtiits Dios:
Tyub lo kislyu biñ meñ tsiy xaa nii
bluuy xtiits Dios,
ni tyubñaa lo kislyu ptsiño.
19 Per xñe gakaa stub: ¿Pe karty
yak kyeñ meñ Israelo? Destye klo
gon kwnee Moisés:
Lëën kuñ nii ksiniy do tu kyedzy nii
lëdy kyedzy,
ni lëën kuñ nii klëë do lo tu kyedzy
nii chaklasty kon tiits.
20 Lëë gak profet Isaías byax chëb:
Meñ nii kwëkyubty naa ptsil naa,
ni lëën bluylo lo meñ nii kwnabti-
isty por naa.
21 Aan tsi lëë profet Isaías xseety
meñ Israel, xñee xaa: "Tyub
tse kwtsyetsyaa meñ ntseeb nii
xsoobty tiits."

11

Meñ Israel nii kwle Dios

1 Lëë nana xñen: ¿Pe psaan Dios
meñ Israel tublad yak? ¡Lëdyo gon!
Misme naa, xaa Israelaa. Abra-
ham nak pxusykoltoon. Lo xtiiy
Benjamín syelyaa. 2 Destye klo
kwle Dios meñ Israel parñee jkab
meñ Israel xkyedzy Dios. Lëë na
xsaandy Dios meñ Israel tublad.
¿Pe nandy kaa to nayak nii leñ kitsy
nii kë xtiits Dios xñee nii tsiñee biily
profet Elías lay, pkëëkiy xaa meñ
Israel lo Dios? Chëb xaa: 3 "Tat Tios,
lëë meñ beety xiprofetoo ni lëë
meñ bnitylo xipkoogoo. Xaktyee
naa mbañ aan win chakladzy meñ
kety." 4 Per lëë Dios kwëb: "Lëën
kwle kadzy mily xaa nii karty
ksoxib lo mdyo nii lë Baal parñee
jkiiñ xaa lon." 5 Singo gak natiemp
bii no chop tson xaa nii kwle Dios
por xkyalnsaak Dios. 6 Aan por
xkyalnsaak Dioso, lëdy por kyal-
buen nii chuuñtsyey meño. Por
deelñee nyako por nii chuuñtsyey
meñ, lëdre por xkyalnsaak Dioso.
7 Kwaady xaa Israel nii kwëkyub
xaa, per lëë xaa nii kwle Dios
sye kwaaw. Lëë los demasy meñ
pkyedzy styoo, 8 sinak xñee kitsy
nii kë xtiits Dios: "Lëë Dios beeñ
jkyedzy styoo xaa go, aan axte
natse singo nak xaa. Sob mëlo xaa,
per xñady lo xaa, ni sob tyag xaa,
per chondy xaa." 9 Wi gak rey
David chëb:
Deelba kyak xilni xaa tramp ni
kyako kyex,
parñee ladzy niy xaa tsiin te xaa
castigw.
10 Deelba jkyey lo xaa parñee
kandy xaa,
ni deelba kyeech xitsy xaa
kaazhkaa.

Meñ sit nii xtyelaa

11 Lëë nana xñe gaakaa: ¿Pe
kaazhkaa nayak byab meñ Israel
lyu? ¡Lëdyo gon!, sink worñee nii
lëë meñ Israel pchooxso lo Dios,
lëë meñ sit pchilo kwtelaa parñee
tsoki styoo meñ Israel. 12 Deelñee
por xtol meñ Israel lëë meñ sit
kwaa xkyalnsaak Dios, ¿pe toodyxe
tso kyalwle tsiñee lëë meñ Israel
ktikche styoo lo Dios?
13 Per lëën kniy tu cos lo do nii
nak to meñ sit. Lëë Dios pxaal
naa lo meñ sit. Por ngo ngui
chuuñtsyeyaa xtsiñaa. 14 Por chak-
ladzyaa nii tsoki styoo meñ tu
kyedzyaa kan lëë do parñee ktee
xaa nii telaa xaa lo tol. 15 Por
deelñee byaan meñ Israel tublad
parñee kpig meñ sit lo Dios, ¿pe lë
nii kak tsigo tsiñee lëë meñ Israel
kpig lo Dios stub? Lëë meñ Israel
gon jkaa kyalmbañ. 16 Por deelñee
nak lay kyaxtily, tyub kobyi nak
lay, aan deelñee nak lay lu tu yag,
wi xikwo nak lay lo Dios.
17 Nak meñ Israel sinak xikw
yag oliv nii kwchug, aan xlugaro
kwsëëb to nii nak to sinak tu yag
oliv tañ. Singo mod lëë do pkab lo
lu yag ko. 18 Per ktaandy to lo xikw
kol yag ko. Deelñee xtaan do, kol
ksaladzy nii lëdy lu yag ko nak to,
sink lu yag ko nseñ lëë do.
19 Neñdy snë do: “Per lëë xikw
yag ko kwchug parñee kyënaady no
chex yag ko.” 20 Nliw, per lëë meñ
Israel kwchug porñee bnilasty meñ
Israel xtiits Dios, aan lëë do sob
chex yag ko porñee bniladzy to.
Ktaandy to, sink masy kol ktsyeb.
21 Por deelñee beeñdy Dios perdón
xaa nii penaadle kok xikw yag, ni
lëë do kuñdy xaa perdón. 22 Kol kuy
gaanoo xaatke buen Dios, nikxe nii
ntseeb xaa. Ntseeb xaa lo meñ
Israel nii pchooxso, per buen xaa lo
do. Per no nii kpañ do sinak xñabey
xaa, por deelñee kpañdy to singo,
lëë do chug. 23 Deelñee kniladzy
xaa Israel xtiits Dios, lëë xaa kpig lo
Dios stub, por schilo ktsig kex Dios
xaa stub. 24 Deelñee lëdy xaa Israel
do, tu xikw yag oliv tañ do, aan lëë
do kwënaady chex yag buen. ¿Pe
lëëdyxe xaa Israel tsigo nii destye
chex yag buen kwsob xaa, lëë xaa
gon kyënaady chex xyag xaa stub?

Lëë meñ Israel telaa

25 Lëën kniy nii ngolan Dios,
parñee sakty to nii xaa chak to. Lëë
styoo meñ Israel pkyedzy parñee
kpig kex meñ sit lo Dios. 26 Aan
tsiñee lëë ngo kyal, kchë meñ Israel
telaa lo tol, por xñee xkitsy Dios:

Lëë xaa nii kteelaa kiid Jerusalén,
aan lëë xaa kwii xtiiy Jacob
lo tol.
27 Aan tiits re xsanaa, nii lëën ktsily
kchë xtol meñ Israel.

28 Nak xaa Israel sinak meñ nii
xlëë lo xtiits Dios, parñee knee Dios
tiits telaa do. Per bii xkëstyoo
Dios xaa Israel, por lëë Dios kwle
pxusykoltoo xaa. 29 Por xlady Dios
nii xneetsy xaa, ni xtsëëdy Dios
lo xtiits. 30 Tiemp psoobty to xti-
its Dios, per lëë na nii xsoobty
meñ Israel tiits, lëë Dios xkëstyoo
lëë do. 31 Xsoobty xaa Israel tiits
nina, parñee jkëstyoo Dios lëë do
ni parñee jkëstyoo Dios xaa nina.
32 Lëë Dios blaa nii kchësy no
ksoobty tiits, parñee jkëstyoo xaa
lëë no, kchësy no.

33 ¡Natsypee ngol xkyalnsaak
Dios, ni xkyalnyaani xaa, ni
xkyalchak xaa! Ni tu cho chilody
kyeñ nii no kik xaa ni kchë nii
chuuñtsyey xaa. 34 Por ¿cho nan
na dyon pe cos no kik Dios? ¿Ni
cholë nii gaa kteedy consef lo xaa?
35 ¿Pe no gaa cho pteedy pe tu cos
lo xaa parñee ktikche xaaw? 36 Por
kchë cos sëëd lo Dios. Por lëë xaa
ni par lëë gaa xaa no kchësy cos.
¡Tugak kol tsoo ktee no skizh lo
Dios! Amén.

12

Nii no kuuñtsyey meñ nii xniladzy xtiits Dios

1 Xñabaa lo do, beetsy, nii por
xkyalnsaak Dios kokon do xcuerp
to lo xaa. Por xyo styoo Dios nii
kteedy to skizh lo xaa singo mod.
2 Kpañdy to si mbañ meñ natiemp,
sink kol ktsëë xmod to parñee ngui
kpañ do ni kyeñ do nii chakladzy
Dios, tsiin kyeñ do pe cos buen, ni
pe cos mbëë, ni pe cos tubli.

3 Por kyalnsaak nii bneetsy Dios
lon, lëën xñe kchë lo do nii sakty
to nii tir non do, sink ngui kol
ko kik to aan ndoladzy kol kak,
según kyalnsaak nii bneetsy Dios
lo do porñee xniladzy to xtiits xaa.
4 Ndaly nii sob lady no, per xaal
xaal laa xkiiño. 5 Singo gak lëë no,
nikxe ndaly no, lo Crist ngab no
kchësy no. Tusyke nak no ksa no
xaa, sinak nii nyak no tugak cuerp.

6 Xaal xaal nak kyalnsaak nii
bneetsy Dios lo no, según kwlaño
styoo xaa. Por ngo, deelñee
kwaa no kyalnsaak nii kñee no
xtiits Dios, no nii kñee now tyub
styoo no. 7 Deelñee kwaa gaa no
kyalnsaak nii jkiiñ no lo meñ, no
nii jkiiñ no ngui mod. Xaa nii
kwaa kyalnsaak nii kluuy xtiits
Dios, no nii kluuy xaaw lo meñ.
8 Lëë xaa nii gaa kwaa kyalnsaak
nii kchoobladzy styoo meñ, no
nii kchoobladzy xaa styoo meñ.
Lëë xaa nii gaa xkady, no nii ngui
mod jkady xaa. Singo gak xaa
nii kwaa tu tsiiñ, no nii kuuñtsyey
ngui xaaw. Singo gak xaa nii chuñ
yudar, no nii nguiool tso styoo xaa
tsiñee chuñ xaa yudar.

9 Kol jkëstyoo lsa lëë do tyub styoo
do. Kol kpixladzy kan do cos mal
aan kol kuuñtsyey cos buen. 10 Kol
jkëstyoo xcombañer do sinak nii
nyak xaa betsy to. Kol ktee xlugar
xaa ni kol ksal xaa.

11 Kol kyë tsiiñ, ktsyaabty to. Kol
jkiiñ lo Dios tyub styoo do.

12 Nguiool kol kpañ por kchë nii
xniladzy to. Kol kxekw kyalnë.
Ksaandy to tugak kol kool lay lo
Dios.
13 Kol sak nii xlyaadzy to nak
xlyaadzy meñ nii xniladzy xtiits
Dios. Ngui kol kan meñ nii chiid
tedy lo do.
14 Kol nab lo Dios nii kuuñlay xaa
xaa nii xkyënlaag lëë do. Ktsiibtedy
to xaa.
15 Kol kle ksa do xaa nii xle, ni kol
koon ksa do xaa nii choon.
16 Ngui kol kpañ kchë xcombañer
do. Kak nyaady to, sink kol kak
ndoladzy. Sakty to nii tir chak to.
17 Ktikchedy to mal por mal. Kol
ktee nii tugak kuuñtsyey do cos nii
buen lo kchë meñ. 18 Axte laañee
kteedyo tiits, ngui kol kpañ kchë
xcombañer do. 19 Beetsy, kuñdy to
kyalxtisy yuub to, sink kol klaa nii
lëë Dios ksaksi, sinak nii xñee xti-
its xaa: “Naa kuñ kyalxtisy ni naa
kizh meñ.” 20 Ni xñeew: “Deelñee
xlyaañ xaa nii xlëë lool, ptee nii
kaw xaa. Ni deelñee xlyaa xaa nis,
ptee nii ki xaa, tsiin kyan lo xaa
lo kyalto.” 21 Klaady to nii kuñ
kyalmal gan lo do, sink kol kuñ gan
lo kyalmal con kyalbuen.

13

1 No nii kchë do ksoob xtiits
xaa xñabey. Por nody ni tu xaa
xñabey nii psoobty Dios, aan kchë
xaa xñabey nii no, Dios pso xaa.
2 Por ngo kchë xaa nii xsoobty xti-
its xaa xñabey, xtiits Dios xsoobty
xaa. Aan lëë kchë xaa go tedy cas-
tigw. 3 Por nody xaa xñabey parñee
ktseb xaa xaa nii chuñ kyalbuen,
sink lëë xaa no par xaa nii chuñ
kyalmal. Deelñee chaklastyoo kt-
syeeboo xaa xñabey, ngui kok tsiin
kakni xaa xñabey lii. 4 Por Dios kë
xaa xñabey tsiiñ parñee kuñ xaa lii
yudar. Per deelñee chuñoo kyal-
mal, ptsyeb. Por lëdy lika noy xaa
spad, por xtsiiñ Dios kë xaa par
ksaksi xaa xaa nii chuñ kyalmal.
5 Por ngo no nii ksoob no xtiits xaa
xñabey, lëjty xaktyee parñee ksak-
sidy xaa lëë no, sink porñee no

xkyalcheñ no. 6 Wi por ngo xkizh
to contribucioñ, por xtsiiñ Dios kë
xaa xñabey aan ngo nak xtsiiñ xaa.
7 Kol ktee nii chigal catu xaa. Kol
kizh kchë contribucioñ lo xaa nii
xtopo. Deel no gaa xaa nii ksal do,
kol ksal xaa, ni deel no gaa xaa nii
xyal ksoob to xtiits, kol ksoob xtiits
xaa.
8 Ni tu cho lo kyëtiñdy to, sink
kol jkëstyoo lsa xcombañer do.
Por deelñee jkëstyoo do, lëë do
beeñle cumplir nii xñabey ley.
9 Lëë ley gon xñee: "Tsonidyoo stu
meñ deelñee no tsiiloo, kujtyoo,
kwandyoo, tsookidyoo." Per schilo
kak cumplir kchë ngo con ley
nii xñee: "Pkëstyoo xcombañeeroo
sinak xkëstyool lii." 10 Xsaksidy
xaa nii xkëstyoo xcombañer. Singo
mod lëë kyalwkëstyoo chuuñtsyey
nii xñabey ley.
11 Kol kyeñ xa nak tiemp nii no
no, ni kol kaknan nii lëë wor kut-
siñ nii kte xkaal no. Por xtsedre
lëë no telaa. Naktyo sinak worñee
kal bniladzy no xtiits Dios. 12 Lëë
kyool mer tedy aan lëë yutsye sëëd.
Por ngo kol tsoo ksaan no cos nii
chak lo nguey, aan kol tsoo kwe
no lo bini sinak tsiñee xkwetsey
soldad. 13 Ngui kol tso tsyo no sinak
cho meñ yutsye. Kyëëdy no kunip
ni kuuñdy no lni yox, ni tsyonidy
no stu mguiy o stu gaa kwnaa, ni
ktildy no ni kak mbijty no. 14 Sink
kol sak Jesucrist sinak tu ladx kiib
nii kakw to, aan kuuñtsyeydy to cos
mal nii no styoo do.

14

Kñeenëdy to

1 Ngui kol nee lo xaa mban nii
xyuumbey nizhty xtiits Dios. Kti-
lytiitsnidy to xaa. 2 No xaa nii chaw
kchëlo cos. No gaa xaa mban nii
kizh yësy chaw. 3 Per nody nii
ksee xaa nii chaw kchëlo cos xaa nii
chawdy cualquier cos. Singo gak
xaa nii chawdy kchëlo cos nody nii
ksee xaa nii chaw kchëlo cos, por
lëë Dios pkaaña xaa tub tub xaa.
4 ¿Cho nakoo parñee kñeenël xmos
stu xaa? Deelñee buen so xaa o
maal gaaw, lëë xpatrón xaa kan.
Per buen kyaan xaa lo xpatrón xaa,
por lëë Dios ksoli xaa.
5 No xaa nii xsyak nii no tse nda,
ni no xaa nii xsyak nii tublosy nak
tse. Catu xaa no nii kniladzy xaa nii
no styoo xaa. 6 Kchë xaa nii xsyak
nii nda nak tu tse, par Dios xsyak
xaa ndaw. Lëë xaa nii gaa chaw
kchëlo cos, par Dios chaw xaaw
aan xtee xaa skizh lo Dios. Singo
gak xaa nii chawdy kchëlo cos, par
kuuñ ksak xaa Dios chawdy xaa
kchëlo cos ni xtee gaa xaa skizh lo
Dios.
7 Ni tu no mbañdy porñee chak-
ladzy no, ni ni tu no chejty porñee
xlyaño styoo no. 8 Deelñee mbañ
no, par Dios mbañ no. Deelñee kety
kaa no, par Dios kety no. Por ngo
nikxe kpañ no, nikxe gaa kety no,
lo Dios ngab no. 9 Por lëë Crist kuty
ni lëë xaa pañ parñee kñabey xaa lo
meñ kuty ni lo meñ mbañ.
10 ¿Penak tsigo xñeenël betsyoo?
¿O penak kaa xpixladzyoo chanoo
xaa? Kchë no kyo lo Dios parñee
kuñ xaa xkyalxtisy no. 11 Por leñ
kitsy nii kë xtiits Dios xñee:
Nli xñen, chëb Tat Tios,
nii kchësy meñ ksoxib lon,
ni kchë meñ knee skizh lon.
12 Singo tsigo busy kchë no kak
tsyetsy lo Dios parñee ktee no cuent
lo xaa.

Kuñdy to xtol xcombañer do

13 Por ngo nody nii kñeenë
no xcombañer no. Kol ktee nii
kchondy to xcombañer do lo
tol tsiin kusody to xaa lo xtiits
Dios. 14 Nanaa nii ni tu cos nii
xtyaaw peejty. Xñen nrii porñee
xniladzyaa xtiits Crist. Per deelñee
no tu xaa nii xsyak nii peedy tu
cos, peedyo lo xaa. 15 Deelñee
porñee chaawoo xkëëtañoo xcom-
bañeeroo, lëdre por kyalwkëstyoo
chuuñtsyeyoo cos. Klaadyoo nii

kyëtañ tu xaa nii xniladzy xtiits
Dios por cos nii chaawoo, por wi
por lëë xaa kuty Crist. 16 Kteejty
to tiits nii kñeenë meñ kyalnsaak
nii kwaa do. 17 Por nody Dios lady
no porñee xtyaaw no o xtyow gaa
no pe cos, sink lëë xaa no lady no
porñee mbañ no sinak xñabey xaa
ni porñee xle no por Kyalbini Ntson
nii no leñ styoo no. 18 Kchë xaa nii
xkiiñ lo Crist singo mod, chuuñ
ksak xaa Dios ni buen xchukë
xcuent xaa lo meñ.
19 Por ngo, kol tsoo kuuñtsyeey
no kchë cos nii kchoobladzy styoo
xcombañer no, ni kol tsoo kuuñ
no xaa yudar. 20 Jkëtañdy to lo
xtsiiñ Dios por nii xtyaaw. Kchë nii
xtyaaw nyë, per ntseeb ktyaaw tu
cos deelñee xkëëtaño meñ. 21 Masy
silidyee tyaawdy no pëël ni tyowdy
no viñ ni kuuñtsyeydy no cos nii
kuso xcombañer no lo xtiits Dios.
22 Deelñee xniladzyoo xtiits Dios,
liisy ni Dios sye nano. ¡Dichos xaa
nii pe sinidy kik por chuuñtsyey
xaa nii xyo styoo Dios! 23 Per lëë
xaa nii nolidy kik tsiñee chaw xaa
pe tu cos, chak xtol xaa, porñee
chawdy xaaw tyub styoo xaa. Aan
kchë xaa nii no tublidy styoo tsiñee
chuuñtsyey xaa tu cos, tol chuñ xaa.

15

Beeñ ksak xcombañeeroo, kuuñ ksaktyoo lii

1 Kchë no siñee tsiitsy nche no lo
xtiits Dios, no nii syak no xlyaadzy
xaa mban sinak nii nyako xlyaadzy
no aan kuuñ ksakty no lëë no. 2 No
nii kchë no kuuñtsyeey cos buen
parñee kuuñ ksak no xcombañer
no tsiin kniladzyre xaa xtiits Dios.
3 Por ni Crist beeñ ksakty xaa lëë
xaa, sink lëë xaa beeñ cumplir xti-
its Dios nii xñee: “Naa pchal kchë
nii kwlootsyetsy meñ lii.” 4 Kchë
nii kwnee Dios tiemp kwë parñee
jkiiño lo no tsiin kchosody no ni
kchoobladzyo styoo no parñee kni-
ladzyre now. 5 Aan lëë lëësy Dios
nii xnee kyalndoladzy dyon kakni
lëë do parñee ngui kpañ do kchë
xcombañer do sinak nii bluuy Crist
6 parñee tugak kak tsiy do tsiñee
ktee do skizh lo Tat Tios pxosy Je-
sucrist.

Lëë meñ sit xkëëtyag xtiits Dios

7 Kol jkaaña xcombañer do sinak
nii pkaaña Crist to parñee kteedy
meñ skizh lo Dios. 8 Chakladzyaa
kniyaa lo do nii lëë Crist biid
parñee jkiiñ xaa lo meñ Israel. Lëë
xaa biid kuñ cumplir nii chëb Dios
lo pxusykoltoo meñ Israel parñee
kluuy xaa nii chuñ Dios cumplir
kchë nii xñee Dios. 9 Ni lëë xaa biid
parñee wi meñ sit ktee skizh lo Dios
por xkyalnsaak Dios, sinak nii xñee
kitsy nii kë xtiits xaa:

Por ngo lëën kñe cho nakoo lo meñ
sit,
ni lëën kol lay lool.

10 Lëë stub lugar xñee xkitsy
Dios:

Kchë do siñee nak to meñ sit, kol kle
ksa do meñ xkyedzy Dios.

11 Lëë gak kitsy nii kë xtiits Dios
xñee:

Kchësy to siñee nche do lo kislyu,
kol ktee skizh lo Tat Tios.

12 Lëë stub lugar pkëë profet
Isaías:

Lëë xtiiy Isaí jkëpeñ,
aan lëë xaa kchoo kñabey xaa lo
meñ sit,
aan lëësy xaa ksaladzy meñ sit.

13 Lëë lëësy Dios nii xnee kyal-
ndoladzy dyon, ko nguiool styoo
do ni knee tiits nii mbëë kpañ
do kchë do siñee xniladzy to xti-
its xaa, parñee mastre tso kyalwni-
ladzy leñ styoo do por xkyalwn-
abey Kyalbini Ntson.
14 Beetsy, nanpaa nii no kyal-
ndoladzy leñ styoo do, ni nanaa nii
chak to, ni nanaa nii schilo kuuñ
kseedy to xcombañer do, 15 per lëën
byax pkën chop tson cos leñ kitsy
re, parñee knitylasty tow. Lëë Dios
kwnabey naa. 16 Kyën xtsiiñ Jesu-
crist lo meñ sit. Xluyaa xtiits Dios

nii xteelaa lo meñ sit, parñee kpig
meñ sit lo xaa, ni kak meñ sit sinak
tu cos nii xlyaa nex nii chokon lo
Dios. Por lëë Kyalbini Ntson chuuñ
nyë meñ sit.
17 Porñee xniladzyaa xtiits Je-
sucrist, ngo nii xlen kën xtsiiñ
Dios. 18 Kyaxtyaa kñën stu cos,
sink lëën kñe nii chuuñtsyey Crist
por naa, parñee ksoob meñ sit xti-
its Dios. Pkëëtyag meñ sit xtit-
saa 19 ni kon meñ sit kyalntson ni
milagre nii beeñtsyeyaa por Kyal-
bini Ntson. Singo mod lëën beñ
cumplir bluyaa xtiits Crist nii xtee-
laa. Destye Jerusalén bislon aan pt-
siiñaa axte xtañ meñ Iliria. 20 Singo
mod lëën bluy xtiits Dios nii xñee
cho nak Jesucrist laañee karty kon
meño, parñee kyëdyaa tsiiñ laañee
bislol stu meñ. 21 Lëën beñ nii xñee
kitsy nii kë xtiits Dios:

Lëë meñ nii destye karty kon cho
nak xaa kan xaa,
ni lëë meñ nii karty jkëëtyag xtiits
xaa kyeñ.

Lëë Pable xkokyeñ tsi Roma

22 Por ngo karty ktee tiits kyely
teedyaa lo do, nikxe ndaly vuelt
kwlokyeeñaa nyelyaa. 23 Per lëë na
nii lëën byal xtsiñaa tañ re, ni como
kokle gaa ndaly iz nii chakladzyaa
kyelyaa lo do, 24 tsaap steedyo ti-
its tsiñee lëën ka España. Aan
loxsye kanaa lëë do, tsaap schilo
kuñ do naa yudar ktsiiñaa laañee
san. 25 Per lëë na lëën ka Jerusalén
par kanin tu nii jkiiñ lo betsy no
nii no siko. 26 Por lëë styoo meñ
Macedonia ni meñ Acaya kwlañ nii
ktop xaa tumi aan kxaal xaaw lo
betsy no nii no lyaadzy Jerusalén.
27 Styoo xaa kwlaño ni bueen gaa
beeñtsyey xaa, porque por meñ Is-
rael bniladzy xaa xtiits Dios. Por
ngo no nii kuñ xaa meñ Israel
yudar. 28 Tsiñee lëën lox kte nii
ptyop, lëën kcho par España aan
lëën kyely teedy lo do. 29 Xyeñpaa
nii tir kuuñlay Crist lëë do tsiñee
lëën kyely teedy lo do.
30 Beetsy, por Jesucrist ni por
kyalwkëstyoo nii xneetsy Kyalbini
Ntson lo no, xñabaa nii kyak tusy
no, parñee kñab no lo Dios por naa.
31 Kol nab lo Dios nii kteelaa xaa
naa lo meñ Judea nii xnilasty xtiits
Crist, ni kol nab nii mbëë jkaaña
meñ Jerusalén nii sanin, 32 parñee
tsaap në Dios que nii nguiool no
styoon tsiñee klyaañaa lo do aan
kxiladzyaa lo do. 33 Lëë lëësy Dios
nii xchoobladzy styoo meñ dyon
kakni lëë do. Amén.

16

Lëë Pable xkëëptyux meñ

1 Xkëëbaa psyañ no Febe lo do.
Leñ kyedzy Cencrea kë me xtsiiñ
Dios. 2 Kol kan me sinak xtyoon
meñ nii ngab lo Crist, por singo
no nii kuuñtsyey meñ nii xniladzy
xtiits Crist. Kol ktee kchë nii jkiiñ
lo me, por tir chuñ me meñ yudar
ni wi gaan beeñ me yudar.
3 Kol jkëëptyux Prisca ni Aquila.
Ksan me kë xtsiiñ Crist. 4 Kwyo me
xnëz kyalkuty par kteelaa me naa.
Lëdy nonsyaa xte skizh lo me, sink
wi kchë meñ sit nii xniladzy xti-
its Dios. 5 Kol jkëëptyux kchë meñ
nii xkaal lsa lidzy Prisca ni Aquila.
Kol jkëëptyux xamigwaa Epeneto.
Klootyee xaa bniladzy xtiits Crist
nëz Asia. 6 Kol jkëëptyux Mariy nii
tir xkyë tsiiñ lady to. 7 Kol jkëëptyux
xaa tu kyedzyaa Andrónico ni Ju-
nias. Ksan xaa kwyo skiib. Apostle
nii nli chuñ tsiiñ nak xaa. Klo xaa
bniladzy xtiits Crist lon.
8 Kol jkëëptyux Ampliato. Xam-
igwaa nii xniladzy xtiits Crist
nak xaa. 9 Kol jkëëptyux Urbano.
Ksa noo xaa xkyëë tsiiñ. Ni kol
jkëëptyux Estaquis. 10 Kol jkëëptyux
Apeles. Tugak xluuy xaa nii nli
xniladzy xaa xtiits Crist. Ni kol
jkëëptyux meñ lidzy Aristóbulo.
11 Kol jkëëptyux xaa tu kyedzyaa

Herodión, ni kol jkëëptyux meñ
lidzy Narciso nii xniladzy xtiits
Dios. 12 Kol jkëëptyux Trifena ni
Trifosa. Wi me xkyë xtsiiñ Crist.
Ni kol jkëëptyux psyañ no Pérsida.
Tir xkyë me xtsiiñ Dios. 13 Kol
jkëëptyux Rufo. Ngab xaa lo Dios.
Ni kol jkëëptyux xñaa xaa. Nak
me sinak tnan. 14 Kol jkëëptyux
Asíncrito, ni Flegonte, ni Hermes,
ni Patrobas, ni Hermas ni betsy
no nii nche lo xaa. 15 Kol jkëëptyux
Filólogo, ni Julia, ni Nereo ni psyañ
xaa, ni Olimpas ni kchë meñ nii
xniladzy xtiits Dios nii nche lo xaa.
16 Kol jkëëptyux lsa xcombañer
do aan kol kaw tu pxit kwesy xaa.
Kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios
xkëëptyux lëë do.
17 Beetsy, xñabaa nii kan do cho
chuñ lëë do chop tiiy ni cho xlyë
lo xtiits Dios nii pkëëtyag to. 18 Kol
ksosit lo xaa go, por xkyëdy xaa
xtsiiñ Jesucrist, sink lyaadzy nii
kuuñtsyey xaa nii xlyañ styoo xaa
no xaa, aan con tiits ngui xkëëti
xaa meñ mban. 19 Kchësy meñ nan
nii nsoob tiits to. Por ngo xlen.
Aan chakladzyaa nii kak nyaani do
par kuuñtsyey do cos buen, lëjty
nii kuuñtsyey do cos mal. 20 Aan
klyëëdy lëë Dios knee tiits nii sob-
niy do xaatox. Lëë lëësy Jesucrist
dyon kakni lëë do.
21 Xkëëptyux Timoteo lëë do.
Chopaa xaa xkyë tsiiñ. Ni
xkëëptyux xaa tu kyedzyaa Lucio
ni Jasón ni Sosípater lëë do.
22 Naa nak Tercio. Naa xkë kitsy
re. Xkëëptyuuxaa lëë do. Win ngab
lo Crist.
23-24 Xkëëptyux Gayo lëë do.
Lidzy xaa xkwësaa. Kchë lo meñ nii
xniladzy xtiits Dios xtee xaa lidzy
xaa. Ni xkëëptyux Erasto nii nak
tesorer lëë do, ni xkëëptyux betsy
no nii lë Cuarto lëë do.
25 Kol tsoo ktee no skizh lo Dios.
Lëë xaa kso tsiitsy lëë do lo xti-
its Crist nii bluyaa lo do. Tiits
ko kwlootsey Dios destye worñee
karty kwe kislyu, 26 per lëë na lëëw
kok ndoon por kchë nii pkëë pro-
fet. Lëë Dios kwnabey nii singo
kako. Lëë nii kwlootsey Dios kok
ndoon parñee kchë meñ kniladzyo
ni kuuñtsyeyo.
27 ¡Lëësy Dios nyaani! ¡Lo xaa
kol tsoo ktee no skizh tugak por
Jesucrist! Amén.

Kitsy klo nii pxaal Pable lo meñ Corinto

1 Naa nak Pable, styoo Dios
kwlañ nii kakaa xapostle Jesucrist.
Chopaa betsy no Sóstenes xal kitsy
re lo meñ nii xniladzy xtiits Dios
nii no nëz Corinto. 2 Lëë Dios kwle
lëë do parñee jkab to lo Jesucrist ni
parñee jkab to xkyedzy Dios tsiin
kyak ksa do meñ nii xsoob xtiits
Jesucrist tyub lo kislyu. 3 Lëë lëësy
Dios dyon ni lëë lëësy Jesucrist
kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë
kpañ do.

Lëë Pable xtee skizh lo Dios

4 Tugak xtedyaa skizh lo Dios por
kchë kyalnsaak nii bneetsy xaa lo
do por Jesucrist. 5 Por Crist lëë Dios
bnee kchë kchësy cos lo do. Lëë
xaa bnee tiits nii kñee do ni lëë
xaa bnee kyalchak lo do. 6 Singo
mod lëë do byeñ nii nli kchë tiits
nii xñee cho nak Crist. 7 Por ngo,
ni tu pe chaktre falt knee Dios lo
do, mentre kyëmbës to kiid Crist
stub. 8 Ni lëë gaa Dios kakni lëë do,
parñee ni tu cho jkëëkiydy lëë do tse
nii lëë Jesucrist kiid. 9 Kchë tiits nii
xñee Dios chuñ xaaw cumplir ni lëë
gaa xaa kwtsyetsy lëë do parñee tso
do xlad xiñ xaa Jesucrist.

Lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios chak chop tiiy

10 Por tiitspey nii bneetsy Jesu-
crist lon lëën xñe lo do nii kakty
to chop tiiy. Sink ngui kol kpañ,
tugak kol ko kik to. 11 Por lëë
meñ lidzy Cloé pxaal tiits lon nii
no tily lady to. 12 Xaal xaal xñee
do, no do xñee nii xlad Pable no
do, no gaa to xñee nii xlad Apolos
no do, ni no do xñee nii xlad Pe-
dre no do ni no stubla do nii xlad
Crist no do. 13 Per kol në dyon pe
ndaly tiiy nayak nak Crist. ¿Pe lëë
Pable nayak kwë lo crusy parñee
ktsily Dios xtol do? ¿Ote porñee
ngab to lo Pable yak kwchobnis to?
14 Xtedyaa skizh lo Dios nii ni tu
do pchoobnistyaa, xaktyee Crispo
ni Gayo pchoobnisaa, 15 parñee
këbty meñ nii lëë meñ kwchob-
nis porñee ngab meñ lon. 16 Wi
meñ lidzy Estéfanas pchoobnisaa,
per xsalastyaa dyon pe no cho
stu meñ pchoobnisaa. 17 Por px-
aaldy Crist naa par kchoobnisaa
meñ, sink lëë xaa pxaal naa parñee
kluyaa xtiits xaa lo meñ, pxaaldy
xaa naa parñee toon pere kñen,
parñee kyanlyudy xkyalkuty xaa lo
crusy.

Lëë Crist nak xkyalnyaani no

18 Xsyak meñ nii këtañ lo tol nii
pa xkiiñdy tiits nii xñee nii lëë Crist
kuty lo crusy, per lëë lo no nii kwte-
laa no lo tol ndon no nii tu xkyal-
wnabey Dios nak. 19 Lëë gak Dios
xñee:

Lëën knitylo xkyalchak meñ nyaani,
ni lëën kuuñ jkyey kik meñ nii xyeñ.

20 ¿Pa së xaa nii chak na ni pa
sëë gaa maestre ley ni pa së kchë
xaa nii tant nan lo kislyu re? ¿Pe
bnitylody Dios xkyalchak meñ lo
kislyu re nayak? 21 Nan Dios pe
cos chuuñtsyey xaa. Por ngo blaady
xaa nii con xkyalchak meñ nyuum-
bey meñ xaa, sink styoo xaa kwlañ
nii kchë meñ nii kniladzy xtiits xaa
telaa lo tol, nikxe nii no meñ xsyak
so xnëzty xtiits xaa.

22 Kchë meñ Israel chakladzy
kan kyalntson, lëë meñ sit na
chakladzy kyalchak. 23 Lëë lëë
noo xtiits Crist nii kwë lo crusy
xluuy noo, per xteladzy meñ Israel
xkëëtyago. Lëë meñ sit na xsyak
nii pa xkiiñdyo, 24 per lëë meñ nii
no xlad Crist, nikxe meñ Israelo,
nikxe gaa meñ sito, nan meñ go nii
lëë Crist kwaa xkyalwnabey Dios
ni xkyalnyaani Dios. 25 Xsyak meñ
nii so xnëzty cos nii chuuñtsyey
Dios, per mastre so xnëzo lo kchë

cos nii chuuñtsyey meñ. Singo
gak kchë cos nii xsyak meñ mban,
per lo Dios mastre ndaano que
lo kchë cos nii chuuñtsyey meñ.
26 Beetsy, no nii kyeñ do nii lëë
Dios kwle lëë do, nikxe nii xsyak
meñ nii nyaanidy to, ni nikxe lëdy
xaa xñabey nak to, ni nikxe nakty
meñ lidzy to meñ non. 27 Lëë
Dios kwle kchë xaa nii xsyak meñ
nguey parñee kuuñ kteladzy xaa
meñ nyaani, ni lëë xaa kwle xaa
mban parñee kuuñ kteladzy xaa
meñ ndaan. 28 Lëë Dios kwle meñ
nii pa nondy lo kislyu re sinak nii
xñee ñe meñ nii pa xkiiñdy, meñ nii
ni tu cho nakty, parñee ksyablyu
xaa meñ non. 29 Por ngo ni tu cho
chilody ktaan lo Dios. 30 Misme
Dios ptsig lëë do lo Crist, ni lëë
gaa xaa pso Crist parñee kak Crist
xkyalnyaani no tsiin por Crist lëë
noo kpig lo Dios ni lëë gaa no telaa.
31 Por leñ kitsy nii kë xtiits Dios
xñee: "Deelñee no cho chakladzy
ktaan, no nii ktaan xaa por Crist."

2

Xtiits Crist nii kwë lo crusy

1 Pkiiñdyaa tiits ngan ni
kwneedyaa si xñee xaa chak
worñee byely kluyaa xtiits Dios
lo do. 2 Xtiits sye Crist nii kuty lo
crusy kuni kikaa worñee byelyaa lo
do. 3 Mban chakaa worñee byelyaa
lo do ni xisyaa tseb, 4 ni koklasty
gaan ngon styoo do con tiits nii
xñee xaa chak worñee bluyaa xtiits
Dios, sink lëë Kyalbini Ntson ni lëë
xtiits Dios pko styoo do, 5 parñee
xtiits sye Dios kniladzy to, knilasty
to xtiits chol meñ.

Por Kyalbini Ntson xyuumbey meñ Dios

6 Xñee noo tiits ngan lo meñ nii
penaadle xniladzy xtiits Dios. Per
lëdy xtiits xaa nii no lo kislyu re
nak tiits ngan go ni lëdy xtiits xaa
nii xñabey lo kislyu rew, por kti-
iydy xaa. 7 Xtiits Dios nii ni tu
cho karty kon xñee noo. Lëë ti-
its ko xñee nii destye nii kwyaa
kislyu nol kik Dios xa kteelaa xaa
lëë no. 8 Karty kyeñ xaa xñabey tiits
re, por deelñee nyeñ xaaw nguëëdy
xaa Crist lo crusy. 9 Per leñ kitsy
nii kë xtiits Dios xñee nii lëë Dios
kwlootsey cos nii ni tu cho karty
kan ni kon, parñee kluuy xaa lo
meñ nii xkëstyoo xaa. Ni tu kik meñ
karty tsini cos ko. 10 Lëë Kyalbini
Ntson xluuy cos ko lo no, por lëë
Kyalbini Ntson nan xa nak kchë
cos, axte kchë cos nii ngotsey Dios
nan Kyalbini Ntson.

11 Deel lo kislyu gaaw, ¿cho nan
kchë nii xsya leñ styoo meñ na
dyon? Xaktyee xkyalbini meñ gon
nano. Singo gak Dios, xaktyee
xKyalbini Ntson xaa nan pe xsya
styoo xaa. 12 Kwaady no kyalbini
nii no leñ styoo chol meñ lo kislyu
re, sink Kyalbini nii xneetsy Dios
kwaa no, parñee kchilo kyeeñ no
xa nak kyalnsaak nii bneetsy Dios
lo no. 13 Tiits nii bluuy Kyalbini
Ntson loo noo xñee noo. Xñedy
noow porñee byo noo wseedy.
Singo xluuy noo xtiits Dios lo meñ
nii no Kyalbini Ntson leñ styoo.

14 Xsaldy meñ nii nody Kyal-
bini Ntson leñ styoo tiits nii sëëdni
xKyalbini Ntson Dios. Xsyak meñ
go nii pa xkiiñdyoo porñee xyeñdy
meñ gow. Xaktyee meñ nii no
Kyalbini Ntson leñ styoo xyeño.
15 Schilo ksee kchë meñ nii no Kyal-
bini Ntson leñ styoo xa chak kchë
cos, per ni tu cho chilody ksee kan
xa chak meñ go. 16 Por xñee kitsy
nii kë xtiits Dios: "¿Cho lë nii kyeñ
pe cos no leñ kik Dios? ¿Cho lë nii
kchilo kuuñ kseedy Dios?" Per lëë
lëë no sinak nii no kik Crist no kik
no.

3

Lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios chak chop tiiy

1 Pchilody ñen lo do sinak nii
xñen lo meñ nii mbañ sinak xñabey

Kyalbini Ntson, sink sinak nii xñen
lo chol meñ lo kislyu re kwnen lo
do, por nak to sinak xaa wiñ, karty
kal do lo xtiits Dios. 2 Nonsyke tiits
nii ngandy bluyaa lo do, por nak
to sinak mëëd yeeñ nii chilody kaw
niskwaan, pchilody nyeñ do tiits
ngan ni naa gaa xyeñdy tow, 3 por
bii no kik to si no kik chol meñ
lo kislyu. Deelñee chakniladzy to,
ni xtily do ni chak to chop tiiy
sinak nii chuuñtsyey yak chol meñ
chuuñtsyey do. 4 Por tsiñee xñee tu
do: “Naa xlad Pable non”, xñee stu
do: “Naa nii xcuentaa xlad Apo-
los non”, lëë do chuuñtsyey sinak
chuuñtsyey chol meñ lo kislyu re.

5 ¿Cho nak Pable na dyon ni cho
nak Apolos? ¿Pe lëdy nayak xti-
its sye Dios xsoob noo? Por ngo
bluuy noow lo do ni bniladzy kaa
tow. Catuu noo beeñtsyeey nii kwn-
abey Dios lëë noo. 6 Naa kwlolyu
pni, lëë Apolos psiiw, per lëë Dios
beeñ nii kwlañ pni go ni lëë gaa
xaa beeñ kroobo. 7 Por ngo paaty
nondy xaa nii chan ni xaa nii xsii.
Lëë Dios nak xaa nii non por lëë
xaa chuuñ kroob pni go. 8 Tugak
nak xaa nii chan ni xaa nii xsii,
nikxe lëë Dios kizh xaa según tsiiñ
nii beeñtsyey xaa. 9 Xaa nii xkyë
xtsiiñ Dios nak noo, lëë do nak xi-
lyu Dios. Ni nak to sinak tu yu
nii no ksaa Dios. 10 Nakaa sinak
tu albanily. Lëë Dios bneetsy tiits
nii kwekaa cimient, aan xaa xaa
nii no klëp xipyedzyo. Per no nii
kap xaa nii klëpo cuidad. 11 Por ni
tu cho chilody kweek stu cimient.
Lëë Crist nak cimient ko. 12 Schilo
klëp no xipyedzy cimiento ko con
or, con plat ni con kyo ngui, o
con yag, con kizhkoob kaa ni con
koobki gaa. 13 Per lëë kchë xtsiiñ
no kak nyoo tsiñee lëë Dios kuñ
kyalxtisy. Por tse go lëë Dios kxaal
ki parñee kuñ ki preb kchë xtsiiñ
no. 14 Deelñee tso tu xaa nii ksaa tu
yu nii tsekty lo ki go, lëë Dios kizh
xaa. 15 Per deelñee tsek yu nii psaa
no, nikxe mban tyeedy no, lëë noo
telaa sinak tu xaa nii xtyelaa lo ki.

16 ¿Pe nandy kaa to nayak nii
leñ styoo do nak lidzy Dios ni leñ
styoo do no xKyalbini Ntson Dios?
17 Deel cho knitylo lidzy Dios, lëë
Dios knitylo meñ go, por nda lidzy
Dios nii lëë gaa to nak yu go.

18 Kyëti xaldy to. Deelñee no do
xsyak nii tir chak to, no nii kyak
to sinak tu xaa nii ni tu pe chakty
parñee kyak to tu xaa chak. 19 Por
pa xkiiñdy kyalchak nii no lo kislyu
re lo Dios. Leñ kitsy nii kë xtiits
Dios xñee nii misme Dios xchon
xaa chak lo tramp. 20 Ni leñ kitsy ko
gak xñee nii nan Dios nii pa xkiiñdy
xkyalnyaani xaa chak. 21 Por ngo,
ktaandy to deelñee kënal do chol
xaa lo kislyu re, por xcheñ do nak
kchësy cos. 22 Xcheñ do nak Pable
ni Apolos ni Pedre. Xcheñ do nak
kislyu, xcheñ do nak kyalmbañ ni
xcheñ do nak kyalkuty, xcheñ do
nak kchë cos nii no natiemp ni
xcheñ do nak kchë cos nii nare kiid,
23 ni lo Crist kaa ngab to, ni lëë Crist
ngab lo Dios.

4

Tsiiñ nii chuuñtsyey xaa nii nak apostle

1 Kol sak lëë noo sinak tu mos
nii xkyë xtsiiñ Crist, o sinak kaa
tu xaa nii sëëd kluuy nii no kik
Dios. 2 No nii kak nyoo nii schilo
kñëlo Dios lëë no deelñee jkaa no tu
tsiiñ. 3 Naa nii xcuentaa pe sinidy
kikaa dyon pe xyo xtsiñaa styoo do
o styoo gaa xaa xñabey. Per ni naa
nody kyalnë dyon xa si lo xtsiñaa.
4 Karty kyeñaa dyon pe no pa kwlon
falt, per lëdy por ngo nii kniyaa
nii nody xfaltaa. Lëë Dios nan pe
cos nak xfaltaa, por lëë xaa chuñ
xkyalxtisyaa. 5 Kuñdy kaa to kyalx-
tisy. Kol kwës axte nii kiid Jesús
parñee kwii xaa kchë cos nii nolan
nëz lo bini. Lëë Jesús kwii kchë nii

xsya styoo meñ tsiin kizh Dios kchë
meñ.
6 Beetsy, lëën xñe kchë cos re
lo do porñee xkëstyoon lëë do. Ni
lëën psety kaa Apolos ni naa lo do
parñee kan do kchë nii chuuñtsyeey
noo tsiin kchosody to lo xtiits
Dios parñee kaknidy to tu xaa par
kteekyo do stu meñ. 7 Por ¿cho
xlisklaal na dyon nii xtaa noo
lo meñ, ni pe cos chap kaal nii
bneesty Dios? Aan deelñee gaa
lëë xaa bneetsy kchë nii chapoo,
¿penak tsigo nii xtaanoo?

8 Xsyak to ni tir rikw to ni xsyak
to nii ni tu pe xkiiñdy to. Xsyak
to nii rey do. Xkiiñtre to lëë no.
¡Deelba nli nyak to rey parñee syoob
noo kñabey no ksa no! 9 Sootaa nii
kchëë noo siñee nak noo apostle
lëë Dios psaanladzy lëë noo. Nak
no sinak xaa nii nche mbës kety.
Xiwkity meñ ni xiwkity angly nak
noo. 10 Xsyak meñ nii nguey noo,
porñee no noo xlad Crist. Lëë lëë
do xsyak to nii tir xyeñ do xti-
its Crist. Mban noo, per lëë do
tir ndaan do. Xsyakty meñ lëë
noo, per lëë do xsoob meñ xtiits
to. 11 Axte natse gon chak falt nii
tyaaw noo ni nii tyow noo, ni chak
falt xab noo. Xsaksi meñ lëë noo
ni kindy liidzy noo. 12 Xtsaag noo
xkyëë noo tsiiñ. Xkotsyetsy meñ
lëë noo, per tiits buen xtikchee noo
lo meñ. Xkyënlaag meñ lëë noo,
per xekw noo. 13 Xñeenë meñ lëë
noo, per nguudzy xtikchee noo lo
xtiits meñ. Sinak nii xsyak meñ pel
cos xsyak meñ lëë noo. Axte natse
xyak meñ nii pa xkiiñdy noo.

14 Xkëdyaa kchë nrii parñee kwin
xkyalto do, sink lëëw xkën parñee
kñen lo do sinak nii nyak to xiñaa.
15 Por nikxe nyo tsii mily maestre
nii kluuy xtiits Dios lo do, nody
ndaly pxosy to. Naa nak pxosy to,
por naa byely kluuy xa nak xtiits
Dios lo do. 16 Por ngo xñabaa nii
kuuñtsyey do nii chuuñtsyeyaa.

17 Lëën xal Timoteo lo do.
Xkëstyoon xaa. Nak xaa sinak
xiñaa. Lëë xaa kuuñ ksaladzy
lëë do nii chuuñtsyeyaa kchë nii
xñabey xtiits Dios nii xluyaa kchë
laañee chateedyaa. 18 No do xtaan
porñee xsyak to nii kyely teejtyaa
lo do. 19 Per deelñee sneetsy Dios
tiits klyëëdy lëën kyely teedy lo
do. Tsigo lëën kan dyon pe cos
nak xtsiiñ xaa nii tant chak nyaa
lëjty xaktyee tiits ktaan xaa. 20 Por
lëjty tiits sye nak xkyalwnabey
Dios, sink nli xñabey xaa. 21 ¿Pe
chakladzy to nii kak ntseebaa lo
do tsiñee kyelyaa ote chakladzy to
yak nii ngui kñen lo do ni kantsin
lëë do?

5

Cos nii nonguialdy kak

1 Kayonaa gon nii no tu xaa nii
noni tsiil pxosy lady to. Per ni
lady meñ nii xnilasty xtiits Dios
gon chakty tol go. 2 ¡Aan xtaan
do, lëjty nii tso do kyalnë! No nii
kwii do xaa nii chuuñtsyey tol go
lady to. 3 Por nikxe nii sodyaa
yuubaa lo do, lëë xkyalbinin so lo
do, ni lëën kwlokyeñle gaa pe cos
kuuñtsyey do. 4-5 Kol jkaal lsa aan
con xtiitspey Jesucrist kol kwii xaa
go lady to, por lëë Jesucrist kakni
lëë do, ni lëë xkyalbini gaan so lo
do. Kol kwii xaa nii beeñ tol go lady
to parñee kyab xaa ña xaatox, aan
lëë xkyalbini xaa telaa tse nii lëë
Dios kuñ kyalxtisy.

6 Buendy gon nii ktaan do por
kchë cos nii chuuñtsyey do. ¿Pe
nandy to nayak nii chop lë gak
levadur xkuube kobyi? 7 Kol kwii
levadur nii kwxiñle lady to parñee
kak to sinak kobyi nii xkyëdy
levadur. Ni nli gaa nii nak to sinak
kyaxtily nii xkyëdy levadur, por
lëë Crist kuty por lëë noo sinak
nii chuty meñ mëkwxiily paskw.
8 Kol tsoo kuuñtsyeey no paskw,
per ksaady no kyaxtily con levadur

nii kwxiñle, sink kol tsoo ksaa no
kyaxtily nii xkyëdy levadur, por
kyaxtily go nak sinak tiitsli ni tiits
ndoladzy. Lëë levadur nii kwxiñle
nako sinak tol.
9 Leñ stu kitsy nii pxalaa gon
niyaa lo do nii ktsiil lsady to meñ
nii no xikwnaa o ximguiy gaa.
10 Per niydyaa nii koñee kñeedre to
lo kchë meñ nii no ximguiy o xik-
wnaa gaa, ni lo meñ ngbiñ, ni lo
meñ nii xsoxib lo mdyo, por parñee
kñeedre to lo kchë meñ go no nii
kchoo do lo kislyu re. 11 Sink niyaa
nii ktsiil lsady to meñ nii xniladzy
xtiits Dios nii no ximguiy o xikw-
naa gaa me, ni meñ ngbiñ, ni meñ
nii xsoxib lo mdyo, ni meñ nii xñee
tiits kizh, ni meñ ngonip, ni meñ
ngbaan. Per ni kawnidy to clasy
meñ go. 12-13 Xyaldy nii kanaa meñ
nii xnilasty xtiits Dios. Lëë Dios
kuñ xkyalxtisy meñ go. Per lëë
do nonguial nii kuñ do kyalxtisy lo
meñ nii xniladzy xtiits Dios. Por
ngo, kol kwii xaa nii beeñ tol go
lady to.

6

Lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios chi lo xtisy nii xnilasty Dios

1 Tsiñee xtily do ksa xcombañer
do, ¿penak nii xyax to chinab to
kyalxtisy lo xtisy nii xnilasty xti-
its Dios? ¿Penak nii chinabty tow
lo tu xaa nii xniladzy xtiits Dios?
2 ¿Pe nandy to nayak nii lëë meñ
nii xniladzy xtiits Dios kuñ kyalx-
tisy lo kislyu? Aan deelñee lëë do
kuñ kyalxtisy lo kislyu ¿penak nii
kakty kuñ do tu kyalxtisy wiñ? 3 ¿Pe
nandy to nayak nii axte lo angly
kuuñ no kyalxtisy? Deelñee singo
tsigo busy nako, ¿penak nii chilody
kweekli no pel cos wiñ nii xtsyool
no lo kislyu re? 4 Deelñee xtily do
¿penak nii chini do xtily do lo xaa
nii xnilasty xtiits Dios? 5 Lëën xñe
nrii parñee kteladzy to. ¿Pe nody ni
tu xaa nyaani lady to nayak parñee
jkwëës xaa lo xtily do? 6 Ni lëdy
kaa xaktyee xtily do ksa do xcom-
bañer do nii xniladzy xtiits Dios,
sink chini do xtily do lo xtisy nii
xnilasty xtiits Dios.
7 Tu kyaltow nii tso tily lady to.
¿Penak nii xekwty to ksaksi meñ do
ni penak nii masy xlaady to kwan
meñ do? 8 Per xaal nii chuuñtsyey
do, misme lëë do xkwan xcom-
bañer do nii xniladzy xtiits Dios.
9-10 ¿Pe nandy to nayak nii
chilody sëëb meñ ngoptol laañee
xñabey Dios? Këbty to tsaaplaa
nlidyo, por sëëbty meñ nii choni
stu kwnaa o stu mguiy, ni meñ
nii xsoxib lo mdyo, ni mguiy nii
chaani stu mguiy, ni ngbaan, ni
meñ ngbiñ, ni meñ ngonip, ni
meñ nii xñee tiits kizh ni kchë
meñ nii chuñ tramp laañee xñabey
Dios. 11 No do beeñtsyey tol go,
per lëë Dios beeñ nyë lëë do
worñee bniladzy to xtiits Jesucrist
ni kwsëëb Kyalbini Ntson leñ styoo
do.

Leñ styoo no no Kyalbini Ntson

12 Xñee do ni tu cho xsiniydy naa.
Schilo kuuñtsyeyaa nii klyaañtyee
styoon. Nli tiits ko, per lëdy kchë
cos buen. Schilo kuuñtsyeey no
nii klyaañtyee styoo no, per nody
kñabey ni tu cos lo no. 13 Nli xti-
its meñ tsiñee xñee meñ nii par
niskwaan kwyaa xpans no ni par
xpaans kaa no byaan nii kak wagw,
per lëë Dios knitylo chop cos ko.
Per nlidy nii byaan no parñee tso
ximguiy no o xikwnaa gaa no, por
par Dios byaan no ni lo Dios kaa
ngab no. 14 Por sinakak nii beeñ
kpañ Dios Crist, kuuñ kpañ xaa lëë
no por xñabey xaa.
15 ¿Pe nandy to nawen nii lo Crist
ngab no? ¿Pe sak chopaa tu kwnaa
yox nii chaani ndaly mguiy nawen
deelñee lo Crist ngabaa? ¡Chilodyo
gon! 16 ¿Ote nandy to yak nii tsiñee
chak chop mguiy tu kwnaa tugak
meñ xyak xaa chop xaa me? Singo

xñee kitsy nii kë xtiits Dios. 17 Singo
gak tsiñee chak chop no Dios, tugak
xyak no ksa no Dios.
18 Kol kpichee lo xtol meñ nii
no ximguiy o xikwnaa gaa. Kchë
tol nii chuuñtsyey meñ laa klaasy
xyaano, per lëë meñ nii no ximguiy
o xikwnaa gaa, xcuerp meñ xsaksi
tol go. 19 ¿Pe nandy to nii leñ styoo
do nak sinak tu yu aan leeñgo no
Kyalbini Ntson nii bneetsy Dios lo
do ni lëdre gaa lëë do xñabey xcuerp
to? 20 Por lëë Dios kwxii lëë do. Por
ngo no nii ksoob to xtiits Dios tyub
styoo do.

7

Lëë Pable xñee lo meñ nii ptsiilñal ni lo meñ nii nare ktsiilña

1 Lëën ktikche lo kchë nii kwn-
abtiits to leñ kitsy nii pxaal do
lon. Buen tsi meñ deelñee ktsi-
ilñady meñ. 2 Per como ndox nii
tsoni meñ stu kwnaa o stu mguiy
gaa, masy buen nii catu kwnaa ni
catuu gaa mguiy kap tsiil. 3 Ni
no gaa nii kuñ xaapkiy cumplir lo
tsiil, nikle gaa kwnaa no nii kuñ
me cumplir lo tsiil me. 4 Nody nii
jka kwnaa xcuerp, por cheñ tsiil
me nako. Singo gak mguiy nody
nii jka xaa xcuerp xaa, por cheñ
tsiil xaa nako. 5 Jkady to lëë do lo
tsiil do, deelñee byaandy to tiits nii
ktsiil lsady to por lëë do kutiitsni
Dios. Loxsye te tiemp nii byaan
do tiits, no nii kyak chop to stub,
por toontlaa kxekwty to aan kuñ
xaatox xtol do.
6 Nak nii kñen lo do sinak tu per-
mis, xñedyaa nii no kuuñtsyey dow.
7 Nii no kikaa, deelba kchë do nyak
sinakaa, per xaal xaal psaa Dios lëë
no.
8 Kchë lo meñ solter ni lo kw-
naa viud xñen nii masy buen tsi
do, deelñee ktsiilñady to, sinak naa.
9 Per deelñee xyeñ do nii kxekwty
to, kol ktsiilña, porque masy buen
ktsiilña do lëjty nii kak xtol do.
10 Lëë lo meñ nii ptsiilñal xñabaa
nii klaady kwnaa tsiil. Lëdy
kiksyaa xlyañoo nrii, sink lëë
Jesucrist xñabey nii singo kako.
11 Per deelñee klaa kwnaa tsiil,
nodre nii ktsiilña me, o xakxe gaa
deelñee knee ngui me chop tsiil me.
Singo gak xaapkiy nody nii ksëëb
tsiil xaa.
12 Lëën kñe lo meñ nii karty
ksetyaa, styoon xlyañ nrii, lëdy Je-
sucrist xñabeyo. Deelñee xnilasty
tsiil tu xaa xtiits Dios, per sinidy
kik me nii klaa me xaa, nody nii
klaa xaa me. 13 Singo gak deelñee
no tsiil tu kwnaa nii xnilasty xtiits
Dios, per sinidy kik xaa nii klaa
xaa me, nody nii ksëëbtsiil kwnaa
go. 14 Por nikxe nii xnilasty xaap-
kiy xtiits Dios, lëë xaa xpig kex lo
Dios por tsiil xaa. Singo gak kwnaa
nii xnilasty xtiits Dios, lëë me xpig
kex lo Dios por tsiil me. Deelñee
kaktyo singo mod lëë xiñ do kak
sinak xiñ meñ nii xnilasty xtiits
Dios, per lëë na lo Dios le ngab xiñ
do. 15 Per deelñee tugak xñee xaap-
kiy o kwnaa gaa nii xnilasty xtiits
Dios nii lëë xaa ni lëë me ksëëb
tsiil, masy buen nii ksëëbtsiil xaa ni
ksëëbtsiil me. Singo mod lëë kwnaa
ni lëë xaapkiy nii xniladzy xtiits
Dios kyaan tusy, por lëë Dios kwt-
syetsy lëë no parñee mbëë kpañ no.
16 Por ¿xa kñë kwnaa na dyon nii
schilo kteelaa me tsiil me, o xa kñëë
gaa xaapkiy nii schilo kteelaa xaa
tsiil xaa?
17 Deelñee xaatyee nak to worñee
kwtsyetsy Dios to, no nii singo
kyaan do. Nrii xñen lo kchësy meñ
nii xniladzy xtiits Dios. 18 Deelñee
nobeyle to worñee kwtsyetsy Dios
to, singo kol kyaan. Deelñee
nobeydy kaa to, tsobeydy to.
19 Precisty nii tsobeypee to, sink
kol ksoob xtiits Dios, ngo precisy.
20 No nii kyaan do sinak to worñee
kwtsyetsy Dios to. 21 Deelñee no
xpixwan do worñee kwtsyetsy Dios
to, pe tsinidy kikoo. Per deelñee
xtee tiits nii laa do, kol ktee nii laa
do. 22 Por kchë xaa nii no xpixwan

worñee kwetsy Dios xaa, nodre
xpixwan xaa. Tu xaa nii kë xtsiiñ
Dios nak xaa. Lëë kchëë gaa xaa nii
nody xpixwan worñee koktsyetsy
xaa, lëë Crist nak xpixwan xaa
nina. 23 Nyazh gon kwxii Dios
to. Klaady to nii cholsye meñ kak
xpixwan do. 24 Singo tsigo busy,
beetsy, kol kak sinak to worñee
kwtsyetsy Dios to.

25 Lëë nana lëën kñe lo meñ nii
karty ktsiilña, lëdy xtiits Dios kñen,
sink lëën kñe sinak xñee tu xaa nii
chap Dios confians. 26 Xsyakaa gon
nii buen nii ktsiilñady xaapkiy, por
ntseeb nak natiemp. 27 Per deelñee
ptsiilñal xaa, nody nii klaa xaa tsiil
xaa, per deelñee karty ktsyol xaa
kwnaa masy kyubty xaa me. 28 Ni
nikle gaa ktsiilña xaapkiy, lëdy tolo.
Singo gak kwnaa nikxe ktsiilña me,
lëdy tol chuñ me. Per lëën xñe kazh
nii lëë meñ nii ktsiilña te kyalnë
lo kislyu, aan chaklastyaa nii te do
kyalnë.

29 Beetsy, chakladzyaa kniyaa lo
do nii xtsedre kwe no nu. Por ngo,
kchë xaa nii ptsiilña no nii tso xaa
sinak nii nyody tsiil xaa. 30 Singo
gak xaa nii no kyalnë, no nii kpañ
xaa sinak nii nyody xaa kyalnë.
Nikxe gaa xaa no lni, no kak xaa
sinak chak meñ nii xledy. Singo
gak xaa nii xkyë wsi no nii sak xaa
nii lëdy xcheñ xaa nak cos nii kwxii
xaa. 31 Singo gak kchë xaa nii xsyak
nii no gan lo kislyu re, no nii sak
xaa nii nodyo cuent, por lëë kislyu
re lox.

32 Chaklastyaa nii tso do kyalnë,
por tsiñee bii so tusy tu xaa, choxko
xaa ksoob xaa xtiits Dios ni choxko
xaa kuuñ ksak xaa Dios. 33 Per
tsiñee lox xtsiilñasy xaa, lyaadzy lo
kislyusy cho xaa, parñee kuuñ ksak
xaa tsiil xaa. 34 Singo gak kwnaa nii
karty ktsiilña ni kwnaa nii iip ptsi-
ilñady. Choxko me kuuñ ksak me
Dios tyub styoo me. Per lëë kwnaa
nii no tsiil, lyaadzy lo kislyusy no
me, parñee kuuñ ksak me tsiil me.

35 Skiiñ tiits nii xñen lo do. Chak-
lastyaa ksiniyaa lëë do, sink chak-
ladzyaa nii mbëë kpañ do kuñ do
xtsiiñ Dios.

36 Per deelñee no tu xaa nii xsyak
nii masy buen ktsiilña xaa, porñee
xekwtre xaa. Schilo kuuñtsyey xaa
nii no kik xaa, por lëdy tol ktsi-
ilña meñ. 37 Singo gak deelñee no
tu xaa nii koñee kaklasty ktsiilña,
penaktyo. 38 Por buen chuuñtsyey
xaa nii xtsiilña, per mastre buen
chuuñtsyey xaa nii xtsiilñady.

39 No nii tsoni kwnaa tsiil men-
tre mbañ xaa. Per deelñee kety
xaa, schilo ktsiilña me stu mguiy
nii xniladzy xtiits Dios. 40 Per mas-
tre mbëë tso me deelñee kpikchedy
ktsiilña me. Nrii nak xtitsaa, per
xsyakaa nii lëë xKyalbini Ntson
Dios nii no leñ styoon xñee pe cos
kñen.

8

Niskwaan nii chokon lo mdyo

1 Lëën kñe xa nak xcuent
niskwaan nii xkokon meñ lo mdyo.
Nli nii kchë no ndon xa nak cuent
re, per por xkyalnan no lëë no chak
nyaa, per lëë kyalwkëstyoo chuuñ
jkyedzy lëë no. 2 Deelñee no tu xaa
nii xsyak nii chak, karty lox kseedy
xaa. 3 Per deelñee no tu xaa nii
xkëstyoo Dios, xyuumbey Dios xaa.

4 Lëë xcuent nii dyon pe schilo
ktyaaw niskwaan nii chokon lo
mdyo, ndon no gon nii nondy
mdyo lo kislyu re, ni ndon no nii
tugak Dios no. 5 Nikxe tso tub yox
mdyo nii lë dios lo kislyu o kpaa
gaa, 6 per par lëë no tugak Tat Tios
no. Lëë xaa psaa kchë cos, ni por
lëë gaa xaa lëë no mbañ. Ni tugak
xaa xñabey no. Lëë xaa go nak
Jesucrist. Por lëë xaa kwyaa kchësy
cos, ni por lëë xaa kwyaa no.

7 Per lëdy kchë meñ nan nrii. No
meñ nii byël kuksoxib lo mdyo,
aan tsiñee chaw meñ niskwaan nii
chokon lo mdyo, xsyak meñ nii tol
chuuñtsyey meñ. 8 Lëdy kaa nii

ktyaaw ktsig lëë no lo Dios. Por
ngo pe nakty deelñee tyaaw no o
tyaawdy kaa no. 9 Per kol kap
cuent, por toontlaa ksyaab to meñ
nii kal bniladzy xtiits Dios lo tol.
10 Deelñee nanoo xa nak cos re aan
tsil wagw laañee chokon niskwaan
lo mdyo, aan kan tu xaa nii kal
bniladzy xtiits Dios lii, neñdy wi
xaa kyax kaw xaa nii kwyokon
lo mdyo, nikxe nii xsyak xaa nii
ndoxo. 11 Aan por xkyalnanoo lëël
jkëëtañ tu xaa nii kal bniladzy xtiits
Dios, ni lëëw na wi por lëë xaa kuty
Crist. 12 Singo tsigo busy deelñee
ksyaab to xaa nii kal bniladzy xti-
its Dios lo tol, falt xko do lo Crist.
13 Por ngo, deelñee ksyaabaa meñ
lo tol por niskwaan nii chawaa,
masy buen nii kpikchedraa kawaa
niskwaan go, parñee kuñdyaa xtol
meñ.

9

Nii xyal jkaa xaa nii nak apostle

1 Nli gon nii schilo kuuñtsyeyaa
kchë nii chuuñtsyey tu apostle, por
konaa Jesucrist ni nyoo gaa nii kën
xtsiiñ Dios por por ngo lëë do xni-
ladzy xtiits Dios. 2 Neñdy no meñ
nii xnilasty nii apostlaa, per lëë
do no nii kniladzy tow, por lëë do
xniladzy xtiits Dios nii bluyaa aan
siko kesy xluuy nii nli apostlaa.
3 Nrii xñen lo meñ nii xñee në
naa: 4 Nonguial nii kneetsy meñ
nii kawaa ni kin, 5 ni nonguial nii
kaapaa tsiilaa nii xniladzy xtiits
Dios, sinak nii chap stubla apos-
tle tsiil, ni betsy Jesús, ni Pedre.
6 ¿Ote xsyak to yak nii chopsye
noo Bernabé chilody kyaan meñ
nii xniladzy xtiits Dios? 7 ¿Ni pe
no gaa tu soldad nii xkizh xgast,
ni pe no tu xaa nii xso yag uv aan
chawdy xaa uv ni pe no tu xaa
nii chap mëkwxiily aan chidy xaa
nidzy? 8 Këbty to nii kiksyaa xlyañ
cos re, porque axte lo xley Moisés
xñee: 9 “Kodyoo kyex chuw yosy nii
xkyë kon.” Chëbty Dios ngo gon
porñee sini yosy kik xaa, 10 sink
lëëw chëb xaa por lëë no. Porque
nikxe xaa nii xkyë kono, nikxe gaa
xaa nii xkyë kwlaapo, no nii tsini
kik xaa, nii wi xaa kchal nii ktyop
lo kwaa. 11 Singo tsigo busy deelñee
bluuy noo xtiits Dios lo do, ¿pe tir
xsyak xuuy do nii kñab noo palal
cos nii jkiiñ noo? 12 Deelñee xteedy
to nii xkiiñ stu meñ, no nii kneetsy
to nii jkiiñ noo.

Per karty gon kñab noow. Al con-
trario, xekw noo parñee syonlëdy
noo lo xtiits Dios. 13 Ni nan gaa to
nii kchë xaa nii xkyë tsiiñ leñ lidzy
Dios siko xchoo nii chaw xaa. Kchë
xaa nii xkyë tsiiñ laañee chety ma
nii chokon lo Dios, chaw xaa xpëël
ma nii chety siko. 14 Ni lëë gaa
Jesucrist psaan tiits nii kchë xaa nii
xluuy xtiits Dios siko klyañ nii kaw
xaa. 15 Per karty gon kuuñtsyeyaa
ngo, ni xaldy gaan kitsy re parñee
kñabaa pe cos lo do. ¡Silidyee ketyaa,
lëjty nii ktichee meñ kyalwle nii no
leñ styoon!

16 Deel naa, lëdy parñee ktaanaa
xluyaa xtiits Dios, sink nonguial
kluyno. Por ¡broobsyaa deelñee
kluydyno! 17 Por ngo, deelñee
kluyno porñee xlyaño styoon, lëën
kozhle. Per nikxe gaa chaklastyaa,
lëëw kluyaa por lëë Dios xñabey
naa. 18 Por ngo xlen xluyaa
xtiits Dios porñee cho xkizhty
naa. Xtsiñaadyaa nii kawaa porñee
xluyaa xtiits Dios.

19 Nikxe ni tu cho xñabeydy naa,
xaalyaa ptee tiits nii kñabey meñ
naa, parñee singo mod ndaly re
meñ kniladzy xtiits Dios. 20 Tsiñee
non lady meñ Israel chakaa si
chak meñ Israel parñee jkon styoo
meñ go. Kchë meñ Israel go sinal
xley Moisés ni wi gaan chanal ley
go nikxe nii xñabeydy ley go naa.
21 Singo gak parñee jkon styoo meñ
nii sinaldy xley Moisés chakaa si
chak meñ go, nikxe nii xñabeysye
Dios chuuñtsyeyaa, por lëë Crist

xñabey naa. 22 Tsiñee gaa non lady
meñ nii kal bniladzy xtiits Dios
win chak si chak meñ go parñee
jkon styoo meñ go. Si chak kchë
meñ chakaa, parñee telaa meñ lo
tol. 23 Kchë nrii chuuñtsyeyaa por
xtiits Dios nii xteelaa, parñee jkan
kyalnsaak nii xnee tiits re.
24 Nan do gon nii tsiñee cho car-
rer ndaly meñ xko corr, per xak-
tyee xaa nii chuñ gan xkaa premio.
Per lëë do kol ko corr parñee kuñ
do gan tsiin jkaa do premio. 25 Kchë
xaa nii chakladzy gon kuñ gan lo tu
wkity, xsaan xaa kchë cos nii chuñ
mal xaa. Aan xaktyee tu coron nii
nyaa con xikw laurel nii pa xkiiñdy
chuñ xaa gan. Per lëë do tu premio
nii nitylody jkaa do. 26 Deel naa,
xkodyaa corr sinak xaa nii xñady
lo, ni xkëdy kaan puñety lo me,
27 sink xsaksin xcuerpaa parñee
ksoobo xtitsaa, parñee kyaandyaa
tublad aan naa beeñ ksedy ndaly
meñ.

10

No nii kap meñ cuent lo mdyo

1 Kol kaknan gon nii kchë
pxusykoltoo noo kwsë lo xingal
xkey nii pxaal Dios ni kchë xaa
kwtekë nistoo nii lë Nistoo Nixñë.
2 Kchë xaa byak ksa Moisés tsiñee
lëë xaa kwchobnis lo xkey go ni lo
nistoo go. 3 Ni kchëë gaa xaa taw
nii pxaal Dios, 4 ni kchë xaa kow nii
pxaal Dios. Kow xaa nis nii kwlañ
lady kyo nii tugak kwënoy xaa nëz.
Lëë kyo go nak Crist. 5 Per ndaly
xaa psakty styoo lo Dios, por ngo
lëë xaa kuty tañ laañee kwtedy xaa.
6 Kchë ngo kok parñee tsyon now
aan tsokidy no cos mal, sinak nii
kwyoki xaa gow. 7 Por ngo, ksox-
ibty to lo mdyo, sinak nii beeñtsyey
bla xaa go ni leñ kitsy kaa nii kë
xtiits Dios xñee: “Lëë meñ kw-
sob taw ni kow aan loxsye ngo
lëë meñ beeñtsyey nii pkatyee.”
8 Kapty no ximguiy no ni xikw-
naa gaa no, sinak nii beeñtsyey xaa
go aan tu kpidzak kuty kalyptson
mily xaa. 9 Jkaaldy no Crist sinak
nii beeñtsyey xaa go, aan ndaly
xaa kuty porñee taw mëël xaa.
10 Kliskiydy to pe cos lo Dios sinak
nii beeñtsyey pxusykoltoo noo, aan
beety xangly nguialkuty xaa.
11 Kchë nrii ptsyool pxusykoltoo
no aan lëëw kwë lo kitsy nii kë
xtiits Dios parñee tsyon now, kchë
no siñee no no natiemp nii lëë
kislyu mer nitylo. 12 Deelñee no
xaa nii xsyak nii tubli so xaa, no nii
kap xaa cuent parñee kyabty xaa.
13 Sinak nii xtsyoolak to kyalnë pt-
syool xaa nii penaadle kwyow, per
kol ksaladzy Dios por buen xaa aan
klaady xaa ktsyool do tu kyalnë nii
kxekwty to. Al contrario lëë xaa
kluuy xa kchoo do lo kyalnë aan
singo mod lëë do kxekw te do lo
kyalnë.
14 Por ngo, beetsy, kol ksaan kchë
mdyo. 15 Xñen lo do sinak xñen lo
meñ nyaani ni misme lëë gaa to kol
kyeñ xa së lo xtitsaa. 16 Tsiñee gon
xtyow no nii no leñ vas nii nak lay,
xcheñ Crist ngo xtyow no. Singo
gak tsiñee xtyaaw no kyaxtily nii
nak lay, xcuerp Crist ngo xtyaaw
no. 17 Ni nikxe gaa ndaly no, kchë
no xtyaaw kyaxtily go. Por ngo
tugak nak no.
18 Kol kuy gaanoo xa nak xmod
xaa Israel, kchë xaa nii chaw xpëël
ma nii xyakon nako sinak nii wi
xaa go nsakon cos lo Dios. 19 Per
xñedyaa lo do nii non mdyo ni
xñedyaa nii stu nak pëël nii chokon
lo mdyo. 20 Sink lëën xñe nii lo kyal-
bini mal xkokon meñ nii xnilasty
xtiits Dios cos, lëjty lo Dioso aan
chaklastyaa nii ktsiil lsa do kyal-
bini mal. 21 Chilody gon jkë chuw
do chu xvas Crist ni chu xvas kyal-
bini mal, ni chilody kawni do Dios
ni kawni do kyalbini mal misme
tiemp.
22 ¿Ote chakladzy no yak kuuñ
klëë no Dios? ¿Pe mastre nayak

ndaan no lo xaa?

No nii kuuñ ksak no xcombañer no

23 Nli nii schilo kuuñtsyeey no nii
no kik no, per lëdy kchë cos buen.
Schilo kuuñtsyeey no nii no kik
no, per lëdy kchë cos xchoobladzy
styoo meñ nii xniladzy xtiits Dios.
24 No nii kuuñ ksak no xcombañer
no, tsinidy kik no nii lëësy no pre-
cisy.
25 Kol kaw kchë nii xtyo leñ
mesón, kñabtiisty to pa sëëdo parñee
jkaandy kik to. 26 Por xcheñ Dios
nak kislyu ni xcheñ xaa nak kchë
cos nii no loo go.
27 Deelñee kwetsy tu xaa nii xni-
lasty xtiits Dios lëë do parñee kaw
do, aan tsi do, kol kaw kchë nii kyë
xaa, ni tu pe kñabtiisty to parñee
jkaandy kik to. 28 Per deelñee kñë
tu xaa lo do: Lo mdyo kwyo kon
pëël gue, kawdy tow, parñee kuñdy
to xtol xaa go ni parñee jkaandy kik
xaa. 29 Lëdy kik to gon jkan, sink kik
xaa nii në ngo lo dow.

Per neñdy no xaa nii kñë: "¿Pe-
nak nii chilody kuuñtsyeyaa nii no
kikaa deelñee xaa kik xaa nii xkan?
30 Deelñee xtedyaa skizh lo Dios
tsiñee chawaa, ¿penak nii kñeenë
meñ naa tsiñee chawaa?" 31 Por
ngo, deelñee chaw do o chi gaa to,
kol ktee skizh lo Dios. 32 Kyubty
to nii kyab meñ lo tol, nikle meñ
Israelo, nikle gaa meñ sito, ni
nikle gaa meñ nii xniladzy xti-
its Dioso. 33 Naa nii xcuentaa,
tugak choxkoon nii kuuñ ksakaa
styoo kchësy meñ, nodyaa lyaadzy
naasy, sink wi lyaadzy meñ non,
parñee kchë meñ telaa lo tol.

11

1 Kol kuuñtsyey nii chuuñtsyeyaa,
sinak nii chuuñtsyeyaa nii
beeñtsyey Crist.

Xa kutiitsni kwnaa Tat Tios

2 Xlen lo do gon, beetsy, porñee
tugak xsaladzy to naa ni porñee
sinal do xtiits Dios nii bluyaa lo do.
3 Per chakladzyaa nii kaknan do nii
lëë Crist xñabey lo xaapkiy, aan lëë
xaapkiy xñabey lo tsiil. Singo gak
lëë Dios xñabey lo Crist. 4 Deelñee
xtse tu xaapkiy kik tsiñee chutiitsni
xaa Dios o tsiñee gaa xluuy xaa
xtiits Dios, xkyalto xaa nii xñabey
lo xaa xkwii xaa. 5 Per deelñee
xtsedy tu kwnaa kik tsiñee chuti-
itsni me Dios o tsiñee gaa xluuy
me xtiits Dios, xkyalto tsiil me xk-
wii me. Nakako sinak nii nga me
kik me. 6 Deelñee chaklasty kw-
naa ktse kik, masy jka mew, per
deelñee xsyak me nii tu kyaltow
deelñee jka kik me, no nii ktse me
kik me. 7 Nody nii ktse xaapkiy kik,
por si nyaa Dios psaa Dios xaa, tsiin
singo lëë xaapkiy xsal Dios. Per lëë
kwnaa xsal xaapkiy. 8 Por worñee
psaa Dios xaapkiy, lëdy lady kw-
naa pchoo xaapkiy, sink lady xaap-
kiy pchoo kwnaa. 9 Por xaap-
kiy kwyaa kwnaa, lëdy por kwnaa
kwyaa xaapkiy. 10 Por ngo ni por
angly no nii ktse kik kwnaa parñee
kak nyoo nii lëë tsiil me xñabey lo
me. 11 Per kol kyeñ gaanoo kindy
mguiy deelñee kindy kwnaa ni ny-
ody kwnaa deelñee nyody xaapkiy.
12 Nli nii lady xaapkiy pchoo kw-
naa ni nli nii por kwnaa lëë mguiy
chaly, per lëë Dios chuuñtsyey tsiiñ
go.
13 Misme lëë do dyon kol kyeñ pe
buen nii ktsedy kik kwnaa tsiñee
kutiitsni me Tat Tios. 14 Ni misme
gaa lëë no xtyon nii tu kyaltow
deelñee klaa xaapkiy kak nool
kik xaa, 15 aan tu kyalnsaako lo
kwnaa deelñee nool kik me, por
nool kits kik me parñee ktsew kik
me. 16 Deelñee no xaa nii xyody
nrii styoo, no nii kaknan xaa nii
chaapty noo ni chapty meñ nii
xniladzy xtiits Dios stu costumbre.

Xixtsee Crist

17 Xlëën gon nii xkën nrii, por
pe nandy nii xkaal lsa do, sootee
na nii kuño buen lëël mal chuño.
18 Ni kanëël gaa meñ lon nii tsiñee

xkaal lsa do, chop tiiy nak to, aan
no xtiits meñ go xniladzyaa. 19 ¡Nli
nawen nii lëë do kak chop tiiy
parñee kak nyoo cho do nli xni-
ladzy xtiits Dios! 20 Aan porñee
nak to chop tiiy tsiñee xkaal lsa do
par kaw xtsee do, lëdre xixtsee Crist
chuuñtsyey do. 21 Por tsi lëë xwor
xtsee chal, xaal xaal chaw do, aan
no meñ nii chawdy ni no meñ nii
axte xsyudzy. 22 ¿Pe chilody nawen
kaw do ni ki do chilidzy to? ¿Penak
nii xkwiipee to xkyalto meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios ni xkyalto meñ nii
kindy pe kaw? Kol në dyon pe slen
lo do. ¡Kledyaa gon!

23 Misme Crist gon në nii bluyaa
lo do nii wtse nii lëë tu apostle kok
niladzy xaa, lëë xaa kwseñ kyax-
tily 24 aan loxsye ptee xaa skizh lo
Dios, lëëw beeñ grol xaa aan lëë xaa
chëb: "Lëë xcuerpaa nrii. Kol kawo
parñee ksaladzy to naa, por lëën
kety parñee telaa do." 25 Aan singo
gak tsiñee lëë xtsee kwlox lëë xaa
kwseñ tu vas aan lëë xaa chëb: "Tu
cheñaa nrii. Kol kiw parñee ksal-
adzy to nii por tu cheñaa lëë Dios
beeñ cumplir xtiits lo do." 26 Por
ngo cad nii ki dow ni kaw dow lëë
do xsaladzy nii lëë Crist kuty aan
lëë xaa kiid stub.

27 Kchë xaa nii chaw ni chi
tsiñee chak xixtsee Crist aan chuuñ
ksakty xaa Crist, tu tol chuñ xaa
lo xcuerp Crist ni lo xcheñ Crist.
28 Por ngo catu do kol kyeñ deel no
xtol do antes nii kaw do ni ki do
nii xkaasy lo xixtsee Crist. 29 Por
deel comñee kaw do ni ki do aan
xyeñdy to nii xcuerp Crist chaw
do ni xcheñ xaa chi do, lëë do te
castigw. 30 Ni por ngo gaa ndaly
do xsyaknë ni ndaly do choxchal,
ni no gaa xcombañer do noyetyle.
31 Per deelñee kyeeñ no pe cos
chuuñtsyeey no, xkiiñdy nii ksaksi
Dios no. 32 Ni nan gaa to nii lëë
Dios xsaksi lëë no, parñee tyejty no
kyalnë nii te kchë meñ nii xnilasty
xtiits xaa.

33 Singo tsigo busy, beetsy, tsiñee
jkaal lsa do par kaw xtsee do, kol
kwës xcombañer do. 34 Deelñee
no tu xaa nii xlyaañ, kaw xaa
lidzy xaa, parñee ksaksidy Dios to
tsiñee xkaal lsa do. Kchë cos nii
kwneedyaa xa kak yuubaa kan xa
kako tsiñee kyelyaa.

12

Kyalwnabey nii xkiisy Kyalbini Ntson

1 Beetsy, chakladzyaa nii kaknan
do xa nak kyalnsaak nii xnee Kyal-
bini Ntson.
2 Nan do gon nii worñee karty
kniladzy to xtiits Dios, mdyo ngop
nii xkaatyee bniladzy to. 3 Lëë na
chakladzyaa nii kaknan do nii ni
tu cho chilody këb: "¡Nguialsi Jesús!"
deelñee no xKyalbini Ntson Dios
leñ styoo xaa. Ni ni tu cho chiloody
këb: "¡Lëë Jesús xñabey!" deelñee
nody Kyalbini Ntson leñ styoo xaa.
4 Xaal xaal nak kyalnsaak nii
xkaa meñ, per tugak nak Kyalbini
Ntson nii xneetsyo. 5 Ndaly mod
schilo jkiiñ meñ, per tugak lo xaa
nii xñabey xkiiñ meñ. 6 Ni ndaly
gaa mod schilo kak cos, per tugak
nak Dios nii no leñ styoo kchë meñ.
7 Kchëlo meñ chiid Kyalbini Ntson
parñee jkiiñ meñ lo xcombañer.
8 Lëë Kyalbini Ntson xtee kyalchak
lo bla meñ, ni no gaa lo meñ
xteedy Kyalbini Ntson kyalnyaani.
9 No lo meñ xteedy Kyalbini Ntson
kyalwniladzy ni no meñ xkaa tiit-
spey parñee kuuñ kyak meñ xaa
xsyaknë. 10 No meñ xkaa tiitspey
parñee kuñ meñ kyalntson, ni no
meñ xkaa tiitspey parñee kñee meñ
tiits nii xaal Dios. No gaa meñ
xkaa kyalnyaani parñee kyeñ meñ
xa nak kyalbini mal ni xa nak kyal-
bini buen, ni no meñ xkaa tiitspey
parñee kñee meñ stu tiitsë nii ni tu
cho xyeñdy, ni no meñ nii xkaa tiit-
spey parñee kñee meñ xa nak kchë
tiitsë go. 11 Per tugak nak Kyal-
bini Ntson nii chuuñtsyey kchë cos

re, ni lëë gaa Kyalbini Ntson xkiisy kchë kyalwnabey según xlyañ
styoo Kyalbini Ntson.

Kchësy to ngab lo Crist

12 Nikxe ndaly party nyaa xcuerp
no, per tugak cuerp nako. Singo
gak Crist. 13 Singo gak lëë no, nikxe
meñ Israel no o meñ sit kaa no,
ni nikxe no xpixwaan no o nody
kaa xaa, lëë no pchoobnis Kyalbini
Ntson parñee kyak tusy no ni tugak
kaa nak Kyalbini Ntson nii no leñ
styoo no.

14 Lëdy tugak party gon nyaa
xcuerp no, sink ndaly party nyaaw.
15 Deelñee këb niy no lo xcuerp
no: "Lëdy ñal nakaa, ngabtyaa
lool", lëdy por ngo nii sobtyo lady
no. 16 O deelñee gaa këb tyag
no: "Lëdy mëlool nakaa, ngabtyaa
lool", lëdy por ngo nii sobtyo lady
no. 17 Kol kyeñ gaanoo deelñee
tyub lady no nsyob mëlo no, ¿xa
tsyon no tsigo? O deelñee gaa tyub
lady no nsyob tyag no, ¿xa knuup
no cos tsigo? 18 Per lëë Dios psoob
catu cos laañee kwlaño styoo xaa.
19 Deelñee tugak cos nsaa Dios, ¿pa
nyaan xcuerp no tsigo? 20 Per
nikxe gaa ndaly party nyaa cuerp,
tugak cuerp no.

21 Chilody gon këb mëlo no lo
ña no: "Xkiiñdyaa lii", ni chilody
këb kik no lo niy no: "Xkiiñdyaa
to." 22 Al contrario no party nii
xsyak no mban aan party ko mastre xkiiñ lo no. 23 Ni ngui xkakw
xab no party nii xisy xyo styoo no
ni ngui xtyon party nii xsyak no
nguidy 24 Xkiiñdy party nii ngui
nii toon xare xixkwaaw. Lëë Dios
psaa xcuerp no singo parñee tyontsi no party nii xsyak no nguidy,
25 ni parñee ktildy xparty xcuerp
no, sink kan lsaw xcombañero.
26 Deelñee në tublë xcuerp no, tyub
lady no xsee yoob ko. Singo gak
deelñee xtyoontsi tublë lady no,
tyub xcuerp no xle.

27 Lëë do gon nak xcuerp Crist, ni
lo Crist kaa ngab to kchësy to. 28 Por
ngo xaal xaal nak tsiiñ nii ptee Dios
lo kchë meñ nii xniladzy xtiits xaa.
Klo apostle pso xaa. Loxsye ngo
lëë xaa pso profet, ni meñ nii kak
maestre, ni meñ nii kuñ kyalntson,
ni meñ nii kuuñ kyak xaa xsyaknë,
ni meñ nii kuñ yudar, ni meñ nii so
lo kchë meñ nii xniladzy xtiits xaa,
ni meñ nii kñee stub clasy tiitsë.
29 Lëdy kchë meñ gon nak apostle
ni lëdy kchë meñ chuuñtsyey kyalntson, 30 ni lëdy kchë meñ chuuñ
kyak xaa xsyaknë ni lëdy kchë meñ
xñee stub clasy tiitsë ni lëdy kaa
kchë meñ schilo kñë xa nak tiits
ko. 31 Kol tsoxko nii kneetsy Dios
kyalnsaak nii mastre non lo do.

13

Kyalwkëstyoo

1 Lëën kluy tu cos nii mastre
precisy lo do. Deelñee xñen stu
tiitsë nii xyeñ meñ ni xñen tiitsë nii
xñee angly, aan nody kyalwkëstyoo
leñ styoon, nakaa sinak tublë
kiib o tu platiiy gaa nii xsyetsy.
2 Deelñee xñen tiits nii xaal Dios,
ni nanaa cos nii Dios sye nan, ni
chakaa kchëlo cos, ni tyub styoon
xniladzyaa nii schilo kticheen
kiy xlugaro, cho naktyaa deelñee
nody kyalwkëstyoon leñ styoon.
3 Deelñee kiisyaa kchë nii chaapaa
lo meñ prob ni klaan ksaay meñaa,
per pe nandy kchë ngo, deelñee
nody kyalwkëstyoo leñ styoon.

4 Kchë xaa nii no kyalwkëstyoo
leñ styoo, chap xaa paciensy, buen
xaa ni chak mbijty xaa ni chak
nyaady xaa. 5 Chak yoxty xaa
ni chak nyasty xaa, xlëëdy xaa ni
chody kyalnë styoo xaa. 6 Xledy
xaa tsiñee xyab stu meñ lo tol, sink
xle xaa chon xaa tiitsli. 7 Tugak
xekw xaa xtsyool xaa kyalnë ni
xkwës xaa te kyalnë ni tugak xniladzy xaa xtiits Dios.

8 Tsitsiñdy tse nii tsodre kyal-
wkëstyoo, per sitsiñ tse nii tso-
dre xaa nii nak profet, ni kñeedre
meñ stub clasy tiitsë, ni jkiiñtre
kyalchak. 9 Por xyuumbey nizhty
no xtiits Dios, ni xñeedy profet
kchësyo, 10 per tsiñee lëë tse nii lëë
no kaknan kchë cos, tsitsiñ ksalas-
tre no kchë cos wiñ nii ndon no
nina.
11 Worñee kokaa xaa wiñ, kwnen
si xñee xaa wiñ ni kwyo kikaa sinak
no kik xaa wiñ, per tsi lëën kol,
lëën psaan xmod xaa wiñ. 12 Xtyon
nyëdy no kchë cos nina. Nako sinak
tsiñee xtyon no cos lo tu kyowan,
per sitsiñ tse nii lëë no tyon nyë cos.
Nandyaa xa nak kchë cos nina, per
sitsiñ tse nii lëën kaknan xa nako,
sinak nii nan Dios xa nakaa.
13 No tson cos nii tejty, lëë cos
ko nak kyalwniladzy, ni kyalwsal-
adzy ni kyalwkëstyoo, per lëë kyal-
wkëstyoo nak nii mastre precisy.

14

Meñ nii xñee stub clasy tiitsë

1 Kol tsoxko nii jkëstyoo do, ni kol
tsoki nii kneetsy Dios tu kyalnsaak
lo do. Kol nab nii kñee do tiits nii
xaal xaa. 2 Lo Dios xñee xaa nii
xñee stub clasy tiitsë, xñeedy xaa lo
meñ. Por Kyalbini Ntson xñee xaa,
per ni tu cho xyeñdyo. 3 Aan lëë
xaa nii xñee tiits nii xaal Dios gon,
lo meñ xñee xaa parñee kyeñ meñ,
ni parñee kchoobladzy xaa styoo
meñ ni ko nguiool xaa styoo meñ.
4 Losye xaa nii xñee stub clasy tiitsë
xkiiñoo, per lëë xaa nii xñee tiits nii
xaal Dios, kchë lo meñ nii xniladzy
xtiits Dios xkiiño.
5 Nlen deelñee kchë do ngaa
kyalnsaak nii kñee do stub clasy
tiitsë, per mastre nlen deelñee kchë
do nyee tiits nii xaal Dios. Por
mbëëre nii kñee do tiits nii xaal
Dios, ni buenak kaa nii kñee do
stub clasy tiitsë deelñee tso cho
kñee xa nako parñee kchë lo meñ
nii xniladzy xtiits Dios jkiiño. 6 Por
ngo, beetsy, deelñee kyelyaa lo do
aan kñen stub clasy tiitsë, ni tu cho
kyeñdy xtitsaa. Pe nandy kyelyaa,
xakxe deelñee kñen tiits nii pxaal
Dios o kluy gaan pe tu cos lo do.
7 Nak kchë nrii sinak kiib musyk,
sinak flaut o arp kaa. Deelñee ny-
oody pa ti chool meñ, nyoody dyon
chow xsyetsy. 8 Singo gak tsiñee
chak guerr, deelñee nyoody pe xk-
wetsy trompet, kyëmbësty meñ nii
kislo tily. 9 Singo gak lëë do deelñee
kñeedy to tiits nii xyeñ meñ, ¿xa
kaknan meñ pe cos xñee do? ¡Lo me
xñee do, lëdy lo meño! 10 Ni ndon
gaa no nii ndaly clasy tiitsë no lo
kislyu, aan kchësy tiitsë go xkiiñ.
11 Per deelñee xyeñdyaa xtiitsë xaa
nii xñee lon, tu xaa sit nakaa lo xaa
ni tu xaa sit nak xaa lon. 12 Ya ke
nii tir choki do jkaa do kyalnsaak
nii xnee Kyalbini Ntson, kol tsoxko
jkaa do tu kyalnsaak nii jkiiñ lo
kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios.
13 Por ngo, kchë xaa nii xñee stub
clasy tiitsë no nii kñab xaa lo Dios
nii kyeñ xaaw. 14 Por deelñee ku-
tiitsnin Dios con stub clasy tiitsë,
nli nii lo Dios xñee xkyalbinin, per
nandyaa dyon pe cos xñen. 15 ¿Pe
cos kuuñtsyeyaa tsigo? No nii gon
kutiitsnin Dios con stub clasy tiitsë
ni no nii kutiitsnin xaa con tiitsë nii
xyeeñaa. No nii kolaa lay con stub
clasy tiitsë ni no nii kolno con tiitsë
nii xyeeñaa. 16 Por deelñee kool do
lay lo Dios con stub clasy tiitsë nii
xaktyee xkyalbini do xyeñ, chilody
koolni chol meñ lëë do lay, por
xyeñdy xaa pe xñee do. 17 Nikxe
ntson lay nii chool do, per xyeñdy
chol meño. 18 Xtedyaa skizh lo Dios
nii naa nak tu xaa nii mastre xñee
stub clasy tiitsë. 19 Per tsiñee xkaal
lsa meñ nii xniladzy xtiits Dios,
buen nii nikxe kaayak lan tiits nii
kyeñ meñ kñen, lëjty nii kñen tsii
mily tiits aan ni tu cho kyeñdyo.
20 Beetsy, tsody kik to sinak no
kik xaa wiñ. Kol kak sinak xaa
wiñ tsiñee chan do cos mal, per
kol ko kik to sinak no kik xaa kol.

21 Leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon
xñee: “Nikxe kñen lo meñ re con
xtiitsë meñ sit, ni nikxe kñee meñ
sit lo meñ re, kondy meñ re xtit-
saa.” 22 Parñee kan meñ xkyalwn-
abey Dios ngo nii xñee meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios stub clasy tiitsë,
per tsiñee lëë tu xaa xñee tiits nii
xaal Dios, lo meñ nii xniladzy xtiits
Dios xñee xaa. 23 Deelñee sëëb tu
xaa nii xnilasty xtiits Dios laañee
xkaal lsa do, aan kan xaa nii lëë do
nchenee stub clasy tiitsë nii ni tu
cho xyeñdy, sëb xaa nii chak wety
to. 24 Per deelñee kchë do nche-
nee tiits nii xaal Dios, aan sëëb tu
xaa nii xnilasty xtiits Dios, misme
lëë xaa kyeñ nii no xtol xaa tsiñee
kon xaa xtiits Dios nii nchenee do.
25 Singo mod lëë xaa kwii kchë tol
nii no ngueetsy leñ styoo xaa, aan
lëë xaa ksoxib lo Dios ni lëë xaa
kyeñ nii nli no Dios lady to.

So xnëz kol kuuñtsyey cos

26 Singo tsigo busy, beetsy, tsiñee
jkaal lsa do, no do kakladzy kool
lay lo Dios, no gaa to kuuñ kseedy
ni no do kñee nii pxaal Dios lo
do, ni no do kñee stub clasy ti-
itsë, ni no do kñee xa nak tiitsë
go. Kol kuuñtsyey kchë ngo parñee
jkiiño lo meñ nii xniladzy xtiits
Dios. 27 Tsiñee kñee do stub clasy
tiitsë, schilo kñee chop to o tson
gaa to, per no nii tuga to kñee, ni
no nii tso tu xaa nii kñee xa nak
tiits ko. 28 Deelñee kindy tu xaa nii
kñee xa nak tiits ko, masy kñeedy
tow, kol neesy lo Dios leñ styoo do.
29 Singo gak deelñee kñee do tiits nii
xaal Dios, schilo kñee axte tson do.
Lëë los demasy to, kol jkëëtyag nii
kñee xaa go. 30 Per deelñee kñee
Dios lo tu xaa nii sob, lëë xaa nii
klo bislo xñee kwës 31 parñee kchilo
kñee xaa, tsiin kchë do kseedy ni
kchë styoo do kchoobladzy Dios.
32 No nii tsiitsy so xaa nii xñee tiits
nii xaal Dios, parñee kñeedy xaa nii
jkaatyee. 33 Porque ndoladzy Dios,
xkaandy xaa kik meñ. Singo nak
xaa lo kchë meñ nii xniladzy xtiits
xaa.
34 Nody nii kñee kwnaa tsiñee
xkaal lsa do, sink no nii ksoob me
xtiits tsiil me, por singo xñabey xley
Moisés. 35 Deelñee no tu cos nii
xyeñdy kwnaa, no nii kñabtiits me
lo tsiil me tsiñee ktsiñ me lidzy me,
por buendy nii kñee kwnaa tsiñee
xkaal lsa do. 36 Kol ksaladzy kaa
noo nii lëdy por lëë do bislo xti-
its Dios, ni lëdy kaa lëësy to xni-
ladzyo. 37 Deelñee no tu xaa nii
xsyak nii profet xaa, o xsyak kaa
xaa nii lëë Kyalbini Ntson ptee tu
kyalnsaak lo xaa, syeñ xaa nii lëë
Dios kwnabey pkën nrii. 38 Per
deelñee xsaldy xaa nii pkën, ksaldy
to xaa.
39 Singo tsigo busy, kol tsoxko
kñee do tiits nii xaal Dios, per
jkady to kñee meñ stub clasy tiitsë.
40 Per ngui kol kak ni so xnëz kol
kuuñtsyey cos.

15

Lëë Jesucrist pañ

1 Beetsy, chakladzyaa nii ksal-
adzy to xtiits Dios nii bluyaa lo do.
Bniladzy to tiits ko ni tsiitsy so do
low. 2 Por tiits ko lëë do telaa lo tol
deelñee ksaandy tow, per deelñee
ksaan dow xlyë bniladzy tow.
3 Klo nii bluuy Dios lon bluyaa
lo do. Bluyaa nii leñ kitsy nii kë
xtiits Dios xñee nii por xtol no kuty
Crist, ni leñ kitsyak ko xñee 4 nii
lëë xaa pkyeetsy aan tse nii kwloxo
tson kpidz lëë xaa pañ. 5 Ni bluyaa
nii klo lo Pedre byaklo xaa, tsigore
byaklo xaa lo ksa tsiipchop apostle.
6 Loxsye ngo tugak tiemp byaklo
xaa lo kaay kyoow meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios, ni ndaly gaa meñ
go bii mbañ, no gaa meñ go kutyle.
7 Tsigore byaklo xaa lo Jacob, ni lo
kchë apostle.
8 Lultime lon byaklo xaa nii
nakaa sinak tu mëëd xaly. 9 Por naa
nak tu xaa nii xisy non lo apostle,
per ni chilody kcholën apostle,

por kwënlagaa meñ nii xniladzy
xtiits Dios. 10 Per por xkyalnsaak
Dios lëën nak apostle. Ni byaan
maaldy gaan lo xaa, sink mastre
ndip xkyën tsiiñ que kchë apostle,
nikxe nii lëdy naa kë tsiiñ, sink
Dioso. Por Dios tugak nakni naa.
11 Por precisty dyon cho mastre
chuñ tsiiñ, xtiits Dios precisy ni lëë
gaaw bniladzy to.

Spañ meñ nii chety

12 Deelñee xñee noo lo do nii lëë
Crist pañ, ¿penak nii no do xñee
nii nlidy xpañ meñ kuty? 13 Por
deelñee xpañdy meñ kuty, ni Crist
tsigo pañdy. 14 Aan deelñee pañdy
Crist, pa nondy tiits nii xluuy noo,
ni pe nandy kchë nii xniladzy to.
15 Deelñee nyak nli kchë ngo, wnee
xuuy noo, por lëë noo niiy lo do
nii lëë Dios beeñ kpañ Crist. Per
deelñee nlidy nii xpañ meñ kuty,
nlidy nii pañ Crist. 16 Deelñee
xpañdy meñ kuty, ni Crist tsigo
pañdy. 17 Aan deelñee pañdy Crist,
pe nandy kchë nii xniladzy to, ni lo
tol bii no do. 18 Deelñee singo nako,
kchë meñ kuty nii bniladzy xtiits
Dios kwëtañ. 19 Deelñee xaktyee lo
kislyu re xsaladzy no Crist, tu xaa
nii mastre mban nak no.

20 Per pañ Crist gon. Klootyee
xaa pañ lo kchë meñ kuty nii kpañ.
21 Por sinak nii por tugak xaa
kwlañ kyalkuty lo kislyu, singo gak
por tugak xaa kwlañ nii lëë meñ
kuty kpañ. 22 Por Adán kchësy meñ
chety. Lëë por Crist na, kchësy
meñ kuty kpañ. 23 Per catu meñ
kpañ tsiñee kchal meño. Klo Crist
pañ. Axte tsiñee kiid Crist stub,
lëë kchë meñ nii no xlad xaa kpañ.
24 Wor go lëë kislyu nitylo, ni wor
go lëë Crist knitylo kchë xaa xñabey
aan lëë xaa jko kyalwnabey ña Tat
Tios. 25 Por axte lox kweekli Dios
kchë meñ nii xlëë lo Crist, axte
tsigolye lëë Crist kñabey. 26 Lultime
nguialkuty knitylo xaa. 27 Lëë Dios
kwloo kchësy cos ña Crist. Per
tsiñee xñee kitsy nii kë xtiits Dios
nii kchë cos no ña Crist, lëdy wi Dios
gon, por lëë Dios pko kchë cos ña
Crist. 28 Aan tsiñee lëë kchë cos
lox kyo ña Crist, lëë Crist kyo ña
Dios, por lëë Dios pko kchësy cos ña
xaa. Aan singo mod lëë Dios kñabey
kchë kchësy cos.

29 No meñ gon xchoobnis por
meñ kuty. ¿Penak chuuñtsyey meñ
ngo con xpañdy meñ kuty na?
Deelñee xpañdy meñ kuty, ¿penak
tsigo nii xchobnis meñ por meñ
kuty? 30 ¿Ni penak nii tugak ntseeb
ktsyool noo tu kyalnë? 31 Nli
gon, beetsy, nii ksatyee tse xtye-
laa ketyaa, ni nli nii xlen nii xni-
ladzy to xtiits Crist. 32 Deelñee
styoosyaa kwlañ nii ptilynin ma
tox leñ kyedzy Efeso, pe nandyo.
Deelñee xpañdy meñ kuty, nli xtiits
xaa nii xñee: "Kol tso tyaaw no ni
kol tso tyow no. Byeñxke kxe widzy
lëë no kety."

33 Kyëtidy to, por nli tiits nii së
sinrii: "Lëë xaa mal xkëëtañ xaa
buen." 34 Kol jko xkyalcheñ do,
kuñdy to tol, por no do gon xyuum-
beydy Dios. Lëën xñe nrii parñee
kteladzy to.

35 Neñdy no do nladzy: "¿Xa
lë nii kpañ meñ kuty ni pe sak
meñ kuty nii kpañ si chak no?"
36 Nguey do, por tsiñee xñaa tu
medzy, klo chety medzy ko parñee
klyañ tu yag. 37 Lëdy yag nii klyañ
gon cholyu, sink xaktyee xmedzyo
cholyu, nikxe xobxtily, nikxe gaa
stub clasy pniw. 38 Aan lëë Dios
gon xsaa pni go sinak nii xlyañ
styoo xaa, ni catu pni go xroob lal
nii xñabey Dios. 39 Xaal xaal gon
nak cuerp. Xaa nak xcuerp bñech,
xaa gaa nak xcuerp ma, ni xaa nak
xcuerp mguiñ, ni xaa nak xcuerp
mël. 40 Ni xaa gaa nyaa cuerp nii
no kpaa, ni xaa nyaa cuerp nii no lo
kislyu. Ntson cuerp, per xaa nyaa
xkyalntson cuerp nii no kpaa, ni
xaa nyaa xkyalntson cuerp nii no

lo kislyu. 41 Ni stu nak xbini ngbidz
lo xbini mëë, ni xaa nak xbini mëly
ni misme gaa lady mëly no ndaly
clasy bini.

42 Singo gak tsiñee xpañ meñ
kuty. Xkyeetsy cuerp nii xnitylo,
aan xpañ tu cuerp nii nitylody.
43 Xkyeetsy tu cos nii yox, aan
xpañ tu cos ngui. Xkyeetsy tu
cos mban, aan xpañ tu cos ndaan.
44 Xkyeetsy tu cuerp nii pchoo lo
kislyu, aan xpañ tu cuerp nii sëëd
kpaa. Deelñee no cuerp nii pchoo
lo kislyu, no gak cuerp nii sëëd
kpaa.

45 Leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon
xñee nii klootyee Adán kok tu xaa
mbañ, per lëë Adán nii biid lul-
time nak kyalbini nii xnee kyalm-
bañ. 46 Per lëdy klo kyalbini gon
biid, sink klo cuerp kwyo. Lultime
kwlañche kyalbini. 47 Meñ lo kislyu
nak klootyee mguiy nii kwyaa con
yu, per meñ kpaa nak mguiy nii
biid despuesy. 48 Chak meñ lo
kislyu si kok xaa nii kwyaa con yu.
Lëë meñ nii ngab kaa kpaa chak si
chak xaa nii pchoo kpaa.

49 Deelñee pcho no mguiy nii
kwyaa con yu, scho no mguiy nii
sëëd kpaa.

50 Kol kono gaa, beetsy. Chilody
gon tso cuerp nii nyaa con tsit
ni pëël laañee xñabey Dios, por
chilody tso cos nii xnitylo laañee
no cos nii xnitylody. 51 Per lëën
kniy tu cos nii nolan lo do. Lëdy
kchë no kety, per kchë no ktsyëëlo.
52 Kolpsye, sinak tsiñee xtiib lo no,
tsiñee lëë lultime trompet kpetsy,
lëë kchësy meñ kuty kpañ parñee
kpikchedre kety meñ kuty. Aan
lëë no ktsyëëlo. 53 Por lëë xcuerp
no nii xnitylo kyak tu cuerp nii
nitylody. Lëëw kyak tu cuerp nii
kejty. 54 Aan tsiñee lëë xcuerp no
lox kyak tu cuerp nii nitylody, lëë
xtiits Dios kak cumplir nii xñee:
"Lëë kyalkuty kwnitylo por lëë
gan kok." 55 Kyalkuty, ¿ko xkyal-
ndaanoo na par ksaksil lëë noo?
56 Lëë tol xtee tiits parñee ksaksi
kyalkuty lëë no, ni lëë xley Moisés
xtee kyalwnabey lo tol. 57 Per skizh
Dios, por lëë xaa xnee tiits nii kuuñ
no gan, porñee xniladzy no xtiits
Jesucrist.

58 Por ngo, beetsy, tugak kol kuñ
xtsiiñ Dios. Ksaandy to ni kchoox-
sody to lo xtiits Dios, por nan do
lëdy singosy xniladzy to xtiits Jesu-
crist.

16

*Tumi nii xtyop par meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios*

1 Tumi nii xtyop gon par meñ
nii xniladzy xtiits Dios, kol ktopo
sinak nii psanaa tiits lo meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios nii no nëz Galacia.
2 So sobsye tse tminkw kol kwiixaa
palal tumi según nii ptsiñaa do, aan
kol kotseyo parñee ktopty to tumi
tsiñee lëën klyañche. 3 Por naa kxal
xaa nii kwe do tsi Jerusalén, ni naa
ktedy kitsy nii señ xaa, parñee tsini
xaa nii ptop to lo betsy no nii no leñ
kyedzy ko. 4 Aan deelñee precisy
nii win ka, lëë noo kyo ksa noo.

Lëë Pable xñee pare tsitedy Pable

5 Klo xtañ meñ Macedonia ka-
teedyaa. Loxsye ngo lëën klyañ
Corinto. 6 Neñdy slyëën lo do xisy
wiñ, o neñdy kaa lo do teedyaa
tyub nii chak nal, tsiin kuñ do
naa yudar tsiin lëën kpi, par kan
laañee no kan. 7 Por chaklastyaa nii
ketyle kanaa to, sink chakladzyaa
nii kwësaa lo do xisy, deelñee snee
Dios tiits. 8 Per lëën kwës leñ
kyedzy Efeso axte lni Pentecostés,
9 por xtee tiits nii kyën xtsiiñ Dios
par kuñaa gan, nikxe nii ndaly meñ
xlëë lo no.

10 Deelñee klyañ Timoteo, kol
ktee nii kle xaa ni pe tsinidy kik
xaa, por wi xaa xkyë xtsiiñ Dios
sinak nii xkyëno. 11 Por ngo ni tu do
ksyablyudy xaa, sink kol kuñ xaa

yudar parñee klyañche xaa lon, por
lëë xaa këmbësaa ksan stubla betsy
no.
12 Kwnen lo Apolos nii nyiid tedy
xaa lo do ksa xaa betsy no, per
kwnëdy xaa. Per tsiñee kteedyo
tiits lëë xaa kiid.
13 List kol kwe, ksaandy to xtiits
Dios. Kol ko valor lo do, tsiitsy kol
so. 14 Tsiñee kuuñtsyey do tu cos, kol
kuuñtsyeyo con kyalwkëstyoo.
15 Nan do gon nii klootyee meñ
lidzy Estéfanas bniladzy xtiits Dios
nëz Acaya, aan lëë xaa no jkiiñ
lo meñ nii xniladzy xtiits Dios.
16 Chakladzyaa nii ksoob to xtiits
kchë meñ nii nak sinak xaa ni xtiits
kchë meñ nii xkyë xtsiiñ Dios.
17 Xlen nii biid Estéfanas ni
Fortunato ni Acaico, por lëë xaa
beeñtsyey nii chilody kuuñtsyey
xaa. 18 Pchoobladzy xaa styoon ni
styoo do. No nii kyeñ do nii non
clasy xaa go.
19 Xkëëptyux meñ nii xniladzy
xtiits Dios nii no nëz Asia lëë do ni
xkëëptyux meñ nii xkaal lsa lidzy
Aquila ni Prisca lëë do. 20 Kchë
betsy no xkëëptyux lëë do. Kol ktee
tu pxit kwesy xcombañer do tsiñee
jkëëptyux to xaa.
21 Paablaa, naa xal tyux re lo do
con yuub ñan ni xletraa pkëno.
22 Deelñee no tu xaa nii
xkëstyoody Jesucrist, nguialsi xaa.
¡Të Jesucrist!
23 Kakni Jesucrist to dyon.
24 Xkëstyoon kchësy to por lo Crist
ngab no.

Kitsy pchop nii pxaal Pable lo meñ Corinto

1 Naa nak Pable. Styoo Dios
kwlañ nii kakaa xapostle Jesucrist.
Chopaa Timoteo xal kitsy re lo meñ
Corinto nii xniladzy xtiits Dios ni lo
meñ nii no tyub nëz Acaya. 2 Lëë
lëësy Tat Tios dyon ni lëë lëësy Je-
sucrist kakni lëë do ni knee tiits nii
mbëë kpañ do.

Xkyalnë Pable

3 Kol tsoo ktee no skizh lo Tat
Tios, pxosy Jesucrist, por lëë Tat
Tios xkëstyoo lëë no ni lëë xaa
xchoobladzy styoo no. 4 Lëë Dios
xchoobladzy styoo no tsiñee no
no tu kyalnë, parñee singo gak
kchoobladzy no styoo xcombañer
no tsiñee no xaa tu kyalnë. 5 Por
nikxe nii xtyee noo kyalnë porñee
xsoob noo xtiits Crist, per lëë
gak Crist xchoobladzy styoo noo.
6 Por lëë noo xtyee kyalnë parñee
kchoobladzy noo styoo do ni
parñee telaa do lo tol. Aan tsiñee
xchoobladzy Dios styoo noo, wi
styoo do xchoobladzy xaa, tsiin
kxekw to tedy to kchë lo kyalnë
nii xtyeedy noo. 7 Pe sinidy kik
noo por ndon noo nii nikxe mban
xtyedy to, lëë Dios kchoobladzy
styoo do.

8 Chakladzy noo kniiy noo lo do
nii tir mban ptyeedy noo nëz Asia,
lëdy nii kxekw meño, nladzy noo
sikootyee nyaan noo. 9 Pche noo si
xkwe xaa nii këmbës kety, per lëë
noo ptsyool kchë kyalnë go parñee
kyeeñ noo nii chilody kteelaa xaaly
noo lëë noo, sink Dios sye nii chuuñ
kpañ meñ kuty schilo kteelaa lëë
noo. 10 Ni nli gaa lëë Dios pte-
laa lëë noo lo kyalnë dox ko. Lëë
na xyeeñ noo nii kyalnë nii ktsy-
ooltyee noo lëë Dios kteelaa lëë
noo, 11 deelñee kuñ do yudar kñab
to lo Dios por lëë noo. Deelñee
ndaly meñ kñab lo Dios por lëë noo,
singo gak ndaly meñ ktee skizh
tsiñee lëë Dios kuuñlay lëë noo.

Lëë Pable xñee penak nii kweydy xaa Corinto

12 Xle noo porñee xyeeñ noo nii
sinak xñabey Dios mbañ noo ni
chan gaa to nii singo mbañ noo
lo kislyu re. Lëë Dios beeñ lëë
noo yudar parñee kpañ noo sinak
xñabey xaa, lëdy porñee tir chak
noow. 13 Lëë noo xkëë cos nii schilo
klab to ni kyeñ do. Tsaap në Dios
que nii syeñ dow, 14 parñee tse nii
lëë Jesucrist kiid kle do kan do lëë
noo ni klee gaa noo tyon noo lëë do.

15 Ngo no styoon worñee kok-
ladzyaa nyely teedyaa lo do,
parñee ngo wlen styoo do chop
vuelt. 16 Kokladzyaa nyely teedyaa
lo do worñee nyan Macedonia ni
worñee mbikchen, parñee ngui
nsonëz to naa tsiñee nyan Judea.
17 Kñëx to: “¿Penak tsigo biijtyoo?”
¿Pe syak to nayak nii nakaa sinak
chol xaa lo kislyu re nii xñee san
aan chidy xaa? Lëdyo gon. 18 Lëë
Dios nan nii tugak nak xtiits noo.
Xñeedy noo schilow ni xñeedy noo
kchilodyo tugak tiemp. 19 Por
worñee bluuy noo nii Jesucrist nak
Xiñ Dios, ksa noo Sil ni Timoteo,
tugak bñee noo nii tiitsliw, deel
Criist kaa tugak tiitsli nak xtiits
xaa. 20 Ni por lëë gaa xaa lëë kchë
tiits nii psaan Dios chak cumplir,
ni por lëë xaa xñee no “Amén”
tsiñee lox xtee no skizh lo Dios.
21 Aan lëë Dios chakni lëë noo ni
lëë do parñee kchooxsody no lo
xtiits Crist, ni lëë xaa kwle lëë noo.
22 Lëë xaa kwlooseñ lëë no worñee
kwsëëb Kyalbini Ntson leñ styoo
no parñee kyeeñ no nii nli schal no
nii nare kneetsy xaa.

23 Si sob Dios, byely kteejtyaa
Corinto sinak nii kwlokyeeñaa
parñee kodyaa to kyalnë. 24 Xñeedy
noo nrii porñee chakladzy noo nii
kniladzy to nii no kik noo, por
ndon noo nii tsiitsyle nche do lo

xtiits Dios, sink chakladzy noo
kuuñ noo lëë do yudar parñee kle
do.

2

1 Por ngo nii byely kteejtraa lo
do parñee ko kyalnëdyaa to. 2 Por
deelñee ko kyalnën do, ¿cho lë nii
ko nguiool styoon? Lëë gak tow
gon. 3 Lëën pkë kitsy ko por
lëën kwlokyeñ kadyaa parñee ko
kyalnëdy to naa, por nguial nii
kuuñ kle do naa. Xyeñpaa nii tsiñee
kan do nii xlen, wi do kle. 4 Por
axte biñaa worñee pkën kitsy ko,
por kyalnë nii non. Per pxaldyno
parñee ko kyalnën do, sink lëëw px-
alaa parñee kyeñ do nii xkëstyoon
do tyub styoon.

Kol kuñ perdón xaa nii kwloo falt

5 Deelñee no cho kwloo falt, lëdy
nonsyaa kwloo kyalnë xaa, sink
wi do kwloo kyalnë xaa, per chak-
lastyaa ksaksin xaa. 6 Lëë lew cas-
tigw nii ptee do xaa. 7 Per kol
kuñ xaa perdón ni kol kchoobladzy
styoo xaa. Toontlaa por kchë
kyalnë nii no xaa kchoso styoo
xaa. 8 Por ngo xñabaa nii jkëstyoo
do xaa. 9 Lëën pkël xa kak cuent
ko, parñee kuñaa to preb ni parñee
kanaa dyon pe xsoob to xtitsaa.
10 Deelñee beeñ do xaa go perdón,
win kuñ xaa perdón, deelñee no
xfalt xaa. Por lëë do chuñaa xaa
perdón ni porñee lëë Crist xñabey
naa, 11 parñee kuñdy xaatox xtsiiñ,
por ndonle no kchë xmañ xaa.

Kwlësty Pable leñ kyedzy Troas

12 Tsiñee ptsiiñaa leñ kyedzy
Troas par kluyaa xtiits Dios nii
xñee cho nak Jesucrist, pteepee
tiits nii nguiën xtsiiñ Dios. 13 Per
kwyo lidy kikaa porñee ptsildyaa
betsy no Tito. Por ngo lëën pka
nëz aan lëën kwya nëz xtañ meñ
Macedonia.

Por Crist lëë noo chuuñ gan

14 Per skizh Dios, por lëë xaa
xneetsy tiits nii kuuñ noo gan por
Crist, ni loo gaa noo xaal xaa xti-
its xaa parñee kiisy noow, parñee
laañee xkaatyee klyaa nexo. 15 Lëë
noo nak sinak kox yaal nii xko Crist
lo Dios, aan xlyaaw kik meñ nii
xtyelaa lo tol ni kik meñ nii xtye-
laady. 16 Nak kox yaal re lo meñ
nii xtyelaady lo tol sinak tu me nii
chuty, per lëë lo meñ nii xtyelaa
lo tol nak kox yaal re sinak tu me
nii xnee kyalmbañ. Per ¿cho listle
na dyon nche par kuuñtsyey tsiiñ
re? 17 No ktody noo xtiits Dios gon,
sinak chuuñtsyey grol meñ. Al con-
trario chan Dios nii tyub styoo noo
xluuy noow, por lëë Dios pxaal noo
parñee kyëë noo xtsiiñ Crist.

3

Tiits nii xnee kyalmbañ

1 Tsiñee xñee noo sinrii, ¿pe xsyak
to nii xfavoor noo xñee noo? ¿Ote
chakladzy to yak nii kluuy noo
tublë kitsy nii kñee cho nak noo
o kñab kaa noo tublë kitsy lo do,
sinak chuuñtsyey bla meñ? 2 Lëdyo
gon, por misme lëë do nak kitsy nii
nseeñ noo. Nak to sinak kitsy nii kë
leñ styoo noo, aan kchë meñ xyeño
ni xlabo. 3 Lëë do nak kitsy nii pkëë
Crist aan lëë noo xaalo. Lëdy con
tint kwë do, sink con xKyalbini Tat
Tios kwë do. Lëdy lo table kyo kwë
cart ko, sink leñ xkyalmbañ meño.
4 Tyub styoo noo xniladzy noo
nrii, porñee por Crist Dios sye
xsaladzy noo. 5 Xñeedy noo nrii
porñee xyeeñ noo nii schiloo noo
kuuñtsyeey noo pe cos, por kchë
nii chuuñtsyeey noo lëë Dios xluuyo
loo noo. 6 Lëë xaa bluuy xa kuuñ
kseedy noo meñ parñee telaa meñ
lo tol. Per xluuydy noo xley Moisés
nii xñabey kety meñ, sink lëë noo
xluuy xtiits xKyalbini Dios nii xnee
kyalmbañ.
7 Lo table kyo kwë ley nii pxaal
Dios lo Moisés, aan tsiñee lëë
Moisés ptsiñ, pchilody nyuy meñ
Israel lo Moisés, porñee tir xpibëly

lo xaa. Per xtsedy bibëlyo. Singo
kwlañche ley nii xñabey kety meñ,
8 per ¡mastre kok xkyalwnabey
Dios worñee lëë Kyalbini Ntson
kwlañche! 9 Deelñee ntson ley nii
kwnabey kety meñ, ¡mastre ntson
tiits nii xñee nii lëë Dios ptsily
xtol no! 10 Lëë xkyalwnabey xley
Moisés nii biid klo byab lyu, por lëë
xtiits Dios nii biid despuesy beeñ
gan low. 11 Aan deelñee kok ntson
xley Moisés nii ptiiydy, mastre kak
ntson xtiits Dios nii tsitsiñdy tse
kyal.
12 Porñee tiits gosy xsaladzy
noo. Por ngo nder confians xñee
noow. 13 Chuuñtsyeedy noo sinak
beeñtsyey Moisés. Ptse Moisés lo
con tublë ladx parñee kandy meñ
Israel xa tseyga tseyga xpibëltre lo
xaa. 14-15 Per lëë kik meñ Israel
pkyey. Por ngo, axte nina, tsiñee
xlab meñ Israel xley Moisés, misme
ladx ko xlaady kyeñ meñ. Karty
kyety ladx ko lo meñ, por xaktyee
Crist schilo klityo. 16 Per tsiñee
lëë meñ xpig lo Dios, lëë ladx nii
ntse lo meñ xyety. 17 Por lëë Dios
nak Kyalbini Ntson, aan laañee so
xKyalbini Ntson Dios, kchë meñ
nche nlaa. 18 Por ngo, kchë no
siñee byety ladx nii ntse lo no, lëë
no byak sinak tu kyowan laañee
chak nyoo xkyalntson Dios. Aan
singo mod tseyga lëë no kyak sinak
Crist, por lëë no xyuumbey xa
nak xkyalntson xaa. Kchë nrii
chuuñtsyey Dios por lëë xaa nak
Kyalbini Ntson.

4

1 Por ngo nii xchosody styoo
noo, por skizh xkyalnsaak Dios
nii bneetsy xaa tsiiñ re loo noo.
2 Karty kuuñtsyeey noo tu cos nii
chak tsilaan ni cos nii xkwii kyalto.
Xkëëtidy noo meñ ni karty kaa
jkëëtañ noo lo xtiits Dios. Tiitslisy
xñee noo ni Dios sye sini kik noo
tsiñee xtyon noo lëë do. 3 Deelñee
ngan xtiits Dios nii xluuy noo, lo
meñsye nii karty telaa lo tol ngano.
4 Per xnilasty meñ go xtiits Dios
porñee lëë xaatox nii xñabey lo
kislyu re pkan kik meñ go parñee
kniladzy meñ go xtiits ntson Crist,
por lëë Crist chak si chak Dios.
5 Tsiñee xñee noo, xñeedy noo nii
no kik noo, sink xñee noo nii lëë
Jesucrist nak xaa nii xñabey, ni xñee
noo nii cholsye xaa nii xkiiñ lo
do nak noo, porñee xkëstyoo Jesús
noo. 6 Por misme Dios nii psaabini
lo nguey psaabini leñ styoo noo,
parñee con bini go kchilo tyon noo
xkyalntson Dios. Lo Jesucrist chak
nyoo kyalntson go.
7 Nak xcuerp noo sinak tu kis
peñ aan leeñgo no nii pkaady Dios
loo noo. Lëë noo xluuy xkyalwn-
abey Dios, per lëdy xcheñ noow.
8 Por ngo, nikxe xtyeedy noo ndaly
kyalnë, per xyaabty noo, ni nikxe
mban xtyee noo, per xsyakty noo
nii sikootyee kyaan noo. 9 Ni
nikxe xkyënal meñ noo, xsyëdy noo
nonsy noo, ni nikxe xchon meñ lëë
noo lyu, xyaandy noo sikootyee.
10 Laañee xyootyee noo, xtyelaa
kety noo si kuty Jesús, parñee kpañ
noo si pañ Jesús. 11 Por mentre
mbañ noo, cualquier tse ntseeb
kety noo porñee xsoob noo xtiits
Jesús, parñee kak nyoo nii no Jesús
leñ styoo noo. 12 Singo mod lëë
kyalkuty chuñ xtsiiñ leñ styoo noo,
lëë kyalmbañ gaa chuñ xtsiiñ leñ
styoo do.
13 Leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon
xñee: “Bniladzyaa, por ngo kw-
nen.” Singo lëë noo porñee bni-
ladzy noo xtiits Dios, ngo nii xñee
noow. 14 Ndon noo nii lëë Dios
beeñ kpañ Jesús, ni ndon noo nii
lëë xaa kuuñ kpañ lëë no ni lëë xaa
tsikni lëë no laañee sob xaa. 15 Par
lëë do kok kchë cos ko, parñee siñee
xtyaly meñ nii xkaa xkyalnsaak
Dios, singo gak ktyaly meñ nii ktee
skizh lo Dios por xkyalnsaak xaa.
16 Por ngo gaa nii iip xchosody
styoo noo. Por nikxe nii chox

xcueerp noo, tse con tse lëë
xkyalbinii noo xkub. 17 Por lëdy
cos kchë kyalnë nii xtsyool noo,
que kchë kyalnsaak nii jkaa noo.
18 Xtyoondy noo cos nii nyoo, sink
cos nii nyoody xtyon noo. Por
xtsedy xtiiy cos nii nyoo, per lëë
cos nii nyoody iip nitylodyo.

5

Lidzy no nii sob kpaa

1 Nak xcuerp no sinak tu yu
nii sob lo kislyu, per ndon no nii
deelñee nitylo yu re, lëë Dios psaal
tu yu nii nitylody leñ kpaa par lëë
no, ni lëdy kaa cholsye psaaw. 2 Nli
nii mban xtyee no mentre no no
leñ cuerp re, porñee chakladzy no
kyob kyoo no leñ lidzy no nii sob
kpaa, 3 lëë no tsyo leñ yu go sinak
nii nyako xab no parñee kwedy no
nëb kidy no. 4 Xteenë no ni mban
xtyeedy no mentre bii ncheno no
leñ xcuerp no, porñee chaklasty
no kchoo no leñ xcuerp yoox no,
sink chakladzy no nii kneetsy Dios
tu cuerp nii nitylody lo no. 5 Lëë
Dios pxixkwaa lëë no par ngo ni lëë
xaa bneetsy Kyalbini Ntson sinak
tu señ nii lëë no jkaa nii kneetsy
xaa.
6 Por ngo, tugak nguiool no styoo
no, por ndon no nii mentre bii
ncheno no leñ xcuerp no, sit nche
no lo Dios. 7 Chilody tyon no xaa
nina, per xniladzy no xtiits xaa.
8 Nguiool no styoo no ni choki gaa
no kchoo no leñ xcuerp no, parñee
kyoo no lo Dios. 9 Por ngo nii tu-
gak choxko no kuuñ ksak no Dios,
nikxe no no o nody kaa no leñ
xcuerp no. 10 Por kchë no kakt-
syetsy tse nii lëë Crist kuñ kyalx-
tisy, parñee jkaa no nii xyaal no,
según kyalbuen o kyalmaal gaa nii
beeñtsyeey no mentre ptsyo no leñ
xcuerp no.

Lëë Crist ptsig lëë no lo Dios

11 Porñee xtsyeeb noo Dios ngo
nii xtee noo nii jko noo styoo meñ.
Nan Dios cho nak noo ni chakladzy
gaan nii wi do kyuumbey do lëë
noo. 12 Xñeedy noo nrii parñee kle
do loo noo stub, sink lëëw xñee
noo parñee kchilo ktikche do lo
xtiits xaa nii xsee xa chak meñ
aan chandy xaa nii no leñ styoo
meñ. 13 Por deelñee chak wety
noo, lo Dios chak wety noo. Per
deelñee nyaanii noo, lo do nyaanii
noo. 14 Destye nii byeeñ noo nii
lëë Jesucrist kuty por kchësy meñ,
lëë xkyalwkëstyoo xaa xñabey lëë
noo, por lëë noo kuty lo tol. 15 Lëë
Crist kuty por kchësy meñ, parñee
kpañdy meñ singosy, sink kpañ
meñ par kuuñ ksak meñ xaa, por
lëë xaa kuty ni lëë xaa pañ por
meñ. 16 Por ngo nii xtyoontre noo
meñ sinak chan chol xaa lo kislyu
re meñ. Nikxe nii si chan chol meñ
lo kislyu re ptyon noo Crist, xty-
oontre noo xaa singo nina. 17 Por
ngo nii xkub kchë meñ nii xniladzy
xtiits Crist. Lëë kchë cos nii kok klo
kwtedy. Lëë na kchësy cos ngub.
18 Lëë Dios chuuñtsyey nrii. Lëë
xaa ptsig lëë noo lo xaa por Crist, ni
lëë gaa xaa pso lëë noo parñee ktsig
noo kchësy meñ lo xaa. 19 Por Crist
lëë Dios ptsily xtol meñ, aan lëë xaa
pso lëë noo parñee kyonii noo tiits
re lo meñ. 20 Por ngo xaa nii sëëdni
xtiits Crist nak noo. Nako sinak nii
yuub Dios nyee lo do. Xñab noo lo
do tsigo busy nii por Crist kol kpig
lo Dios. 21 Ni tu tol gon kwloody
Crist, per por lëë no lëë Dios psaksi
xaa sinak nii nyak xaa tu ngoptol,
parñee tsiñee kpig no lo Crist, telaa
no lo tol.

6

1 Xaa nii kë xtsiiñ Dios nak noo.
Por ngo xñee noo lo do nii ksaan-
lasty to xkyalnsaak Dios. 2 Por leñ
kitsy nii kë xtiits xaa xñee:

Worñee pteedyo tiits pkëëtyagaa xtiitsoo,
koknin lii tse nii kwtelaal.
Lëë wor kutsiñ nina. Natse schilo
telaal lo tol.

3 Chuuñdy noo cos nii
nonguialdy kak parñee kñeenëdy
meñ xtsiiñ noo, 4 sink tugak choxko
noo nii kan meñ nii xtsiiñ Dios këë
noo, por xekw noo kyalnë, ni xtyee
noo lyaadzy. 5 No kiñle meñ lëë
noo ni no kol meñ lëë noo skiib,
pxekwle noo xkyalnxoly meñ ni no
kyëël noo tsiiñ ndip, ni no kchool
xkaal noo ni no tyeedyle gaa noo
kpiñ. 6 Ni nyoo gaa nii xtsiiñ Dios
xkyëë noo por ngui mod mbañ
noo, ni porñee xyeeñ noo xtiits
Dios ni por paciensy nii chaap noo,
ni por Kyalbini Ntson nii no leñ
styoo noo ni por xkyalwkëstyoo
noo, 7 ni por xtiitsli Dios nii xluuy
noo ni por xkyalwnabey Dios, ni
porñee xsoob noo xtiits Dios, lëë
xaa chakni lëë noo. 8 No wor
xlisklaa meñ noo, no gaa wor
xsyablyu meñ noo. No wor mbëë
xñee meñ cho nak noo, no gaa wor
xñeenë meñ noo. No wor xsyak
meñ nii wnee xuuy noo nikxe nii
tugak xñee noo tiitsli. 9 No wor
xsyak meñ nii xaa sit noo, nikxe
nii kchë meñ xyuumbey lëë noo.
Xnëzle kyalkuty no noo, per lëë
noo bii mbañ. Xsaksi meñ noo, per
chujty meñ noo. 10 Chak kyalnë loo
noo, per tugak nle no styoo noo.
Mban chak noo, per ndaly meñ no
kyuuñ noo rikw. Sootee nii ni tu
pe chaapty noo, per kchë cos no ña
noo.
11 Beetsy, kchë do siñee no do leñ
kyedzy Corinto, tiitslisy bñee noo lo
do ni tyub kaa styoo noo xkëstyoo
noo lëë do. 12 Ni tu cos xkeesty noo
lo do, sink misme lëë do xsosit loo
noo. 13 Xñen lo do sinak xñee xaa lo
xiñ, nii jkëstyoo do lëë noo sinak nii
xkëstyoo noo lëë do.

Lëë no nak lidzy Dios

14 Kak chopty to meñ nii xnilasty
xtiits Dios, por xaa nak kyalbuen
ni xaa nak kyalntseeb. ¿Xa ktsiil
lsa gaa bini nguey? 15 Chilody gon
ktsiil lsa Crist xaatox, ni chiloody
kaa ktsiil lsa xaa nii xniladzy xtiits
Dios tu xaa nii xnilastyo. 16 ¿Pe so
mdyo leñ lidzy Dios nayak? Lëë no
gon nak lidzy Dios mbañ ni misme
gaa Dios chëb:
Lëën tso ni lëën kyënsë lady meñ,
ni lëën kak xDios meñ,
ni lëë meñ jkab tu kyedzyaa.
17 Ni lëë gak Dios xñee:
Kol kchoo lady meñ nii xnilasty,
aan kuñdy to tol nii chuuñtsyey
meñ go,
tsiin jkaa xcuentaa to.
18 Naa kak pxosy to ni lëë do kak
xiñganaa ni xiñtsyaapaa.
Singo xñee Dios nii xñabey.

7

1 Lëë Dios gon, beetsy, psaan tiits
re lo no. Por ngo no nii ksaan
no tol nii xkiypeedy xcuerp no ni
xkyalbini no. Kol tsoo ktsyeb no
Dios parñee xtiits sye xaa ksob no.

Lëë meñ Corinto xtikche styoo

2 ¡Kol klaa syëëb noo leñ styoo do!
Ni tu cho karty ksaksi noo, ni ni
tu cho karty jkëëtii noo. 3 Xñedyaa
kchë nrii parñee kñeenën lëë do,
por lëën niyle nii tugak no do leñ
styoon par kpañ no ni parñee kety
no tusyke. 4 Tyub styoon xñen lo
do ni xlen lo do, por nikxe ptyee
noo kyalnë, nguiool no styoon ni
xle gaan.
5 Destye nii kwlañchee noo
xtañ meñ Macedonia, karty
kxiladzy noo, masyke kyalnë
xtsyool noo. Xtilyni meñ noo
ni ptsyeeb kaa noo. 6 Per lëë
Dios nii xchoobladzy styoo meñ
nii no kyalnë pchoobladzy styoo
noo worñee lëë Tito kwlañche.
7 Per lëdy porñee kwlañchesy xaa
pchoobladzy xaa styoo noo, sink
porñee pchoobladzy to styoo xaaw.
Lëë xaa në nii chakladzy to kan do
lëë noo ni në xaa nii no do kyalnë
por naa, aan tir blen biñaa ngo.
8 Nikxe nii beeñ kteenë kitsy
nii pxalaa lëë do, xteenëdyaa nina.
Nikxe nii pteenën konaa nii pteenë

do xisy wiñ, 9 lëë na xlen. Per
xledyaa porñee pteenë do, sink
porñee lëë kyalnë go ptikche styoo
do lo Dios. Kwtedy to kyalnë go
sinak xyo styoo Dios. Por ngo
nii ni tu pe kokty to por lëë noo.
10 Por kchë meñ nii xtye lo kyalnë
sinak xyo styoo Dios, xtsëë meñ go
xmod aan singo mod lëë meñ go
xtyelaa aan kindy penak tso meñ
go kyalnë. Per lëë meñ nii xtyee
kyalnë nii no lo kislyu re, kaazhkaa
chety meñ go. 11 Kwte do kyalnë
sinak xyo styoo Dios, aan lëë na ¡kol
kuy kchë nii beeñ do gan! Byeñ
do nii no nii kchoo do xfavoraa.
Blëë do aan axte ptsyeb to. Loxsye
ngo lëë do kokladzy nyan do naa ni
lëë do kokladzy nsaksi do xaa nii
kwloo falt. Kchë ngo beeñtsyey do
parñee kak nyoo nii lëdy to kwloo
falt. 12 Worñee pxalaa kitsy ko lo
do, pxaldyno por xaa nii kwloo falt,
ni pxaldyno por xaa nii kwtedy
kyalnë go, sink lëëw pxalaa parñee
kan Dios nii sini noo kik to. 13 Por
ngo nii pchoobladzy to styoo noo.

Per lëdy por ngosy byo nguiool
styoo noo, sink wi porñee ptyon
noo singootyee xle Tito, por kchë
do kwloo nguiool styoo xaa.
14 Byaan maaldyaa lo Tito worñee
chëpaa nii xlen lo do. Por sinakak
nii nli kchë nii niiy noo lo do,
nli kchë nii ptyeesy noo lo Tito.
15 Aan tir xkëstyoo xaa lëë do tsiñee
xsaladzy xaa nii beeñtsyey do kchë
nii kwnabey xaa ni ptsyeb to kon
do xaa. 16 Xlen nii schilo kña loon
do.

8

Meñ nii xkady cos tyub styoo

1 Lëë nana, beetsy, lëë noo kutiits
lo do xa nak kyalnsaak nii pteedy
Dios lo meñ Macedonia nii xni-
ladzy xtiits xaa. 2 Nikxe nii mban
kwtedy meñ go kyalnë, xle meñ go,
ni nikxe nii prob meñ go, lëë meñ
go pkady cos sinak nii nyak meñ go
rikw. 3 Nli xñen nii tyub styoo meñ
go pkady cos aan axte nii kindy
pkady meñ go. 4 Xtse kwnab meñ
go nii klaa noo kuñ meñ go yudar
xaa nii xniladzy xtiits Dios. 5 Nlasty
noo nii nyuuñtsyey meñ go kchë
ngo, por klo xtiits Dios bniladzy
meñ go. Loxsye ngo lëë meñ go
psoob xtiits noo sinak xyo styoo
Dios. 6 Por ngo lëë noo bñab lo Tito
nii wi lo do kñab xaa nii xtop noo,
por destye klo lëë xaa bislo xtop
xaaw. 7 Lëë do chuñ gan lo kchë
cos, xniladzy to xtiits Dios, ni chuñ
do gan tsiñee xluuy do xtiits Dios, ni
chak to, ni xkëstyoo do lëë noo. Por
ngo no nii kuñ do gan na nii xtop
noo nii jkiiñ lo betsy no.

8 Xñabeydyaa nii kuuñtsyey do
nrii, sink lëëw niyaa lo do parñee
ktee tiits nii kluuy do nii nli no
kyalwkëstyoo leñ styoo do sinak nii
now leñ styoo meñ. 9 Por nanle to
xa nak xkyalnsaak Jesucrist. Rikw
xaa, per lëë xaa byak prob porñee
xkëstyoo xaa lëë do, parñee por
xkyalprob xaa lëë do kyak rikw.

10 Lëën kniy nii no kikaa. Destye
iz kwtedy gon bislo do ptop to tumi
re tyub styoo do. 11 Lëë na kol
kisyaalo sinak nii nguiool kwyo
styoo do worñee bislo do. Kol ktee
nii kchilootyee lo do. 12 Por deelñee
no meñ gan ktee tu cos, xkaaña
Dioso. Xñabty xaa nii chaapty no.

13 Xñabty noo nrii parñee te do
lyaadzy porñee beeñ do stu meñ
yudar, 14 sink lëëw xñab noo parñee
kchë no kap nii jkiiñ lo no. Lëëw
xtee tiits nii ktee do nii chak falt
lo meñ go, so gaa tse nii kneetsy
meñ go nii kak falt lo do. Singo
mod kchë no kuuñ yudar, 15 sinak
nii xñee xkitsy Dios: “Kokty falt cos
lo meñ nii chap ndalyo, ni lo meñ
gaa nii chapty ndalyo koktyo falt.”

Lëë Tito chitedy lo meñ Corinto

16 Per skizh Dios nii kwloo xaa
lëë do leñ styoo Tito sinak nii no do
leñ styoon. 17 Por ngo lëë xaa psoob
xtitsaa, aan como tugak sini do kik

xaa, lëë xaa sëëd tedy lo do porñee
kwlañoo styoo xaa.
18 Lëë Tito sëëd chop tu betsy
no nii xyuumbey kchë meñ nii
xniladzy xtiits Dios, porñee no
xaa xfavor xtiits Dios. 19 Ni lëdy
kaa por ngosy sëëd xaa, sink lëë
kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios
kwle xaa parñee kuñ xaa lëë noo
yudar kuuñ noo tsiiñ re parñee
kuuñ ksak noo Dios ni parñee kak
nyoo nii chakladzy noo kuuñ noo
yudar. 20 Kchë nrii chuuñtsyeey
noo parñee kñeenëdy meñ lëë noo
porñee xtop noo kchë tumi re.
21 Lëjty xaktyee por Dios, sink wi
por meñ, chakladzy noo ktop noo
tumi re ngui mod.
22 Lëë noo xaal stu betsy no.
Nyoo nii nguiool no styoo xaa. Lëë
na mastre xle xaa porñee chap
xaa lëë do confians. 23 Deelñee
kñabtiits meñ cho nak Tito, kol këb
nii xcombañeraa xaa ni chopaa xaa
chuñ lëë do yudar. Singo gak
deelñee kñabtiits meñ cho nak xaa
nii ksa Tito sëëd, kol këb nii lëë meñ
nii xniladzy xtiits Dios pxaal xaa
parñee kuuñ ksak xaa Crist. 24 Aan
parñee kniladzy meño, kol kluuy
nii nli xkëstyoo do xaa, ni kol kluuy
nii lëdy likasy xtaan noo lëë do.

9

Tumi nii xtyop

1 Xkiiñdy nii jkën leñ kitsy re
xa nak xcuent tumi nii xtyop par
betsy no nii xniladzy xtiits Dios.
2 Por nanlaa nii buen styoo do, ni
mbëë gaa xtee styoon tsiñee xñen lo
meñ Macedonia nii destye iz kwt-
edy lëë do kwlokyeñ kuñ do yudar,
aan por lëë do wi meñ Macedo-
nia kwlañ styoo kuñ yudar. 3 Per
lëën xal betsy no lo do parñee kak
ndoon nii nli kchë cos buen nii
chutiitsaa. Lëë betsy no xalaa
parñee list kwe do, 4 por toontlaa
kiidnal bla xaa Macedonia naa aan
kan xaa nii nche tseydy to aan
kchoo xkyalto noo, aan nder con-
fians bñee noo nii buen styoo do
ni kchoo gaa xkyalto do. 5 Por ngo
nagon kwxaakaa nii buen kxalaa
betsy no lo do parñee kuñ xaa lëë
do yudar lox ktop to nii byaanle to
tiits destye klo, tsiin singo mod kak
nyoo nii lëdy lëë noo xñabo lo do,
sink styoo do xlyaño.
6 Kol ksaladzy tiits nii xñee sinrii:
Kchë meñ nii xisy chan, xisy nii
xtop meñ go, per lëë kchë meñ nii
nroob chan, ndaly nii xlaap meñ
go. 7 No nii ktee do nii kwlañ styoo
do. Kwteexoody tow, por xle Dios
lo meñ nii xle chuñ yudar. 8 Lëë
Dios kneetsy kchëlo kyalnsaak lo
do, parñee ni tu pe kakty falt lo do
ni parñee kuñ do yudar. 9 Sinrii
xñee xkitsy Dios:
Ndaly nii ptee xaa lo meñ prob,
aan ni tu cho knitylasty kyalnsaak
nii beeñtsyey xaa.
10 Lëë Dios nii xnee pni nii xñaa ni
xnee nii xtyaaw, knee kchë nii jkiiñ
do ni lëë xaa kuuñ ktyaly kchë cos
buen nii no leñ styoo do. 11 Singo
mod lëë do kap kchëlo cos parñee
kchilo kuñ do yudar. Aan lëë kchë
meñ nii jkaa nii kxaal do loo noo
ktee skizh lo Dios. 12 Lëdy kaa xak-
tyee nii xkiiñ lo betsy no xteedy to,
sink por kchë ngo chop kyon vuelt
xtee xaa skizh lo Dios. 13 Lëë betsy
no nii jkaa nii ktop to ktee skizh
lo Dios, por nyoo nii xsoob to xtiits
Dios. Ni lëë styoo xaa ksak lo Dios
por kchë nii ptop to par kak meñ
yudar. 14 Aan lëë xaa go kñab lo
Dios por lëë do ni skëstyoo xaa lëë
do por kyalnsaak nii bneetsy Dios
lo do. 15 ¡Skizh Dios por kyalnsaak
nii bneetsy xaa lo no!

10

Xkyalwnabey Pable

1 Paablaa, con kyalndoladzy nii
bneetsy Crist lon xñen lo do. Xñee
meñ nii tir ndoladzyaa tsiñee son lo
do, per xtaanaa tsiñee son sit. 2 Por

ngo xñabaa nii kyubty to nii kak
ntseebaa lo xaa nii xñee nii styoo
noo xlyañ kchë nii chuuñtsyeey
noo, por syaxaa kñen lo xaa tsiñee
lëën kyely. 3 Nli nii xaa lo kislyu
re nak noo, per xtiildy noo sinak
xtily meñ lo kislyu re. 4 Por xsy-
eeñdy noo kiib nii no lo kislyu, sink
xkyalwnabey Dios nak xkiib noo
par knityloo noo xkyalwkëti xaa-
tox. 5 Xnityloo noo kchë cos nii
xlaady kyuumbey meñ Dios. Kchë
cos nii no kik meñ xtsig noo lo
Crist parñee ksoob meñ xtiits xaa.
6 Saksi noo meñ nii xsoobty tiits
tsiñee tyon noo nii lëë do xsoob tiits
xtiits Dios.

7 Nii chansye to xniladzy to.
Deelñee no tu do xsyak nii xlad
Crist no do, kol kyeñ gaanoo nii
wi noo no xlad Crist. 8 Nikxe nii
xsyak to nii chakladzypaa kaknan
do nii xñabey noo, kindy penak
kteladzyaa. Por lëë Dios bnee
tiitspey parñee kchoobladzy noo
styoo do. Syoopty noo par jkëëtañ
noo lëë do. 9 Chaklastyaa nii sak
to nii chakladzyaa ktseebaa lëë do
con kitsy nii xalaa. 10 No do xñee
nii ntseeb xñee lo xcartaa, per ni
tu cho xsaldy naa tsiñee son lo do.
11 No nii kaknan xaa nii xñee singo
nii sinakak xtiits noo tsiñee nche
noo sit, singo gak kako tsiñee kyoop
noo lo do.

12 Xyaxty noo kak noo sinak
kchë xaa nii xtaan xaly. Buendy
chuuñtsyey xaa go, por xtaan lsa
xaa lo xcombañer xaa. 13 Xkiiñdy
nii ktaan noo, por misme Dios
xluuy nii kuuñtsyeey noo, ni lëë gaa
xaa bnee tiits nii kwlañchee noo lo
do leñ kyedzy Corinto. 14 Schilo
kñabey noo lo do, por lëë Dios
bneetsy tiitspey loo noo worñee by-
oop noo lo do, por klootyee noo
byoob kluuy cho nak Crist lo do.
15 Ni xtaandy kaa noo xtsiiñ stu
meñ sinak nyako xtsiiñ noo. Al
contrario, lëë noo këmbës nii kni-
ladzyre to xtiits Dios parñee klu-
uyre noow lo do, per nody nii
kchoo noo laañee pxaal Dios lëë
noo. 16 Nare kluuy noo xtiits Dios
lo meñ nii no sit lo do, per ktaandy
noo xtsiiñ stu meñ.

17 Deelñee no tu xaa nii chak-
ladzy ktaan, no nii ktaan xaa xtiits
Dios. 18 Por deelñee misme lëë no
kchoo xfavor no, kchukëdy no. Per
deelñee yuub Dios kchoo xfavor
no, schukë no.

11

Xaa nii chakladzy kak apostle

1 Lëën kñe blalan tiits nii so
xnëzty lo do. Kol kxekw jkëëtyag
tow. 2 Xsiniyaa lëë do sinak
xyostyoo Dios, por lëën kwlootiñ
lëë do lo Crist aan chakladzyaa
ktedyaa to lo xaa sinak xchotiñ
kwnaa yeeñ nii xtsiilña tugak
mguiy. 3 Per xtsyeebaa nii kyëti do
sinak pkëëti mëël Eva aan kchoso
styoo do lo Crist. 4 Por chanaa nii
xkëëtyag to xtiits xaa nii xñee nii
no stu Crist, ni xkëëtyag to xtiits
xaa nii xñee nii no stu kyalbini, ni
xkëëtyag to xtiits xaa nii xñee nii no
stu tiits nii xteelaa. 5 Sotaa gon nii
xyablyudyaa lo apostle nii kwsëëb
to xlad. 6 Nikxe kaktyaa kñe nguin,
per lëdy porñee chaktyno. Ni
kayanle gaa to nii nli chakaa, por
kon do kchë nii beeñtsyeyaa.

7 ¿Ote mal yak beñaa nii sin-
gosy bluyaa xtiits Dios lo do, ni
byablyun par klisklaan lëë do?
8 Xaa lo meñ nii xniladzy xtiits Dios
pticheen tumi, porñee kwnasyaa
nii kwtiix meñ go naa parñee kyën
tsiiñ lo do. 9 Ni nikle gaa kwyon
lyaadzy worñee kwyon lady to, ni
tu cho lo kwlootsiiñdyaa, por lëë
xaa Macedonia nii kwlañche bnee
kchë nii kok falt lon. Kopaa cuent
parñee kotsiiñdyaa lo do ni singo
gaa tugak kuuñtsyeyaa. 10 Nan
nyëën nii nli xyuumbeyaa xtiits
Crist, aan ni tu cho chilody jka nii
klen, por ni tu pe bneesty meñ nii
no nëz Acaya lon. 11 ¿Penak dyon

xñen sinrii, pe porñee xkëstyoodyaa
lëë dow? Axte Dios gon nan nii
xkëstyoon lëë do.
12 Per ksandyaa nii chuuñtsyeyaa,
parñee ktejtyaa tiits nii chol xaa kle
si xle noo. 13 Por nlidy nii apostle
nak kchë xaa go. Wnee xuuy nii
chakladzy kak xapostle Crist nak
xaa. 14 Ni lëdy kaa nii ksee ñe kan
ñe xaa go, por yuub xaatox xtsyëëlo
parñee kak xaa sinak xangly Dios.
15 Por ngo kchë xaa nii no xlad
xaatox xtsyëëlo parñee kan meñ nii
buen xaa, per mban kyal xcuent
kchë xaa go.

Kyalnë nii xtye Pable

16 Ni xñe gakaa xñen: Këbty to
tsaaplaa chak wetyaa, per deelñee
xsyak to nii nli chak wetyaa, lëën
kñe lo do si xñee xaa nii chak wety
parñee win ktaan xisy wiñ. 17 Lëdy
Dios bneetsy tiitspey nii xñen kchë
nrii, sink lëëw xñen si xñee tu xaa
wety nii chakladzy ktaan. 18 Por
ndaly xaa nii xtaan cos nii no lo
kislyu re no. Por ngo, win ktaan.
19 Ni tir gaa nyaani do, per xekw
to xkëëtyag to xtiits xaa nii chak
wety. 20 Xekw to lo xaa nii xkuñ lëë
do tsiiñ, ni xla xcheñ do, ni xkëëti
lëë do, ni xlëë chan lëë do, ni xkot-
syetsy lëë do. 21 Axte xteladzyaa
kñen nii tir nguudzy kok noo lo do.
Per syaxaa ktaanaa sinak xtaan
stu xaa, nikxe nii kñen si xñee tu
xaa nii chak wety. 22 Deelñee xñee
xaa go hebreo, win xñew. Deelñee
xaa Israeel gaa nak xaa go, win
nak xaa Israel. Deelñee lo xtiiy gaa
Abraham sëëd xaa go, win syely lo
xtiiy Abraham. 23 Deelñee xtsiiñ
gaa Crist xkyë xaa go, mastre xkyën
xtsiiñ Crist que xaa go. Xñen si xñee
tu xaa nii chak wety. Por ndalyre
tsiiñ nii noyuuñtsyeyaa, ni ndalyre
vuelt no ko meñaa skiib, ni no kiñ
meñaa, ni ndalyre vuelt notelaan lo
kyalkuty. 24 Kaay vuelt pxob xaa Is-
rael naa kalyptsiipkee ña tuu kidy.
25 Tson vuelt pxob yag meñ naa.
Lëë stu vuelt lëë meñ blaal kyo naa.
Tson vuelt kwnity barkw nii san lo
nis. Tu vuelt nder kyool ni tyub
tse kwyon lo nistoo. 26 Tyub nii
kën viaj, ndaly vuelt kwtelaa nyoy
nis kiigwpee naa. Ni ndaly vuelt
notelaan lo ngbaan ni lo xaa tu
kyedzyaa ni lo xaa sit. Ndaly vuelt
notelaan lo meñ leñ kyedzy ni tañ
ni lo nistoo. Ndaly vuelt note-
laan lo meñ nii nlidy xniladzy xtiits
Dios. 27 Kakyëlaa tsiiñ ndip ni no-
teedylaa kyalnë. Ni ndaly vuelt no
kchoo xkalaa, ni no teedyaa kpiñ.
Ndaly vuelt kwlaan nis. Ndaly gaa
vuelt tawdyaa. Noteedylaa nal ni
kok falt xabaa.
28 Kchë lo kyalnë go noteedyaa,
per tugak sini kchë meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios kikaa. 29 Deelñee
no tu xaa nii no nguiooldy styoo,
wi styoon cho nguiooldy. Deelñee
xchon meñ tu xaa lo tol, xlëën.
30 Deelñee kakladzyaa ktaanaa,
schilo ktaanaa xkyalmbanaa.
31 Lëë Tat Tios nii nak pxosy
Jesucrist xyal jkaa skizh tugak.
Lëë xaa nan nii nli kchë nii xñen.
32 Worñee kwyan Damasco, lëë
xtisy nii psoob rey Aretas pxaal xaa
nii kulës naa chu kyedzy parñee
kñaasy xaa naa. 33 Per lëë meñ
kwloo naa leñ tu tskwidy par klity
meñ naa nëz chex pyedzy nii ntse
kyako kyedzy, aan singo kwtelaan
lo xaa go.

12

Xkyalmban Pable

1 Pe nandy nii ktaanaa, per lëën
ktaan kchë cos nii bluuy Crist
lon. 2-3 Kok tsida iz nii kuni Dios
naa kpaa klaa. Nandyaa deelñee
tyub xcuerpaa kuni Dios naa, ote
xaktyee xkyalbinino yak. Dios sye
nano. 4 Per lëë Dios kuni naa kpaa,
aan siko biñaa cos nii ni tu xaa
lo kislyu re chilody kñee. 5 Schilo
ktaanaa kchë ngo, per xtaandyno,
sink xtaanaa por xkyalmbanaa.
6 Nikle nii schilo ktaanaa, por

nli kchë nii kñen, per xtaandyaa,
parñee këbty meñ nii chaktyaa
nii xaa nonaa ni chaktyaa nii
xaa chakaa. 7 Per parñee nyak
nyaadyaa por kchë nii konaa, lëën
kwlañ tu yoob. Nako sinak tu kitsy
nii blisy xaatox naa. 8 Tsonle vuelt
nonabaa lo Crist nii ktichee xaa
yoob ko, 9 per në xaa lon: "Xkyal-
wkëstyoosyaa xkiiñoo, por lo xaa
mban xtedyaa xkyalwnabeyaa."
Por ngo xlen nii mbanaa, parñee
jkan xkyalwnabey Crist. 10 Xlen
tsiñee mbanaa, ni xlen tsiñee
xkotsyetsy meñaa, ni xlen tsiñee
non lyaadzy, ni tsiñee xkyënlaag
meñaa, ni tsiñee xtyeedyaa kyalnë
porñee xniladzyaa xtiits Crist. Por
tsiñee xsyakaa nii mbanaa, wor go
mastre ndanaa.

Lëë Pable no kyalnë por meñ Corinto

11 Kwnen si xñee tu xaa nii
chak wety, per lëë do chap tol.
No nii lëë do klisklaa naa, por
nody nii kyablyun lo apostle nii
kwsëëb to xlad, nikxe nii ni tu
pa nondyaa. 12 Ni worñee kwyo
gaan lady to, kopaa paciensy.
Ni kon do nii nli apostlaa por
kchë kyalntson ni milagre nii
beeñtsyeyaa. 13 Kwxaaktyaa nii
mban do lo los demasy xaa nii
xniladzy xtiits Dios, xakxe porñee
kwlootsiiñdyaa lo do. ¡Kol kuñaa
perdón deelñee por ngo kwlon falt
lo do!
14 Lëëw kyon vuelt nii kyely
tedyaa lo do. Aan ko tsiiñdyaa lo
do. Por kyeldyaa parñee kneetsy
to nii chap to lon, sink lëën kyely
kan lëë do. Por nody nii ktop
xaa wiñ tumi par pxosy xaa, sink
pxosy xaa wiñ no nii ktop tumi par
xaa wiñ. 15 Mbëëre kuñaa gast nii
chaapaa. Axte win kak gast por lëë
do. Per sootee na nii tsiñee mastre
xkëstyoon lëë do, xisy xkëstyoo do
naa.
16 Kwlootsiiñdyaa lo do, per no do
xñee nii byubaa mod nii byab to tu
lo tramp. 17 ¿Pe no tu xaa nii pxalaa
nayak pkëëti lëë do? 18 Naa pxal
Tito chop stu betsy no biid tedy lo
do. ¿Pe pkëëti Tito lëë do? ¿Pe lëdy
nayak nii tugak no kikaa chop kik
Tito?
19 Neñdy xsyak to nii misme
lëë noo xfavoor noo xñee noo.
Per lëdyo gon, por xña lo Dios nii
xñee noo si xñee xaa nii ngab lo
Crist. Aan kchë nrii xñee noo
parñee kyuumbeyre to xtiits Dios.
20 Xtsyeebaa tsiñee kyelyaa lo do,
xaale nak to, o xaale gaa nakaa.
Xtsyeebaa nii nche ktily do, ni
noyak to mbidy, ni nche klëë do, ni
noyak nyaa do, ni ncheyaw do tiits
kizh, ni nche neenë do, ni ncheno
do si xkaatyee. 21 Xtsyeebaa nii
kuuñ kteladzy Dios naa tsiñee
kyelyaa lo do, aan konaa porñee
karty ksaan do xtol do, ni noni
do stu kwnaa o stu gaa mguiy,
ni xsaandy to kchë cos ntseeb nii
noyuuñtsyey do.

13

Lëë xilban Pable xyal

1 Lëëw kyon vuelt nii kyelyaa lo
do. Aan no nii kso do chop testigw
o tson gaa testigw nii nan xa nak
xfalt xaa nii beeñ tol. 2 Per lëën
xñe kazh lo xaa nii kwloo falt klo
ni kchë lo do, nii nikxe sodyaa lo
do, per kol ksaladzy nii niyaa lo
do worñee pchop vuelt byelyaa lo
do. Por kaptraa paciensy tsiñee
lëën kyely stub. 3 Por chakladzy
to kaknan do dyon pe nli nii no
xkyalwnabey Crist leñ styoon. Aan
mbandy Crist gon, sink ndaan chak
xaa lo do. 4 Nli nii kwë xaa lo crusy
sinak xkyë tu xaa mban, per por
xkyalwnabey Dios lëë xaa mbañ.
Singo gak lëë noo mban chak noo.
Per sinak nii por xkyalwnabeyak
Dios pañ Crist, kpañ noo, parñee
jkiiñ noo lo do.
5 Misme lëë do kol kyeñ deelñee
nli xniladzy to xtiits Dios. Kol
kuñ lëë do preb. Kol kyeñ dyon

pe nli no Crist leñ styoo do, ote
nlidyo yak. 6 Naaty kyeñ do nii nli
xniladzy noo xtiits Dios. Ptyeedy
noo preb. 7 Xñab noo lo Dios nii
kuuñtsyeydy to cos mal. Xñeedy
noo nrii parñee kuuñ ksak to lëë
noo, sink lëëw xñee noo parñee
kuuñtsyey do cos buen, nikxe nii
xsyak to nii ptyejty noo preb. 8 Por
chilody ktilyni noo tiitsli, sink xfa-
vor tiitsli no noo. 9 Por ngo xle
noo tsiñee mban xtyee noo parñee
kak ndaan do, ni lëë noo kñabre
lo Dios por lëë do parñee kyak
tubli do. 10 Lëën xal kitsy re
antes nii kyelyaa lo do parñee kak
ntseebtyaa tsiñee kyelyaa. Por lëë
Dios bneetsy tiitspey lon parñee
kluyaa xtiits xaa lo do. Bneesty
xaaw parñee jkëëtañaa lëë do.
11 Kakni Dios to dyon, beetsy.
Kol ktee nii ngui kpañ do. Kol
kchoobladzy lsa styoo do tsiin
kakni Tat Tios nii xkëstyoo meñ
lëë do. 12 Kol jkëëptyux xcombañer
do ni kol kaw tu pxit kwesy
xcombañer do. 13 Kchësy meñ nii
xniladzy xtiits Dios nii no nëz re
xkëëptyux lëë do.
14 Lëë lëësy Jesucrist dyon kakni
lëë do, ni lëë lëësy Dios jkëstyoo
lëë do, ni lëë lëësy Kyalbini Ntson
kneetsy tiits nii mbëë kpañ do.

Kitsy nii pxaal Pable lo meñ Galacia

1 Naa nak Pable, xapostle Jesucrist. Lëdy cholsye pso naa ni lëdy
cholsye pxaal naa, sink yuub Je-
sucrist ni Tat Tios, xaa nii beeñ
kpañ xaa pxaal naa ni pso naa.
2 Ksan kchë xaa nii xniladzy xtiits
Dios nii nche lon nu, xal kitsy re
lo kchë meñ Galacia nii xniladzy
xtiits Dios. 3 Lëë lëësy Tat Tios dyon
ni lëë lëësy Jesucrist kakni lëë do
parñee mbëë kpañ do. 4 Lëë Je-
sucrist gon kuty por kchë xtol no,
parñee kteelaa xaa lëë no lo kchë
cos ntseeb nii no lo kislyu re. Styoo
Tat Tios kwlañ nii singo kuuñtsyey
xaa. 5 ¡Tugak kol tsoo ktee no skizh
lo Dios!

Tugak tiits nii xteelaa no

6 Xseen gon nii blyëëdy lëë do tse
psaan Dios nii kwtsyetsy lëë do por
xkyalwkëstyoo Crist, par kniladzy
to stu tiits nii xteelaa. 7 Per nody
stu tiits nii xteelaa gon, sink no bla
xaa nii xkan kik to aan chakladzy
xaa kxiñ xaa xtiits Crist nii xteelaa.
8 Deelñee kiid tu xaa nii kluuy lo
do nii no stu tiits nii xteelaa aan
xaa nako lo nii bluuyle noo lo do,
nguialsi xaa nikxe yuub naaw o
nikxe gaa tu angly nii byety kpaaw.
9 Nii kwne gakaa klo, xñen: Deelñee
kiid tu xaa nii kluuy stu tiits nii
xteelaa lo do aan xaa nako lo nii
xniladzyle to, nguialsi xaa.
10 Chaklastyaa kuuñ ksakaa
meñ, sink lëën chakladzy kuuñ
ksakaa Dios. Deelñee kakladzyaa
kuuñ ksakaa meñ, chilody kyën
xtsiiñ Crist.

Xa kwlañ nii lëë Pable kak apostle

11 Kol kaknan gaanoo, beetsy,
nii lëdy leñ kik chol meñ lo kislyu
re kwlañ tiits xteelaa nii xluyaa.
12 Porque lëdy cholsye bluuyo lon,
sink yuub Jesucrist bluuyo.
13 Biñle gaa to nii worñee kwyon
lo xlay meñ Israel, kwënlagaa
meñ nii xniladzy xtiits Dios
aan kokladzyaa nlooxaa kchë
meñ go. 14 Lo kchë xlaay meñ
Israel nii psedyaa beñaa gan lo
kchë xaa nii tusy kchëën, porñee
kwyoxkoon kuuñtsyeyaa nii psaan
pxusykoltoon. 15 Per antes nii
nyalyaa lëë Dios kwle naa, aan
por xkyalwkëstyoo xaa lëë xaa kwt-
syetsy naa worñee kwlaño styoo
xaa. 16 Lëë xaa bluuy xiñ xaa lon,
parñee nluyaa xtiits xaa lo meñ sit.
Tsiñee lëë tse go kutsiñ ni tu cho
lo kwyanabtiistyaa, 17 ni kwyady
kaan Jerusalén nyakanaa xaa nii
nakle apostle. Sink blyëëdyaa lëën
kwya nëz Arabia, loxsye ngo lëën
kwya Damasco stub.
18 Axte kwloxo tson iz lëën kwya
Jerusalén. Tsigore lëën byuumbey
Pedre. Tsiiñ kpidz kwlësaa lo xaa.
19 Per kondyaa ndaly xaa nii nak
apostle, xaktyee Jacob betsy Jesús
konaa. 20 Xkonaa Dios nii tiitsli nak
kchë tiits nii xkën.
21 Loxsye ngo lëën kwya nëz xtañ
meñ Siria ni nëz xtañ meñ Cilicia.
22 Per byuumbeydy meñ nii xni-
ladzy xtiits Crist nii no nëz Judea
naa. 23 Xaktyee biñ meñ go nii xñee
meñ: “Lëë xaa nii kwënlaag lëë no
tyub tsigo, ni kokladzy nloox lëë
no, xluuy xtiits Dios lo meñ nina.”
24 Kchë meñ go ptee skizh lo Dios
porñee bniladzyaa xtiits Dios.

2

Lëë Pable chinee lo apostle nii xñabey

1 Lëë kwloxo tsida iz lëën kwya
Jerusalén chopaa Bernabé. Wi Tito
byonii noo. 2 Kwyan porñee byeñaa
nii Dios pxaal naa. Tsi lëën ptsiñ
Jerusalén, nonsy lo xaa nii xñabey
bitiitsaa xa nak tiits nii xteelaa nii
xluyaa lo meñ sit. Kwyan porñee
koklastyaa nii xlyësy nguiën tsiiñ.
3 Nikxe nii lëdy xaa Israel Tito,
ni tu cho kwnabeydy nii nyobey

xaa. 4 Per lëë bla xaa nii nlidy
xniladzy xtiits Dios kwsëëb tsilaan
lady noo parñee kleetsy xaa dyon
xa mbañ noo porñee xniladzy noo
xtiits Crist aan lëë xaa kokladzy
nii nyuuñtsyeey noo nii xñabey xley
Moisés. 5 Per psaldy noo xaa,
porñee koklasty noo nii nchoxso do
lo xtiits Dios nii xteelaa.
6 Per ni tu pe nëdy xaa xñabey
go lon, nikxe nii xkwenjtyaa deel
chootyee kok kchë xaa go, por tu-
gak nak no lo Dios. 7 Lëë xaa byeñ
nii lëë Dios pxaal naa kakluyaa ti-
its nii xteelaa lo meñ sit, sinak nii
pxaal Dios Pedre tsikluuy xaaw lo
meñ Israel. 8 Porque misme Dios
nii pxaal Pedre kak xaa apostle lo
meñ Israel, pxaal naa kakaa apos-
tle lo meñ sit.
9 Por ngo lëë Jacob ni Pedre ni
Juan kwseñ ñan ni ña Bernabé ksa
xaa xñabey lo meñ nii xniladzy xti-
its Dios. Lëë xaa byeñ nii lëë Dios
bnee kyalnsaak re lon aan lëë noo
byaan nii lëë xaa tsi lo meñ Israel,
lëë gaa noo kyo lo meñ sit. 10 Nësy
xaa nii tugak ksaladzy noo meñ
prob, ni nli gaa tugak choxkoon
kuñaa meñ prob yudar.

Lëë Pable chak ntseeb lo Pedre

11 Per tsi lëë Pedre biid leñ
kyedzy Antioquía, kwëntseebaa
lo xaa, porñee klëë ñe kan ñe
nii chuuñtsyey xaa. 12 Klo name
chaw xaa ksa xaa meñ sit, per
tsiñee lëë bla xaa nii pxaal Jacob
kwlañ, lëë xaa bislo psosit xaa
lo kchë meñ go, porñee ptsyeb
xaa xaa nii chakladzy tsobey meñ
sit. 13 Aan wi bla meñ Israel nii
xniladzy xtiits Dios beeñtsyey nii
beeñtsyey Pedre, axte wi Bernabé
byab lo xkyalwnee xuuy xaa.
14 Per tsiñee konaa nii chuuñtsyeydy
xaa nii xñabey xtiits Crist, xña
lo meñ chëpaa lo Pedre: "Xaa
Israeloo aan kël si xkyë meñ sit.
¿Xa chakladzyoo tsigo nii xoo
kpañ meñ sit sinak nii mbañ meñ
Israel?"

15 Meñ Israel no destye nii koly
no, lëdy meñ sit nii no xtol nak
no. 16 Per ndon no nii xtsildy xley
Moisés xtol no, sink lëë Crist xtsi-
lyo. Por ngo nii wi no bniladzy xti-
its Jesucrist, parñee kpily xtol no,
por chilody xley Moisés ktsily xtol
meñ.
17 Lëë na deelñee tol chuuñ no
tsiñee xpig no lo Crist par ktsily xaa
xtol no, ¿pe lëë Crist tsigo chuñ xtol
no? ¡Lëdyo gon! 18 Por deelñee xñen
nii lëdy xley Moisés xtsily tol aan
naa gak xñee nii kuuñtsyey meñ
nii xñabey ley, tu ngoptol nakaa.
19 Por mbañtraa par kuuñtsyeyaa
nii xñabey ley, sink lëën mbañ
par kuuñtsyeyaa nii xñabey Dios.
20 Ni lëdre gaa naa mbañ, sink
lëë Crist mbañ leñ styoon, por
win kwë lo crusy worñee kwë
Crist. Aan kchë nii chuuñtsyeyaa
nina lëëw chuuñtsyeyaa porñee xni-
ladzyaa xtiits Xiñ Dios. Xkëstyoo
xaa naa por lëë xaa kuty xcuentaa.
21 Chaklastyaa ksanaa xkyalnsaak
Dios tublad, por deelñee nchilo
ntsily ley xtol no, pe nandy kuty
Crist.

3

No nii kniladzy to xtiits Dios

1 ¡Natsypee nguey kchë do siñee
nak to meñ Galacia! ¿Cho pkëëti
lëë do, parñee ksaan do xtiits Dios
nii xñee cho nak Jesús nii kwë lo
crusy? 2 Kol në dyon penak nii
kwsëëb xKyalbini Ntson Dios leñ
styoo do. ¿Pe porñee beeñtsyey
do nii xñabey xley Moiséso, ote
porñee yak bniladzy to xtiits Dioso?
3 Natsypee nguey do. Deelñee
kwsëëb xKyalbini Ntson Dios leñ
styoo do porñee bniladzy to xti-
its Dios, ¿penak nii chakladzy to
kuuñtsyey do nii xñabey xley Moisés
stub? 4 ¿Pe ni tu pa pkiiñdy kchë
kyalnë nii kwtedy to? ¡Deelba
nguiiño siquier palalsye! 5 Tsiñee
chuuñtsyey xKyalbini Dios tu kyal-
ntson lady to, ¿pe chuuñtsyey xaaw

porñee chuuñtsyey do nii xñabey
xley Moisés, ote chuuñtsyey xaaw
yak porñee xniladzy to xtiits Dios?
6 Bniladzy Abraham xtiits Dios,
ngo nii lëë Dios pkaaxcuent xaa
sinak nii nyak xaa tu xaa buen.
7 Kol kaknan tsigo busy nii kchë
meñ nii xniladzy xtiits Dios ngab lo
xtiiy Abraham. 8 Ni sëëdle gaa leñ
kitsy nii kë xtiits Dios nii lëë Dios
ktsily xtol kchë meñ sit nii kniladzy
xtiits xaa. Por ngo nii destye tiemp
chëb xaa lo Abraham: "Kchësy meñ
nii nche lo kislyu kuuñlayaa por lii."
9 Singo kchë meñ nii xniladzy xti-
its Dios chaklay sinak koklay Abra-
ham, porñee bniladzy xaa.
10 Nguialsi kchë meñ nii xñalo
xley Moisés. Por leñ kitsy nii kë
xtiits Dios xñee nii nguialsi meñ
nii chuñdy cumplir kchë nii xñabey
xley Moisés. 11 Nyoo tsigo busy nii
kpildy xtol meñ nii chuuñtsyey nii
xñabey xley Moisés, por leñ kitsy nii
kë xtiits Dios xñee nii lëë xaa nii
pily xtol kpañ, porñee xniladzy xaa
xtiits Dios. 12 Per lëë xley Moisés
xkiiñdy nii kniladzy meño, sink no
nii kpañ meñ par kuuñtsyey meñ
nii xñabeyo.
13 Lëë Crist pteelaa lëë no lo
xley Moisés nii ptsiibtee lëë no.
Lëë xaa biy kyalsi go xcuent no,
por leñ kitsy nii kë xtiits Dios
xñee: "Nguialsi xaa nii chety lo
tu crusy." 14 Singo ptsyool Crist
parñee wi meñ sit jkaa kyalnsaak
nii chëb Dios lo Abraham ni parñee
sëëb Kyalbini Ntson leñ styoo no
deelñee xniladzy no xtiits Dios.

Tiits nii psaan Dios lo Abraham

15 Beetsy, nan do gon nii tsiñee
chaa tublë kitsy, aan chuñ xaa nii
xsaaw firmar, ni tu cho chilody
ktsilyo ni ni tu cho chilody kaa pe
cos jkëëre low. 16 Lëë Dios psaan
xtiits lo Abraham ni lo xtiiy Abra-
ham. Xñeedy leñ kitsy nii kë xtiits
Dios gon: "lo kchësy xtiiy Abra-
ham", sinak nii nyo ndaly xtiiy xaa,
sink lëëw xñee: "lo xtiiyoo." Lëë
tiiy go nak Crist. 17 Lëë Dios psaan
xtiits lo Abraham aan chëb xaa nii
lëëw kuñ xaa cumplir. Por ngo
chilody xley Moisés ksyablyu ni
ksaanladzy tiits nii psaan Dios, por
axte kwte tap kyoow kalyptsii iz
biido. 18 Deelñee nchoo kyalnsaak
nii knee Dios lo no lo xley Moisés,
lëdre tu cos nii pchoo chuw Dios.
Per lëë Dios chëb kazh lo Abraham
nii singosy kneetsy xaaw lo no.
19 Kñëëx to, ¿pa xkiiñ xley Moisés
tsigo? Lëëw gon biid parñee kak
ndon no pe cos nak tol. Lëëw
pkiiñ worñee karty kiid xaa nii jkaa
kyalnsaak nii chëb Dios lo Abra-
ham. Lëë angly biidni ley, aan lëë
Moisés pkëëw. 20 Per tsi lëë xtiits
Dios biid, pkiiñtre Moisés ni angly,
por yuub Dios biidniw.

Penak dyon biid ley

21 ¿Pe no xley Moisés contre
tiits nii psaan Dios lo Abraham
dyon? Lëdyo gon, por pchilody xley
Moisés ndee kyalmbañ ni ntsily
xtol meñ nii beeñtsyey nii xñabeyo.
22 Per leñ kitsy nii kë xtiits Dios
xñee nii kchësy no nche këtuu lo tol,
parñee xaktyee meñ nii kniladzy
xtiits Jesucrist kchal kyalnsaak nii
kxaal Dios.
23 Worñee karty kiid Crist lëë
xley Moisés kwsonlë lo no, porñee
karty tsitsiñ tse nii kluuy Dios xa
kniladzy no Crist parñee telaa no.
24 Lëë ley kuni lëë no lo Crist sinak
nii nyak no xaa wiñ, parñee tsiñee
kniladzy no xtiits Crist, telaa no
lo tol. 25 Per lëë na nii lëë Crist
biid, naktre no cuent ley. 26 Por
kchësy to nak xiñ Tat Tios porñee
xniladzy to xtiits Crist, 27 ni porñee
kwchobnis to, lëë do nak ksa Crist.
28 Kintre nii dyon cho nak meñ
Israel o cho nak kaa meñ sit, ni
kintre nii dyon cho no xpixwan o
cho kindy kaa xpixwan, ni kintre
nii dyon cho nak mguiy o cho nak
kaa kwnaa, por tugak nak no lo
Crist. 29 Aan deelñee lo Crist ngab

to, wi do ngab lo xtiiy Abraham ni
wi do jkaa kyalnsaak nii chëb Dios
lo Abraham.

4

1 Tsiñee gon lëë tu xaa wiñ xyaani
kchë xcheñ pxosy, sinakak chol
mos nii tugak xkyë tsiiñ lo meñ nak
xaa, nikxe nii lëë xaa nak xpixwan
kchë nii byaani xaa. 2 No meñ nii
chan xaa, axte xsa tse nii psaan
pxosy xaa tiits. 3 Singo gak lëë
no, worñee karty kiid Crist, kok
no sinak xaa wiñ. Ptsyo no ña
kchë cos nii xñabey lo kislyu. 4 Per
tsiñee lëë tse kutsiñ, lëë Dios pxaal
xiñ. Tu kwnaa kop xiñ xaa ni pañ
xiñ xaa sinak xñabey xley Moisés
5 parñee kteelaa xaa lëë no lo kchë
nii xñabey ley go, tsiin jkaaxcuent
Dios no sinak nii nyak no xiñ Dios,
6 aan parñee kluuy nii nli xiñ Dios
nak no, lëë Dios pxaal xKyalbini
xiñ kwsëëb leñ styoo no, aan lëë
Kyalbini go xñee nii lëë Tat Tios nak
pxosy no. 7 Por ngo nii naktre to
sinak xaa nii xkyë tsiiñ, sink lëë do
nak xiñ xaa nii xchee. Xiñ Dios nak
to aan styoo Dios kwlañ nii wi do
kyaani nii kneetsy xaa.

Chaklasty Pable nii kchoso styoo meñ Galacia

8 Klo worñee karty kyuumbey do
Dios, xtiits kchë mdyo nii nakty
Dios psoob to. 9 Lëë na nii lëë
do xyuumbey Dios, per masty kol
tsoo kñee no, na nii lëë Dios xyu-
umbey lëë do, ¿penak chakladzy to
ksoxib to lo kchë mdyo mban go
stub par kuuñtsyey do nii xñabey
mdyo go? 10 Bii no tse, ni mëë, ni
iz nii nda nako lo do. 11 Xtsyeebaa
nii xlyëtyee bluyaa xtiits Dios lo do.
12 Beetsy, xñabaa nii kak to
sinakaa, porque sinak to nakaa.
Kñëdy to nii tsaaplaa no pe beeñ
do naa. 13 Por nanle to nii worñee
klootyee bluyaa xtiits Dios lo do,
lëëw bluyaa por tu kyalkits nii
kwxaakaa. 14 Tu preb kwteedy
to por kyalkits nii kwlaañaa. Per
lëdy por ngo nii nsaldy to naa, sink
kon do naa sinak nii nyakaa tu
xangly Dios, ni sinak nii nyakaa
Jesucrist. 15 ¿Pa psaan do kchë
kyalwle go tsigo? Schilo gon kchon
xfavor do aan kñen nii klo deelñee
nchilow mer wi mëlo do ngwii do
parñee neetsy tow lon. 16 Lëë nana,
¿pe xtiily no nayak porñee kwnen
xtiitsli Dios lo do?
17 Choxko xaa nii gon chiid lo
do xa kak to, per no lidy kik xaa,
por chakladzy xaa nii ksaan do naa
parñee lëësy xaa tsoxko do. 18 Buen
nii tsoxko do meñ, per no nii tubli
tso kik to, ni no nii tugak tsoxko
do, lëjty xaktyee tsiñee son lo do.
19 Xiñ, xkyëën yoob si xkyë kwnaa
nii kap mëëdo por lëë do, ni tugak
kyëëno axte nii kniladzy to Crist
tyub styoo do. 20 ¡Deelba yuubaa
nsyo lo do parñee nyën lo do stu
mod, por nandyaa pe xsyakaa!

Agar ni Sara

21 Kchësy to siñee chakladzy
to kuuñtsyey do nii xñabey xley
Moisés, ¿pe karty nayak kon do nii
xñee ley go? 22 Xñeew gon nii chop
xaa wiñ kop Abraham. Tu xiñ xaa
kop tu kwnaa nii kwë tsiiñ lo tsiil
xaa, lëë stu xiñ xaa kop tsiil xaa.
23 Sinak chaly chol mëëd koly xiñ
kwnaa nii kwë tsiiñ lo tsiil xaa, per
lëë xiñ tsiil xaa koly parñee kak
cumplir tiits nii chëb Dios. 24 Ngan
nak nrii. Chop kwnaa go nak sinak
chop testament. Tu testament ko
nak kiy Sinaí, aan lëë Agar nak
cuent siko. Kchë meñ nii chaly
siko xkyë xtsiiñ meñ. 25 Lëë Agar
nak cuent kiy nii lë Sinaí nii sob
Arabia. Tu kwnaa nii tugak xkyë
xtsiiñ meñ nak me. Por ngo nii
nak meñ Jerusalén sinak me, por
kchësy meñ go këtuu lo xley Moisés.
26 Per no stu Jerusalén kpaa, aan
kyëtuudy meñ nii tso siko lo xley
Moisés. Kyedzy ko ngab no. 27 Leñ
kitsy nii kë xtiits Dios gon xñee:

Lii nii nakoo kwnaa nii chilody kap
mëëd, ble.
Lii nii karty kyëël yoob nii xkyë
kwnaa nii chap mëëd, ble ni
kwchuptsyë.
Porque ndalyre mëëd kap kwnaa
nii psëëb tsiil
que kwnaa nii no tsiil.
28 Beetsy, sinak Isaac nak to, por
lëë Dios psaan tiits nii lëë xaa
kaly. 29 Per sinakak tiemp ko nak
natiemp. Lëë mëëd nii koly si
chaly chol mëëd ptilyni mëëd nii
koly sinak xñabey Kyalbini Ntson.
30 ¿Per pe cos xñee kitsy nii kë xtiits
Dios dyon? Xñeew gon nii chëb Dios
lo Abraham: "Psonëz kwnaa nii
xkyë tsiiñ chop xiñ me, por chilody
kyaani xiñ kwnaa nii xkyë tsiiñ nii
kyaani xiñ kwnaa nii nak tsiiloo."
31 Singo tsigo busy, beetsy, nakty
no sinak xiñ kwnaa nii xkyë tsiiñ,
sink sinak xiñ kwnaa nii no tsiil
nak no.

5

Kchooxsody to lo xtiits Crist

1 Lëë Crist pteelaa lëë no lo xley
Moisés parñee kyënlaa no. Tsi-
itsy kol so kyalwtelaa go parñee
kyëtuudy to lo ley stub.
2 Kol kon xtitsaa. Deelñee tsobey
do, pe nandy nii xniladzy to xtiits
Crist. 3 Kchë xaa nii chobey no
nii kuuñtsyey xaa kchë nii xñabey
xley Moisés. 4 Kchësy to siñee
chakladzy to ktsily Dios xtol do
porñee chuuñtsyey do nii xñabey
xley Moisés, lëë do pchoso lo xtiits
Crist ni lëë do psaanladzy xkyal-
wkëstyoo Dios. 5 Per lëë no ndon
no nii stsily Dios xtol no porñee
xniladzy no xtiits Crist ni porñee
no Kyalbini Ntson leñ styoo no.
6 Deelñee nakni Crist no, precisty
nii tsobey no, sink precisy nii kni-
ladzy no xtiits Crist ni jkëstyoo no
xcombañer no.
7 Buen gon si do. ¿Cho kwliso
styoo do parñee ksaan do tiitsli?
8 Lëdy kik Dios nii xkwetsy lëë do
gon kwlañ nii lëë do ksaan tiit-
sli. 9 "Chop lë wiñak levadur xkobe
kchë kob yi." 10 Xyeñpaa nii klaady
Dios kniladzy to xtiits xaa nii xkëëti
lëë do, per deelñee chootyee no
jkëëtañ lëë do, lëë Dios ksaksi xaa.
11 Naa nii xcuentaa, deelñee bii
nyoxkoon nii tsobey meñ nii xni-
ladzy xtiits Crist, nguiënlaagty xaa
Israel naa, ni nlëëdy xaa nyon xaa
nii lëë Crist kuty lo crusy. 12 ¡Deelba
kaazhkaa chug kchë xaa nii chak-
ladzy tsobey do!
13 Lëë do koktsyetsy parñee
kyënlaa do, per këbty to nii por
ngo lëë do kuuñtsyey nii klyaañtyee
styoo do, sink masy kol jkëstyoo
xcombañer do. 14 Kol jkëstyoo
xcombañer do si xkëstyoo do lëë
do, por ngosy xñabey ley kuuñtsyey
do. 15 Per deelñee xkyënyaw lsa do
kchë xcombañer do, kol kap cuent,
por toontlaa misme lëë do jkëëtañ
xcombañer do.

Kol kpañ sinak xñabey Kyalbini Ntson

16 Por ngo nii xñen lo do: Kol
kpañ sinak xñabey Kyalbini Ntson.
Kuuñtsyeydy to cos mal nii xlyañ
styoo do. 17 Por xtilyni Kyalbini
Ntson cos mal nii xsya leñ styoo no
ni xtilyni gaa cos mal go Kyalbini
Ntson. Por ngo chilody kuuñtsyey
do nii klaañtyee styoo do. 18 Per
deelñee nakni Kyalbini Ntson do,
këtuudre to lo ley.
19 Nyoo xa chak xaa nii
chuuñtsyey nii xlyaañtyee styoo,
por choni xaa meñ nii nakty tsiil
xaa, ni chuuñtsyey xaa kchëlo cos
yox nii xsya styoo xaa, 20 xsoxib
xaa lo mdyo ni chuñ xaa kyalbruj.
Xtily xaa, xyub xaa tily, xsiiniy xaa,
ni sinusy xlëë xaa. Chuuñ ktily xaa
meñ, xkyëksaa xaa tiiy, ni chuñ xaa
meñ chop tiiy. 21 Chak mbidy xaa,
xkyë xaa kunip, ni ndalyre gaa nii
chuuñtsyey xaa. Lëën xñe nii kwne
gakaa klo lo do, nii sëëbty kchë xaa

nii chuuñtsyey ngo laañee xñabey
Dios.
22 Per lëë xaa nii no xKyalbini
Ntson Dios leñ styoo xkyëstyoo
meñ, nguiool no styoo xaa,
ndoladzy xaa, chap xaa paciensy,
ngui xñee xaa lo meñ, buen xaa,
ni chuuñtsyey xaa nii xñee xaa.
23 Ndoo xaa ni chuuñtsyeytre xaa
nii xlyaañtyee styoo xaa. Ni tu ley
chilody ksaksi xaa nii chuuñtsyey
nrii. 24 Kchë xaa nii ngab lo Crist
sinidre kik xaa nii kuuñtsyey xaa
kchë cos yox nii no styoo xaa.
25 Deelñee no Kyalbini Ntson leñ
styoo no, kol tsoo ktee no tiits
nii lëë Kyalbini Ntson kñë pe cos
kuuñtsyeey no.
26 Nody nii kak nyaa no, ni nody
nii ktiily no, ni nody nii kak mbidy
no xcombañer no.

6

Kol kuñ lsa lëë do yudar

1 Beetsy, deelñee kan do nii lëë tu
xcombañer do byab lo tu tol, lëë do
nii xchooxsody lo nii xñabey Kyal-
bini Ntson, kol kuñ xaa yudar. Per
ngui mod ni con kyalndoladzy kol
nee lo xaa, por toontlaa wi do kyab
lo tol. 2 Kol kuñ lsa lëë do yudar,
tsiin kuuñtsyey do nii xñabey Crist.
3 Deelñee no tu xaa nii chak nyaa,
aan ni tu cho nakty xaa, xaly xaa
xkyëti xaa. 4 Catu do, kol kyeñ dyon
pe cos chuuñtsyey do, aan deelñee
xyow styoo do, kol kle, per ktaandy
to nii chuuñtsyey xcombañer do.
5 Por catu lo no bneetsy Dios nii
kuuñ no.
6 Kchë xaa nii xseedy xtiits Dios
no nii ksak styoo xaa lo xaa nii
chuuñ kseedy xaa.
7 Kyëtidy to. Ni tu cho chilody
kityni Dios. Nii kan do ngo
klaap to. 8 Deelñee kuuñtsyey
do kchë cos yox nii klyaañtyee
styoo do, lëë do kety. Per deelñee
kuuñtsyey do nii xñabey Kyalbini
Ntson, lëë do jkaa tu kyalmbañ
nii tsitsiñdy tse nitylo. 9 Tugak
kol tsoo kyuuñtsyeey no kyalbuen,
porque deelñee kchosody styoo no,
stsiñ tse nii lëë no jkaa nii tsigal
no. 10 Por ngo cad nii kteedyo
tiits kol tsoo kuuñ no meñ yudar.
Per deelñee meñ nii xniladzy xtiits
Dioso, mastre tsoxko no kuuñ no
meñ go yudar.
11 Kol kuy gaanoo palaaty ke
kchë letre ngol nii xkën lo kitsy nii
xalaa lo do. Con yuub ñan pkëno.
12 Kchë xaa nii chakladzy nii tsobey
do, lëëw chuuñtsyey xaa parñee
buen kyaan xaa lo meñ, ni parñee
kyënlaagty meñ xaa sinak xkyënlaag
meñ xaa nii xluuy nii lëë Crist kuty
lo crusy. 13 Por ni xaa nii chobey
chuñdy cumplir kchë nii xñabey
ley. Per chakladzy xaa nii tsobey
do parñee ktaan xaa nii lëë lëësy
xaa kwlobey lëë do. 14 Lëë naa nii
xcuentaa, xaktyee por xkyalkuty
sye Crist lo crusy xtaanaa. Porque
por Crist lëën psan kchë cos nii no
lo kislyu re. 15 Mastre precisy ktsëë
Dios xmod no que nii tsobey no o
tsobeydy kaa no. 16 Lëë lëësy Dios
dyon kakni lëë do, kchësy to siñee
mbañ do sinak bluyaa lo do, ni lëë
lëësy Dios kakni kchë meñ nii nli
ngab lo Dios.
17 Destye natse chaklastraa nii
cho kotsiiñ lon, por kchë bey nii no
ladyaa xluuy nii mban noteedyaa
porñee nli xtsiiñ Crist kën.
18 Lëë lëësy Jesucrist dyon kakni
lëë do. Amén.

Kitsy nii pxaal Pable lo meñ Efeso

1 Paablaa, xapostle Jesucrist
nakaa. Styoo Dios kwlaño. Lëën
xal kitsy re lo meñ Efeso nii ngab
lo Dios nii xniladzy xtiits Jesucrist.
2 Lëë lëësy Tat Tios dyon ni lëë lëësy
Jesucrist kakni lëë do ni knee tiits
nii mbëë kpañ do.

Xkyalnsaak Dios

3 Kol tsoo ktee no skizh lo Tat
Tios, pxosy Jesucrist, por lëë xaa
xaal kchëlo kyalnsaak nii sëëd kpaa
lo no porñee nak ksa no Crist.
4-5 Lëë xaa kwle lëë no destye
worñee karty kwe kislyu, parñee
tsyo no lo xaa ni tsody xtol no.
Psaanle xaa tiits nii por Jesucrist
lëë no kak xiñ xaa. Por singo
kwlaño styoo xaa. 6 Por ngo, tu-
gak kol tsoo ktee no skizh lo Dios
por xkyalnsaak xaa, por lëë xaa
beeñlay lëë no por xiñ ntson xaa.
7 Tir xkëstyoo Dios lëë no. Por ngo
lëë xaa pteelaa lëë noo por cheñ nii
pxee xiñ xaa ni lëë xaa ptsily xtol
no. 8 Lëë xaa psaabini lëë no ni lëë
xaa pxaly lo no 9 parñee kyeeñ no
cos nii lëësy xaa nan. 10 Kchë ngo
kak cumplir tsiñee lëë tiemp tsit-
siñ. Lëë Dios kso Jesucrist parñee
kñabey xaa lo kchë cos nii no lo
kislyu ni kchë lo cos nii no kpaa.
11 Penaadle kwle Dios lëë no
parñee jkab no lo Jesucrist tsiin
jkaa no nii ksaan xaa. Singo
kwlaño styoo xaa, por nii xlyañ
styoo xaa chuuñtsyey xaa. 12 Lëëw
beeñtsyey xaa singo, parñee kchësy
noo siñee klo bniladzy noo Crist,
ktee noo skizh lo Dios por xkyal-
ntson xaa. 13 Singo gak lëë do,
worñee pkëëtyag to tiitsli nii xtee-
laa, ni bniladzy to Crist, lëë do byak
tusy ksa do Crist ni lëë Dios bluuy
nii lo xaa ngab to, por lëë xaa bnee
xKyalbini Ntson xaa lo do. 14 Lëë
Kyalbini Ntson nak sinak tu señ nii
lëë no jkaa nii ksaan Dios lo no,
loxsye kteelaa xaa kchë meñ nii
ngab lo xaa. Kol tsoo ktee no skizh
lo Dios por xkyalnsaak xaa.

Lëë Pable xñab nii ksaabini Dios meñ

15 Por ngo, tsiñee biñaa nii xni-
ladzy to xtiits Jesús, ni xkëstyoo
do meñ nii ngab lo Dios, 16 tugak
xtedyaa skizh lo Dios por lëë do.
17 Xñabaa lo xTat Tios Jesucrist
nii kneetsy xaa kyalnyaani lo do
parñee kyeñ do xtiits xaa ni kyu-
umbey nizh to xaa. 18 Xñabaa lo
Dios nii ksaabini xaa kik to parñee
kaknan do pe cos këmbës meñ nii
ngab lo xaa, ni kaknan do xa nak
kyalnsaak nii jkaa meñ nii ngab
lo xaa, 19 ni parñee kan do blak-
tre kyalwnabey ptee Dios lo meñ
nii ngab lo xaa. Lëë kyalwnabey
go kok nyoo 20 worñee beeñ kpañ
xaa Crist ni psoob xaa Crist kwi
xaa leñ kpaa. 21 Tu xaa nii mastre
non byuñ xaa Crist. Kchë lo xaa
xñabey xñabey Crist. Kchë lo cos
nii no ni nare gaa tso xñabey Crist.
22 Lo Crist psaan xaa kchë cos ni
Cristak pso xaa kñabey lo kchë meñ
nii xniladzy xtiits xaa. 23 Kchë meñ
nii xniladzy xtiits Dios nak sinak
xcuerp Crist, aan lëë Crist xsaalo
kchë cos.

2

Por xkyalnsaak Dios lëë no kwte-laa

1 Lëë Dios beeñ kpañ lëë do, por
tyub tsigo kuty to por kchë xkyal-
ntseeb to ni xtol do. 2 Beeñtsyey do
tol nii chuuñtsyey meñ nii nche lo
kislyu re, ni psoob to xtiits xaatox
nii xñabey lo me ni xchoobladzy
styoo meñ nii xsoobty xtiits Dios.
3 Singo gak lëë noo tyub tsigo
beeñtsyeey noo nii kwlaañtyee
styoo noo ni beeñtsyeey noo nii
kwlaañtyee kik noo. Por ngo nii
wi noo nchal xcastigw Dios, sinak

chol meñ. 4 Per tirak buen Dios,
ni tirak xkëstyoo xaa lëë no. 5 Por
ngo lëë xaa beeñ kpañ no ksa no
Crist, worñee bii kuuty no por kchë
xtol no. Por xkyalnsaak Dios lëë do
kwtelaa lo tol. 6 Lëë Dios beeñ kpañ
lëë no ksa no Crist, parñee kñabey
no ksa no xaa leñ kpaa. 7 Kchë nrii
beeñtsyey xaa parñee stub tse kak
nyoo nii nli xkëstyoo xaa lëë no,
porñee ngab no lo Jesucrist. 8 Por
xkyalnsaak Dios lëë do kwtelaa lo
tol, porñee bniladzy to xtiits xaa.
Lëdy lëë do beeño gan, sink lëë
Dios bneetsyo lo do. 9 Por ngo nii
ni tu cho chilody ktaan. 10 Por lëë
Dios psaa lëë no parñee kyak ksa no
Crist tsiin kuuñtsyeey no cos buen
nii penaadle no kik xaa.

Lëë Crist xyuuñ tusy meñ

11 Ni nan bueen gaa to gon
nii lëdy meñ Israel do. Meñ nii
nobeydy xñee meñ Israel lo do.
Lëë meñ Israel xkobey aan meñ
nii nobey lë kchë meñ go. 12 Kol
ksaladzy gaanoo nii penaadle per
ni Crist xyuumbeydy to. Ngabty
to lo meñ Israel ni chigaldy kyaani
do ni tu nii ksaan Dios. Sin Dios
kwche do lo kislyu re. Kwyody ni
tu pe cos nii nsaladzy to. 13 Per lëë
na nii lëë do ngab lo Crist por cheñ
nii pxee xaa, lëë do big kex lo xaa.
14 Lëë Crist nak xkyalndoladzy
no. Lëë xaa byuñ meñ Israel ni
meñ sit tugak kyedzy. Bnitylo xaa
pyedzy nii chuñ meñ go chop tiiy.
Con xkyalkuty Crist 15 bisyaal xaa
xley Moisés aan lëë xaa byuñ chop
kyedzy ko tu kyedzy kub. Singo
mod lëë xaa kwleek ngui meñ go lo
xaa. 16 Worñee kuty Crist lo crusy
lëë xaa bisyaal xtily chop kyedzy
ko, ni lëë xaa kwleek ngui meñ go
lo Dios. Lëë xaa byuñ kchë meñ go
tugak kyedzy.

17 Lëë Crist biidni tiits nii
xchoobladzy lo kchësy meñ, nikle
lo meñ sito, nikle gaa lo meñ
Israelo. 18 Por Crist kchë no schilo
kpig no lo Tat Tios por tugak nak
Kyalbini Ntson nii no leñ styoo
no. 19 Por ngo nii lëdre to meñ
sit, nchedre to xtañ meñ sit, sink
tugak nak to ksa do meñ nii ngab
lo Dios. Meñ xkyedzy Dios nak to
nina. 20 Nak to sinak tu yu nii nche
xcimient lady apostle ni profet,
aan yuub Jesucrist nak sinak kyo
nii mastre non. 21 Lëë Crist ladzy
yu axte tsaalow, tsiin kyako lidzy
Dios. 22 Singo gak lëë do, lëë do
kyak tu yu laañee tso xKyalbini
Dios.

3

Lëë Dios pxaal Pable lo meñ sit

1 Por ngo lëën no skiib porñee
xluyaa xtiits Crist lo kchë do siñee
nak to meñ sit. 2 Ni kayonle gaa to
nii lo xkyalnsaak Dios lëë xaa bnee
tsiiñ re lon. 3 Lëë Dios bluuy nii
ngotsilaan xaa lon, ni lëë xaa në
lon xa nako, ni lëëw niyle gaan lo
do klo. 4 Xsobaa nii tsiñee lëë do
klab kitsy re, syeñ do nii nli xyu-
umbeyaa nii ngotsilaan Crist. 5 Ni
tu cho koknandy pe cos ngotsey
Dios tyub tiemp, per lëë na lëëw
bluuy xaa lo apostle ni lo profet
por xKyalbini Ntson xaa. 6 Lëë nii
kwloolan Dios nrii: nii por xtiits
Jesucrist nii xteelaa, lëë meñ sit
jkaa nii jkaa meñ Israel, por tugak
nak xaa aan kchë xaa jkaa nii chëb
Dios.

7 Chigaldyno, per por kyalwn-
abey nii bnee Dios lon lëën kë tsiiñ
re. 8 Mastre kyety non lo kchë xaa
nii ngab lo Dios, per lëë xaa bnee
kyalnsaak re lon nii kluyaa xtiits
xaa nii xñee xa nak xkyalnsaak
Crist lo meñ sit. 9 Aan lëë Dios nii
psaa kchëlo cos pxaal naa parñee
kluyaa kchë nii kwloolan xaa lo
meñ tyub tiemp. 10 Singo beeñtsyey
xaa parñee lëë kchë xaa xñabey nii
ncheno leñ kpaa kyuumbey xkyal-
ntson xaa por kchë meñ nii ngab lo
xaa. 11 Lëë Dios beeñtsyey kchë nrii,
sinak nii kwlokyeñle xaaw aan lëë

Jesús beeño cumplir. 12 Aan por
Jesucrist lëë no xpig lo Dios. Nder
confians xpig no porñee xniladzy
no xtiits xaa. 13 Por ngo xñabaa
nii kchoxsody styoo do por kchë
kyalnë nii noteedyaa por lëë do,
porque lal tu kyalnsaako lo do.

Xkyalwkëstyoo Crist

14 Por ngo xsoxibaa lo Tat Tios.
15 Lëë xaa kwleek kchë meñ, nikxe
leñ kpaaw nikxe gaa lo kislyuw.
16 Xñabaa lo Tat Tios nii lo kchë nii
chap xaa knee xaa xKyalbini Ntson
xaa lo do parñee jkaa do fuersy ni
kyalwnabey. 17 Ni xñabaa nii tso
Crist leñ styoo do parñee kchosody
to lo xtiits Dios ni ksaandy to
xkyalwkëstyoo do 18 tsiin tusyke
ksa do meñ nii xniladzy xtiits
Dios kyeñ do gaanoo palaatyke
xkyalwkëstyoo Crist. 19 Xñabaa nii
kyuumbey do kyalwkëstyoo ngol
parñee kyuumbey nizh to Dios.

20 Skizh xkyalnsaak Dios nii ntsi-
ibre nii chuuñtsyey xaa que lo nii
xñab no o no gaa kik no. 21 ¡Tugak
kol tsoo ktee no skizh lo Dios kchësy
no siñee xniladzy no xtiits Dios ni
ngab no lo Crist! Amén.

4

Tsiiñ nii kwtiisy Crist

1 Lëën no skiib porñee xluyaa xti-
its Dios. Por ngo xñabaa nii kwe
do sinak nii nonguial kwe xaa nii
ngab lo Dios. 2 Kol kak ndoladzy
ni kol kap lsa paciensy lo xcom-
bañer do ni kol jkëstyoo xaa. 3 Kol
tsoxko nii kchooxsody to lo Kyal-
bini Ntson nii kwaa do. Tugak
kol kyak ni ngui kol kwe. 4 Tugak
xcuerp Crist no ni tugak Kyalbini
Ntson ni tugak xkyalwtelaa Dios.
5 Tugak xaa xñabey no, tugak kyal-
wniladzy, ni tugak kyalwchobnis.
6 Tugak Tat Tios nii xñabey kchë lo
meñ no aan lëë xaa no leñ styoo no.

7 Per lëë Crist bnee tsiiñ nii kuuñ
no catu no, según kwlaño styoo
xaa. 8 Por ngo nii xñee kitsy nii kë
xtiits Dios:

Lëë xaa byëp kpaa, siknoy xaa meñ
nii kwnaasy xaa,
ni lëë xaa psaan tsiiñ nii kuñ catu
meñ.

9 ¿Aan penak dyon nii xñeew
nii lëë xaa byëp kpaa? Singo
gon xñeew porñee klo byety xaa
lo kislyu, tsigore byëp xaa kpaa.
10 Misme gak xaa nii byety byëp
kpaa parñee jkiiñ xaa tyubo. 11 Ni
yuub xaa ptee tiits nii tso xaa nii
kak apostle, ni profet, ni xaa nii
kluuy xtiits Dios, ni xaa nii kyënap
meñ nii xniladzy xtiits Dios, ni xaa
nii kuuñ kseedy meñ. 12 Singo
kwtiisy xaa tsiiñ go lo meñ nii
xniladzy xtiits Dios parñee singo
mod ktyalyre meñ nii jkab lo Dios,
13 axte nii tusyke tso kik no kchësy
no siñee xniladzy no xtiits Dios
ni kyuumbey no Xiñ Dios. Singo
mod lëë no kak si chakladzy Crist.
14 Kaktre no sinak chol xaa wiñ, nii
pelsye xkyëti ni chinal xiwseedy
chol xaa wnee xuuy nii xkëëtañ
xaa. 15 Kol tsoo kñee no tiitsli ni kol
tso jkëstyoo no meñ. Kol tsoo kak
ksa no Crist por lëë Crist xñabey lo
kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios.
16 Ni lëë Crist xyuuñ tusy lëë no,
aan deelñee ni tu no xkëëtañdy,
ngui kwe no, jkëstyoo lsa no xcom-
bañer no.

Xa kpañ meñ nii ngab lo Dios

17 Por xtiitspey Crist xñabaa
lo do nii kpañdy to sinak mbañ
meñ nii xyuumbeydy Dios, por si
xlyaañtyee kik meñ go mbañ meñ
go. 18 Nguey meñ go. Mbañdy
meñ go sinak xñabey Dios, porñee
nguiedzy styoo meñ go. 19 Neñtre
meñ go, lëë meñ go lox byab lo visy.
Chuuñtsyey meñ go kchë lo cos yox.
20 Per lëë do byuumbeydy to Crist
parñee singo tso do, 21 deelñee nli
gaa busy pkëëtyag to xtiitsli xaa, ni
biñ do cho nak xaa. 22 Kol ktsëë
xmod to, kpañtre to si pañ do klo,
por ni tu pa xkiiñdy kchë cos yox

ko. Xaktyee xkëëtaño lëë do. 23 No
nii jkub xkyalbini do ni xkyalcheñ
do, 24 ni no nii tso do si xñabey Dios,
kuuñtsyey do cos buen ni kñee do
tiitsli. 25 Por ngo, jkëëtidre to, sink
kol nee tiitsli lo xcombañer do, por
tugak nak no kchësy no. 26 Deelñee
xlëë do xkody to tol, per kol ktee
nii klëëdy to tyub tsye. 27 Kteejty
to tiits lo xaatox. 28 Deelñee kwë
do kyalkpaan, kwantre to, sink kol
kyë tsiiñ con ña do, parñee señ
do pe cos ktee do lo meñ nii no
lyaadzy. 29 Kñeedy to tiits yox, sink
kol kyub tiits ndoladzy. Kol nee
tiits nii kchoobladzy styoo meñ nii
xkëëtyag xtiits to. 30 Kuuñ kteenëdy
to xKyalbini Ntson Dios, por lëë
Kyalbini Ntson go nak sinak tu
bey lo do parñee kak nyoo nii lo
Dios ngab to tse nii lëë Dios lox
kteelaa lëë do. 31 Kol ksaan kchë
kyalmbixladzy, kyalntseeb, kyal-
wlëë, kyalwchuptsyë, kyalwkëti,
ni kol ksaan kchë cos yox. 32 Kol
kak ndoladzy lo xcombañer do ni
kol kuñ xaa perdón, sinak nii beeñ
Dios to perdón por Crist.

5

Xa kyaabini lo no

1 Xiñ Dios nak to. Xkëstyoo xaa
lëë do. Por ngo no nii kak to
sinak xaa. 2 Kol jkëstyoo meñ sinak
nii pkëstyoo Crist lëë no. Axte
xkyalmbañ xaa ptee xaa parñee
kpily xtol no. Byo nii beeñtsyey xaa
styoo Dios por kwyokon xaa sinak
chokon tu ma aan nizh xlyaa kox
ko chëpo kpaa.

3 Lëë do nii ngab to lo Dios, nody
nii tsoni do stu mguiy o stu gaa
kwnaa, ni nody nii kuuñtsyey do ni
stu clasy cos yox ni kyalmbixladzy
nii chuuñtsyey meñ. 4 Kñeedy to tiits
yox, ni kñeedy to tiits nii pa xkiiñdy,
ni kñeedy to tiits peedy, por pa
xkiiñdyo, sink masy kol kool lay lo
Dios. 5 Por nanle to nii ni tu xaa nii
choni stu mguiy o stu gaa kwnaa,
ni ni tu xaa nii chuuñtsyey cos yox,
ni ni tu xaa nii chak mbixladzy,
sëëbty laañee xñabey Crist ni xñabey
Dios. 6 Klaady to nii jkëëti chol meñ
nii xñee tiits nii pa xkiiñdy lëë do,
porque por kchë cos ko lëë Dios
ksaksi meñ nii xsoobty xtiits xaa.
7 Ktsiil lsady to kchë meñ go.

8 Klo nguey do, per lëë na nii lëë
do ngab lo Dios, lëë do byaabini.
Kol tso si no xaa nyaani, 9 por lëë
kyalnyaani xnee tiits nii kuuñtsyey
do cos buen, ni mbëë kpañ do
ni kñee do tiitsli. 10 Kol tsoxko
kuuñtsyey do nii xyostyoo Dios.
11 Kuuñtsyeydy to kchë cos nii
chuuñtsyey meñ nii nyaanidy, sink
kol ksaabini lo meñ go. 12 Por axte
xteladzy ñe kñee ñe nii chuuñtsyey
tsilaan kchë meñ go, 13 per tsiñee
lëë kchë cos xchukë lo bini, kchësyo
chak nyoo. 14 Por ngo xñee meñ:
Bna, lii nii nixyesyoo.
Kuxche, pchoo lady meñ kuty,
tsiin ksaabini Crist lool.

15 Por ngo, kol kap cuent. Kpañdy
to si xkaatyee, sink nsaaksye kol
kpañ. 16 Ngui kol kwe, kxiñdy
to tiemp, porque nguidy nak tse.
17 Kuuñtsyeydy to nii xkaatyee, sink
kol ktee nii kyeñ do pe cos chak-
ladzy Dios. 18 Kyëdy to kunip, por
xkëëtañ nip kik meñ. Sink kol ktee
tiits nii kñabey Kyalbini Ntson lëë
do. 19 Tsiñee kutiits to ksa do xcom-
bañer do, kol kool salmos ni cant.
Tyub styoo do kol kuuñ ksak Dios.
20 Tugak kol ktee skizh lo Tat Tios
por kchë nii xneetsy xaa lo no por
Jesucrist.

Kol jkëstyoo tsiil do

21 Kol ksoob lsa xtiits xcombañer
do, kol ksal lëësy Jesucrist.

22 Kwnaa, kol ksoob xtiits tsiil
do si xsoob to xtiits Crist. 23 Por
lëë xaapkiy xñabey lo kwnaa, sinak
xñabey Crist lo meñ nii xniladzy xti-
its Dios. Lëë Crist xteelaa kchë meñ
go. Lo xaa ngab meñ go. 24 Aan
sinak nii xsal meñ nii ngab lo Dios
Crist, singo no nii ksal kwnaa tsiil.

25 Xaapkiy, kol jkëstyoo tsiil do,
sinak nii pkëstyoo Crist meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios, axte kuty xaa por
kchë meñ go. 26 Kchë ngo beeñtsyey
xaa parñee kuuñ nyë xaa kchë meñ
go con xtiits xaa nii xteelaa ni con
nis, 27 parñee tsiñee ktsiñ meñ go lo
xaa, tsody xtol meñ go. Ni kakty
meñ go sinak tu ladx nii pxuñ lady,
sink mbëë nyë meñ go ni ntson
meñ go ktsiñ lo xaa. 28 Sinak nii
xkëstyoo xaapkiy xcuerp, singo no
nii jkëstyoo xaa tsiil xaa. Kchë
xaapkiy nii xkëstyoo tsiil xkëstyoo
xaa lëë xaa. 29 Por ni tu cho xti-
lynidy xcuerp, sink chantsi xaaw
ni xyaan xaaw sinak nii chantsi
Crist kchë meñ nii xniladzy xtiits
Dios, 30 por lo xaa ngab no. 31 "Por
ngo no nii ksaan xaapkiy pxosy
xaa ni xñaa xaa, parñee kyak tusy
xaa chop tsiil xaa, aan kaktre xaa
chop meñ, sink tugak meñ kak
xaa." 32 Nli gaa ngan nak tiits re,
per Crist ni meñ nii xniladzy xtiits
Dios xseetyo. 33 Per xñee gako nii
jkëstyoo xaapkiy tsiil, ni ksoob kw-
naa xtiits tsiil.

6

1 Xaa wiñ, kol ksoob xtiits
pxosy to, por nonguial nii singo
kuuñtsyey xaa wiñ nii ngab lo
Crist. 2-3 Lo tu mandamient gon
xñee: "Psoob xtiits pxoosyoo ni
xtiits xñaal parñee nle tsol ni xtse
kpañoo lo kislyu re." Lëë primer
mandamient re xñee nii lëë no jkaa
tu kyalnsaak deelñee kuuñtsyeey
no nii xñabey Dios.

4 Singo gak lëë do, xaa kol, ngui
kol nee lo xiñ do. Kuuñ klëëdy to
xaa. Kol kuuñ kseedy xaa sinak
xñabey Crist.

Xaa nii xchee mos

5 Singo gak lëë do nii xkyë
do xtsiiñ meñ, kol ksoob xtiits
xpixwan do lo kislyu re. Kol ksal
xaa ni kol ktsyeb xaa. Kol kuñ
cuent nii lo Crist kë do tsiiñ.

6 Tugak kol kyë tsiiñ, lëjty xak-
tyee tsiñee so xpixwan do parñee
kan xaa lëë do, sink tyub styoo do
kol kyë tsiiñ, por lo Crist ngab to ni
ngo gaa xyo styoo Dios. 7 Nguiool
kol ko styoo do tsiñee xkyë do tsiiñ.
Kol kuñ cuent nii lo Dios kë do
tsiiñ, kuñdy to cuent nii lo meño.
8 Por nanle to nii kchësy no deelñee
chootyee nak no, lëë Dios kizh lëë
no según cos buen nii beeñtsyeey
no.

9 Singo gak lëë do nii xchee do
mos, ngui kol kak lo xmos to, kt-
sebty to xaa. Kol ksaladzy gaanoo
nii lo Dios nii sob kpaa ngab no
kchësy no aan lëdy wi xaa xkwe
meñ.

Nak meñ nii xniladzy xtiits Dios sinak soldad

10 Lëë na, beetsy, kol kyak tusy
ksa do Crist. Kchooxsody to lo
xkyalwnabey xaa. 11 Nak kchë ti-
its nii xluuy Dios lo do sinak tu
ladx kiib nii chakw soldad. Kol
kakwo parñee kxekw to lo kchë
xkyalwkëti xaatox. 12 Porque lëdy
contre chol meñ lo kislyu re xtiily
no, sink contre kyalbini mal nii no
leñ kpaaw. Lëë kyalbini mal go
xñabey lo kislyu nguey re. 13 Por
ngo, tsiitsy kol so lo xtiits Dios, por
nako sinak tu ladx kiib nii chakw
soldad, parñee kxekw to lo kyalnë
ni kyabty to lo tol. 14 Tsiitsy kol
so, por lëë tiitsli ni lëë kyalxtisy
kakni lëë do. 15 List kol kwe parñee
tsikluuy do xtiits Dios nii xteelaa
lo meñ. 16 Lëë xkyalwniladzy to
ksuuy kchë flech nii kchoon xaa-
tox chex to. 17 Lëë kyalwtelaa kak
sinak tu cachuch kiib nii sob kik
to. Lëë gaa xtiits Dios kak sinak
tu spad nii xnee Kyalbini Ntson
señ do. 18 Tugak kol nee lo Dios,
kol knab nii kakni Kyalbini Ntson
do. List kol kwë, kchosody styoo
do ni kol nab por kchë meñ nii
ngab lo Dios. 19 Kol nab lo Dios
por naa parñee ktsyol pe kñen ni
ktsyeebtyaa tsiñee kñen xtiits xaa

nii xteelaa lo meñ. 20 Lëë Dios
pxaal naa kanin xtiits xaa lo meñ.
Lëë na lëën no skiib. Kol nab nii
ktsyeebtyaa kluyaa xtiits xaa.
21 Lëë betsy no Tíquico nii tugak
kë xtsiiñ Dios kñë lo do dyon xa
non ni pe cos noyuuñtsyeyaa. 22 Por
ngo lëë xaa xalaa lo do, parñee kñë
xaa xa no noo tsiin kchoobladzy
xaa styoo do.
23 Lëë lëësy Tat Tios dyon ni lëë
lëësy Jesucrist knee tiits nii mbëë
kpañ do, jkëstyoo lsa do xcombañer
do ni kniladzy to xtiits xaa. 24 Ni
lëë lëësy Dios kakni lëë do kchësy to
siñee xkëstyoo Jesucrist tyub styoo
do.

Kitsy nii pxaal Pable lo meñ Filipos

1 Paablaa, chopaa Timoteo nii
xkyë xtsiiñ Jesucrist xal kitsy re
lo meñ Filipos nii ngab lo Dios, ni
lo xaa nii xñabey lo meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios ni lo xaa nii chuñ
xaa xñabey go yudar. 2 Lëë lëësy
Tat Tios dyon ni lëë lëësy Jesucrist
kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë
kpañ do.

Lëë Pable xñab lo Dios por meñ nii xniladzy

3 Cad nii xsaladzyaa lëë do
xtedyaa skizh lo Dios. 4 Ni cad nii
chutiitsnin Dios xñabaa por lëë do.
5 Xlen porñee ksa no tugak xluuy
xtiits Dios nii xteelaa, destye nii
kwyan xtañ do axte natse. 6 Tyub
styoon xniladzyaa nii lëë Dios
nii kwsëëb leñ styoo do worñee
bniladzy to kakni lëë do axte nii
lëë Jesucrist kiid stub. 7 Nonguial
nii klen lo do, por xkëstyoon do, ni
porñee tugak chakni do naa, tsiñee
non skiib, ni tsiñee chanen xtiits
Dios. 8 Dios nan nii xkëstyoon lëë do
sinak xkëstyoo Jesucrist to. 9 Xñabaa
lo Dios nii tsore kyalwkëstyoo leñ
styoo do, ni tsaabini do parñee
kyeñ do, 10 ni parñee kwe do cos
buen, tsiin kpañ do sinak xñabey
Dios ni tsody pe cos nii kyëkiy do
tsiñee lëë Crist kiid stub. 11 Por
Jesucrist lëë do kuuñtsyey cos buen
parñee kuuñ ksak to Dios.

Parñee jkiiñ no lo Crist mbañ no

12 Beetsy, chakladzyaa kniyaa lo
do nii lëë kchë ni ptsyoolaa pkiiñ
parñee jkëëtyag meñ xtiits Dios nii
xteelaa. 13 Por kchë soldad nii
xkyënap yulyey ni kchë meñ nii no
siko nan nii lëën no skiib porñee
ngabaa lo Crist. 14 Aan tsiñee
chan betsy no nii lëën no skiib,
xtsyebty xaa, sink lëë xaa xluuy
xtiits Dios nder confians. 15 No
xaa xluuy xtiits Dios por kyalm-
bixladzy ni kyalwlëë, per no xaa
xluuyo tyub styoo. 16-17 No xaa
xluuy xtiits Dios parñee ksyablyu
xaa naa, na nii lëën no skiib. Per
no xaa nii xluuyo tyub styoo, por
nan xaa nii lëë Dios pso naa par
kchon xfavor xtiits Dios. 18 ¿Per pe
xcuent kaan? Deelñee tyub styoo
xaaw o lëdy kaaw, lëë xaa xseety
Crist aan ngo chuuñ kle naa, 19 por
nanaa nii buen nii kchukë xcuen-
taa, por xñab to lo Dios por naa ni
chakni gaa xkyalbini Jesucrist naa.
20 Chaklastyaa nii kchoo xkyalton,
sink chakladzyaa ni tugak kñen xti-
its Dios ni kak nyoo nii xniladzyno,
nikxe mbañaa, nikxe gaa kutyaa.
21 Por parñee kyën xtsiiñ Crist non,
nikxe mbañaa nikxe gaa kutyaa.
22 Per deelñee parñee kyën xtsiiñ
Dios no nii kpañaa, nandyaa pe
cos kwen. 23 Ngano por lal buen
nii ketyaa par kyan lo Crist, 24 per
parñee kuñaa lëë do yudar no nii
kpañaa. 25 Nanpaa nii lëën bii
so lo do parñee kuñaa lëë do yu-
dar kniladzyre to xtiits Dios ni kle
do. 26 Lëën bii so lo do, parñee
ksak styoo do lo Crist. 27 Per kol
tsoxko nii kpañ do sinak xñabey xti-
its Crist, tsiin nikxe kyely teedyaa
lo do, nikxe gaa kyely tejty kaan,
chakladzyaa konaa nii xchoxsody
to lo xtiits Dios, sink tub tiiyak
nak to lo xtiits Dios nii xteelaa,
28 xtsyebty to xaa nii xlëë lo do.
Siko kesy xluuy nii lëë xaa go nitylo
ni siko xluuy nii lëë Dios kteelaa lëë
do. 29 Por Crist lëë Dios bnee tiits
nii kniladzy to xtiits xaa ni tedy to
kyalnë por lëë xaa. 30 Ksan do kë
tsiiñ re. Kon do xa kwën tsiiñ re ni
bii chon gaa to nii lëën bii kë tsiiñ.

2

Xkyalndoladzy Crist

1 Singo tsigo busy deelñee
xchoobladzy Crist styoo do, ni no
kyalwkëstyoo leñ styoo do, ni deel
nakni kyalbini lëë do, 2 kol kpañ

sinak xñabey Dios, parñee kuuñ kle
do naa. Tugak kol ko kik to, ni
kol jkëstyoo lsa lëë do. 3 Kuñdy to
cos parñee ktaan do ni parñee kak
nyaa do, sink ndoladzy kol kak. Kol
sak nii mastre buen xcombañer do
que lëë do. 4 Kuuñtsyeydy to cos nii
xaktyee lo do jkiiñ, sink kol kuñ
nii jkiiñ lo xcombañer do. 5 Kol
ko kik to si kwyo kik Crist. 6 Por
nikxe Dios xaa, kok wnabeydy
xaa porñee sinak Dios nak xaa,
7 sink lëë xaa psaan kyalwnabey
go tublad aan lëë xaa kok sinak
tu mos, aan koly xaa si chaly chol
mëëd. 8 Aan tsi lëë xaa byaklo
mguiy, ndoladzy kok xaa aan por
xkyalwsoob tiits xaa lëë xaa kuty,
nikxe nii pchoo xkyalto xaa porñee
kuty xaa lo crusy. 9 Por ngo lëë Dios
blisklaa xaa ni lëë Dios byuñ xaa
tu xaa nii mastre xñabey, 10 parñee
tsiñee kakyety lë Jesús, ksoxib
kchësy meñ nii no kpaa, ni lo kislyu
ni leñ kislyu, 11 ni parñee kchësy
meñ këb nii lëë Jesús nak xaa nii
xñabey tsiin ksak styoo meñ lo Dios.

Nak to sinak bini

12 Por ngo, beetsy, siñee psoob
to xtitsaa worñee kwson lo do, kol
ksoobo na nii lëën so sit lo do. Kol
tsoxko nii kchoxsody to lo xtiits
Dios, kol kak ndoladzy ni kol kt-
syeb. 13 Por lëë Dios xnee tiits nii
tsini cos buen kik to ni lëë xaa
kuñ lëë do yudar kuuñtsyey dow,
según xa klyaño styoo xaa. 14 Ngui
kol kuuñtsyey kyuuñklëëdy lsadre
to lëë do ni ktilytiistre to, 15 parñee
tsody pe cos jkëëkiy meñ do. Kol
kak sinak xiñ Dios nii nody xtol,
jkaaydy to xtol meñ mal ni ngoptol.
Xpibëly do lady kchë meñ go sinak
mëly nii xsaani lo nguey, 16 tsiñee
xluuy do xtiits Dios. Tsiñee lëë
Crist kiid stub sle styoon kanaa lëë
do. Tsigo lëën kyeñ nii kwëdyaa
tsiiñ singosy. 17 Aan nikxe ketyaa
parñee kniladzy to xtiits Dios, slen
ni slenin do. 18 Nikle lëë do kol kle
tsiñee lëën xle.

Timoteo ni Epafrodito

19 Deelñee snee Jesucrist tiits
lëën kxal Timoteo kiid tedy lo do,
parñee klen tsiñee konaa xa no
do. 20 Por nody stu xaa nii no
kik si no kikaa ni tsoxko por lëë
do. 21 Kchë meñ chuuñtsyey nii
xlyañ styoo aan xkwenjty meñ nii
chakladzy Crist. 22 Per nan do xa
xkyë Timoteo xtsiiñ Dios. Beeñ
xaa naa yudar sinak tu xaa wiñ
nii chuñ yudar pxosy. 23 Kansyaa
xa si lo xcuentaa lëë xaa kxalaa
lo do, 24 tsaapnëë gaa Dios nii
klyëëdy yuubaa kyely teedy lo do.
25 Xsyakaa nii precisy kxalaa betsy
no Epafrodito lo do. Chopaa xaa
xtyee kyalnë ni xkyë xtsiiñ Dios.
Lëë do pxaal xaa parñee jkiiñ xaa
lon. 26 Xtee gan xaa kan xaa lëë
do, ni nolidy kik xaa porñee biñ
do nii lëë xaa xsyaknë. 27 Nli nii
kwxaaknë xaa, mer nyety xaa.
Per lëë Dios pkëstyoo xaa ni lëë
Dios pkëstyoo naa, parñee ktyalytre
xkyalnën. 28 Por ngo lëënlëdy lëë
xaa xalaa lo do parñee kle do kan
do xaa stub ni parñee kteenëdraa.
29 Con kyalwle kol tsiktsiil nëz xaa,
por betsy to xaa, ni kol kantsi xaa
nii nak sinak xaa. 30 Mer nyety xaa
por xtsiiñ Crist. Psaanladzy xaa
xkyalmbañ xaa parñee jkiiñ xaa
lon ni kuñ xaa tsiiñ nii pchilody
nyuñ do yuub to.

3

Xa telaa meñ lo tol

1 Lëë nana, beetsy, kol kle lo Dios.
Ktsaagtyaa ksetyaa nii pkëlaa, por
xkiiño lo do. 2 Kol kap cuent lo
xaa ngoptol nii nak sinak mëkw.
Por xkobey xaa xcuerp xaa. 3 Per
nobeydy xaa. Lëë no si nobey no,
por xtee no skizh lo Dios porñee
no xkyalbini Dios leñ styoo no, ni
xle no nii ngab no lo Jesucrist, aan
xkwenjty no bey nii cho lady meñ.
4 Nikle nii yuubaa nchilo nii xak-
tyee cos ko ñëlon, nody stu xaa

nii ñëlo cos ko sinak naa. 5 Xon
kpidzaa worñee kwyobeyaa, por
xaa Israelaa. Lo xtiiy Benjamín
syelyaa. Xaa hebreo nakaa, por
xaa hebreo nak pxosyaa. Lady
xaa fariseo nii xseedy xley meñ
Israel kwyon. 6 Tyub styoon bni-
ladzyaa ley go. Por ngo kwënlagaa
meñ nii ngab lo Crist. Pañaa
sinak xñabey ley go. Kwyody nii
cho pe nliskiy lon. 7 Koknon
kchë cos ko lon klo. Lëë na
lëëw chutiitsaa sinak tu cos nii
nguiiñdy. Por Crist xsyakaa kchë
cos ko singo. 8 Lëë kchë nii kopaa
kwnity, porñee lëën xyuumbey Je-
sucrist. Lëëw psëbaa si xsyëëb kizh,
parñee jkabaa lo Crist 9 ni parñee
kakni xaa naa. Telaadyaa lo tol
porñee chuuñtsyeyaa nii xñabey ley,
sink porñee xniladzyaa xtiits Crist.
Lëë Dios kteelaa naa porñee xni-
ladzyaa xtiits xaa. 10 Chakladzyaa
kyuumbeyaa Crist, ni kyeeñaa xa
beeñ kpañ Dios xaa worñee kuty
xaa. Ni teedyaa xkyalnë xaa ni
ktedyaa xkyalmbañaa si ptee xaa
xkyalmbañ xaa, 11 tsiin kpañaa
tsiñee lëë Dios kuuñ kpañ meñ
kuty.

Kpaa ngab no

12 Kniydyaa lo do nii lëën beñle
gan kuñaa kchë nii xñabey Dios,
ni kniydyaa nii tir bueenaa, per
xtedyaa nii ktsiiñaa laañee chak-
ladzy Crist por par ngo kwtsyetsy
xaa naa. 13 Beetsy, xñedyaa nii lëën
beñle gan kuuñtsyeyaa kchë cos ko,
per lëën bnityladzy kchë cos nii
byaan tsiin kanaa cos nii nare kiid,
14 parñee jkan nii ktee Dios lo meñ
nii ngab lo Jesucrist. 15 Singo tso
kik no kchësy no siñee xniladzy no
xtiits Dios tyub styoo no. Deelñee
no cos nii xaa no kik to, lëë Dios
kñëw lo do. 16 Per no nii kpañ
no sinak xñabey xtiits Dios nii xni-
ladzy no. 17 Beetsy, kol kak sinakaa,
ni kol kak sinak xaa nii mbañ sinak
nii bluuy noo lo do. 18 Lëëw niylaa
ni axte chon gaan tsiñee xñen stub
nii no meñ nii mbañ sinak xpañ
xaa nii xlëë lo Crist nii kwë lo crusy.
19 Lëë meñ go nitylo. Lyaadzy wag-
wsye no xaa go, ni xtaan xaa cos
nii no ndeladzy xaa. Cos nii no lo
kislyu re sini kik xaa. 20 Per lëë no,
kpaa ngab no, aan lëë no këmbëës
nii kyety Jesucrist nii pteelaa lëë
no. 21 Lëë xaa ktsëë xcuerp mban
no, parñee kak xcuerp no sinak
xcuerp xaa. Lëë xaa kuuñtsyeyo
por xñabey xaa par ktsëë xaaw ni
xñabey xaa kchëlo cos.

4

Tugak kol kle lo Dios

1 Por ngo, beetsy, xtee gaanaa
kanaa to, por lëë do xko nguiool
styoon ni lëë do nak xganaa.
Kchoxsody to lo xtiits Dios.
2 Xñabaa lo Evodia ni lo Síntique
nii knee ngui me por pël me, por
xniladzy me xtiits Dios. 3 Lëë lool
nii xkyëël xtsiiñ Dios, xñabaa nii
kuñoo yudar psyañ no, por ksan
me kwtee kyalnë bluuy noo xtiits
Dios, ksa me Clemente ni stubla
meñ. Lëë lë kchë meñ go tse kë
leñ libre nii xoob kpaa. 4 Tugak
kol kle lo Dios. Kol kle xñen. 5 Kol
ktee nii kchë meñ kyeñ nii buen do.
Lëë Crist sëëd kexle. 6 Kteenëdy to
por ni tu cos, sink kol këb kchësyo
lo Dios. Kol nab nii kuñ xaa lëë
do yudar, ni kol ktee skizh lo xaa.
7 Aan lëë Dios kchoobladzy styoo
do nikxe kyeñdy to xa kuuñtsyey
xaaw, ni lëë xaa koli kik to porñee
ngab to lo Crist.

Kol tsini cos buen kik to

8 Kol tsini cos nli kik to, cos nii
so xnëz, cos nii no xkyalcheñ, cos
nii xkody falt, cos nii cho xñeenëdy.
Kol tsini cos buen kik to ni cos nii
xyo styoo Dios. 9 Kol kuuñtsyey
nii bluyaa lo do, ni kol kuuñtsyey
nii niyaa ni kon do beñaa. Kol
kuuñtsyey ngo aan lëë Dios nii
xchoobladzy kakni lëë do.

Lëë Pable xtee skizh lo meñ Filipos

10 Xlen lo Dios nii lëë do psaladzy
naa stub. Këbty to nii kwxaakaa nii
bnityladzy to naa, sink pteejty tiits
nii nyuñ do naa yudar. 11 Xñedyaa
kchë nrii porñee non lyaadzy, por
nle no styoon deelñee xaatyee
chakaa. 12 Nanaa tsiñee ni tu pe
chapty ñe ni nanaa tsiñee ndaly
nii chap ñe. Nanaa xa teedyaa tse
tsiñee kaktsëën ni tsiñee xlyaañaa,
ni tsiñee chaapaa ndaly cos ni
tsiñee gaa ni tu pe chaptyaa.
13 Stedyaa kchëlo kyalnë, por lëë
Crist xnee kyalndaan lon. 14 Per
buen nii beeñ do naa yudar
kwteedyaa lo xkyalnën. 15 Nan
do gon, meñ Filipos, nii worñee
bislon xluyaa xtiits Dios nëz xtañ
do, lëësy to beeñ naa yudar worñee
lëën bi Macedonia. 16 Nikle worñee
kwson Tesalónica siik chop vuelt
pxaal do nii pkiiñ lon. 17 Sinidy
kikaa nii dyon pe kneetsy to lon,
sink chakladzyaa nii jkaare to
xkyalnsaak Dios. 18 Por naa lëën
kwal kchë xkyalnsaak Dios. Skaal
nii pxaal do lo Epafrodito jkiiñ lon.
Nak nii pxaal do sinak tu cos nii
xlyaa nex, nako sinak tu cos nii
xkokon do lo Dios aan xyow styoo
xaa. 19 Por ngo lëë Tat Tios kneetsy
kchë nii kak falt lo do. Lëë xaa knee
kchë nii no kpaa lo do porñee ngab
to lo Jesucrist. 20 ¡Tugak kol tsoo
ktee no skizh lo Tat Tios! Amén.

21 Kol jkëëptyux meñ nii ngab lo
Jesucrist. Kchë betsy no nii nche
lon nu xkëëptyux lëë do. 22 Kchë
xaa nii ngab lo Dios ni xaa nii xkyë
xtsiiñ xtisy Roma xkëëptyux lëë do.
23 Lëë lëësy Jesucrist dyon kakni lëë
do.

Kitsy nii pxaal Pable lo meñ Colosas

1 Paablaa, styoo Dios kwlañ nii
kakaa xapostle Jesucrist. 2 Chopaa
betsy no Timoteo xal kitsy re lo
meñ nii xniladzy xtiits Crist ni
ngab lo Dios nii no leñ kyedzy
Colosas. Lëë lëësy Tat Tios dyon
kakni lëë do ni lëë lëësy xaa knee
tiits nii mbëë kpañ do.

Lëë Pable xtee skizh por kchë meñ nii ngab lo Dios

3 Tugak xtee noo skizh lo Tat
Tios pxosy Jesucrist tsiñee xñab noo
por lëë do. 4 Por xtsyon noo nii
xniladzy to xtiits Crist ni xkëstyoo
do kchë meñ nii ngab lo Dios.
5 Xkëstyoo do porñee nan do nii
lëë nii jkaa do no kpaa. Këmbës
kchë ngo porñee pkëëtyag to xtiits
Dios nii xteelaa meñ lo tol. 6 Lëë
meñ nii xniladzy xtiits Dios ktyaly
lo kislyu. Sinak nii ptsyoolak to
worñee bniladzy to nii nli xkëstyoo
Dios to ptsyool kchë meñ go. 7 Lëë
betsy noo Epafras bluuy xtiits Dios
lo do. Ksa noo xaa xkyë tsiiñ. Tu
xaa nii xsoob xtiits Crist nak xaa.
8 Lëë xaa në loo noo xa nak kyal-
wkëstyoo nii xnee Kyalbini Ntson
lo do. 9 Destye nii ptsyon noo ngo,
tugak xñab noo lo Dios nii ksaabini
xaa lëë do parñee kyeñ do pe cos
xyo styoo xaa, 10 ni kpañ do sinak
nonguial kpañ meñ nii ngab lo
Crist, ni kuuñtsyey do nii xyo styoo
Dios ni kchëlo cos buen parñee kyu-
umbey nizh to Dios. 11 Xñab noo nii
knee xaa kyalndaan lo do parñee
kxekw to ni kap to paciensy, 12 ni
ktee do skizh lo Tat Tios, por lëë
xaa kwle lëë do parñee jkaa do nii
ktee xaa lo meñ nii ngab lo xaa
kpaa. 13 Lëë Dios kwlii lëë no lo
nguey, aan lëë xaa kuni lëë no
laañee xñabey xiñ xaa nii xkëstyoo
xaa. 14 Por xkyalkuty xiñ xaa, lëë
xaa ptsily kchë xtol no.

Lëë Crist xtsig lëë no lo Dios

15 Nyoody Dios, per lëë xaa kok
nyoo worñee biid xiñ xaa Crist.
Lëë xiñ xaa nak xaa nii klootyee
kwyo. 16 Lëë xiñ xaa psaa kchësy
cos nii no kpaa ni no lo kislyu,
nikxe cos nii nyoow, nikxe gaa cos
nii nyoodyo. Lëë xaa psaa kchë
kyalbini nii xñabey. Por lëë xaa
ni par lëë xaa kwyaa kchësy cos.
17 Klootyee Crist kwyo lo kchë cos,
aan por lëë xaa lëëw no. 18 Ni lëë
gaa Crist xñabey lo kchë meñ nii
ngab lo Dios. Klootyee xaa pañ lo
kyalkuty parñee kñabey xaa lo kchë
cos. 19 Styoo Dios kwlañ nii lëë
Crist kak sinak xaa, 20 ni styoo xaa
kwlañ nii lëë Crist ktsig kchë cos lo
xaa, nikxe nii no lo kislyuw, nikxe
gaa nii no kpaaw. Por ngo nii kuty
Crist lo crusy. 21 Meñ sit ni meñ
nii xtilyni Dios nak to klo por kchë
xtol do, 22 per lëë na lëë do big lo
Dios por xkyalkuty Crist. Lëë xaa
kuty parñee nyë do ktsiñ do lo Dios.
23 Per nody nii kchooxso do lo xtiits
Dios nii xniladzy to. Lëë tiits re
xkaasy tyub lo kislyu, aan Paablaa
win xluyo.

Lëë Pable xluuy xtiits Dios lo meñ sit

24 Xlen nii xtyeedyaa kyalnë por
lëë do, parñee tedyaa kyalnë nii
kwtedy Crist por meñ nii xniladzy
xtiits Dios. 25 Lëë Dios pso naa
parñee jkiiñaa lo meñ nii xniladzy
xtiits xaa. Xluyaa xtiits xaa siñee
nakpeew. 26 Xluyaa nii kwloolan
Dios lo meñ tyub tiemp, per lëë na
lëëw xluuy xaa lo meñ nii ngab lo
xaa. 27 Chakladzy Dios nii kaknan
meñ sit nii lëë Crist no leñ styoo
meñ sit, ni por Crist lëë meñ sit
jkaa kyalnsaak nii ktee Dios. Ngo
nak nii kwloolan Dios tyub tiemp.
28 Lëë noo xluuy xtiits Crist. Kchë lo
do xluuy noow parñee kyuumbey

nizh to Crist. 29 Por ngo, tugak
xkyën tsiiñ con kyalndaan ni kyal-
wnabey nii bneetsy Crist lon.

2

1 Chakladzyaa nii kaknan do
nii mban xtyeedyaa por lëë do
ni por meñ Laodicea ni por meñ
nii xyuumbeydy naa. 2 Mban
xtyeedyaa xchoobladzyaa styoo do
parñee jkëstyoo do xcombañer do ni
kyaabini do parñee kyeñ do nii lëë
Crist nak kyalnsaak nii kwloolan
Dios tyub tiemp. 3 Lëë Crist biidni
kchëlo kyalchak ni kyalnyaani.
4 Lëën xñe kchë nrii lo do parñee
ni tu cho jkëëtidy lëë do con pel
tiits ngui. 5 Nikxe sodyaa yuubaa
lo do, per so xkyalbiniin aan xlen
nii ngui nche do ni xchooxsody to
lo xtiits Crist. 6 Por ngo, sinak nii
bniladzy to xtiits Crist, singo no nii
kpañ do, kchooxsody to lo xaa. 7 No
nii tsiitsy so do lo xtiits xaa, ni no
nii tugak ktee do skizh, ksaandy to
xtiits xaa.

Kyalmbañ nii xneetsy Crist

8 Kol kap cuent tsiin jkëëtidy xaa
nii xñee pel cos lëë do por xsaldy
xaa xtiits Crist, sink xtiits sye chol
meñ xñee xaa, ni nii no kik xaa
xñee xaa. 9 Lëë Crist nak sinakpee
Dios, 10 aan lëë Dios no leñ styoo
do porñee ngab to lo Crist. Lëë
xaa xñabey lo kchë kyalbini nii
xñabey. 11 Wi do kwyobey porñee
ngab to lo Crist, per kwyobeydy
to si chobey chol meñ, sink lëë do
kwyobey porñee lëë kchë xtol do
bily. Lëë Crist xko clasy bey go.
12 Worñee kwchobnis to lëë do pky-
eetsy ksa do Crist ni lëë do pañ
worñee pañ xaa, porñee bniladzy
to xtiits Tat Tios nii beeñ kpañ xaa.
13 Mbañdy to tyub tsigo por xtol
do ni porñee nobeydy to, per lëë
Dios bnee kyalmbañ lo do por Crist
ni lëë xaa ptsily xtol do. 14 Nikxe
nii xsaldy no xley Moisés, lëë Dios
ptsily xtol no worñee lëë Crist kuty
lo crusy. 15 Lëë Dios beeñ gan lo
kchë kyalbini nii xñabey, aan lëë
xaa kwlii xkyaltow. Kwleek bëël
xaaw worñee lëë xaa beeñ gan low.

Kol tsoxko kap to cos kpaa

16 Kol ktee nii kñeenëdy meñ do
por nii chaw do o chi gaa to, o
deelñee gaa xsal do lni nii xkë mëë
yeeñ o tse nii gaa chakty tsiiñ.
17 Tu xmalë cos nii nare kak nak
cos ko, per lo Crist ngab kchë cos.
18 Klaady to nii kuñ xaa nii tir lëësy
buen ni xsoxib lëësy lo angly gan
lo do. Por ni karty kan xaa kchë
nii xniladzy xaa, aan xtaan xaa por
cos nii xlyañ leñ kik chol meñ lo
kislyu re. 19 Ngabty xaa lo Crist.
Lëë Crist nak xaa nii xñabey lo kchë
meñ nii xniladzy xtiits Dios, ni
lëë xaa xyuuñtusy meñ sinak chak-
ladzy Dios. 20 Ksa do Crist kuty.
Siko psaan do kchë nii chuuñtsyey
meñ lo kislyu re. ¿Penak nii bii no
do si no meñ lo kislyu re? 21 Xñee
do: “Jkaaldyoo ngue, kaawdyoo
nrek, seeñdylo con ñal.” 22 Kik
chol meñ kwlañ kchë kyalwnabey
go. Lo cos nii xtiiydysye xkiiñoo.
23 Sootee nii nyaani xaa nii kwnee
kchë cos ko, porñee nda chako ni
xsaksiw meñ, per ni tu pa xkiiñdyo
par ktsëëw xmod meñ.

3

1 Ya ke nii lëë do pañ ksa do
Crist kol tsoxko kap to cos nii no
leñ kpaa laañee sob Crist kwi Dios
nëzli. 2 Cos nii no kpaa kol ko kik
to, tsoxkody to cos nii no lo kislyu
re. 3 Por lëë do kuty ksa do Crist
aan lëë xaa sikni xkyalmbañ do lo
Dios. 4 Yuub Crist nak xkyalmbañ
do, aan tsiñee lëë xaa kiid stub wi
do kiidni xaa ni wi do tso laañee
kñabey xaa.

Kyalmbañ kub

5 Por ngo, kol ksaan tol nii no
lo kislyu re. Tsonidy to stu mguiy
o stu gaa kwnaa, ni kuñdy to cos
mal, ni kuñdy to cos nii klyaañtyee

styoo do. Ni kak ngbiñdy to, por
nak kyalkpiñ sinak nii nsoxib to lo
chol mdyo. 6 Por kchë tol re lëë Dios
ksaksi meñ nii xsoobty xtiits xaa.
7 Tyub tsigo beeñtsyey do kchë tol
go. 8 Per na kol ksaan xkyalwlëë
do, xkyalyox to ni xkyalmal do.
Kotsyesty to ni kñeedy to tiits yox.
9 Jkëëtidre to xcombañer do, por
naktre to si kok to klo, lëë do ptsëël
xmod to, 10 aan lëë do pkub sinak
kwnabey Dios parñee kyuumbey
nizh to xaa. 11 Kintre nii kak to o
kakty kaa to meñ Israel, ni kintre
ni tsobey do o tsobeydy kaa to, ni
kintre nii kak to xaa nguey, xaa
nii psyuuy o xaa nii gaaënlaa, por
kchë do ngab lo Crist ni kchë leñ
styoo do no xaa. 12 Xkëstyoo Dios
to aan lëë xaa kwle lëë do parñee
jkab to lo xaa. Ngui kol kpañ, kol
jkëstyoo, ni kol kak ndoladzy, ni
kol kap paciensy. 13 Kol kxekw
lsa lo do ni kol kuñ perdón xcom-
bañer do, sinak nii beeñ Crist to
perdón. 14 Tugak kol jkëstyoo por
lëë kyalwkëstyoo xyuuñtusy lëë do.
15 Lëë lëësy xkyalndoladzy Crist
dyon kluuy pe kuuñtsyey do, por
lëë Dios kwtsyetsy lëë do parñee
kyak to tugak. Aan kol ktee skizh
lo xaa. 16 Lëë lëësy xtiits Crist dyon
ko tubli styoo do. Kol kseedy ni
kol kchoobladzy lsa styoo xcom-
bañer do, ni kol kool salmos, ni
kol kool cant nii xtee skizh lo Dios.
17 Cualquier cos nii kuuñtsyey do ni
kñee do, kol ksaladzy Jesucrist, ni
kol ktee skizh lo Tat Tios por lëë
xaa.

Xa kpañ meñ nii xniladzy xtiits Dios

18 Kwnaa, kol ksoob xtiits tsiil do,
por singo xñabey Dios kuñ kwnaa
nii xniladzy xtiits xaa. 19 Xaapkiy,
kol jkëstyoo tsiil do, klëëdy to lo
me. 20 Xaa wiñ, kol ksoob xtiits
pxosy to, por kchë ngo xyo styoo
Dios. 21 Xaapkiy, kuuñ klëëdy to
xiñ do, parñee kchosody styoo xaa.
22 Singo gak lëë do nii psyuuy do,
kol ksoob xtiits xaa nii kwxii lëë
do. Tugak kol kyë tsiiñ, lëjty xak-
tyee tsiñee so xaa, sink tyub styoo
do kol kuñ tsiiñ. Kol ktsyeb Dios.
23 Nguiool kol ko styoo do tsiñee
kuuñtsyey do cualquier cos. Kuñdy
tow sinak nyako xtsiiñ meñ, sink
kol kuño sinak nii nyako xtsiiñ
Dios. 24 Por nan do nii lëë Dios
knee nii jkaa do. Por xtsiiñ Je-
sucrist xkyë do. 25 Per lëë kchë
xaa nii chuñ cos mal, lëë xaa kazh
por xkyalmal xaa, por lëdy wi Dios
xkwe meñ.

4

1 Singo gak lëë do nii kwxii do
mos, ngui kol kak lo xaa. Kol ksal-
adzy nii nikle lëë do no tu xaa nii
xñabey lo do kpaa. 2 Tugak kol ku-
tiitsni Dios ni ligier kol kak, tugak
kol ktee skizh. 3 Kol nab por lëë
noo parñee knee Dios tiits kluuy
noo xtiits xaa ni kñee noo cho nak
Crist, porñee por tiits re non skiib.
4 Kol nab nii nyë kluyno. 5 Ngui kol
kak lo meñ nii xnilasty xtiits Dios.
Kxiñdy to xtiemp to. 6 Tsiñee kutiits
to, ngui kol nee, ni ngui kol ktikche
lo xtiits xcombañer do.

7 Lëë beetsy no Tíquico nii chuñ
naa yudar lo xtsiiñ Dios lox kñë
lo do dyon xa non. 8 Por ngo
xalaa xaa lo do parñee kñë xaa
xa no noo nu ni kchoobladzy xaa
styoo do. 9 Chop xaa betsy no
Onésimo sëëd. Wi Onésimo xkyë
xtsiiñ Dios. Xaa xkyedzy to nak
xaa. Chop xaa kutiits kchë nii chak
nu lo do. 10 Xkëëptyux Aristarco nii
chopaa no skiib lëë do, ni xkëëptyux
Marcos betsy yeeñ Bernabé lëë do.
Lëën niyle lo do cho nak Marcos.
Deelñee kiid tedy xaa lo do, ngui kol
nee lo xaa. 11 Wi Jesús nii xñee meñ
Justo lo xkëëptyux lëë do. Lëësy ksa
tson xaa Israel nii chuñ naa yudar
lo xtiits Dios nrii. Xchoobladzy
xaa styoon. 12 Xkëëptyux Epafras
nii chuuñ xtsiiñ Crist lëë do. Tu
xcombañer do nak xaa. Tugak xñab
xaa lo Dios por lëë do parñee tsiitsy

so do lo xtiits Dios ni kuuñtsyey do
nii chakladzy Dios. 13 Yuubaa chan
nii choxko Epafras por lëë do ni por
meñ nii no leñ kyedzy Laodicea ni
kyedzy Hierápolis. 14 Wi xamigw
no Lucas nii chuñ rmedy ni Demas
xaal tyux lo do. 15 Kol jkëëptyux
meñ Laodicea. Ni kol jkëëptyux
Ninfas ni meñ nii xniladzy xti-
its Dios nii xkaal lsa lidzy me.
16 Loxsye klab to kitsy re kol kx-
aalo parñee klab meñ Laodiceaw.
Singo gak lëë do kol klab kitsy nii
kneetsy meñ Laodicea lo do. 17 Kol
këb lo Arquipo: “Beeñtsyey tsiiñ nii
bneetsy Dios lool.” 18 Paablaa, con
yuub ñan ni xletraa xkën tyux nii
xalaa lo do. Kol ksaladzy nii skiib
non. Lëë lëësy Dios dyon kakni lëë
do. Amén.

Kitsy klo nii pxaal Pable lo meñ Tesalónica

1 Lëë Pable ni Sil ni Timoteo xaal
kitsy re lo meñ Tesalónica nii xsoob
xtiits Tat Tios ni xtiits Jesucrist. Lëë
lëësy Dios dyon kakni lëë do ni
knee tiits nii mbëë kpañ do.

Xa bniladzy meñ Tesalónica xtiits Dios

2 Tugak xtee noo skizh lo Dios
por kchë nii chuuñtsyey do ni tugak
xsaladzy noo lëë do tsiñee chutiit-
sni noo Dios. 3 Cad nii chutiitsni
noo Tat Tios, xsaladzy noo kchë
tsiiñ nii beeñ do porñee xniladzy
to xtiits xaa. Ni xtee noo skizh lo
Dios porñee beeñtsyey do kchë tsiiñ
go tyub styoo do. Ni porñee gaa
Jesúsye xsaladzy to, ngo nii xekw to
kchë kyalnë nii xtsyool do. 4 Beetsy,
xkëstyoo Dios to, ni ndon noo nii lëë
xaa kwle lëë do. 5 Por ngo, worñee
bluuy noo xtiits Dios nii xñee cho
nak Jesucrist lo do, lëdy singosy
bñee noow, sink lëë Kyalbini Ntson
bnee tiitspey bñee noow, ni tyub
kaa styoo noo ndon noo nii tiitsli
nak kchë tiits nii bñee noo. Nan
buen do nii ngui kok xmood noo
worñee ptsyo noo lady to porñee
pkëstyoo noo lëë do.

6 Lëë do byak sinak noo ni sinak
Jesús, aan nikxe gaa mban kwtedy
to worñee bniladzy to xtiits Dios,
lëë Kyalbini Ntson pchoobladzy
styoo do. 7 Por ngo, axte wi meñ
Macedonia ni meñ Acaya nii xni-
ladzy xtiits Dios byeñ nii ngui nak
xmod to. 8 Lëdy nonsy Macedo-
nia ni Acaya pkaasy xtiits Dios nii
xñee cho nak Jesús worñee bni-
ladzy tow, sink wi tyub lo kislyu
ni ndaly gaa laañee nan meñ nii
nli tyub styoo do xniladzy to xti-
its Dios. Por ngo xkiiñtre nii ku-
tiits noow. 9 Por kchë laañee xyo
noo xaly gaa meñ chutiits nii ngui
kon do lëë noo worñee klootyee
byoob teedy noo lo do ni xaly gaa
meñ chutiits nii lëë do psaan kchë
ximdyo do par ksoob to xtiits xaa
nii nli nak Dios. 10 Chutiits meñ nii
lëë do këmbës kyety Xiñ Dios kpaa.
Lëë Dios beeñ kpañ xaa worñee
kuty xaa. Lëë xaa kteelaa lëë no lo
xkyalntseeb Dios nii kiid.

2

Sinrii kok xmod Pable leñ kyedzy Tesalónica

1 Misme lëë do, beetsy, nan nii
byoob xlyëdy noo lo do. 2 Ni nan
bueen gaa to nii antes nii kyoop no
lo do lëë meñ kyedzy Filipos psaksi
lëë noo, aan nikxe mban ptyee noo
kchëlo kyalnë go, lëë Dios beeñ lëë
noo yudar bluuy noo xtiits xaa nii
xñee cho nak Jesús lo do. 3 Porñee
tiitsli nak kchë nii bñee noo, lëdy
tiits nii xkëëti meño. 4 Porñee xsoob
noo xtiits Dios, ngo nii lëë xaa kwle
lëë noo kluuy noo xtiits xaa nii xñee
cho nak Jesús. Xluuydy noo xtiits
Dios par kuuñ ksak noo styoo chol
meñ, sink lëëw xluuy noo par kuuñ
ksak noo styoo xaa. Lëë xaa nan
kchë nii xsya styoo noo. 5 Axte Dios
kaa chan nii karty kñee noo tiits
ngui par jko noo styoo do ni karty
kaa kyuub noo mod nii ktsiñaa noo
tumi. 6 Xyuubty noo nii ksal meñ
lëë noo ni xyuubty noo nii ksal
do lëë noo. 7 Xapostle Crist nak
noo, ngo nii ptee tiits ñabey noo lëë
do worñee ptsyo noo lady to, per
kwnabeydy noo lëë do, sink lëë noo
kok sinak tu kwnaa nii chantsi xiñ.
8 Ble noo bluuy noo xtiits Dios nii
xñee cho nak Jesús lo do, ni lëdy
kaa nonsy xtiits Dios bluuy noo,
sink beeñ noo to yudar porñee tir
xkëstyoo noo lëë do. 9 Xsaladzy
to gon, beetsy, xa pkyëë noo tsiiñ,
ptsiñaa noo nii kwte lo xtsee noo.
Tsel kyool pkyëë noo tsiiñ parñee
ko tsiiñdy noo ni tu lo do mentre no
kluuy noo xtiits Dios.

10 Axte Dios kaa ni lëë do nan nii
ngui kok xmood noo worñee ptsyo
noo lady to, blyody noo falt ni tu lo
do. 11 Ngui ptyon noo lëë do sinak
nii chan meñ xiñ. 12 Pchoobladzy
noo styoo do ni bluuy noo xa kpañ
do sinak xñabey Dios, por lëë Dios
kwle lëë do parñee tso do laañee
xñabey xaa.
13 Tugak xtee noo skizh lo Dios,
porñee kaazhkaa bniladzy to nii
nli xtiits Dios nak kchë nii bñee
noo, kwxaakty to nii xtiits chol
meño. Ni nli gaa nii xtiits Dioso.
Lëëw xtsëë xmod kchë meñ nii xni-
ladzy. 14 Beetsy, sinak nii psaksi
gak meñ xkyedzy to lëë do, psaksi
meñ Israel kchë meñ nii xniladzy
xtiits Dios nii no nëz Judea. 15 Lëë
xaa Israel go beety Jesús, sinak nii
beetyak xaa kchë profet nii biid
penaadle, ni lëë xaa kwlii lëë noo
Judea. Chuuñ ksakty xaa Dios, sink
kchë meñ xtilyni xaa. 16 Tsiñee
chakladzy noo kluuy noo xtiits
Dios nii xñee cho nak Jesús lo meñ
sit parñee wi meñ sit telaa, xlaady
xaa. Por ngo lëë kchë xtol xaa lox
ptyaly, ni lëë Dios kaa ksaksi xaa.

Lëë Pable xkokyeñ tsi Tesalónica stub

17 Beetsy, worñee lëë no blë,
nikxe nii xtse ptyoondy noo lëë
do, per tugak psaladzy noo lëë do
ni tugak kwyo kik noo nii lëë noo
kyop tyon lëë do. 18 Ndaly vuelt
kokladzyaa nii nyoopteedy noo lo
do, per blaady xaatox. 19 ¿Cho ksal-
adzy sye noo dyon ni cho kuuñ
ksak styoo noo tsiñee lëë Jesús kiid?
20 Misme lëë dow.

3

1 Por ngo pxekwtraa, lëën byaan
Atenas nonsyaa, 2 aan lëën pxal
betsy no Timoteo. Wi xaa xkyë
xtsiiñ Dios xluuy xaa xtiits Dios nii
xñee cho nak Jesucrist. Lëë xaa
pxalaa biid tedy xaa lo do parñee
kchoobladzy xaa styoo do tsiin kni-
ladzy re to. 3 Por chaklastyaa nii
kchoso styoo do por kchë kyalnë
re, ni nanle gaa to nii no nii singo
ktsyool no. 4 Worñee bii ncheno
noo lo do, niiy kaazh noo nii no nii
tyeedy no kyalnë. Aan nli gaa singo
koko. 5 Aan como pxekwtraa lëën
pxal Timoteo biidnabtiits dyon pe
bii xniladzy to xtiits Dios. Por pt-
syeebaa nii nchëëp xaatox to lo tol
aan pe nandy tsiiñ nii pkyëë noo
tsigo.
6 Per lëë na nii lëë Timoteo blañ
chutiits xaa nii mbëë xniladzy to
xtiits Dios ni mbëë xkëstyoo do
meñ. Në xaa nii tugak xsaladzy
to lëë noo tyub styoo do ni tugak
xkokyeñ do kan do lëë noo sinakak
lëë noo soot noo deelba xaatsye
tyon noo lëë do. 7 Por ngo, nikxe
nii no noo lyaadzy ni xtyee noo
kyalnë, lëë do xchoobladzy styoo
noo porñee ndon noo nii mbëë xni-
ladzy to Dios. 8 Pchoobladzy to
styoo noo tsiñee ptsyon noo nii iip
xsaandy to xtiits Dios. 9 Por ngo,
tugak xtee noo skizh lo Dios por lëë
Dios chuuñ ksak styoo noo por lëë
do. 10 Tsel kyool xñab noo lo Dios
nii knee xaa tiits kyoop teedy noo
lo do parñee lox kluuy noo xtiits
xaa nii bii chak falt.
11 Xñab noo lo Tat Tios ni lo Je-
sucrist nii knee xaa tiits parñee ky-
oopteedy noo lo do. 12 Ni xñab noo
nii jkëstyoo do kchë meñ tyub styoo
do sinak nii xkëstyoo noo lëë do.
13 Xñab noo nii kchooxsody styoo
do tsiin tsody xtol do lo Tat Tios
tsiñee lëë Jesucrist kiid stub kchë
xangly xaa. Singo kako.

4

Nii chakladzy Dios kuuñtsyey meñ

1 Por tiitspey nii bneetsy Jesús loo
noo, lëë noo xñab nii ksaandy to nii
kpañ do sinak nii bluuy noo lo do
parñee kuuñ ksak to Dios.
2 Nanle to kchë nii bluuy noo lo
do, ni lëë gaa Jesús kwnabey lëë
noo bluuy noow. 3 Chakladzy Dios

gon nii ngui kpañ do parñee kuuñ
ksak to xaa. Chaklasty Dios nii
tsoni do stu meñ deelñee no tsiil
do. 4 No nii ngui kan do tsiil do
sinak xñabey Dios, 5 ksaksidy to me.
Kuuñtsyeydy to sinak chuuñtsyey
meñ nii xnilasty Dios. 6 Ndox
tsoni do stu meñ deelñee no tsiil
do, por xsaksi Dios kchë meñ nii
chuuñtsyey singo, ni lëëw niiyle gaa
noo lo do. 7 Por lëë Dios kwtsyetsy
lëë no parñee ksaan no xtol no ni
parñee kpañ no sinak xñabey xaa.
8 Kchësy meñ nii chaklasty ksal nii
xluuy noo, lëdy xtiits noo xsaldy
meñ go, sink xtiits Dios nii xneetsy
Kyalbini Ntson lo dow.

9 Xkiiñdy nii kniiy noo leñ kitsy re
nii jkëstyoo do kchë xcombañer do
nii xniladzy xtiits Dios, por ndon
noo nii lëë Dios tse bluuy lo do
nii no nii jkëstyoo lsa do lëë do.
10 Sinak nii jkëstyoo do kchë meñ
nii xniladzy xtiits Dios nii no nëz
Macedonia, per lëë noo xñab nii
mastre jkëstyoo do. 11 Kol tsoxko
nii nsaaksye kpañ do. Sëëbty to lo
xcuent meñ, sink kol kuñ tsiiñ con
ña do sinak nii bluuy noo lo do,
12 parñee ni tu pe kakty falt lo do
ni parñee kñeenëdy meñ nii nche
tublad lëë do.

Kchë nii kak tsiñee lëë Jesús kiid

13 Beetsy, chakladzy noo nii kak-
nan do xa kak kchë meñ kuty
parñee ktee nëdy to sinak xtee
në meñ nii xnilasty Dios. 14 Por
deelñee xniladzy no nii kuty Jesús
ni xniladzy no nii beeñ kpañ Dios
xaa, no nii kniladzy no nii lëë Dios
kuuñ kpañ kchë meñ kuty nii xni-
ladzy Jesús.

15 Xtiits Dios xluuy noo. Por ngo
nii xñee noo lo do nii tsiñee lëë
Jesús kiid stub, deelñee bii mbañ
no, chilody tyenech no lo meñ nii
klo kuty. 16 Por lëë tu angly jkwetsy
xtrompet Dios aan klo meñ kuty nii
xniladzy Jesús kpañ. 17 Loxsye ngo
deelñee bii mbañ no, lëë no kyo ksa
no meñ nii pañ, kyo ktsiil nëz no
Jesús lo me, parñee tugak tsyo no
ksa no xaa. 18 Kol kchoobladzy lsa
styoo xcombañer do con kchë tiits
re.

5

1 Precisty gon, beetsy, nii jkëë
noo leñ kitsy re pa wor o pa tsee
gaa kiid Jesús stub. 2 Por nan
buenle to nii kuñdy Jesús visy tsiñee
lëë xaa kiid, sink lëë xaa kiid sinak
tu ngbaan nii chi kyalkpaan ky-
ool. 3 Tsiñee lëë meñ këb: “Mbëë
nak, kindy kyalnë”, lëë Dios kxaal
kyalnë sinak nii kolpsye chislo xy-
oob kwnaa nii kap mëëd, aan ni tu
cho telaady. 4 Per lëë lëë do, beetsy,
nchedy to lo nguey parñee kyeñdy
to kiid Jesús sinak nii chiid ngbaan.
5 Kchësy to nak sinak xbini ngbidz
nii xsaani wor yutsye. Nchedy no
kyool ni nchedy no lo nguey. 6 Por
ngo nody nii kyëë no mgaal sinak
grol meñ, sink no nii list kwe no ni
no nii tugak kak nyaani no. 7 Kyool
chakesy meñ nii xkyë mgaal ni ky-
ool gaa xsyutsy meñ nii xkyë ku-
nip. 8 Per lëë lëë no, nii nak no
sinak xbini ngbidz nii xsaani wor
yutsye, no nii tugak nyaani kwe
no. No nii tsyakw no xtiits Dios ni
xkyalwkëstyoo xaa sinak nii nyako
tu mankw kiib nii chakw soldad,
ni no gaa nii ksoob no xtiits Dios
nii xteelaa kik no sinak nii nyako
tu cachuch kiib nii xsyob kik sol-
dad. 9 Porque kwtsyesty Dios lëë
no parñee ksaksi xaa lëë no, sink
lëë xaa kwtsyetsy lëë no parñee
kteelaa Jesucrist no lo tol. 10 Lëë
Jesucrist kuty por lëë no, parñee
nikxe mbañ no o kety kaa no lëë
no tsyo ksa no xaa. 11 Por ngo,
ksaandy to tugak kol ko nguiool
styoo do ni kol kchoobladzy lsa
styoo xcombañer do.

Lëë Pable xñee xa kpañ meñ nii xniladzy xtiits Dios

12 Beetsy, xñab noo nii ksal do
kchë xaa nii xluuy xtiits Dios lo do,

por lëë Dios pso xaa parñee kuñ
xaa tsiiñ lo do. 13 No nii kantsi do
xaa ni jkëstyoo do xaa por kchë tsiiñ
nii chuñ xaa. Ngui kol kwe kchë
xcombañer do.
14 Ni xñab noo lo do, beetsy, nii
kak ntseeb to lo meñ nii chaklasty
kyë tsiiñ. Kol kchoobladzy styoo
meñ nii no kyalnë, ni kol kap pa-
ciensy lo kchë meñ.
15 Deelñee ksaksi meñ do, kol kap
cuent kuñdy to kyalxtisy xaly gaa
to, sink kol tsoxko nii tugak kuñ
do kyalbuen lo xcombañer do ni lo
kchë meñ nii nche tublad.
16 Tugak kol ko nguiool styoo do.
17 Ni ksaandy to, tugak kol kutiitsni
Dios. 18 Nikxe peetyee xtsyool do
tugak kol ktee skizh lo Dios, por
no nii singo kuuñtsyey meñ nii xni-
ladzy Jesús.
19 Sonlëdy to lo xKyalbini Ntson
Dios nii no leñ styoo do. 20 No nii
ksal do xtiits xaa nii xsaabini Dios
leñ kik. 21 Kol kyeñ cho xñee tiitsli
ni kol kyeñ cho xñee tiits xuuy aan
kol kniladzy tiitsli. 22 Kol ksaan
kchë cos nii chuñ xtol do.
23 Lëë Dios nii xkëstyoo lëë no
kuuñ nyë xkyalmbañ do ni xkyal-
bini do ni lëë xaa kuuñ nyë tyubñaa
do parñee tsel nyë nche do tsiñee
lëë Jesucrist kiid. 24 Buen xaa,
ksaandy xaa lëë do, ni suñ gaa
xaa cumplir kchë nii në xaa lo do,
sisyaal xaa xtsiiñ xaa.
25 Beetsy, kol nab lo Dios nii kuñ
xaa lëë noo yudar.
26 Tsiñee jkëëptyux to, kol ktee tu
pxit kwesy xcombañer do.
27 Por tiitspey nii bneetsy Dios
lon, lëën xñab nii jkab kitsy re lo
kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios.
28 Lëë lëësy Jesucrist nii xñabey
dyon kakni lëë do.

Kitsy pchop nii pxaal Pable lo meñ Tesalónica

1 Lëë Pable ni Sil ni Timoteo xaal
kitsy re lo meñ Tesalónica nii xsoob
xtiits Tat Tios ni xtiits Jesucrist.
2 Lëë lëësy Tat Tios dyon ni lëë lëësy
Jesucrist kakni lëë do ni knee tiits
nii mbëë kpañ do.

Lëë Dios ksaksi meñ nii xnilasty xtiits xaa

3 Beetsy, nonguial gon nii tugak
ktee noo skizh lo Dios por lëë do,
por sisi tse lëë do xniladzyre xti-
its xaa ni sisi tse lëë do xkëstyoore
xcombañer do. 4 Por ngo, yuub noo
chutiits lo meñ nii xniladzy xtiits
Dios nii tsiitsy so do lo xtiits Dios
ni xekw to xtyedy to kchëlo kyalnë.
5 Nyoo nii chuñ Dios kyalxtisy, por
lëë xaa kwle lëë do parñee tso do
laañee xñabey xaa. Por ngo xekw to
kchëlo kyalnë.

6 Nonguial ksaksi Dios meñ nii
xsaksi lëë do, 7 tsiin ktee tiits
kxiladzy to kchësy to siñee notedy
to kyalnë ni ktee tiits kxiladzy
noo. Lëë Dios kuuñtsyey ngo
tsiñee lëë Jesús kiid ksa angly nii
xñabey. 8 Con bëly ksaksi xaa meñ
nii xnilasty xtiits Dios ni meñ nii
xsoobty xtiits xaa. 9 Lëë meñ go
nitylo kaazhkaa, aan kpikchedre
kan meñ go Dios ni kpikchedre kan
meñ go xkyalwnabey Dios. 10 Tse
go lëë Jesús kiid par kleni meñ
nii xniladzy xtiits Dios xaa, aan
wi do ksee ksa do meñ go porñee
bniladzy to xtiits Dios nii bluuy noo
lo do.

11 Por ngo, tugak xñab noo lo Dios
nii kpañ do sinak xñabey xaa tsiin
kak nyoo nii lëdy xlyësy kwle xaa
lëë do, ni xñab noo nii knee xaa tiits
kuuñtsyey do kchë cos buen nii no
kik to ni kchë tsiiñ nii chuuñtsyey
do porñee xniladzy to xtiits xaa.
12 Singo mod lëë meñ kleni Jesu-
crist por lëë do, ni lëë gaa xaa kleni
lëë do según xkyalnsaak Tat Tios ni
xkyalnsaak xaa.

2

Xaa mal nii kiid

1 Lëë nana, beetsy, lëë noo kniiy
lo do xa kak tse nii lëë Jesucrist kiid
stub ni xa ktsiilnëz no xaa. Xñab
noo 2 nii jkandy kik to ni ktsyebty
to deelñee kon do nii lëë tse kutsiñ
nii lëë Jesucrist kpikche. Nikxe kñë
meñ nii lëë noo bñeew o lëë gaa noo
pkëëw, knilasty tow. 3 Kyëtidy to,
por antes nii tsitsiñ tse go, lëë meñ
ktilyni Dios, ni lëë tu xaa mal kiid,
per nol nii lëë xaa nitylo. 4 Lëë xaa
go ktilyni Dios ni lëë xaa këb nii
mastre non xaa lo kchë mdyo nii
xleni meñ. Lëë xaa sob leñ lidzy
Dios aan lëë xaa këb nii Dios xaa.

5 ¿Pe xsalasty to nayak nii bitiit-
saa kchë cos re worñee bii kwyon
lady to? 6 Ni nan gaa to cho xsy-
onlë lo xaa parñee axte kal tiemp
kiid xaa. 7 Lëë kchë cos ntseeb
nii kuuñtsyey xaa mal go lox kwx-
ixkwaa, xaktyee kpichee xaa nii
sonlë lo xaa. 8 Lëë xaa kiid, per
xaktyee con xpe Jesús kuty Jesús
xaa, ni lëë Jesús knitylo xaa con
xkyalwnabey. 9 Lëë xaatox nakni
xaa mal go. Lëë xaa kñabey ni
lëë xaa kuuñtsyey kchë clasy kyal-
ntson. 10 Lëë xaa mal go jkëëti
kchë meñ nii këtañ, porñee kok-
lasty meñ go niladzy xtiits Dios
nii xteelaa. 11 Por ngo lëë Dios
xsaan nii kniladzy meñ go tiits
xuuy 12 parñee ksaksi Dios kchë
meñ go, porñee koklasty meñ go
niladzy tiitsli, sink tol byo styoo
meñ go.

Xaa nii kwle Dios

13 Beetsy, xkëstyoo Dios to. Por
ngo lëë xaa kwle lëë do parñee
klo do jkaa kyalwtelaa nii sëëdni
Kyalbini Ntson porñee bniladzy to
xtiits xaa, ni por ngo gaa no nii
tugak ktee noo skizh lo Dios por lëë

do. 14 Lëë Dios kwtsyetsy lëë do
parñee tso do laañee xñabey Jesu-
crist porñee bniladzy to xtiits xaa
nii bluuy noo.
15 Tsiitsy tsigo busy, beetsy, kol
so, kchosody to lo xtiits Dios nii
yuub noo bluuy lo do ni lo kchë tiits
nii pkëë noo lo kitsy nii pxaal noo
lo do. 16-17 Lëë lëësy Jesucrist dyon
ni lëë lëësy Tat Tios nii xkëstyoo lëë
no ni xchoobladzy styoo no kakni
lëë do parñee kchosody styoo do ni
parñee ngui kchukë kchë nii kñee
do ni kchë nii kuuñtsyey do.

3

Kol nab lo Dios por lëë noo

1 Beetsy, kol nab lo Dios por lëë
noo parñee kyob jkaasy xtiits Dios
ni jkëëtyag meño sinak nii pkëëtyag
tow. 2 Ni kol nab nii kteelaa xaa lëë
noo lo kchë xaa ntseeb ni xaa mal,
porque lëdy kchë meñ xniladzy xti-
its Dios. 3 Per lëë Dios kakni lëë
do parñee kchoxsody styoo do ni
kyabty to lo tol. 4 Tyub styoo noo
xniladzy noo nii lëë Dios kuñ lëë
do yudar parñee kuuñtsyey do kchë
nii bluuy noo lo do. 5 Lëë lëësy
Dios dyon kuñ lëë do yudar parñee
jkëstyoo do sinak nii xkëstyoo xaa,
ni lëë lëësy xaa kakni lëë do parñee
kxekw to kyalnë sinak nii pxekw
Jesucristo.

Xaa nii xkyëdy tsiiñ

6 Beetsy, por xtiitspey Jesucrist
lëë noo xñab nii ktsiil lsady to xaa
nii chaklasty kyë tsiiñ ni chaklasty
ksoob xtiits Dios nii bluuy noo lo
do. 7 Por nan do xa kpañ do parñee
kak to sinak noo. Ptsyody noo lady
to singosy, 8 ni karty kaa tyaaw
noo xkuuñ meñ singosy, sink tsel
kyool pkyëë noo tsiiñ parñee kot-
siiñdy noo ni tu lo do. 9 Ni lëëw na
nchilopee nyab noo nii nyuñ do lëë
noo yudar, per lëë noo pkyëë tsiiñ
parñee kluuy noo lo do xa kpañ do.
10 Worñee ptsyo noo lady to niiy
noo nii kawdy xaa nii chaklasty
kyë tsiiñ. 11 Per xtsyon noo gon nii
no bla xaa nii xkyëdy tsiiñ lady to,
aan sidy kik xaa nii pe kuuñtsyey
xaa. 12 Con xtiitspey Jesucrist lëë
noo xñab nii kyë kchë xaa go tsiiñ
par kaw xaa ni parñee ngui kpañ
xaa.
13 Beetsy, ktsagty to, tugak kol
kuñ kyalbuen. 14 Deelñee no xaa
nii chaklasty ksal nii xñee noo leñ
kitsy re, kol kuy chow aan ktsiil
lsady to xaa parñee kteladzy xaa.
15 Per klëëdy to lo xaa, sink ngui kol
nee lo xaa sinak nii nyak xaa betsy
to.
16 Lëë lëësy Dios nii xchoobladzy
dyon tugak kchoobladzy styoo do
ni lëë lëësy xaa kakni lëë do.
17 Paablaa, con yuub ñan ni xle-
traa xkën tyux re. Sinrii xkën
kchë leñ kitsy nii xalaa, con xletraa
xkëno. 18 Lëë lëësy Jesucrist dyon
kakni lëë do.

Kitsy klo nii pxaal Pable lo Timoteo

1 Naa nak Pable. Xapostle Jesucrist nakaa. Lëë Dios nii xteelaa lëë no lo tol ni lëë Jesucrist nii
këmbëës no pxaal naa. 2 Lëën xal
kitsy re lool, Timoteo, xiñpaa nakoo
por xniladzyoo xtiits Dios. Xñabaa
lo Tat Tios ni lo Jesucrist nii kakni
xaa lii ni jkëstyoo xaa lii ni knee xaa
tiits nii mbëë kpañoo.

Xaa nii xluuydy tiitsli

3 Lëën kwnel lool worñee lëën sa
nëz Macedonia niyaa:

—Byaan kyedzy Efeso, parñee
klaadyoo kluuy grol meñ tiits
wkëti, 4 ni kudzy nii ksaldy meñ
cuent tiemp nii toon pare xseety.
Por pa xkiiñdyo, xaktyee xlyëw
parñee knilasty meñ xtiits Dios
tyub styoo meñ.

5 Lëën psan tiits nii kuuñtsyeyoo
ngo parñee jkëstyoo lsa no lëë no
tyub styoo no, ni mbëë tso kik no ni
kniladzy no xtiits Dios tyub styoo
no. 6 No xaa nii pchoxso lo xtiits
Dios aan lëë xaa këtañ por cos nii
pa xkiiñdy. 7 Chakladzy xaa kluuy
xaa xley Moisés, aan ni nandy xa
pe xñee xaa ni xyeñdy xaa nii xluuy
xaa, per nder confians xluuy xaaw.

8 Ndon no nii buen xley Moisés,
deelñee kluuy meño siñee nakpew.
9 Per byaandy ley gon par ksaksiw
meñ buen. Sink lëëw byaan par
ksaksiw xaa yox ni xaa nii xsoobty
tiits, ni xaa ntseeb ni xaa ngoptol,
ni xaa nii xsaldy Dios ni xaa nii
xsaldy xtiits Dios, ni xaa nii chuty
pxosy o xñaa gaa, ni kchë nweety
bñech. 10 Lëë ley ksaksi xaa nii
choni stu meñ nii no tsiil, ni xaa nii
choni saapkiy, ni xaa nii xto meñ ni
xaa nii xkëëti ni xaa nii xkon Dios
parñee kniladzy meñ nii tiitsli xñee
xaa, ni kchë xaa nii xsoobtiisty xtiits Dios. 11 Aan lëë Dios pso naa
parñee kluyaa tiits ntson go lo meñ.

Lëë Pable xtee skizh lo Dios

12 Xtedyaa skizh lo Jesucrist, por
lëë xaa xnee kyalndaan lon ni lëë
xaa kwle naa parñee kuñaa xtsiiñ
xaa, 13 nikxe kwneenën xaa ni
kwënlagaa xaa ni kwlootsyetsyaa
xaa klo. Per lëë Dios pkëstyoo
naa, porñee karty kniladzyaa xtiits
xaa wor go aan nandyaa pe beñaa.
14 Lëë Dios psaabini naa parñee
kniladzyaa xtiits xaa ni parñee
jkëstyoon xaa porñee pkëstyoo Jesucrist naa.

15 No nii kchë do kniladzy nii
lëë Jesucrist biid lo kislyu par kteelaa xaa meñ nii no xtol por nliw.
Naa nak tu xaa nii mastre no xtol.
16 Por ngo, pkëstyoo Dios naa, aan
lëë Jesús pteelaa naa parñee kan
meñ nii nare kniladzy xtiits xaa nii
tir chap xaa paciensy. 17 Tugak kol
tsoo ktee no skizh lo Rey nii tejty,
ni kejty, ni nyoody. Lëësy xaa nak
Dios. Singo kol tsoo kuuñtsyeey no.

18-19 Timoteo, xiñ, kyablyudyoo,
sink tsiitsy kwso lo xtiits Dios
ni kwloo xkyalcheeñoo, lkëëbre
xsanaa lool. Psaladzy kchë nii
kwnee xaa nii psaabini Dios leñ
kik worñee pseety xaa lii. No xaa
nii kwloody xkyalcheñ aan lëë xaa
pchoxso lo xtiits Dios. 20 Singo
ptsyool Himeneo ni Alejandro.
Lëë xaa psanaa lo xaatox parñee
kseedy xaa kxiñdy xaa tiits lo Dios.

2

Lëë Pable xñee pe cos kñab meñ lo Dios

1 No nii kñab to lo Dios por
kchë meñ nii nche lo kislyu ni por
xlyaadzy meñ go. Kol ktee skizh
lo Dios por kchë meñ go. 2 Kol
nab por kchë xaa xñabey ni xaa nii
nak xtisy, parñee kuñ xaa kyalxtisy
sinak xñabey Dios, tsiin tsody tily ni
tsody falt lo Dios tsiin mbëë kpañ

no. 3 Buen nii kuuñtsyey do kchë
ngo ni xyo gaaw styoo Dios nii pte-
elaa lëë no lo tol, 4 por kchë meñ
chakladzy xaa telaa ni kchë meñ
chakladzy xaa kniladzy tiitsli. 5 Por
tugak Dios no, ni tugak xaa nii xtsig
meñ lo Dios no. Lëë xaa go nak Je-
sucrist. 6 Lëë Jesucrist kuty lo crusy
par kteelaa xaa kchë meñ, ni nanle
gaa to nii singo no nii ktsyool xaa.
7 Por ngo lëë Dios pso naa kakaa
apostle par kluyaa xtiitsli xaa lo
meñ nii nakty meñ Israel. Nli kchë
nii xñen, xkëëtiidyaa.

8 Chakladzyaa nii kchë laañee no
xaapkiy nii xniladzy xtiits Dios,
kñee xaa lo Dios, per klëëdy xaa ni
ktilytiisty xaa. 9 Ni chakladzyaa nii
ngui kakw kwnaa xab. Kyooñdy
kik me nii toon pare, ni xkiiñdy nii
jkiiñ me or, ni kyo nii lë perle o
kakw kaa me ladx non, 10 sink no
nii kuuñtsyey me cos buen. Ngo
nak nii kuuñtsyey kwnaa nii xni-
ladzy xtiits Dios. 11 No nii jkëëtyag
kwnaa xtiits xaa nii chuuñ kseedy,
nody ni pe kñee me. 12 Ni nëëdyaa
nii kuuñ kseedy kwnaa meñ nii
xniladzy xtiits Dios ni nëëdyaa nii
kñabey kwnaa lo mguiy. Chak-
lastyaa nii kñee me laañee xkaal
lsa meñ nii xniladzy xtiits Dios.
13 Porque klo Adán psaa Dios, tsig-
ore psaa xaa Eva. 14 Ni lëdy kaa
Adán kwëti, sink lëë kwnaa kwëti,
aan singo mod lëë me byab lo tol.
15 Per stelaa kwnaa deelñee ngui
kan kwnaa xiñ ni kchosody kwnaa
lo xtiits Dios, ni jkëstyoo kwnaa, ni
kpañ kwnaa sinak xñabey Dios.

3

*Xaa nii kñabey lo meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios*

1 Nli deelñee no tu do chakladzy
kñabey lo meñ nii xniladzy xtiits
Dios, tsiiñ roob xyub to. 2 Por
ngo no nii ngui kak xmod xaa nii
xñabey lo meñ nii xniladzy xtiits
Dios. Tugak kwnaa kap xaa ni
ngui kpañ xaa sinak xñabey Dios ni
no nii ksal meñ xaa. No nii ktee
xaa lidzy xaa kwës meñ. Ni no nii
ligier kak xaa par kluuy xaa xtiits
Dios. 3 Kyëdy xaa kunip ni kyëktildy
xaa, tu xaa buen kak xaa ni tu
xaa ndoladzy, tsinidy xcuent tumi
kik xaa. 4 No nii kñabey xaa lidzy
xaa parñee ksoob xiñ xaa tiits ni
ksal xiñ xaa xaa. 5 Porque deelñee
xñabeydy xaa lidzy xaa, ¿xa kñabey
xaa lo meñ nii xniladzy xtiits Dios?
6 Por ngo nody nii kñabey tu xaa
nii kal kwsëëb xnëz Dios lo meñ
nii xniladzy xtiits Dios. Por toont-
laa kyak nyaa xaa aan kyab xaa
lo tol nii byab xaatox. 7 Axte meñ
nii xnilasty xtiits Dios no nii ksal
xaa parñee kchoody xkyalto xaa ni
kyabty xaa lo xitramp xaatox.

Xaa nii kuñ yudar xaa nii xñabey

8 Singo gak xaa nii kuñ yudar xaa
nii xñabey no nii ksal meñ xaa ni
no nii kuñ xaa cumplir xtiits xaa, ni
nody nii kyë xaa kunip, ni nody ni
tsini xcuent tumi kik xaa. 9 No nii
tsiitsy so xaa lo xtiits Dios nii xni-
ladzy no, ni no nii ngui tso kik xaa.
10 Klo kak xaa preb, aan loxsye ngo,
deelñee nody xfalt xaa, schilo kuñ
xaa yudar xaa nii xñabey. 11 Singo
gak tsiil xaa, no nii ksal meñ me ni
nody nii ktop me tiits kizh, ni no
nii kak me tu kwnaa wsoob tiits.
12 Tugak kwnaa kap xaa go, ni no
nii kñabey xaa lidzy xaa. 13 Por
deelñee ngui kuñ xaa xtsiiñ xaa, lëë
xaa ktyoontsi, aan singo mod no
chuw xaa kñee xaa xtiits Dios lo
meñ.

*Nii no kniladzy meñ nii ngab lo
Dios*

14 Xkokyeeñaa nii klyëëdy lëën
kyely kan lii. Per lëën xal kitsy
re 15 parñee, deelñee kyeldy kan
lëël nanle xa kak xmod no tsiñee
no no lady meñ ni xniladzy xtiits
Dios. Lo Tat Tios ngab meñ go, ni
lëë Tat Tios mbañ chakni meñ go
parñee kchosody meñ go lo tiitsli.

16 Tir gon ntson xtiits Tat Tios nii
xniladzy no:
Biid Jesucrist sinak tu mguiy,
ni bluuy Kyalbini Ntson nii Xiñ
Dios nak xaa.
Kon angly xaa.
Biñ meñ nii nche tyub lo kislyu
xtiits xaa,
aan bniladzy meño,
ni byëp xaa kpaa.

4

Meñ nii kchoxso lo xtiits Dios

1 Per nyë xñee Kyalbini Ntson nii
sitsiñ tse nii lëë meñ kchoxso lo
xtiits Dios, par kniladzy meñ xtiits
xuuy kyalbini mal ni kniladzy meñ
xlay xaatox. 2 Ni lëë meñ ksal xtiits
xaa wnee xuuy, pe xseedy styoo
xaa tsiñee xkëëti xaa meñ. 3 Xka
xaa ktsiilña meñ ni no cos nii xka
xaa ktyaaw, ni lëëw na lëë Dios
psaano par ktee meñ nii xniladzy
xtiits xaa skizh tsiñee kaw meño.
4 Por kchë nii psaan Dios bueno.
Aan ni tu pe kpixlasty no, sink
no nii ktee no skizh tsiñee kñaasy
now, 5 por lëë xtiits Dios ni lëë
skizh nii ktee no lo Dios kuuñlayo ni
kuuñnyëw.

Xaa nii nli chuñ xtsiiñ Jesucrist

6 Deelñee sluuyoo kchë cos ko
lo meñ ni tugak tsinaloo tiitsli
aan iip kchoxsodyoo, tu xaa nii
nli chuñ xtsiiñ Jesucrist kakoo.
7 Per ksaldyoo kchë cos nii nody
xkyalcheñ nii chutiits meñ. Sink
ptee nii tugak beeñ xtsiiñ Dios.
8 Por nikxe xkiiñ ejercisy par
xcuerp no, mastre xkiiñ kchë xtsiiñ
Dios nii kuuñtsyeey no, por styon
now lo kislyu re ni styon now lo
stu kislyu. 9 Kol kniladzy kchë nrii,
por nliw. 10 Por xkyëë no tsiiñ ni
xtyee mban no, porñee Tat Tios
mbañsye xsaladzy no. Lëë xaa
xteelaa kchësy meñ nii xniladzy
ni lëë xaa kteelaa meñ nii nare
kniladzy.

11 No nii kñabeyoo kuuñtsyey meñ
ngo ni no nii kluuylo. 12 Kteejtyoo
nii ksyablyu meñoo porñee nakoo
xaa yeeñ, sink ngui kwnee ni
ngui kok, pkëstyoo meñ ni kwloo
xkyalcheeñoo, parñee kakladzy
meñ nii xniladzy xtiits Dios kak
sinakoo. 13 Mentre klyaañaa, blab
kitsy nii kë xtiits Dios lo meñ,
ni pchoobladzy styoo meñ ni
beeñ kseedy meñ. 14 Psaladzy
kyalnsaak nii bneetsy Dios lool
worñee psaabini xaa leñ kik xaa
kol par kxob xaa kol ña kikoo.
Ksaandylo.

15 Kuni kchë nii xñen kikoo,
beeñtsyeyoo, parñee kchësy meñ
kan nii nli chuñlo cumplir. 16 Kop
cuent nii xluuyoo lo meñ, ni
tsiitsy kwso kchoxsodyoo. Deelñee
kuuñtsyeyoo kchë ngo lëël kteelaa
lii ni lëël kteelaa meñ nii xkëëtyag
nii xluuyoo.

5

Xa no nii kak xmod meñ nii xniladzy Dios

1 Këntseebtyoo lo xaa kol. Ngui
kwnee lo xaa sinak nii nyak xaa px-
oosyoo. Ni ngui kwnee lo xaa yeeñ
sinak nyak xaa betsyoo. 2 Singo
gak ngui kwnee lo kchë kwaa kol
sinak nii nyak me xñaal. Nikle gaa
lo kwnaa yeeñ kwnee lo me sinak
nyak me psyañoo.

3 Beeñ kwnaa viud nii ni tu chon-
ody yudar. 4 Per deelñee no tu kw-
naa viud nii no xiñ o xyag kaa, xaa
go no nii kuñ me yudar por meñ
wlidzy me ni no nii jkëstyoo xaa
meñ lidzy xaa por singo nonguial
kako ni xyo gaaw styoo Dios. 5 Kchë
kwnaa nii nli byaan viud, Dios sye
xsaladzy me, ni tugak chutiitsni
me Dios nikxe yutsye nikxe gaa
kyoolo. 6 Per lëë kwnaa viud nii
chuuñtsyey tol nii chak lo kislyu
re, kutyle me nikxe mbañ me.
7 Kudzy nrii lo kchë meñ nii nche
ske parñee ni tu pe kuuñkiydy meñ
lo meñ gue. 8 Por deelñee no xaa
nii choxkody kan meñ lidzy, xka

xaa nii xniladzy xaa xtiits Dios aan
mastre ntsab xaa que xaa nii xni-
lasty.
9 Nonstyee kwnaa viud nii chap
masy tsongaly iz ni kwyo tugak tsiil
tso list. 10 No nii kyuumbey meñ
me por kchë kyalbuen nii beeñ
me: deelñee ngui broob me xiñ
me, deelñee ngui xñee me lo meñ
nii chi lidzy me, deelñee kontsi
me xaa nii xniladzy xtiits Dios,
deelñee beeñ me yudar meñ prob,
ni deelñee beeñ me kchë kyalbuen
nii nonguial kak.
11 Per ksoobtyoo lë viud nii bii
nyeeñ lo list ko. Porque tsi lëë me
kakladzy ktsiilña me stub, lëë me
ksaan xtsiiñ Crist. 12 Aan tol chuñ
me porñee beñdy me cumplir xtiits
me. 13 Ni lëë me xkyënsë yu por
yu chi me ni lëë me xyak tu kwnaa
nii xtsyaab aan lo kyalwtsyaab ko,
lëë me xkyëktop tiits kizh, ni lëë me
xsyëëb laañee chigaldy me ni lëë
me xñee cos nii xkaatyee. 14 Por
ngo chakladzyaa nii ktsiilña kw-
naa viud nii bii nyeeñ parñee kan
me xiñ me ni tso me chilidzy me,
parñee kteejty no tiits nii kñee në
meñ nii xlëë lo no lëë no. 15 Porque
nol kwnaa viud nii pchooxso aan
lëë me kwsëëb xlad xaatox.
16 Deelñee no meñ lidzy kwnaa
nii no lady to nak viud, no nii kuñ
me me yudar, parñee kotsiiñdy me
lo xaa nii xniladzy xtiits Dios, tsiin
kchilo kuñ xaa kwnaa viud nii ni tu
cho nody yudar.
17 No nii ktyoontsi xaa kol nii
ngui xñabey lo meñ nii xniladzy xti-
its Dios, per mastre no nii ktyoontsi
xaa deelñee xluuy xaa xtiits Dios
ni chuuñ kseedy xaa meñ. 18 Por
misme kitsy nii kë xtiits Dios xñee:
“Kody to kyex chuw yosy nii xkyë
kon.” Ni nikle gaa: “No nii kazh
xaa nii xkyë tsiiñ.”
19 Deelñee jkëëkiy meñ tu xaa
kol, ksaldyoo nii kñee chop o tson
gaa xaa nii kñë nliw. 20 No nii
këntseeboo lo xaa nii xsaandy xtol
tsiñee nche kchë meñ nii xniladzy
xtiits Dios, parñee ktsyeb los de-
masy meñ. 21 Xña lo Dios ni
xña lo Jesucrist ni xña lo angly
nii kwle Dios, xsanaa tiits re lool
parñee kuuñtsyeylo. Kchë lo meñ,
kwneew; kwedyoo. 22 Kxobtyoo
ñal kik meñ par kak meñ tu xtsiiñ
deelñee karty kuñlo pensar. Jkaay-
dyoo xtol meñ. Bichee lo tol.
23 Kidyoo nonsy nis, sink kow
xisy viñ, por nanaa nii kety kety
xlyaañoo yoob.
24 No meñ nii nyoo no xtol antes
nii kak kyalxtisy. No gaa meñ nii
axte lox chak kyalxtisy lëëw chak
nyoo. 25 Singo gak kyalbuen nyë
nyoow. Lëë kyalbuen nii nyoody
kaa chilody nii tugak jkyeetsyo.

6

1 Kchësy xaa nii psyuuy par kyë
tsiiñ no nii ksoob xaa xtiits xaa nii
kwxii xaa, parñee kñeenëdy meñ
xtiits Dios nii xniladzy no ni xluuy
no. 2 Nikle xniladzy xaa nii kwxii
xaa xtiits Dios, lëdy por ngo nii
ksoobty xaa xtiits xaa. Mastre no
nii ngui kuñ xaa xtsiiñ xaa, por tu
lo xaa nii xniladzy xtiits Dios kë
xaa tsiiñ.

Cos nii nli non

Kudzy lo meñ nii 3 deelñee tso
tu xaa nii kluuy tu cos nii nakty
sinak xtiits Jesucrist 4 tu xaa nyats
nak xaa aan ni tu pe nandy xaa.
Tugak no ktilytiits xaa nako sinak
tu kyalkits lo xaa. Aan siko lëë
kyalmbixladzy, ni tily, ni kotsyetsy
chislo. 5 Ni xyaldy kaa xtily xaa go
porñee no lidy kik xaa ni xnilasty
xaa tiitsli, aan xsyak xaa nii schilo
kak gan tumi lo xtiits Dios. 6 Ni
nli gaa rikw meñ nii xniladzy xtiits
Dios deelñee kleni meñ nii chap
meñ. 7 Por ni tu pe byobniidy no
lo kislyu re, ni ni tu pe kyooydy
no. 8 No nii kle no deelñee no pe
tyaaw no ni pe tsyakw no. 9 Per lëë
xaa nii chakladzy kak rikw xekwty
xaa. Lëë xaa chak ngbiñ aan lëë

xaa xkyëtañ ni lëë xaa xyab lo tol.
10 Por xkyalwlë tumi lëë tol xlyañ.
No meñ nii no kchoxso lo xtiits Dios
porñee xsyëëbladzy meñ tumi aan
mban no tedy meñ go.

Xa kpañ meñ nii xniladzy xtiits Dios

11 Per lëë lii, bichee lo kchë cos
ko por lo Dios ngaboo. Mbëë pañ
sinak xñabey Dios, bleni Dios, ni
bniladzy xaa, ni pkëstyoo meñ, ky-
eejtyoo ni ndoladzy kok. 12 Tsiitsy
kwso lo xtiits Dios. Klaadyoo
kyalmbañ nii nitylody, por par
ngo kwtsyetsy Dioosoo ni por ngo
gaa ndaly lo meñ kwneel nii xni-
ladzyoo xtiits Dios. 13 Lëë nana,
xña lo Dios nii xtee kyalmbañ lo
kchësy cos nii no lo kislyu re, ni xña
lo Jesucrist nii kwnee xtiits Dios
lo Poncio Pilato, lëën xñabey 14 nii
kuuñtsyeyoo kchë nii niyaa lool,
ktsëëdylo, parñee kak ntseebtyaa
lool. Tugak beeñtsyeyo axte nii kiid
Jesucrist stub. 15 Lëë Dios kwe tse
nii kxaal Dios xaa, por lëësy xaa
nak Dios ntson nii xñabey, ni lëësy
xaa nak rey, ni lëësy xaa nak xaa
nii chuñ kyalxtisy. 16 Tsitsiñdy tse
nii kety xaa, lo tu bini no xaa aan
ni tu cho chilody kpig, ni ni tu cho
karty kan xaa ni kchilody kaa kan
meñ xaa. ¡Lëësy xaa xyal jkaa skizh
ni kyalwnabey! Singo no nii kako.

17 Kudzy lo xaa rikw nii kak
nyaasty xaa porñee chap xaa
cos, por xtiiydy cos. Kudzy nii
masy Dios sye ksaladzy xaa por
lëë Dios xnee kchë cos nii jkiiñ
no. 18 Kwnabey nii kuñ xaa rikw
kyalbuen ni jkady xaa palal nii
chap xaa lo meñ nii ni tu pe chapty.
19 Parñee singo mod lëë xaa kap
cos nii nitylody ni lëë xaa jkaa
kyalmbañ nii nitylody.

20 Timoteo, ngui gon beeñtsyey
nii kwnabey Dios lii, ksaldyoo kchë
cuent yox nii pa xkiiñdy nii xso xaa
nii xsyak nii nyaani. 21 Por no meñ
nii kwsëëb lo cuent ko pchoxso lo
xtiits Dios.

Kakni Dios to dyon.

Kitsy pchop nii pxaal Pable lo Timoteo

1 Paablaa, xapostle Jesucrist
nakaa, styoo Dios kwlañ pxaal xaa
naa parñee kluyaa xtiits Jesucrist
nii xnee kyalmbañ. 2 Lëën xal
kitsy re lool, Timoteo nii nakoo
sinak xiñaa. Xñabaa lo Tat Tios
ni lo Jesucrist nii kakni xaa lii, ni
jkëstyoo xaa lii, ni knee xaa tiits nii
mbëë kpañoo.

Nii xñabey Pable kuñ Timoteo

3 Cad nii xtedyaa skizh lo
Dios xsaladzyaa lii aan nikle
yutsyew nikle gaa kyoolo xñabaa
nii kakni xaa lii, tyub sty-
oon chuuñtsyeyaa xtsiiñ xaa
sinak nii beeñ pxusykoltoo noo.
4 Xsaladzyaa worñee biiñoo, nii lëë
no blë aan xsyakaa naaty kyob kan
parñee klen stub. 5 Por xsaladzyaa
nii tyub styool xniladzyoo xtiits
Dios. Ni klo gaa xñakooloo Loida ni
xñaal Eunice, bniladzyoo aan soot-
paa nii wil byaani kyalwniladzy
ko.
6 Por ngo xñabaa nii ksaanlastyoo
xKyalbini Dios nii kwsëëb leñ sty-
ool worñee pxobaa ñan kikoo. 7 Por
bneesty Dios tu kyalbini mban lo
no, sink tu kyalbini ndaan bneetsy
xaa parñee jkëstyoo no meñ ni tso
xkyalcheñ no. 8 Ktelastyoo tsiñee
kchool xfavor xtiits Jesucrist ni kte-
lastyoo kanoo naa porñee non skiib
por xtiits xaa, sink con kyalndaan
nii bneetsy Dios lool ptee nii wil
tedy kyalnë por xtiits xaa nii xtee-
laa. 9 Lëë Dios pteelaa lëë no lo tol
parñee kpañ no sinak xñabey xaa.
Kwtsyesty xaa lëë no por xkyal-
buen no, sink lëë xaa kwtsyetsy lëë
no porñee singo kwlaño styoo xaa
ni porñee pkëstyoo xaa lëë no chop
xaa Jesucrist. Destye nii kwche
kislyu xkëstyoo Dios lëë no. 10 Lëë
na nii lëë xaa pxaal Jesucrist biid
kteelaa lëë no, lëë xkyalwkëstyoo
xaa kok nyoo. Lëë Jesucrist biid
knitylo xkyalwnabey kyalkuty aan
por xtiits xaa lëë no jkaa kyalmbañ
nii nitylody.
11 Lëë Dios psonaa kluyaa xtiits
xaa, ni lëë xaa pxaal naa kakaa
apostle. 12 Por ngo xtyeedyaa
kyalnë re. Per xtelastyaa por
nanaa cho xsaladzyaa. Ni nan
nyëën nii lëë xaa kakni naa axte tse
nii kiid xaa stub.
13 Bluuy kchë nii chanoo xluyaa,
ni pañ sinak xñabey xtiits Dios, ni
pkëstyoo meñ sinak xkëstyoo Jesu-
crist no. 14 Lëë Kyalbini Ntson
nii no leñ styoo no kuñ lii yudar,
parñee kuñoo tsiiñ nii bneetsy Dios
lool.
15 Nanloo nii lëë kchë xaa nii
no nëz Asia psaanladzy naa.
Lady kchë xaa go no Figelo ni
Hermógenes. 16 Lëë lëësy Dios dyon
kakni meñ lidzy Onesíforo, por
ndaly vuelt biid kchoobladzy xaa
styoon aan ptelasty xaa nikxe kon
xaa nii lëën no skiib. 17 Siikñee
kwlañ xaa Roma, lëë xaa byub naa
aan pxilasty xaa, axte nii ptsil xaa
naa. 18 Xñabaa nii jkëstyoo Dios
xaa tse nii lëë Jesucrist kiid stub.
Psaladzy gaanoo xaatke beeñ xaa
lëë no yudar leñ kyedzy Efeso.

2

Xaa nii nli chuñ xtsiiñ Dios

1 Lëë lii, xiñ, tsiitsy kwso lo tiits
nii bneetsy Jesucrist lool. 2 Kchësy
nii konoo bluyaa lo meñ, bluuyo
lo xaa nii xyeñoo nii schilo klu-
uyo lo meñ nii karty kono. 3 Wil
kwte kyalnë, kwxaak nii tu sol-
dad nii xsoob xtiits Jesucrist nakoo.
4 Chilody gon kuñ soldad stu tsiiñ.
No nii kuuñ ksak xaa xaa nii xñabey
lo xaa. 5 Singo gak xaa nii chi tu lo
wkity kuñdy xaa gan deelñee kijty
xaa sinak nonguial kity xaa. 6 Nikle
gaa xaa nii xkyë kon no nii klo
xaa jkaa nii xyal xaa tsi lëë kwlaap
kak. 7 Tugak kuni nii niyaa kikoo,

aan lëë Dios ksaabini kikoo parñee
kyeeñlo. 8 Psaladzy nii bikche kpañ
Jesucrist ni psaladzy nii lo xtiiy rey
David sëëd xaa. Kchë ngo xñen lo
meñ. 9 Aan por tiits ko xtyeedyaa
kyalnë, ni këtuun si xkyëtuu tu xaa
mal. Per lëdy wi xtiits Dios gon
këtuu. 10 Por kchë xaa nii kwle
Dios xekwaa kyalnë re parñee telaa
xaa lo tol ni jkaa xaa kyalmbañ nii
kneetsy Jesucrist:
11 Nli nii deelñee kety no porñee
xniladzy no xtiits xaa, lëë no
kyoo lo xaa,
12 ni deelñee kxekw no lo kyalnë,
lëë no kñabey ksa no xaa,
ni deelñee jka no xaa, lëë xaa jka
lëë no.
13 Deelñee kuuñdy no cumplir xti-
its no, lëë xaa si suñ xaaw
cumplir,
por chilody jka xaa lëë xaa.
14 Beeñ ksaladzy meñ ni kwnab
lo meñ nii ktilytiistre meñ por
cualquier cos por pa xkiiñdy wti-
lytiits ko. Xaktyee xkëëtaño meñ.
15 Tyub styool bluuy xtiits Dios. Tu
xaa nii nli xkyë tsiiñ kok parñee
tsody penak kteladzyoo lo Dios.
16 Kñeedyoo kchë tiits yox nii so
xnëzty ni pa xkiiñdy, por kchë meñ
nii xñee tiits ko xyab lo tol. 17 Nak
xtiits meñ go sinak cangren. Tiits
ko xñee Himeneo ni Fileto. 18 Lëë
xaa pchooxso lo xtiits Dios aan
xñee xaa nii lëë Dios beeñ kpañle
meñ kuty aan no kik meñ xkan.
19 Per nak meñ nii xniladzy xtiits
Dios gon sinak tu xcimient yu, aan
lo cimient ko xñee nii xyuumbey
Dios meñ nii ngab lo xaa, ni kchësy
kaa meñ nii ngab lo Dios no nii
kpichee lo tol.
20 Tu leñ yu ngol gon, lëdy
xaktyee cos or ni cos plat no, sink
wi cos yag ni cos psiñ no. Now
xkiiñdy palsye no gaaw palsye
xkiiñ. 21 Parñee jkiiñ no tu laa
precisy lo Dios, no nii ksaan no tol
parñee kak nyë no, singo mod lëë
no kuuñtsyey kchëlo cos buen.
22 Lëë lii, bichee lo kchë tol
nii chuuñtsyey xaa yeeñ, aan pañ
sinak xñabey Dios, bniladzy xtiits
xaa, pkëstyoo meñ ni mbëë pañ
ksal meñ nii xniladzy xtiits xaa.
23 Ksaldyoo kchë wtilytiits yox nii
so xnëzty por xaktyee chuuñ ktilyo
meñ. 24 Aan tu xaa nii xkyë xtsiiñ
Dios gon nody nii kyëno xaa lo tily,
sink no nii buen kak xaa lo kchë
meñ, ni no nii ligier kak xaa par
kluuy xaa xtiits Dios, ni no nii kap
xaa paciensy 25 ni no nii ngui kñee
xaa lo meñ nii chondy tiits. No
nii kñab xaa nii kpikche styoo meñ
go lo Dios tsiin kyuumbey meñ go
tiitsli, 26 parñee kte xkaal meñ go
ni telaa meñ go lo xitramp xaa-
tox, por nguëëtuu xaatox meñ go
parñee kuñ meñ go nii chakladzy
xaa.

3

Tsi lëë kislyu mer nitylo

1 No nii kaknanoo nii tsiñee lëë
kislyu mer nitylo lëë kyalnë tso.
2 Lëë meñ kyak nyats, lyaadzy
tumisy tso meñ, ni lëë meñ kak
mbixladzy. Lëë meñ kñee në Dios,
ksaldy meñ xtiits xaa ni ksaldy
meñ pxosy ni ksakty styoo meñ.
3 Jkëstyoody meñ, lëë meñ kyëktop
tiits kizh, kxekwty meñ, lëë meñ
kuñ tol, lëë meñ kyak ntseeb aan
kyody cos buen styoo meñ. 4 Lëë
meñ kyak niladzy, ktsyebty meñ,
lëë meñ kyak nyaa. Nii xyo styoo
meñ kuñ meñ, kuñdy meñ nii xyo
styoo Dios. 5 Lëë meñ jkëëlo nii
xniladzy meñ xtiits Dios, per lëë
kchë xtol meñ kluuy nii nlidy xñee
meñ.
Jkaaldyoo kchë meñ go. 6 Por lo
meñ go ngab kchë xaa nii chi yu
por yu aan xkëëti xaa kchë kwnaa
mban nii tolsye sini kik. 7 Tugak
no me wseedy, per iip xyaldy kyeñ
me xtiitsli Dios. 8 Sinakak bruj nii
lë Janes ni Jambres nii kwsonlë lo
Moisés nak xaa go, xsyonlë xaa lo
tiitsli. No lidy kik xaa, lëë xaa

pchooxso lo xtiits Dios. 9 Per xtsedy
ktiiy xaa, por lëë meñ kyeñ nii
nyaanidy xaa, sinak nii ptsyoolak
chop bruj nii kwsonlë lo Moisés
ktsyool xaa.

Nii xñabey Pable kuñ Timoteo

10 Per lii chanaa nii mbëë sinaloo
nii bluyaa lool, nanoo xa mbañaa,
nii no kikaa, ni xniladzyaa Dios,
ni chaapaa paciensy, ni xkëstyoon
meñ, ni nanoo xa xekwaa lo
kyalnë. 11 Nanoo xa kwënlaag meñ
naa, ni nanoo xa ptsyoolaa kyalnë
leñ kyedzy Antioquía, ni Iconio ni
Listra. Per lëë Dios pteelaa naa.
12 Nli xñen nii lëë kchë xaa nii
chakladzy jkab lo Crist tedy kyalnë.
13 Per lëë xaa mal ni xaa wnee
xuuy, ksaandy xaa xtol xaa, sink
tugak lëë xaa jkëëti meñ ni tugak
lëë xaa kyëti xaly.

14 Lëë lii tsiitsy kwso lo xtiits Dios
nii pseedyoo ni xniladzyoo por
nanoo cho bluuyo lool. 15 Psaladzy
nii destye nii nakoo xaa wiñ
xyuumbeyoo kitsy nii kë xtiits
Dios. Lëëw xñee nii lëë Dios
kteelaa lii deelñee kniladzyoo xtiits
Jesucrist. 16 Lëë Dios psaabini kik
xaa nii pkëë xtiits xaa, aan xkiiño
par kuuñ kseedyoo meñ, ni par
këntseebo lo meñ, ni par ktikchew
styoo meñ ni këkluuyo xa kpañ meñ
sinak xñabey Dios. 17 Xluuyo xa
kuuñtsyey meñ kchëlo cos buen nii
xyo styoo Dios.

4

1 Lëë nana xña lo Dios ni xña
lo Jesucrist nii kiidnabey lo meñ
mbañ ni lo meñ kuty, lëën xñab 2 nii
kluuyoo xtiits Dios lo meñ, ni kñeel
lo meñ tsiñee kteedyo tiits ni nikle
gaa kteejtyo tiits kwnee. Pkostyoo
meñ ni kwëntseeb tsiñee ko meñ
falt, ni pchoobladzy styoo meñ, ni
kop paciensy tsiñee kuuñ kseedyoo
meñ. 3 Porque sitsiñ tse nii kak-
lastre meñ kon xtiits Dios. Sink
lëë meñ kyub tubtsoon maestre
parñee kluuy maestre nii kakladzy
meñ. 4 Lëë meñ ksaanladzy xtiits
Dios aan lëë meñ kniladzy kchë
cuent nii pa xkiiñdy. 5 Per lëë lii
tugak kwlooli kikoo, pxekw tedyoo
kyalnë, tugak kwëkluuy xtiits Dios
nii xteelaa. Ngui beeñ xtsiiñoo.

6 Na lëën merle kpi lo kislyu
re, lëën kety par kuuñ ksakaa
Dios. 7 Tsiitsy kwson lo xtiits Dios,
byaalaa tsiiñ nii bneetsy xaa lon,
ni pxekwaa pchooxsodyaa lo xti-
its xaa. 8 Lëën jka premio nii
kneetsy Jesucrist tse nii lëë xaa kiid
kuñ kyalxtisy. Ni lëdy nonsy lon
kneetsy xaaw, sink wi lo kchësy
meñ nii këmbës kiid xaa stub ktee
xaaw.

Nii xñab Pable lo Timoteo

9 Ptee nii kyob kiid tedyoo lon.
10 Por lëë Demas sey Tesalónica, lëë
xaa psaan naa por mastre xyo cos
lo kislyu re styoo xaa. Lëë Cres-
cente na pxalaa si nëz xtañ meñ
Galacia, lëë Tito na pxalaa si nëz
xtañ meñ Dalmacia. 11 Xaktyee
Lucas so lon nu. Byub Marcos aan
kol të chop to, por skiiñ xaa lon
nu. 12 Lëë Tíquico pxalaa si Efeso.
13 Tsiñee kiidoo, kwte lidzy Carpo
nii no leñ kyedzy Troas, aan tëni
xkaxkemaa nii byaan lidzy xaa ni
xlibraa, per mastre precisy nii kiid-
nil kitsy nii psanaa.

14 Tir noyak yox Alejandro nii
chuuñ xtsiiñ kiib lon, per lëë Dios
ksaksi xaa por kchë nii beeñ xaa.
15 Kop cuent lo xaa, porque tir
xñeenë xaa xtiits Dios nii xluuy no.

16 Worñee klootyee kwtsyetsy
xtisy naa, ni tu cho kwsënaldy ncho
xfavoraa. Kchësy xaa psaan naa.
Xñabaa nii kuñdy Dios cuent nii
beeñtsyey xaa. 17 Per lëë Dios beeñ
naa yudar ni bneetsy kyalndaan
lon kwnen xtiits xaa ni beñaa nii
pkëëtyag xaa sitrew. Lëë Dios
pteelaa naa kwxaakaa nii chuw
mëëtsy kwlii xaa naa. 18 Lëë Dios
kteelaa naa kchëlo cos mal, ni lëë
xaa kap cuidad naa tsiin kyan
laañee xñabey xaa. ¡Tugak kol tsoo

ktee no skizh lo xaa! Singo no nii
kako.
19 Xkëëptyuuxaa Prisca ni Aquila,
ni meñ lidzy Onesíforo. 20 Lëë
Erasto byaan leñ kyedzy Corinto,
lëë Trófimo na psanaa leñ kyedzy
Mileto por lëë xaa xsyaknë. 21 Ptee
nii kiidoo antes nii kislo nal.
Xkëëptyuux Eubulo lii, ni Pudente,
ni Lino, ni Claudia, ni kchë meñ nii
xniladzy xtiits Dios nii nche nu.
22 Lëë lëësy Jesucrist dyon kakni
lii ni lëë lëësy Dios ksaabini kik to.

Kitsy nii pxaal Pable lo Tito

1 Naa nak Pable, xtsiiñ Dios
xkyën, xapostle Jesucrist nakaa.
Lëë Dios pxaal naa kluyaa xtiits
xaa lo meñ nii kwle xaa, parñee
kaknan meñ nii lëë xtiits xaa xñee
nii 2 lëë no jka tu kyalmbañ nii
nitylody. Por destye worñee karty
kwe kislyu kwnee Dios nii lëë xaa
knee kyalmbañ go aan xkëëtidy
xaa. 3 Lëë nana, nii lëë tse kutsiñ,
lëë Tat Tios nii pteelaa lëë no lo tol
pxaal naa kluyaa xtiits xaa. 4 Lëën
xal kitsy re lool, Tito. Xiñaa nakoo
por chop no xniladzy xtiits Dios.
Xñabaa lo Dios ni lo Jesucrist nii
kakni xaa lii ni knee xaa tiits nii
mbëë tsol.

Lëë Tito kso xaa nii kñabey

5 Lëën psan lii lo kislyu wiñ nii
lëë Creta parñee kso xnëëzoo kchë
cos nii karty kso xnëz, ni parñee
kchë kyedzy nii tedyoo ksool xaa
kol nii kñabey lo meñ nii xniladzy
xtiits Dios, psaladzy kchë nii kwn-
abeyaa lii. 6 Deelñee ksool tu xaa
kol, no nii kyuboo tu xaa nii ngui
mbañ, parñee tsody pe jkëëkiy meñ
xaa. No nii kyuboo tu xaa nii tu-
gak kwnaa chap, wi xiñ xaa no nii
kniladzy xtiits Dios ni no nii ksoob
xiñ xaa tiits. 7 Xtsiiñ Dios gon xkyë
xaa nii xñabey lo meñ nii xniladzy
xtiits Dios. Por ngo nii kpañ xaa
sinak xñabey Dios, ni no nii kon xaa
tiits, ni nody nii kak ntseetsy xaa.
Nody nii kyë xaa kunip, ni nody nii
kyëno xaa lo tily, ni nody nii tsini
xcuent tumi kik xaa. 8 No nii ktee
xaa lidzy xaa kwës meñ, tu xaa nii
chuñ buen kak xaa, ni xaa nii no
xkyalcheñ, ni tu xaa nii xtsiiñsye
Dios chuñ. 9 No nii tsiitsy so xaa lo
xtiits Dios parñee kchoobladzy xaa
styoo meñ ni jko xaa styoo meñ nii
xñeenë xtiits Dios.
10 Por ndaly xaa nii chondy tiits
no. Xñee xaa nii no tsobey meñ.
Nonsyke cos nii pa xkiiñdy xñee
xaa aan xkëëti xaa meñ. 11 No nii
ktse no chuw kchë xaa go, porque
xkëëtañ xaa meñ. No wor axte tub
yu meñ xkëëtañ xaa, porñee xluuy
xaa cos nii nonguialdy parñee kwii
xaa tumi.
12 Misme gak tu xaa chak nii no
Creta chëb tu vuelt: “Wnee xuuy
meñ Creta, ni nak meñ Creta sinak
chol ma tañ, chawcho meñ Creta
aan xtsyaab meñ Creta kyë tsiiñ.”
13 Aan nli gaa singo nak meñ Creta.
Por ngo, kwëntseeb parñee tsiitsy
so meñ lo xtiits Dios, 14 ni parñee
ksaldy meñ kchë cuent nii xso meñ
Israel, ni ksaldy meñ nii xñabey xaa
nii pchooxso lo xtiits Dios.
15 Nody cos peedy lo xaa nii tubli
no kik, per par xaa nii xnilasty
xtiits Dios ni no lidy kik kchësy
cos xsyak xaa nii peedyo, por axte
xkyalcheñ xaa nyëdy. 16 Xñee xaa
nii xniladzy xaa xtiits Dios, per
chuuñtsyeydy xaa nii xyo styoo
Dios, mbixladzy xaa ni xsoobty xaa
tiits, lëdy xaa nii kuñ tu kyalbuen
nak xaa.

2

Xa kpañ meñ nii xniladzy xtiits Dios

1 Per lëë lii, tsiñee kñeel, xti-
its sye Dios kwnee. 2 Kwnee lo
xaa kol parñee nsaaksye kak xaa
no nii ksal meñ xaa ni no nii tso
xkyalcheñ xaa ni no nii mbëë kni-
ladzy xaa Dios, ni no nii jkëstyoo
xaa meñ ni no nii kxekw xaa te xaa
kyalnë. 3 Singo gak kchë kwnaa kol
no nii ksal meñ me, ktopty me tiits
kizh, ni susty me. No nii kpañ me
sinak xñabey Dios, 4 parñee kluuy
me lo kwnaa yeeñ xa jkëstyoo kw-
naa yeeñ tsiil, ni xa jkëstyoo kw-
naa yeeñ xiñ, 5 ni kluuy me xa
tso xkyalcheñ kwnaa yeeñ, parñee
tsody xtol kwnaa yeeñ, ni kluuy me
xa kan kwnaa yeeñ lidzy. No nii

buen kak kwnaa yeeñ ni ksoob kwnaa yeeñ xtiits tsiil, parñee kteejty no tiits kñeenë meñ xtiits Dios.
6 Singo gak kwnee lo kchë xaa yeeñ parñee tso xkyalcheñ xaa,
7 yuuboo bluuy xa kpañ xaa. Tsiñee kñeel lo xaa tubli psë lo xtiitsoo parñee kan xaa nii xkijtyoo. 8 Ngui psë lo xtiitsoo tsiin ni tu pe kliskiydy meñ lool. Singo mod lëë xaa nii xlëë lo no kteladzy aan tsody xa kñeenë xaa lëë no.
9 Kwnee lo xaa nii psyuuy parñee ksoob xaa xtiits xaa nii kwxii xaa, kudzy nii kak ndoladzy xaa ni ktikchedy xaa tiits. 10 Kudzy nii kwandy xaa, sink ngui kak xmod xaa, parñee kchësy meñ kan nii buen xaa porñee xniladzy xaa xtiits Dios nii pteelaa lëë no lo tol.
11 Por xkyalnsaak Dios lëë Jesucrist biid kteelaa kchësy meñ lo tol.
12 Por ngo no nii ksaan no kchë cos mal ni kchë tol nii chak lo kislyu, no nii kpañ no sinak xñabey Dios ni no nii ksoob no xtiits xaa. 13 No nii kyëmbëës no nii kiid xDios no Jesucrist nii pteelaa lëë no lo tol.
14 Lëë xaa kuty parñee ktsily xaa lo kchë xtol no, tsiin jkab no lo xaa ni kuuñ no kyalbuen.
15 Kchë nrii no nii kluuyoo lo meñ. Pchoobladzy styoo meñ ni ntseeb kwnee lo meñ. Ktejtyoo tiits nii ksyablyu meñoo.

3

Nii kuuñtsyey meñ nii xniladzy xtiits Dios

1 Beeñ ksaladzy meñ nii no nii ksoob meñ xtiits xtisy ni xtiits kchë xaa nii xñabey, ni tsoxko meñ kuñ meñ kyalbuen. 2 Kudzy nii kñeenëdy meñ xcombañer, ni kudzy nii kak ndoladzy meñ lo kchë xcombañer meñ.
3 Por nikle lëë no klo nguey no, psoobty no xtiits Dios. Kwëtañ no ni beeñtsyeey no kchë clasy cos mal ni kokniladzy no ni ptiilyni no meñ ni ptilyni gaa meñ no. 4 Per kutsiñ tse nii lëë Dios pxaal xkyalnsaak ni xkyalwkëstyoo lo kchë meñ nii nche lo kislyu, 5 aan lëë xaa pteelaa lëë no porñee pkëstyoo xaa lëë no, lëdy porñee beeñtsyeey no cos buen. Lëë Dios beeñ jkub lëë no worñee kwchobnis no ni lëë xKyalbini Ntson xaa bneetsy kyalmbañ kub lo no. 6 Porñee bniladzy no xtiits Jesucrist lëë xaa bneetsy xKyalbini Ntson xaa lo no. 7 Por xkyalnsaak xaa lëë xaa pteelaa lëë no lo tol parñee jkaa no kyalmbañ nii nitylody nii kneetsy xaa.
8 Nli kchë nii xñen lool. Por ngo chakladzyaa nii chop kyon vuelt kñeelo lo meñ nii xniladzy xtiits Dios tsiin tsoxko meñ kuñ meñ cos buen. Kchë nrii nonguial kuñ meñ por xkiiño. 9 Per sëëbtyoo lo wtilytiits nii so xnëzty, ksaldyoo kchë cuent nii xseety dyon xa kwtedy meñkoltoo, ni sëëbtyoo lo xtily meñ nii xtilytiits dyon xa nak xley Moisés. Por pa xkiiñdy kchë wtilytiits ko, so xnëztyo.
10 Deelñee no tu xaa nii chuñ meñ nii xniladzy xtiits Dios chop tiiy, kwëntseeb lo xaa tu vuelt o chop kaa vuelt, aan deelñee ksaldy xaa lii, psonëz xaa. 11 Por misme xtol xaa xluuy nii sinidre xtiits Dios kik xaa.
12 Lëën kxal Artemas o Tíquico kiid tedy lool tsiñee klyañche xaa ptee nii kiid tedyoo lon Nicópolis, porque lëën kwlokyeñ nii siko teedyaa mëë nal. 13 Beeñ Apolos ni Zenas nii xseedy ley yudar axte laañee kteedyo tiits lool parñee ni tu pe kakty falt lo xaa nëz. 14 No nii kseedy kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios kuñ yudar tsiñee no tu lyaadzy, parñee kyeñ meñ nii no laa jkiiñ meñ.
15 Kchësy xaa nii nche lon nu xkëëptyux lii. Pkëëptyux kchë xaa nii xniladzy xtiits Dios nii nche ske. Lëë lëësy Dios dyon kakni lëë do.

Kitsy nii pxaal Pable lo Filemón

1 Naa nak Pable, skiib non porñee
xluyaa xtiits Jesucrist. Chopaa
betsy no Timoteo xal kitsy re lool
Filemón nii nakoo xcombañer noo
lo tsiiñ. 2 Lool ni lo meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios nii xkaal lsa li-
idzyoo xal noow, ni lo psyañ no
Apia ni lo Arquipo. Wi xaa xkyë
tsiiñ Dios. 3 Lëë lëësy Tat Tios dyon
ni lëë lëësy Jesucrist kakni lëë do ni
knee tiits nii mbëë kpañ do.

Xkyalwkëstyoo Filemón

4 Tugak gon Filemón xtedyaa
skizh lo Dios por lii tsiñee chuti-
itsnin xaa, 5 por chonaa nii tyub
styool xniladzyoo xtiits Jesucrist
ni xkëstyool meñ nii ngab lo Dios.
6 Xñabaa lo Dios nii tsiñee kluuyoo
xtiits Jesucrist lo meñ, kyeñ meñ
xa nak kchë kyalnsaak nii xneetsy
Jesucrist lo no. 7 Xlen por kyal-
wkëstyoo nii no leñ styool, por lii
xchoobladzy styoo meñ nii xni-
ladzy.

Lëë Pable xñab tu favor lo Filemón

8 Schilo kñabeyaa pe cos
kuuñtsyeyoo, por xapostle Crist
nakaa. 9 Per kñabeydyaa lii, sink
ngui mod kñen lool, por xkëstyoon
lii. Naa nak Pable, koolaa. Lëën
no skiib por xtiits Jesucrist. 10 Lëën
xñab tu favor lool par Onésimo. Nak
xaa sinak xiñaa leñ skiib nu.
11 Tu xaa nii pa pkiiñdy lool kok
Onésimo klo, per lëë na xkiiñ xaa
lool ni lon. 12 Lëë xaa xalaa lool
stub. Pkaaxcuent xaa. Tyub styoon
xkëstyoon xaa. 13 Xtee gaanaa nii
kyaan xaa lon parñee kuñ xaa naa
yudar xcuentoo mentre non skiib
por xtiits Jesucrist. 14 Per chak-
lastyaa kuuñtsyeyaa nii no kikaa
sin xtiitspeyoo parñee kuñxoodyoo
favor nii xñabaa, sink kuñlo porñee
xlyaño styool. 15 Neñdy pxooñ
Onésimo lool xisy parñee na nii
lëë xaa siid stub, kxooñtre xaa.
16 Saktroo xaa sinak chol xaa
nii xkyë tsiiñ lool, sink kwxaak
xaa sinak nii nyak xaa betsy no.
Xkëstyoon xaa, per lëë lii mastre
jkëstyool xaa, por lëë xaa kyë tsiiñ
lool ni por lëë xaa xniladzy xtiits
Jesucrist.
17 Singo tsigo busy deelñee
xsyakoo nii xcombañeeroo naa,
pkaaxcuent xaa sinak nii nyako
naa. 18 Deelñee psaksi xaa lii o
nsëëb kaa xaa tu cos, beeño cobraly
lon. 19 Paablaa, yuub ñan xkën
nrii. Naa kizho, per psaladzy
gaanoo nii singosy bluyaa xtiits
Dios lool. 20 Beeñ favor go lon,
beetsy. Pchoobladzy styoon, por
betsy no por xtiits Crist.
21 Lëën xal kitsy re lool por
nanaa nii suuñtsyeyoo nii xñabaa
ni ntsiibre gaa nii kuuñtsyeyoo.
22 Pxixkwaa laañee kwësaa, por xy-
eeñpaa nii lëë Dios ktikche lo xti-
its to aan lëë xaa knee tiits kyely
teedyaa lo do.
23 Xkëëptyux Epafras lii. Chopaa
xaa no skiib por xtiits Jesucrist.
24 Ni xkëëptyux Marcos lii, ni
Aristarco, ni Demas ni Lucas. Lëë
xaa chuñ naa yudar lo tsiiñ.
25 Lëë lëësy Dios dyon kakni lëë
do.

Kitsy nii kwë lo meñ Israel

Lëë Dios pxaal xiñ biidnee lo meñ

1 Tiemp, ndaly vuelt ni ndaly
mod kwnee Dios lo pxusykoltoo no
worñee pxaal xaa profet. 2 Lëë
natiemp lëë Dios pxaal xiñ sëëdnee
lo no. Por lëë xaa psaa Dios kislyu
ni lëë gaa xaa byaani kchë nii psaa
Dios. 3 Lëë xaa nak xkyalntson Dios
ni sinakpee Dios nak xaa. Con xtiits
sye xaa xñabey xaa kchë nii no lo
kislyu. Loxsye ptsily xaa xtol no lëë
xaa kwsob kwi Dios nëzli.

Mastre non Xiñ Dios lo angly

4 Mastre non Xiñ Dios lo angly,
por mastre nroob kyalwnabey nii
kwaa xaa que nii kwaa angly. 5 Por
ni tu lo angly karty këb Dios:
Xiñaa nakoo,
naa bnetsy kyalmbañ lool natse.
Ni karty kaa këb Dios lo angly nii
lëë Dios kak pxosy angly, ni karty
këb xaa nii lëë angly kak xiñ xaa.
6 Per tsiñee lëë Dios pxaal xiñ lo
kislyu, chëb xaa:
No nii kchësy xangly Dios ksoxib lo
xiñ xaa.
7 Lëë tsiñee xseety xaa angly,
xñee xaa:
Nak xangly Dios sinak me, ni nak
xaa nii xkyë tsiiñ lo xaa
sinak bëly.
8 Per tsiñee lëë xiñ xaa chakyety,
xñee xaa:
Iip kyaldy xkyalwnabeyoo, Dios,
tu xaa nii chuñ kyalxtisy nakoo.
9 Pkëstyool kyalbuen ni pixladzyoo
kyalmal.
Por ngo nii lëë Dios kwle lii ni
mastre nroob kyalwle nii
bneetsy Dios lool que nii
pteedy xaa lo xcombañeeroo.
10 Ni lëë gak Dios xñee:
Lii psaa kislyu ni lii psaa kpaa
destye klo.
11 Stedy kchë cos,
per lii tejtyoo.
Kchësy cos kozh si chozh ladx,
12 aan lëëw kxeechoo si xyeech
ladx, ni lëëw ktsëël si xtsyëë
ladx.
Per lëë lii ktsyëëdyoo ni iip kejtyoo.
13 Ni tu lo angly karty këb Dios:
Kwsob kwin nëzli,
axte nii tsitsiñ tse nii kñabeyoo lo
kchë meñ nii xlëë lool.
14 Kyalbini nii xkyë tsiiñ lo Dios
nak angly. Lëë Dios xaal angly par
kuñ xaa yudar meñ nii telaa lo tol.

2

Nody nii ksaanladzy no xtiits Dios

1 No nii tyon no xa nak tiits
nii pkëëtyag no parñee kchosody
styoo no. 2 Tiitsli biidni angly lo
pxusykoltoo no tiemp, aan kchësy
meñ nii psoobty tiits ko kwte cas-
tigw. 3 ¿Lëë no tsigo, xa lë nii
tyeelaa no deelñee ksaanladzy no
xtiits Dios nii xteelaa?, con yuub
Jesucrist biidniw, aan lëë xaa nii
biño xñee nii nliw. 4 Ni misme
gaa Dios bluuy nii nli kchë tiits ko
worñee beeñtsyey xaa kyalntson ni
milagre, ni lëë xaa bnee Kyalbini
Ntson lo no según kwlañ styoo xaa.

Sinak meñ kok Jesús

5 Psody Dios angly par kñabey
angly lo kislyu nii nare kwe nii
xsetyaa lo do. 6 Al contrario, leñ
kitsy nii kë xtiits Dios xñee:
¿Cho nak mguiy parñee ksaladzyoo
mguiy?
¿Ni cho nak xiñ mguiy parñee ksa-
loo xaa?
7 Psyablyul mguiy lo angly xisy
wiñ,
per lëë xaa blisklaal, aan lëël ptee
tiitspey lo xaa parñee kñabey
xaa lo kchë cos nii psaal.
8 Kchë cos pkol ña xaa.
Ni tu cos byaaldy. Kchësyo kwyo
ña xaa. Per xtyon no natiemp nii
lëdy kchë cos no ña xaa. 9 Ndon no
nii lëë Dios psyablyu Jesús lo an-
gly xisy wiñ. Aan por xkyalnsaak

Dios lëë xaa kuty por lëë no porñee
xkëstyoo Dios no. Lëë na lëë Dios
blisklaa xaa por kyalkuty ko.
10 Par Dios no kchësy cos ni
por Dios kwyaaw. Chakladzy xaa
nii ndaly meñ tso laañee xñabey
xaa. Por ngo nii lëë Jesucrist kwte
kyalnë parñee ktsily xaa xtol meñ.
11 Kchë no siñee ptsily Jesús xtol no,
tugak nak no ksa no xaa, ni tugak
kaa pxosy no. Por ngo xtelasty
Jesús tsiñee xñee xaa lo no beetsy,
12 ni lëë gak Jesús xñee lo Dios:
Lëën kluy xtiitsoo lo betsyaa,
ni lëën kol lay lool laañee xkaal lsa
meñ.
13 Lëë gak Jesús xñee:
Dios sye ksaladzyaa.
Lëë stub lugar xñee xaa:
Lëën so lo meñ nii bneetsy Dios lon.
14 Sinak nii kë pëël meñ ni no
meñ cheñ, kwë pëël Jesús ni kwyo
xaa cheñ. Aan lëë xaa kuty parñee
ksyablyu xaa xaatox nii xñabey lo
kyalkuty. 15 Singo mod lëë xaa
pteelaa kchë meñ nii tugak no
xtseb kyalkuty. 16 Biijty Jesús par
kuñ xaa angly yudar, sink lëë xaa
biid par kuñ xaa meñ nii ngab lo
xtiiy Abraham yudar. 17 Por ngo nii
kok xaa sinakpee meñ, parñee kak
xaa tu pxosy ndoladzy nii xsoob
xtiits Dios, tsiin ktsily xaa xtol
kchësy meñ. 18 Kwte xaa kyalnë
worñee pkaal xaatox xaa. Por ngo
nii schilo kuñ xaa yudar meñ nii
xkaal xaatox.

3

Mastre non Jesús lo Moisés

1 Beetsy, lëë do pchooxaal par
jkiiñ do lo Dios. Tugak kol ksal-
adzy Jesús, por lëë Dios pxaal xaa
parñee kak xaa pxosy nii kuñ lëë
no yudar parñee kniladzy no xtiits
Dios. 2 Tugak psoob Jesús xtiits
Dios sinak nii psoob Moiséso. 3 Per
mastre non Jesús lo Moisés. Nako
sinak tu xaa nii xsaa yu. Mastre
non xaa lo yu. 4 No xaa nii xsaa
yu, per lëë Dios xsaa kchë kchësy
cos nii no. 5 Mbëë psoob Moisés
xtiits Dios. Kop cuidad Moisés meñ
nii ngab lo Dios ni kwnee xaa nii
beeñtsyey Dios despuesy. 6 Per
lëë Crist, Xiñ Dios nak xaa. Chap
cuidad xaa lëë no, por nak no sinak
lidzy Dios deelñee kchosody no lo
xtiits Dios.

Wxiladzy nii xnee Dios

7 Por ngo gaa nii xñee Kyalbini
Ntson leñ xkitsy Dios:
Deelñee xkëëtyag to xtiits Dios
natse,
8 kuuñ jkyeesty to styoo do sinak
beeñtsyey meñ nii beeñ Dios
preb worñee sitedy meñ tañ
pidzy.
9 Siko pkaal pxusykoltoo do naa,
nikxe nii kon pxusykoltoo do kyal-
ntson nii beeñtsyeyaa choow
iz.
10 Por ngo nii lëën blëë lo
pxusykoltoo do
aan chëpaa: “Tugak këtañ xaa.
Chaklasty xaa tso xaa xnëzaa.”
11 Blëën lo xaa,
aan chëpaa nii ktsiñdy xaa laañee
kxiladzy xaa.
12 Beetsy, kol kap cuent tsiin
tsody cos mal leñ styoo do, parñee
kchosody to lo xtiits Dios. 13 Kol
kchoobladzy styoo xcombañer do
ksatyee tse, lëë ka bii xtedyo tiits,
parñee kyëtidy to ni kyabty to lo tol.
14 Por deelñee kchosody no lo xtiits
Crist axte tse nii lëë no kety, skaa
no nii jkaa Crist.
15 Kol kuy gaanoo nii xñee xkitsy
Dios:
Deelñee jkëëtyag to xtiits Dios
natse,
kuuñ jkyesty to styoo do sinak
beeñtsyey meñ nii pkaal
Dios.
16 ¿Cho pkëëtyag xtiits Dios dyon
aan loxsye ngo beeñ klëë Dios?
¿Pe lëdy nayak kchë meñ nii kwlii
Moisés Egiptow? 17 ¿Ni cho lo blëë
gaa Dios choow iz? ¿Pe lëdy nayak
blëë xaa lo meñ nii kwloo tol? Aan

kchë meñ go kuty tañ pidzy. 18 ¿Ni
cho lo chëb Dios: “Ktsiñdy to laañee
kxiladzy to”? ¿Pe lëdy nayak lo
meñ nii psoobty xtiits xaaw? 19 Ni
nli gaa nii ptsiñdy meñ go, porñee
bnilasty meñ go xtiits Dios.

4

1 Nikxe nii byaan tiits nii lëë no
syëëb laañee knee Dios kyalwxi-
ladzy lo no, kol tsoo ktsyeb no, por
toontlaa sëëbty tu do. 2 Por sinak
nii biidak xtiits Dios nii xteelaa lo
meñ go, sëëdo lo no, per pkiiñdyo lo
meñ go, porñee bnilasty meñ gow.
3 Per lëë no nii bniladzy no xtiits
Dios, lëë no jkaa kyalwxiladzy nii
xseety Dios, tsiñee xñee xaa:

Por ngo blëën aan chëpaa nii kt-
siñdy meñ go laañee kxi-
ladzy meñ go.

Ni lëëw na, destye tse nii lox psaa
Dios kislyu, lëë xtsiiñ xaa byal.
4 Por leñ kitsyak nii kë xtiits Dios
xñee nii tse nii kwloxo kadzy kpidz
lëë Dios pxiladzy lo tsiiñ. 5 Aan leñ
kitsy ko gak xñee nii chëb Dios:

Ktsiñdy meñ laañee kxiladzy meñ.

6 Per ndaly meñ bii chak falt jkaa
kyalwxiladzy nii ktee Dios. Per
jkaady meñ nii klo pkëëtyag xtiits
Dioso, porñee psoobty meñ go tiits.
7 Por ngo nii lëë Dios pso stu tse,
aan natse nak tse go. Por misme
Dios kwnee lo David tsiñee pkëë
David sinrii:

Deelñee xkëëtyag to xtiits Dios
natse,
kuuñ jkyesty to styoo do.

8 Deelñee ndee Josué laañee nx-
iladzy meñ Israel, nseejty Dios nii
lëë xaa kso stu tse nii jkaa meñ
kyalwxiladzy. 9 Nare tsigo busy
kxaal Dios kyalwxiladzy lo meñ
nii ngab lo xaa. 10 Por kchë meñ
nii ktsiñ laañee ktee Dios kyalwx-
iladzy kxiladzy lo xtsiiñ sinak nii
pxiladzy Dios. 11 No nii tsigo busy
tsyoxko no ktsiiñ no laañee kxi-
ladzy no, por toontlaa tso meñ nii
ktsyool si ptsyool meñ nii bnilasty.
12 Porque mbañ xtiits Dios ni
xñabeyo. Mastre ndoxo que lo spad,
ni nxity xsyëëbo leñ xkyalmbañ no
tsiin kak nyoo nii xsya styoo no ni
nii no kik no. 13 Chilody jkyeetsy
ni tu cos lo Dios. Kchësyo chan xaa
aan lo xaa ktee no cuent.

Lëë Jesús nak pxosy nii mastre non

14 Lëë Jesús nak Xiñ Dios ni lëë
xaa nak xipxosy no, por lëë xaa
kwsëëb laañee xñabey Dios. Por ngo
nody nii ksaan no xtiits xaa. 15 Por
lëë xipxosy no jkëstyoo lëë no por
xkyalmban no, por pkaal xaatox
xaa sinak nii xkaal xaatox no, per
beeñdy xaa tol. 16 Nder confians kol
tsoo kpig no lo Tat Tios nii xkëstyoo
lëë no, tsiin kuñ xaa lëë no yudar
tsiñee no no kyalnë.

5

1 Lady meñ xpee pxosy nii mas-
tre non parñee kñee xaa xcuent
meñ lo Dios, ni parñee kokon xaa
cos lo Dios, ni kuty xaa ma nii
tsokon par xtol meñ. 2 Aan como
wi pxosy xtye lo tol, chap xaa pa-
ciensy lo meñ nguey ni lo meñ nii
këtañ. 3 Ni wi gaa por xtol xaa
xkokon xaa cos, sinak nii xkokon
xaaw por xtol meñ. 4 Ni tu cho
chilody kak pxosy nii mastre non
singosy, por yuub Dios xkwetsy
xaa nii kako sinak nii kwtsyetsy
xaa Aarón. 5 Aan singo gaa ptsyool
Crist. Lëdy xaly gaa xaa kok pxosy
nii mastre non, sink lëë Dios ptee
tsiiñ go lo xaa, por yuub Dios chëb:

Lii nak xiñaa.
Naa bne kyalmbañ lool natse.

6 Lëë gak Dios chëb stub lugar:

Lii kak pxosy tugak,
sinak nii kok Melquisedeco.

7 Worñee biid Crist lo kislyu,
nguiedzy kwnee xaa ni axte biiñ
xaa lo Dios, kwnab xaa nii ndee-
laa Dios xaa lo kyalkuty. Aan
biñ Dios xtiits xaa, porñee nsoob
tiits xaa. 8 Nikxe Xiñ Dios nak
Crist, pseedy xaa, psoob xaa tiits

por kchë kyalmban nii kwtedy xaa.
9 Aan como psoob xaa xtiits Dios,
lëë xaa byak xaa nii xteelaa kchë
meñ nii xsoob xtiits Dios lo tol.
10 Lëë Dios pso xaa nak xaa px-
osy nii mastre non, sinak nii kok
Melquisedeco.

Ndox kchooxso no lo xtiits Dios

11 Ndaly nii no kniiy noo lo do,
per ngano, por chaklasty to kyeñ
dow. 12 Nchilol nyak to maestre,
per bii chak falt kseedy to xtiits
Dios. Mban do, nidzy sye ki do,
chilody kaw do. 13 Kchë xaa nii
chi nidzy nak sinak xaa wiñ nii bii
chadzy, por karty kyuumbey xaa
xtiits Dios. 14 Par xaa kol nak kyat,
por nanle xaa pe cos buen ni pe cos
mal.

6

1 Nody nii kpikche kseedy no xti-
its Dios nii pkëëtyag no worñee bni-
ladzy no stub, por bluuyle noo cho
nak Crist, ni bluuyle noo nii no nii
ksaan do tol ni no nii kniladzy to
Dios. 2 Ni bluuyle gaa noo xa nak
kyalwchobnis, ni bluuyle noo pe-
nak xob meñ ña kik xcombañer, ni
bluuyle noo nii spañ meñ kuty, ni
bluuyle noo nii lëë Dios kuñ kyalx-
tisy. 3 Deelñee snee Dios tiits, lëë no
kseedyre tiits xaa.
4 Por kchë meñ nii kwsëëble lo
bini ni nanle xa nak kyalnsaak
nii xnee Dios ni kwaal Kyalbini
Ntson, 5 ni kchë meñ nii pkëëtyagle
xtiits ntson Dios ni nanle xa nak
xkyalwnabey Dios nii nare kiid,
6 deelñee kchooxso styoo meñ go,
chilodre kpikche styoo meñ go lo
Dios, por lëë meñ go nojkëë Crist
lo crusy stub, aan xkwii meñ go
xkyalto xaa. 7 Nak meñ go sinak
lyu nii xkyëb nis kyo. Deelñee chak
pni nii xñaa lo kwaa go, chuuñlay
Dioso, 8 per deelñee yakitsy sye
ni pel kizh xroob low, ni tu pa
xkiiñdyo. Lëë Dios ktsiibteew aan
lëë kyalo lëëw tsek.

Nii këmbëës no

9 Per nikxe xñee noo lo do sinrii,
beetsy, ndonle noo nii lëë do jkaa
kyalnsaak nii xkaa meñ nii xtye-
laa. 10 Por buen Dios. Xnitylasty
xaa kyalnsaak nii beeñtsyey do ni
xnitylasty xaa xa pkëstyoo do betsy
no nii xniladzy xtiits xaa worñee
beeñ do xaa yudar, ni tugak kaa bii
chuuñtsyey dow. 11 Per chakladzy
noo nii iip kchooxsody styoo do
parñee jkaa do kchë nii këmbës do.
12 Ktsyaabty to, sink kol kak sinak
xaa nii xniladzy ni chap paciensy,
por lëë xaa go xkaa nii psaan Dios
tiits.
13 Por worñee psaan Dios tiits
lo Abraham, misme por lëë Dios
pkon Dios, por kintre por cho stu
xaa jkon xaa. Chëb xaa: 14 “Naa
kuuñlay lii ni naa kuuñ ktyaly xti-
iyoo.” 15 Aan kop Abraham pa-
ciensy, kwlës xaa. Por ngo kwaa
xaa nii chëb Dios. 16 Tsiñee xkon
meñ, xkon meñ por tu xaa nii mas-
tre non lo meñ. Por ngo kchë meñ
xniladzyo. 17 Ni por ngo gaa pkon
Dios lëë lo xaa nii psaan xaa xti-
its xaa, parñee nyan meñ nii nli
xñee xaa, nii suñ xaaw cumplir.
Ktsëëdy xaaw. 18 Psaan Dios ti-
its ni pkon xaa lëë xaa, aan por
chop cos ko chilody jkëëti Dios.
Ni ngo gaa xchoobladzy styoo no
kchë no siñee lëësy xaa xsaladzy
no ni këmbëës no kak cumplir nii
kwnee xaa. 19-20 Lëë kyalwsaladzy
re chakni xkyalmbañ no, sinak kiib
nii xlaady kpische barkw. Lëë
Jesús nak xkyalwsaladzy no aan
klo xaa kwsëëb lidzy Dios kpaa.
Por ngo nii lëë xaa byak pxosy nii
mastre non tugak, sinak nii kok
Melquisedec pxosy.

7

Lëë Jesús nak sinak Melquisedec

1 Lëë Melquisedec re kok rey leñ
kyedzy Salem ni lëë xaa kok pxosy
lo Tat Tios. Worñee kwey Abraham
lo tily aan beeñ xaa gan lo kchë rey,
lëë Melquisedec kuktsiilnëz xaa ni

beeñlay xaa, 2 aan ptee Abraham
diesme lo xaa. Lo kchë nii beeñ
Abraham gan lo tily kwtob xaaw.
(Rey nii buen nak lë Melquisedec.
Lëë Salem laañee kok xaa rey nak
sinak nii xñee ñe laañee kindy tily
ni kwloolë gak meñ xaa rey nii
xyubty tily.) 3 Chak yejty pxosy xaa
ni xñaa xaa ni pxusykoltoo gaa xaa,
ni chak yejty pa wor koly xaa ni
pa wor kuty xaa. Nak xaa sinak
Xiñ Dios. Tugak nak xaa pxosy, iip
ktsyëëdy xaa.

4 Kol kuy gaanoo nii tu xaa
non nak Melquisedec, por yuub
pxusykoltoo no Abraham kwseñ
nii beeñ gan lo kchë rey par ktee
xaa diesme lo Melquisedec. 5 Lo
xley Moisés xñee nii lëë pxosy nii
sëëd lo xtiiy Leví no ktop diesme lo
xaa kyedzy, nikxe xaa wlidzy xaa
ni nikxe lo xtiiyak Abraham sëëd
xaa. 6 Per nikxe lëdy lo xtiiy Leví
sëëd Melquisedec, lëë xaa kwaa
xdiesme Abraham nii kwaa xtiits
Dios. Aan beeñlay Melquisedec
Abraham. 7 Ni ni tu cho chiloody
kaa jka nii mastre non xaa nii
chuuñlay, que xaa nii chak lay.
8 Xaa lo kislyu nii chety xkaa
xdiesme no, per lëë Melquisedec,
xñee xkitsy Dios nii bii mbañ xaa.
9 Ni schiloo gaa kñee no nii wi
Leví ni kchë pxosy nii sëëd lo xtiiy
xaa nii xtop diesme nina kwtiixo
lo Melquisedec worñee kwtiix
Abrahamo. 10 Por lady Abraham
bii no Leví worñee kuktsiilnëz
Melquisedec Abraham. Karty kaly
xaa.

11 Por pxosy nii sëëd lo xtiiy
Aarón kwaa meñ Israel ley. (Lo
xtiiy Leví pkab Aarón.) Deelñee
ley go nyuuñ buen meñ, penak
tsigo nii psody Dios tu pxosy nii
nak sinak xaa nii sëëd lo xtiiy
Aarón, sink precisypee pso xaa tu
pxosy nii nak sinak Melquisedec.
12 Porñee tsiñee xtsyëë pxosy, wi
ley xtsyëë, 13 aan lëë Jesucrist gon,
xñee xkitsy Dios nii stu lo xtiiy meñ
Israel sëëd xaa. Ni tu xaa lidzy
xaa karty kak pxosy. 14 Ni ndon
gaa no nii lo xtiiy Judá sëëd Jesús,
aan pseejty Moisés tiiy re worñee
pseety xaa pxosy.

15 Ni nyoo gaa xa nak nrii, por lëë
pxosy kub nii xso Dios nak sinak
Melquisedec, 16 por nakty xaa px-
osy porñee sëëd xaa lo tiiy nii xñee
ley, sink lëëw nak por xkyalwn-
abey xaa ni xkyalmbañ xaa nii
nitylody. 17 Sinrii xñee Dios tsiñee
xseety Dios xaa:

Lii kak pxosy tugak,
sinak nii kok Melquisedeco.

18 Singo mod lëë ley nii biid klo
byaanladzy porñee mbano ni pa
xkiiñdyo, 19 por ni tu pe psolidy xley
Moisés. Aan xlugaro byaan tu xaa
nii mastre buen. Por lëë xaa, lëë no
kpig lo Dios.

20 Aan pkon Dios lëë worñee pso
Dios xaa. Lëë worñee pso los de-
masy pxosy, ni tu cho pkondy xaa,
21 per tsi lëë Dios pso Jesús, xñee
xkitsy Dios:

Lëë Dios pkon lëë aan ktsëëdy xaa
lo tiits nii xñee xaa:
“Lii kak pxosy tugak.”

22 Por ngo lëë Jesús biid ky-
eeñ cumplir xtiits Dios aan mas-
tre mbëë nii beeñtsyey xaa que nii
beeñtsyey xley Moisés. 23 Ndaly
pxosy kwyo porñee masyke chety
xaa, ptiiydy xaa tugak. 24 Per lëë
Jesús, chejty xaa. Por ngo, tugak
nak xaa pxosy. 25 Ni por ngo nii
tugak xteelaa xaa meñ nii xpig lo
Dios, porñee tugak mbañ xaa par
kñab xaa lo Dios por kchë meñ.

26 Lëë Jesús nak pxosy nii xkiiñ
no. Chuuñtsyey xaa nii xyo styoo
Dios, ni nody xtol xaa. Xtsiil lsady
xaa ngoptol, ni mastre gaa klaa xaa
lo kpaa. 27 Nakty xaa sinak kchë
pxosy nii klo xkokon ma lo Dios por
xtol ksatyee tse, ni por xtol meñ.
Por tugak vuelt kwyokon xaa lo
Dios yuub xaa. 28 Lëë xley Moisés
xso xaa nii no gak xtol chak pxosy.

Per despuesy re ley biid xtiits Dios
nii kwnee nii lëë xaa pso xiñ xaa nii
nody xtol kak pxosy tugak.

8

Lëë Jesús nak xipxosy no

1 Per mastre precisy kaknan do
nii lëë xaa nii nak xipxosy no sob
kwi Dios leñ kpaa, 2 aan lëë xaa
nak pxosy lo pkoog nii psaa Dios.
Psaady chol meño.
3 Kchë pxosy nii mastre non xso
par kokon xaa cos, ni kuty xaa ma
nii tsokon. Por ngo, wi Crist no
nii kokon. 4 Deelñee nsyo xaa lo
kislyu, ni nyakty xaa pxosy, por no
pxosy nii xkokon kchë nii xñabey
xley Moisés. 5 Per nak kchë nii
chuuñtsyey pxosy ko sinak xmalë
nii chak leñ kpaa. Ndon no nii
nako sinak tu malë, por worñee
nsaa Moisés pkoog, chëb Dios lo
xaa: "Buy, aan psaaw sinak nyaa
nii bluyaa lool kik kiy." 6 Per mas-
tre buen tsiiñ nii chuuñtsyey xipx-
osy no, por lëë xaa xtsig meñ lo
Dios, aan lëë Dios chëb nii singo
kuuñtsyey xaa.
7 Deelñee nyak tubli tiits nii pxaal
Dios lo Moisés, nguiiñdy nii nxaal
Dios xtiits stub. 8 Per kon Dios nii
pchilody nyuñ meñ cumplir xley
Moisés. Por ngo lëë Dios chëb:
Sitsib tse nii lëën kxal tiits kub lo
meñ Israel ni lo meñ Judá.
9 Kaktyo sinak tiits nii psanaa lo
pxosykoltoo meñ go,
tse nii kwlin xaa xtañ meñ
Egipto.
Aan como psoobty xaa tiits,
lëë xaa psanaa.
10 Sinrii kak tiits nii ksanaa lo meñ
Israel
tsiñee lëë tse go tsitsiñ:
Leñ kik meñ go jkën xtitsaa,
ni leñ styoo meñ go kono.
Tsigo naa kak xDios meñ go,
ni lëë meñ go kak meñ tu kyedzyaa.
11 Jkiiñtre nii kuuñ kseedy lsa meñ
xcombañer,
parñee kyuumbey meñ naa,
por kchë meñ kyuumbey naa,
destye xaa wiñ axte xaa kol.
12 Naa ktsily xtol meñ go
aan tsitsibtre tse nii ksal-
adzyaa xtol meñ go.
13 Tsiñee xñee Dios nii lëë xaa
kxaal tu tiits kub, nyoo nii lëë nii
pxaal xaa klo kwyox, aan klyëëdre
lëë nii kwyox ko kpichee.

9

Ktoo nii sob kpaa ni ktoo nii sob lo kislyu

1 Lëë xley Moisés kwnabey xa
kak lay, per leñ ktoo nii sob lo
kislyu rew. 2 Chop leñ ktoo kwyo.
Laañee ntson pcholë tu leño. Siko
kwsob candilier ni kwso mezh nii
kwtsib kyaxtily nii naklay. 3 Kwë
tu ladx ngol leñ ktoo, aan xitsy
ko kwyo stu laañee pcholë "laañee
mastre ntson". 4 Siko kwsob psiñ
kox yaal nii nyaa con or, ni siko
pxoob caj nii ptyëëb or tyub lady.
Leñ caj ko kwyotsey tu candy or.
Leñ candy or go kwyotsey kyaxtily
nii lë maná, ni leñ caj ko kwyotsey
xvar Aarón nii pkëpeñ, ni leeñgo
kwyotsey kyo nii kë xley Moisés.
5 Lady caj ko sob xangly Dios, aan
con xikw angly ntse chu caj ko. Per
chilody kñee noo dyon xa nakpee
kchë cos ko nina.
6 Singo nyaa ktoo go, aan kety
kety kwsëëb pxosy leeñgo par kx-
ixkwaa xaa nii xkiiñ tsiñee kool xaa
lay. 7 Per lëë stu leño xaktyee pxosy
nii mastre non xsyëëb tu vuelt leñ
iz, aan choy xaa xcheñ ma parñee
kokon xaaw por xtol xaa ni por tol
nii xyeñdy meñ kyedzy chuuñtsyey.
8 Nu lëë Kyalbini Ntson xluuy lo no
nii kwyo tu laañee kok lay lo Dios,
per pchilody nsyëëb meñ laañee
mastre ntson. 9 Kchë ngo xluuy
lo no natiemp nii kchë cos ni ma
nii chokon lo Dios siko, xkolidyo
kik kchë meñ nii xkokono lo Dios.
10 Nii xtyaawsye ni nii xtyoowsye
nak kchë cos ko. Ladysye meñ
chuuñ nyëw. Lëëw jkiiñ axte nii

ktsëë Dios cos. 11 Per lëë Crist
biidle, aan lëë xaa nak pxosy nii
mastre non. Ña xaa no kchë cos
buen nii nare kak. Mastre ngui
ktoo nii nak xaa pxosy. Psaady
chol meñ lo kislyu rew ni sobtyo lo
kislyu. 12 Lëë Crist kwsëëb leñ ktoo
go, per kwsëëbty xaa par kokon xaa
xcheñ mëkwxiily ni xcheñ becerr,
sink lëë xaa kwlookon xcheñ xaa.
Tu vueltak kwsëëb xaa, aan lëë xaa
pteelaa lëë no kaazhkaa. 13 Nli nii
lëë xcheñ chiv, ni xcheñ yosy, ni
lëë xkiti nii chek becerr lo pkoog,
xchob lady meñ par kuuñ nyëw
meñ. 14 Deelñee chuuñ nyë kchë
ngo meñ, ¿pe toodyxe xcheñ Crist
tsigo? Porque por Kyalbini Ntson
lëë xaa kwyokon lo Dios. Kwyody
xtol xaa, ni lëë xcheñ xaa chuuñ
nyë xkyalcheñ no, parñee kchilo
jkiiñ no lo Tat Tios mbañ.
15 Por ngo lëë Jesucrist biidni ti-
its kub nii pxaal Dios. Lëë xaa
kuty parñee kteelaa xaa meñ nii
kwtsyetsy Dios. Ptsily xaa tol nii
beeñtsyey meñ worñee kwnabey
xley Moisés, parñee jkaa meñ nii
knee Dios. 16 Aan parñee kak non
tu testament, no nii kak ndoon nii
lëë xaa nii psaano kutyle. 17 Pa
nondy testament deelñee bii mbañ
xaa nii psaano. Axte nii chety
xaa lëëw chak non. 18 Por ngo nii
pxee cheñ worñee pxaal Dios xti-
its lo Moisés. 19 Lëë Moisés blab
xley Dios lo meñ kyedzy. Loxsye
ngo lëë xaa kwseñ tublë kits lady
mëkwxiily ni tublë yag nii lë hisopo,
lëëw pkadz xaa lo xcheñ becerr ni
lo xcheñ chiv nii nots nis, aan lëëw
pchoon xaa lady libre nii kë ley ni
lady meñ. 20 Aan lëë xaa chëb lo
meñ: “Lëë cheñ re xluuy nii no nii
ksoob to xtiits Dios.” 21 Lëë gak
Moisés pchoon cheñ lady ktoo ni
lady kchë cos nii jkiiñ leeñgo. 22 Lëë
ley xñabey nii casy kchë cos kak nyë
con cheñ ni lëë ley xñee nii kpildy
tol deelñee kxeedy cheñ.

Xcheñ Crist nii xtsily tol

23 Kchë cos ko pkiiñ parñee kak
nyoo kchë nii chak leñ kpaa. Per
nikxe cos nii chak leñ kpaaw,
xkiiño nii tsokon cos nii mastre
mbëë. 24 Por kwsëëbty Crist leñ
ktoo nii psaa chol meñ, por lika
tu xmalë ktoo nii sob kpaa nak
ktoo go. Sink mer kpaa kwsëëb
Crist, par kchoo xaa xfavor no lo
Dios. 25 Cad iz xsyëëb xipxosy meñ
Israel nii mastre non laañee mastre
ntson par kokon xaa xcheñ ma.
Per lëë Crist gon kwyokondy xaa
ndaly vuelt. 26 Por deelñee nyako
singo, no nii nyety xaa ndaly vuelt
destye nii kwche kislyu. Per lëë na
nii lëë wor kutsiñ, lëë Crist biid tu
vueltak, aan lëë xaa kuty parñee
kpily xtol meñ. 27 Singo gak kaa
tu vueltak kety meñ. Loxsye ngo
lëë Dios kuñ kyalxtisy. 28 Singo gak
Crist, tu vueltak kuty xaa parñee
ktsily xaa xtol meñ. Lëë xaa kiid
stub, per ktsildre xaa tol, sink lëë
xaa kteelaa meñ nii këmbës xaa.

10

1 Kok xley Moisés sinak xmalë
cos buen nii nare kiid. Koktyo
sinakpee cos. Por ngo chilody
kuuñ buen ley meñ nii xkokon cos
lo Dios iz con iz. 2 Deelñee nchilo
ley nyuuñ bueno meñ, nyokontre
kchë nii chokon. Por tsiñee lox
nyak nyë xaa nii xkokon cos ko, ny-
odre xtol xaa. 3 Per xaktyee parñee
ksaladzy meñ xtol cad iz xkiiñ kchë
nii chokon go, 4 por chilody xcheñ
yosy ni xcheñ chiv ktsily tol.
5 Por ngo, worñee lëë Crist
kwlañche lo kislyu, chëb xaa lo
Dios:
Chaklastyoo xcheñ ma ni chak-
lastyoo nii tsokon cos lool,
sink lëël pxixkwaa xcuerpaa.
6 Xyody styool nii chek ma kuty
lool,
ni chety ma par kpily tol.
7 Tsigo chëpaa:
“Lëën syely, Tat Tios, parñee
kuuñtsyeyaa nii chak-
ladzyoo.

Leñ kitsy nii kë xtiitsoo kë nii singo
kuuñtsyeyaa."
8 Klo xñee xaa nii xyody styoo
Dios nii kety ma ni tsek ma par
kpily tol, nikxe nii lëë ley xñabey
kak kchë ngo. 9 Loxsye ngo xñee
xaa: "Lëën syely, Tat Tios, parñee
kuñaa nii chakladzyoo." Singo
mod lëë Dios ptichee kchë nii
chokon aan lëë xaa psaan nii
tsokon Crist. 10 Lëë Dios beeñ nyë
lëë no porñee lëë Crist beeñtsyey nii
chakladzy Dios worñee tu vueltak
kwlookon xaa yuub xcuerp xaa.
11 Kchë pxosy Israel chool lay
ksatyee tse ni xkokon xaa ma ndaly
vuelt, nikxe nii xtsildy kchë ngo
xtol meñ. 12 Lëë Crist, yuub xaa
kwyokon parñee ktsily xaa xtol
meñ kaazhkaa, aan loxsye ngo lëë
xaa kwsob kwi Dios nëzli. 13 Siko
sob mbës xaa axte nii kñabey xaa
lo kchë xaa nii xlëë lo xaa. 14 Por
tu vueltak kwyokon xaa parñee
kyak buen kchë meñ nii kwle Dios.
15 Aan lëë Kyalbini Ntson xñee nii
nli xtiits Dios tsiñee chëb xaa:
16 Sinrii kak tiits nii ksanaa lo meñ
Israel tsiñee lëë tse go tsitsiñ:
Leñ styoo meñ kon xtitsaa,
ni leñ kik meñ jkëno.
17 Ni tsitsiñtre tse nii ksaladzyaa
xtol meñ ni xkyalntseeb
meñ.
18 Singo tsigo busy, tsiñee xpily
tol, xkiiñtre nii tsokon pe stu cos
par kpilyo.

No nii kpig no lo Dios

19 Por ngo, beetsy, schilo syëëb
no lo pkoog ntson nder confians
por cheñ nii pxee Jesucrist. 20 No
nii syeeñ no nëz kub nii pxaly
xaa worñee pchos xaa ladx nii kë
leñ ktoo. Misme lëë xaa nak nëz
ko. 21 Lëë Jesús nak xipxosy no.
Lëë xaa xñabey lidzy Dios kpaa.
22 Por ngo no nii tyub styoo no
kpig no lo Dios ni tyub styoo no
kniladzy no, por lëë xaa beeñ nyë
styoo no parñee tsodre xtol no, ni
lëë xcueerp kaa no kwyadx lo nis
nyë. 23 Ksaandy no nii xniladzy
no, ni jkandy no kik no, por lëë
Dios kuñ cumplir tiits nii psaan xaa
lo no. 24 No nii kuuñ lsa no lëë
no yudar parñee tso kyalwkëstyoo
leñ styoo no ni kuuñ no kyalbuen.
25 Kuuñtsyeeydy no si chuuñtsyey
xaa nii xkaal lsady tsiñee xkaal lsa
no, sink kol tsoo kchoobladzy lsa
no styoo xcombañer no, por lëë tse
nii kuñ Dios kyalxtisy mer tsitsiñ.

26 Per deelñee tsiinpee kuuñ no
tol, aan xyuumbey no tiitsli, kintre
pe cos tsokon par kpily xtol no.
27 Xaktyee kyalxtisy ni ki nii ksaay
xaa nii xlëë lo Dios xyaan. 28 Tsiñee
xsaldy tu xaa xley Moisés, aan no
chop o tson testigw nii xñee nliw,
kintre pere, lëë xaa go chety. 29 ¿Pe
toodyxe tsigo ntseeb castigw nii
tedy xaa nii xsyubniy Xiñ Dios ni
xpixladzy cheñ nii pxee xaa, ni xko
falt lo xKyalbini Dios nii xkëstyoo
meñ? Lëë cheñ go xluuy nii lëë xti-
its Dios kok cumplir ni lëëw chuuñ
nyë meñ. 30 Ndon no nii lëë Dios
chëb: "Naa xyal ksaksi, ni naa
kizh." Ni lëë gak xaa chëb: "Naa
kuñ xkyalxtisy meñ tu kyedzyaa."
31 ¡Tirak ntseeb kyab ñe ña Tat Tios
nii mbañ!

32 Per kol ksaladzy tiemp worñee
kal byaabini lo do. Pxekw to kchë
kyalnë nii kwteedy to. 33 No lo
do kwëntseeb meñ, ni no do kwtiñ
meñ leñ kyedzy, ni no gaa to kw-
tee xkyalnë xaa nii mban kwtedy.
34 Pkëstyoo do xaa nii kwyo skiib,
ni axte ble do worñee bla meñ nii
chap to porñee nan do nii mastre
mbëë nii jkaa do leñ kpaa, ni tsit-
siñdy tse nii nitylow. 35 Ksaandy to
xkyalwniladzy to, porque por lëëw
lëë do jkaa tu kyalnsaak. 36 No nii
nguiedzy kak to lo kyalnë parñee
kuuñtsyey do nii chakladzy Dios
tsiin jkaa do nii kneetsy xaa. 37 Por
leñ xkitsy xaa xñee:

Klyëëdre lëë xaa nii no kiid kiid.

Klyëëdre xaa.

38 Por kyalwniladzy lëë xaa nii buen kpañ,
per deelñee kpikche styoo xaa,
kledyaa lo xaa.
39 Per nakty no xaa nii xpikche
styoo ni xkyëtañ, sink xaa nii xni-
ladzy xtiits Dios ni xaa nii xteelaa
xkyalmbañ nak no.

11

Kyalwniladzy

1 Deelñee xniladzy no xtiits Dios,
no nii kyëmbëës no nii kneetsy xaa.
Nikxe nii xtyondy now, per ndon
no nii now. 2 Beeñ pxusykoltoo
no gan porñee bniladzy xaa xtiits
Dios.
3 Porñee xniladzy no xtiits Dios,
ngo nii ndon no nii con xtiits sye
Dios psaa xaa kislyu, ni por ngo
nii ni tu cos nii xtyon no natiemp
kwyaady con cos nii nyoo.
4 Porñee bniladzy Abel, ngo nii
mastre mbëë nii kwlookon xaa lo
Dios que nii kwlookon Caín. Por
ngo buen xaa lo Dios, ni por ngo
kwnaasy Dios nii kwlookon xaa.
Nikxe kutyle Abel, per lëë xaa bii
chakyety, porñee bniladzy xaa.
5 Porñee bniladzy Enoc, ngo nii
kujty xaa, sink mbañ xaa sey xaa,
aan ptsildy meñ xaa porñee lëë
Dios byoy xaa. Ni xñee gaa leñ
xkitsy Dios nii antes nii nyey Enoc,
beeñ ksak xaa Dios. 6 Per chilody
gon kuuñ ksak no Dios deelñee xni-
lasty no xtiits xaa, por parñee kpig
no lo Dios no nii kniladzy no nii no
xaa ni no nii kniladzy no nii chuuñ
ksak xaa meñ nii xpig lo xaa.
7 Porñee bniladzy Noé, ngo nii
tsiñee lëë Dios chëb nii lëë cos nii
nyoody kak, psoob xaa tiits ni lëë
xaa psaa tu barkw parñee telaa
meñ lidzy xaa. Porñee bniladzy
xaa, ngo nii pkëëkiy xaa meñ nii
nche lo kislyu, aan lëë Dios ptee
xkyalnsaak lo xaa porñee bniladzy
xaa xtiits Dios.
8 Porñee bniladzy Abraham, ngo
nii psoob xaa tiits worñee lëë Dios
kwtsyetsy xaa, aan lëë xaa pchoo
par tsi xaa tañ nii ktee Dios lo
xaa. Ni nandy xaa dyon pa si
xaa worñee pchoo xaa xtañ xaa.
9 Porñee bniladzy Abraham, ngo
nii kwyo xaa tañ nii chëb Dios lo
xaa sinak cho meñ sit. Leñ yuladx
kwyo xaa. Singo gak kwyo Isaac
ni Jacob porñee Dios chëbo lo xaa.
10 Kwëmbës Abraham kyedzy nii
nxity ndeeñ xcimient nii ksaa Dios.
11 Porñee bniladzy Sara, ngo nii
nikxe kol me par kap me mëëd,
lëë me kop tu mëëd, porñee bni-
ladzy me nii suñ Dios cumplir xti-
its. 12 Por ngo, nikxe nii lëë xtse
Abraham psal, tir ptyaly meñ lidzy
xaa sinak nii xtyaly mëly nii no leñ
kpaa ni sinak nii xtyaly yuzh nii
nche chu nistoo aan chilody jkabo.
13 Kchë xaa go kuty aan kwaady
xaa nii chëb Dios, per como bni-
ladzy xaa xtiits Dios, lëëw kon sit
xaa. Por ngo chëb xaa nii nak xaa
sinak xaa sit nii sitedy lo kislyu
re. 14 Kchë xaa nii xñee singo nyoo
nii lëë xaa bii no kyub xkyedzy
xaa. 15 Deelñee nsaladzy xaa tañ
nii pchoo xaa, nchilopee mbikche
xaa siko. 16 Per tu tañ nii mastre
mbëë kokladzy xaa, tañ nii nche
leñ kpaa. Por ngo xtelasty Dios nak
xDios xaa, por psaal Dios tu kyedzy
laañee ktsiñ xaa.
17 Porñee bniladzy Abraham, ngo
nii worñee beeñ Dios xaa preb,
kuni xaa Isaac par kety Isaac. Tyub
styoo xaa ngookon xaa xiñ tusy xaa
lo Dios, nikxe nii Diosak chëb lo
xaa: 18 “Por Isaac lëë xiñoo ktyaly.”
19 Per byeñ Abraham nii schilo
kuuñ kpañ Dios meñ kuty. Por ngo
lëë Abraham pkaa xiñgan stub.
20 Porñee bniladzy Isaac, ngo nii
lëë xaa chëb nii lëë Jacob ni lëë
Esaú jkaa kyalnsaak.
21 Porñee bniladzy Jacob, ngo nii
worñee lëë xaa no nëz kyalkuty,
beeñlay xaa xiñ José, ni lëë xaa ptee
skizh lo Dios kwseñ punt xbaston
xaa.

22 Porñee bniladzy José, ngo nii
worñee lëë xaa mer kety chëb xaa
nii lëë meñ Israel kchoo leñ kyedzy
Egipto, ni lëë xaa psaan kazh tiits
xa kuñ meñ xtsit xaa.
23 Porñee bniladzy pxosy Moisés,
ngo nii worñee koly Moisés
kwloolan xaa Moisés tson mëë,
porñee kon xaa nii tu mëëd ngui
nak Moisés, aan ptsyebty xaa,
nikxe kwnabey rey nii no kety kchë
mëëdpkiy.
24 Ni porñee bniladzy kaa Moisés,
ngo nii kwnëdy xaa ncholë xaa
xiñgan xiñtsyaap rey Egipto worñee
lëë xaa kwroob, 25 sink lëë xaa
kwlokyeñ te xaa kyalnë ksa xaa
meñ nii ngab lo Dios, lëjty nii mbëë
te xaa xisy wiñ aan kyab xaa lo tol.
26 Kwxaak xaa nii mastre mbëë te
xaa kyalto por Crist, que nii kap
xaa kchë cos non nii no Egipto,
porñee tugak psaladzy xaa nii ktee
Dios lo xaa.
27 Porñee bniladzy Moisés, ngo
nii ptsyebty xaa rey aan lëë xaa
pchoo xtañ meñ Egipto. Tubli
kwyo kik xaa, soot na kon xaa
Dios nii nyoody. 28 Porñee bni-
ladzy Moisés, ngo nii kwnabey
xaa kety mëkwxiily ni kwnabey
xaa kchoon xcheñ ma chu puert,
parñee jkaaldy xangly kyalkuty ni
tu xiñgan klo meñ Israel.
29 Porñee bniladzy meñ Israel,
ngo nii kwtekë xaa Nistoo Nixñë
sinak nyak tu laa mbidzy, aan
tsiñee lëë xaa Egipto kokladzy wi
ndyekë, kchë xaa kuty.
30 Porñee bniladzy xaa Israel,
ngo nii byab pyedzy nii ntse kyako
kyedzy Jericó tse nii kwloxo kadzy
kpidz nii no kyoogwni meñ Israelo.
31 Ni porñee bniladzy kwnaa yox
nii lë Rahab, kujty me ksa me meñ
nii psoobty xtiits Dios, porñee ptee
me laa kwlës xaa Israel nii kuk-
leetsy tañ go.
32 ¿Pe cos kniyraa lo do dyon?
Kyobty ksetyaa Gedeón, Barac,
Sansón, Jefté, David, Samuel, ni
profet. 33 Porñee bniladzy kchë xaa
go, ngo nii beeñ xaa gan kyedzy, ni
beeñ xaa kyalxtisy, ni kwaa xaa
nii chëb Dios, ni ptse xaa chuw
mëëtsy. 34 Psuuy xaa bëly ngol, ni
kwtelaa nyety xaa lo spad. Kwlii
xaa kyalndaan lo kyalmban, aan
beeñ xaa gan lo meñ sit nii ptilyni
xaa. 35 No kwnaa nii kuty meñ
lidzy aan lëë xaa bikche pañ.

No gaa xaa mban kuty. Kwnëdy
xaa ndyelaa xaa parñee kpañ xaa
lo stu kislyu. 36 No gaa xaa kwte
kyalto, ni kwaa golp, ni no xaa
kwëtuu con caden, ni kwyo skiib.
37 Kuty xaa lo kyo. Kwchug xaa
groltyee. Kuty xaa lo spad. Nëz re
nëz rek kunsë xaa nakw xaa kidy
mëkwxiilysye ni kidy chivsye. Prob
xaa, kwyo xaa kyalnë, ni mban
kwtedy xaa. 38 Kukaldy nii nyiid
xaa go lo kislyu. Kunsë xaa tañ
pidzy ni kiy, ni kwyo xaa cuev ni
leñ kyeech nii ndeeñ lo kislyu.
39 Nikxe beeñ xaa gan porñee
bniladzy xaa xtiits Dios, kwaady
xaa nii chëb Dios, 40 por lëë Dios
psaladzy lëë no, aan lëë xaa psaan
nii kyak tublidy xaa go deelñee
kindy no.

12

Jesúsye no nii ksaladzy no

1 No nii kniladzy no xtiits Dios
sinak bniladzy kchë xaa gow, ni
no nii ktichee no nii xlyë lo no,
ni ksaan no tol nii xlaady lëë no,
aan lyo no corr parñee kyo no par
delanty. 2 Jesúsye kol tsoo ksaladzy
no, porque por lëë xaa xniladzy
no xtiits Dios. Mban kwtedy Jesús
lo crusy, per psaldy xaa kyalto nii
kuty xaa singo mod, porñee nan
xaa nii loxsye tedy kyalnë lëë xaa
kle, aan lëë xaa kwsob kwi Dios
nëzli laañee xñabey Dios.
3 Kol ksaladzy kchë kyalnë nii
pteedy xaa ngoptol Jesús, aan kt-
sagty to ni kchooxsody styoo do.
4 Por karty kuty meñ do porñee

xyody tol styoo do. 5 Aan lëë do
bnityladzy xtiits Dios nii xñee:
Xiñ, ksyablyudyoo xtiits Dios tsiñee
kñee xaa lool,
ni kchooksody styool tsiñee
këntseeb xaa lool.
6 Por lo xaa nii xkëstyoo Dios xñee
xaa,
ni lo xaa nii nak xiñ xaa chak
ntseeb xaa.
7 Kol kxekw castigw nii kteedy
Dios to parñee kak nyoo nii xiñ Dios
nak to. ¿Pe no xaa nii xñeedy lo
xiñ nayak? 8 Deelñee chak ntseebty
Dios lo do sinak nii chak ntseeb
tu xaa lo xiñ, lëdy mer xiñ Dios
nak to. 9 Worñee kok no xaa wiñ,
kok ntseeb pxosy no lo no aan psal
no xaa. ¿Penak tsigo nii ksaldy no
Tat Tios parñee jkaa no kyalmbañ?
10 Kwëntseeb pxosy no lo no porñee
kwxaak xaa nii bueno, nikxe nii
xtsedy kpañ no lo kislyu re. Per lëë
Dios chak ntseeb xaa lo no parñee
kuñ xaa lëë no yudar kak no sinak
xaa. 11 Nli nii xyody castigw styoo
no tsiñee xtyeedy now, por nëw.
Per deelñee kseedy no, mbëë kyo
styoo no.

Ntseeb nii ksaldy no xtiits Dios

12 Por ngo no nii jkaa ña do
fuersy, ni no nii jkyedzy niy do.
13 Ni kol kyub tu nëz tubli tsiin kyak
niy do nii tublidy aan kpikchedre
kyeecho.

14 Kol ktee nii mbëë kpañ do
kchë xcombañer do, ni kol ksaan
xtol do. Por deelñee ksaandy tow,
kandy to Tat Tios. 15 Kol kap cuent
parñee ni tu do kyaaldy, sink kchë
do jkaa xkyalnsaak Dios. Ni kyubty
to tily, por xkëëtañ xaa nii xyub tily
meñ. 16 Tsonidy to stu mguiy o stuu
gaa kwnaa, ni ksyablyudy to xtiits
Dios, por singo beeñtsyey Esaú. Por
tu niskwaansye pto xaa kchë nii
chigal xaa porñee nak xaa mëëd
klo. 17 Ni nan gaa to nii tsiñee kok-
ladzy Esaú nii nyuuñlay pxosy xaa
xaa, pchilodrew. Aan nikxe biiñ
Esaú, pchilodre mbily nii beeñtsyey
xaa.
18 Bigty to chex kiy nii noyek,
ni laañee nguey, ni laañee xpi me-
dox, sinak big meñ Israel. 19 Ni
biñdy to xbi trompet, ni biñdy to
tsiy Dios. Kchë xaa nii biñ tsiy Dios
kwnab xaa nii kñeedre Dios lo xaa.
20 Porñee pxekwty xaa nguëtyag
xaa nii kwnabey Dios tsiñee chëb
xaa: "No nii kety ma o meñ gaa
nii kso niy chex kiy re con kyo."
21 Ntseeb kok kchë nii kon Moisés.
Por ngo chëb xaa: "Xisyaa tseb."
22 Per lëë do, chex kiy nii lë Sión
big to, ni xkyedzy Tat Tios big to.
Lëë kyedzy ko nak Jerusalén nii
nche kpaa. Ni lo kchë angly nii
ncheyool lay lo Dios big to. 23 Ni
lëë do big lo kchë xiñ Dios nii ngab
kpaa. Big to lo Dios nii chuñ kyalx-
tisy lo kchësy meñ, ni lëë do big lo
xkyalbini xaa nii beeñ buen Dios.
24 Ni lëë do big lo Jesús nii xchoo
xfavor meñ lo Dios, ni lëë do big lo
xcheñ xaa nii chuuñ nyë lëë no, ni
mastre gaa non xcheñ xaa lo xcheñ
Abel.
25 Por ngo kol kap cuent parñee
ksal do xaa nii xñee lo no. Por
kwtelaady meñ nii psaldy Dios
worñee kwnee xaa lo kislyu re,
ni lëë gaa no, telaady no deelñee
ksaldy no xtiits xaa nii xñee lo no
destye kpaa. 26 Beeñ kxisy tsiy Dios
kislyu tiemp ko. Lëë na lëë xaa
xñee: "Lëën kuuñ kxisy kislyu stub,
ni lëdy kaa nonsy kislyu, sink wi
kpaa." 27 Tsiñee xñee xaa "stub",
nyoo nii lëë kchë cos nii xni nii
no kpichee parñee kyaan cos nii
chilody kni. 28 Kol tsoo ktee no
skizh, por kpicheedy xkyalwnabey
Dios nii jkaa no. Kol tsoo ksoxib lo
xaa, por xsak ngo styoo xaa. 29 Nak
xDios no sinak bëly nii xsaay kchë
cos.

13

Xa kuuñ ksak no Dios

1 Tugak kol jkëstyoo lsa xcom-
bañer do sinak xkëstyoo do betsy

to. 2 Ngui kol nee lo meñ nii
klyañche lidzy to, por singo mod no
meñ ptee lidzy kwlës angly aan ni
byeñdy meñ nii anglyo.
3 Kol ksaladzy meñ nii no skiib.
Kol kuñ cuent nii wi do no skiib.
Kol ksaladzy kchë meñ nii no tedy
kyalnë, por neñdy wi do ktsyool
kyalnë.
4 Ngui kol tsoni tsiil do, por lëë
Dios ksaksi mguiy ni kwnaa nii
choni stu meñ.
5 Tsokidy to tumi. Kol kleni nii
chap to, porque misme Dios xñee:
"Tsitsiñdy tse ksanaa lii nonsyoo."
6 Por ngo schilo tyeesy no nder con-
fians:
Lëë Dios kuñ naa yudar,
ktsyeebtyaa nii pe kuñ meñaa.
7 Kol ksaladzy kchë xaa nii bluuy
xtiits Dios lo do. Kol kuy xa si
lo xtse xaa, aan kol kniladzy xtiits
Dios sinak nii xniladzy xaaw.
8 Sinakak Jesús neeg, nak xaa
natse. Iip ktsyëëdy xaa. 9 Knilasty
to cualquier lay. Por masy buen nii
sëëb xkyalwkëstyoo Dios leñ styoo
do que nii kon do dyon pe cos
schilo ktyaaw. Por nikxe kon do
kchë ngo, ni tu pa xkiiñdyo.
10 Ngub xiktoo no, aan chilody
jkaa pxosy nii kwlookon cos leñ
ktoo kol nii jkaasy leñ ktoo kub.
11 Lëë xipxosy meñ Israel nii mas-
tre non xkokon xcheñ ma kuty lo
pkoog parñee singo mod kpily tol,
per tublad chek kchë xcuerp ma
kuty ko. 12 Singo gak tublad chu
kyedzy kuty Jesús parñee ktsily xaa
xtol meñ con xcheñ xaa. 13 Kol tso
tyeedy no kchë kyalnë nii kwtedy
Jesús tsigo busy. 14 Por ni tu kyedzy
nii ktiiy kaazhkaa kindy lo kislyu
re, sink lëë no këmbëës tu kyedzy
nii nare kwe. 15 No nii ktee no
skizh lo Dios, por lëë Jesús kuty por
lëë no. ¡Tugak tso ktee no skizh
lo xaa!, por lëë xaa xñabey lëë no.
16 Tugak kol kuñ kyalbuen ni kol
kuñ xcombañer do yudar, por kchë
ngo xyo styoo Dios.
17 Kol ksal xaa nii xluuy xtiits
Dios lo do ni kol ksoob xtiits xaa,
por xilasty xaa, tugak chap cuidad
xaa lëë do, por lëë xaa ktee cuent lo
Dios. Kol klaa nii ngui kyë xaa tsiiñ.
Klyëdy to lo xaa, por ni tu pe nandy
nii kuñ do singo.
18 Kol nab lo Dios por lëë noo, por
ndon noo nii tubli no kik noo, per
chakladzy noo nii ngui kak xmood
noo laañee xkaatyee. 19 Kol knab lo
Dios nii knee xaa tiits kyob kyely
teedyaa lo do.
20-21 Lëë lëësy Dios nii beeñ kpañ
Jesús dyon kakni lëë do. Lëë Jesús
xkyënap meñ nii xniladzy xtiits
Dios sinak xyaap mëkwxiily, ni lëë
xaa kuty parñee kyaani meñ xtiits
Dios nii tsitsiñdy tse te. Lëë xaa
jko tubli styoo do parñee kuuñtsyey
do nii chakladzy xaa, ni lëë xaa
knee tiits nii kuuñtsyeey no nii
klyaañtyee styoo xaa porñee xni-
ladzy no xtiits Jesucrist. ¡Skizh Jesu-
crist! Amén.
22 Beetsy, kol kap paciensy lo
chop tson lan tiits ndoladzy nii
xalaa lo do. 23 Kol kaknan gaanoo
nii lëë betsy no Timoteo tse kwlaa.
Deelñee slañ gaa xaa, lëë xaa kye-
lynin tsiñee kyelyaa lo do.
24 Kol jkëëptyux kchë xaa nii
xluuy xtiits Dios lo do ni kchë meñ
nii ngab lo Dios. Xaal xaa Italia
tyux lo do.
25 Lëë lëësy Dios dyon kakni lëë
do.

Kitsy nii pkëë Santiagw

Lëë Santiagw xaal kitsy re lo meñ nii ncheno tañ

1 Naa nak Santiagw, xaa nii chuñ
xtsiiñ Dios ni xtsiiñ Jesucrist. Lëën
xkëëptyux ksa tsiipchop xtiiy Israel
nii ncheno tañ tyub lo kislyu.

Kyalnyaani nii xnee Dios

2 Beetsy, no nii kle do tsiñee lëë
do no tedy tu lo kyalnë. 3 Por nanle
to nii tsiñee xtyedy to tu kyalnë
porñee xniladzy to Dios, xkiiño.
Por singo mod lëë do xseedy xa
kxekw to kyalnë. 4 Per kol ktee nii
jkiiñ kchë kyalnë go lo do, parñee
kak to tu xaa nyaani, tsiin nii ni tu
pe kakty falt lo do.
5 Deelñee chak falt kyalnyaani
lo do, kol nabo lo Dios por xkady
Dioso, lëëw xteedy xaa kchë lo meñ
nii xñabo. 6 Per no nii kñab tow
tyub styoo do, jkandy kik to, por
nak meñ nii xkan kik sinak nistoo
nii choy me nëz re nëz rek. 7 Pe
kteejty Dios lo meñ nii nak singo,
8 por natse no tu cos kik meñ go, lëë
kxe gaa na stuwo, chilody tsoli kik
clasy meñ go.
9 No nii ktaan tu xaa mban
deelñee klisklaa Dios xaa. 10 Singo
gak rikw no nii ktaan xaa deelñee
ksyablyu Dios xaa. Por nak
rikw sinak xkyoo kizh, xtiiydyo.
11 Tsiñee lëë ngbidz xlyañ, lëë kizh
xpidzy aan lëë xkyoow xlyaal. Aan
sikootyee lëë kchë xkyalntsono
xyal. Singo gak rikw nikxe kyënap
xaa kchë nii chap xaa, lëëw nitylo.

Dichos meñ nii xtyedy kyalnë

12 Dichos xaa nii xekw kyalnë,
por tsi lëë xaa lox te lo kyalnë, lëë
xaa jkaa kyalmbañ nii ktee Dios lo
meñ nii xkëstyoo Dios. 13 Tsiñee
kakladzy to kuñ do tu cos mal,
këbty to tsaaplaa Dios xchëëp lëë
do par kuñ do cos mal go. Porque
nlejty Dios parñee kuñ xaa cos mal,
ni xkiildy xaa meñ par kuñ meñ
cos mal. 14 Sink misme xtol meñ
xchëp meñ parñee kuñ meñ cos
mal. 15 Kchë cos mal nii xsya leñ
styoo meñ xyaklo tol, aan tsiñee lëë
tol xroob lëë kyalkuty sëëd.
16 Kyëtidy to, beetsy, 17 por kchë
cos buen nii chaap no, kpaa sëëdo.
Dios nii psaa kchë mëly nii no leñ
kpaa pxaalo. Ktsyëëdy Dios. Nakty
xaa sinak malë nii xtyedy lo kislyu.
18 Lëë xaa bnee kyalmbañ lo no,
worñee bniladzy no xtiitsli xaa.
Por styoo xaa kwlañ nii lëë no kak
xaa nii mastre non lo kchë nii psaa
xaa.

Kol kuuñtsyey nii xñabey Dios

19 Kol ksaladzy gon, beetsy, nii
ligier kak to, par jkëëtyag to, per no
nii kwës to par kñee do ni par klëë
do. 20 Por chuuñtsyeydy meñ nii
xlëë nii xyo styoo Dios. 21 Kol ksaan
kchë cos yox ni kchë tol nii no leñ
styoo do aan kol ksal xtiits Dios nii
no leñ styoo do, parñee kteelaa tiits
ko lëë do.
22 Per kol kuuñtsyey nii xñabey
xtiits Dios, lëjty xaktyee jkëëtyag
tow, por deelñee kuuñtsyeydy tow
misme lëë do no kyëti xaly. 23 Nak
xaa nii xaktyee xkëëtyag xtiits Dios,
aan chuuñtsyeydyo, sinak meñ nii
xuy lo lo kyowan. 24 Xuy xaa lo xaa
lo kyowan, per xaktyee stee xaa
vuelt lëë xaa xnityladzy dyon xa
chak lo xaa. 25 Per lëë xaa nii xnity-
lasty nii xkëëtyag, sink xsoob xaa
xtiits Dios nii xteelaa meñ lo tol, lëë
Dios kuuñlay kchë xtsiiñ xaa.
26 Deel no tu xaa nii xsyak nii
xsoob xaa xtiits Dios, per xyoogwty
chuw xaa, misme lëë xaa xkyëti
xaly aan nlidy nii xsoob xaa xtiits
Dios. 27 Deelñee nli nii xniladzy to
xtiits Tat Tios no nii kuñ do yudar
psyëb ni kwnaa viud nii no kyalnë,
ni no nii ksaan do tol nii chuuñtsyey
chol meñ nii nche lo kislyu.

2

Nody nii kwe do meñ

1 Beetsy, lëë do nii xniladzy to
xtiits Jesucrist nii xñabey, nody nii
kwe do meñ. 2 Kol tso tyeesy no
nii sëëb tu xaa rikw nii xixkwaa
ni no tu nily or ña laañee xkaal
lsa do, aan sëëbak tu xaa prob nii
nakw tu ladx yox, 3 aan deelñee
xñee do lo xaa rikw: "Kwsob nu,
ngui nak", per lëë lo xaa prob xñee
do: "Lii kwsolisy ske, o kwsob kaa
lo lyu", 4 lëë do noyuñle kyalxtisy
singo mod, porñee xsee do dyon xa
chak meñ aan xsya tol kik to.

5 Beetsy, kol kon nrii gaanoo: lëë
Dios gon kwle prob lo kislyu re,
parñee kyak prob rikw tsiñee lëë
prob kniladzy xtiits Dios ni tsiñee
lëë prob jkaa nii ktee Dios lo xaa nii
xkëstyoo xaa. 6 Per lëë lëë do lëël xk-
wii do xkyalto prob. ¿Pe lëdy rikw
nawen xsaksi lëë do ni pe lëdy rikw
nawen chikso lëë do lo xaa xñabey?
7 ¿Ni pe lëdy lëë rikw nawen xñeenë
xaa nii pteelaa lëë do?

8 Buen si do deelñee chuñ
do cumplir xley Dios nii xñee:
"Pkëstyoo xcombañeeroo sinak
nii xkëstyool lii." 9 Per deelñee
xkwe do meñ, tu tol le ngo noyuñ
do aan chuñdy to cumplir xley
Dios. 10 Deelñee no tu xaa nii
chuuñtsyey kchë nii xñabey ley,
per kyeñdy xaa ksal xaa tugak
cos nii xñabey ley, nontre kchë nii
beeñtsyey xaa. Nako sinak nii ni
tu pe nyuuñtsyeydy xaa. 11 Por
yuub Dios chëb: "Tsonidyoo stu
meñ deelñee no tsiiloo", lëë gak
Dios chëb: "Kujtyoo." Singo tsigo
busy, deelñee nonidy to stu meñ
nii nakty tsiil do, per chuty to, lëë
do pchooxsol lo xley Dios. 12 Lëë
lëë do kol nee ni kol kpañ sinak
xñabey xley Dios nii xteelaa meñ lo
tol. 13 Por kchësy xaa nii xkëstyoody
xcombañer jkëstyoody Dios xaa go
tse nii lëë kyalxtisy kak. Per lëë
xaa nii xkëstyoo xcombañer, ndaan
kchukë xaa tse nii lëë Dios kuñ
kyalxtisy.

Nii kuuñtsyey meñ nii xniladzy

14 Beetsy, ¿pe nan nii këb to nii
xniladzy to Dios, deelñee ni tu pe
chuuñtsyeydy to? ¿Pe steelaa kyal-
wniladzy lëë do nawen? 15 Kol
tso tyeesy no nii kan do tu xcom-
bañer do nii kindy xab ni kindy pe
kaw, 16 aan këb to: "Na ligier, byey,
pix xaboo tsiin ktsyëël ni taw", per
xteejty to nii jkiiñ xaa, ¿pe nan nii
këb to singo? 17 Singo gak nak xaa
nii xniladzy xtiits Dios deelñee ni tu
pe kuuñtsyeydy xaa. Pe nandy nii
xniladzy xaa.

18 Per so tu xaa nii këb: "Xni-
ladzyoo xtiits Dios, lëë naa
chuuñtsyeyaa cos." Bluuy dyon nii
nli xniladzyoo, aan lëë gaan kluy
nii nli xniladzyaa por kchë cos nii
chuuñtsyeyaa. 19 Xniladzyoo lë nii
tugak Dios no. Buen nii xniladzylo,
per wi xaatox gon xniladzy nii
tugak Dios no, ni xtsyeb xaa chan
xaa Dios. 20 Byaabini gaanoo aan
byeñ nii deelñee kuuñtsyeydyoo
cos, pe nandy nii xniladzyoo xtiits
Dios. 21 Lëë Dios gon pkaaxcuent
pxusykoltoo no Abraham sinak
nii nyak xaa tu xaa buen porñee
kwlookon xaa xiñgan xaa Isaac
lo Dios. 22 Buy xcuent Abraham
gaanoo aan kon nii kok nyoo nii
bniladzy xaa Dios, por kchë nii
beeñtsyey xaa, ni por kchë ngo lëë
xaa bniladzy re Dios. 23 Singo mod
kok cumplir xtiits Dios nii xñee:
"Bniladzy Abraham Dios, por ngo
lëë Dios pkaaxcuent xaa sinak nii
nyak xaa tu xaa buen." Ni singo
mod lëë Abraham byak xamigw
Dios.

24 ¿Pe chan dow na, nii lëë Dios
xñee nii buen meñ por kchë nii
chuuñtsyey meñ, lëjty xaktyee
porñee xniladzy meñ xaa? 25 Singo
ptsyool tu kwnaa yox nii pcholë
Rahab. Stuble stuble mguiy kwnee
lo me. Per lëë Dios pkaaxcuent

me sinak nii nyak me tu kwnaa
buen, porñee ptee me lidzy me
kwlës xaa nii kukleetsy dyon xa
nak xkyedzy me ni beeñ me yudar
pxooñ xaa go. 26 Por nan do nii
deelñee kindy kyalbini leñ styoo
no, mbañdy no. Singo gak deelñee
xniladzy no xtiits Dios aan ni tu
pe chuuñtsyeeydy no, pe nandy nii
xniladzy no.

3

Ludzy meñ

1 Beetsy, deelba tsody ndaly
xaa nii chuuñ kseedy lady to, por
nan do nii kchë noo siñee chuuñ
kseedy noo, ndaly re nii kuuñkiy
Dios loo noo tsi lëë kyalxtisy kak.
2 Kchësy no xlyo falt. Deelñee no
gaa tu xaa nii xiñdy tiits na buen
xaa, aan axte xcuerp xaa xsoob
xtiits xaa. 3 Tsiñee xlyo no fren
chuw cabay parñee ksoob ma xtiits
no, tyub xcuerp ma xsoob xtiits no.
4 Kol kuy gaanoo xa nak barkw.
Ngolo ni ntseeb kchë me dox nii
xchëëpo. Per con tublësy yag wiñ
nii kë xaan go chuuñ ksëë meño
laañee chakladzy meñ. 5 Singo
gak nak ludzy no. Lal nuw sobo
leñ chuw no, per ntseeb kchë nii
chuuñtsyeyo. ¡Tublë gak ki wiñ
xsaay tu kiy ngol! 6 Nak ludzy no
sinak tu bëly nii sob leñ chuw no,
aan chuño xtol no. Misme ki chek
linfiern. Xsoob kiw, aan xkëëtaño
lëë no. 7 Chuuñ ndoo mguiy kchëlo
ma tox, ni kchëlo ma nii xoobe,
kchëlo mëël, ni kchëlo ma nii no
lo nistoo. 8 Per lëë ludzy meñ ni tu
cho karty kuñ gan low aan chutyo
meñ sinak nii nyako tu ngwaan.
9 Con misme ludzy no nii xtee no
skizh lo Tat Tios, xtsiibtee no meñ
nii chak si chak xaa. 10 Buendy gon,
beetsy, nii chuwak no nii xchoo
tiits ngui nii xñee no lo Dios kchoo
tiits nii ktsiibtee no meñ. 11 Singo
gak chilody kchoo nis nex ni nisnla
tu chu xlyañ. 12 Ni xkyëdy oliv lo
yag yegw, ni xkyëdy yegw lo yag
uv. Singo gak nak tu xlyañ. Chilody
klyaño nis nex ni nis sety tugak
tiemp.

Kyalchak nii xnee Dios

13 Deelñee no tu xaa chak ni
nyaani lady to, no nii kak ndoladzy
xaa ni no nii ngui kpañ xaa parñee
kak nyoo nii nyaani xaa. 14 Per
deelñee chakniladzy to meñ ni
chuuñtsyey do cos par ksyablyu do
meñ, chilody ktaan do por sinaldy
to xtiits Dios. 15 Lëdy Dios pxaal
kchë cos ko, lo kislyu pchoow, kik
meñ ni kik xaatox kwlaño. 16 Por
laañee no kyalwniladzy ni no tily
no kchë clasy cos mal. 17 Per lëë
xaa nii xsaabini Dios leñ kik, si
xñabey Dios mbañ xaa, ndoladzy
xaa ni buen xaa. Xkëstyoo xaa meñ
ni chuuñtsyey xaa cos buen. No
xkyalcheñ xaa ni nonsyke tiitsli
xñee xaa. 18 Kchësy xaa chaklasty
tso tily, ngui xñee xaa lo meñ por
sitsiñ tse nii lëë meñ kuñ cos buen.

4

Meñ nii xsoobty xtiits Dios

1 ¿Pa chislo tily na dyon ni pa
chislo kyalnë? Misme leñ styoo
do gon chislow, por kchë cos mal
nii no leñ styoo do lëëw chislo.
2 Chakladzy to tu cos aan como
chapty tow, lëë do chuty, ni lëë do
choki cos aan como chapty tow,
lëë do chuñ tily. Chapty to nii
chakladzy to, porñee xñabty tow lo
Dios. 3 Nikxe gaa xñab tow, xneesty
Dioso, porñee xñab nguidy tow, por
xñab tow parñee kxiñ dow laañee
xkaatyee. 4 ¡Mal do! ¿Pe nandy
to nawen nii deelñee choki do cos
nii no lo kislyu re, lëë do xtilyni
Dios? Kchë xaa nii choki cos nii
no lo kislyu re, xtilyni Dios. 5 Por
leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee: “Tir
xkëstyoo Dios kyalbini nii kwloo
xaa leñ styoo no ni chakladzy kaa
xaa nii jkëstyoo no xaa.” 6 Lëë Dios
kuñ lëë no yudar. Por leñ kitsy nii
kë xtiits xaa xñee: “Xsyonlë Dios
lo meñ nyaa. Per ngui xñee xaa

lo meñ mban.” 7 Kol ksoob xtiits
Dios, ni kol kxekw lo xaatox, tsiin
jkaaldy xaa lëë do. 8 Kol kpig lo
Dios tsiin kpig xaa lo do. Kchësy
to siñee bii chakladzy to kuuñtsyey
do tol, kol ktikche styoo do ni kol
nab nii ktsily Dios xtol do, tsiin kak
nyë styoo do. 9 Kol ktee në ni kol
koon. Deelñee xidzy to kol koon ni
deelñee gaa xle do kol kte në. 10 Kol
kak ndoladzy lo Dios tsiin klisklaa
xaa lëë do.

Meñ nii xsee chan xcombañer

11 Beetsy, kñeenëdy to xcombañer
do. Kchësy xaa nii xñeenë xcom-
bañer xñeenë ley. Aan deelñee
xsee do ley, lëë do xyak xtisy
aan chuuñtsyeydy to nii xñabey ley.
12 Tugak xaa nii bnee ley no, aan
misme gak lëë xaa nak xtisy lëësy
xaa schilo kteelaa ni ksaksi meñ.
Per lëë do, ¿cho nak to parñee ksee
do kan do xcombañer do?

Ndoondy pe cos kak kxe

13 Kol kon nrii kchë do siñee xñee
do: “Natse o kxe gaa lëë noo kyo
kyedzy rek, aan tu iz tsyo noo siko
par kyëë noo dilgensy ni ktsiñaa
noo tumi”, 14 aan ni nandy to dyon
pe cos kak kxe. Nak to sinak tu
xkey nii xlyañ palsye leñ kpaa, per
xlyëëdyo. 15 Këbty to singo, sink
masy kol këb: “Deelñee sneetsy
Dios kyalmbañ, lëë noo kuuñtsyey
nrii o nrek kaa.” 16 Per lëë lëë
do ndaan xñee do, ndox gon nii
kak nyaa do. 17 Tol gon chuñ
meñ nii nan xa kak cos buen aan
chuuñtsyeydy mew.

5

Nii ktsyool meñ rikw

1 ¡Kol kono na rikw!, aan kol koon
ni kol kuptsyë por ntseeb kchë
kyalnë dox nii ktsyool do. 2 Kchë
nii chap to xiñ, ni lëë kchë xab
non do kyëma. 3 Ni lëë kchë xor
do ni xtsiiñ do nii nyaa con plat
kyoo. Lëë kyalnë go ksaksi lëë do
sinak nii nyako ki. Pe nandy nii
beeñlo do kchë nii chap to, por lëë
tiemp mer kyal. 4 Kchë xaa nii kwë
tsiiñ lo xkwaa do singosy xkëëkiy
lëë do aan lëë Tat Tios biñ kchë nii
chuuñkiy xaa go. 5 Mentre kwche
do lo kislyu mbëë pañ do, kop to
kchë nii kokladzy to, ni bro do si
xro ma. Per lëë xtse kyalkuty sëëd
yob. 6 Kwnabey do kuty ni beety
kaa to meñ nii nody xtol aan ni tu
cho pe nëdy lo do.

Kol kyëmbës kiid Jesús

7 Lëë lëë do gon, beetsy, kol
kwës axte nii kiid Jesús stub. Kol
kak sinak xaa nii xkyë kon, xkwës
xaa xtiemp kyo parñee kak xk-
waa xaa. 8 Kol kwës ni kol kx-
ekw, por klyëëdy lëë Jesús kiid stub.
9 Jkëëkiydy to xcombañer do, tsiin
ni tu pe kliskiydy Dios lo do, por
klyëëdy lëë xaa kiid kuñ kyalxtisy.
10 Kol kak si kok kchë profet nii biid
kluuy xtiits Dios. Mban kwte xaa,
per pxekw xaa. 11 Dichos xaa nii
xtye lo kyalnë ni xekwo. Kayonle
gaa to kyalnë nii kwte Job aan px-
ekw xaa, ni kayonle to xa kontsi
Dios xaa despuesy, por tir buen Tat
Tios ni xkëstyoo xaa meñ nii xsoob
xtiits xaa.

12 Beetsy, jkoondy to Dios por
kpaa, ni jkoondy to Dios por kislyu,
ni jkoondy to Dios por cualquier
cos. Tsiñee këb to nii nliw, ktsëëdy
to lo xtiits to. Singo gak tsiñee gaa
këb to nii nlidyo, parñee ksaksidy
Dios to.

13 Deelñee no do kyalnë, kol nee
lo Dios. Deelñee xle gaa to kol kool
lo Dios. 14 Deelñee xsyaknë do, kol
kwetsy xaa kol nii xniladzy xtiits
Dios parñee kñab xaa lo Dios por
lëë do kyëëb xaa lëë do aceit con
xtiitspey Dios. 15 Aan deelñee tyub
styoo do kñab to lo Dios nii kyak
xaa xsyaknë, lëë xaa kyak. Aan
deelñee no xtol xaa lëë Dios ktsilyo.
16 Por ngo, kol kxobtol lsa xtol do
lo xcombañer do, ni misme lëë do
kol nab lo Dios nii kyak xcombañer
do. Por chon Dios xtiits xaa buen.
17 Sinakak no kok profet Elías, aan

tsiñee tyub styoo xaa kwnab xaa
lo Dios nii nyabty kyo, tson iz grol
byabty kyo lo kislyu. 18 Aan tsiñee
lëë xaa kwnee lo Dios stub, parñee
kyab kyo, lëë kyo byab aan lëë
kwaa kok.
19-20 Beetsy, deelñee kchoxso tu
xcombañer do lo xtiits Dios aan
ktikche do xaa, lëë do kteelaa xaa
lo kyalkuty ni lëë Dios ktsily kchë
xtol xaa.

Xkitsy klo San Pedre

1 Pedraa, xapostle Jesucrist
nakaa. Lëën xal kitsy re lo meñ
nii ncheno tañ nëz Ponto, Galacia,
Capadocia, Asia ni Bitinia. 2 Lëë
Dios kwle lëë do destye penaadle
por Kyalbini Ntson parñee kyak
nyë xkyalmbañ do con xcheñ
Jesucrist ni parñee ksoob to xtiits
xaa. Kakni Dios to tsigo busy ni
knee xaa tiits nii ngui kwe do.

Kyalmbañ nii këmbëës no

3 Kol tsoo ktee no skizh lo Tat Tios
pxosy Jesucrist, porque por xkyal-
wkëstyoo xaa lëë xaa bnee tiits kaly
no stub porñee lëë Jesucrist pañ lo
kyalkuty. Nrii xchoobladzy styoo
no 4 aan lëë no jkaa nii kneetsy Dios
kpaa. Nitylody ngo ni jkaaypej-
tyo ni jkooldyo. 5 Porñee xniladzy
to xtiits Dios lëë xaa chakni lëë
do parñee jkaa do kyalwtelaa nii
kneetsy xaa tsiñee lëë tse go tsitsiñ.
6 Por ngo tir xle do, nikxe nii
tedy to kyalnë xisy wiñ. 7 Por
nak xkyalwniladzy to sinak or. No
nii tedyo lo ki parñee kako preb.
Deelñee kxekw to preb, mastre kak
non xkyalwniladzy to que lo or,
por xnitylo or. Por ngo, tsiñee lox
kak xkyalwniladzy to preb, mastre
kak ntsono ni kak nono tsiñee lëë
Jesucrist kiid stub.
8 Xkëstyoo do Jesucrist nikxe nii
karty kan do xaa ni xniladzy to
xtiits xaa nikxe nii chandy to xaa.
Xle do aan chilody kñee do dyon xa
nak kyalwle go con tiits, 9 porñee
lëë do kwtelaa lo tol, ni por ngo gaa
nii xniladzy to xtiits xaa.
10 Destye tiemp byub profet xa
nak kyalwtelaa re ni kwnee xaa
xa nak kyalnsaak nii kxaal Dios lo
do. 11 Lëë xKyalbini Crist kwneel
lo profet kchë kyalnë nii ktsyool
Crist ni kchë kyalntson nii kiid de-
spuesy, aan lëë profet byub dyon
cho nak Crist ni pa wor kak kchë
nii xñee Kyalbini go. 12 Per lëë Dios
chëb nii lëdy par lëë xaa nak kchë
cos ko, sink par lëë dow. Kchë ngo
kwnee xaa nii bluuy xtiits Dios lo
do. No Kyalbini Ntson nii pchoo
kpaa styoo xaa. Axte angly chak-
ladzy kyeñ cos ko.

Chakladzy Dios nii kpichee no lo tol

13 Por ngo, kol kuñ pensar pe cos
kuñ do ni list kol kak. Tyub styoo
do kol ksaladzy nii kneetsy Dios
lo do tsiñee lëë Jesucrist klyañche.
14 Kol kak sinak xaa wiñ nii xsoob
tiits. Tsody to si kwyo do worñee
karty kniladzy to xtiits Dios, 15 sink
kol kpichee lo tol, por nody xtol
Dios nii kwtsyetsy lëë do. 16 Por leñ
xkitsy Dios xñee: “Kol kpichee lo
tol, por nody xtolaa.”
17 Deelñee xñee do nii pxosy to
nak Dios nii chuuñtsyey kyalxtisy
lo kislyu ni nan do nii xkwedy
xaa meñ, no nii ksal do xaa tu-
gak ni ktsyeb to xaa. 18 Por lëë
Dios pteelaa lëë do lo cos nii pa
xkiiñdy nii psaan pxusykoltoo do,
ni nan gaa to nii kozhty xtol do
con cos nii xnitylo. Kozhtyo con
or o plaat kaa, 19 sink con cheñ
nii pxee Crist kozho. Kuty xaa si
chety tu mëkwxiily nyë nii chokon
lo Dios. 20 Destye worñee karty kwe
kislyu byaan tiits nii singo ktsyool
Crist, per axte natiemp lëë xaa biid
kteelaa lëë do. 21 Por Crist lëë do
xniladzy xtiits Dios. Lëë Dios beeñ
kpañ xaa ni blisklaa xaa, ni por
ngo, Dios sye xsaladzy to ni xni-
ladzy to.
22 Porñee psoob to xtiits Dios,
ngo nii lëë xkyalmbañ do kok nyë
parñee jkëstyoo do xcombañer do.
Kol jkëstyoo xcombañer do tyub
tyub styoo do. 23 Por lëë do koly
stub, per lëdre xaa nii chety nak
pxosy to, sink lëë do koly por xtiits
Dios nii nitylody. 24 Ni lëë gaa Xtiits
Dios xñee:
Nak kchë meñ sinak kizhyë,

ni nak xkyalndaan meñ sinak
xkyoo kizhyë.
Xpidzy kizhyë ni xlyaal kyoo,
25 per lëë xtiits Dios, tsitsiñdy tse nii
nitylow.
Lëë tiits nii xteelaa go bluuy noo lo
do.

2

1 Por ngo, kol ksaan kchë clasy
tol, ni kyalwkëti, ni kyalmbidy ni
kchë clasy tiits xuuy. 2 Kol tsoki xti-
its Dios sinak nii choki mëëd yeeñ
nidzy, parñee kroob to ni telaa do
lo tol, 3 por kayanle to nii tir buen
Dios.

Lëë Crist nak sinak tu kyo nii mastre xkiiñ

4 Kol kpig lo Crist, por nak xaa
sinak tu kyo mbañ nii psëëb meñ,
per par Dios tu kyo nii mastre xkiiñ
ni non nak xaa. 5 Singo gak lëë
do nak to sinak kyo mbañ, aan lëë
Dios jkiiñ lëë do parñee por Jesu-
crist kokon do cos lo Dios. 6 Por ngo
gaa xñee xtiits Dios:
Leñ kyedzy Sión kixaa tu kyo nii
mastre xkiiñ.
Pee kyo go ni nguiw.
Lëë Crist nak kyo go aan buen tsi
meñ nii kniladzy xtiits xaa.
7 Tir non Crist lo do, porñee xni-
ladzy to xtiits xaa. Per lëë lo xaa
nii xnilasty, lëë xtiits Dios chak
cumplir tsiñee xñeew:
Lëë kyo nii psëëb xaa nii xsaa yu
byak tu kyo nii mastre non.
8 Ni chak cumplir tiits nii xñee:
Tu kyo nii kchal niy meñ ni kchon
meñ byak kyo go.
Xchalo niy meñ porñee xsaldy
meñ xtiits Dios ni par ngo gaa
byaano.

Meñ nii ngab lo Dios

9 Per lëë do pee do, pxosy nii
xkiiñ lo rey nak to, meñ nii xpichee
lo tol nak to, tu kyedzy nii ngab
lo Dios nak to, parñee kluuy do
xkyalntson Dios nii kwlii lëë do lo
nguey ni psëëb lëë do lo bini. 10 Klo
kwyody xkyedzy to, per lëë na lo
xkyedzy Dios ngab to. Klo ni tu
cho pkëstyoody lëë do, per lëë na
xkëstyoo Dios to.

Kol kpañ si xñabey Dios

11 Beetsy, xñen lo do sinak nii
nyak to xaa sit nii sitedy lo kislyu
re nii kpichee do lo tol por xtilyniw
xkyalmbañ do. 12 Ngui kol kak lady
xaa nii xnilasty Dios, tsiin nikxe
xñeenë xaa lëë do sinak nii nyak
to meñ mal, per tsiñee kan xaa nii
buen do, lëë xaa ktee skizh lo Dios
tse nii lëë kyalxtisy kak.
13 Chakladzy Dios nii ksoob to
xtiits kchë xaa xñabey nii no lo
kislyu. Kol ksoob xtiits xtisy, por
lëë xaa nak xaa nii mastre xñabey,
14 ni kol ksoob xtiits xaa xñabey nii
kxaal xaa ksaksi meñ mal ni kan
meñ nii chuñ buen.
15 Chakladzy Dios nii kuuñtsyey
do kyalbuen, parñee tsody pe cos
jkëëkiy meñ nguey lëë do.
16 Kol kpañ sinak tu xaa nii kindy
cho kñee lo, per lëdy por ngo nii
kuñ do tol. Kol tso si cho xaa nii
ngab lo Dios. 17 Kol ksal meñ ni kol
jkëstyoo xcombañer do nii xniladzy
xtiits Dios, ni kol ktsyeb Dios ni kol
ksoob xtiits xtisy.

Kyalmban nii kwtedy Crist

18 Kchë do siñee no xpixwan do
kol ksoob xtiits xaa nii kwxii lëë
do, nikxe buen xaa nikxe gaa mal
xaa. 19 Por buen nii tyeedy no
lo kyalnë nii chigaldy no porñee
xsoob no xtiits Dios. 20 Per deelñee
xsaksi meñ lëë do porñee beeñtsyey
do tu cos mal, ¿pe nan nii kxekw to
castigw? Suuñ ksak to Dios deelñee
kuuñtsyey do tu cos buen aan tedy
to castigw. 21 Par ngo kwle Dios to,
por mban kwtedy Crist por lëë do.
Kol kak si kok xaa. 22 Kwloody xaa
tol ni pkëëtidy xaa meñ, 23 kwëbty
xaa tsiñee kwlootsyetsy meñ xaa,
ni pe chëbty xaa tsiñee psaksi meñ
xaa, sink Dios nii chuñsye kyalxtisy
psaladzy xaa. 24 Lëë Crist byoy xtol

no lo crusy, parñee ksaan no xtol
no aan kpañ no sinak nonguialo.
Biswee meñ Crist parñee kyak to.
25 Por kwche do si xkwe mëkwxiily
nii këtañ, per lëë na nii lëë do big
lo Crist, lëë xaa chan lëë do si chan
meñ mëkwxiily ni chap cuidad xaa
xkyalmbañ do.

3

Xa kpañ meñ nii no tsiil

1 Kwnaa, kol ksoob xtiits tsiil do,
parñee deelñee no xaa xnilasty xti-
its Dios, kniladzy xaaw tsiñee kan
xaa xa nak xmod to. Xkiiñdy nii
tant tiits. 2 Tsiñee kan xaa nii
ngui nak xmod to, lëë xaa kniladzy.
3 Xixkwaady to nëz fuer, koondy
to kik to parñee kan meño, xixk-
waady to con cos or ni kakwty
to ladx non, 4 sink kol kxixkwaa
xkyalmbañ do, por nitylody kyal-
wxixkwaa go. Nyo kyalwxixkwaa
go tsiñee ni tu pe sidy kik to. Ngo
xyo styoo Dios. 5 Por singo kwx-
ixkwaa kwnaa nii bniladzy xtiits
Dios tiemp. Dios sye psaladzy me
ni psoob me xtiits tsiil me. 6 Singo
kok Sara. Psoob me xtiits tsiil me
Abraham ni “xey” kwnee me lo
xaa. Xiñ me kak to deelñee suñ do
kyalbuen ni ktsyebty to.

7 Singo gak lëë do xaapkiy, ngui
kol nee lo tsiil do. Kol ktee xlugar
me, lëjty xaktyee porñee nda me,
sink porñee wi me jkaa kyalnsaak
nii kneetsy Dios lo do. Singo kol
kuuñtsyey parñee ni tu pe klyëdy lo
do tsiñee kutiitsni do Dios.

Xaa nii xtyedy kyalnë porñee chuuñtsyey xaa kyalbuen

8 Ngui kol kpañ, kol jkëstyoo
xcombañer do. Kol kuñ kyalbuen
ni kol kak ndoladzy. 9 Ktikchedy to
mal por mal, ni ktikchedy to wlot-
syetsy por kyalwlotsyetsy, sink kol
nab lo Dios nii kakni xaa meñ por
lëë xaa kwtsyetsy lëë do parñee
kuuñlay xaa to.
10 Por deelñee chakladzy to nii
mbëë kpañ do,
no nii kap cuidad to ludzy to.
Kñeedy to tiits mal ni kchoody tiits
xuuy chuw do.
11 Kol kpichee lo kyalmal ni kol
kuuñtsyey cos buen,
ni kol kyub xa ktilynidy to meñ.
12 Por chap cuidad Dios xaa nii
chuñ kyalbuen
ni xkëëtyag xaa xtiits xaa go,
per xlëë xaa lo xaa nii chuñ cos
mal.

13 ¿Cho ksaksi lëë do na dyon
deelñee tugak chuñ do kyalbuen?
14 Per nikxe tedy to kyalnë por
xkyalbuen do, dichos to. Ni tu
cho ktsyebty to, 15 sink kol klaa nii
kñabey Crist leñ styoo do. List kol
kwe parñee ktikche do lo xtiits kchë
xaa nii kñabtiits penak nii xniladzy
to xtiits Dios, per con ndoladzy kol
nee ni nguudzy kol kak. 16 Ngui
kol kpañ parñee ni tu pe tsinidy
kik to, ni parñee kteladzy kchë xaa
nii xñeenë lëë do porñee xniladzy
to Crist. 17 Mbëë tedy to kyalnë
porñee chuñ do kyalbuen, deelñee
singo klyaño styoo Dios, lëdy nii
tedy to kyalnë porñee chuuñtsyey
do cos mal.

18 Por yuub Crist kuty por xtol
no, ni tu vueltak kuty xaa. Buen
xaa, per lëë xaa kwte kyalnë por
xtol no, parñee kpig no lo Dios.
Kuty xcuerp xaa, per lëë xkyalbini
Dios beeñ kpañ xaa stub. 19 Aan
por xKyalbini Dios lëë xaa kukluuy
xtiits Dios lo kyalbini nii no ny-
oogw. 20 Kchë kyalbini go psoobty
tiits xtiemp Noé, worñee kwëmbës
Dios mentre lëë barkw noyaa, aan
xaktyee xon meñ kwtelaa lo nis.
21 Lëë nis ko nak sinak kyalw-
chobnis nii xteelaa lëë no natiemp.
Xkiiñdy kyalwchobnis parñee kak
nyë xcuerp no, sink lëëw xkiiñ
parñee kñab no nii koli Dios kik no,
aan lëë xaa xteelaa lëë no porñee
lëë Jesucrist pañ, 22 ni lëë gaa xaa
byëp kpaa aan lëë xaa sob kwi Dios
nëzli aan kchë angly ni kyalbini nii
xñabey xsoob xtiits xaa.

4

Xa no nii kpañ no

1 No nii tsini kik to nii lëë do
tedy kyalnë si kwtedy Cristo. Kchë
xaa nii xtyedy kyalnë xpichee lo
tol, 2 parñee tyub nii kpañ xaa
tso xaa sinak xñabey Dios aan
kuuñtsyeytre xaa nii xlyañ styoo
xaa. 3 Tyub tsigo beeñtsyey do nii
chuuñtsyey xaa nii xnilasty xtiits
Dios. Beeñtsyey do cos mal, kwë
do kunip ni beeñtsyey do lni yox
ni psoxib to lo mdyo. 4 Lëë nana,
como chuuñtsyeytre to kchë cos ko,
lëë meñ xsee ni lëë meñ xñeenë lëë
do. 5 Per lëë meñ go kaktsyetsy lo
xaa nii kuñ kyalxtisy lo meñ mbañ
ni lo meñ kuty. 6 Por wi lo meñ kuty
kukluuy Crist xtiits Dios, parñee
kpañ xkyalbini meñ kuty sinak
xñabey Dios, nikxe nii si chetyak
chol meñ lo kislyu re kuty meñ go.
7 Lëë xtse kchë cos mer ksa. Por
ngo, kol ko xkyalcheñ do ni kol
kutiitsni Dios. 8 Per mastre pre-
cisy nii jkëstyoo lsa do xcombañer
do, por ndaly tol chuñ lsa lëë no
perdon por kyalwkëstyoo. 9 Kol
ktee lsa lidzy to kwës xcombañer
do, kyeejty to meñ. 10 Kol jkiiñ lo
xcombañer do según kyalnsaak nii
bneetsy Dios catu lo do. 11 Deelñee
no tu xaa nii xñee, no nii kak xtiits
xaa sinak xtiits Dios. Deelñee no
gaa tu xaa nii xkyë tu tsiiñ no nii
kuñ xaaw según fuersy nii pteedy
Dios lo xaa. Kchë nii kuuñtsyey do
no nii kteedy to skizh lo Dios por
Jesucrist. Lo xaa, no nii tugak ktee
no skizh. Amén.

No nii tyeedy no kyalnë

12 Beetsy, kseedy to tsiñee tedy
to kyalnë, parñee kak to preb cos
nii nonguialdy kako, 13 sink kol
kle nii lëë do no tedy kyalnë nii
kwtedy Crist, tsiin singo gaa kle
do tsiñee lëë xaa kiid. 14 Deelñee
xkotsyetsy meñ do porñee xniladzy
to xtiits Crist, dichos to, por lëë
xKyalbini Ntson Dios tugak chakni
lëë do. 15 Deelba ni tu do tejty
kyalnë por kyalkpaan o porñee gaa
beety to o porñee gaa xsyëëb to lo
xtily meñ. 16 Per deelñee xtyedy
to kyalnë porñee xniladzy to xtiits
Crist, ktelasty to, sink kol ktee skizh
lo Dios nii ngab to lo Crist. 17 Por
lëë tse kutsiñ nii lëë kyalxtisy kislo
lady meñ nii ngab lo Dios. Aan
deelñee lady no kislo kyalxtisy, ¿xa
lë nii kak xaa nii xsoobty xtiits
Dios? 18 Aan deelñee pensy xtyelaa
xaa buen, ¿xa lë nii ktsyool xaa mal
ni xaa ngoptol? 19 Por ngo kchë
xaa nii ngab lo Dios nii xtye kyalnë,
nody nii ksaan xaa kyalbuen, sink
no nii jko xaa xkyalmbañ xaa ña
Dios, por lëë Dios psaaw, ni bueen
gaa Dios.

5

Lëë Pedre xñee lo xaa kol

1 Lëën kñe lo xaa kol nii xñabey
lo meñ nii xniladzy xtiits Dios, por
sinak xaa nakaa. Konaa kyalnë
nii kwtedy Crist, ni wi gaan jka nii
nare kneetsy Dios. 2 Sinak tu xaa
nii chap cuidad mëkwxiily, kol kap
cuidad meñ nii ngab lo Crist nii
psaan Dios lo do. Kol kan meñ go
sinak xñabey Dios. Kyëdy to tsiiñ
por tumi, sink tyub styoo do kol
kuñ xtsiiñ do. 3 Kakty to sinak nii
lëë do nyak xpixwan meñ nii ngab
lo Dios, sink kol ktee nii kseedy
meñ lo do, 4 parñee tsiñee kiid mer
xaa nii xñabey lo meñ nii xniladzy
xtiits Dios, jkaa do tu premio nii
nitylody.
5 Singo gak lëë do xaa yeeñ kol
ksoob xtiits xaa kol. No nii ksoob
lsa do xtiits xcombañer do, por xy-
ody xaa nii chak nyaa styoo Dios,
per chuñ xaa yudar xaa ndoladzy.
6 Kol kak ndoladzy lo Dios,
parñee klisklaa xaa lëë do tsiñee
lëë tiemp tsitsiñ. 7 Kol ksaan
kchë kyalnë nii sini kik to lo Dios,
por lëë xaa nakni lëë do. 8 Kol
kak nyaani ni kol kwena, por lëë
xaatox nii xlëë lo doënsë sinak
xkyënsë tu mëëtsy nii këkyub pe

kaw. 9 Fuert kol kak, kchooxsody
to lo xtiits Dios, por nan do nii
wi kchë xcombañer do nii nche
tyub lo kislyu no tedy lo kyalnë nii
no tedy to. 10 Per tsiñee lox tedy
to kyalnë xisy wiñ, lëë Dios kuñ
ktaan lëë do ni lëë xaa kyuñ lëë
do segur. Xkëstyoo Dios no ni lëë
gaa xaa kwtsyetsy lëë no parñee
jkaa no kyalntson nii kteedy xaa
lo meñ nii ngab lo Crist, aan iip
kyaldy kyalntson go. 11 Kyaldy
xkyalwnabey Dios. Tugak kñabey
xaa. Amén.

12 Chopaa Sil xkë kitsy re, por
tu xaa nii chaapaa confians nak
xaa. Lëën xal kitsy re parñee
kniyaa nii lëë do kwaa xkyalnsaak
Dios, porñee xkëstyoo xaa lëë do.
Kchooxsody to lo kyalnsaak ko.

13 Xkëëptyux meñ Babilonia nii
xniladzy xtiits Dios lëë do. Wi
meñ go kwle Dios sinak kwle Dios
lëë do. Ni xkëëptyux Marcos lëë
do. Nak xaa sinak xiñaa. 14 Kol
jkëëptyux xcombañer do con tu
pxit. Tsaap në Dios que nii ngui
tso do kchë do siñee ngab to lo Je-
sucrist. Amén.

Xkitsy pchop San Pedre

1 Naa nak Simoñ Pedre. Xtsiiñ Je-
sucrist xkyën, xapostle xaa nakaa.
Lëën xal kitsy re lo do porñee xni-
ladzy to xtiits Dios sinak nii xni-
ladzy noow, por tir buen Dios ni
tir buen Jesucrist nii xteelaa lëë no
lo tol. 2 Lëë Dios kakni lëë do ni
knee tiits nii mbëë kpañ do, porñee
xniladzy to xtiits xaa ni xniladzy to
xtiits Jesús.

Xa no nii kpañ meñ nii ngab lo Dios

3 Lëë Dios xneetsy kchë cos nii
xkiiñ no parñee kpañ no ni jkiiñ no
lo xaa. Lëë xaa bluuy xkyalntson
xaa nii kwtsyetsy lëë no. 4 Por kchë
cos re lëë xaa bneetsy xkyalntson
xaa nii mastre non lo no, parñee
por kchë cos re kpig to lo Dios tsiin
telaa do lo kchë tol nii no lo kislyu.
5 Ni por ngo no nii ktsëë do xmod
to deelñee xniladzy to, ni no nii ko
do xkyalcheñ do parñee kyeñ do.
6 Deelñee xyeñ do, no nii kxekw to,
aan deelñee xekw to, no nii kap to
paciensy, aan deelñee chap to pa-
ciensy, no nii ksoob to xtiits Dios.
7 Aan deelñee xsoob to xtiits Dios,
no nii kleni do betsy to, aan deelñee
xleni do betsy to, no nii jkëstyoo do
xaa.
8 Deelñee kuuñtsyey do kchë cos
re, no cuent nii mbañ do ni byuum-
beydy to Jesucrist singosy. 9 Sinak
ciegw ni sinak xaa nii chandy sit
nak xaa nii chuuñtsyeydy kchë cos
re, bnityladzy xaa nii ptsily Dios
xtol xaa. 10 Por ngo, beetsy, kchë
do siñee kwle Dios to ni kwtsyetsy
Dios to, kol ktee nii kchosody styoo
do, tsiin kyabty to lo tol. 11 Singo
mod nëz re nëz rek kyaly laañee
xñabey Jesucrist sëëb to.
12 Ksandyaa, nikle nii nanle to
kchë cos re ni xchosody to lo xtiits
Dios. Tugak lëëw ksetyaa lo do.
13 Por mentre bii mbañaa, nonguial
nii kñen lo do. 14 Lëë Jesucrist
nël nii klyëëdy lëën ksaan kislyu
re. 15 Per lëën kte nii nikxe ketyaa
knitylasty to kchë cos re.

Xaa nii kon xkyalntson Crist

16 Kchë tiits nii bñee noo lo do nii
xñee xa nak xkyalwnabey Jesucrist
ni xñee nii lëë xaa kiid stub, lëdy
cuento. Por yuub loo noo ptyon
noo xkyalntson xaa. 17 Ptyon noo
ptee Dios kyalwnabey lo xaa ni pt-
syon noo tiits ntson nii chëb Dios:
“Lëë xiñaa nrii. Xkëstyoon xaa ni
xlen lo xaa.” 18 Ptsyon noo nii
kpaa pchoo tsiy Dios, por ksa noo
Jesucrist nche chex kiy ntson go.
19 Kchë nrii xluuy nii tiitsli nak
nii pkëë kchë profet. Buen chuñ
do nii xsal dow. Nako sinak bini
nii xsaani lo nguey, axte nii kyaani
lyu, ni klyañ mëly nii ksaani leñ
styoo do. 20 Per kol ksaladzy nii
chilody nii cholsye kñee xa nak
xtiits Dios. 21 Por kwneedy pro-
fet porñee kwlaño styoo xaa, sink
xcuent Dios kwnee xaa, ni lëë gaa
Kyalbini Ntson psaabini leñ kik
xaa.

2

Xaa nii xluuy tiits xuuy
(Judas 4-13)

1 Per kwyo profet wnee xuuy
leñ xkyedzy meñ Israel, ni so gaa
maestre wnee xuuy lady to. Tsi-
laan kluuy xaa xlay xaa. Ska xaa Je-
sucrist nii pteelaa xaa, per klyëëdy
lëë xaa kyab lo tol. 2 Ndaly meñ
sëëb xlad xaa, aan por kchë xaa
go lëë meñ kñeenë xtiits Dios nii
xteelaa. 3 Aan como choki maestre
go tumi, lëë xaa jkëëti lëë do, per
ktiiydy xaa por lëë xtse xaa kyal.
4 Ptsildy Dios xtol angly nii kwloo
falt, sink lëë Dios pxaal angly ko
linfiern. Lo nguey no angly ko
axte nii kak kyalxtisy. 5 Ni ptsildy
Dios xtol meñ tiemp, sink lëë Dios
psyaab tu kyotox nii bnitylo meñ

mal go, aan xaktyee Noé ni skadzy
meñ pteelaa xaa, porñee bluuy Noé
xtiits xaa. 6 Lëë gak Dios bnitylo
kyedzy nii lë Sodoma ni kyedzy nii
lë Gomorra. Psaay xaaw axte nii
byako nëb xkiti, parñee ktsyeb meñ
mal nii xsoobty xtiits Dios. 7 Per
pteelaa xaa Lot, porñee tu xaa buen
kok Lot ni pteenë Lot kon xaa xa
pañ kchë meñ mal go.
8 Sosobsye tse pteenë Lot kon Lot
ni biñ Lot kchë nii beeñtsyey meñ
mal go. 9 Nan Dios xa kteelaa xaa
meñ nii xsoob xtiits xaa lo kyalnë
ni lëë xaa ksaksi meñ mal tugak,
axte tse nii lëë kyalxtisy kak. 10 Lëë
Dios ksaksi meñ nii xsaandy tol ni
xsaldy Dios. Chondy meñ go ti-
its ni xtsyebty meñ go xkotsyetsy
meñ go kyalwnabey nii no kpaa.
11 Lëë angly, nikxe nii ndaan xaa
ni xñabey xaa, xyaxty xaa këntseeb
xaa lo kyalwnabey go xcuent Dios.
12 Nak kchë xaa go sinak ma nii
nody xkyalcheñ, singosy mbañ
xaa, par kety xaa mbañ xaa.
Xñeenë xaa cos nii nandy xaa xa
nak, per lëë xaa kety si chety chol
ma, 13 lëë xaa ktsyool kyalnë sinak
nii psaksi xaa meñ. Xsyak xaa nii
xle xaa, chuñ xaa nii xlyaañtyee
styoo xaa. Xkwii xaa xkyalto do
tsiñee chinal xaa lëë do tu fiest.
14 Chilody kan xaa tu kwnaa por
lëë xaa xsya tol gaa, xyeejty xaa
lo tol. Xkwiiso xaa styoo meñ
mban, choki xaa cos, nguialsi xaa.
15 Këtañ xaa por lëë xaa pchooxso
lo xtiits Dios. Nak xaa sinak pro-
fet Balaam xiñ Beor, nii kokladzy
ntsiñaa tumi con cos mal, 16 aan
kwëntseeb tu burr kusy lo xaa por
kchë xtol xaa. Kwnee ma si xñee
meñ aan blaady ma nii nyuñre xaa
cos mal.
17 Nak kchë xaa go sinak kiigw
nii nody nis ni xkey nii choy me,
lëë xaa kyey lo nguey poo yeesy.
18 Xñee xaa kchë tiits yox nii pa
xkiiñdy, aan con kyalwniladzy ni
tol xkwiiso xaa styoo xaa nii kal lik
kwtelaa lo tol. 19 Xñee xaa nii lëë
meñ telaa, per ni lëë xaaënlaady,
por kchë xaa nii xyab lo tol ëtuu
low. 20 Kchë xaa nii xniladzy xtiits
Jesucrist ni kwtelaa lo tol, deelñee
kyab xaa lo tol stub, mastre ntseeb
xyak xaa. 21 Por masy buen nyi
xaa deelñee nyuumbeydy xaa xtiits
ntson Dios, lëjty nii psaan xaaw.
22 Per lëë xaa chuñ cumplir tiits nii
xñee: “Lëë mëkw xpikche lo xintsib,
ni lëë ngutsy nii lox kosy xtuupxto
lo peñ.”

3

Lëë Jesús kiid

1 Beetsy, nrii schop kitsy nii xalaa
lo do. Leñ chop kitsy re kokladzyaa
nii nsaabinin kik to. 2 Kol ksaladzy
nii kwnee profet penaadle, ni kol
ksaladzy nii kwnabey Jesucrist nii
pteelaa lëë no. Lëë apostle bluuyo
lo do.
3 Per precisy nii ksaladzy to nii
tsiñee lëë tse mer tsitsib, lëë xaa
nii kidyni xtiits Dios kiid, lëë xaa
go kpañ si xkaatyee, 4 aan lëë
xaa go këb: “¿Koo gaa Crist na
kiid? Destye nii kuty pxosykoltoo
no, sinak kak cos nako destye nii
kwche kislyu.” 5 Chaklasty xaa
go kyeñ xaa nii destye tiemp no
kpaa, aan por xkyalwnabey Dios
lëë kislyu pchukë lo nis, lo nis
kwyaaw. 6 Aan por xnisak kyotox
nii byab lëë kislyu go kwnitylo.
7 Per lëë kpaa ni kislyu nii no
natiemp byaanle par ki por lëë
Dios kwnabey nii singo kako. Lëë
ki ksaayo tse nii lëë kyalxtisy kak,
tse nii lëë meñ mal nitylo.
8 Ni knitylasty to, beetsy, nii tu
kpidz nak sinak tu mily iz lo Dios,
ni nak tu mily iz sinak tu kpidz
lo xaa. 9 Lëdy nii xlyëë Dios par
kuñ xaa cumplir xtiits xaa, sinak
nii xsyak grol meñ, sink chap xaa
paciensy, por chaklasty xaa nii
kyëtañ ni tu meñ, sink chakladzy
xaa nii ktikche meñ styoo lo xaa.

10 Per lëë Jesucrist kyood sinak
tsiñee chiid tu ngbaan. Tse go lëë tu
bidox tso aan lëë kpaa nitylo, kchë
cos tsek con ki, ni lëë kchë cos nii
no lo kislyu tsek.
11 Ya ke nii lëë do nan xa nitylo
kchë cos, ¿pe toodyxe no nii kpañ
do sinak xñabey Dios, ni kniladzy
to xtiits xaa tyub styoo do? 12 Kol
kyëmbës Dios ni kol ktee nii kyob
kyood xaa. Tse go lëë kpaa nitylo lo
ki ni lëë kchë cos tsek lo bëly, 13 per
lëë no këmbës kpaa kub ni kislyu
kub nii kneetsy Dios. Kchësy meñ
kpañ lo kislyu go sinak xñabey Dios.
14 Por ngo, beetsy, lëë ka lëë do
këmbës kyood xaa, kol ktee nii kpañ
do sinak xñabey Dios parñee tsody
xtol do. 15 Kol ksaladzy nii chap
Jesucrist paciensy lo no parñee ty-
eelaa no. Singo pkëë betsy no Pable
lo kitsy nii pxaal xaa lo do. Lëë
Dios psaabini kik xaa. 16 Kchësy
leñ kitsy nii pxaal xaa pkëë xaa
kchë cos re. No cos nii ngan kyeeñ
no, aan xkëëtañ meñ nguey lo tiits
ko, sinakak xkëëtañ meñ lo xkitsy
Dios, per lëë meñ nii chuuñtsyeyo
nitylo.
17 Por ngo, beetsy, kol kap cuent,
por nanle to kchë cos re parñee
jkëëtidy meñ mal lëë do ni parñee
kchosody styoo do. 18 Per kol kyu-
umbey nyë Dios ni Jesucrist aan kol
jkëstyoo xaa leñ styoo do. ¡Tugak kol
ktee skizh lo xaa! Amén.

Xkitsy klo San Juan

Tiits nii xnee kyalmbañ

1 Lëë noo xkëë nii nol worñee
karty kwe kislyu. Ptsyon noow
ni ptyon noow con yuub loo noo.
Ptyon noow ni psyeeñ noow con
ña noo. Tiits nii xnee kyalmbaño.
2 Lëë kyalmbañ go biid. Ptyon
noow ni lëë noo xñee xa nako. Lo
Dios kwyo kyalmbañ nii nitylody
ko, per lëëw biid loo noo. 3 Lëë na
lëë noo xñee kchë nii ptyon noo ni
ptsyon noo lo do parñee kyak tusy
no, por lo Tat Tios ni lo xiñ xaa
Jesucrist ngab no. 4 Lëë noo xkëë
kchë cos re tsiin lox kle noo.

Lëë Dios nak bini

5 Lëë Jesucrist në loo noo nii lëë
Dios nak bini. Ni tu nguey kindy
laañee sob xaa, ni nli gaaw. Por
ngo lëëw xniiy noo lo do. 6 Per
deelñee xñee no nii lo Dios ngab no,
aan no no lo nguey, wnee xuuy no,
por chuuñtsyeeydy no nii xñee no.
7 Deelñee no no lo bini sinak nii no
Dios lo bini, lëë no kyak tusy ksa
xcombañer no ni lëë xcheñ xiñ xaa
Jesucrist ktsily kchësy xtol no.
8 Deelñee xñee no nii nody xtol
no, misme lëë no xkyëti, aan nody
tiitsli leñ styoo no. 9 Per deelñee
kxobtol no xtol no, ndon no nii
buen Dios, aan lëë xaa ktsily xtol
no ni lëë xaa kuuñ nyë lëë no.
10 Deelñee xñee no nii xlyody no tol,
tsigo lëë no xñee nii lëë Dios nak
wnee xuuy, aan karty kniladzy no
xtiits xaa tyub styoo no.

2

Lëë Jesús xsoli lëë no lo Dios

1 Xiñ, lëën xkë nrii lo kitsy nii
xalaa lo do, parñee kody to tol. Per
deelñee ko tu do tol, chaap no tu
xaa nii ksoli lëë no lo Tat Tios, lëë
xaa go nak Jesucrist. Buen xaa.
2 Lëë Jesucrist kuty parñee ktsily
xaa xtol no, ni lëdy kaa nonsy xtol
no, sink wi xtol kchë meñ nii nche
lo kislyu.
3 Deelñee xsoob no xtiits Dios,
schilo tyeesy no nii xyuumbey no
xaa. 4 Per deelñee no tu xaa nii
xñee: “Naa si xyuumbeyaa Dios”,
aan xsoobty xaa xtiits Dios, tu
wnee xuuy xaa aan nlidy nii xñee
xaa. 5 Per lëë xaa nii xsoob xti-
its Dios nyoo nii tyub styoo xaa
xkëstyoo xaa Dios, aan singo mod
ndon no nii lo Dios ngab no. 6 Kchë
xaa nii xñee nii lo Dios ngab xaa, no
nii kpañ xaa sinak pañ Jesucrist.

Meñ nii no lo bini

7 Beetsy, ngubty tiits nii xkën
lo kitsy nii xalaa lo do. Biñle
tow destye klo. Lëëw nak tiits nii
pkëëtyagle to. 8 Per ngubo ni ti-
itsliw porñee beeñtsyey Cristo ni
porñee chuuñtsyey dow. Lëë nguey
kwtedy aan lëë bini nii nli xsaani
xpibëly.
9 Deelñee no tu xaa nii xñee:
“Lo bini son”, aan xkëstyoody xaa
xcombañer xaa, lo nguey bii so xaa.
10 Lëë xaa nii gaa xkëstyoo xcom-
bañer lo bini so xaa, aan kindy cos
nii ksyaab xaa lo tol. 11 Per lëë xaa
nii xkëstyoody xcombañer lo nguey
no xaa, aan nandy xaa pa si xaa,
porñee xlaady nguey kan xaa.
12 Beetsy, lëën xkë nrii lo kitsy
nii xalaa lo do parñee kniyaa nii
lëë Dios ptsily kchë xtol do por Je-
sucrist. 13 Lëën xal kitsy re lo do
kchë do siñee nak to xaa kol, por lëë
do xyuumbey xaa nii nol worñee
karty kwe kislyu. Kchë do siñee
nak to xaa yeeñ, lëën xal kitsy re lo
do por lëë do beeñ gan lo xaatox.
14 Lëën xal kitsy re lo do porñee
xyuumbey do Tat Tios. Lo do siñee
nak to xaa kol xalaa kitsy re, por
xyuumbey do xaa nii nol worñee
karty kwe kislyu. Singo gak lëë
do, xaa yeeñ, lëën xal kitsy re lo
do porñee ndaan do ni porñee xni-
ladzy to xtiits Dios ni porñee beeñ
do gan lo xaatox.

15 Jkëstyoody to kislyu ni
jkëstyoody to kchë nii no low.
Porque chilody jkëstyoo do Dios
deelñee xkëstyoo do nii no lo kislyu
re. 16 Porque ni tu cos nii xnee
kislyu ngabty lo Dios, sink lo kislyu
ngabo. Lo kislyu xlyañ kyalmal, ni
xlyañ nii kap meñ kchë nii chan
meñ, ni lo kislyu xlyañ nii lëë meñ
kap cos parñee kak nyaa meñ.
17 Por lëë kislyu ni lëë kchë cos
mal nii no low tedy, per lëë xaa nii
chuuñtsyey nii xyo styoo Dios tejty
xaa, sink lëë xaa kpañ tugak.

Tiitsli ni tiits xuuy

18 Beetsy, lëë wor kutsiñ. Kay-
onle to gaanoo nii lëë tu xaa nii xlëë
lo Crist kiid. Lëë na ndaly xaa nii
xlëë lo Crist kwlañche. Por ngo nii
ndon no nii lëë wor kutsiñ. 19 Lady
no pchoo xaa, per lëdy ksa no xaa
nak, porque deel nyak ksa no xaa,
ngwës xaa lo no. Per lëëw kok singo
parñee kak nyoo nii lëdy ksa no xaa
nak.
20 Lëë Crist bneetsy Kyalbini
Ntson lo do. Por ngo kchësy
to xyeñ. 21 Xkëdyaa kchë nrii
lo kitsy nii xalaa lo do, porñee
xyuumbeydy to tiitsli, sink lëëw
xkën porñee xyuumbey dow ni
porñee nan do nii chilody kchoo
tiits xuuy lo tiitsli.
22 ¿Cho nak wnee xuuy dyon?
Wnee xuuy gon nak xaa nii xñee nii
lëdy Jesús nak xaa nii pxaal Dios.
Lëë xaa go xlëë lo Crist, por xka xaa
Dios ni xka xaa Xiñ Dios. 23 Nody
Dios leñ styoo xaa nii xka Xiñ Dios,
per lëë xaa nii xchoo xfavor Xiñ
Dios, no Dios leñ styoo xaa.
24 Kol ksoob xtiits Dios nii
pkëëtyag to penaadle. Por deelñee
tugak tso tiits ko leñ styoo do, lëë
do kak ksa Dios ni lëë do kak ksa
xiñ xaa. 25 Ni lëë Jesucrist kaa nël
nii lëë xaa knee tu kyalmbañ nii
nitylody lo no.
26 Lëën xkë kchë nrii parñee
jkëëtidy meñ do. 27 Per lëë Kyalbini
Ntson nii bneetsy Jesucrist no leñ
styoo do, aan xkiiñdy nii cho kuuñ
kseedy lëë do, por misme Kyalbini
Ntson xluuy kchë cos lo do, ni non-
syke tiitsli xluuyo. Xluuydyo tiits
xuuy. Tugak kol kak ksa Jesucrist
por singo bluuy Kyalbini Ntson lo
do.
28 Beetsy, tugak kol kak ksa Crist
parñee ni tu pe tsinidy kik no tsiñee
lëë xaa kiid, ni parñee ktelasty no
tyon no xaa. 29 Nan do gon nii
buen Jesús, per no nii kaknan do
nii kchësy xaa nii chuuñtsyey kyal-
buen nak xiñ Dios.

3

Xaa nii nak xiñ Dios

1 Kol kuy gaanoo xaatke xkëstyoo
Tat Tios lëë no. Por ngo nii nak no
xiñ xaa, ni nli gaa nii xiñ xaa nak
no. Por ngo xyuumbeydy chol meñ
lo kislyu re lëë no, porñee karty
kyuumbey meñ Dios. 2 Xiñ Dios
gon, beetsy, nak no, aan nikxe nii
ndondy no cho kak no o xa kak
kaa no despuesy, ndon no nii tsiñee
lëë Jesús kiid, lëë no kak sinak
xaa, por lëë no tyon xa chak xaa.
3 Aan kchësy xaa nii Jesúsye xsal-
adzy chak nyë, porñee nan xaa nii
nyë Jesús.
4 Kchësy xaa nii chuñ tol chuñ
cos mal, por cos mal nak tol. 5 Ni
nanle gaa to nii lëë Jesús biid lo
kislyu par ktsily xaa tol, ni nan do
nii nody xtol xaa. 6 Por ngo nii
chuñdy kchë xaa nii nak ksa Jesús
tol, per lëë xaa nii chuñ tol karty
kan xaa Jesús ni karty kyuumbey
xaa xaa. 7 Beetsy, kyëtidy to por
buen kchë xaa nii chuñ kyalbuen,
sinak nii buen Jesús. 8 Per lëë xaa
nii chuñ tol lo xaatox ngab xaa,
por wal nii ngoptol xaatox destye
penaadle. Por ngoo gaa lëë Xiñ
Dios biid knitylo xtsiiñ xaatox.
9 Ni tu xaa nii nak xiñ Dios
chuñdy tol, porque lëë xaa kwaa
kyalmbañ nii pteedy Dios aan
chilody kuñ xaa tol, por xiñ Dios

nak xaa. 10 Ndoon cho nak xiñ
Dios ni ndoon cho nak xiñ xaatox,
porque kchë xaa nii chuñdy
kyalbuen ni xkëstyoody xcombañer
lëdy xiñ Dios nak xaa.

Kol tso jkëstyoo no xcombañer no

11 Penaadle kayon do nii no nii
jkëstyoo no xcombañer no. 12 Kakty
no sinak Caín, por lo xaatox ngab
xaa. Por ngo nii beety xaa betsy
xaa. ¿Penak dyon beety xaa betsy
xaa? Porñee gon nonsyke cos
mal beeñtsyey xaa. Lëë betsy xaa
beeñtsyey nonsyke cos buen. Por
ngo nii beety xaa xaa.

13 Beetsy, kseedy to deelñee
klëë meñ lo kislyu lo do. 14 Por
lëë no kwtelaal lo kyalkuty par
jkaa no kyalmbañ aan ndon no
nii lëëw kwaa no, por xkëstyoo
no xcombañer no. Mbañdy kchë
xaa nii xkëstyoody, sink kuty xaa.
15 Nweety bñech nak kchë xaa nii
xkëstyoody xcombañer ni nan gaa
to nii ni tu nweety bñech jkaady
kyalmbañ nii nitylody. 16 Ndon no
xa nak kyalwkëstyoo por lëë Jesús
ptee xkyalmbañ por lëë no. Singo
gak, no nii ktee no xkyalmbañ
no por xcombañer no. 17 ¿Per xa
tso xkyalwkëstyoo Dios leñ styoo
no deelñee rikw no aan chuuñdy
no xcombañer no nii no lyaadzy
yudar? 18 Beetsy, lëjty xaktyee tiits
sye tyeesy no nii xkëstyoo no, sink
no nii kuuñ no betsy no yudar.

Mastre ngol Dios lo styoo no

19 Singo mod ndon no nii xiñ
Dios nak no, aan ktsyebty no Dios.
20 Deelñee xsyak no nii mal no
leñ styoo no, pe tsinidy kik no,
por mastre ngol Dios lo styoo no
aan lëë xaa nan kchë kchësy cos.
21 Beetsy, deelñee pe sinidy kik no,
Dios sye xsaladzy no. 22 Aan lëë xaa
kneetsy kchësy nii kñab no, porñee
xsoob no xtiits xaa ni chuuñtsyeey
no nii xyo styoo xaa. 23 Lëë xaa
xñabey nii kniladzy no xiñ xaa Jesu-
crist, ni jkëstyoo no xcombañer no
sinak kwnabey Jesucrist. 24 Kchë
xaa nii xsoob xtiits Dios, no Dios
leñ styoo xaa ni no xaa leñ styoo
Dios. Aan por Kyalbini Ntson nii
bneetsy Dios lo no ndon no nii no
Dios leñ styoo no.

4

XKyalbini Dios ni xkyalbini xaa nii xlëë lo Crist

1 Beetsy, knilasty to xtiits kchë
xaa nii xñee nii no xKyalbini Dios
leñ styoo, sink kol kuñ xaa preb,
parñee kyeñ do dyon pe xKyalbini
Dios no leñ styoo xaa ote lëdyo yak.
Porque tir ndaly xaa wnee xuuy
ncheno lo kislyu aan xñee xaa nii
xtiits Dios xluuy xaa. 2 Sinrii mod
kyeñ do cho no xKyalbini Dios leñ
styoo: kchësy xaa nii xñee nii lëë
Jesucrist biid sinak tu mguiy no
xKyalbini Dios leñ styoo. 3 Per lëë
xaa nii xñeedy singo nody xKyal-
bini Dios leñ styoo xaa, sink xkyal-
bini xaa nii xlëë lo Crist no leñ
styoo xaa. Kayonle gaa to nii lëë
kyalbini go kiid lo kislyu, per lëëw
kwlañchel.
4 Beetsy, lo Dios ngab to ni lëë
gaa to beeñle gan lo kchë xaa wnee
xuuy go. Por mastre ndaan xaa
nii no xlad to que xaa nii no xlad
xaa nii nche lo kislyu. 5 Lo kislyu
ngab kchë xaa go. Por ngo nii chak
lo kislyu xñee xaa ni por ngo nii
xkëëtyag meñ xtiits xaa. 6 Lëë lëë
no lo Dios ngab no, aan kchë xaa nii
xyuumbey Dios xkëëtyag nii xñee
no, per lëë xaa nii ngabty lo Dios
xkëëtyagty xaa nii xñee no. Sinrii
mod tsigo busy kyeeñ no cho nli no
xKyalbini Dios leñ styoo, ni cho no
gaa xkyalbini wnee xuuy leñ styoo.

Xkyalwkëstyoo Dios

7 Beetsy, no nii jkëstyoo lsa no
lëë no, por xkëstyoo Dios lëë no.
Aan kchësy xaa nii xkëstyoo nak
xiñ Dios ni xyuumbey Dios. 8 Per

lëë xaa nii xkëstyoody xyuumbeydy
xaa Dios, por tir xkëstyoo Dios
kchësy meñ. 9 Nyoo nii xkëstyoo
Dios lëë no por lëë xaa pxaal xiñ
tusy xaa lo kislyu parñee kneetsy
xaa kyalmbañ lo no. 10 Ni lëdy
kaa lëë no pkëstyoo Dios, sink lëë
xaa pkëstyoo lëë no, aan lëë xaa
pxaal xiñ xaa biid ktsily xtol no.
Singo mod lëë xaa bluuy xa nak
kyalwkëstyoo.

11 Beetsy, deelñee singo pkëstyoo
Dios lëë no, no nii jkëstyoo no xcom-
bañer no. 12 Ni tu cho karty kan
Dios, per deelñee xkëstyoo lsa no
xcombañer no, no Dios leñ styoo
no ni lëë xkyalwkëstyoo xaa no leñ
styoo no. 13 Ndon no nii no no leñ
styoo Dios ni no xaa leñ styoo no
por lëë xaa bneetsy xKyalbini xaa
lo no. 14 Ni lëë gaa no ptyon ni
xñee nii lëë Tat Tios pxaal xiñ par
kteelaa xaa meñ nii nche lo kislyu.
15 Kchësy xaa nii xñee nii Xiñ Dios
nak Jesús, no Dios leñ styoo xaa ni
no xaa leñ styoo Dios.

16 Singo mod lëë no ndon ni
lëë no xniladzy nii xkëstyoo Dios
no. Tir xkëstyoo Dios, aan leñ
styoo xaa nii xkëstyoo xcombañer
no Dios ni no gaa xaa leñ styoo
Dios. 17 Sinrii mod xluuy no nii no
kyalwkëstyoo leñ styoo no, parñee
tsiñee lëë Dios kuñ kyalxtisy kt-
syebty no, por sinak Jesucrist nak
no lo kislyu re. 18 Deelñee no kyal-
wkëstyoo kindy tseb. Por lëë kyal-
wkëstyoo xkwii tseb, por castigw
chiidni tseb. Deelñee no tu xaa nii
xtsyeb, karty jkëstyoo xaa.

19 Xkëstyoo no porñee klo Dios
pkëstyoo lëë no. 20 Deelñee no tu
xaa nii xñee: "Xkëstyoon Dios", aan
xlëë xaa lo xcombañer xaa, tu wnee
xuuy nak xaa, por deelñee chan
xaa xcombañer xaa aan xkëstyoody
xaa xaa, chilody jkëstyoo xaa Dios
nii chandy xaa. 21 Ni lëë gaa
Jesús kwnabey nii kchësy xaa nii
xkëstyoo Dios no nii jkëstyoo xaa
xcombañer xaa.

5

Xaa nii chuñ gan lo tol

1 Kchësy xaa nii xniladzy nii lëë
Jesús nak Crist nii pxaal Dios nak
xiñ Dios, aan deelñee xkëstyoo no
Tat Tios, no nii jkëstyoo no xiñ
xaa. 2 Tsiñee xkëstyoo no Dios
ni chuuñtsyeey no nii xñabey xaa,
ndon no nii xkëstyoo no kchë xiñ
xaa. 3 Deelñee xkëstyoo no Dios, no
nii kuuñtsyeey no nii xñabey xaa ni
ngandy kaa nii xñabey xaa. 4 Por
kchë xaa nii nak xiñ Dios chuñ gan
lo tol nii no lo kislyu re, aan porñee
xniladzy kaa no Dios ngo nii chuuñ
no gan lo kchë tol nii no lo kislyu.
5 Nonstyee xaa nii xniladzy nii lëë
Jesús nak Xiñ Dios chuñ gan lo tol
nii no lo kislyu.

Tiits nii xñee cho nak Xiñ Dios

6 Biid Jesucrist lo kislyu re, kw-
chobnis xaa ni pxee xaa xcheñ xaa
lo crusy, ni lëjty kaa xaktyee kw-
chobnis xaa, sink pxee xaa cheñ lo
crusy. Ni lëë gaa Kyalbini Ntson
xñee nii nliw, por lëë Kyalbini xñee
tiitsli. 7-8 Tson nak testigw nii xñee
cho nak Jesucrist: Kyalbini na, nis
na ni cheñ nii pxee xaa lo crusy,
ni tugak kaa nak ksa tson testigw
ko. 9 Xniladzy no xtiits meñ, per
mastre non xtiits Dios, porque lëë
xaa xñee cho nak xiñ xaa. 10 Kchë
xaa nii xniladzy xtiits Xiñ Dios no
Kyalbini Ntson leñ styoo xaa, per
lëë xaa nii xnilasty xtiits Dios xsyak
xaa nii wnee xuuy Dios, porñee
xnilasty xaa xtiits Dios nii xñee cho
nak Xiñ Dios. 11 Lëë tiits ko xñee
nii lëë Dios bneetsy tu kyalmbañ
nii nitylody lo no, aan lëë xiñ xaa
biidni kyalmbañ go. 12 Kchë xaa nii
xniladzy Xiñ Dios kwaa kyalmbañ
go, per lëë xaa nii xnilasty Xiñ Dios
karty jkaa xaa kyalmbañ go.

Kyalmbañ nii nitylody

13 Kchësy lo do nii xniladzy to
xtiits Xiñ Dios xalaa kitsy re parñee

kaknan do nii lëë do kwaa tu
kyalmbañ nii nitylody.
14 Ndon no nii deelñee kñab no
tu cos nii xyo styoo Dios, chon xaa
xtiits no. 15 Aan deelñee ndon no
nii chon Dios xtiits no, ndonak no
nii lëë xaa kneetsy nii kñab no lo
xaa.
16 Deelñee kan do nii lëë tu xcom-
bañer do noyuñ tu tol nii ntseebty,
no nii kñab to lo Dios por lëë xaa
tsiin ktsily Dios xtol xaa. No tu tol
nii chilody kpily aan kniydyaa nii
kñab to lo Dios por tol go. 17 Kchësy
cos mal tolo, per no tol nii xnity-
lody meñ kaazhkaa.
18 Ndon no nii xkody kchë xaa
nii nak xiñ Dios tol, por lëë Jesús
chap cuidad xaa, aan xkaaldy xaa-
tox xaa.
19 Ndon no nii lo Dios ngab no,
ni ndon gaa no nii kchësy meñ lo
kislyu ngab lo xaatox.
20 Ni ndon no nii lëë Xiñ Dios
biid ksaani lo no parñee kyuumbey
no xaa nii nli nak Dios. Ksa no
Jesús nii nli nak Dios nak. Lëë Dios
re xneetsy kyalmbañ nii nitylody.
21 Beetsy, kol kap cuent, ksoxibty to
lo mdyo.

Xkitsy pchop San Juan

Tiitsli ni kyalwkëstyoo

1 Xaa koolaa. Lëën xal kitsy re lo
kwnaa nii kwle Dios ni lo xiñ me nii
xkëstyoon tyub styoon, ni lëdy kaa
nonsyaa, sink wi kchë xaa nii xni-
ladzy xtiitsli Dios. 2 Xkëstyoon lëë
do por xtiitsli Dios nii no leñ styoo
no ni tugak kaa tsow leñ styoo no.
3 Lëë lëësy Tat Tios dyon ni lëë lëësy
xiñ xaa Jesucrist kakni lëë do ni
knee tiits nii mbëë kpañ do ni lëë
lëësy xaa kchoobladzy styoo do con
xtiitsli xaa ni con xkyalwkëstyoo
xaa.
4 Blen konaa bla xiñoo nii mbañ
sinak xñabey xtiits Tat Tios. 5 Lëë
nana xñabaa nii jkëstyoo lsa no lëë
no. Ngubty nii xñabeyaa. Biñle tow
destye worñee bniladzy to xtiits Je-
sucrist. 6 Deelñee xkëstyoo no, no
nii kpañ no sinak xñabey Dios. Ni
nanle gaa to nii lëë Dios xñabey nii
jkëstyoo lsa do lëë do.

Xaa nii xkëëti

7 No ndaly xaa wnee xuuy nii
xñee nii biijty Jesús lo kislyu sinak
chiid tu mguiy. Wnee xuuy ni xaa
nii xlëë lo Crist nak xaa go. 8 Kol
kap cuent tsiin kyëtañdy lo xtsiiñ
do parñee jkaa do kchë nii chak-
ladzy Dios kneetsy xaa lo do.
9 Kchë xaa nii kchoxso lo xti-
its Crist nody Dios leñ styoo xaa.
Per lëë xaa nii xsal xtiits Crist no
Dios ni no Xiñ Dios leñ styoo xaa.
10 Deelñee kiid tedy tu xaa nii xlu-
uydy xtiits Crist lo do, klaady to
sëëb xaa leñ lidzy to ni jkëëptyuxty
to xaa. 11 Porque deelñee jkëëptyux
to xaa, ksa do xaa nak.
12 Ndaly nii no kniyaa lo do, per
chaklastyaa kniyno lo kitsy re, por
xkokyeeñaa kyely teedyaa lo do,
tsiin yuubaa kñe lo do parñee lox
kle no.
13 Lëë meñ nii xniladzy xtiits
Dios nii no nu xkëëptyux lëë do. Lëë
Dios kwle meñ re sinak kwle Dios
to.

Xkitsy byon San Juan

Xkyalnsaak Gayo

1 Xaa koolaa. Lëën xal kitsy re
lo xamigwaa Gayo. Xkëstyoon xaa
tyub styoon.
2 Beetsy, xñabaa lo Dios nii kakni
xaa lii ni kneetsy xaa kyalndaan
lool porñee mbañoo sinak xñabey
xaa. 3 Tir blen tsiñee në bla betsy no
nii biid tedy lon nii xchosodyoo lo
xtiits Dios. 4 Ni tu cos chuuñ kledy
naa sinak nii xlen tsiñee chonaa nii
lëë kchë xiñaa mbañ sinak xñabey
xtiits Dios.
5 Beetsy, buen nii chuñoo betsy
no yudar nikxe xaa sit xaa. 6 Lo
kchë xaa nii xniladzy xtiits Dios
bitiits xaa nii tir xkëstyool meñ.
Beeñ favor beeñ xaa yudar parñee
kyal xaa xiviaj xaa sinak xñabey
Dios. 7 Por lëë xaa bislo viaj re par
kluuy xaa xtiits Jesús, aan nëdy xaa
kñaasy xaa nii xkady meñ nii xni-
lasty Dios. 8 Por ngo no nii kuuñ no
xaa yudar parñee kluuy xaa tiitsli.

Diótrefes ni Demetrio

9 Lëën pxal tublë kitsy lo kchë
meñ nii xniladzy xtiits Dios, per
chaklasty Diótrefes nii kñabey noo,
sink lëë xaa chakladzy kñabey xaa.
10 Per tsi lëën kyely, lëën këntseeb
lo xaa por kchë tiits kizh ni tiits
xuuy nii nojkots xaa lëë noo. Aan
xyaldy xcuent xaa siko, sink xtee-
jty xaa laa kwës betsy no nii chiid,
ni xlaady xaa nii ktee meñ laa kwës
xaa ni xkwii xaa meñ nii xtee laa
xkwës betsy no lady meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios.
11 Beetsy, kuñdyoo cos mal, sink
beeñ cos buen. Xiñ Dios nak
kchë xaa nii chuuñtsyey cos buen,
per lëë xaa nii chuuñtsyey cos mal
karty kyuumbey xaa Dios.
12 Kchë meñ xñee nii buen
Demetrio ni nli gaaw. Wi noo no
xfavor xaa ni nan gaal nii nli xtiits
noo.
13 Ndaly nii no kniyaa lool, per
chaklastyaa kniyno lo kitsy re,
14 por xkokyeeñaa nii klyëëdy lëën
kyely teedy lool, aan yuubaa kñe
lool.
15 Kakni Dioosoo dyon.
Xkëëptyux xamigw no nii no nu lii.
Beeñ favor pkëëptyux kchë xamigw
no nii no ske.

Kitsy nii pkëë San Judas

1 Naa nak Judas, betsyaa nak Ja-
cob, xtsiiñ Jesucrist xkyën. Lëën
xal kitsy re lo xaa nii kwtsyetsy
Dios ni xkëstyoo Dios ni kënap Jesu-
crist. 2 Lëë lëësy Dios dyon kakni
lëë do ni jkëstyoo lëë do ni knee tiits
nii mbëë kpañ do.

Xaa nii xsaldy xtiits Dios
(2 Pedro 2:1-17)

3 Beetsy, penaadle no styoon jkën
xa nak kyalwtelaa nii kwaa no,
per lëë na lëën xkë kitsy re parñee
kñabaa nii ktily do por xtiits Dios nii
kwaa do kchë do siñee ngab to lo
Dios. 4 Por lëë bla xaa nii destye pe-
naadle xseety kitsy nii kë xtiits Dios
kwsëëbtsilaan lady to. Mal xaa, xsy-
oni xaa Dios par kuñ xaa cos mal
ni xsaldy xaa Jesucrist nii xñabey,
per lëë Dios ksaksi xaa. 5 Nikxe nii
nanle to nrii lëëw kniyaa lo do stub.
Tsiñee gon lëë Dios lox pteelaa meñ
Israel lo meñ Egipto, lëë xaa beety
meñ Israel nii bnilasty xtiits xaa.
6 Singo gak angly nii ptiiydy laañee
psoob Dios xaa, lëë Dios ngo angly
ko skiib par tse nii kak kyalxtisy.
Lo nguey no angly ko. 7 Singo gak
meñ Sodoma, ni meñ Gomorra, ni
meñ nii no kyedzy nii nche kexka
siko, lëë Dios ngo meñ go lo ki nii
tsitsiñdy tse kyuuy, porñee kwyoni
meñ go meñ nii nakty tsiil meñ
go ni porñee kwyoni meñ go meñ
nii xkaatyee. Lëëw beeñtsyey Dios
parñee ktsyeb los demasy meñ.
8 Per nikxe kok kchë cos ko, lëë xaa
mal nii kwsëëb lady to chuuñtsyey
kchë cos mal nii xñeexkaal xaa, ni
xsaldy xaa xkyalwnabey Dios, ni
xñeenë xaa angly. 9 Per ni an-
gly Miguel byaxty ntsiibtee xaatox
worñee ptily xaa xcuerp Moisés.
Chëbsye xaa lo xaatox: "Wante
Dios dyon ksaksi xaa lii." 10 Per
lëë xaa mal nii kwsëëb lady to
xñeenë xaa cos nii nandy xaa xa
nak. Lëë cos nii xyuumbeysye xaa
na, sinak xyuumbey chol ma xyu-
umbey xaaw. Por ngo lëë Dios
ksaksi xaa. 11 ¡Chooksye lëë xaay!
Si beeñtsyeyak Caín chuuñtsyey xaa.
Por tumi lëë xaa pchooxso lo xti-
its Dios sinak pchooxso gak Bal-
aam, ni si kutyak Coré kety xaa
porñee xsoobty xaa tiits. 12 Xaktyee
kyalto xkwii xaa lo lni ntson nii
chuuñtsyey do, por chawcho xaa
aan xcuenjty xaa meñ. Lyaadzy
lëësy xaa no xaa. Nak xaa sinak
xkey nii nëz re nëz rek choy me aan
chaktyo kyo. Nak xaa sinak yag
nii pidzy nii kindy lu aan xkyëdyo
nex xtiempo. 13 Sinak xiptsiiñ nis-
too nii choy me nak kchë cos mal
nii chuuñtsyey xaa. Sinak mëly
nii këtañ nak xaa, lo nguey tu-
gak tso xaa. 14 Kadzyle tiiy meñ
no tedy lo kislyu destye nii biid
Adán, worñee lëë Dios psaabini leñ
kik Enoc parñee këb xaa: "Konaa
nii lëë Dios sëëd lo kislyu aan tir
ndaly angly sëëdni xaa 15 par kuñ
xaa kyalxtisy. Lëë xaa ksaksi kchë
meñ ngoptol ni kchë meñ mal nii
kwneenë xaa." 16 Ni tu pe xyody
styoo xaa mal nii kwsëëb lady to.
Kchë cos xñeenë xaa, lyaadzy lëësy
xaa no xaa, ndaan chutiits xaa, ni
ngui xñee xaa parñee jko xaa styoo
meñ.

Xa kpañ meñ nii xniladzy xtiits Dios

17 Per kol ksaladzy kaanoo nii
destye tiemp lëë xapostle Jesu-
crist chëb: 18 "Tsiñee lëë kislyu
mer nitylo lëë xaa nii kidyni xti-
its Crist kiid aan lëë xaa kpañ si
xkaatyee." 19 Lëë xaa go chuñ meñ
chop tiiy, nii xlyaañtyee styoo xaa
chuuñtsyey xaa, nody xKyalbini
Ntson Dios leñ styoo xaa. 20 Per
lëë lëë do, beetsy, tsiitsy kol so lo
xtiits Dios nii xniladzy to. Kol kuti-
itsni Dios si xñabey Kyalbini Ntson

nii no leñ styoo do. 21 Knitylasty
to nii xkëstyoo Dios to ni kol kwës
axte tsitsiñ tse nii kneetsy Jesucrist
kyalmbañ nii nitylody lo do. 22 Kol
jkëstyoo xaa nii xkan kik. 23 Kol
kteelaa xaa nii no nëz kyab lo ki,
ni kol jkëstyoo kchë meñ ngoptol,
per kol kap cuent por axte ladx nii
nakw xaa xña tol.

24-25 Lëë Tat Tios nii pteelaa lëë
no kan lëë do parñee kchooxsody
to, ni parñee kyabty to lo tol, ni
parñee nguiool tso styoo do kyey do
lo xaa. Kol tsoo ktee no skizh lo xaa
ni lo Jesucrist nii xñabey. Tugak kol
tsoo ktee no skizh. Amén.

Nii bluuy Dios lo Juan

Tiits nii pxaal Dios

1 Nrii nak nii chëb Dios lo Jesucrist parñee këb xaa lo meñ nii xniladzy xtiits xaa kchë cos nii klyëëdy kak. Lëë Jesucrist pxaal tu angly kukëbo lo Juan, 2 aan lëë Juan pkëë kchë nii kon ni lëë xaa xñee nii nli kwaaxcuent xaa xtiits Dios nii pxaal Jesucrist.

3 Dichos meñ nii xlab ni xkëëtyag tiits nii pxaal Dios ni dichos meñ nii xsal kchë nii kë leñ kitsy re por klyëëdy lëëw kak.

Lëë Juan xaal kitsy re lo meñ Asia

4 Naa nak Juan. Lëën xal kitsy re lo meñ nii xniladzy xtiits Jesús nii no nëz Asia. Kadzy kyedzy xalaa kitsy re. Lëë Dios kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë kpañ do. Ktsyëëdy xaa, por lëë xaa kok Dios ni lëë xaa nako ni lëë gaa xaa tugak kako. Xkëëptyux ksa kadzy kyalbini nii no laañee xñabey xaa lëë do. 5 Wi Jesucrist xkëëptyux lëë do. Tu xaa nii xñee tiitsli nak xaa. Klootyee Jesucrist pañ parñee kpikchedre kety xaa ni kchësy kaa lo meñ non nii no lo kislyu xñabey xaa. Xkëstyoo Jesucrist lëë no. Por ngo kuty xaa parñee kpily xtol no, 6 ni lëë xaa pso lëë no parñee kak no pxosy laañee xñabey Tat Tios. ¡Ni iip kyaldy kaa xkyalwnabey Dios! ¡Tugak kñabey xaa!

7 ¡Lo xkey kchukë Jesús! Tsiñee lëë xaa kiid, kchësy meñ kan xaa axte wi xaa nii blisy xaa lans. Kchësy meñ nii nche lo kislyu tso kyalnë ni koon por lëë xaa. Nli xñen nii singo kako.

8 Lëë Dios nii xñabey bislo kchë kchësy cos ni lëë xaa kisyaalo. Ktsyëëdy xaa, por lëë xaa kok Dios, ni lëë xaa nako ni lëë gaa xaa tugak kako.

Lëë Juan chan Crist

9 Naa nak betsy to Juan. Porñee xsob no xtiits Jesús ni porñee ngab no laañee xñabey Dios ngo nii xtyeedy no kchë kyalnë re. Lo kislyu wiñ nii lë Patmos nii nche lo nistoo kwyon porñee xluyaa xtiits Dios nii pxaal Jesús. 10 Lëë tu tse tminkw lëë Kyalbini Ntson biy naa, aan lëën biñ nii nguiedzy kwnee tu xaa xitsyaa. Nak tsiy xaa sinak tsiñee xkwetsy tu trompet. 11 Lëë tsiy xaa go në lon:

—Pkëë kchë nii chanoo leñ tu libre aan pxaalo lo meñ nii xniladzy xtiits Jesús nii no Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia ni Laodicea.

12 Tsiñee lëën byoogw par kuyaa dyon cho xñee lon, lëën kon kadzy candilier or, 13 aan lady ksa kadzy candilier go so tu xaa nii chak si chak mguiy nii pxaal Dios. Nakw xaa tu ladx nool. Axte yaañ niy xaa chitso ladx ko, ni no tu cinturón or xpans xaa aan axte chu styoo xaa xyakxoobo. 14 Nguitsy kits kik xaa sinak nguitsy kits lady mëkwxiily o si nguitsy kaa kyeg, ni chak mëlo xaa sootee lo bëly. 15 Xpibëly niy xaa sinak kiib nii cho lo ki parñee kpibëlyo ni nak tsiy xaa sinak xbi nis tsiñee xchingaaw tu chu kyo. 16 No kadzy mëly ñali xaa ni sob tu spad chuw xaa, tyuxlad lo spad ko ndox. Chak lo xaa si chak lo ngbidz tsiñee tir chak naay.

17 Tsiñee konaa xaa, lëën pkyey aan lëën byab lo xaa. Per lëë xaa pxob ñali xaa ladyaa aan lëë xaa në lon:

—Ktsyeebtyoo, por naa bislo kchë cos nii no lo kislyu ni naa gaa kisyaalo. 18 Mbañaa. Kutyaa, per lëën pañ parñee kpikchedre ketyaa. Naa nseeñ lyey nii xyaly laañee no meñ kuty ni schilo gaa kuuñ kpaañaa meñ kuty. 19 Pkëë kchë nii konoo ni pkëë nii chanoo

natiemp ni pkëë nii nare kanoo.
20 Lëën kniy penak nii no kadzy
mëly ñalin ni penak nii konoo
kadzy candilier or. Lëë ksa kadzy
mëly nii konoo nak angly nii
chakni meñ nii xniladzy xtiits
Dios. Lëë candilier or na nak ksa
kadzy kyedzy Asia nii no meñ nii
xniladzy xtiits Dios.

2

Tiits nii xaal Dios lo meñ Efeso

1 ’Pxaal kitsy re lo xangly meñ
Efeso nii xniladzy xtiits Dios,
kudzy: “Lëë xaa nii no kadzy mëly
ñali ni no ktee vuelt lady candilier
or xñee: 2 Chanaa kchë tsiiñ nii
chuuñtsyeyoo, ni chanaa nii chapoo
paciensy, ni chanaa nii xyody meñ
mal styool, ni nan gaan nii beeñoo
xaa nii kokladzy nyak apostle
preb aan kwlookëël nii wnee xuuy
xaa. 3 Pxekwoo kwtedyoo kyalnë
por naa ni iip ptsaagtyoo tugak
beeñtsyeyoo xtsiñaa. 4 Per xyody
styoon nii xkëstyoodroo meñ sinak
pkëstyool meñ klo. 5 Psaladzy
dyon pa kwëtañoo, aan ptikche
styool lo Dios ni beeñtsyey kchë nii
beeñtsyeyoo klo. Deelñee kondyoo
tiits, lëën ksaksi lii ni lëën kob
xcandilieeroo laañee sobo. 6 Buen
siil nii xyody meñ nii xniladzy
xlay Nicolaítas styool nikle gaa naa
xlëën chanaa meñ go. 7 Deelñee
chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag
nii xñee Kyalbini Ntson lo meñ nii
xniladzy xtiits Dios. Naa kte nex nii
xkyë lo yag nii sob laañee xñabey
Dios lo meñ nii kuñ gan. Kchë meñ
nii kaw nex ko jkaa kyalmbañ.”

Tiits nii xaal Dios lo meñ Esmirna

8 ’Pxaal kitsy re lo xangly meñ
Esmirna nii xniladzy xtiits Dios,
kudzy: “Naa bislo kchë cos nii no
lo kislyu ni naa gaa kisyaalo. Nli
kutyaa, per lëën pañ. 9 Lëë na lëën
xñe nii chanaa kchë kyalnë nii no
tedyoo ni chanaa xkyalprooboo,
nikxe nii lëdy prooboo, por ndaly
nii chapoo kpaa. Nanaa nii no xaa
nii xsyak nii lo Dios ngab xaa, aan
xñeenë xaa lii, per lo xaatox ngab
xaa. 10 Ktsyeebtyoo kyalnë nii ktsy-
ooloo, por lëë xaatox ko bla xaa nii
nak ksal skiib, parñee kak to preb
aan mban tedy to tsii kpidz. Per
fuert kok axte nii ketyoo, tsiin jkaal
kyalmbañ nii nitylody. 11 Deelñee
chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag
nii xñee Kyalbini Ntson lo meñ nii
xniladzy xtiits Dios. Kchë xaa nii
kuñ gan lo tol kyeydy xaa linfiern.”

Tiits nii xaal Dios lo meñ Pérgamo

12 ’Pxaal kitsy re lo xangly meñ
Pérgamo nii xniladzy xtiits Dios,
kudzy: “Lëë xaa nii sob spad
nii tyuxlad lo ndox chuw xñee:
13 Nanaa nii laañee xñabey xaatox
nol, per xsaandyoo xtitsaa nikxe
konoo nii lëë meñ beety Antipas
porñee xsoob xaa xtitsaa. 14 Per
xyody styoon nii no bla xaa nii
chaklasty ksaan xlay Balaam lady
to, por lëë Balaam kwlootiits Balac
parñee ksyaab Balac meñ Israel lo
tol. Byaan xaa meñ Israel kchë
cos nii chokon lo mdyo ni blaa
xaa kwyoni meñ Israel stu mguiy
o stuu gaa kwnaa. 15 Ni xyody
styoon nii bii no xaa nii xniladzy
xlay Nicolaítas lady to. 16 Kol kt-
sëë xmod to, por deelñee ktsëëdy
tow, lëën kyely aan lëën ktilyni
lëë do con spad nii sob chuwaa.
17 Deelñee chakladzy to kyeñ do,
kol jkëëtyag nii xñee Kyalbini Ntson
lo meñ nii xniladzy xtiits Dios.
Kchë xaa nii kuñ gan lo tol kyanaa
maná nii nolan, ni lëën kte tu kyo
nguitsy lo xaa go aan lo kyo go
jkën lë kub xaa, xaktyee lëësy xaa
kaknan xa lë xaa.”

Tiits nii xaal Dios lo meñ Tiatira

18 ’Pxaal kitsy re lo xangly meñ
Tiatira nii xniladzy xtiits Dios,
kudzy: “Lëë Xiñ Dios nii chak mëlo
si chak lo bëly ni chak niy si chak
kiib nii xpibëly xñee: 19 Chanaa
kchë nii chuuñtsyeyoo, ni chanaa

nii xkëstyool meñ, ni chanaa nii
xniladzyoo xtitsaa, ni chanaa nii
chuñoo yudar meñ ni xekwoo
kyalnë ni chan gaan nii mastre
choxkol kuñoo xtsiñaa nina que
worñee kal bislool. 20 Per xyody
styoon nii xlaal no kwnaa nii
lë Jezabel lady to. Xñee me nii
xtiits Dios xluuy me, per con kchë
xiwseedy me xkëëti me xaa nii
chuñ xtsiñaa aan singo mod lëë xaa
choni stu kwnaa ni lëë xaa chaw
cos nii chokon lo mdyo. 21 Ptedyaa
tiits nii ntsëë me xmod me, per
kwnëdy me nsaan me xtol me.
22 Lëë na deelñee ksaandy mew,
lëën kuuñ ksaknë me, aan wi kchë
xaa nii chaani me ksaksin deelñee
ktikchedy xaa styoo xaa lo Dios.
23 Lëën kuty xiñ me, parñee kyeñ
meñ nii xniladzy xtiits Dios nii
nanaa kchë kchësy cos nii xsya
styoo meñ ni no kik meñ, aan catu
do jkaa nii xyal do según kchë nii
beeñtsyey do. 24 Per deelñee nody
to xlad kwnaa go ni chuuñtsyeydy
to cos ntseeb nii chuuñtsyey xaatox
nii xyuumbey meñ go, kintre ni
pe kniyaa lo do. 25 Per tugak kol
kniladzy xtitsaa axte nii kpikchen.
26 Kchë xaa nii kuñ gan lo tol ni
kuuñtsyey nii xñabeyaa axte tse nii
lëën kyely stub, lëën kte tiits kñabey
xaa go lo kislyu 27 sinak nii bneetsy
Tat Tios kyalwnabey lon. Aan lëë
xaa go kñabey sinak xñabey tu xaa
ntseeb. Lëë xaa knek meñ go sinak
tsiñee xlyë kis. 28 Lëën kte mëly nii
nyoo leñ kpaa wor silytoo lo xaa go.
29 Deelñee chakladzy to kyeñ do,
kol jkëëtyag nii xñee Kyalbini Ntson
lo meñ nii xniladzy xtiits Dios."

3

Tiits nii xaal Dios lo meñ Sardis

1 'Pxaal kitsy re lo xangly meñ
Sardis nii xniladzy xtiits Dios,
kudzy: "Lëë xaa nii gon xñabey
lo ksa kadzy xkyalbini Dios ni
nseñ kadzy mëly xñee: Chanaa
kchë nii chuuñtsyeyoo ni nanaa nii
kutyloo nikxe nii xsyak meñ nii
mbañoo. 2 Ptee mgaal lool tsiin
kchosody styool lo Dios, por ni
tu nii chuuñtsyeyoo xyody styoo
Dios. 3 Psaladzy kchë xtiits Dios nii
pkëëtyagoo penaadle aan ptikche
styool. Por mer worñee pe sidy
kikoo lëën kyely ksaksi lii. Ptee
mgaal lool por lëën kyely si chiid
ngbaan. 4 Per no bla xaa Sardis nii
karty jkaay tol. Lëën jkaakw xaa
tu ladx rusy aan lëë xaa kiidnal
naa por lëë xaa xyalo. 5 Kchë xaa
nii kuñ gan lo tol kakw ladx rusy
ko ni ktsildy gaan lë xaa go leñ
libre nii xoob kpaa, sink lëën kcho
xfavor xaa lo Dios ni lo xangly Dios.
6 Deelñee chakladzy to kyeñ do, kol
jkëëtyag nii xñee Kyalbini Ntson lo
meñ nii xniladzy xtiits Dios."

Tiits nii xaal Dios lo meñ Filadelfia

7 'Pxaal kitsy re lo xangly
meñ Filadelfia nii xniladzy xtiits
Dios, kudzy: "Nody xtolaa ni
chuuñtsyeyaa nii xñen. Ñan no
xlyey rey David aan tsiñee xalyaa
tu puert ni tu cho chilody ksuugwo
ni tsiñee gaa xsuugwno ni tu
cho chilody kxalyo. 8 Chanaa
kchë nii chuuñtsyeyoo. Lëën
pxaly tu puert tedyoo aan ni tu
cho chilody ksuugwo, por nikxe
nodyoo fuersy, xsaloo xtitsaa ni
karty kaa jkaal nii xyuumbeyoo
naa. 9 Por ngo lëën kxal xaa nii
no xlad xaatox, ni xaa wnee xuuy
nii xsyak nii lo Dios ngab kiid
ksoxib lool parñee kaknan xaa nii
xkëstyoon lii. 10 Tugak psooboo
xtitsaa ni tsiitsy kwsool. Por ngo
pe kuñdyaa lii tsiñee lëën kyely
ksaksi kchë meñ nii nche lo kislyu.
11 Klyëëdy lëën kyely. Ksaandyoo
xtitsaa parñee ni tu cho klaady nii
jkadyaa lool. 12 Kchë xaa nii kuñ
gan lo tol kak sinak pilar nii so
leñ lidzy Dios aan tsitsiñdy tse nii
kchoo xaa siko. Lady xaa jkën lë
Dios ni lë xkyedzy Dios nii sëëd

kpaa, ni lady kaa xaa jkën lë kubaa.
13 Deelñee chakladzy to kyeñ do,
kol jkëëtyag nii xñee Kyalbini Ntson
lo meñ nii xniladzy xtiits Dios.”

Tiits nii xaal Dios lo meñ Laodicea

14 ’Pxaal kitsy re lo xangly meñ
Laodicea nii xniladzy xtiits Dios,
kudzy: “Nli xtiits Dios xñen, ni naa
xñabey kchë lo cos nii psaa Dios.
15 Chanaa kchë nii chuuñtsyeyoo ni
nanaa nii laal xniladzyoo, na laal
xchooxsol. ¡Deelba kazh kniladzyoo
o kchooxso gaal kaazhkaa! 16 Per
como xnilastyoo naa ni xchoox-
sody kaal, lëën ksonëz lii. 17 Por
xñeel nii riikwoo ni xñeel nii tir
buen si lo xtseel. Ni tu pe chakty
falt lool. Per mban xtyedyoo, proo-
boo ni cieegwoo. Ni nëb kidyoo.
Kindy xaboo. 18 Kwxii or lon
parñee kakoo rikw ni kwxii ladx
rusy lon parñee kandy meñ lady
kidyoo ni kwxii ngwaan ktyëë lool
parñee kanoo. 19 Chak ntseebaa
ni xñen lo xaa nii xkëstyoon. Por
ngo, ptee fuersy ktikcheel styool
lon. 20 Biño gaanoo lëën gon so
kexka lo do. Deelñee kon do tsiyaa
nii xkwetsy lëë do aan ksal dow,
lëën kyely lo do aan lëën kawni
lëë do. 21 Kchë xaa nii kuñ gan
lo tol sob laañee xñabeyaa sinak nii
sobaa kwi Tat Tios porñee beñaa
gan. 22 Deelñee chakladzy to kyeñ
do, kol jkëëtyag nii xñee Kyalbini
Ntson lo meñ nii xniladzy xtiits
Dios.”

4

Lëë Juan chan Dios

1 Loxsye ngo lëën blis lon aan
lëën kon nii lëë tu puert sinyaly leñ
kpaa. Ni lëë tsiy xaa nii nak sinak
tsiy tu trompet kwnee lon stub. Në
xaa:
—Kwyëp nu tsiin kluyaa cos nii
nare kak lool.
2 Wor go kazh lëë Kyalbini Ntson
biy naa aan lëën kon tu yulyey leñ
kpaa aan lëë tu xaa sob leeñgo.
3 Xpibëly xaa sinak nii xpibëly kyo
nii lë jaspe o kyo nii gaa lë cor-
nalina, ni kë tu kiidla nii xpibëly
sinak nii xpibëly kyo nii lë esmer-
alda laañee sob xaa. 4 Aan kyako
yulyey go sob skalyptap yulyey,
tuga xaa kol sob leeñgo, nonsyke
ladx nguitsy nakw xaa ni nonsyke
coron or sob kik xaa. 5 Xchoo bëly
yë ni xchoo xbi nkwsiy leñ yulyey
go, ni mer chu yulyey sob kadzy
bini, lëë bini go nak ksa kadzy
xkyalbini Dios. 6 Mer chu yulyey go
nche tu cos nii chak si chak nistoo
aan ndeebiniw si ndeebini vidre.
Groltyee chu yulyey ni kyako yu-
lyey sob tap ma aan tyub lady ma
sob mëlo ma. 7 Tu ma go chak si
chak tu mëëtsy, lëë stu ma chak si
chak tu yosy, lëë stu ma chak si
chak meñ, lëë stu ma chak si chak
tu msiy nii no kxoobe. 8 Xoop kaa
xikw ksa tap ma go sob ni xitsy
lo ma sob mëlo ma, aan tsel kyool
tugak xñee ma:
Ntson Dios, ntson Dios,
lëë xaa xñabey,
ktsyëëdy xaa, por lëë xaa kok Dios,
ni lëë xaa nako ni lëë gaa xaa
tugak kako.
9-10 Aan cad nii xtee ksa tap ma
go skizh ni kyalnsaak lo xaa nii sob
leñ yulyey, lëë ksa kalyptap xaa kol
xsoxib ni xsoob xcoron kik, parñee
wi xaa ktee skizh lo xaa nii tsitsiñdy
tse kety, xñee xaa:
11 Tat Tios, lool no nii knee meñ
skizh
ni lool no nii ksak styoo meñ
ni lii xyal kñabey.
Por lii psa kchësy cos,
ni styool kwlañ nii tsaa kchësy cos.

5

Libre nii nguiitsy kadzy sey

1 Ñali xaa nii sob leñ yulyey no
tu libre. Xitsy low kë, ni konaa nii
nguiitsyo kadzy sey. 2 Ni konaa tu
angly nii xkëë tsyetsy xñee:
—¿Cho lë nii kxaly libre re ni cho
lë nii kchos sey nii nguitsyo?

Xaa xñabey nak angly ko.

3 Per ni kpaa, ni lo kislyu, ni leñ
kislyu ptsyoldy xaa nii nxaly libre
ko, per ni tu xaa nii nyuy syew pt-
syoldy. 4 Aan per nii nli busy biñaa,
porñee ptsyoldy cho nxaly libre ko,
per ni tu xaa nii nyuyo ptsyoldy.
5 Tsigo lëë tu xaa kol në lon:

—Kooñtroo, por lëë xaa nii xñee
meñ xmëëdzy meñ Judá beeñ gan
lo kyalkuty. Lo xtiiy rey David sëëd
xaa aan lëë xaa chigal kxaly libre
re ni kchos xaa ksa kadzy sey nii
nguitsyo.

6 Lëën buy chu yulyey ni laañee
nche ksa tap ma nii tyub lady sob
mëlo ni laañee nche xaa kol aan
lëën kon nii lëë tu mëkwxiily soli,
nikxe nii nyoo nii beety meñ ma.
Kadzy xkach ma ni kadzy mëlo ma
sob. Lëë xkach ma ni lëë mëlo
ma nak ksa kadzy xkyalbini Dios
nii pkaasy tyub lo kislyu. 7 Lëë
mëkwxiily go kwnaasy libre nii no
ñali xaa nii sob leñ yulyey. 8 Tsiñee
lox kwseñ ma libre ko, lëë ksa tap
ma nii tyub lady sob mëlo ni lëë
ksa kalyptap xaa kol psoxib lo ma.
Kchë xaa noy arp ni psiñ kox yaal
nii nyaa con or. Lëë kox yaal go nak
xlay meñ nii ngab lo Dios. 9 Kchësy
xaa kol go chool tu ti kub nii së
sinrii:

Lii xyal señ libre ni liisy xyal kchos
sey nii nguitsyoo,
por beety meñoo,
ni lii kwxii meñ tyub lo kislyu con
cheñ nii pxeel
parñee jkab meñ lo Dios.

10 Lii pso meñ go parñee kak meñ
go pxosy lo Tat Tios
ni lii psaan nii kñabey meñ go lo
kislyu.

11 Loxsye ngo lëën biñ tsiy tub
yox angly nii nche kyako yulyey,
ni kyako ma nii sob mëlo tyub lady
ni kyako kchë xaa kol. Pchilody
ngab angly ko porñee tir ndaly xaa,
12 aan nguieex xñee kchë angly ko:

Lëë mëkwxiily nii beety meñ
xyal jkaaxcuent kyalwnabey ni
kchësy cos non.
Lëë ma xyal jkaaxcuent kchë
kyalchak ni kyalndaan,
lëë ma xyal jkaa skizh ni
kyalnsaak.

13 Ni biñaa nii wi kchësy cos nii
psaa Dios leñ kpaa ni kchësy cos nii
psaa xaa lo kislyu, ni kchësy cos nii
no leñ kislyu, ni kchësy cos nii no lo
nistoo xñee:

Lo xaa nii sob leñ yulyey ni lo
mëkwxiily tugak kol tsoo ktee
no skizh ni kyalnsaak, iip
kyaldy jkaa xaa kyalwnabey
ni kyalndaan.

14 Aan lëë ksa tap ma nii sob mëlo
tyub lady xkyëb xñee:

—¡Nliw, singo kako!

Lëë ksa kalyptap kaa xaa kol
psoxib lo xaa nii iip kyaldy xkyal-
wnabey.

6

Ksa xoop sey

1 Loxsye ngo lëë mëkwxiily pchos
tu sey nii nguiitsy libre ko aan
lëë tu ma nii tyub lady sob mëlo
kwnee. Nak tsiy ma sinak xbi
nkwsiy, chëb ma:

—¡Të!

2 Lëën blis lon aan lëën kon tu
cabay rusy. Tu arkw nii xkyë flech
kë xikw xaa nii sob lady ma. Lëë
xaa kwaa tu coron aan lëë xaa
pchoo par kuñ xaa gan tily.

3 Lëë mëkwxiily pchos stu sey nii
nguitsy libre ko aan lëë stu ma nii
tyub lady sob mëlo chëb:

—¡Të!

4 Lëë tu cabay nixñë pchoo. Lëë
xaa nii sob lady ma kwaa kyalwn-
abey parñee klaady xaa kwës tily
lo kislyu ni lëë xaa kuñ nii kuty lsa
meñ, ni lëë xaa kwaa tu spad ngol.

5 Tsiñee lëë mëkwxiily pchos stu
sey nii nguitsy libre ko, lëë stu ma
nii sob mëlo tyub lady chëb:

—¡Të!

Aan lëën kon tu cabay yeesy. No
tu balans ña xaa nii sob lady ma.

6 Lady ksa tap ma nii tyub lady sob mëlo pchoo tsiy tu xaa nii chëb:
—Tub kilak xobxtily kwtiix meñ
por tu kpidz tsiiñ ni tsonak kil xob,
per kxiñdyoo viñ ni kxiñdyoo aceit.
7 Lëë mëkwxiily pchos stu sey aan
lëë stu ma nii tyub lady sob mëlo
chëb:
—¡Të!
8 Lëën kon tu cabay pkitsytoo.
Kyalkuty lë xaa nii sob lady ma,
xitsy xaa nal xaa nii xñabey laañee
no meñ kuty. Lëë xaa kwaa kyal-
wnabey parñee kuty xaa meñ lo
tily, ni kuty xaa meñ lo kpiñ, ni lo
kyalkits ni kuty ma tox meñ.
9 Tsiñee lëë mëkwxiily pchos stu
sey, lëën kon nii lëë xkyalbini xaa
nii beety meñ por xtiits Dios nche
tublad lo pkoog. 10 Tsigo nguiedzy
chëb kyalbini go:
—Tat Tios, lii nii nody xtoloo ni
lii nii chuuñtsyeyoo kchë nii xñeel,
¿pa wor kuñoo kyalxtisy lo kislyu
tsiin ksaksil meñ nii beety lëë noo?
11 Loxsye ngo lëë xaa nii kuty
ko kwaa tuga ladx rusy ni lëë Dios
chëb nii no nii kwës xaa xisy, axte
nii ksa xaa nii xniladzy xtiits Dios
nii no nii kuty meñ sinak beety
meñ xaa.
12 Tsiñee lëë mëkwxiily pchos stu
sey, lëë tu xu dox bni aan lëë lo
ngbidz pkyey poo yeesy sinak ladx
yeesy nii chakw meñ nii no kyalnë,
ni lëë mëë byak nixñë sinak nixñë
cheñ, 13 ni lëë mëly nii no leñ kpaa
blyaal lyu sinak nii xlyaal yegw
yë tsiñee xpi me. 14 Lëë kpaa
ptyuub si xtyuub ta aan lëëw si ni
lëë kiy ni lëë kislyu wiñ nii nche
lo nistoo ptsëë xlugar. 15 Ni lëë
kchë xaa nii xñabey kutsolan leñ
kyoplyoo ni pal lady kyo, ksa xaa
xaa non, ni xaa rikw, ni xaa nii
xñabey lo soldad, ni kchësy xaa nii
no xpixwan ni xaa nii kindy kaa
xpixwan. 16 Aan kchë xaa xñee lo
kiy ni lo kyo:
—Kol kyab lady noo nikol
koolaan lëë noo lo xaa nii sob leñ
yulyey ni lo mëkwxiily, por tir xlëë
ma.
17 Lëë tse kutsiñ nii lëë Dios ni lëë
mëkwxiily ksaksi meñ. ¿Cho lë nii
kxekw lo xcastigw xaa?

7

Meñ nii jkiitsy xsey Dios kë

1 Loxsye ngo lëën kon tap angly,
tuga xaa so tu skiñ kislyu. Lëë xaa
xsyonlë lo me parñee kpidy me lo
kislyu, ni lo nistoo, ni lo yag. 2 Ni
lëën kon nii lëë stu angly nii sëëd
nëz laa xlyañ ngbidz nseñ xsey Tat
Tios. Nguiedzy kwnee angly ko lo
ksa tap angly nii kwaa tiitspey par
knitylo kislyu ni nistoo, 3 chëb xaa:
—Knitylody kaa to kislyu ni nis-
too ni yag. Kol kwës axte nii lox
jkiitsy noo tu sey kë kchësy meñ nii
ngab lo Dios.
4 Aan lëën biñ tu kyoow choow-
ptap mily xaa Israel jkiitsy sey kë.
5-8 Tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy
Judá, tsiipchop mily meñ pee lo
xtiiy Rubén, tsiipchop mily meñ
pee lo xtiiy Gad, tsiipchop mily
meñ pee lo xtiiy Aser, tsiipchop
mily meñ pee lo xtiiy Neftalí, tsi-
ipchop mily meñ pee lo xtiiy Man-
asés, tsiipchop mily meñ pee lo
xtiiy Simeón, tsiipchop mily meñ
pee lo xtiiy Leví, tsiipchop mily
meñ pee lo xtiiy Isacar, tsiipchop
mily meñ pee lo xtiiy Zabulón, tsi-
ipchop mily meñ pee lo xtiiy José,
tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy
Benjamín. Kchësy meñ go pkiitsy
xsey Dios.

Meñ nii nakw nonsyke ladx rusy

9 Lëën buy aan lëën kon nii lëë
tub yox meñ nii sëëd tyub lo kislyu
nche chu yulyey ni lo mëkwxiily.
Kchëlo tiitsë xñee meñ go ni kchëlo
laañee sëëd meñ go. Ladx rusy
nakw meñ go ni no tublë gaa siñ
ña kchë meñ go. 10 Nguiedzy chëb
meñ go:

—Lëë Tat Tios nii sob leñ yulyey
ni lëë mëkwxiily pteelaa lëë noo lo
tol.
11 Aan kchësy angly nii nche
kyako yulyey ni kyako xaa kol ni
kyako ksa tap ma nii tyub lady sob
mëlo pkiitsy kë axte lyu par ktee
xaa skizh lo Dios, 12 ni kchësy xaa
chëb:
—¡Amén! Lëë Dios xyal jkaa skizh
ni kyalnsaak ni kyalchak ni kyal-
wnabey ni kyalndaan. Tsitsiñdy
tse nii kyal xkyalwnabey xaa.
13 Tsigo lëë tu xaa kol në lon:
—¿Cho nak kchë meñ nii nche
nakw ladx rusy ke ni cho meñ me?
14 Lëën chëp:
—Xey, Nandyaa chow.
Tsigo lëë xaa kol go në lon:
—Lëë kchë meñ gue kwte
lo kyalnë dox ni lëë meñ gue
kwtiib nyë xab lo xcheñ mëkwxiily.
15 Por ngo lëë meñ gue nche
laañee xñabey Dios, aan tsel kyool
chuuñtsyey meñ gue xtsiiñ Dios,
aan lëë Dios kap cuidad meñ gue.
16 Kantre meñ gue kpiñ kyat ni
kpiñ nis, ni ksaaytre xbini ngbidz
meñ gue ni pe kuñtre naay meñ
gue, 17 porque lëë mëkwxiily nii sob
groltyee leñ yulyey kantsi meñ gue
sinak nii xtyoontsi mëkwxiily, ni
lëë ma tsini kchë meñ gue laañee
xlyañ nis nii xnee kyalmbañ, ni lëë
gaa Dios kchëë lo meñ gue parñee
kpikchedre koon meñ gue.

8

Psiñ kox yaal nii nyaa con or

1 Tsiñee lëë mëkwxiily lox pchos
lultime sey nii nguitsy libre, tsesy
byak leñ kpaa siik grol wor.
2 Loxsye ngo lëën kon nii lëë ksa
kadzy angly nii nche lo Dios kwaa
tuga trompet. 3 Ni lëën kon tu angly
nii noy tu psiñ kox yaal nii nyaa
con or pchoo. Lëë xaa kwso lo
pkoog aan lëë xaa kwaa ndaly yaal
parñee ko xaa kox yaal lo pkoog
or nii nyaa laañee sob Dios. Kchë
kox yaal go xko xaa lo Dios tsiñee
chutiitsni meñ Dios. 4 Lëë xkox
psiñ kox yaal nii no ña angly ko
ptsiñ axte lo Dios, ksaw lay nii
chool meñ nii xniladzy xtiits Dios.
5 Lëë angly pkaktsë psiñ kox yaal
con ki nii nche lo pkoog. Lëëw
pchon xaa lo kislyu. Aan kwyo bi
ni bëly yë ni bni xu lo kislyu.

Trompet

6 Lëë ksa kadzy angly nii kwaa
trompet kwchetsey par jkwetsy
xaaw. 7 Lëë tu angly pkwetsy
xitrompet aan lëë kyokyo ni lëë ki
nii nots cheñ byab lo kislyu, aan lëë
tublë kislyu ni lëë tubtsoon yag ni
lëë kchë kizh nguë kwyek. 8 Lëë stu
angly pkwetsy xitrompet, aan lëë
tu cos nii chak si chak tu kiy ngol
nii noyek kukyab lo nistoo, aan
lëë tublë nistoo byak cheñ. 9 Aan
lëë kchë ma ni cos nii no siko kuty
ni lëë kchë barkw nii nche siko
kwnitylo. 10 Lëë stu angly pkwetsy
xitrompet, aan lëë tu mëly ngol
pchingaa, xsyo ma bëly, aan lëë ma
kukyab tu laañee xtye kiigwpee ni
laañee sob xlyañ. 11 Nla lë mëly
go. Por ngo nii tir byak nla nis
nii xtye laañee byab ma aan ndaly
meñ kuty porñee kow meñ nis
nla go. 12 Lëë stu angly pkwetsy
xitrompet aan lëë tublë lo ngbidz
ni lëë tublë lo mëë ni lëë tubtsoon
mëly kwnitylo. Por ngo kwyody
bini tyub tsye ni kwyody bini tyub
kyool. 13 Ni lëën kon tu msiy nii no
kxoobe leñ kpaa, xñee ma:
—¡Brobsye meñ nii nche lo kislyu
tsiñee lëë stson angly nii bii chak
falt jkwetsy xitrompet!

9

1 Lëë stu angly pkwetsy
xitrompet, aan lëë tu mëly nii
byable lo kislyu kwaa xlyey tu
kyeech nii mastre nxity. 2 Tsiñee
lëë chu kyeech ko byaly, nonsyke
kox nii nak sinak xkox worne
pchoo, aan lëë lo ngbidz ni lëë kpaa
pkyey. 3 Lo kox ko pchoo ngwlodz

aan lëë ma pkaasy tyub lo kislyu,
ni lëë ma kwaa xkotsy mëkwkyoow.
4 Ni lëë Dios kwnabey nii ksaksidy
ma kizh nii no lo kislyu, ni ksaksidy
ma yag, ni ksaksidy ma ni tu cos
nguë, sink xaktyee meñ nii këdy
xsey Dios kë ksaksi ma. 5 Per kujty
ma meñ, sink xaktyee yoob ksoob
ma meñ kaay mëë. Nak xyoob ma
sinak xyoob mëkwkyoow. 6 Kchësy
meñ kakladzy kety tse go, per
ksaldy kyalkuty meñ.

7 Chak ngwlodz ko si chak cabay
nii nche tsey par tsi lo tily, sinak
tu coron or nak tu cos nii sob kik
ma ni si chak lo bñech chak lo ma.
8 Chak kits kik ma si chak kits kik
kwnaa, ni nyaa lay ma si nyaa lay
mëëtsy. 9 Ntse lady ma con kiib,
ni nak xbi xikw ma sinak xbi car-
ret nii xkopxax cabay tsiñee chak
tily. 10 Sinak xkotsy mëkwkyoow
nak ngotsy nii sob xpaan ma. Aan
slëb xkotsy ma ksaksi meñ kaay
mëë. 11 No tu angly nii xñabey lo
ngwlodz ko ni xñabey leñ kyeech
nxity nii pchoo ma. Abadón lë
xaa con tiitsë hebreo, lëë con tiitsë
griego lë xaa Apolión. (Tiits ko nak
sinak nii xñee ñe: Xaa nii xnitylo.)

12 Lëë tu castigw kwtedy, per
nare kiid schopo.

13 Lëë stu angly pkwetsy
xitrompet, aan lëën biñ nii lëë tsiy
tu xaa pchoo lady ksa tap kach nii
sob lo pkoog or nii nyaa laañee sob
Dios.
14 Lëë tsiy xaa go chëb lo angly nii
nseñ trompet:

—Blaa ksa tap angly nii nche
këtuu chu kiigwpee ngol nii lë Eu-
frates.

15 Lëë ksa tap angly ko kwlaa
parñee kuty xaa tubtsoon meñ, por
byaanle wor, ni tse, ni mëë, ni iz
kaa nii kuuñtsyey xaa ngo. 16 Biñaa
nii chop kyoow millón soldad nii
xsyob cabay nak ksa angly ko.

17 Konaa kchë cabay go worñee
biy Kyalbini Ntson naa ni konaa
nii kë tublë kiib nixñë, ni azul ni
kutsy styoo xaa nii sob lady ma.
Nyaa kik kchë cabay go si nyaa
kik mëëtsy, ni xchoo bëly chuw ma
ni kox ni kyo nii xsaay. 18 Ndaly
meñ kuty por bëly ni kox ni kyo nii
xsaay nii xchoo chuw cabay. Tson
clasy kyalnë biidni cabay go. 19 Con
chuw ma ni xpaan ma psaksi ma
meñ, por mëël nak xpaan ma aan
con kik mëël pkëëlay ma meñ.

20 Per psaandy meñ nii kujty lo
kyalnë go xtol, ni psaandy meñ go
kchë kyalbini mal ni psaandy meñ
go kchë mdyo or, mdyo plat, mdyo
kiib, mdyo kyo ni psaandy meñ
go kchë mdyo yag nii xñady lo, ni
chondy ni xsyëdy. 21 Tugak beety
meñ go bñech, ni psaandy meñ go
kyalbruj, ni psaandy meñ go kyalk-
paan ni tugak kaa kwyooni meñ go
stu mguiy o stu kwnaa gaa nikxe no
tsiil meñ go.

10

Angly nii nseñ tu libre

1 Loxsye ngo lëën kon nii lëë tu
angly nii xñabey byety kpaa sonasy
xaa xkey ni kë tu kiitla chex kik
xaa, ni xpibëly lo xaa sinak xpibëly
lo ngbidz, lëë niy xaa chak si chak
yaki. 2 No tu libre nii nyaly ña
xaa. Tu niy xaa kwso lo nistoo,
lëë stuwo kwso lo kislyu. Niypeg
xaa kwso lo kislyu, lëë niyli xaa
kwso lo nistoo. 3 Kwchuptsyë xaa
si xkobëëtsy mëëtsy. Tsiñee lëë xaa
lox kwchuptsyë lëë kadzy nkwsiy
kwëb tsiy xaa. 4 Kokladzyaa nguën
nii kwnee ksa kadzy nkwsiy go, per
lëë tsiy tu xaa nii pchoo kpaa në
lon:

—Kwlootsey nii kwnee ksa
kadzy nkwsiy leñ styool, jkëëdylo.

5 Lëë angly nii konaa blis ñali leñ
kpaa, 6 aan lëë xaa pkon Dios nii
klyëëdy lëë meñ kan kchë ni kak
por tsitsiñdy tse kety Dios, por lëë
Dios psaa kpaa, kislyu, nistoo ni
kchësy cos nii no.

7 Tsiñee lëë angly lox ksa jkwetsy
xitrompet, lëë kchë nii kwnee Dios
lo profet lox kak cumplir.
8 Lëë tsiy xaa nii sëëd kpaa
kwnee lon stub, në xaa:
—Kwey aan kwnaasy libre nyaly
nii no ña angly nii tu niy so lo nistoo
lëë stuwo lo kislyu.
9 Lëën kwya lo angly ko aan lëën
kwnab libre ko, aan lëë xaa në lon:
—Naa aan tawo. Tsiñee lëëw kol
chuwoo, sakoo nii nexo sinak nex
tsiñ, per tsiñee lëëw ktsiñ leñ styool,
lëëw kyak nla.
10 Lëën kwnasy libre ko ña angly
aan lëëw tawaa. Nexo tsiñee lëëw
kwyo chuwaa, per tsiñee lëëw ptsiñ
leñ styoon, lëëw byak nla. 11 Loxsye
ngo lëë angly në lon:
—No nii kñeel xtiits Dios lo meñ
nii xñee kchëlo tiitsë, ni lo xaa
xñabey nii no tyub lo kislyu stub.

11

Xaa nii kñee xtiits Dios

1 Lëën kwa tublë var nii xkiiñ
meñ par kpix aan lëë Dios në lon:
—Kuso aan kuktiix lidzyaa ni
ptiix lo pkoog, ni blab meñ nii
chikool lay lon siko. 2 Per ktiixtyoo
lo tu leeyaa, por lëëw kyaan par
meñ sit nii kyëp kyety leñ kyedzy
Jerusalén choowpchop mëë. 3 Lëën
kxal chop xaa nii kñee xtitsaa lo
meñ tu mily chop kyoow tsongaly
kpidz. Ladx nii chakw meñ nii no
kyalnë kakw xaa.
4 Lëë chop xaa go nak sinak chop
yag oliv ni lëë xaa nak sinak chop
candilier nii sob lo Dios. 5 Deelñee
cho kakladzy ksaksi xaa, chilodyo
por xchoo bëly chuw xaa aan lëë
xaa kuty meñ nii kakladzy ksaksi
xaa. 6 Lëë xaa kwaa tiitspey nii jk-
wëës xaa kyo tyub nii kñee xaa xti-
its Dios, ni lëë Dios ptee tiitspey nii
kyuñ xaa nis cheñ ni lëë xaa ksaksi
meñ nii nche lo kislyu worñee kak-
lastyee xaa. 7 Tsiñee lox kñee chop
xaa go xtiits Dios lëë tu ma tox
kchoo leñ kyeech nxity, aan lëë ma
kuty chop xaa go. 8 Lëë xcuerp
chop xaa kuty ko kaa leñ kyedzy
laañee kwë Jesús lo crusy. Nak meñ
kyedzy ko sinak meñ Sodoma ni
meñ Egipto. 9 Kchë meñ nii sëëd
tyub lo kislyu ni xñee kchë clasy
tiitsë kan xcuerp xaa kuty ko. Tson
kpidz grol kaa xaa kuty ko aan
klaady meñ jkyeetsy xaa. 10 Kchë
meñ nii nche lo kislyu kle kan nii
lëë chop xaa go kuty, porñee mban
pteedy xaa meñ, aan axte skady
lsa meñ pel cos lo xcombañer por
kyalwle go. 11 Per tse nii loxo tson
kpidz grol lëë Dios kuuñ kpañ chop
xaa go aan lëë xaa tsische. Aan
tsiñee kan meñ xaa, lëë meñ kt-
syeb. 12 Loxsye ngo lëë chop xaa go
kon tsiy tu xaa nii këb:
—Kol kyëp nu.
Lëë chop xaa go kyëp lo tu xkey
aan kchësy meñ nii klëë lo xaa kan
nii lëë xaa kyëp kpaa. 13 Wor go
kazh lëë tu xu kni aan ndaly yu
kyab leñ kyedzy ni sety kadzy mily
meñ. Kchë meñ nii telaa lo xu
ktsyeb aan lëë meñ kool lay lo Dios.
14 Lëë castigw pchop, per klyëëdy
lëëw kyon.

Lëë angly psa

15 Lëë angly kok kadzy no jk-
wetsy xitrompet. Lëë gaan biñ tsiy
tubtsoon meñ nii xñee:
Lëë Dios ni lëë Crist chigal kñabey
lo kislyu,
tsitsiñdy tse nii kyal xkyalwnabey
xaa.
16 Tsigo lëë ksa kalyptap xaa kol
nii nche laañee sob Dios pkiitsy kë
axte lyu par ktee xaa skizh lo Dios,
17 chëb xaa:
Skizhoo, Tat Tios,
iip ktsyëëdyoo
por lii kok Dios
ni lii gaa tugak nako.
Lii sob xñabeyoo.
18 Xlëë meñ nii nche lo kislyu lool,
per lëë tse kutsiñ nii lëël kuñ kyalx-
tisy,
ni lëë wor kutsiñ nii lëël kwetsy
meñ kuty,

ni lëël kuñ ksak kchë profet nii
biid kluuy xtiitsoo
ni kchë meñ nii xsoob xtiitsoo,
nikxe xaa wiño, nikxe gaa xaa kolo.
Ni lëë wor kutsiñ nii lëël knitylo
kchë xaa nii xnitylo kislyu.

19 Lëë lidzy Dios nii sob kpaa
byaly, aan lëë caj nii no xtiits Dios
xoob leeñgo, aan kotsyë nkwsiy, ni
kwyo bi, ni bni xu ni byab kyokyo.

12

Mëël ngol ni kwnaa nii kop tu mëëd

1 Lëë tu kwnaa nii xpibëly xab
si xpibëly ngbidz pchoo ktsiib leñ
kpaa so niy me lo mëë ni sob tu
coron nii nyaa con tsiipchop mëly
kik me. Ntseeb pseen konaa me.
2 Nak xiñ me aan lëë me chupt-
syë porñee lëë xiñ me mer kaly.
3 Blyëëdyak lëë tu mëël ngol pchoo
ktsiib leñ kpaa, nixñë ma, kadzy
kik ma sob, ni sob tsii xkach ma,
ni sob tuga coron kik ma. 4 Ndaly
mëly nii no leñ kpaa kwtopxax ma
con xpaan ma aan lëë ma pchon
mëly go lo kislyu. Lëë mëël ngol
ptsiñ lo kwnaa nii kap mëëd parñee
kaw ma xiñ kwnaa go. 5 Mëëdpkiy
nak mëëd nii kop kwnaa go, lëë
xiñ me kñabey tyub lo kislyu sinak
xñabey tu xaa ntseeb. Lëë Dios bla
xiñ me lo mëël ngol go aan lëë xiñ
me sey laañee xñabey Dios. 6 Lëë
kwnaa go pxooñ, lëë me sey tu tañ
pidzy. Lëë Dios pxixkwaa laañee
kwës me ni kaw me tu mily chop
kyoow tsongaly kpidz.

7 Lëë tily kwyo leñ kpaa, aan lëë
angly nii lë Miguel ni lëë angly nii
nak ksa xaa ptily ksa mëël ngol
go ni ksa xangly ma, 8 per beeñdy
ma gan. Por ngo pchilodre nyaan
ma kpaa ksa xangly ma. 9 Lëë ma
pchoo kpaa. Xaa tox lë ma aan
destye penaadle xkëëti ma kchë
meñ nii nche lo kislyu. Lëë ma
byab lo kislyu ksa xangly ma.

10 Lëën biñ nii nguiedzy kwnee
tu xaa kpaa, chëb xaa:
—Lëë kyalwtelaa kwlañche, lëë
wor kutsiñ nii lëë xDios no ni lëë
Crist kñabey, porque lëë xaa nii
tsel kyool xkëëkiy kchë meñ nii
xniladzy xtiits Dios pchoo kpaa.
11 Beeñ kchë betsy no gan lo xaa-
tox ko. Lëë xcheñ mëkwxiily kokni
betsy no ni lëë xtiits Dios kokni
xaa. Ptsyebty betsy no nyety xaa
por xtiits Dios. 12 Kol kle kchë do
siñee no do kpaa. Per ¡kol kteenë
kchë do siñee nche do lo kislyu ni lo
nistoo! Por lëë xaatox byety kpaa
aan como xlëë xaa porñee lëë xtse
xaa mer ksa, lëë xaa ksaksi lëë do.

13 Tsiñee lëë mëël go byab lo
kislyu, lëë ma kunlaag kwnaa nii
kop mëëd. 14 Per lëë Dios ptee
chop xikw ngol msiy lo me parñee
kxoobe me ktsiñ me laañee xkwës
me ni laañee kchilody ktsiñ mëël.
Siko kyaan Dios me tson iz grol.
15 Lëë mëël kwlii nis chuw parñee
nyoy nis kwnaa go, 16 per lëë kislyu
kwtëëb pidzy nis nii pchoo chuw
ma aan biydyo kwnaa go. 17 Por
ngo mastre blëë mëël go lo kwnaa
go aan lëë ma kuktilyni kchë meñ
lidzy me nii xsoob xtiits Dios nii
biidni Jesucrist. 18 Aan lëë mëël go
byaan chu nistoo.

13

Ma tox

1 Lëën kon nii lëë tu ma tox nii
sob kadzy kik ni sob tsii xkach
pchukë lo nistoo. Sob tuga coron
punt xkach ma ni kë tublan gaa
tiits nii xko falt lo Dios chex kik
ma. 2 Chak ma tox nii konaa si chak
mëëtsy, nyaa niy ma si nyaa niy tu
os, lëë chuw ma nyaa si nyaa chuw
tu mëëtsy ngol. Lëë mëël ngol ptee
kyalwnabey lo ma. 3 Nyoo nii tir
nroob në tu kik ma tox ko. Mer
nyety ma, per lëë ma byak, aan
kchë meñ nii nche lo kislyu psee
aan lëë meñ kwsëëb xlad ma. 4 Lëë
meñ psoxib lo mëël ngol nii ptee

kyalwnabey lo ma tox ko, ni wi gaa
lo ma tox ko psoxib meñ, chëb meñ:
—¿Cho chak si chak ma tox re na
dyon, ni cho lë nii kuñ gan lo ma?
5 Kwaa ma tox ko tiitspey nii
kñee ndaan ma ni kxiñ ma tiits lo
Dios. Choowpchop mëë kñabey ma.
6 Aan nli gaa pxiiñ ma tiits lo Dios,
ni kwneenë ma lidzy Dios ni kwnee
në ma kchë meñ nii no kpaa. 7 Ni
kwaa ma tiitspey nii ktilyni ma
meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no
lo kislyu axte nii kuñ ma gan ni
lëë ma kñabey lo meñ nii nche tyub
lo kislyu. 8 Kchë meñ nii këdy lë
leñ xlibre mëkwxiily nii beety meñ
ksoxib lo ma tox ko. Destye nii
kwche kislyu xoob libre ko kpaa.
9 Deelñee chakladzy to kyeñ do
kol jkëëtyag. 10 Deelñee byaanle
nii skiib tso do, lëë do tso skiib,
ni deelñee byaanle gaa nii lo spad
kety to, lëë do kety lo spad. Por ngo
no nii jkaa meñ nii xniladzy xtiits
Dios fuersy ni kap meñ paciensy.
11 Lëë stu ma tox pchukë leñ
kislyu. Chop xkach ma sob. Chako
si chak xkach mëkwxiily, per nak
tsiy ma sinak tsiy mëël ngol. 12 Aan
sinak nii kwnabeyak ma tox nii
biid klo xñabey ma, aan chuuñ
ksoxib ma kchë meñ lo ma tox
nii byak ko. 13 Ndaly kyalntseeb
nii beeñtsyey ma aan xña lo meñ
psyaab ma ki leñ kpaa. 14 Aan por
kchë nii beeñtsyey ma pkëëti ma
meñ nii nche lo kislyu chop ma
stu ma tox ko ni kwnabey ma psaa
meñ ximdyo ma tox ko. Lëë ma
tox ko pchug spad kik, per lëë ma
byak. 15 Lëë ma tox nii pchukë
leñ lyu kwaa tiitspey parñee ktee
ma kyalmbañ lo ximdyo ma tox nii
psaa meñ, tsiin kñee mdyo ni kuty
mdyo meñ nii kaklasty ksoxib lo
mdyo. 16 Ni xoo kwloo ma tu bey
kë meñ o ñali gaa meñ. Kchësy meñ
kwlobey ma, nikxe xaa wiño, nikxe
gaa xaa kol, nikxe xaa rikwo, nikxe
gaa xaa probo. 17 Aan deelñee nody
meñ xbey ma tox ko, ni deelñee
këdy lë ma lady meñ, ni këdy xnu-
mero ma lady meñ, chilody si meñ
ni chilody kto meñ.
18 Xoop kyoow tsongaly pxoop kë
lo xsey ma tox ko. Lë tu xaa nak
número go, per xkiiñ tu xaa nyaani
parñee kyeñ xaa dyon chow.

14

Ti nii chool xaa nii kwtelaa

1 Lëën buy aan lëën kon nii lëë
mëkwxiily so kik kiy nii lë Sión.
Nche tu kyoow choowptap mily
xaapkiy (144,000) lo xaa. Kchë
kë xaa go kë lë mëkwxiily ni lë
Tat Tios. 2 Ni lëën biñ tu bi nii
sëëd kpaa. Nak bi go sinak xbi
nis tsiñee xchingaaw tu chu kyo
ni nako sinak xbi nkwsiy ni nako
sinak tsiñee xseetsy tubtsoon meñ
arp. 3 Kchësy xaa go chool tu ti
kub mer laañee sob Dios ni laañee
nche sob ksa tap ma nii tyub lady
sob mëlo ni laañee nche sob xaa
kol. Xaktyee tu kyoow choowpta-
pak mily xaa nii kwtelaa lo kislyu
chak chool ti go. Ni tu cho chilody
koolo. 4 Kwyonidy kchë xaa go
kwnaa, tugak kënal xaa mëkwxiily
laañee siityee ma. Klootyee kchë
xaa go kwtelaa parñee jkiiñ xaa lo
Dios ni lo mëkwxiily. 5 Iip kwneedy
kchë xaa go tiits xuuy. Nody xtol
xaa lo Dios.

Tiits nii biidni angly

6 Lëën buy aan lëën kon nii lëë
stu angly no kxoobe leñ kpaa. Lëë
xaa tsini xtiits Dios lo kchë meñ nii
nche tyub lo kislyu nii xñee kchë
clasy tiitsë. 7 Nguiedzy kwnee an-
gly ko, chëb xaa:
—Kol ktsyeb Dios ni kol ktee
skizh lo xaa, por lëë wor kutsiñ nii
lëë xaa kuñ kyalxtisy. Kol ksoxib lo
Dios por lëë xaa psaa kpaa, kislyu,
nistoo ni xlyañ nis.
8 Xitsyak angly ko nal stu angly
nii xñee:
—Lëë kyedzy ngol nii lë Babilo-
nia kwnitylo, lëëw kwnitylo porñee
pkiilyo kchë meñ nii nche lo kislyu

parñee kuñ meñ tol. Nak xtolo
sinak nip nii chuuñ ksudzy.
9 Blyëëdyak lëë stu angly pchoo,
nguiedzy kwnee angly ko, chëb
xaa:
—Deelñee ksoxib meñ lo ma tox
ni lo ximdyo ma, ni deelñee klaa
meñ jkiitsy xsey ma kë meñ o ña
gaa meñ, 10 no nii tedy meñ lo
kyalnë dox nii kxaal Dios. Lëë meñ
go te lo ki ni lo kyolëë. Aan xña
lo angly ni lo mëkwxiily lëë Dios
ksaksi kchë meñ go porñee tir xlëë
xaa. 11 Iip kyuydy ki nii tsek laañee
ksaksi Dios meñ go. Tugak ksaksi
Dios meñ go porñee xsoxib meñ go
lo ma tox ni lo ximdyo ma tox ni
porñee noy meñ go xbey ma tox.
12 Por ngo nody nii kchoso styoo
meñ nii ngab lo Dios ni xsoob xtiits
Dios, ni nody nii ksaanladzy meñ
go xtiits Dios nii biidni Jesús, sink
no nii jkaa meñ go fuersy.
13 Loxsye ngo lëën biñ tsiy tu xaa
nii në lon:
—Pkëë: “Destye nina dichos
kchë meñ nii kety por xtiits Dios.”
“Nliw —xñee Kyalbini Ntson—
, lëë kchë meñ nii xniladzy xtiits
Dios kxiladzy, por ndaly kyalbuen
nii beeñtsyey meñ go.”

Lëë kwlaap kak lo kislyu

14 Lëën kon tu xkey nguitsy. Lo
xkey go sob tu xaa nii sob tu coron
or kik ni no tu hoz ndox ña xaa.
15 Ni lëën kon nii lëë tu angly
pchoo leñ lidzy Dios nii sob kpaa,
nguiedzy chëb xaa lo xaa nii sob lo
xkey:
—Kwseeñ xhoozoo aan bislo
kwlaap, por lëë xtiemp kwlaap
kutsiñ.
16 Lëë xaa nii sob lo xkey kwseñ
xhoz aan lëë xaa bislo kwlaap lo
kislyu.
17 Lëë stu angly pchoo leñ lidzy
Dios, aan lëë gak tu hoz ndox no
ña xaa. 18 Ni lëën kon lëë tu angly
nii xñabey lo ki pchoo lo pkoog aan
nguiedzy chëb xaa lo angly nii no
hoz ndox ña:
—Kwseñ xhoozoo aan blity uv
nii kë lo kislyu por lëëw kuy.
19 Lëë angly ko kwseñ xhoz aan
lëë xaa blity uv nii kë lo kislyu.
Loxsye ngo lëëw kwloo xaa tu
laañee kxiiw. Singo nak kyalnë
dox nii kxaal Dios. 20 Lëë uv pxii
tublad chu kyedzy, aan nonsyke
cheñ pchoo laañee pxiiw, byakx-
oob cheñ go axte chu xpid cabay,
siik tson kyoow mily metre nxeñ
laañee kutsib cheñ go.

15

Kyalnë dox nii kiidni kadzy angly

1 Lëën buy leñ kpaa aan lëën kon
kadzy angly nii sëëdni lultime ksa
kadzy kyalnë dox nii kxaal Dios
por lëë xaa lox blëë. Pseen konaa
kchë kyalntseeb ko.
2 Ni konaa tu cos nii chak si
chak nistoo. Ndeebiniw si ndee-
bini vidre ni notso ki. Ni konaa nii
lëë kchë meñ nii beeñ gan lo ma tox
ni lo ximdyo ma ni blaady nguië
xnumero ma lady nche chu nistoo
go. Aan lëë Dios ptee tuga arp lo
meñ go. 3 Kchësy meñ go biily ti nii
biily Moisés lo Dios ni xti mëkwxiily.
Sinrii së ti go:
Tat Tios, ndaly kchë kyalntson ni
kyalntseeb nii beeñtsyeyoo.
Lii xñabey, por nonsyke cos buen
chuuñtsyeyoo, ni nonsyke ti-
itsli xñeel.
Lii xñabey lo kchë meñ nii nche
tyub lo kislyu.
4 ¿Cho ktsyebty lii na dyon, Tat Tios?
¿Ni cho kneesty skizh lool na
dyon?,
con liisy nak xaa nii nody xtol.
Kchësy meñ nii nche tyub lo kislyu
kiid ksoxib lool,
por kchë meñ chan nii bueenoo.
5 Loxsye ngo lëën buy leñ kpaa
aan lëën kon nii lëë lidzy Dios
byaly, aan nyoo nii leeñgo notsey
xtiits Dios. 6 Leñ lidzy Dios pchoo
kadzy angly nii noy ksa kadzy
kyalnë dox nii kxaal Dios. Nonsyke
ladx nyë nakw xaa. Xpibëly xab

xaa ni no tuga cinturón or xpans
xaa. Axte chu styoo xaa xyakx-
oobo. 7 Lëë tu ma nii tyub lady
sob mëlo ptee kyalnë dox nii kxaal
Dios lo angly. Leñ tu xig or no
kyalnë dox nii kxaal Dios nii tugak
mbañ. 8 Aan lëë kox nii xchoo
laañee xñabey Dios byaktsë lidzy
xaa, aan ni tu cho chilody sëëb siko
deelñee karty kyal kchë kyalnë dox
nii noy ksa kadzy angly ko.

16

Kyalnë nii kxaal Dios

1 Loxsye ngo lëën biñ tsiy tu xaa
nii kwnee leñ lidzy Dios, chëb xaa
lo ksa angly:

—Kol tsi aan kol kxee nii no
leñ xig ke lo kislyu por leeñgo no
kyalnë dox nii kxaal Dios.

2 Lëë tu angly kwey aan lëë xaa
psichuw xig xaa lo kislyu, aan
kchësy meñ nii noy xbey ma tox
ni xsoxib lo ximdyo ma kwlañ tu
kyedz nii tir në.

3 Lëë stu angly kuksichuw xig lo
nistoo, aan lëë nistoo byak sootee
xcheñ meñ kuty, aan lëë kchësy ma
ni cos nii no lo nistoo kwnitylo.

4 Lëë stu angly kuksichuw xig
laañee xtye kiigwpee ni laañee
xlyañ nis, aan pidzy nis ko byaklo
cheñ. 5 Loxsye ngo lëë angly nii
xñabey lo nis chëb:

—Bueenoo, Tat Tios. Por ngo nii
chuñoo kyalxtisy sinrii mod. Nody
xtoloo, Tat Tios. Tugak kakoo Dios.
Tsitsiñdy tse nii ktsyëël. 6 Kchë meñ
go, Tat Tios, pxee xcheñ xaa nii no
xlaadoo, ni lëë meñ go pxee xcheñ
xaa nii kwnee xtiitsoo. Lëë nana
lëël pki kchë meñ go cheñ. Buen nii
psaksil meñ go.

7 Ni biñaa tsiy tu xaa nii kwnee lo
pkoog:

—Tat Tios, lii nii nakoo xaa
xñabey, chuuñtsyeyoo kyalxtisy
sinak nii no kako.

8 Lëë stu angly psichuw xig lo ng-
bidz, aan lëë ngbidz kwaa tiitspey
parñee ksaayo meñ. 9 Aan nikxe
ntseeb kwyek meñ, ptikchedy meñ
styoo lo Dios ni psoxibty meñ lo
xaa, sink lëë meñ kwte lo xaa
porñee pxaal xaa kchë kyalnë go.

10 Lëë stu angly kuksichuw xig
laañee xñabey ma tox, aan lëë siko
pkyey. Aan mban taw lay meñ por
yoob nii kwlañ meñ. 11 Per nikxe
ptsyool meñ kyalnë go, psaandy
meñ xtol, sink lëë meñ kwte lo Dios
nii xñabey kpaa, porñee pxaal Dios
kchë kyalnë go.

12 Lëë stu angly kuksichuw xig
chu kiigwpee ngol nii lë Eufrates,
aan lëë nis pidzy kiigwpee go
parñee kchilo tedy kchë rey nii sëëd
nëz laa xlyañ ngbidz.

13 Ni konaa nii tuga kyalbini mal
pchoo chuw mëël ngol ni chuw ma
tox ni chuw stu ma tox nii xñee tiits
xuuy. Chak ksa tson kyalbini mal
go si chak ngbedzy. 14 Beeñtsyey
kyalbini mal go kyalntson parñee
ktopo kchësy xaa xñabey nii no lo
kislyu tsiin ktily xaa ksa xaa Tat
Tios.

15 —Lëën kyely si chiid ngbaan —
chëb Tat Tios—. Dichos xaa nii xtee
mgaal lo ni nakw xab, parñee sëdy
xaa nëbkidy xaa ni kandy meñ lady
kidy xaa.

16 Laañee lë Armagedón pkaal lsa
kchë xaa nii xñabey lo kislyu.

17 Lëë lultime angly kuksichuw
xig lo me, aan nguiedzy kwnee tu
xaa laañee xñabey Dios, chëb xaa:

—Lëëw nagon.

18 Loxsye ngo lëë nkwsiy kotsyë
leñ kpaa ni lëë tu xutox nii karty
kni destye nii kwche kislyu bni.
19 Lëë kyedzy nii mastre ngol kok
tson lë, ni lëë kchë kyedzy nii nche
lo kislyu kwnitylo ni lëë Dios psal-
adzy nii no nii ksaksi xaa kyedzy
ngol nii lë Babilonia porñee tir xlëë
xaa. 20 Kchësy kislyu wiñ nii nche
lo nistoo ni kchësy kiy kwnitylo.
21 Ni byab kyokyo ngol lady meñ.
No kyokyo go në axte choow kil.
Aan kwte meñ lo Dios porñee tir
mban kwtedy meñ lo kyokyo go.

17

Kyalnë nii ktsyool kwnaa nii kwyoni ndaly mguiy

1 Lëë tu angly nii wi psichuw xig
nii no kyalnë në lon:
—Të gaanoo kuyoo kyalnë nii kt-
syool kwnaa yox nii këngob ndaly
mguiy, chu nis sob me. 2 Kotnil
me kchë xaa xñabey nii no kislyu ni
kchësy kaa meñ nii nche lo kislyu
chuñ tol nii chuuñtsyey me.
3 Lëë tu mgaal kwtedy lon aan
lo mgaal go lëë angly kuni naa tu
tañ pidzy aan lëën kon tu kwnaa nii
sob lady tu ma tox, nixñë ma, non-
syke tiits nii xko falt lo Dios kë lady
ma, kadzy kik ma ni tsii xkach ma
sob. 4 Tu ladx morad ni nixñë nakw
kwnaa go, kë or ni kyo ngui ni kyo
non nii lë perle laady ko. No tu xig
or ña me, leñ xig ko no tol ni cos yox
nii beeñtsyey me. 5 Kë blalan tiits
kë me, per ni tu cho xyeñdyo. Sin-
rii xñeew: "Kyedzy ngol nii lë Ba-
bilonia nak xñaa kchë kwnaa yox
nii xkyëngob ndaly mguiy ni xñaa
kchë cos ntseeb nii chak lo kislyu."
6 Xsyudzy kwnaa go porñee kow
me cheñ nii pxee kchë meñ nii
ngab lo Dios ni kchë meñ nii kuty
por xtiits Jesús. Psee styoon konaa
kchë ngo. 7 Per lëë angly në lon:
—¿Penak nii xsee styool? Kwlës
gaanoo lëën kniy lool cho nak kw-
naa go, ni cho nak ma tox nii
sob kadzy kik ni tsii xkach nii
sëëdni me. 8 Kwyol ma tox nii
konoo, per lëë ma kuty. Lëë na
lëë ma kchukë leñ kyeech nxity nii
byab ma parñee kety ma kaazhkaa.
Kchë meñ nii nche lo kislyu nii këdy
lë leñ libre nii xoob kpaa destye nii
kwche kislyu, ksee kan kpañ ma
tox nii penaadle kuty.
9 'Par xaa nii xyeñ nak nii kniyaa:
Nak ksa kadzy kik ma tox ko sinak
kadzy kiy nii sob lo kislyu. Laady
ko sob kwnaa go. 10 Lëë gak ksa
kadzy kik ma tox ko nak sinak
kadzy rey nii xñabey lo kislyu.
Kutyle kaay rey go, lëë stu xaa
bii xñabey, lëë stu xaa nare kiid.
Xtsedy kñabey rey go tsiñee lëë xaa
kiid. 11 Con ma tox nii kwyol
ni kutyle lëë rey nak xon, nikxe
nii wi ma ngab lady ksa kadzy
nii kokyety klo. Lëë ma kety
kaazhkaa.
12 'Lëë ksa tsii xkach ma tox nii
konoo nak sinak tsii rey nii karty
kislo kñabey, per lëë xaa jkaa kyal-
wnabey parñee kñabey xaa xisy
wiñ ksa xaa ma tox. 13 Tugak
nak xtiits ksa tsii rey go aan lëë
xaa ktee xkyalwnabey xaa lo ma
tox ko. 14 Lëë xaa ktily ksa xaa
mëkwxiily, per lëë mëkwxiily kuñ
gan, por lëë mëkwxiily nak xaa nii
mastre xñabey ni lëë ma nak rey
nii mastre non. Kchë meñ nii kwle
Dios ni xsoob xtiits Dios no xlad
ma.
15 Lëë gak angly në lon:
—Nak chu nis nii sob kwnaa yox
nii këngob ndaly mguiy sinak meñ
nii nche tyub lo kislyu. 16 Lëë ksa
tsii rey ni lëë ma tox ktilyni kwnaa
yox ko. Lëë xaa ksaan me ni lëë xaa
kwii xab me, aan lëë xaa kaw xpëël
ni lëë xaa ksaay me. 17 Lëë Dios
pkol styoo kchë rey go parñee ktee
xaa xkyalwnabey xaa lo ma tox
ko parñee kak cumplir kchë xtiits
Dios. 18 Lëë kwnaa yox nii konoo
nak sinak kyedzy ngol nii xñabey lo
rey nii no tyub lo kislyu.

18

Lëë kyedzy nii lë Babilonia byab

1 Loxsye ngo lëë stu angly nii
xñabey byety kpaa, aan tyub lo
kislyu psaabini xaa porñee tir
xpibëly xaa. 2 Nguiedzy kwnee xaa,
chëb xaa:
—Lëë Babilonia kwnitylo, lëë Ba-
bilonia kwnitylo, aan lëëw byak
lidzy kyalbini mal ni lëëw byak
laañee xko mguiñ ntseeb xipchoos.
3 Kchë kyedzy nii nche lo kislyu
pkaay xtol kyedzy ko, ni kchësy kaa
rey nii xñabey lo kislyu beeñtsyey

tol nii beeñtsyey kyedzy ko. Lëë
kchë gaa xaa nii xto cos byak rikw
porñee pxiñ kyedzy ko tumi.

4 Lëën biñ nii lëë stu xaa kwnee
leñ kpaa chëb:

—Kchësy to siñee nak to meñ
tu kyedzyaa, kol kchoo ske parñee
jkaaydy to xtol kyedzy ke ni parñee
ktsyooldy to kyalnë nii ktsyoolo.
5 Lëë xtol kyedzy ke lox ptyaly
aan lëëw byakxoob axte leñ kpaa,
ni tu tol nii beeñtsyey kyedzy ke
karty knityladzy Dios. 6 Kol ksaksi
kyedzy ke sinak nii psaksiw meñ,
ni kol ktikche kchë nii beeñtsyeyo.
Mastre fuert kol kxixkwaa nii jki
do kyedzy ke que nii pkiw meñ.
7 Mban kol ktee kyedzy ke ni kol
ksaksiw, por tir kok nyaaw ni tir
pxiño tumi, aan chëbo leñ styoow:
"Nakaa sinak tu kwnaa xñabey.
Lëdy viuudaa. Ni tu pe kaktyaa."
8 Por ngo, tu kpidzak lëë kyedzy ke
ktsyool kchëlo kyalnë ni tedy kpiñ,
ni kety ni tsek lo ki. Por tir ntseeb
Dios nii ksaksi kyedzy ke.

9 Kchë rey nii xñabey lo kislyu
nii wi beeñtsyey tol nii beeñtsyey
kyedzy ke ni pxiñ tumi ksa kyedzy
ke koon ni kteenë tsiñee kan xaa nii
lëëw noyek. 10 Sit kwe xaa parñee
tejty xaa castigw, aan lëë xaa këb:

—¡Brooboo, Babilonia! Ngoloo ni
kwnabeyoo, per ketyle kwnitylool.

11 Wi kchë xaa nii xto cos ni
xkyë dilgensy koon ni kteenë por
kyedzy ko, porñee tsodre cho si
12 plat, or, kyo nii tir ngui, kyo
nii lë perle, ladx non, ladx sed,
ladx morad ni nixñë, yag nii xlyaa
nex, ni cos nii nyaa con lay ele-
fant, yag ngui, brons, kiib, kyo nii
lë marmol, 13 canel, kizh nii xlyaa
nex, yaal, kizh nii lë mirra, ngwaan
xlyaa nex, viñ, aceit, riñ lan, xobx-
tily, ma nii choy yow, mëkwxiily,
cabay, carret ni xaa ni xtyo par kyë
tsiiñ. 14 Kchësy meñ këb lo kyedzy
ko:

—¡Chaptroo kchë cos nii tir xyo
styool, kpikchedre kapoo kchë cos
non nii kopoo!

15 Kchë xaa nii xto cos lo kyedzy
ko ni byak rikw kwe sit, koon ni
kteenë parñee tejty xaa castigw,
16 aan kchë xaa go këb:

—¡Brob kyedzy ngol go! Koko
sinak tu kwnaa nii nakw tu ladx
non ni kë or ni kyo ngui lady,
17 ¡aan tub worak lëë kchë nii kopo
kwnitylo!

Kchësy xaa nii chuuñ ksëë barkw
ni xkyë tsiiñ lo nistoo kwche sit,
18 aan tsiñee kon xaa nii lëë kyedzy
ko noyek, nguiedzy chëb xaa:

—¿Pe no stu kyedzy nii ngol si
ngol kyedzy re na dyon?

19 Aan lëë xaa biiñ ni lëë xaa
pchoob yu kik xaa porñee tir
pteenë xaa, ni nguiedzy chëb xaa:

—¡Brob kyedzy ngol go! Con kchë
nii kopo byak rikw kchë xaa nii
chap barkw, ¡aan tub worak lëëw
kwnitylo!

20 'Kol kle kchësy to siñee no
do kpaa, porñee lëë kyedzy ko
kwnitylo ni kol kle kchë do siñee
ngab to lo Dios ni nak to apostle ni
xluuy do xtiits Dios, por lëë Dios
beeñ xkyalxtisy to.

21 Loxsye ngo lëë tu angly nii
xñabey blis tu kyo nii nyaa si nyaa
tu kyomoliñ, aan lëëw pchon xaa lo
nistoo, chëb xaa:

—Siñee byabak kyo re kyab
kyedzy Babilonia aan kpikchedre
kan meño. 22 Kpikchedre kool meñ
arp, ni flaut ni trompet, ni tsodre
meñ nii kyë tsiiñ ni meñ nii kuuñ
tsiiñ moliñ leñ kyedzy ko. 23 Kyëdre
bini ni kaktre kyalwtsiilña leñ
kyedzy ko, ni lëëw na kyedzy ko
byuñ rikw kchë xaa nii pto cos
ni kwëti kchë meñ lo kislyu por
xkyalbruj kyedzy ko.

24 Lëë Dios bnitylo kyedzy ko
porñee por xtolo kuty profet ni
meñ nii ngab lo Dios ni meñ nii no
tyub lo kislyu.

19

1 Loxsye ngo lëën biñ nii
nguiedzy xñee meñ leñ kpaa. Nyoo
nii ndaly meñ, xñee meñ:
¡Skizh Tat Tios!
Lëë xDios no xteelaa ni lëë xaa
xñabey ni lëë xaa jkaa skizh,
2 por chuñ xaa kyalxtisy sinak nii
no kako.
Nli nii kyalxtisy chuuñtsyey xaa,
por lëë xaa psaksi kyedzy yox nii
tir beeñ tol, porñee ndaly
meñ nii nche lo kislyu pkaay
xtolo.
Singo mod lëë Dios bnab cuent low
por xkyalkuty kchë xaa nii
bniladzy xtiits xaa.
3 Lëë meñ go kwnee stub chëb:
—¡Skizh Tat Tios! Iip kyaldy tsëp
kox nii tsek kyedzy ko kpaa.
4 Leñ yulyey sob Tat Tios tsiñee
lëë ksa kalyptap xaa kol ni lëë ksa
tap ma nii tyub lady sob mëlo kujki-
itsy kë axte lyu ni ptee skizh xñee:
—¡Nliw! ¡Skizh Tat Tios!
5 Tsigo lëë lëë tu xaa kwnee leñ
yulyey chëb:
Kol ktee skizh lo xDios no kchësy to,
nikxe xaa wiñ do, nikxe gaa
xaa kol do,
kchësy to siñee xsoob to xtiits xaa ni
xsal do xaa.

Xkyalwtsiilña Mëkwxiily

6 Biñaa gaa tsiy tubtsoon meñ.
Nako sinak xbi nis nii xchingaa tu
chu kyo ni nako sinak xbi nkwsiy
aan xñee meñ:
¡Skizh Tat Tios! Por lëë xaa bislo
xkyalwnabey xaa.
Lëë xDios no nak xaa nii mastre
xñabey.
7 Kol tsoo kle no,
ni kol tsoo ko nguiool no styoo no
parñee ktee no skizh lo xaa.
Por lëë wor kutsiñ nii lëë Mëkwxiily
ktsiilña.
Lëë tsiil xaa tse so mbës.
8 Lëë Dios ptee tiits nii kakw me
ladx nyë ni xpibëly,
por ladx ko chakw meñ nii mbañ
sinak xñabey Dios.
9 Lëë angly në lon:
—Pkëë: "Dichos meñ nii
koktsyetsy tsi lo xkyalwtsiilña
Mëkwxiily."
Aan lëë gak xaa në lon:
—Nli nii xtiits Dios nrii.
10 Lëën psoxib lo angly ko, per lëë
xaa në lon:
—Ksoxibtyoo lon, por xtiitsak
Dios xsobaa sinakak nii xsooblo, ni
nakaa sinak kchë betsyoo nii xsoob
xtiits Jesús. Psoxib lo Dios.
Lëë tiits nii biidni Jesús xsaabini
kchë meñ nii xluuy xtiits Dios.

Xaa nii sob lady cabay rusy

11 Lëë kpaa byaly, aan lëën kon
tu cabay rusy. Xaa nii chon tiits ni
xñee tiitsli lë xaa nii sob lady ma.
Singo lë xaa porñee ngui chuñ xaa
kyalxtisy ni chuñ xaa tily sinak nii
no kako. 12 Xpibëly mëlo xaa sinak
xpibëly bëly ni sob ndaly coron
kik xaa ni kë blalan tiits chex xaa
aan xaktyee lëë xaa nan pe xñeew.
13 Nakw xaa tu ladx nii xña cheñ
aan lë xaa xtiits Dios. 14 Kchë
soldad nii no leñ kpaa nal xitsy
xaa. Ladx nguitsy ni nyë nakw
xaa nii nonsyke lady cabay rusy
sob xaa. 15 Sob tu spad ndox chuw
xaa, parñee kiswee xaa meñ nii
nche lo kislyu, ni lëë xaa kñabey
sinak xñabey tu xaa ntseeb. Lëë
xaa kuñ kyalxtisy sinak tu xaa nii
xkitsy xkyee uv con niy, ni lëë xaa
ktee meñ castigw nii kxaal Dios nii
xñabey por tir xlëë Dios. 16 Ni kë
lo kodx xaa nii lëë xaa nak rey
nii mastre non ni lëë xaa mastre
xñabey.
17 Loxsye ngo lëën kon nii lëë tu
angly so lo ngbidz, xkwetsy xaa
kchë mguiñ nii xoobe leñ kpaa
xñee xaa:
—Kol të ni kol ktyop tsiin kiid
to lo xixtsee Dios, 18 parñee kaw
do xpëël rey, ni xpëël kchë xaa nii
xñabey lo soldad ni xpëël kchë xaa
ndaan, ni xpëël cabay ni xpëël xaa
nii xsyob lady ma, ni xpëël kchë
meñ nii no xpixwan ni xpëël meñ

nii kindy xpixwan. Kol të kaw do
xpëël xaa wiñ ni xpëël xaa kol.
19 Lëë ma tox ni lëë kchë xaa nii
xñabey lo kislyu pkaal lsa ksa xsol-
dad parñee ktily xaa ksa xaa xaa nii
sob lady cabay ni xsoldad xaa go.
20 Lëë ma tox ni lëë ma wnee xuuy
nii beeñ kyalntson pkaa. Por kchë
kyalntson nii beeñtsyey ma wnee
xuuy go pkëëti ma meñ parñee klaa
meñ tsobey meñ ni ksoxib meñ lo
ximdyo ma tox ko. Mbañ ma tox
ko ni ma wnee xuuy go, byab ma lo
ki nii noyek con kyo nii lë azufre.
21 Aan lëë kchë meñ nii ngab lo ma
tox ko kuty conspad nii sob chuw
xaa nii sob lady cabay, aan kchësy
mguiñ byëly taw xpëël kchësy meñ
kuty ko.

20

Tu mily iz

1 Lëë tu angly byety kpaa. No
xlyey kyeech nxity ña xaa ni nseñ
xaa tu caden ngol. 2 Lëë angly ko
pxituu mëël ngol nii kwyo penaa-
dle. Xaa tox lë ma, tu mily iz kyëtuu
ma. 3 Lëë xaa pchon ma leñ kyeech
nxity aan ptse tsiitsy xaa chu ky-
eech ko parñee jkëëtidy ma meñ tu
mily iz. Axte ksa tse go lëë ma laa
xisy wiñ.
4 Konaa laañee xsyob xaa xñabey,
aan lëë xaa nii kwaa tiitspey
par kuñ kyalxtisy nche sob siko.
Ni konaa xkyalbini kchë xaa nii
pchug meñ kik por xtiits Jesús ni
por xtiits Dios. Psoxibty kchë xaa
go lo ma tox ni lo ximdyo ma, ni
blaady kchë xaa go nguitsy xbey
ma tox ña xaa o kë gaa xaa. Lëë
kchë xaa go pañ parñee kñabey xaa
ksa xaa Crist tu mily iz. 5 Per lëdy
kchë meñ kuty pañ, sink axte ksa
tu mily iz lëë meñ kuty ko kpañ.
Klo tub tiiy meñ kuty pañ. 6 ¡Dichos
meñ nii ngab lo Dios por klo meñ
go kpañ! Aan tsiñee lëë kyalkuty
kiid stub pe kaktre kchë meñ go,
sink lëë meñ go kak pxosy nii jkiiñ
lo Dios ni lo Crist, aan lëë kchë meñ
go kñabey tu mily iz.

Lëë xaa nii xtilyni Dios chek

7 Tsiñee lëë tu mily iz ksa lëë xaa-
tox laa, 8 aan lëë xaa tsijkëëti meñ
nii nche lo kislyu. Lëë xaa jkëëti
meñ Gog ni meñ Magog parñee
ktop meñ go xsoldad. Nak xsol-
dad meñ go sinak yuzh nii nche
chu nistoo. Tir ndaly xaa. 9 Lëë
xaa kwey tyub lo kislyu kuksuugw
kwraly xaa meñ nii ngab lo Dios ni
kyedzy nii tir xkëstyoo Dios. Per lëë
Dios psyaab ki kpaa aan kchësy xaa
kwyek lo ki go. 10 Aan lëë xaatox
nii pkëëti kchë xaa go byab lo ki nii
noyek con kyo nii lë azufre. Siko
gak byab ma tox ni stu ma tox nii
kwnee xuuy. Siko tugak tedy ma
castigw ksa ma xaatox.

Yulyey nguitsy

11 Konaa tu yulyey nguitsy ngol
ni konaa xaa nii sob leeñgo. Lëë
xaa ptichee kislyu ni kpaa aan
bikchedre nyak nyoow. 12 Ni konaa
meñ kuty, nikxe xaa wiño nikxe
gaa xaa kolo, lëë xaa nche chu yu-
lyey aan lëë libre byaly ni konaa
stu libre nii kë lë meñ nii jkaa
kyalmbañ. Kchë nii beeñtsyey meñ
go kë leñ libre. Por ngo nii libre ko
kwseñ Dios worñee kok kyalxtisy.
13 Lëë meñ nii kuty lo nistoo pchoo
ni lëë meñ nii no laañee xyey meñ
nii chety pchoo, aan lëë kyalxtisy
kok según kchë nii beeñtsyey meñ
go. 14 Loxsye ngo lëë laañee xyey
meñ kuty byab lo ki. Lo ki re kyey
meñ nii kety chop vuelt. 15 Ni lo ki
re byab meñ nii këdy lë leñ libre ni
kë lë meñ nii jkaa kyalmbañ.

21

Kpaa kub ni kislyu kub

1 Loxsye ngo lëën kon tu kpaa
kub ni tu kislyu kub, por lëë kpaa
kol ni lëë kislyu kol kwnitylo, ni
kintre gaa nistoo. 2 Konaa kyedzy
ntson nii lë Jerusalén. Ngubo, kpaa

byetyo, lo Dios pchoow. Xixkwaaw
sinak xixkwaa tu kwnaa nii ktsi-
ilña. 3 Ni biñaa nii nguiedzy kwnee
tu xaa leñ yulyey, chëb xaa:
—Lady meñ no Dios nina. Tu-
gak tso xaa lady meñ parñee kak
meñ xkyedzy xaa ni parñee kak
xaa xDios meñ. 4 Lëë Dios kchëë
nis lo meñ nii choon ni tsodre
gaa kyalkuty, ni wiiñ ni kyalnë, ni
yoob, por tsodre kchë cos nii kwyo
klo.
5 Tsigo lëë xaa nii sob leñ yulyey
chëb:
—Kchësy cos chuuñ jkubaa.
Lëë gak xaa në:
—Pkëë kchë nrii porque tiitsliw
parñee kniladzy meño.
6 Loxsye ngo lëë xaa në lon:
—Lëëw nagon. Naa bislo kchë
cos ni naa kisyaalo. Kchë meñ
nii klyaa nis ki nis nii xchoo chu
xlyañ nii xnee kyalmbañ. Singosy
ktedyaa nis ko ki meñ. 7 Kchë xaa
nii kuñ gan kyaani kchë cos re, ni
lëën kak xDios xaa go ni lëë xaa
go kak xiñaa. 8 Per lëë kchë xaa
ntseeb, ni xaa nii xnilasty, ni xaa
yox, ni xaa nii chuty meñ, ni xaa nii
choni stu meñ nikxe no tsiil, ni xaa
nii chuuñtsyey kyalbruj, ni xaa nii
xsoxib lo mdyo, ni xaa wnee xuuy,
kchë xaa go kyey lo ki nii noyek con
azufre. Chop vuelt kety kchë xaa
go.

Jerusalén kub

9 Lëë tu angly nii kwaa xig or nii
no kyalnë nii kxaal Dios në lon:
—Të gaanoo kuyoo kwnaa nii
kak tsiil Mëkwxiily.
10 Lëë tu mgaal kwtedy lon aan lo
mgaal go lëë angly kuni naa tu kik
kiy ngol nii klaa aan lëë xaa bluuy
kyedzy ntson nii lë Jerusalén lon.
Kpaa sëëd sëëbo, lo Dios pchoow.
11 Xpibëly kyedzy ko con xbini Dios,
ni xpibëlyo sinak xpibëly tu kyo
ngui nii lë jaspe ni ndeebiniw sinak
ndeebini tublë vidre. 12 Kyako
kyedzy ko ntse con tu pkyedzy ngol
nii klaa. Tsiipchop puert këw, ni
so gaa tuga angly chu xpuerto, ni
tuga lë xaa nii kwnabey lo xtiiy
meñ Israel kë tu chu puert ko. 13 Kë
tson gaa puert tyuxlad kwi pyedzy
ko nëz kaan, ni kë tsono nëz klaa
ni tsono nëz kyety. 14 Tsiipchop
kyo ngol nyaa xcimient xipyedzy
kyedzy ko, aan tuga lë ksa tsiip-
chop xapostle Mëkwxiily kë laady
ko.
15 No tu var or ña angly nii kwnee
lon par ktiix xaa kyedzy, ni ktiix
xaa xpuerto ni pyedzy nii ntse
kyakow. 16 Cuadrad kyedzy ko
lalak nii syoolo nxeño. Lëë angly
ptiixo con var aan chop mily chop
kyoow kilometro syoolo aan lalak
nii klaaw nxeño. 17 Loxsye ngo
lëë xaa ptiix pyedzy nii ntse kyako
kyedzy, tsongalyptap metre chapo.
18 Con kyo nii lë jaspe nyaa
pyedzy, lëë kyedzy nyaa con mer
or, ndeebiniw sinak ndeebini tu
vidre. 19 Kchë lady kyo nii nyaa
xcimient pyedzy kwxixkwaa con
kyo ngui, tu kyo kwxixkwaa con
kyo nii lë jaspe, lëë stuwo con kyo
nii lë zafiro, lëë stuwo con kyo nii
lë ágata, lëë stuwo con kyo nii lë
esmeralda, 20 lëë stuwo con kyo nii
lë ónice, lëë stuwo con kyo nii lë
cornalina, lëë stuwo con kyo nii
lë crisólito, lëë stuwo con kyo nii
lë berilo, lëë stuwo con kyo nii lë
topacio, lëë stuwo con kyo nii lë
crisoprasa, lëë stuwo con kyo nii
lë jacinto, lëë lultimo kwxixkwaa
con kyo nii lë amatista. 21 Lëë ksa
tsiipchop puert kwyaa con kyo nii
lë perle, tuga perle pkiiñ par tsaa
tu puert. Lëë nëz nii xtyee groltyee
leñ kyedzy kwyaa con mer or nii
ndeebini si ndeebini vidre.
22 Ni tu laañee kutiitsni meñ Dios
kindy leñ kyedzy ko, por yuub
Dios nii xñabey ni yuub Mëkwxiily
no lady meñ. 23 Xkiiñdy kyedzy
ko xbini ngbidz ni xbini mëë, por
misme bini nii xchoo lady Dios ni
xbini Mëkwxiily xsaani leñ kyedzy
ko. 24 Kchësy lo meñ nii nche lo

kislyu ksaani xbini kyedzy ko, ni
lëë rey kiid kni cos non nii chap
leñ kyedzy ko. 25 Kyoogwty xpuert
kyedzy ko yutsye, por jkyeydy
lyu. 26 Siko tsikni meñ nii nche
lo kislyu cos non nii chap meñ ni
xkyalnsaak meñ. 27 Per sëëbty tol
siko, ni sëëbty meñ nii chuuñtsyey
cos yox ni meñ nii xkëëti leñ
kyedzy ko. Xaktyee meñ nii kë lë
leñ xlibre Mëkwxiily sëëb.

22

1 Lëë angly bluuy tu kiigwpee nii
xnee kyalmbañ lon. Nyë nis ko
sinak nyë vidre. Laañee sob Dios ni
laañee sob Mëkwxiily xchoo kiigw-
pee go. 2 Groltyee leñ kyedzy xtye
kiigwpee go aan tyuxlad chuuw go
sob yag nii xnee kyalmbañ, tsiip-
chop vuelt xkyë nex lo yag ko tu
iz, aan kchë xiplago xkiiñ parñee
kak kchë meñ nii nche lo kislyu
rmedy. 3 Tsody cos nii ptsiibteel
Dios leñ kyedzy ko. Siko sob Dios
chop Mëkwxiily kñabey, aan lëë meñ
nii xsoob xtiits xaa ksoxib lo xaa.
4 Lëë meñ kan lo xaa, ni lëë lë xaa
kyë kë meñ. 5 Jkyeydy lyu siko ni
jkiiñdy kchë meñ nii no siko ni tu
clasy bini, per ni xbini ngbidz, por
lëë Dios ksaani lo meñ go, aan iip
kyaldy xkyalwnabey kchë meñ go.

Klyëëdre lëë Jesucrist kiid

6 Tsigo lëë angly në lon:
—Nli kchë tiits re no nii kniladzy
meño. Yuub Dios nii xsaabini pro-
fet pxaal xangly biidnee kchë nii
klyëëdy kak lo xaa nii xsoob xtiits
xaa.
7 —¡Klyëëdy lëën kyely! —xñee
Jesús—. ¡Dichos meñ nii xsoob xtit-
saa nii kë leñ libre re!
8 Naa nak Juan. Biñaa ni konaa
kchë cos re. Aan loxsye biñno ni
konno, lëën psoxib lo angly nii blu-
uyo lon. 9 Per lëë xaa në:
—Ksoxibtyoo lon por xtiitsak
Dios xsobaa, sinak nii xsooblo ni
xsoob profeto ni kchë meñ nii xsal
nii kë leñ libre re. Psoxib lo Dios.
10 Ni lëë gak angly ko në:
—Kolandyoo xtiits Dios nii kë leñ
libre re, por lëëw mer kak cumplir.
11 Psaan kuñ xaa mal kyalmal ni
psaan kuñ ngoptol tol, per lëë xaa
buen no nii tugak kuñ xaa kyal-
buen. Singo gak xaa nii beeñ nyë
Dios nody nii ksaan xaa Dios.
12 —Nli nii klyëëdre lëën kyely
—xñee Jesús—. Lëën kyelyni nii
ktedyaa lo meñ, según nii beeñtsyey
meñ. 13 Naa bislo kchë cos ni naa
kisyaalo.
14 'Dichos meñ nii xkiib xab,
parñee kchilo kaw meñ nex nii
xkyë lo yag nii xnee kyalmbañ, ni
kchilo sëëb meñ chu xpuert kyedzy
ko. 15 Per lëë xaa yox kyaan ley ksa
xaa nii chuuñ kyalbruj, ni xaa nii
choni stu meñ nikxe no tsiil, ni xaa
nii chuty meñ, ni xaa nii xsoxib lo
mdyo, ni xaa nii xleni kyalwkëti.
16 'Naa nak Jesús. Lëën pxal
xanglyaa parñee kiidnee xaa xa
nak kchë cos re lo kchë meñ nii
xniladzy xtiits Dios. Lo xtiiy rey
David syelyaa. Nakaa sinak mëly
nii xsaabini leñ kpaa wor silytoo.
17 Lëë Kyalbini Ntson ni lëë tsiil
Jesús xñee lo xaa:
—Të.
Aan kchë meñ nii kono këb:
—Të.
Lëë kchë gaa meñ nii klyaa nis ni
kakladzy kiid ki nis nii xnee kyalm-
bañ singosy.
18 Lëën xñe kazh lo kchë xaa nii
xkëëtyag xtiits Dios nii kë leñ libre
re nii deelñee jkëë xaa pe stu cos
leñ libre re, lëë Dios ktee xaa kchë
kyalnë nii kë leñ libre re. 19 Deelñee
no gaa cho ktsily blalan xtiits Dios
nii kë leñ libre re, klaady Dios kaw
xaa xnex yag nii xnee kyalmbañ
ni klaady Dios sëëb xaa leñ kyedzy
ntson nii xseety libre re.
20 Lëë xaa nii pxaal tiits re xñee:
—Klyëëdy lëën kyely.
Singo kako. ¡Të Jesús!
21 Lëë lëësy Jesucrist dyon kakni
lëë do. Amén.